

วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น

Journal of Legal Entity Management and Local Innovation

กำหนดการเผยแพร่

วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น กำหนดการเผยแพร่ ปีละ 12 ฉบับ

วัตถุประสงค์

วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น เดิมชื่อ "วารสารเสถภูมิวิชาการ" เป็นวารสารสำหรับการเผยแพร่ผลงานวิชาการและผลงานวิจัยทางสังคมศาสตร์ของคณาจารย์ นักวิชาการ นิสิต นักศึกษา ผู้สนใจทั่วไปและแขนงวิชาที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นผลงานในเชิงบูรณาการหลักการบริหารจัดการนิติบุคคล รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ นิติศาสตร์ การจัดการ สังคมวิทยา พัฒนาสังคม การศึกษา และสหวิทยาการทางสังคมศาสตร์ที่เชื่อมโยงหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ตลอดจนบทวิเคราะห์ที่เสนอทางออกให้กับปัญหาที่อยู่ในความสนใจของสังคม โดยมีรูปแบบการตีพิมพ์ฉบับพิมพ์ ISSN (Print): 2630-0842 ตั้งแต่ปีที่ 1 ฉบับที่ 1: 2558 และได้เริ่มจัดจัดทำในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ ISSN (Online): 2673-0928 ตั้งแต่ปีที่ 5 ฉบับที่ 1: 2562 เป็นต้นไป วารสารเสถภูมิวิชาการ แจ้งเปลี่ยนชื่อใหม่เป็น "วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น" ISSN: 2697-6161 มีกำหนดเผยแพร่วารสารฉบับปกติ (Regular Issues) ปีละ 12 ฉบับ ตั้งแต่ปี 2564 เป็นต้นไป

บรรณาธิการ

ผศ.ดร.อนุวัต กระสังข์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กองบรรณาธิการ

รศ.ดร.สมาน งามสนธิ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

รศ.ดร.สัญญา เคนาภูมิ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ผศ.ดร.สมปอง สุวรรณภุมมา

มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

ผศ.ดร.สุรพงษ์ แสงเรณู

มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

ผศ.ดร.วันชัย สุขตาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

ผศ.ดร.อุทัย สติมัน

มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

ผศ.ดร.สุวัฒน์ อินทรประไพ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

เลขานุการ: นายสมยศ พันโคคา ศิลปกรรม: นายสุรัชย์ บุญพิทักษ์, นายคมสัน จันทร์แจ้ง

พิสูจน์อักษร: นายวิชัย ชัยบำรุง, นายไพศาล วิเศษชาติ

วารสารการบริหารจัดการและนวัตกรรมท้องถิ่น

เครือข่ายส่งเสริมการวิจัยและนวัตกรรมทางสังคมศาสตร์

99/173 ม. 1 ตำบลลำไทร อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170

โทรศัพท์ : 08-4147-6164 e-mail: selaphum.academic@gmail.com

จัดพิมพ์โดย: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอน้อย

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170 โทร. 035-248-000 ต่อ 8555. แฟกซ์. 035-248-000 ต่อ 8545

ผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความ (Peer Review)

ศ.ดร.บุญทัน ดอกไธสง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ศ.ดร.จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.ธงชัย สิงอุดม	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.ธัชชนันท์ อิศรเดช	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.รัตน์ ปัญญาภา	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
รศ.ดร.สมชัย ศรีนอก	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.สุรินทร์ นิยมางกูร	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.กัญญาณทน กาญจนาทวีกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
รศ.ดร.ธงชัย สิงอุดม	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.สิริวัฒน์ ศรีเครือดง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.อัจฉรา หล่อตระกูล	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
รศ.ดร.อภิรักษ์ จันทะนี	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.ภัทรพล ใจเย็น	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.จิรายุ ทรัพย์สิน	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
รศ.ดร.ศิวัช ศรีโกคางกุล	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รศ.ดร.เต็มศักดิ์ ทองอินทร์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.พิเชฐ ทั้งโต	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.ศักรระวีร์ วรวัฒน์ประปัญญา	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
ผศ.ดร.วาสิตา เกิดผล ประสบศักดิ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ผศ.ดร.วิชชุกร นาคธน	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
ผศ.ดร.ไพศาล เครือแสง	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
ผศ.ดร.ณรงค์ลักษณ์ ใจฉลาด	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผศ.ดร.อานนท์ เมธีวรฉัตร	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผศ.ดร.วรฉัตร วรวิรรณ	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผศ.ดร.สุภาพ ผู้รุ่งเรือง	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ผศ.ดร.สามารถ บุญรัตน์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผศ.ดร.นพดล ดีไทยสงค์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผศ.ดร.จิตติวุฒิ หมั่นมี	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผศ.ดร.เสกสรร สนวา	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผศ.ดร.อนันต์ อุปสอด	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
ผศ.ดร.สุวัฒน์ อินทรประไพ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
ผศ.ดร.อุทัย สติมัน	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
ผศ.ดร.ประทีป พิษทองกลาง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา
ผศ.ดร.ธีรภัทร กิจจารักษ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

ผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความ (Peer Review) (ต่อ)

ผศ.ดร.จิตติวรดา พลเยี่ยม	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผศ.ดร.ญาณัญญา ศิริภักธธาดา	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ผศ.ดร.อัจฉรา ศรีพันธ์	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผศ.ดร.จิตติพร อุ่นใจ	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ผศ.ดร.กมลวิช ลอยมา	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
ผศ.ดร.สยาม ราชวัตร	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผศ.ดร.นฤมล อนุสนธิ์พัฒน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
ผศ.ดร.เอกอนงค์ ศรีสำอากค์	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
ผศ.ดร.สุภชัย ตริทศ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
ผศ.ดร.บงกช นิมิตระกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ผศ.ดร.อาจารย์ ประจวบเหมาะ	มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
ผศ.ดร.สุรสิทธิ์ อุดมธนวนวงศ์	สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น
ผศ.ดร.ปรรธุมาศ พลิชฐ์ภคกุล	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
ผศ.ดร.นพพร บัวอินทร์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
ผศ.ดร.ดุจฤดี คงสุวรรณ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
ผศ.ว่าที่ร้อยตรี ดร.ไชยะ เทพา	มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์
ผศ.ว่าที่ร้อยตรีพงศ์สวัสดิ์ ราชจันทร์	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผศ.มานิตย์ อรรถชาติ	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ผศ.ดร.จักรวาล สุขไมตรี	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
อ.ดร.ขจรอรุณพน พงศ์วิริทธิ์ธร	มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น
อ.ดร.ณฐาพัชร์ วรพงศ์พัชร์	มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
อ.ดร.ทศพร มะหะหมัด	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
อ.ดร.เพ็ญพิมพ์ พวงสุวรรณ	มหาวิทยาลัยพะเยา
อ.ดร.มาลัย วงศ์ฤทัยวัฒนา	มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น
อ.ดร.กรกต ชาบันขิต	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อ.ดร.ฉัตรณรงค์ศักดิ์ สุธรรมดี	มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
อ.ดร.อาภรณ์รัตน์ เลิศไผ่รอด	วิทยาลัยนครราชสีมา
อ.ดร.สาลินี ชัยวัฒนพร	มหาวิทยาลัยแสตมฟอร์ด
อ.ดร.ณัฐพัชร์ มณีโรจน์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
อ.ดร.ผกามาศ ชัยรัตน์	มหาวิทยาลัยพะเยา

บทบรรณาธิการ

วารสารการบริหารนิเทศและนวัตกรรมท้องถิ่น ฉบับนี้เป็นฉบับที่ 9 ประจำเดือนกันยายน 2564 ที่ได้รับรองคุณภาพวารสารจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai Journal Citation Index-TCI) เพื่อรักษาคุณภาพของบทความให้เป็นไปตามเงื่อนไขและกติกาสากล กองบรรณาธิการได้พิจารณาบทความโดยเสนอบทความต่อคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรอง (Peer Review) พิจารณาตรวจแก้ไขเพื่อความสมบูรณ์ของบทความก่อนการลงตีพิมพ์เพื่อคัดเลือกและกลั่นกรองบทความให้เกิดความความสมบูรณ์และมีคุณภาพมากที่สุด เพื่อควรวางค่าแก่การตีพิมพ์เผยแพร่ และเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดทางวิชาการและเพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพทางด้านการสร้างสรรค์ผลงานทางวิชาการ

สำหรับเนื้อหาของวารสารฉบับนี้ถือได้ว่าเป็นความโดดเด่นที่เน้นกระบวนการวิจัยที่เข้มข้น ประกอบไปด้วยจำนวนบทความทั้ง 30 บทความ โดยภาพรวมหลักเป็นการพัฒนาจากงานวิจัยที่ศึกษากรณีเฉพาะ (Case Study) ที่แต่ละบทความได้เน้นกระบวนการวิจัยเชิงลึกในหลายรูปแบบทั้งในรูปแบบของการสนทนากลุ่มการสอบถาม และการสัมภาษณ์ ประกอบกับบทความส่วนใหญ่แสดงถึงการทำงานร่วมกันของผู้มีพหุในลักษณะทีมงาน ทำให้บทความมีความละเอียดรอบคอบถี่ถ้วน มีการวิเคราะห์ปัญหาและข้อเสนอแนะได้อย่างสมบูรณ์น่าสนใจ ขอขอบคุณคณาจารย์ นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไปทุกท่านที่ให้ความสนใจร่วมส่งบทความเผยแพร่ ในวารสารการบริหารนิเทศและนวัตกรรมท้องถิ่น และขอขอบคุณกองบรรณาธิการ ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความทุกท่านมา ณ โอกาสนี้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุวัต กระสังข์

บรรณาธิการ

สารบัญ (Content)

	หน้า
กองบรรณาธิการ (Editorial Board)	(1)
คณะกรรมการกลั่นกรองบทความ (Peer Reviewers)	(2)
บทบรรณาธิการ (Editorial)	(4)
การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงาน วิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอท่าสองยาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2.....	1
นภัสกร มหาวรรณ, มาลัย วงศ์ฤทัยวัฒน์, ขจรอรุณ พงศ์วิริทธิ์ธร, บุศรา เชื้อดี, ศิกาญจน์มณี ไชเออร์ส, สาลินี ชัยวัฒนพร	
ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน กรมพลานุการทหารเรือ กรณีศึกษา การจัดเลี้ยงของกองบริการ กรมพลานุการทหารเรือ.....	13
เอกวัฒน์ อ้นอารี, ทิฆัมพร พันลึกเดช, พุฒิธร จิรายุส ดลฤดี, วาสนานนท์ ศุภชัย วาสนานนท์	
การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานบุคคลตามการรับรู้ของครูในกลุ่มส่งเสริม ประสิทธิภาพท่ามะกา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2.....	27
เสริมวิทย์ คำวิจิตร, กัลยมน อินทุสุต	
กลยุทธ์การปรับตัวเพื่อความอยู่รอดของธุรกิจเครื่องปั้นดินเผาในเขตภาคกลาง.....	43
หทัยภัทร พลชโตทัย, พัทธ์พสุตม์ สาธุนวัฒน์	
การบริหารงานกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของบุคลากรทางการศึกษา กลุ่มโรงเรียนอำเภอวังเจ้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1.....	55
ปองหทัย ปริกเปรม, บุศรา เชื้อดี, ขจรอรุณ พงศ์วิริทธิ์ธร มาลัย วงศ์ฤทัยวัฒนา, เจษฎา ช.เจริญยิ่ง จุฑามาศ นวลพริ้ง	
การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมสมรรถนะทางคณิตศาสตร์ของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5.....	65
อนุชาติ ชาติรัมย์	
แนวทางการส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวกรณีศึกษา ณ ประเทศเกาหลีใต้.....	79
ณัฐริญา ชาริรักษ์, วิษณุ สุมิตสวรรณค์	

สารบัญ (Content)

หน้า

ผลกระทบของระบบสารสนเทศทางการบัญชีที่มีต่อผลการดำเนินงานของวิสาหกิจ ขนาดกลางและขนาดย่อมในภาคตะวันออก.....	95
กุลทีรา จันทนา, ต๋องใจ แยมผกา, รุจิรา จุลภักดี	
การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง โรงเรียนบ้านค่างกบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2.....	109
พรนภา แก้วพวง, บุศรา เชื้อดี, ขจรอรุณพน พงศ์วิริทธิ์ธร, มาลัย วงศ์ฤทัยวัฒนา ศิกากุญจน์มณี ไชเออร์ส, สาลินี ชัยวัฒนพร	
แนวทางการนำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การ บริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาครไปปฏิบัติ.....	123
นิศา มาจันทิก, วิจิตรา ศรีสอน	
ผลการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดโฮสโคปที่มีต่อเอ็กเชคคิวทีฟ ฟังก์ชันสีกกลุ่มทักษะปฏิบัติของเด็กอนุบาล.....	135
ลัดดา สุปะเพียร, กุลชาติ พันธวรกุล	
ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียน อำเภอวังเจ้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1.....	147
วรัญญา ปรีชาวงศ์, บุศรา เชื้อดี, ขจรอรุณพน พงศ์วิริทธิ์ธร, มาลัย วงศ์ฤทัยวัฒนา, เกษญา ช.เจริญยิ่ง, จุฑามาศ นวลพริ้ง	
แนวทางการจ้างงานที่เหมาะสมกับศักยภาพของกลุ่มผู้สูงอายุที่ช่วยเหลือตัวเองได้ ในสังคมยุคดิจิทัล อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี.....	161
ทศพร โภคาพานิชย์, วิจิตรา ศรีสอน, สันฐาน ชยนนท์	
การศึกษาการเตรียมความพร้อมของการบริหารงานวิชาการในสถานการณการ แพร่ระบาดของไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 ของสถานศึกษา ในสังกัด สำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร.....	175
ชนัญชิตา อินทร์ลุ่ม, นงลักษณ์ ใจฉลาด	
การพัฒนารูปแบบการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้บทเรียนออนไลน์ อภิรักษ์ นาเมืองน้อย	193
รูปแบบหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนผู้สูงอายุในศูนย์วัฒนธรรมสร้างสรรค์ โรงเรียนผู้สูงอายุ (ร่มสมอวิทยา) อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก.....	207
ทนากกร ศรีก่อ	

สารบัญ (Content)

หน้า

อิทธิพลของการมีส่วนร่วมในงาน ความผูกพันต่อองค์กร และแรงจูงใจในการทำงานที่มีต่อประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานอุตสาหกรรมรถยนต์แห่งหนึ่งในอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม.....	221
เนตรสกาเว เพ็งท่าโรง, ธัญนันท์ บุญอยู่	
การบังคับใช้พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493: ศึกษากรณีการผลิตสาโทสุราแช่พื้นเมืองในเขตจังหวัดนครสวรรค์.....	235
ปองปริดา ทองมาดี	
แรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่า: สภาพปัญหาและแนวทางการจัดการปัญหากรณีศึกษา จังหวัดหนึ่งในภาคใต้.....	249
เดโช แชนน้ำแก้ว	
แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยใช้ภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ในประเทศไทย.....	261
อติเทพ งามศิลปเสถียร	
แนวทางการส่งเสริมศักยภาพการท่องเที่ยวจังหวัดนครศรีธรรมราช.....	275
นิตยา เทพนิมิต, เสรี วงษ์มณฑา	
การศึกษาความต้องการในการพัฒนาตนเองของบุคลากรสายวิชาการมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.....	287
พรชลิศา ยะจะนะ	
การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ LT เรื่อง การเขียนเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.....	303
มยุรา ศรีส่อง	
บทบาทผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้ใหญ่บ้านในทัศนะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองญาติ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม.....	315
จิราพร รัตนโกสุม, สำราญ วิเศษ, เขมิกา ทองเรือง	
การพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงโดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ในกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพ.....	329
สร้อยธรร ฉันทวรภาพ, จินตามณี เลิศมนกุล, อรุณี สาสี	

สารบัญ (Content)

	หน้า
การเตรียมความพร้อมมิติด้านจิตวิญญาณสำหรับผู้ป่วยระยะท้าย.....	343
กิตติยาพร จันทร์ชม	
การจัดการความเสี่ยงธุรกิจรถยนต์.....	359
ปาล์มสรวง เทียนฉาย, เซาวฤทธิ์ เซาว์แสงรัตน์, จิตติมา ให้อย่าง,	
สุพัตรา ยอดสุรางค์	
สื่อการสอนกับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21.....	373
วรพร บุญมี	
การทำสมาธิเพื่อพัฒนาผลงานทางวิชาการ.....	387
ประพันธ์ แสงทองดี	
ประโยชน์ของเทคโนโลยีความจริงเสริมต่อธุรกิจหลังโควิด 19.....	399
จิรภา ประยูรศักดิ์	
ภาคผนวก.....	409
หลักเกณฑ์การเสนอบทความและคำแนะนำสำหรับผู้นิพนธ์	

**การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงาน
วิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอท่าสองยาง
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2**

**Participation of the Basic Education Committees in Academic
Administration of the Opportunity Expansion Schools in Tha Song
Yang District under Tak Primary Educational Service Area Office 2**

นภัสกร มหาวรรณ¹ มาลัย วงศ์ฤทัยวัฒนา² ขจรอรุณพน พงศ์วิริทธิ์ธร³ บุศรา เชื้อดี⁴
ศิกากัญจน์มณี ไชเอร์ส⁵ สาลินี ชัยวัฒนพร⁶

Naphatsakorn Mahawan, Malai Wongruethaiwattana, Kajornatthapol Pongwirithon,
Busara Chuadee, Sikarnmanee Syers, Salinee Chaiwattanaporn

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับและการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอท่าสองยาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอท่าสองยาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 จำนวน 10 โรงเรียน จำนวน 100 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างด้วยซึ่งกำหนดแบบโควตาและนำมาใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง เนื่องจากข้อมูลกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ให้ข้อมูลการตอบที่มีความสำคัญและต้องให้ผู้ตอบสมัครใจในการให้ข้อมูลแบบสอบถามการสมัครใจในการให้ข้อมูลของการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ และแบบมาตรา

Received: 2020-12-20 **Revised:** 2021-02-06 **Accepted:** 2021-02-09

¹ โรงเรียนชุมชนบ้านอัมผาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2
Chumchonbanumphang school Tak Primary Educational Service Area Office 2. Corresponding
Author e-mail: tok2029@gmail.com

² คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น, Faculty of Education, Northern College

³ คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น Faculty of Business Administration, Northern College

⁴ คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น, Faculty of Education, Northern College

⁵ คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม กรุงเทพมหานคร Accountancy Faculty, Sripatum University, Bangkok

⁶ โรงเรียนบ้านโป่งแก้ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานีเขต 1 Ban Pong Keng
School Uthai Thani Primary Educational Service Area Office 1

ส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติบรรยาย ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบ ค่าทีและความแปรปรวนแบบทางเดียว ผลการวิจัย พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอท่าสองยาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 โดยภาพรวมมีการพัฒนาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.85$, S.D.=0.77) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X}=3.72$, S.D.=0.82) ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้อื่น ($\bar{X}=3.77$, S.D.= 0.76) ด้านการนิเทศการศึกษา ($\bar{X}=3.84$, S.D.=0.75) ด้านการวัดผลและประเมินผล การศึกษา ($\bar{X}=3.89$, S.D.=0.80) ด้านสื่อการเรียนการสอน ($\bar{X}=3.82$, S.D.=0.74) ด้านการวิจัย และการพัฒนา ($\bar{X}=4.07$, S.D.=0.72) ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ($\bar{X}=4.01$, S.D.=0.71) ด้านการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ($\bar{X}=3.84$, S.D.=0.81) การทดสอบการเปรียบเทียบ ลักษณะสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามที่แตกต่างกันทางด้านจำแนกเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีระดับค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอท่าสองยาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ที่ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม; คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน; โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

Abstract

This research is a descriptive research with the objectives to study the level and to compare the participation of the basic education committees in academic administration of the opportunity expansion schools in Tha Song Yang District under Tak Primary Educational Service Area Office 2. The population and sample were 100 basic education committees from 10 opportunity expansion schools in Tha Song Yang District under Tak Primary Educational Service Area Office 2. The random sampling method was used by using quota sampling and then applied with purposive sampling method. The respondents had to voluntarily provide the information in the questionnaire because the data were important. The research tool was a questionnaire with the part of checklist and 5-level rating scale. The quantitative data were analyzed by using the descriptive statistic, frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, and one-way analysis of variance. The research results showed that the level of participation of the basic education committees in academic administration of the opportunity expansion schools in Tha Song Yang District under Tak Primary Educational Service Area Office 2 in overall was at a high level ($\bar{X}=3.85$, S.D.=0.77). Meanwhile,

when considering each aspect, it was found the results as follows: school curriculum development ($\bar{X}$ =3.72, S.D.=0.82), development of the learning process ($\bar{X}$ =3.77, S.D.=0.76), educational supervision ($\bar{X}$ =3.84, S.D.=0.75), educational measurement and assessment ($\bar{X}$ =3.89, S.D.=0.80), instructional media ($\bar{X}$ =3.82, S.D.=0.74) research and development ($\bar{X}$ =4.07, S.D.=0.72), development of the learning resources ($\bar{X}$ =4.01, S.D.=0.71), and development of the quality assurance system within the educational institutions ($\bar{X}$ =3.84, S.D.=0.81). The tests compared the characteristics of the respondents that were different in terms of gender, age, educational level, occupation, and average monthly income reflected the average level of the participation of the basic education committees in academic administration of the opportunity expansion schools in Tha Song Yang District under Tak Primary Educational Service Area Office 2 with no different at a significance level of 0.05.

Keywords: Participation; Basic Education Committee; Opportunity Expansion School

บทนำ (Introduction)

ปัจจุบันการบริหารงานวิชาการมีทั้งเกณฑ์การประกันคุณภาพการศึกษาและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 และการจัดการศึกษายังเป็นการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างครูและผู้บริหารสถานศึกษาระหว่างสถานศึกษาทุกส่วนของสังคม ชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้กับบุตรหลานของตน เพื่อเป็นการตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนการบริหารจัดการด้านการศึกษาในสถานศึกษาหรือโรงเรียนงานวิชาการเป็นงานที่สำคัญถือเป็นงานหลักที่ต้องเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรง คือ ครูได้มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารจัดการงานวิชาการ ซึ่งการบริหารงานวิชาการมีความสำคัญคือ การบริหารงานวิชาการเป็นภารกิจหลักของผู้บริหารสถานศึกษามาตรฐานคุณภาพการศึกษาจะปรากฏเด่นชัดหากผู้บริหารสามารถบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น จึงถือได้ว่าการบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจเป็นส่วนที่สำคัญที่สุดในสถานศึกษา ผู้บริหารต้องใส่ใจและตระหนักในภารกิจรู้จักปรับปรุงตนเองรู้และเข้าใจงานวิชาการอย่างถ่องแท้รวมทั้งพัฒนางานวิชาการให้ก้าวหน้าทันต่อการจัดการศึกษาในยุคปัจจุบัน นอกจากนี้ยังจะได้รับความไว้วางใจการยอมรับนับถือจากชุมชนสังคมอันจะนำมาซึ่งความภาคภูมิใจต่อความสำเร็จในที่สุด (สุพรรณิกา สีสอาด, 2554) ซึ่งการบริหารงานในสถานศึกษานับได้ว่า การบริหารงานวิชาการเป็นงานหลักที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญ ไม่ว่าสถานศึกษาจะเป็นประเภทใด มาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษาจะพิจารณาได้จากผลงานทางวิชาการ เนื่องจากการบริหารงานวิชาการเกี่ยวข้องกับหลักสูตรการจัดโปรแกรมการศึกษา และการจัดการเรียนการสอนการจัดการศึกษาจะมีประสิทธิภาพเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับการบริหารสถานศึกษาเป็นสำคัญ การกำหนดจุดมุ่งหมายร่วมกันระหว่างผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรในสถานศึกษา มีการวางแผน กำหนดเกณฑ์ในการ

ประเมินที่ชัดเจน มีการติดตาม ตรวจสอบประเมินผล เพื่อปรับปรุงพัฒนาการบริหารงานวิชาการให้ทันการเปลี่ยนแปลง และสามารถตอบสนองความต้องการของชุมชนได้ (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2553)

สภาพปัญหาคุณภาพการจัดการศึกษาในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตากนั้น การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดตาก ไม่ได้เป็นไปตามความต้องการของชุมชนที่แท้จริง เห็นได้จากงานวิจัยที่มีผู้ศึกษาไว้ก่อนหน้านี้ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นผู้ที่มิบทบาทอย่างแข็งและเป็นส่วนหนึ่งของระบบการจัดการศึกษาระดับท้องถิ่น ซึ่งคณะกรรมการสถานศึกษายังไม่เข้าใจบทบาทอย่างแท้จริง และไม่มีหน้าที่หรือบทบาทที่ชัดเจนเท่าที่ควร เป็นสาเหตุให้ไม่สามารถบริหารจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร โดยเฉพาะการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอท่าสองยาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ในปัจจุบันคณะกรรมการสถานศึกษายังไม่สามารถปฏิบัติงานตามภารกิจของระทรวงศึกษาธิการ กำหนดไว้ได้อย่างเต็มที่ ซึ่งส่งผลกระทบต่อคุณภาพการจัดการศึกษาในทุก ๆ ด้าน โดยสาเหตุสำคัญที่คณะกรรมการสถานศึกษาส่วนใหญ่มีอาชีพที่แตกต่างกัน ไม่มีความรู้ทางด้าน การจัดการศึกษาเท่าที่ควร หรือไม่ได้ติดตามความเคลื่อนไหวของวงการศึกษามากนัก ซึ่งเหตุผลดังกล่าวนี้ทำให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขาดความรู้ ความสามารถในการบริหารจัดการสถานศึกษา ส่งผลให้ประสิทธิภาพการจัดการศึกษาที่ตามมาไม่ดีเท่าที่ควร (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2, 2563)

จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าว คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอท่าสองยาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ในด้านการบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารบุคคล และการบริหารทั่วไป เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษา ไปใช้ประโยชน์ต่อการบริหารงานโรงเรียน ประกอบการตัดสินใจในการกำหนดแผนปฏิบัติการ นโยบายต่าง ๆ ใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในอำเภอท่าสองยาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 โดยเน้นในเรื่องของการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาให้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอท่าสองยาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอท่าสองยาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้คณะผู้วิจัยออกแบบการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) โดยคณะผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิดของนักวิชาการที่ให้ความหมายของการศึกษามีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานวิชาการ ได้ดังนี้ 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การนิเทศการศึกษา 4) การวัดผลและประเมินผลการศึกษา 5) สื่อการเรียนการสอน 6) การวิจัย และการพัฒนา 7) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 8) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอท่าสองยาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 จำนวน 10 โรงเรียน ปีการศึกษา 2563 โดยมีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 150 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2, 2563) โดยมีวิธีการกำหนดกลุ่มตัวอย่างจากการสุ่มตัวอย่างโดยไม่ใช้ความน่าจะเป็น (Non Probability Sampling) ซึ่งกำหนดแบบโควตาและนำมาใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง โรงเรียนละ 10 คน จำนวน 10 โรงเรียน รวมจำนวน 100 คน เนื่องจากข้อมูลกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ให้ข้อมูลการตอบที่มีความสำคัญและต้องให้ผู้ตอบสนใจในการให้ข้อมูลแบบสอบถามการสมัครใจในการให้ข้อมูลของการวิจัย (Kajornatthapol et al., 2020)

3. เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย ซึ่งเป็นลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการแบบตัวเลือก (Checklist) แบ่งออกได้เป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพส่วนตัวของผู้ให้ข้อมูล โดยเป็นแบบสอบถามแบบให้เลือกเพียงคำตอบเดียว โดยเป็นแบบสอบถามแบบตัวเลือก (Check List) จำนวน 2 ข้อคำถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอท่าสองยาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 แบบสอบถามแบบมาตราส่วนมีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดจัดอันดับคุณภาพ 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert's rating scale) 5 ระดับ คือ การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับมากที่สุด ระดับคะแนน 5 จนไปถึงการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับน้อยที่สุด ระดับคะแนน 1 และแปลความตามหลักการแบ่งอันตรภาคชั้น (Class Interval) ดังนั้นค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 แสดงว่า ระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมากที่สุด จนไปถึงค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 แสดงว่า ระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับน้อยที่สุด โดยเกณฑ์สัมประสิทธิ์แอลฟา มีค่าไม่ต่ำกว่า 0.70 ขึ้นไป

ซึ่งการทดสอบหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) และการทดสอบหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ผลของค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาที่ได้มีค่าเท่ากับ 0.92 ถือว่ายอมรับได้ สามารถเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างได้

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยแบบสอบถาม (Questionnaire) กับกลุ่มตัวอย่างตามจำนวนที่ได้กำหนดไว้ข้างต้นและนำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติ เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการสรุปผลและอภิปรายผลการวิจัยให้บรรลุตามวัตถุประสงค์การวิจัยต่อไป

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการกำหนดสถิติที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับข้อมูลทางสถิติ เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้ 1) สถิติพื้นฐานการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา ผู้วิจัยนำมาใช้เพื่อการอธิบายถึงคุณสมบัติหรือลักษณะของการแจกแจงข้อมูลตัวแปร โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สำหรับกำหนดการวัดเป็นการหาค่าเฉลี่ยร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2) สถิติการวิเคราะห์ทดสอบสมมติฐาน ผู้วิจัยนำมาใช้เพื่อวิเคราะห์ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานวิชาการที่ผู้ตอบแบบสอบถามได้ให้ข้อมูล ซึ่งเป็นการวิเคราะห์การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มประชากรสองกลุ่มที่เป็นอิสระจากกัน (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way Analysis of Variance)

ผลการวิจัย (Research Results)

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามการวิจัยนี้ จำนวน 100 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีเพศชาย จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 66.00 มีอายุ 41 - 50 ปี จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 43.00 มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 56.00 มีอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 31.00 และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,001 - 30,000 บาท/เดือน จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 46.00

การวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอท่าสองยาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 โดยภาพรวมมีการพัฒนาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.85$, S.D.=0.77) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X}=3.72$, S.D.=0.82) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ($\bar{X}=3.77$, S.D.= 0.76) ด้านการนิเทศการศึกษา ($\bar{X}=3.84$, S.D.=0.75) ด้านการวัดผลและประเมินผลการศึกษา ($\bar{X}=3.89$, S.D.=0.80) ด้านสื่อการเรียนการสอน ($\bar{X}=3.82$, S.D.=0.74) ด้านการวิจัยและการพัฒนา ($\bar{X}=4.07$, S.D.=0.72) ด้านการพัฒนา

แหล่งเรียนรู้ ($\bar{X}=4.01$, S.D.=0.71) ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ($\bar{X}=3.84$, S.D.=0.81) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอสองยาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 โดยภาพรวม

การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานในการบริหารงานวิชาการ	($\bar{X}$)	S.D.	แปลผล
1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	3.72	0.82	ระดับมาก
2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้	3.77	0.76	ระดับมาก
3. การนิเทศการศึกษา	3.84	0.75	ระดับมาก
4. การวัดผลและประเมินผลการศึกษา	3.89	0.80	ระดับมาก
5. สื่อการเรียนการสอน	3.82	0.74	ระดับมาก
6. การวิจัยและการพัฒนา	4.07	0.72	ระดับมาก
7. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้	4.01	0.71	ระดับมาก
8. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	3.84	0.81	ระดับมาก
ค่าเฉลี่ยโดยภาพรวม	3.85	0.77	ระดับมาก

การวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอสองยาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายแต่ละด้าน ดังนี้

1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ภาพรวม อยู่ในระดับค่อนข้างมาก ($\bar{X}=3.72$, S.D.=0.82) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การมีส่วนร่วมในการประเมินผลการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา, การมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรให้มีความสอดคล้องกับบริบทสถานศึกษา, การมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมและทันสมัยอยู่เสมอ ($\bar{X}=3.81, 3.79, 3.75$) ตามลำดับ

2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}= 3.77$, S.D.=76) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ตามสาระและหน่วยการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ, การมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ, การมีส่วนร่วมในการจัดหาทรัพยากรและการระดมทุนทางการศึกษาให้เด็กเป็นรายบุคคล/รายกรณี ($\bar{X}= 3.99, 3.95, 3.95$) ตามลำดับ

3. ด้านการนิเทศศึกษา มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}= 3.84$, S.D.=0.75) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การมีส่วนร่วมในการเตรียมการและกำหนดมาตรการในการพัฒนาสารสนเทศเพื่อการ

นิเทศการศึกษา, การมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และประสบการณ์การจัดระบบนิเทศ การศึกษากับสถานศึกษาอื่นหรือเครือข่ายการนิเทศการศึกษาภายในเขตพื้นที่การศึกษา, การมีส่วนร่วมในการนิเทศ กำกับ ติดตามผลการจัดการเรียนการสอนของครู ($\bar{X}$ = 4.03, 3.99, 3.88) ตามลำดับ

4. ด้านการวัดผลและประเมินผลการศึกษา มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.89, S.D. = 80) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การมีส่วนร่วมในการสร้างเครื่องมือการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน, การมีการจัดทำแผนการวัดผล ประเมินผล สรุปการวัดผลอย่างเป็นระบบ, การมีส่วนร่วมในการเทียบโอนผลการเรียนให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาสาระการเรียนรู้ ($\bar{X}$ = 4.11, 3.94, 3.87) ตามลำดับ

5. ด้านสื่อการเรียนการสอน มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.82, S.D. = 74) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีการศึกษา, การมีส่วนร่วมในการหาแหล่งสื่อที่ส่งเสริมการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ, มีส่วนร่วมในการพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาในการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ ค่าเฉลี่ย 3.93, 3.88, 3.82 ตามลำดับ

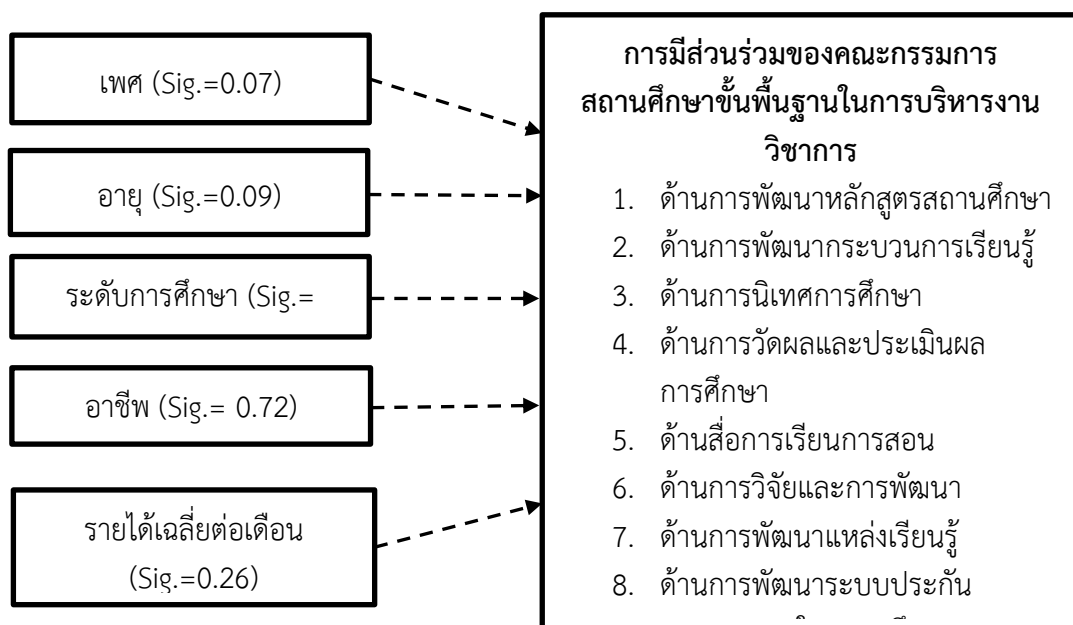
6. ด้านการวิจัยและการพัฒนา มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.07, S.D. = 72) เมื่อพิจารณารายข้อ การมีส่วนร่วมในการสรุปการประเมินผลการวิจัยเพื่อปรับปรุงและพัฒนา คุณภาพ การศึกษาให้มีประสิทธิภาพ, การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสนับสนุนบุคลากรในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น, การมีส่วนร่วมในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X}$ = 4.19, 4.15, 4.11) ตามลำดับ

7. ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.01, S.D. = 0.71) เมื่อพิจารณารายข้อ การมีส่วนร่วมในกระบวนการสำรวจแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพ การศึกษา, การมีส่วนร่วมในการประสานความร่วมมือ จัดตั้งและพัฒนาแหล่งเรียนรู้กับหน่วยงาน ภายนอกที่เกี่ยวข้อง, การมีส่วนร่วมกันกำหนดนโยบาย และวางแผนการจัดหาแหล่งเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ($\bar{X}$ = 4.16, 4.09, 4.03 ตามลำดับ

8. ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.84, S.D. = 0.81) เมื่อพิจารณารายข้อ การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและกำหนดมาตรฐาน การศึกษาของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน, การมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมอบรม เจริญปฏิบัติการขึ้นตอนและกระบวนการจัดทำข้อมูลสารสนเทศ, การมีส่วนร่วมในการประชุมเพื่อแต่งตั้ง คณะกรรมการพัฒนามาตรฐานการศึกษาเหมาะสมกับความรู้ความสามารถ ($\bar{X}$ = 3.95, 3.95, 3.92) ตามลำดับ

การทดสอบการเปรียบเทียบลักษณะสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามที่แตกต่างกัน ทางด้านจำแนกเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีระดับค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยาย

โอกาสทางการศึกษาในอำเภอท่าสองยาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ที่ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 สามารถสรุปได้ดังภาพที่ 1

* หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Sig.)

—————> หมายถึง มีความแตกต่างกัน, - - - - -> หมายถึง ไม่แตกต่างกัน

ภาพที่ 1 การสรุปผลสมมติฐานการวิจัย : ผู้วิจัย

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากผลการวิจัยมีประเด็นที่สามารถอภิปรายผลได้ 2 ประเด็นดังนี้

1. ระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอท่าสองยาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 โดยรวมมีการพัฒนาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.85) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากว่า คณะกรรมการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ให้ความสำคัญต่อการจัดการศึกษาโดยเฉพาะในด้านการบริหารงานวิชาการ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ส่งผลให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถและมีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาที่ดีขึ้น คณะกรรมการสถานศึกษาจึงให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ตามสาระและหน่วยการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีส่วนร่วมในการเตรียมการและกำหนดมาตรการในการพัฒนาสารสนเทศเพื่อการนิเทศการศึกษา มีส่วนร่วมในการสร้างเครื่องมือการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีการศึกษา มีส่วนร่วมในการการสรุป

การประเมินผลการวิจัยเพื่อปรับปรุงและพัฒนา คุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ มีส่วนร่วมในกระบวนการสำรวจแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีส่วนร่วมในการส่งเสริมและกำหนดมาตรฐานการศึกษา รวมทั้งมีส่วนร่วมในการดำเนินงานวิชาการของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน มีส่วนร่วมในการเข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการขั้นตอนและกระบวนการจัดทำข้อมูลสารสนเทศ เพื่อให้สถานศึกษาได้นำไปปรับใช้ให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชนให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด จึงส่งผลให้การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาอยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิราพร ธรรมเจริญ (2553) ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้ปกครองต่อรูปแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครองในการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิกรี แก้วนวล (2560) ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานีโดยรวม อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธัญชนก บุตรศิริ (2560) ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของข้าราชการครูในโรงเรียนขยายโอกาส อำเภอศรีราชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และด้านการวัด ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียนตามลำดับ

2. ลักษณะสถานภาพของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่แตกต่างกันทางด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีระดับค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอท่าสองยาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ที่ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากว่า คณะกรรมการสถานศึกษาที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกันมีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกัน ว่าคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 มีส่วนร่วมในการประเมินผลการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ตามสาระและหน่วยการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีส่วนร่วมในการเตรียมการและกำหนดมาตรการในการพัฒนาสารสนเทศเพื่อการนิเทศการศึกษา มีส่วนร่วมในการสร้างเครื่องมือการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีการศึกษา มีส่วนร่วมในการการสรุปการประเมินผลการวิจัยเพื่อปรับปรุงและพัฒนา คุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ มีส่วนร่วมในกระบวนการสำรวจแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ส่งผลให้การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอท่าสองยางของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีลักษณะทางด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้

เฉลี่ยต่อเดือน ไปในทิศทางเดียวกันและไม่แตกต่างกันทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิราพร ธรรมเจริญ (2553) ผลการวิจัยพบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้ปกครองที่มีอายุแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครองในการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมของสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ มูนา จารง (2560) ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบระดับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะครูผู้สอนในศูนย์เครือข่ายตลิ่งชัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2 จำแนกเพศ การศึกษาและประสบการณ์ทำงาน ไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฐนิตา กสิคุณ (2560) ผลการศึกษพบว่า ครูโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุงที่มีเพศต่างกันและมีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองพัทลุง ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

ความรู้ในเชิงวิชาการที่เกิดขึ้นใหม่ในงานวิจัยนี้ คือ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอท่าสองยาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมในด้านการวิจัยและการพัฒนา ซึ่งคณะกรรมการสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการการสรุปการประเมินผลการวิจัยเพื่อปรับปรุงและพัฒนา คุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ เช่น ประเมินผลการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมของครูผู้สอน ประเมินผลการวิจัยในชั้นเรียนในการนำมาใช้ในห้องเรียน เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ควรให้มีการศึกษามีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอื่น ๆ เพื่อนำผลการศึกษามาเปรียบเทียบกัน ด้วยวิธีการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพหรือมีการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอท่าสองยาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 และในสถานศึกษาที่มีบริบทใกล้เคียงกัน

เอกสารอ้างอิง (References)

- จิราพร ธรรมเจริญ. (2553). *การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครองในการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 1*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

- ฐนิตา กสิคุณ. (2560). การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต*. 13(1), 290-303.
- ธัญชนก บุตรศิริ. (2560). การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของข้าราชการครูในโรงเรียนขยายโอกาส อำเภอสรรคบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 3. *สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา*. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริม.
- พิกรี แก้วนวล. (2560). การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี. *วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา*. สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- มูนา จารง. (2560). การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะครูผู้สอนในศูนย์เครือข่ายตลิ่งชัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2. *ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา*. การค้นคว้าอิสระ. ยะลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2. (2563). *แผนพัฒนาการศึกษา พ.ศ. 2563 - 2565*. สืบค้น 17 ธันวาคม 2563 จาก http://myoffice.takesa2.go.th/myoffice/2563/data/tkk3/25630505_102001_4581.pdf.
- สุพรรณิกา สีสะอาด. (2554). *การศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนระดับอนุบาลศึกษาในเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*. 30(3), 607-610.
- Kajornatthapol Pongwiritthorn, Salinee Chaiwattanaporn, Sikarnmanee Syers, Pakphum Pakvipas, Sutheemon Chongesiroj. (2020). Development Guidelines of Transformational Leadership of the School Administrator of Schools in Special Economic Zone: Chiang Rai. *Journal of Legal Entity Management and Local Innovation*. 6(6), 1-15.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน กรมพลธิการทหารเรือ
กรณีศึกษา การจัดเลี้ยงของ กองบริการ กรมพลธิการทหารเรือ
Factors Affecting Operative Efficiency of Department of Naval Service:
A Case Study of a Catering by Service Division,
Department of Naval Service

เอกวัฒน์ อ้นอารี¹ ทิฆัมพร พันล็กเดช² พุฒิธร จิรายุส³ ดลฤดี วาสนานนท์⁴ ศุภชัย วาสนานนท์⁵
Ekawat On-aree, Tikhamporn Punluekdej, Puttithorn Jirayus,
Dolruedee Wasananon, Supachai Wasananon

บทคัดย่อ (Abstract)

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านการจัดเลี้ยงของ ข้าราชการทหารประจำ สังกัดกองบริการ กรมพลธิการทหารเรือ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 2) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารในการปฏิบัติงาน กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยมุ่งใจในการปฏิบัติงาน กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ด้านการจัดเลี้ยง ของข้าราชการทหารประจำ สังกัดกองบริการ กรมพลธิการทหารเรือ ทำการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 130 นาย งานวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามออนไลน์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ การวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าการกระจายของข้อมูล การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า 1) ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลของข้าราชการทหารประจำ สังกัดกองบริการ กรมพลธิการทหารเรือ กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านการจัดเลี้ยง 2) มีความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารในการปฏิบัติงาน กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านการจัดเลี้ยง ของข้าราชการทหารประจำ สังกัดกองบริการ กรมพลธิการทหารเรือ มีค่านัยสำคัญทางสถิติที่ 0.000 และ 3) มีความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยมุ่งใจในการปฏิบัติงาน กับประสิทธิภาพการ

Received: 2021-02-23 Revised: 2021-04-26 Accepted: 2021-05-03

¹²³ หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์
Master of Business Administration Program, Business Administration, Graduate School, Southeast Asia University. Corresponding Author e-mail: aeka7222@gmail.com

⁴ พันเอกหญิง ประจำกรมการสัตว์ทหารบก; Colonel, Veterinary and Remount Department

⁵ คณะวิศวกรรมศาสตร์และเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยศิลปากร; Faculty of Engineering and Industrial Technology, Silpakorn University

ปฏิบัติงานด้านการจัดเลี้ยง ของข้าราชการทหารประจำ สังกัดกองบริการ กรมพลธิการทหารเรือ มีค่านัยสำคัญทางสถิติที่ 0.000 โดยความสัมพันธ์ดังกล่าว อยู่ในระดับปานกลาง

คำสำคัญ (Keywords): การจัดเลี้ยง; กรมพลธิการทหารเรือ; ประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน

Abstract

This research has its main objectives to study: 1) operative efficiency of a catering undertaking by government officials in Service Division, Department of Naval Service as compared by the personal factors, 2 the relationship between administrative factors in catering and operative efficiency, and 3) the relationship between motivational factors and operative efficiency in catering of the military servant working at Service Division, Department of Naval Service. This research is considered as a quantitative research. The online questionnaires are used to collect data. The sample size includes 130 government officials. The statistical descriptive data include frequency, percentage, mean, and standard deviation. The data were also analyzed by using t-test, F-test, and Pearson product-moment correlation coefficient. The research revealed that: 1) there is no relationship between personal factors of the government officials working at Service Division, Department of Naval Service and the operative efficiency of a catering service, 2) there is a relationship between administrative factors and operative efficiency in a catering service handled by government officials in Service Division, Department of Naval Service at the statistical significant value of 0.000, and 3) there is a relationship between motivational factors and operative efficiency in catering service undertaken by government officials in Service Division, Department of Naval Service at the statistical significant value of 0.000. The said relationship is at moderate level.

Keywords: Catering; Department of Naval Service; Operative efficiency

บทนำ (Introduction)

ประเทศไทยจะเป็นครัวโลก คำว่า “ครัวไทยสู่ครัวโลก” (Kitchen of the World) เป็นนโยบายกระตุ้นอุตสาหกรรมอาหารไทยซึ่งมีมาตั้งแต่รัฐบาลชุดก่อนแล้ว ซึ่งรัฐบาลคณะรักษาความสงบแห่งชาติได้สนับสนุนให้เป็นรูปธรรมมากขึ้นโดยจัดทำแผนยุทธศาสตร์ครัวไทยสู่โลก พ.ศ. 2559-2564 (สำนักงานปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม, 2559) ซึ่งมีขอบเขตอยู่บนพื้นฐานของแนวคิด “From Farm to Table” ให้เป็นหนึ่งในเครื่องมือขับเคลื่อนเศรษฐกิจ โดยมียุทธศาสตร์ 4 ประการ คือ การสร้างนวัตกรรมและส่งเสริมการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อเสริมสร้างศักยภาพวิสาหกิจขนาด

กลางและขนาดย่อม และวิสาหกิจชุมชน, การพัฒนาระบบข้อมูลสนับสนุนอุตสาหกรรมอาหารที่ล้ำสมัย เข้าถึงได้ง่าย และตอบสนองทันต่อเหตุการณ์ การพัฒนาและยกระดับมาตรฐานการผลิตตลอดห่วงโซ่อาหารสู่สากล และการพัฒนาสมรรถนะสถาบันเพื่อสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมนี้ เพื่อให้อาหารไทยมีมาตรฐานสากลจะทำให้สามารถแข่งขันได้ในระดับโลก (พีรณัฐ ฤกษ์นันท์, ดวงมณี พวกพล และฉัตรวิรัช ภัทรศิลปสุนทร, 2558) ปัจจุบันธุรกิจรับจัดเลี้ยง (Catering) เป็นธุรกิจที่ได้รับผลกระทบจากนโยบายนี้มากที่สุด โดยมีการพัฒนารูปแบบเพื่อให้เข้ากับยุคสมัย และความเป็นสากลเพื่อให้ตอบสนองความต้องการของตลาด เช่นมีการผสมผสานวัฒนธรรมการทำอาหารของชาติตะวันตกและตะวันออกเข้าด้วยกัน โดยรูปแบบของการจัดเลี้ยงจะเป็นไปตามความต้องการของเจ้าของงาน พร้อมกับความเหมาะสมกับรูปแบบงาน และสถานที่จัดงาน (บริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนไทยพาณิชย์ จำกัด, 2564) โดยการจัดเตรียมอาหารนั้นทำได้ทั้งในพื้นที่จัดงาน และจัดเตรียมไว้ล่วงหน้าแล้วขนส่งมายังสถานที่จัดงาน ซึ่งธุรกิจจัดเลี้ยงแบ่งได้เป็น 2 รูปแบบ คือ การจัดเลี้ยงในสถานที่ และการจัดเลี้ยงนอกสถานที่ (จารุวรรณ จรุงกลิน, 2559) อย่างไรก็ตามรูปแบบการจัดเลี้ยงในแต่ละแบบจะถูกกำหนดด้วยชนิดของอาหาร รูปแบบของการจัดงานเลี้ยง การตกแต่งภายในงาน จำนวนอุปกรณ์กับขนาดของห้องจัดเลี้ยงและลักษณะของการจัดเลี้ยง (สราทิพย์ หาสนური, 2558)

พลาธิการของแต่ละเหล่าทัพ เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบอำนวยการดำเนินการ กำกับดูแลการเลี้ยงดูของหน่วยประกอบเลี้ยง ซึ่งตั้งอยู่ประจำกับหน่วยทหารต่าง ๆ ทั่วประเทศไทย ให้ได้รับบริการด้วยความเรียบร้อยทันเวลา นอกจากนั้นยังมีหน้าที่จัดหาเสบียงอาหาร การเก็บรักษา และการแจกจ่ายอาหารสนับสนุนหน่วยประกอบเลี้ยง วางแผนจัดทำวิธีการปฏิบัติปรับปรุงระดับมาตรฐานการเลี้ยงดูทุกระดับ (ฝ่ายวิชาการภาษาไทย บริษัท ซีเอ็ดดูเคชั่น จำกัด (มหาชน), 2552) สำหรับกรมพลาธิการทหารเรื่อนั้นมี กองบริการ ซึ่งทำหน้าที่ในการดำเนินการเกี่ยวกับการบริการจัดเลี้ยง การจัดเลี้ยงเคลื่อนที่ การดูแลรักษาภาชนะ และอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริการจัดเลี้ยง การประกอบอาหาร การสวัสดิการ การจัดการบริการให้หน่วยราชการ ดำเนินการเกี่ยวกับการประกอบอาหาร ให้คำแนะนำด้านโภชนาการ กำหนดเกณฑ์มาตรฐานด้านโภชนาการ ควบคุมคุณภาพการประกอบอาหารให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานด้านโภชนาการ ดำเนินการสนับสนุนเกี่ยวกับการโยธาการ ซ่อมบำรุง การสุขาภิบาล การรักษาสถานที่ การจัดเวรรักษาสถานที่และการซักกรีด (กองทัพบกเรือ, 2563) จะเห็นได้ว่า หน้าที่รับผิดชอบของกองบริการ กรมพลาธิการทหารเรือมีหลากหลายด้าน โดยงานด้านการบริการจัดเลี้ยงของกองบริการ กรมพลาธิการทหารเรือ ถือว่าเป็นงานสำคัญงานหนึ่งของหน่วย ดังนั้น สำหรับงานวิจัยในครั้งนี้จึงได้ศึกษาในกรณีศึกษา การจัดเลี้ยงของกองบริการ กรมพลาธิการทหารเรือเท่านั้น

จากความเป็นมาที่กล่าวมาข้างต้น ประกอบกับผู้วิจัยได้ทำการสืบค้นเอกสารทางวิชาการ เอกสารงานวิจัย รวมถึงวิทยานิพนธ์ของทุกสถาบัน ตั้งแต่ปี พ.ศ.2553 ถึงปัจจุบัน จากโครงการเครือข่ายห้องสมุดในประเทศไทย : Thailand Library Integrated System (สำนักงาน

คณะกรรมการอุดมศึกษา, 2563) ยังไม่พบงานวิจัยที่เกี่ยวกับการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน กรมพลธิการทหารเรือ กรณีศึกษา การจัดเลี้ยงของกองบริการ กรมพลธิการทหารเรือ อีกทั้งจากการสืบค้นเอกสารของกรมพลธิการทหารเรือ ก็ยังไม่เคยมีการจัดทำเรื่องดังกล่าวอย่างถูกหลักวิชาการ ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นเคยปฏิบัติงานในส่วนดังกล่าว ทำให้รับรู้ถึงข้อมูลพื้นฐานในการปฏิบัติงานของ ข้าราชการทหารประจำสังกัดกองบริการ กรมพลธิการทหารเรือมาบางส่วน ทำให้เห็นว่าหากได้ดำเนินการทำวิจัยเรื่อง การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน กรมพลธิการทหารเรือ กรณีศึกษา การจัดเลี้ยงของกองบริการ กรมพลธิการทหารเรือ ในครั้งนี้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการและเป็นระบบแล้ว ผลของการศึกษานี้จะประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของหน่วยให้ได้มาตรฐานตามที่กองทัพเรือกำหนดไว้ อีกทั้งยังเป็นข้อมูลประกอบการบริหารจัดการเกี่ยวกับการปฏิบัติงานการจัดเลี้ยงของ ข้าราชการทหารประจำสังกัดกองบริการ กรมพลธิการทหารเรือให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านการจัดเลี้ยงของ ข้าราชการทหารประจำสังกัดกองบริการ กรมพลธิการทหารเรือ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารในการปฏิบัติงาน กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านการจัดเลี้ยง ของข้าราชการทหารประจำ สังกัดกองบริการ กรมพลธิการทหารเรือ
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยจูงใจในการปฏิบัติงาน กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านการจัดเลี้ยง ของข้าราชการทหารประจำ สังกัดกองบริการ กรมพลธิการทหารเรือ

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ที่เป็นการสำรวจ (Survey) ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน กรมพลธิการทหารเรือ กรณีศึกษาการจัดเลี้ยงของกองบริการ กรมพลธิการทหารเรือ

2. ประชากรและตัวอย่าง

ประชากรและตัวอย่าง คือ จำนวนข้าราชการทหารในห้วงเวลาปฏิบัติงานประจำ เฉพาะกำลังพลสังกัดกองบริการ กรมพลธิการทหารเรือ ซึ่งเป็นนายทหารชั้นสัญญาบัตร (ยศ นาวาเอก ถึง เรือตรี) จำนวน 31 นาย และชั้นประทวน (ยศ พันจ่าเอก ถึง จ่าตรี) จำนวน 99 นาย รวมทั้งหมด จำนวน 130 นาย

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน กรมพลธิการทหารเรือ กรณีศึกษา การจัดเลี้ยงของกองบริการ กรมพลธิการทหารเรือ มีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

3.1 ดำเนินการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน โดยทำการสำรวจข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อจะนำมาเป็นแนวทางในจัดทำแบบสอบถาม เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน กรมพลธิการทหารเรือ กรณีศึกษา การจัดเลี้ยงของกองบริการ กรมพลธิการทหารเรือ โดยศึกษาเอกสารเกี่ยวกับความเป็นมา ภารกิจและหน้าที่ในการการปฏิบัติงานของกองบริการ กรมพลธิการทหารเรือ อีกทั้งศึกษาเอกสารเกี่ยวกับแนวคิด และทฤษฎีด้านปัจจัยในการปฏิบัติงาน และประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน

3.2 วิเคราะห์ข้อมูลในข้อที่ 3.1 แล้วนำมาสร้างข้อคำถามให้ครอบคลุมสิ่งที่ต้องการสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน กรมพลธิการทหารเรือ กรณีศึกษา การจัดเลี้ยงของกองบริการ กรมพลธิการทหารเรือ

3.3 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมาตรวจสอบการทดสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยโดยการตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) (อารยา องค์เอี่ยม และพงศธราร วิจิตเวชไพศาล, 2561) จากนั้นพิจารณาปรับปรุงแก้ไข และหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) หากมีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 แสดงว่าข้อคำถามสามารถนำไปใช้ได้ (สรายุทธ กันหลง, 2563)

3.4 ดำเนินการปรับแบบสอบถามตามให้ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนะให้ได้เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ จากนั้นดำเนินการจัดทำเป็นแบบสอบถามออนไลน์ตามแบบสอบถามที่สมบูรณ์

3.5 นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ออนไลน์ไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง โดยดำเนินการขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ สำหรับใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยดังกล่าว

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ซึ่งได้จากการใช้แบบสอบถามออนไลน์เก็บข้อมูลจากข้าราชการทหารประจำสังกัดกองบริการ กรมพลธิการทหารเรือ จำนวน 130 นาย

4.2 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ซึ่งได้จากการศึกษาค้นคว้าจากข้อมูลที่มีผู้รวบรวมไว้จากหนังสือราชการ หนังสือทางวิชาการ บทความวิทยานิพนธ์ และรายงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกองบริการ กรมพลธิการทหารเรือ รวมทั้งข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต

4.3 นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์โดยวิธีการทางสถิติ ด้วยการคำนวณจากโปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ และวิเคราะห์เชิงเนื้อหา แล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ต่อไป

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

5.1 สถิติที่ใช้หาคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่ ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) (Ronna and Laurie, 2003) ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.98

5.2 สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

5.3 สถิติที่ใช้ตรวจสอบสมมติฐาน ได้แก่ การวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าการกระจายของข้อมูล (t-test) การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (F-test) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient)

ผลการวิจัย (Research Results)

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน กรมพลาธิการทหารเรือ กรณีศึกษา การจัดเลี้ยงของกองบริการ กรมพลาธิการทหารเรือ ตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านการจัดเลี้ยงของ ข้าราชการทหารประจำ สังกัดกองบริการ กรมพลาธิการทหารเรือ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านการจัดเลี้ยงของ ข้าราชการทหารประจำ สังกัดกองบริการ กรมพลาธิการทหารเรือ

ปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน	SS _b	df	MS _b	P-value
อายุ	19.693	3	6.564	0.000*
สถานภาพ	9.104	3	3.035	0.008*
วุฒิการศึกษาสูงสุด	1.898	2	0.949	0.299
เงินเดือน	18.292	3	6.097	0.000*
ระยะเวลาปฏิบัติงาน	30.070	3	0.767	0.000*
สังกัด	38.086	4	9.522	0.000*
ภาพรวม	44.622	5	8.924	0.051

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

จากตารางที่ 1 พบว่า ภาพรวมของปัจจัยส่วนบุคคล ไม่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านการจัดเลี้ยงของ ข้าราชการทหารประจำ สังกัดกองบริการ กรมพลาธิการทหารเรือ คือไม่ยอมรับสมมติฐานนั่นเอง แต่ถ้าหากพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้าน อายุ สถานภาพ เงินเดือน ระยะเวลาปฏิบัติงาน และสังกัด ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านการจัดเลี้ยงของ ข้าราชการทหารประจำสังกัดกองบริการ กรมพลาธิการทหารเรือ ส่วนด้านวุฒิ

การศึกษาสูงสุด ไม่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านการจัดเลี้ยงของ ข้าราชการทหารประจำสังกัดกองบริการ กรมพลธิการทหารเรือ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

2. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารในการปฏิบัติงาน กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านการจัดเลี้ยง ของข้าราชการทหารประจำ สังกัดกองบริการ กรมพลธิการทหารเรือ

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์การถดถอยเพื่อพยากรณ์ปัจจัยการบริหารในการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านการจัดเลี้ยงของ ข้าราชการทหารประจำ สังกัดกองบริการ กรมพลธิการทหารเรือ

ปัจจัยการบริหารในการปฏิบัติงาน ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน	B	ε	t	P-value
Intercept	1.748	0.143	12.238	0.000*
ด้านบุคลากร	0.282	0.282	10.079	0.000*
ด้านวัสดุอุปกรณ์	0.038	0.282	1.801	0.072
ด้านการบริหารจัดการ	0.177	0.282	6.634	0.000*
ด้านงบประมาณ	0.063	0.282	3.194	0.001*

R = 0.380 $R^2 = 0.144$ Adjusted $R^2 = 0.142$ Std. Error of the Estimate = 0.821

F = 65.475 Sig = 0.000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

จากตารางที่ 2 พบว่า ปัจจัยการบริหารในการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านการจัดเลี้ยงของ ข้าราชการทหารประจำ สังกัดกองบริการ กรมพลธิการทหารเรือ อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ โดยมีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเป็น 0.380 และสามารถร่วมกันพยากรณ์การยอมรับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านการจัดเลี้ยงของ ข้าราชการทหารประจำ สังกัดกองบริการ กรมพลธิการทหารเรือ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.000 โดยมีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานการพยากรณ์เท่ากับ ± 0.821

3. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยจูงใจในการปฏิบัติงาน กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านการจัดเลี้ยง ของข้าราชการทหารประจำ สังกัดกองบริการ กรมพลธิการทหารเรือ

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์การถดถอยเพื่อพยากรณ์ปัจจัยจูงใจในการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านการจัดเลี้ยงของ ข้าราชการทหารประจำ สังกัดกองบริการ กรมพลธิการทหารเรือ

ปัจจัยจูงใจในการปฏิบัติงาน ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน	B	ε	t	P-value
Intercept	0.567	0.219	2.594	0.010*

ด้านความสำเร็จในการทำงาน	0.085	0.026	3.279	0.001*
ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ	0.181	0.035	5.120	0.000*
ด้านลักษณะของงานที่สร้างสรรค์และท้าทาย	0.032	0.046	0.703	0.482
ด้านความรับผิดชอบในงาน	0.086	0.034	2.505	0.012*
ด้านความก้าวหน้าในอาชีพ	0.042	0.035	1.185	0.236
ด้านการปกครองบังคับบัญชา	-0.080	0.035	-2.329	0.020*
ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในหน่วย	0.080	0.033	2.437	0.015*
ด้านค่าจ้างและผลตอบแทน	0.111	0.025	4.491	0.000*
ด้านความมั่นคงในงาน	0.255	0.041	6.150	0.000*
ด้านตำแหน่งงาน	0.064	0.027	2.356	0.019*

$R = 0.488$ $R^2 = 0.238$ Adjusted $R^2 = 0.233$ Std. Error of the Estimate = 0.776

$F = 48.400$ Sig = 0.000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

จากตารางที่ 3 พบว่า ปัจจัยจูงใจในการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านการจัดเลี้ยงของ ข้าราชการทหารประจำ สังกัดกองบริการ กรมพลธิการทหารเรือ อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเป็น 0.488 และสามารถร่วมกันพยากรณ์การยอมรับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านการจัดเลี้ยงของ ข้าราชการทหารประจำ สังกัดกองบริการ กรมพลธิการทหารเรือ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.000 โดยมีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานการพยากรณ์เท่ากับ ± 0.776

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน กรมพลธิการทหารเรือ กรมศึกษา การจัดเลี้ยงของกองบริการ กรมพลธิการทหารเรือ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านการจัดเลี้ยงของ ข้าราชการทหารประจำ สังกัดกองบริการ กรมพลธิการทหารเรือ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ข้าราชการทหารประจำ สังกัดกองบริการ กรมพลธิการทหารเรือ มีจำนวนทั้งหมด 130 นาย ส่วนใหญ่ มีอายุระหว่าง 25-34 ปี จำนวน 63 นาย คิดเป็นร้อยละ 48.46 มีสถานภาพโสด จำนวน 76 นาย คิดเป็นร้อยละ 58.46 มีวุฒิการศึกษาสูงสุดในระดับปริญญาตรี จำนวน 97 นาย คิดเป็นร้อยละ 74.62 มีเงินเดือนระหว่าง 10,001-25,000 บาท จำนวน 67 นาย คิดเป็นร้อยละ 51.54 มีระยะเวลาปฏิบัติงานระหว่าง 11-20 ปี จำนวน 69 นาย คิดเป็นร้อยละ 53.08 และอยู่ในสังกัดแผนกบริการ จำนวน 61 นาย คิดเป็นร้อยละ 46.92 ซึ่งสามารถวิเคราะห์ได้ว่า กำลังพลของกองบริการ กรมพลธิการทหารเรือ มีวุฒิการศึกษาสูงสุดในระดับปริญญาตรีเป็นส่วนใหญ่ อาจจะเป็นเพราะว่าปัจจุบันประชาชนคนรุ่นใหม่จะมีโอกาสเข้าถึงการศึกษาในระบบเพิ่มมากขึ้น โดยการศึกษาในระบบ (Formal Education)

คือ การศึกษาที่กำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษา หลักสูตร ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน ที่สำคัญในการดำเนินกิจกรรมทางการศึกษานั้น เกิดขึ้นทั้งที่ห้องเรียน รวมถึงการเรียนรู้นอกห้องเรียน อาทิ ที่บ้าน หรือการเรียนรู้บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต โดยยึดถือเอาห้องเรียนเป็นฐานกลางของการจัดการศึกษา การศึกษาจึงเป็นกระบวนการที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพตรงตามความต้องการนั้น ต้องอาศัยผลรวมของกระบวนการที่มีความสัมพันธ์กัน ได้แก่ กระบวนการบริหารจัดการ กระบวนการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ (ชนันภรณ์ อารีกุล, 2563) สำหรับการศึกษาในระบบนั้น แบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ การศึกษาขั้นพื้นฐาน และการศึกษาระดับอุดมศึกษา ซึ่งมีทั้งสายสามัญและสายอาชีพหรืออาชีวศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2561) ดังนั้นจะเห็นได้ว่า กำลังพลส่วนใหญ่ของกองบริการ กรมพลธิการทหารเรือ จึงมีวุฒิการศึกษาสูงสุดในระดับปริญญาตรี แม้ว่าอัตราในการบรรจุในบางตำแหน่งแค่ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายก็ตาม

2. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารในการปฏิบัติงาน กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านการจัดเลี้ยง ของข้าราชการทหารประจำ สังกัดกองบริการ กรมพลธิการทหารเรือ พบว่า ปัจจัยการบริหารส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านการจัดเลี้ยงของ ข้าราชการทหารประจำ สังกัดกองบริการ กรมพลธิการทหารเรือ สอดคล้องกับสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ซึ่งปัจจัยการบริหาร ประกอบด้วย ด้านบุคลากร ด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านการบริหารจัดการ และด้านงบประมาณ โดยปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานมี 3 ด้าน คือ **ด้านบุคลากร** สอดคล้องกับ วาสนา จังพานิช (2561) ที่กล่าวว่า หน่วยงานหรือองค์กรควรจัดให้บุคลากรได้รับการฝึกอบรมทักษะและพัฒนาความรู้ความสามารถที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานอยู่เสมอ ในส่วนของผู้บริหารก็ต้องให้การสนับสนุนและส่งเสริมให้บุคลากรที่ทำงานด้านนี้มีความรู้ ภาวะเปียบในงานที่ทำ **ด้านการบริหารจัดการ** สอดคล้องกับ วาสนา จังพานิช (2561) ที่ว่าปัจจัยด้านการบริหาร มี 3 ปัจจัย ได้แก่ ทักษะความรู้ความสามารถ รูปแบบการบริหารจัดการ และกลยุทธ์ขององค์กรและ**ด้านงบประมาณ** สอดคล้องกับ วราภรณ์ ศรีพะเนิน (2550) ที่พบว่า การบริหารภายในกองคลังโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยในด้านการจัดทางงบประมาณมีค่าเฉลี่ยสูงสุดรองลงมาคือ ด้านการรายงาน และด้านการจัดองค์การมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

3. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยจูงใจในการปฏิบัติงาน กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านการจัดเลี้ยง ของข้าราชการทหารประจำ สังกัดกองบริการ กรมพลธิการทหารเรือ พบว่า ปัจจัยจูงใจส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านการจัดเลี้ยงของ ข้าราชการทหารประจำ สังกัดกองบริการ กรมพลธิการทหารเรือ สอดคล้องกับสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ โดยปัจจัยจูงใจที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานมี 8 ด้าน ได้แก่ **ด้านความสำเร็จในการทำงาน** สอดคล้องกับ แมคเคลลแลนด์ (McClelland, 2010) ที่ว่า บุคคลที่ต้องการความสำเร็จจะชอบการแข่งขัน ชอบตั้งเป้าหมาย ยอมรับความเสี่ยง ชอบที่จะรับผิดชอบ และควบคุมสถานการณ์ของตน

โดยมีการวางแผนในระยะยาว **ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ** สอดคล้องกับ เสรี คงยืนยง (2557) ที่พบว่า ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงานด้านการยอมรับนับถืออยู่ในระดับมากที่สุด แต่มีข้อค้นพบที่แตกต่างในงานวิจัยของ เขมิกา กิตติพงศ์ (2558) ที่ว่า แรงจูงใจในการทำงานของพนักงานธนาคารระดับปฏิบัติการด้านการยอมรับนับถือมีความพึงพอใจในระดับปานกลาง **ด้านความรับผิดชอบในงาน** สอดคล้องกับ ธัญญ์ณัช รุ่งโรจน์สุวรรณ (2553) ที่พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงาน ได้แก่ ลักษณะงานที่รับผิดชอบมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ซึ่งการเสริมสร้างประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานควรพิจารณาความรับผิดชอบในงานของพนักงานให้เหมาะสมกับงานที่ทำ **ด้านการปกครองบังคับบัญชา** สอดคล้องกับ มยุรี บุญเยี่ยม (2558) ที่พบว่า ความสัมพันธ์บังคับบัญชามีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน **ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในหน่วย** สอดคล้องกับ ณัฐวัตร เป็งวันปลูก (2560) ที่พบว่า ปัจจัยด้านความผูกพันต่อองค์กร เป็นปัจจัยที่มีระดับความคิดเห็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด **ด้านค่าจ้างและผลตอบแทน** สอดคล้องกับ ประภาพร พุกกะศรี (2557) ที่พบว่า ปัจจัยค่าตอบแทนทางการเงินและที่ไม่ใช่ทางการเงินมีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน นอกจากนั้น สเตราส์, ปาร์คเกอร์ และเดียร์เดอร์โอเชีย (Strauss, Parker and Deirdre O'Shea, 2017) ที่พบว่า พฤติกรรมเชิงรุกมีต้นทุนในแง่ของความเครียดของงานก็ต่อเมื่อพนักงานประสบกับความกดดัน และมีภาระหน้าที่ในการทำงานโดยไม่มีผลตอบแทนในการชดเชย **ด้านความมั่นคงในงาน** สอดคล้องกับ อรรถสิทธิ์ ตันติยุทธ์ (2556) ที่พบว่า ปัจจัยแรงจูงใจด้านความมั่นคงในการทำงาน อยู่ในระดับมากที่สุด เช่นเดียวกับ สุริยะ ประเสริฐศรี (2556) ที่ว่า ความพึงพอใจในงานที่ตนทำอยู่่ามีความมั่นคง มีเกียรติ มีหลักเกณฑ์ และวิธีการตามระเบียบของข้าราชการทหาร รวมถึงมีความรู้สึกผูกพันและเป็นหนึ่งของหน่วยงาน มีทัศนคติที่ดีต่อหน่วยงาน ส่งผลให้เกิดมีความรักความผูกพัน ต่อหน่วยงาน และ **ด้านตำแหน่งงาน** สอดคล้องกับ นลพรรณ บุญฤทธิ์ (2558) ที่พบว่า ตำแหน่งงาน ถือเป็นแรงจูงใจในการทำงานที่มีความสำคัญต่อองค์กรในระดับมากที่สุด เนื่องจากการดำรงตำแหน่งหน้าที่ที่เหมาะสมกับความรู้ความสามารถ ผู้บังคับบัญชาให้การสนับสนุนความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ที่ได้รับคามยุติธรรมเสมอภาคให้เกิดความมั่นคงในหน้าที่การงานในการดำรงชีวิตย่อมส่งผลให้บุคลากรมีความมุ่งมั่นตั้งใจปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ผู้อำนวยการกองบริการ กรมพลาธิการทหารเรือ ควรเพิ่มทักษะ และเทคนิควิธีการทำงานต่าง ๆ ให้กับกำลังพลในทุกตำแหน่ง โดยบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในองค์กร และหน่วยงานภายนอก เนื่องจากลักษณะงานของหน่วยมีความหลากหลาย และเปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์อย่างต่อเนื่อง

1.2 ควรมีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาช่วยในกระบวนการทำงาน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานมากขึ้น

1.3 ควรมีการจัดกิจกรรมให้ทำร่วมกันเพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดี อีกทั้งผู้บังคับบัญชาต้องตรวจสอบ และพัฒนาเกี่ยวกับเรื่องสิทธิ สวัสดิการ และสิ่งอำนวยความสะดวกของกำลังพลและครอบครัว โดยพิจารณาจากสภาพการดำรงชีพในปัจจุบัน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาปัจจัยการบริหาร และปัจจัยจูงใจที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านการจัดเลี้ยงของเหล่าทัพอื่น เพื่อให้ได้องค์ความรู้รวมของทุกเหล่าทัพ เพื่อเป็นแนวทางบริหารปรับปรุงของแต่ละเหล่าทัพต่อไป

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยในเชิงคุณภาพ เพื่อให้คำตอบเพิ่มเติมในประเด็นที่การศึกษาเชิงปริมาณไม่สามารถทำได้ ซึ่งอาจทำให้เกิดปัจจัยอื่นที่อาจจะส่งผลต่องานวิจัยในอนาคต

เอกสารอ้างอิง (References)

กองทัพเรือ. กรมพลอาหารทหารเรือ. สืบค้น 25 มิถุนายน 2563, จาก

<http://www.supply.navy.mi.th/index.php/main/index>.

เขมิกา กิตติพงศ์. (2558). ปัจจัยจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทกรุงเทพธุรกิจบริการ

จำกัด สำนักงานใหญ่ อาคารสุขุมวิท. วารสารการตลาดและการจัดการ. 2(2), 51-62.

จารุวรรณ จรุงกลิ่น. (2559). รูปแบบธุรกิจรับจัดเลี้ยงนอกสถานที่สำหรับการจัดเลี้ยงทางธุรกิจ (Off-Premise Catering) ที่ประสบความสำเร็จในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

ชนันภรณ์ อารีกุล. (2563). การศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต แนวคิด หลักการ และสาระสำคัญ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ณัฐวัตร เป็งวันปลูก. (2560). ปัจจัยจูงใจที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของข้าราชการทหารสังกัดกองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 7. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

ธัญญ์ณัช รุ่งโรจน์สุวรรณ. (2553). ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัท อมรินทร์บุ๊คเซ็นเตอร์ จำกัด. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

นลพรรณ บุญฤทธิ์. (2558). ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

บริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนไทยพาณิชย์ จำกัด, เทคนิคการทำธุรกิจ Catering อย่างมืออาชีพ, สืบค้น 17 กุมภาพันธ์ 2564, จาก <https://scbsme.scb.co.th/sme-inspiration-detail/catering-technique>.

- ประภาพร พลฤกษ์ศรี. (2557). ปัจจัยค่าตอบแทนที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัท สยามแม็คโคร จำกัด (มหาชน) ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- ฝ่ายวิชาการภาษาไทย บริษัท ซีเอ็ดดูเคชั่น จำกัด (มหาชน). (2552). พจนานุกรมไทย ฉบับทันสมัยและสมบูรณ์. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ซีเอ็ด.
- พีรณัฐ ฤกษ์นันท์ ดวงมณี พวกพล และฉัตรวิรัช ภัทรศิลป์สุนทร. (2558). รวมพลังขับเคลื่อนครัวไทยสู่ครัวโลก (Kitchen of the World) เพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน. วารสารเศรษฐกิจและสังคม. 52, 4(4), 10-16.
- มยุรี บุญเยี่ยม. (2558). ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรวิทยาลัยการอาชีพสังขะ. สุรินทร์: วิทยาลัยการอาชีพสังขะ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- วรารณ ศรีพะเนิน. (2550). การสำรวจความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานคลัง กรณีศึกษา เทศบาลในเขตอำเภอเมือง อำเภอท่ามะกา อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี. การศึกษาอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วาสนา จังพานิช. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการบริหารการเงินการคลังของโรงพยาบาล. วารสารหัวหินสุขใจไกลกังวล. 3(1), 97-109.
- สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา, โครงการเครือข่ายห้องสมุดในประเทศไทย Thailand Library Integrated System. สืบค้น 25 มิถุนายน 2563, จาก tdc.thailis.or.th/.
- สำนักงานปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม. (2559). แผนยุทธศาสตร์กระทรวงอุตสาหกรรม พ.ศ. 2560-2564. กรุงเทพฯ: กระทรวงอุตสาหกรรม.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). รายงานการศึกษาไทย พ.ศ. 2561. กรุงเทพฯ : บริษัท พรินทวาทกราฟฟิค จำกัด.
- เสรี คงยืนยง. (2557). ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของตำรวจบ้านในพื้นที่กองบัญชาการตำรวจภูธรภาค 3. วิทยานิพนธ์การจัดการมหาบัณฑิต. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- สราทิพย์ หาสุนทรี. (2558). โครงการจัดตั้ง ศูนย์รับจัดเลี้ยงนอกสถานที่. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- สรายุทธ กันหลง, การทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม. สืบค้น 29 สิงหาคม 2563, จาก <http://www.ipernity.com/blog/248956/424773>.
- สุริยะ ประเสริฐศรี. (2556). ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการทหารชั้นประทวนสังกัดกรมสวัสดิการทหารอากาศ. สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกริก.

- อารยา องค์เอี่ยม และพงศ์ธรา วิจิตเวชไพศาล. (2561). การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย. *วิสิญ์สาร*. 44(1), 36-42.
- อรรถสิทธิ์ ตันติยุทธ์. (2556). ปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานกองบำรุงรักษาการประปานครหลวง. สารนิพนธ์วิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสยาม.
- McClelland, David C. (2010). *The Achieving Society*. New York: The Macmillan Company Miller, L.A. and Lovler, R.L. (2011). *Foundations of Psychological Testing: A Practical Approach (3rd edition)*. USA: Sage.
- Ronna, C.T and Laurie, C. (2003). Indexes of Item-Objective Congruence for Multidimensional Items. *International Journal of Testing*. 3(2), 163-171.
- Strauss, K., Parker, S.K. and Deirdre O'Shea. (2017). When does proactivity have a cost? Motivation at work moderates the effects of proactive work behavior on employee job strain. *Journal of Vocational Behavior*. 100(6), 15-26.

**การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานบุคคล
ตามการรับรู้ของครูในกลุ่มส่งเสริมประสิทธิภาพท่ามะกา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2**
**A Study of Conditions and Problems of Personnel Administration
by Reference to the Perceptions of Teachers at Tha Maka Performance
Promotion Group under Kanchanaburi Primary Educational Service
Area Office two**

เสริมวิทย์ คำจิตร¹ กัลยมน อินทุสุต²

Shermwit Kumwijid, Kanyamon Indusuta

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการบริหารงานบุคคลตามการรับรู้ของครูในกลุ่มส่งเสริมประสิทธิภาพท่ามะกา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ใช้การวิจัยเชิงสำรวจ โดยจำแนกตามวุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครูในกลุ่มส่งเสริมประสิทธิภาพท่ามะกา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 217 คน จากการเปิดตารางของ Cohen และสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งเป็นชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80-1.00 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค 0.99 สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ สถิติพื้นฐาน ใช้การทดสอบ t-test และวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัยพบว่า 1) ครูมีการรับรู้ต่อสภาพการบริหารงานบุคคลตามการรับรู้ของครู โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ครูมีการรับรู้ต่อปัญหาการบริหารงานบุคคลตามการรับรู้ของครู โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับน้อย 2) ครูที่มีวุฒิการศึกษาแตกต่างกัน มีการรับรู้ต่อสภาพและปัญหาการบริหารงานบุคคลตามการรับรู้ของครูในกลุ่มส่งเสริมประสิทธิภาพท่ามะกา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ไม่แตกต่างกัน 3) ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน มีการรับรู้ต่อสภาพและปัญหาการบริหารงานบุคคลตาม

Received: 2021-03-09 Revised: 2021-04-02 Accepted: 2021-04-05

¹ นักศึกษาหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง Student of the Master of Educational Program in Educational Administration, Faculty of Education, Ramkhamhaeng University. Corresponding Author e-mail: shermwit.k@gmail.com

² คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง Faculty of Education, Ramkhamhaeng University.

การรับรู้ของครูในกลุ่มส่งเสริมประสิทธิภาพท่ามะกา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ (Keywords) : การบริหารงานบุคคล; การรับรู้; สภาพ; ปัญหา

Abstract

This research aimed to study and compare the conditions and problems of personnel administration by reference to the perceptions of teachers at Tha Maka performance promotion group under Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office two. This research is a survey research, which was classified by educational background and work experience. The sample consisted of 217 teachers at Tha Maka performance promotion group under Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office two in the academic year 2020 from Cohen table sample size. The sample size was selected by proportional stratified random sampling. The research instrument was a questionnaire with IOC between 0.80 – 1.00 and 0.99 reliability value by determining the Alpha Coefficient. The descriptive statistics for data analysis were t-test and One Way Analysis of Variance. Findings are as follows 1) In overall and each aspect, the teacher's perception toward the conditions of personnel administration by reference to the perceptions of teachers was at a high level. In overall and each aspect, the teacher's perception toward the problems of personnel administration by reference to the perceptions of teachers was at a low level. 2) Teachers with different educational backgrounds had no different perceptions toward the conditions and problems of personnel administration by reference to the perceptions of teachers at Tha Maka performance promotion group under Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office two. 3) Teachers with different work experiences had no different perceptions toward the conditions and problems of personnel administration by reference to the perceptions of teachers at Tha Maka performance promotion group under Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office two.

Keywords: Personnel administration; Perception; Conditions; Problems

บทนำ (Introduction)

การบริหารจัดการประเทศเพื่อสร้างความเป็นธรรมในสังคม การให้สำคัญกับการพัฒนาระบบราชการและข้าราชการโดยยึดหลักธรรมาภิบาล เพิ่มประสิทธิภาพการกระจายอำนาจให้แก่

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พัฒนาระบบและกลไกการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบอย่างมีส่วนร่วม ส่งเสริมให้ประชาชนทุกระดับมีโอกาสเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมอย่างเท่าเทียมและสร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงทรัพยากร ควบคู่ไปกับปลูกจิตสำนึก ค่านิยมประชาธิปไตยและธรรมาภิบาลแก่ประชาชนทุกกลุ่มทรัพยากรการบริหาร ซึ่งประกอบด้วย คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ และการจัดการนั้น ทรัพยากรที่มีความสำคัญมากที่สุด คือ คน เพราะว่าคนเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้งานสำเร็จ ถ้าขาดคนแล้วงานทุกอย่างจะสำเร็จไม่ได้ การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาจึงเป็นหัวใจของการบริหาร เพราะความสำเร็จของงานขึ้นอยู่กับคน ทรัพยากรด้านอื่นแม้จะมีความพร้อมเพียงใดก็ตาม ถ้าคนที่ใช้ทรัพยากรเหล่านี้ไม่มีความรู้ความสามารถ งานทุกประเภทแม้จะดำเนินไปได้แต่ก็คงไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ดังนั้นความสำเร็จของงานในโรงเรียนจึงขึ้นอยู่กับความร่วมมือร่วมใจของบุคลากรในโรงเรียนที่เกี่ยวข้อง (เกียรติศักดิ์ วงศ์กุลพิลาศ, 2545)

การบริหารงานบุคคลเป็นใจกลางหลักสำคัญในองค์การที่จะเลือกสรรผู้ที่มีความรู้ความสามารถเข้ามาทำงานให้มีจำนวนที่ต้องการและใช้คนที่ได้มาให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยบำรุงส่งเสริมสมรรถภาพ พัฒนาฝีมืออบรม และรักษากำลังใจ เพื่อให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด อันเป็นเป้าหมายสูงสุดขององค์การ จึงจำเป็นที่องค์การจะต้องจัดระบบที่เอื้อให้เกิดกระบวนการ การบริหารบุคลากรให้ครบถ้วน

สภาพการบริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 จัดตั้งขึ้นตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ มีอำนาจหน้าที่ ภารกิจและบทบาทเกี่ยวกับการจัดและการส่งเสริมการศึกษา มีสถานศึกษาที่อยู่ภายใต้สังกัดมี 101 โรงเรียน ประกอบด้วย โรงเรียนที่มีความแตกต่างทั้งสภาพภูมิศาสตร์ สังคม วัฒนธรรมและเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นสิ่งที่ทำให้คุณภาพของแต่ละสถานศึกษามีความแตกต่างกัน โดยสำนักงานเขตพื้นที่ได้แบ่งส่วนราชการในสำนักงานออกเป็นหลายกลุ่มงาน มีการกระจายอำนาจตามลำดับขั้นตอนในการบังคับบัญชา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2, 2562) ในส่วนของกลุ่มบริหารงานบุคคลทำหน้าที่หลักในการขับเคลื่อนการบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลดังต่อไปนี้ การวางแผนอัตรากำลัง การกำหนดตำแหน่งและวิทยฐานะ การสรรหาบรรจุแต่งตั้ง โอน ย้ายและการออกจากราชการ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา งานบำเหน็จความชอบและทะเบียนประวัติ งานพัฒนาบุคลากรส่งเสริม ยกย่อง เชิดชูเกียรติ งานดำเนินงานวินัย อุดมการณ์ ร้องทุกข์และการดำเนินคดีของรัฐ งานปฏิบัติการเลขานุการ อนุกรรมการบริหารงานบุคคลของเขตพื้นที่การศึกษา และงานหนังสือราชการ (ฝ่ายบริหารงานบุคคล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2, 2561)

จากการดำเนินงานด้านการบริหารงานบุคคลปัญหาที่พบ คือ การส่งบุคลากรไปศึกษาอบรมหรือดูงานพบว่าบุคคลยังให้ความสนใจน้อย อีกทั้งยังมีข้อจำกัดในเรื่องงบประมาณที่สนับสนุนดำเนินการ และในด้านการโอน ย้ายข้าราชการที่เมื่อครบกำหนดทดลองปฏิบัติราชการครู มักจะขอย้ายเข้าตัวจังหวัดและบางส่วนก็ขอย้ายกลับภูมิลำเนา และครูที่ขอย้ายมาปฏิบัติราชการในพื้นที่เอกไม่ตรงตามความต้องการของสถานศึกษา ทำให้เกิดปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการคือ

บุคลากรมีไม่เพียงพอ บุคลากรไม่มีขวัญกำลังใจ ขาดความรู้ที่ชัดเจนในการปฏิบัติงาน ครูบางส่วนในโรงเรียนไม่สามารถจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียนได้เนื่องจากสาขาที่จบไม่ตรงกับวิชาที่สอน ทำให้สถานศึกษาจัดการศึกษาไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ (กลุ่มนโยบายและแผน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2, 2562)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญและสนใจที่จะศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานบุคคลในกลุ่มส่งเสริมประสิทธิภาพท่ามะกา เพื่อจะได้นำผลตามการรับรู้ของครูไปดำเนินการหาแนวทางในการวางแผนพัฒนาการศึกษา ตลอดจนนำไปใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศ ปรับปรุง แก้ไขการบริหารงานบุคคล ให้เหมาะสมสอดคล้องนโยบายและแผนการบริหารงานบุคคลให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานบุคคลตามการรับรู้ของครูในกลุ่มส่งเสริมประสิทธิภาพท่ามะกา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการบริหารงานบุคคลตามการรับรู้ของครูในกลุ่มส่งเสริมประสิทธิภาพท่ามะกา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงสำรวจ
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูในกลุ่มส่งเสริมประสิทธิภาพท่ามะกา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 493 คน
 - 2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูในกลุ่มส่งเสริมประสิทธิภาพท่ามะกา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 217 คน โดยวิธีสุ่มแบบแบ่งเป็นชั้นภูมิ (Stratified sampling) และกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 จากการเปิดตารางของ Jacob Cohen (1988)
3. ตัวแปรที่ศึกษา
 - 3.1 ตัวแปรต้น คือ
 - 3.1.1 วุฒิการศึกษา ได้แก่ ระดับปริญญาตรี และสูงกว่าระดับปริญญาตรี
 - 3.1.2 ประสบการณ์ในการทำงาน ได้แก่ น้อยกว่า 5 ปี, 5-10 ปี และ 10 ปีขึ้นไป
 - 3.2 ตัวแปรตาม คือ สภาพและปัญหาการบริหารงานบุคคลตามการรับรู้ของครูในกลุ่มส่งเสริมประสิทธิภาพท่ามะกา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ในด้านต่างๆ 5 ด้าน ได้แก่

- 3.2.1 ด้านการได้มาซึ่งการสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง
- 3.2.2 ด้านการวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง
- 3.2.3 ด้านการส่งเสริมประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ
- 3.2.4 ด้านวินัยและการธำรงรักษาวินัย
- 3.2.5 ด้านการออกจากราชการหรือให้บุคคลพ้นจากงาน

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับสภาพและปัญหาการบริหารงานบุคคลตามการรับรู้ของครูในกลุ่มส่งเสริมประสิทธิภาพท่ามะกา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ประกอบด้วย 2 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน เป็นแบบเลือกตอบ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการบริหารงานบุคคลตามการรับรู้ของครูในกลุ่มส่งเสริมประสิทธิภาพท่ามะกา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 โดยแบ่งออกเป็น 5 ด้าน มีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

5.1 ขออนุญาตและนำตัวจากสำนักงานบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ส่งมอบให้กับผู้อำนวยการโรงเรียนในกลุ่มส่งเสริมประสิทธิภาพท่ามะกา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ปีการศึกษา 2563 เพื่อขออนุญาตจัดเก็บข้อมูลโดยส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 217 คน

5.2 ผู้วิจัยดำเนินการขอความอนุเคราะห์จากผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มส่งเสริมประสิทธิภาพท่ามะกา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ในการแจกแบบสอบถามและการเก็บรวบรวมจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ซึ่งผู้วิจัยแจกและเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง

5.3 เมื่อเก็บข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม จากนั้นนำข้อมูลไปใช้ในการวิเคราะห์ต่อไป

6. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

6.1 วิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) หาค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบคำอธิบาย

6.2 วิเคราะห์การรับรู้ของครูที่มีต่อสภาพและปัญหาการบริหารงานบุคคลตามการรับรู้ของครูในกลุ่มส่งเสริมประสิทธิภาพท่ามะกา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายข้อ รายด้าน และภาพรวม โดยกำหนดเกณฑ์การแปลคะแนนเฉลี่ยของ John W Best (1997) แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยาย

6.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบการรับรู้ของครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันต่อสภาพและปัญหาการบริหารงานบุคคลตามการรับรู้ของครูในกลุ่มส่งเสริมประสิทธิภาพท่ามะกา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ซึ่งวิเคราะห์โดยการทดสอบค่าที (t-test)

6.4 วิเคราะห์เปรียบเทียบการรับรู้ของครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันต่อสภาพและปัญหาการบริหารงานบุคคลตามการรับรู้ของครูในกลุ่มส่งเสริมประสิทธิภาพท่ามะกา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ซึ่งวิเคราะห์โดยใช้ค่าความแปรปรวนแบบทางเดียว (One way analysis of variance)

ผลการวิจัย (Research Results)

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย เรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานบุคคลตามการรับรู้ของครูในกลุ่มส่งเสริมประสิทธิภาพท่ามะกา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. สภาพและปัญหาการบริหารงานบุคคลตามการรับรู้ของครูในกลุ่มส่งเสริมประสิทธิภาพท่ามะกา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การรับรู้ของครูที่มีต่อสภาพและปัญหาการบริหารงานบุคคลตามการรับรู้ของครูในกลุ่มส่งเสริมประสิทธิภาพท่ามะกา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ในภาพรวมและรายด้าน

การบริหารงานบุคคล	สภาพ			ปัญหา		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับการรับรู้	$\bar{x}$	S.D.	ระดับการรับรู้
1. ด้านการได้มาซึ่งการสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง	4.05	0.74	มาก	1.89	0.79	น้อย
2. ด้านการวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง	4.08	0.76	มาก	1.88	0.84	น้อย
3. ด้านการส่งเสริมประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ	4.10	0.77	มาก	1.82	0.82	น้อย
4. ด้านวินัยและการดำรงรักษาวินัย	4.09	0.81	มาก	1.76	0.82	น้อย
5. ด้านการออกจากราชการหรือให้บุคคลพ้นจากงาน	4.07	0.83	มาก	1.78	0.83	น้อย
รวม	4.08	0.73	มาก	1.83	0.78	น้อย

จากตาราง 1 พบว่า ครูมีการรับรู้ต่อสภาพการบริหารงานบุคคลตามการรับรู้ของครูในกลุ่มส่งเสริมประสิทธิภาพท่ามะกา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต

2 โดยภาพรวม พบว่าอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.08$) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก คือ ด้านการส่งเสริมประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ ($\bar{x} = 4.10$) ด้านวินัยและการดำรงรักษาวินัย ($\bar{x} = 4.09$) และด้านการวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง ($\bar{x} = 4.08$)

ครูมีการรับรู้ต่อปัญหาการบริหารงานบุคคลตามการรับรู้ของครูในกลุ่มส่งเสริมประสิทธิภาพท่ามะกา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 โดยภาพรวม พบว่าอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 1.83$) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าอยู่ในระดับน้อยทุกด้าน โดยเรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก คือ ด้านการได้มาซึ่งการสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง ($\bar{x} = 1.89$) ด้านการวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง ($\bar{x} = 1.88$) และด้านการส่งเสริมประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ ($\bar{x} = 1.82$)

2. ผลการเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการบริหารงานบุคคลตามการรับรู้ของครูในกลุ่มส่งเสริมประสิทธิภาพท่ามะกา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบการรับรู้ของครูที่มีต่อสภาพการบริหารงานบุคคลตามการรับรู้ของครูในกลุ่มส่งเสริมประสิทธิภาพท่ามะกา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา

สภาพการบริหารงานบุคคล	วุฒิการศึกษา					
	ระดับปริญญาตรี		สูงกว่าระดับปริญญาตรี		t	p
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
1. ด้านการได้มาซึ่งการสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง	4.08	0.71	4.00	0.79	.730	.466
2. ด้านการวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง	4.12	0.72	4.02	0.84	.886	.376
3. ด้านการส่งเสริมประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ	4.13	0.74	4.05	0.83	.718	.474
4. ด้านวินัยและการดำรงรักษาวินัย	4.14	0.75	3.97	0.92	1.378	.171
5. ด้านการออกจากราชการหรือให้บุคคลพ้นจากงาน	4.12	0.80	3.95	0.89	1.414	.159
รวม	4.12	0.70	4.00	0.79	1.129	.260

จากตาราง 2 พบว่า ค่า t ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีการรับรู้ต่อสภาพการบริหารงานบุคคลตามการรับรู้ของครูในกลุ่มส่งเสริมประสิทธิภาพ ท่ามะกา ไม่แตกต่างกันทั้งภาพรวมและรายด้าน

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบการรับรู้ของครูที่มีต่อปัญหาการบริหารงานบุคคลตามการรับรู้ของครูในกลุ่มส่งเสริมประสิทธิภาพท่ามะกา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา

ปัญหาการบริหารงานบุคคล	วุฒิการศึกษา					
	ระดับปริญญาตรี		สูงกว่าระดับปริญญาตรี		t	p
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
1. ด้านการได้มาซึ่งการสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง	1.88	0.78	1.90	0.83	-1.68	.867
2. ด้านการวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง	1.85	0.80	1.93	0.92	-.653	.514
3. ด้านการส่งเสริมประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ	1.81	0.82	1.85	0.81	-.356	.722
4. ด้านวินัยและการดำรงรักษาวินัย	1.74	0.81	1.81	0.84	-.528	.598
5. ด้านการออกจากราชการหรือให้บุคคลพ้นจากงาน	1.74	0.81	1.87	0.89	- 1.026	.306
รวม	1.81	0.77	1.87	0.81	-5.79	.564

จากตาราง 3 พบว่า ค่า t ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีการรับรู้ต่อปัญหาการบริหารงานบุคคลตามการรับรู้ของครูในกลุ่มส่งเสริมประสิทธิภาพ ท่ามะกา ไม่แตกต่างกันทั้งภาพรวมและรายด้าน

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบการรับรู้ของครูที่มีต่อสภาพการบริหารงานบุคคลตามการรับรู้ของครูในกลุ่มส่งเสริมประสิทธิภาพท่ามะกา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

สภาพการบริหารงานบุคคล	ประสบการณ์ในการทำงาน							
	น้อยกว่า 5 ปี		5-10 ปี		10 ปีขึ้นไป		t	p
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
1. ด้านการได้มาซึ่งการสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง	4.11	0.68	3.96	0.88	4.08	0.68	0.746	0.475
2. ด้านการวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง	4.15	0.71	3.97	0.86	4.11	0.74	0.995	0.371
3. ด้านการส่งเสริมประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ	4.15	0.72	3.98	0.79	4.15	0.79	1.086	0.340
4. ด้านวินัยและการดำรงรักษาวินัย	4.20	0.71	3.97	0.91	4.07	0.83	1.365	0.257

สภาพการบริหารงานบุคคล	ประสบการณ์ในการทำงาน							t	p
	น้อยกว่า 5 ปี		5-10 ปี		10 ปีขึ้นไป				
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.			
5. ด้านการออกจากราชการหรือ ให้บุคคลพ้นจากงาน	4.19	0.76	3.95	0.93	4.04	0.81	1.521	0.221	
รวม	4.16	0.67	3.97	0.84	4.09	0.70	1.199	0.303	

จากตาราง 4 พบว่า ค่า F ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีการรับรู้ต่อสภาพการบริหารงานบุคคลตามการรับรู้ของครูในกลุ่มส่งเสริมประสิทธิภาพท่ามะกา ไม่แตกต่างกันทั้งภาพรวมและรายด้าน

ตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบการรับรู้ของครูที่มีต่อปัญหาการบริหารงานบุคคลตามการรับรู้ของครูในกลุ่มส่งเสริมประสิทธิภาพท่ามะกา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

ปัญหาการบริหารงานบุคคล	ประสบการณ์ในการทำงาน							
	น้อยกว่า 5 ปี		5-10 ปี		10 ปีขึ้นไป		t	p
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
1. ด้านการได้มาซึ่งการสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง	1.87	0.75	1.94	0.82	1.87	0.83	0.170	0.843
2. ด้านการวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง	1.83	0.76	2.02	0.92	1.82	0.85	1.136	0.323
3. ด้านการส่งเสริมประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ	1.81	0.75	1.95	0.86	1.73	0.84	1.214	0.299
4. ด้านวินัยและการธำรงรักษาวินัย	1.74	0.73	1.88	0.86	1.70	0.87	0.905	0.406
5. ด้านการออกจากราชการหรือให้บุคคลพ้นจากงาน	1.71	0.71	1.91	0.88	1.75	0.91	1.127	0.326
รวม	1.79	0.70	1.94	0.83	1.78	0.82	0.897	0.409

จากตาราง 5 พบว่า ค่า F ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีการรับรู้ต่อปัญหาการบริหารงานบุคคลตามการรับรู้ของครูในกลุ่มส่งเสริมประสิทธิภาพท่ามะกา ไม่แตกต่างกันทั้งภาพรวมและรายด้าน

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานบุคคลตามการรับรู้ของครูในกลุ่มส่งเสริมประสิทธิภาพท่ามะกา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์การรับรู้ของครูต่อสภาพและปัญหาการบริหารงานบุคคลตามการรับรู้ของครูในกลุ่มส่งเสริมประสิทธิภาพท่ามะกา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรี เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้าน โดยภาพรวมสามารถอภิปรายได้ดังนี้

1.1 สภาพการบริหารงานบุคคลตามการรับรู้ของครูในกลุ่มส่งเสริมประสิทธิภาพท่ามะกา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรี เขต 2 ภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก การขับเคลื่อนนโยบายของผู้บริหารแต่ละระดับของสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัด สามารถดำเนินการไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยวิธีการจัดให้มีการติดตาม ประเมินผลและพัฒนาศักยภาพทางวิชาการให้กับบุคลากร อย่างต่อเนื่อง จัดทำรายงานการส่งเลื่อนขั้นเงินเดือนและไม่เลื่อนขั้นเงินเดือนของข้าราชการครู ไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และส่งเสริมให้บุคลากรเข้ารับการอบรมสัมมนา เพื่อเพิ่มพูน ความรู้ทักษะเจตคติที่ดี คุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รุ่งฤทัย ไผ่ตรีก้านตรง (2560) ศึกษาเรื่อง สภาพการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ผลการวิจัยพบว่าอยู่ในระดับมากในทุกด้าน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัทราวดี สงฆ์ภรณ์ (2559) ทำการศึกษาเรื่อง สภาพการ บริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.2 ปัญหาการบริหารงานบุคคลตามการรับรู้ของครูในกลุ่มส่งเสริมประสิทธิภาพท่ามะกา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรี เขต 2 ภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับ น้อย ทั้งนี้เป็นเพราะว่าทางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้กระจายอำนาจการบริหารจัดสู่ สถานศึกษา เปิดโอกาสให้ผู้บริหารสถานศึกษามีการประชุมวางแผนจัดอัตรากำลังที่เหมาะสมไปยัง สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษา เพื่อจัดสรรตำแหน่งวิชาเอกตามความต้องการด้วยวิธีต่าง ๆ และ เสนอคำร้องขอโอนย้ายของบุคลากรไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีการแจ้งภาระหน้าที่แก่อัตร่า จ้างประจำหรืออัตร่าจ้างชั่วคราวและพนักงานราชการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาภรณ์ หาญณรงค์ ชัยกิจ (2561) ศึกษาเรื่อง ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการบริหารงาน บุคคลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 โดยรวมและราย ด้านอยู่ในระดับน้อย และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริณภววรรณ ทุมคำ (2559) ทำการศึกษา เรื่อง สภาพและปัญหาการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการบริหารงานบุคคล ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 เป็นรายด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย

2. ผลการเปรียบเทียบการรับรู้ของครูต่อสภาพและปัญหาการบริหารงานบุคคลตามการรับรู้ของครูในกลุ่มส่งเสริมประสิทธิภาพท่ามะกา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน ได้ดังนี้

2.1 ผลการเปรียบเทียบครูที่มีวุฒิการศึกษาแตกต่างกัน มีการรับรู้ต่อสภาพการบริหารงานบุคคลตามการรับรู้ของครูในกลุ่มส่งเสริมประสิทธิภาพท่ามะกา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ไม่แตกต่างกันทั้งภาพรวมและรายด้าน ทั้งนี้ เนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องดำเนินการวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง โดยใช้กระบวนการสรรหาและการบรรจุแต่งตั้งครูและบุคลากรในสถานศึกษาที่ยึดถือปฏิบัติตามกฎเกณฑ์คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ภายใต้พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 อันเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาภรณ์ หาญณรงค์ชัยกิจ (2561) ศึกษาเรื่อง การศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 พบว่า ผลการเปรียบเทียบครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสาวนีย์ นุชรงค์ (2559) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 พบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่าไม่แตกต่างกัน

2.2 ผลการเปรียบเทียบครูที่มีวุฒิการศึกษาแตกต่างกัน มีการรับรู้ต่อปัญหาการบริหารงานบุคคลตามการรับรู้ของครูในกลุ่มส่งเสริมประสิทธิภาพท่ามะกา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ไม่แตกต่างกันทั้งภาพรวมและรายด้าน ทั้งนี้ เนื่องมาจากนโยบายผู้บริหารต่อการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานครูและบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษาทุกขนาดต่างก็ดำเนินการเสริมสร้างคุณภาพของบุคลากรในภาพรวมที่ไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะบริบทในด้านปัจจัยคุณภาพของบุคลากรที่ได้รับการอบรมพัฒนาอย่างต่อเนื่องจากนโยบายต้นสังกัด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิรุทธิ์ พิกุลเทพ (2558) เรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานบุคคลตามการรับรู้ของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 พบว่า การเปรียบเทียบครูที่มีวุฒิการศึกษาต่อปัญหาการบริหารงานบุคคลมีความไม่แตกต่างกัน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประทีป โตสารเดช (2555) เรื่อง สภาพและปัญหาการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 พบว่า ประสบการณ์ในการทำงานโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.3 ผลการเปรียบเทียบครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน มีการรับรู้ต่อสภาพการบริหารงานบุคคลตามการรับรู้ของครูในกลุ่มส่งเสริมประสิทธิภาพท่ามะกา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ไม่แตกต่างกันทั้งภาพรวมและรายด้าน ทั้งนี้ เนื่องมาจากผู้บริหารมีการประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี หมั่นสังเกตตรวจสอบเอาใจใส่ดูแลป้องกัน และยับยั้งเหตุ เพื่อไม่ให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากระทำผิดวินัยอย่าง

เท่าเทียมกันทุกคน พร้อมทั้งจัดฝึกอบรมสร้างขวัญกำลังใจที่จะเสริมสร้างพฤติกรรมและพัฒนาเจตคติ จิตสำนึกที่ดีของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัทรวดี ตรีโอษฐ์ (2559) ศึกษาเรื่อง สภาพ ปัญหา และแนวทางพัฒนาการบริหารงานบุคคลในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 พบว่า การเปรียบเทียบครูที่มีประสบการณ์การทำงานมีความไม่แตกต่างกัน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วุฒิชัย ไชยรัตน์ (2555) เรื่อง สภาพและปัญหาการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่าข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 ที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน เห็นว่าสภาพการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน

2.4 ผลการเปรียบเทียบครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน มีการรับรู้ต่อปัญหาการบริหารงานบุคคลตามการรับรู้ของครูในกลุ่มส่งเสริมประสิทธิภาพท่ามะกา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ไม่แตกต่างกันทั้งภาพรวมและรายด้าน ทั้งนี้เนื่องจาก การวางแผนของผู้บริหารในการจัดทำหลักเกณฑ์และคู่มือเกี่ยวกับการให้บุคคลพ้นจากตำแหน่งอย่างเป็นรูปธรรม และยังช่วยเหลือบุคคลในการป้องกันไม่ให้พ้นจากตำแหน่งหน้าที่ โดยไม่มีเหตุอันควรของผู้ได้บังคับบัญชา จัดอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการได้รับสวัสดิการต่าง ๆ ในกรณีที่บุคคลพ้นจากตำแหน่งหน้าที่ทุกคน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิรุทธิ์ พิกุลเทพ (2558) เรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานบุคคลตามการรับรู้ของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 พบว่า ปัญหาการเปรียบเทียบครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัญหาการบริหารงานบุคคล ไม่แตกต่างกันทั้งภาพรวมและรายด้าน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อีรวุฒิ สิทธิกุล (2555) เรื่อง ปัญหาการบริหารบุคลากรของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดุสิต พบว่า โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ด้านการได้มาซึ่งการสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง ผู้บริหารควรดำเนินการเห็นชอบให้ครูโอน-ย้าย และรับย้ายครูเข้าโรงเรียนตรงความต้องการ มีการประสานงานระหว่างสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากับโรงเรียนในการสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง และการบรรจุแต่งตั้งบุคคลที่มีความรู้ความสามารถตรงกับงาน

1.2 ด้านการวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง ผู้บริหารควรมีส่วนร่วมในการสำรวจข้อมูลของข้าราชการครูที่ขอปรับปรุงการกำหนดตำแหน่ง การวิเคราะห์ปริมาณงานของ

โรงเรียน และการสำรวจความต้องการครูของโรงเรียนวิเคราะห์ปรับปรุง และวางแผนอัตรากำลัง และการกำหนดตำแหน่งเป็นไปตามกรอบนโยบายที่ต้นสังกัดกำหนดทำให้ได้ครูตามความต้องการ

1.3 ด้านการส่งเสริมประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ ผู้บริหารควรแต่งตั้งคณะกรรมการรวบรวมและตรวจสอบเอกสารหลักฐาน ของข้าราชการครูที่จะเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ การคัดเลือกครูไปศึกษาอบรมหรือดูงานตรงตามภาระหน้าที่ที่ปฏิบัติงาน และการให้บริการในการขอวิทยฐานะ

1.4 ด้านวินัยและการดำรงรักษาวินัย ผู้บริหารควรประสานงานกับกรรมการสอบสวนกรณีมีข้าราชการครูกระทำ ผิดวินัย การเสนอความเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอุทธรณ์ การแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนผู้กระทำผิดวินัยอย่างเป็นธรรมและโปร่งใส

1.5 ด้านการออกจากราชการหรือให้บุคคลพ้นจากงาน ผู้บริหารควรจัดให้ข้าราชการครูทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการตามหลักเกณฑ์ที่ ก.ค.ศ. กำหนด การพิจารณาขยับยั้งการลาออกจากราชการของข้าราชการครู เพื่อประโยชน์แก่ทางราชการ และการนิเทศติดตามและการประเมินผล การปฏิบัติงานตามมาตรฐานกำหนดตำแหน่ง

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ศึกษาถึงพฤติกรรมการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาอันจะส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา

2.2 มุ่งศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ

2.3 ทำการศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนในอำเภออื่น ภายใต้สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2

เอกสารอ้างอิง (References)

- เกียรติศักดิ์ วงศ์กุลพิลาศ. (2545). ปัญหาการบริหารงานบุคลากรของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอไร่ จังหวัดตราด. วิทยานิพนธ์การศึกษา
มหาบัณฑิต. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ธีรวุฒิ สิทธิกุล. (2555). ปัญหาการบริหารงานบุคลากรของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. ชลบุรี:
มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นิรุทธิ์ พิกุลเทพ. (2558). การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานบุคคลตามการรับรู้ของครู
ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1.
วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง..

- ประทีป โตสารเดช. (2555). สภาพและปัญหาการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย. ลพบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- ภัทรวดี ตรีโอสฐ์. (2559). สภาพ ปัญหา และแนวทางการบริหารงานบุคคลในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ภัทรวดี สงฆ์กรณ. (2559). การศึกษาสภาพการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42. การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต. นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- รุ่งฤทัย ไผ่ตรีก้านตรง. (2560). การศึกษาสภาพการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- วุฒิชัย ไชยรัตน์. (2555). สภาพและปัญหาการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ศิริณาวรรณ ทุ่มคำ. (2559). สภาพและปัญหาการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2. (2561ข). ประกาศสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 เรื่อง การจัดตั้งศูนย์ส่งเสริมประสิทธิภาพโรงเรียน (School Performance Center: SP Center). กาญจนบุรี: พรสวรรค์การพิมพ์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2. (2562ก). แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2563-2567. กาญจนบุรี: พรสวรรค์การพิมพ์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2. (2562ข). รายงานผลการดำเนินงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562. กาญจนบุรี: พรสวรรค์การพิมพ์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2. (2561ก). คู่มือการขับเคลื่อนนโยบายของ สพป.กาญจนบุรี เขต 2. กาญจนบุรี: พรสวรรค์การพิมพ์.
- สุภาภรณ์ หาญณรงค์กิจ. (2561). การศึกษาปัญหาและแนวทางการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สุราษฎร์ธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- เสาวนีย์ นุชรงค์. (2559). การศึกษาสภาพการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สุราษฎร์ธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

Jacob Cohen. (1988). *Statistical power analysis for behavioral sciences*. (2nd ed.). New Jersey: Lawrence Erlbaum.

John W Best. (1997). *Research in education*. (3rd ed.). New Jersey: Prentice Hall.

กลยุทธ์การปรับตัวเพื่อความอยู่รอดของธุรกิจเครื่องปั้นดินเผาในเขตภาคกลาง

The Adaptation of Business Strategies for the Survival of the Pottery Business in the Central Region

หทัยภัทร พลชโตทัย¹ พัทธ์พสุตม์ สาธนูวัฒน์²
Hathaiphath Phonchatothai, Patpasut Satunuwat

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยคุณลักษณะของผู้ประกอบการเครื่องปั้นดินเผาในเขตภาคกลาง 2) ศึกษากลยุทธ์การปรับตัวเพื่อความอยู่รอดของธุรกิจเครื่องปั้นดินเผาในเขตภาคกลาง 3) เปรียบเทียบกลยุทธ์การปรับตัวเพื่อความอยู่รอดของธุรกิจเครื่องปั้นดินเผา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และ 4) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคุณลักษณะของผู้ประกอบการเครื่องปั้นดินเผา กับกลยุทธ์การปรับตัวเพื่อความอยู่รอดของธุรกิจเครื่องปั้นดินเผาในเขตภาคกลาง การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา กลุ่มตัวอย่าง คือผู้ประกอบการเครื่องปั้นดินเผาในเขตภาคกลาง จำนวน 236 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า 1) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 55.08 มีอายุ 20-40 ปี ร้อยละ 71.19 สถานภาพสมรส ร้อยละ 44.49 ระดับการศึกษาปริญญาตรี ร้อยละ 54.24 ประสบการณ์ทางธุรกิจ 4-6 ปี ร้อยละ 51.27 และรายได้ต่อเดือน 15,001-30,000 บาท ร้อยละ 59.75 และมีปัจจัยคุณลักษณะของผู้ประกอบการเครื่องปั้นดินเผาในเขตภาคกลางในภาพรวม อยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความรับผิดชอบ รองลงมา คือ ด้านความต้องการมุ่งความสำเร็จ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความกล้าเสี่ยง 2) กลยุทธ์การปรับตัวเพื่อความอยู่รอดของธุรกิจเครื่องปั้นดินเผาในเขตภาคกลาง ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านนวัตกรรม รองลงมา คือ ด้านต้นทุนต่ำ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการสร้างความแตกต่างทางการแข่งขัน 3) ผู้ประกอบการเครื่องปั้นดินเผาในเขตภาคกลางที่มีอายุ สถานภาพ และระดับการศึกษาต่างกัน มีกล

Received: 2021-02-19 Revised: 2021-03-21 Accepted: 2021-03-23

¹ หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา Master of Business Administration Degree in Business Administration, Faculty of Management Science, Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University.

Corresponding Author e-mail: Bozeiewz@gmail.com

² คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา Faculty of Management Science, Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University.

ยุทธ์การปรับตัวเพื่อความอยู่รอดของธุรกิจเครื่องปั้นดินเผา โดยรวมแตกต่างกัน และ 4) ปัจจัยคุณลักษณะของผู้ประกอบการเครื่องปั้นดินเผา มีความสัมพันธ์ทางบวก กับกลยุทธ์การปรับตัวเพื่อความอยู่รอดของธุรกิจเครื่องปั้นดินเผาในเขตภาคกลาง โดยรวม อยู่ในระดับสูงมาก

คำสำคัญ (Keywords): กลยุทธ์การปรับตัว; ความอยู่รอดของธุรกิจ; เครื่องปั้นดินเผา

Abstract

This research aimed to: 1) study personal factor and the characteristics of pottery entrepreneurs in the central region; 2) study the adaptation of business strategies for the survival of pottery business in the central region; 3) compare the business strategies of the pottery business, classified by personal factors; and 4) study the relationship between the characteristics of the pottery business owners and their ideas to keep the business survived in the market. This research was descriptive research. Sampling of 236 pottery business owner in central of Thailand. The research method was a questionnaire. The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation, t-test, One-Way ANOVA and Pearson's correlation coefficient. The research findings were as follows: 1) most of the samples were female 55.08%, age 20-40 years 71.19%, marital status 44.49%, bachelor's degree 54.24%, business experience 4 - 6 years 51.27%, and monthly income 15,001 - 30,000 baht 59.75% and characteristics of the overall pottery entrepreneurs in the central region is in a high level. The highest average values are rank from responsibility for business, followed by the drive to be success. The lowest average value is risk taking; 2) the overall of the adaptation of business strategies of pottery business in central region is in a high level. The highest average value is innovation, and to control the cost (lower the cost). The lowest average value is to create an outstanding point in market competition; 3) The pottery entrepreneurs in the central region of Thailand with different ages, status, and educational levels have different idea of creating business strategies; and 4) In overall, pottery business owners in central region of Thailand have positive idea and ability toward the adaptation of business strategy for survival.

Keywords: Adaptation strategies; Business survival; Pottery

บทนำ (Introduction)

เครื่องปั้นดินเผาเป็นเครื่องใช้ที่มีความเกี่ยวข้องกับการดำเนินวิถีชีวิตของมนุษย์ตลอดระยะเวลายาวนาน ตั้งแต่อดีตก่อนประวัติศาสตร์จนถึงปัจจุบัน (สุจินต์ ใจแก้ว, 2560) แต่อย่างไรก็ตามเมื่อมีการพัฒนาของภาคการผลิต ทำให้มีผลิตภัณฑ์เครื่องใช้สอยหลากหลายขึ้น มีวัสดุใหม่ ๆ อาทิ พลาสติก สแตนเลส แก้ว ซีเมนต์ ยาง อลูมิเนียม เมลามีน ฯลฯ เข้ามาตอบรับวิถีชีวิตของผู้คนในบริบทสังคมปัจจุบันที่มุ่งเน้นความสะดวกสบาย และรวดเร็ว ได้เข้ามาแทนที่เครื่องใช้สอยจากภูมิปัญญาของท้องถิ่นของไทยอย่างเครื่องปั้นดินเผา (รจนา จันทราสา, 2560) ประกอบกับการรายงานธุรกิจและอุตสาหกรรมเด่น-เสี่ยง ปี พ.ศ.2563 ของธนาคารออมสิน (2562) ชี้ให้เห็นว่า ธุรกิจเครื่องปั้นดินเผาถูกจัดอยู่ใน Sunshine industry ซึ่งหมายถึง ธุรกิจ/อุตสาหกรรมทรงตัวหรือมีการเติบโตเล็กน้อย และ/หรือได้รับผลทั้งเชิงบวกและลบจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและปัจจัยแวดล้อม ที่มีความเสี่ยงสูง ส่วนธุรกิจเครื่องปั้นดินเผาในเขตภาคกลาง มีสถานประกอบการที่ปิดตัวลงไปหลายแห่ง (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์, 2563) จากผลกระทบทั้งราคาก๊าซแอลพีจีที่ขยับเพิ่มสูงขึ้น และจากปัญหาค่าแรงขั้นต่ำ 300 บาทของรัฐบาล รวมถึงปัญหาโควิดที่ทำให้ไม่สามารถส่งออกได้ ทำให้ผู้ประกอบการบางรายไม่สามารถประกอบกิจการต่อไปได้ ดังนั้นธุรกิจเครื่องปั้นดินเผาจึงต้องปรับตัว เพื่อความอยู่รอด ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการปรับตัวเพื่อความอยู่รอดของธุรกิจ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญที่ทำให้ธุรกิจอยู่รอด และเติบโตต่อไปได้ในโลกแห่งความเปลี่ยนแปลง จากการสังเคราะห์กลยุทธ์การปรับตัวเพื่อความอยู่รอดของธุรกิจตามแนวคิดของปณิศา มีจินดา และศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2554) ; วิไลวรรณ ศรีอักษร (2557) ; ปรีดา ยังสุขสถาพร (2558) ; สุขชนี เมธิโยธิน (2560) ; กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม (2562) และพอร์เตอร์ (Porter, 1980) พบว่า มี 4 กลยุทธ์ คือ ด้านการสร้างความแตกต่างทางการแข่งขัน ด้านต้นทุนต่ำ ด้านการมุ่งตลาดเฉพาะกลุ่ม และด้านนวัตกรรม

จากความสำคัญและปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษากลยุทธ์การปรับตัว เพื่อความอยู่รอดของธุรกิจเครื่องปั้นดินเผาในเขตภาคกลาง เพื่อนำข้อมูลสารสนเทศที่ได้จากงานวิจัยครั้งนี้ไปเป็นแนวทางในการกำหนดกลยุทธ์การปรับตัว สำหรับผู้ประกอบการเครื่องปั้นดินเผาในเขตภาคกลางให้ธุรกิจสามารถอยู่รอดได้ในสภาวะการณ์ที่มีการแข่งขันสูง และเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยคุณลักษณะของผู้ประกอบการเครื่องปั้นดินเผาในเขตภาคกลาง
2. เพื่อศึกษากลยุทธ์การปรับตัวเพื่อความอยู่รอดของธุรกิจเครื่องปั้นดินเผาในเขตภาคกลาง

3. เพื่อเปรียบเทียบกลยุทธ์การปรับตัวเพื่อความอยู่รอดของธุรกิจเครื่องปั้นดินเผาในเขตภาคกลางจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคุณลักษณะของผู้ประกอบการเครื่องปั้นดินเผา กับกลยุทธ์การปรับตัวเพื่อความอยู่รอดของธุรกิจเครื่องปั้นดินเผาในเขตภาคกลาง

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้ประกอบการเครื่องปั้นดินเผาในเขตภาคกลาง จำนวน 570 ราย (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์, 2563) ; (กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตร, 2563); (สำนักส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นและวิสาหกิจชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน, 2563)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ประกอบการเครื่องปั้นดินเผาในเขตภาคกลาง จำนวน 236 คน ได้มาโดยใช้สูตรการกำหนดตัวอย่าง กรณิทราบจำนวนประชากรของยามานะ (Yamane, 1973) ที่ความคลาดเคลื่อนเท่ากับ .05

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้าง และพัฒนาขึ้น เพื่อศึกษา กลยุทธ์การปรับตัวเพื่อความอยู่รอดของธุรกิจเครื่องปั้นดินเผาในเขตภาคกลาง โดยมีผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ผู้ประกอบการเครื่องปั้นดินเผาในเขตภาคกลางซึ่งแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ประกอบการเครื่องปั้นดินเผาในเขตภาคกลาง มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) จำนวน 6 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทางธุรกิจ และรายได้

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยคุณลักษณะของผู้ประกอบการ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามแนวของลิเคิร์ท (Likert) ซึ่งมีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ โดยมีเนื้อหาแบ่งเป็น 5 ด้าน จำนวน 25 ข้อ ได้แก่ 1) ด้านความเป็นตัวของตัวเอง จำนวน 5 ข้อ 2) ด้านความคิดเชิงนวัตกรรม จำนวน 5 ข้อ 3) ด้านความกล้าเสี่ยง จำนวน 5 ข้อ 4) ด้านความรับผิดชอบ จำนวน 5 ข้อ และ 5) ด้านความต้องการมุ่งความสำเร็จ จำนวน 5 ข้อ ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC อยู่ระหว่าง 0.6-1.0 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่กำหนดไว้มากกว่า 0.5 ขึ้นไปทุกข้อ (ปราชญ์ หล้าเบญจสะ, 2559) และมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.80

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับกลยุทธ์การปรับตัวเพื่อความอยู่รอดของธุรกิจ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามแนวของลิเคิร์ท (Likert) ซึ่งมีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ โดยมีเนื้อหาแบ่งเป็น 4 ด้าน จำนวน 20 ข้อ ได้แก่ 1) ด้านการสร้างความแตกต่างทางการแข่งขัน จำนวน 5 ข้อ 2) ด้านต้นทุนต่ำ จำนวน 5 ข้อ 3) ด้านการมุ่งตลาดเฉพาะกลุ่ม จำนวน 5 ข้อ และ 4) ด้านนวัตกรรม จำนวน 5 ข้อ ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC อยู่

ระหว่าง 0.6-1.0 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่กำหนดไว้มากกว่า 0.5 ขึ้นไปทุกข้อ (ปราณี หล้าเบญญะ, 2559) และมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.87

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล 2 วิธี คือ 1) กรณีที่ผู้ประกอบการเครื่องปั้นดินเผาอยู่ในจังหวัดที่ไกลจากจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยจัดส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ พร้อมกับแนบซองที่จำหน่ายซองถึงผู้วิจัยและติดแสตมป์ เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามจัดส่งแบบสอบถามที่ตอบแล้วส่งคืนให้ผู้วิจัยทางไปรษณีย์ และ 2) กรณีที่ผู้ประกอบการเครื่องปั้นดินเผาอยู่ในจังหวัดที่ไม่ไกลจากจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยเดินทางไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง จนครบตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ จำนวน 236 ชุด ระหว่างวันที่ 26 สิงหาคม - 31 ธันวาคม พ.ศ.2563

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ในการตอบแล้วนำไปวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ตามวัตถุประสงค์ และสมมติฐานที่ผู้วิจัยตั้งไว้ ดังนี้

4.1 วิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคล ด้วยค่าร้อยละ (Percentage)

4.2 วิเคราะห์ปัจจัยคุณลักษณะของผู้ประกอบการ และกลยุทธ์การปรับตัวเพื่อความอยู่รอดของธุรกิจ โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

4.3 เปรียบเทียบกลยุทธ์การปรับตัวเพื่อความอยู่รอดของธุรกิจเครื่องปั้นดินเผาในเขตภาคกลางจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ใช้บริการ ที่มี 2 ตัวแปร ได้แก่ เพศ ด้วยการทดสอบที (t-test) และปัจจัยส่วนบุคคล ที่มีตัวแปร 3 ตัวขึ้นไป ได้แก่ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทางธุรกิจ และรายได้ ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวน (One-Way ANOVA)

4.4 ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคุณลักษณะของผู้ประกอบการเครื่องปั้นดินเผา กับกลยุทธ์การปรับตัวเพื่อความอยู่รอดของธุรกิจเครื่องปั้นดินเผาในเขตภาคกลาง โดยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ (Correlation) ตามวิธีของเพียร์สัน (Pearson)

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 55.08 มีอายุ 20-40 ปี ร้อยละ 71.19 สถานภาพสมรส ร้อยละ 44.49 ระดับการศึกษาปริญญาตรี ร้อยละ 54.24 ประสบการณ์ทางธุรกิจ 4-6 ปี ร้อยละ 51.27 และรายได้ต่อเดือน 15,001-30,000 บาท ร้อยละ 59.75 และผลการวิเคราะห์ปัจจัยคุณลักษณะของผู้ประกอบการเครื่องปั้นดินเผาในเขตภาคกลางประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความเป็นตัวของตัวเอง ด้านความคิดเชิงนวัตกรรม ด้านความกล้าเสี่ยง ด้านความรับผิดชอบ และด้านความต้องการมุ่งความสำเร็จ แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัจจัยคุณลักษณะของผู้ประกอบการเครื่องปั้นดินเผาในเขตภาคกลาง ในภาพรวม

ปัจจัยคุณลักษณะของผู้ประกอบการ เครื่องปั้นดินเผา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านความเป็นตัวของตัวเอง	4.42	0.35	มาก
2. ด้านความคิดเชิงนวัตกรรม	4.46	0.36	มาก
3. ด้านความกล้าเสี่ยง	4.41	0.36	มาก
4. ด้านความรับผิดชอบ	4.49	0.35	มาก
5. ด้านความต้องการมุ่งความสำเร็จ	4.47	0.33	มาก
ในภาพรวม	4.45	0.26	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ปัจจัยคุณลักษณะของผู้ประกอบการเครื่องปั้นดินเผาในเขตภาคกลาง ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.26) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.35) รองลงมา คือ ด้านความต้องการมุ่งความสำเร็จ ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.33) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความกล้าเสี่ยง ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.36)

2. ผลการวิเคราะห์กลยุทธ์การปรับตัวเพื่อความอยู่รอดของธุรกิจเครื่องปั้นดินเผาในเขตภาคกลาง ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการสร้างความแตกต่างทางการแข่งขัน ด้านต้นทุนต่ำ ด้านการมุ่งตลาดเฉพาะกลุ่ม และด้านนวัตกรรม แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานกลยุทธ์การปรับตัวเพื่อความอยู่รอดของธุรกิจเครื่องปั้นดินเผาในเขตภาคกลาง ในภาพรวม

กลยุทธ์การปรับตัวเพื่อความอยู่รอดของ ธุรกิจเครื่องปั้นดินเผา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านการสร้างความแตกต่างทางการแข่งขัน	4.40	0.32	มาก
2. ด้านต้นทุนต่ำ	4.43	0.37	มาก
3. ด้านการมุ่งตลาดเฉพาะกลุ่ม	4.41	0.36	มาก
4. ด้านนวัตกรรม	4.44	0.34	มาก
โดยรวม	4.43	0.29	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า กลยุทธ์การปรับตัวเพื่อความอยู่รอดของธุรกิจเครื่องปั้นดินเผาในเขตภาคกลาง ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.29) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ทุกด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านนวัตกรรม ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.34) รองลงมา คือ ด้านต้นทุนต่ำ ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.37) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการสร้างความแตกต่างทางการแข่งขัน ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.32)

3. ผลการเปรียบเทียบกลยุทธ์การปรับตัวเพื่อความอยู่รอดของธุรกิจเครื่องปั้นดินเผาในเขต ภาคกลาง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล แสดงดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 สรุปผลความสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยของการเปรียบเทียบกลยุทธ์การปรับตัวเพื่อความอยู่รอดของธุรกิจเครื่องปั้นดินเผาในเขตภาคกลาง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

สมมติฐานการวิจัย	สถิติที่ใช้ทดสอบ	ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย	
		ยอมรับ	ปฏิเสธ
1. ผู้ประกอบการเครื่องปั้นดินเผาในเขตภาคกลางที่มีเพศต่างกัน มีกลยุทธ์การปรับตัวเพื่อความอยู่รอดของธุรกิจเครื่องปั้นดินเผา แตกต่างกัน	t-test		✓
2. ผู้ประกอบการเครื่องปั้นดินเผาในเขตภาคกลางที่มีอายุต่างกัน มีกลยุทธ์การปรับตัวเพื่อความอยู่รอดของธุรกิจเครื่องปั้นดินเผา แตกต่างกัน	One-Way ANOVA	✓	
3. ผู้ประกอบการเครื่องปั้นดินเผาในเขตภาคกลางที่มีสถานภาพต่างกัน มีกลยุทธ์การปรับตัวเพื่อความอยู่รอดของธุรกิจเครื่องปั้นดินเผา แตกต่างกัน	One-Way ANOVA	✓	

ตารางที่ 3 (ต่อ)

สมมติฐานการวิจัย	สถิติที่ใช้ทดสอบ	ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย	
		ยอมรับ	ปฏิเสธ
4. ผู้ประกอบการเครื่องปั้นดินเผาในเขตภาคกลางที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีกลยุทธ์การปรับตัวเพื่อความอยู่รอดของธุรกิจเครื่องปั้นดินเผา แตกต่างกัน	One-Way ANOVA	✓	
5. ผู้ประกอบการเครื่องปั้นดินเผาในเขตภาคกลางที่มีประสบการณ์ทางธุรกิจต่างกัน มีกลยุทธ์การปรับตัวเพื่อความอยู่รอดของธุรกิจเครื่องปั้นดินเผา แตกต่างกัน	One-Way ANOVA		✓
6. ผู้ประกอบการเครื่องปั้นดินเผาในเขตภาคกลางที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีกลยุทธ์การปรับตัวเพื่อความอยู่รอดของธุรกิจเครื่องปั้นดินเผา แตกต่างกัน	One-Way ANOVA		✓

จากตารางที่ 3 พบว่า ผู้ประกอบการเครื่องปั้นดินเผาในเขตภาคกลางที่มีอายุ สถานภาพ และระดับการศึกษาต่างกัน มีกลยุทธ์การปรับตัวเพื่อความอยู่รอดของธุรกิจเครื่องปั้นดินเผาโดยรวมแตกต่างกัน

4. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคุณลักษณะของผู้ประกอบการเครื่องปั้นดินเผา กับกลยุทธ์การปรับตัวเพื่อความอยู่รอดของธุรกิจเครื่องปั้นดินเผาในเขตภาคกลาง โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน แสดงดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคุณลักษณะของผู้ประกอบการเครื่องปั้นดินเผา กับกลยุทธ์การปรับตัวเพื่อความอยู่รอดของธุรกิจเครื่องปั้นดินเผาในเขตภาคกลาง

ปัจจัยคุณลักษณะของ ผู้ประกอบการ เครื่องปั้นดินเผา	กลยุทธ์การปรับตัวเพื่อความอยู่รอดของธุรกิจเครื่องปั้นดินเผา				
	ด้านการสร้าง ความแตกต่าง ทางการแข่งขัน	ด้านต้นทุนต่ำ	ด้านการมุ่งตลาด เฉพาะกลุ่ม	ด้าน นวัตกรรม	โดยรวม
1. ด้านความเป็นตัวของ ตัวเอง	.499 ^{**}	.451 ^{**}	.461 ^{**}	.447 ^{**}	.560 ^{**}
2. ด้านความคิดเชิง นวัตกรรม	.540 ^{**}	.513 ^{**}	.524 ^{**}	.523 ^{**}	.633 ^{**}
3. ด้านความกล้าเสี่ยง	.523 ^{**}	.491 ^{**}	.569 ^{**}	.536 ^{**}	.639 ^{**}
4. ด้านความรับผิดชอบ	.402 ^{**}	.364 ^{**}	.496 ^{**}	.418 ^{**}	.507 ^{**}

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ปัจจัยคุณลักษณะของ ผู้ประกอบการ เครื่องปั้นดินเผา	กลยุทธ์การปรับตัวเพื่อความอยู่รอดของธุรกิจเครื่องปั้นดินเผา				
	ด้านการสร้าง ความแตกต่าง ทางการแข่งขัน	ด้านต้นทุนต่ำ	ด้านการมุ่งตลาด เฉพาะกลุ่ม	ด้าน นวัตกรรม	โดยรวม
5. ด้านความต้องการมุ่ง ความสำเร็จ	.428 ^{**}	.356 ^{**}	.606 ^{**}	.529 ^{**}	.579 ^{**}
โดยรวม	.642 ^{**}	.585 ^{**}	.710 ^{**}	.657 ^{**}	.783 ^{**}

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4 พบว่า ปัจจัยคุณลักษณะของผู้ประกอบการเครื่องปั้นดินเผา มีความสัมพันธ์ทางบวก กับกลยุทธ์การปรับตัวเพื่อความอยู่รอดของธุรกิจเครื่องปั้นดินเผาในเขตภาคกลาง โดยรวม อยู่ในระดับสูงมาก ($r = .783$) เมื่อพิจารณาปัจจัยคุณลักษณะของผู้ประกอบการเครื่องปั้นดินเผาที่มีความสัมพันธ์ กับกลยุทธ์การปรับตัวเพื่อความอยู่รอดของธุรกิจ เป็นรายด้าน ทุกด้านมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง โดยด้านที่มีความสัมพันธ์สูงสุด คือ ด้านความกล้าเสี่ยง ($r = .639$) รองลงมา ด้านความคิดเชิงนวัตกรรม ($r = .633$) และต่ำที่สุด คือ ด้านความรับผิดชอบ ($r = .507$)

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ผู้วิจัยมีประเด็นสำคัญในการอภิปรายผล ดังนี้

1. ปัจจัยคุณลักษณะของผู้ประกอบการเครื่องปั้นดินเผาในเขตภาคกลางในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้ประกอบการเป็นผู้ที่ลงทุนในธุรกิจเครื่องปั้นดินเผาที่ต้องยอมรับความเสี่ยงต่อการขาดทุนและกำไร รวมทั้งควบคุมการดำเนินการธุรกิจเครื่องปั้นดินเผา ดังนั้นเพื่อให้ธุรกิจประสบความสำเร็จ ผู้ประกอบการจึงควรมีคุณลักษณะที่สำคัญ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ด้านความเป็นตัวของตัวเอง ด้านความคิดเชิงนวัตกรรม ด้านความกล้าเสี่ยง ด้านความ

รับผิดชอบ และ ด้านความต้องการมุ่งความสำเร็จ เพื่อให้ธุรกิจนั้นดำเนินงานไปด้วยดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิมพิวิภา เกตุเทียน (2556) เรื่อง คุณลักษณะของผู้ประกอบการที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจวิสาหกิจขนาดกลางในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง พบว่า คุณลักษณะของผู้ประกอบการธุรกิจวิสาหกิจขนาดกลางในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และงานวิจัยของ สวลี วงศ์ไชยา (2561) เรื่อง อิทธิพลของกลยุทธ์ธุรกิจและคุณลักษณะของผู้ประกอบการที่ส่งผลต่อความสำเร็จของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พบว่า คุณลักษณะของผู้ประกอบการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. กลยุทธ์การปรับตัวเพื่อความอยู่รอดของธุรกิจเครื่องปั้นดินเผาในเขตภาคกลางในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะในปัจจุบันความนิยมในการใช้เครื่องปั้นดินเผาลดลง อีกทั้งระบบอุตสาหกรรมได้เข้ามามีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของคนไทยในหลากหลายมิติ ทั้งการบริโภค การสื่อสาร สังคม ทำให้ผู้ประกอบการเครื่องปั้นดินเผาต้องปรับตัวเพื่อความอยู่รอดของธุรกิจ สอดคล้องกับแนวคิดของ ขุนทอง ศาลางาม (2553) ที่กล่าวว่า กลยุทธ์การปรับตัวขององค์กรเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว หลากหลาย และสลับซับซ้อน ในปัจจุบันทำให้องค์การต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นองค์กรแบบใดก็ตาม มีความจำเป็นที่จะต้องปรับตัวให้ทันต่อความกดดันของสภาพแวดล้อมโดยการทำงานแบบเดิม ๆ ที่เคยประสบความสำเร็จ และเจริญก้าวหน้าในอดีตอาจล้าสมัย และไม่สามารถทำให้องค์การสามารถบรรลุเป้าหมายได้ในปัจจุบันได้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กันยารัตน์ หลายแห่ง (2556) เรื่อง กลยุทธ์การปรับตัวเพื่อความอยู่รอดของร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม พบว่า กลยุทธ์การปรับตัวเพื่อความอยู่รอดของร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม อยู่ในระดับมาก

3. ผลการเปรียบเทียบกลยุทธ์การปรับตัวเพื่อความอยู่รอดของธุรกิจเครื่องปั้นดินเผาในเขตภาคกลาง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ผู้ประกอบการเครื่องปั้นดินเผาในเขตภาคกลางที่มีอายุ สถานภาพ และระดับการศึกษาต่างกัน มีกลยุทธ์การปรับตัวเพื่อความอยู่รอดของธุรกิจเครื่องปั้นดินเผา ในภาพรวมแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้ประกอบการเครื่องปั้นดินเผาอายุต่างกัน ทำให้มีประสบการณ์ในชีวิตแตกต่างกันไป ย่อมส่งผลให้ทัศนคติ และความคิดเห็นต่างกันไป ด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ โชติ บดีรัฐ (2561) เรื่อง แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน กลุ่มหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาบ้านเตาไห อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก พบว่า การเปรียบเทียบผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน กลุ่มหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาบ้าน เตาไห ได้แก่ สถานภาพการสมรส และระดับการศึกษา มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และงานวิจัยของ ขุนทอง ศาลางาม (2553) เรื่อง กลยุทธ์การปรับตัวของผู้ประกอบการธุรกิจร้านค้าปลีกในเขตเทศบาลเมืองปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ผู้ประกอบการธุรกิจร้านค้าปลีกที่มีอายุ และระดับการศึกษาต่างกัน มีกลยุทธ์การปรับตัวโดยรวมแตกต่างกัน

4. ปัจจัยคุณลักษณะของผู้ประกอบการเครื่องปั้นดินเผา มีความสัมพันธ์ทางบวก กับกลยุทธ์การปรับตัวเพื่อความอยู่รอดของธุรกิจเครื่องปั้นดินเผาในเขตภาคกลาง ในภาพรวมอยู่ใน

ระดับสูงมาก ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานการวิจัย แสดงให้เห็นว่า ถ้าผู้ประกอบการที่มีคุณลักษณะด้านความเป็นตัวของตัวเอง ด้านความคิดเชิงนวัตกรรม ด้านความกล้าเสี่ยง ด้านความรับผิดชอบ และด้านความต้องการมุ่งความสำเร็จโดยรวมมาก ย่อมทำให้กลยุทธ์การปรับตัวเพื่อความอยู่รอดของธุรกิจมากตามไปด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ วันวิสาข์ โชคพรหมอนันต์ (2557) เรื่อง คุณลักษณะของผู้ประกอบการที่มีต่อความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการร้านค้าในตลาดน้ำดอนหวาย จังหวัดนครปฐม พบว่า คุณลักษณะของผู้ประกอบการ มีอิทธิพลทางบวกต่อความสำเร็จในการประกอบการ และงานวิจัยของ วิมพ์วิภา เกตุเทียน (2556) เรื่อง คุณลักษณะของผู้ประกอบการที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจวิสาหกิจขนาดกลางในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง พบว่า ปัจจัยคุณลักษณะของผู้ประกอบการที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจวิสาหกิจขนาดกลาง

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ผู้ประกอบการควรแสวงหาและพัฒนา รวมทั้งนำความรู้ใหม่ ๆ ให้ตนเองอยู่เสมอ โดยการศึกษาเพิ่มเติมด้วยตนเองจากหนังสือ อินเทอร์เน็ต หรือการศึกษาดูงานจากกลุ่มเครื่องปั้นดินเผาที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจ

1.2 ผู้ประกอบการควรมีความชำนาญในด้านนวัตกรรม โดยการหาความรู้เพิ่มเติม เช่น การเข้าอบรมเชิงปฏิบัติการด้านนวัตกรรมที่เกี่ยวกับเครื่องปั้นดินเผาที่หน่วยงานต่าง ๆ จัดขึ้น การรวมกลุ่มแล้วเชิญวิทยากรด้านนวัตกรรมที่เกี่ยวกับเครื่องปั้นดินเผามาให้ความรู้ภายในกลุ่ม เป็นต้น

1.3 ผู้ประกอบการควรกล้าเสี่ยงและกล้าริเริ่มต่อสิ่งใหม่ ๆ โดยการศึกษาการบริหารความเสี่ยง ก่อนการตัดสินใจริเริ่มสิ่งใหม่ หรือการหาที่ปรึกษาที่มีความชำนาญหรือประสบความสำเร็จทางธุรกิจมาก่อน

1.4 ผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญกับส่งมอบสินค้าให้ลูกค้าได้ตรงตามเวลา โดยการวางแผนการผลิต และจัดการการขนส่งให้เป็นระบบ

1.5 ผู้ประกอบการควรมีความมุ่งมั่นในการดำเนินธุรกิจเครื่องปั้นดินเผา และพยายามถ่ายทอดวิชาความรู้ของตนให้กับคนรุ่นหลังเกียรติดียศชื่อเสียงก็จะตามมาเอง

1.6 ผู้ประกอบการควรสร้างความแตกต่างทางด้านรูปทรงของผลิตภัณฑ์ โดยค้นหาแรงบันดาลใจใหม่ ๆ ในการสร้างสรรค์งานรูปแบบใหม่ ๆ เพราะเครื่องปั้นดินเผาจัดเป็นงานศิลปะรูปแบบหนึ่ง

1.7 ผู้ประกอบการควรรักษาระดับต้นทุนให้เท่าเดิมหรือต่ำลง โดยการทำบัญชีรายรับรายจ่ายอย่างเป็นระบบ และควรสร้างเครือข่าย หรือกลุ่มเครื่องปั้นดินเผา เพื่อการช่วยเหลือหรือต่อรองเกี่ยวกับต้นทุนการซื้อวัตถุดิบไม่ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงมากเกินไป

1.8 ผู้ประกอบการควรสร้างขนาดและหีบห่อบรรจุภัณฑ์ของผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายตามความต้องการของกลุ่มลูกค้า โดยสำรวจความต้องการของลูกค้าก่อน การสร้างขนาดและหีบห่อบรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสม

1.9 ผู้ประกอบการควรสร้างความเข้าใจในวัฒนธรรมและวิธีการสร้างนวัตกรรม โดยการหาความรู้เกี่ยวกับวิธีการสร้างนวัตกรรม เช่น การศึกษาดูงานจากกลุ่ม หรือผู้ประกอบการเครื่องปั้นดินเผาที่ประสบความสำเร็จ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษากลยุทธ์การปรับตัวเพื่อความอยู่รอดของธุรกิจเครื่องปั้นดินเผาในเขตพื้นที่อื่น ๆ

2.2 ควรมีการศึกษากลยุทธ์การปรับตัวเพื่อความอยู่รอดของธุรกิจอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง (References)

กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์. (2563). แหล่งค้นหาข้อมูลนิติบุคคล และประเภทธุรกิจในประเทศไทย. สืบค้น 25 พฤษภาคม 2563, จาก <https://datawarehouse.dbd.go.th/searchJuristicInfo>.

กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม. (2562). ทำไมองค์กรต้องปรับตัวให้ทันการเปลี่ยนแปลง. สืบค้น 9 พฤษภาคม 2563, จาก <https://bsc.dip.go.th/th/category/marketing2/q5-whybusinesschange>.

กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตร. (2563). รายงานสรุปประเภทกิจการวิสาหกิจชุมชน/เครือข่ายวิสาหกิจชุมชน จำแนกตามพื้นที่. สืบค้น 13 มกราคม 2563, จาก http://smce.doe.go.th/smce1/report/select_report_smce.php?report_id=17.

กันยารัตน์ หลายแห่ง. (2556). กลยุทธ์การปรับตัวเพื่อความอยู่รอดของร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ขุนทอง ศาลางาม. (2553). กลยุทธ์การปรับตัวของผู้ประกอบการธุรกิจร้านค้าปลีกในเขตเทศบาลเมืองปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. นครบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

โชติ บดีรัฐ. (2561). แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน กลุ่มหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาบ้านเตาไห อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม. 12 (2), 388-408.

ธนาคารอสมสิน. (2562). รายงานธุรกิจและอุตสาหกรรมเด่น-เสี่ยง ปี 2563. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

ปณิศา มีจินดา และศิริวรรณ เสรีรัตน์. (2554). กลยุทธ์การตลาดและการวางแผน. กรุงเทพฯ: จรัสแสงแห่งโลกธุรกิจ.

- ปราณี หล้าเบญญะ. (2559). *การหาคุณภาพของเครื่องมือวัดและประเมินผล*. ยะลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- ปรีดา ยังสุขสถาพร. (2558). *Strategy, บทความสำหรับบุคคลทั่วไป, องค์ความรู้*. สืบค้น 28 พฤษภาคม 2563, จาก <https://www.ftpi.or.th/2015/3390>.
- รจนา จันทราสา. (2560). *การศึกษามรดกวัฒนธรรมกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ : กรณีศึกษาเครื่องปั้นดินเผาเตาแม่น้ำน้อย สิงห์บุรี. กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม*.
- วันวิสาข์ โชคพรหมอนันต์. (2557). *คุณลักษณะของผู้ประกอบการที่มีต่อความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการร้านค้าในตลาดน้ำดอนหวาย จังหวัดนครปฐม*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วิมพิวิภา เกตุเทียน. (2556). *คุณลักษณะของผู้ประกอบการที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจวิสาหกิจขนาดกลางในเขตภาคตะวันออก. การศึกษาค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน*.
- วีไลวรรณ ศรีอักษร. (2557). *นวัตกรรมกลยุทธ์การสร้างรายได้เปรียบคู่แข่งกันอย่างยั่งยืน. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต. 8 (2), 98-109*
- สวลี วงศ์ไชยา. (2561). *อิทธิพลกลยุทธ์ธุรกิจและคุณลักษณะของผู้ประกอบการที่ส่งผลต่อความสำเร็จของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. วารสารสมาคมนักวิจัย. 23 (2), 139-159*.
- สำนักส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นและวิสาหกิจชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน. (2563). *ข้อมูลผู้ประกอบการ OTOP 57-61* สืบค้น 13 มกราคม 2563, จาก <https://cep.cdd.go.th/services/otop2563>.
- สุจินันท์ ใจแก้ว. (2560). *ทิศทางการผลิตและการตลาดเครื่องปั้นดินเผา จังหวัดอุบลราชธานี*. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- สุชนนี เมธิโยธิน. (2560). *กลยุทธ์เพื่อการแข่งขัน. วารสารนักบริหาร. 16 (1), 127-133*.
- Porter, M. E. (1980). *Competitive strategy: Techniques for analyzing industries and competitors*. New York: Free Press.
- Yamane, T. (1973). *Statistics an introductory analysis*. (3rd Ed.). New York : Harper & Row.

**การบริหารงานกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของบุคลากรทางการศึกษา
กลุ่มโรงเรียนอำเภอวังเจ้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1
Participatory Administration of Student Affairs of Educational Personnel in
Wang Chao District School Cluster under Tak Primary Educational Service
Area Office 1**

ปองหทัย ปริกเปรม¹ บุศรา เชื้อดี² ขจรอรุณพน พงศ์วิริทธิ์ธร³ มาลัย วงศ์ฤทัยวัฒนา⁴
เจษฎา ช.เจริญยิ่ง⁵ จุฑามาศ นวลพริ้ง⁶

Ponghathai Prigprem, Busara Chuadee, Kajornatthapol Pongwiritthon,
Malai Wongruethaiwattana, Jessada Chor Charoenying, Chuthamas nualpring

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับและการเปรียบเทียบระดับการบริหารงานกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของบุคลากรทางการศึกษากลุ่มโรงเรียนอำเภอวังเจ้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทางการศึกษาในกลุ่มโรงเรียนวังเจ้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ปีการศึกษา 2563 ซึ่งได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างจากการเปิดตารางของเครจซ์และมอร์แกนที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 113 คน และนำมาใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง เนื่องจากข้อมูลกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ให้ข้อมูลการตอบที่มีความสำคัญและต้องให้ผู้ตอบสมัครใจในการให้ข้อมูลแบบสอบถามการสมัครใจในการให้ข้อมูลของการวิจัย โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย และใช้การวัดแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติบรรยาย ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบ ค่าทีและความแปรปรวนแบบทางเดียว ผลการวิจัย พบว่า ระดับการบริหารงานกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของบุคลากรทางการศึกษากลุ่มโรงเรียนอำเภอวังเจ้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 พบว่า ระดับการบริหารงานกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของบุคลากรทางการศึกษากลุ่มโรงเรียนอำเภอวังเจ้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก

Received: 2020-12-20 **Revised:** 2021-03-21 **Accepted:** 2021-03-23

¹ โรงเรียนบ้านศรีศิริรักษ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 Ban Srihirirak School
Primary Educational Service Area Office 1. Corresponding Author e-mail: tok2029@gmail.com

² คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น, Faculty of Education, Northern College

³ คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น, Faculty of Business Administration, Northern College

⁴ คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น, Faculty of Education, Northern College

⁵ ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย Small and Medium Enterprise Development Bank of Thailand

⁶ ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย Small and Medium Enterprise Development Bank of Thailand

เขต 1 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.73$, S.D.=0.24) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านสวัสดิการนักเรียน ($\bar{X}=3.78$, S.D.=0.45) ด้านงานกิจกรรมนักเรียน ($\bar{X}=3.77$, S.D.= 0.48) ด้านงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ($\bar{X}=3.72$, S.D.=0.34) ด้านงานปกครอง ($\bar{X}=3.65$, S.D.=0.41) การทดสอบการเปรียบเทียบลักษณะสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามที่แตกต่างกันทางด้านจำแนกตามเพศ อายุ ตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงาน มีระดับค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับการบริหารงานกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของบุคลากรทางการศึกษากลุ่มโรงเรียนอำเภอวังเจ้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ที่ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

คำสำคัญ (Keywords): การบริหารงาน; กิจการนักเรียน; มีส่วนร่วม; บุคลากรทางการศึกษา

Abstract

This research aimed to study the level and to compare the level of the participatory administration of student affairs of educational personnel in Wang Chao District school cluster under Tak Primary Educational Service Area Office 1. The population and sample were the school administrators and educational personnel in Wang Chao District school cluster under Tak Primary Educational Service Area Office 1 of the academic year 2020. The samples were determined from using the tables of Krajcie and Morgan with a 95% confidence level and got the number of 113 sample, then applied using purposive sampling method. As the data are important, then it required the respondents to voluntarily provide the information. A 5-level rating scale questionnaire was used as a research tool. The quantitative data were analyzed using the descriptive statistic, frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test statistic, and one-way ANOVA. The research results found that the level of the participatory administration of student affairs of educational personnel in Wang Chao District school cluster under Tak Primary Educational Service Area Office 1 in overall was at a high level ($\bar{X}=3.73$, S.D.=0.24). Once considering each aspect, it was found as follows: student welfare ($\bar{X}=3.78$, S.D.=0.45), student activities ($\bar{X}=3.77$, S.D.= 0.48), student support system ($\bar{X}=3.72$, S.D.=0.34), and administrative work ($\bar{X}=3.65$, S.D.=0.41). The test compared the characteristics of the respondents who different in gender, age, position, and work experience showed the average level of the participatory administration of student affairs of educational personnel in Wang Chao District school cluster under Tak Primary Educational Service Area Office 1 with no different at a significance level of 0.05.

Keywords: Administration; Student Affairs; Participation; Educational Personnel

บทนำ (Introduction)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 มีจุดมุ่งหมายสำคัญ คือ การกระจายอำนาจและบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อเปิดโอกาสให้ฝ่ายต่าง ๆ ในสังคมไม่ว่าจะเป็นพ่อแม่ ผู้ปกครองชุมชนองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนรวมทั้งสถาบันสังคมอื่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยโดยสามารถเห็นเป็นรูปธรรมได้จากสาระบัญญัติกำหนดให้มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการบริหารและการจัดการศึกษาในหน่วยงานการศึกษาทุกระดับโดยเฉพาะระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการเปลี่ยนแปลงครั้งนี้หน่วยงานดังกล่าวต้องมีการบริหารในรูปแบบคณะกรรมการที่ประกอบด้วยตัวแทนที่มาจากคณะต่าง ๆ ในชุมชนเพื่อทำหน้าที่กำกับดูแลส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษานอกจากนี้ยังมีสาระบัญญัติอีกหลายประการที่กำหนดเป็นแนวทางให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยการระบุให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ ทุกเวลาทุกสถานที่โดยประสานความร่วมมือกับพ่อแม่ ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุกฝ่ายเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ เพราะเด็กในวัยนี้เป็นวัยที่สำคัญต่อการวางรากฐาน (Ministry of Education, 2012) การปฏิรูปการศึกษามีเป้าหมายที่สำคัญประการหนึ่งคือ การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยให้เป็นรูปแบบการบริหารงานที่บุคคลหลาย ๆ คนเข้าไปมีส่วนร่วมรับผิดชอบร่วมกันกำหนดนโยบาย ร่วมตัดสินใจเพื่อให้ฝ่ายปฏิบัติงานในหน่วยงานหรือองค์กรมีการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพตามเจตนารมณ์ของกฎหมายการศึกษา โดยอยู่ในรูปของคณะกรรมการสถานศึกษา และการคัดเลือกตัวแทนกลุ่มเข้าไป มีส่วนร่วมในกิจกรรม หรือเป็นองค์คณะบุคคลในการบริหารนั้น ๆ แทนสมาชิกเพื่อให้การบริหารสถานศึกษาสามารถตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการได้มากที่สุด การบริหารกิจการนักเรียนเป็นงานที่สำคัญอย่างหนึ่งของผู้บริหารการศึกษา โดยเน้นเรียนและเป็นการผ่อนคลายความตึงเครียดของนักเรียน ทั้งยังเป็นการให้ครูอาจารย์มีโอกาสรู้จักนักเรียนมากขึ้น จนสามารถให้การช่วยเหลือหรือแก้ปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียนเพื่อให้ผู้เรียนเป็นผู้ที่ดี เก่ง มีความสุขและสามารถดำรงชีวิตได้อย่างเป็นสุขตามวิถีไทย สอดคล้องเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารงานกิจการนักเรียนเป็นงานที่สำคัญอย่างหนึ่งของผู้บริหารการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูใหญ่มีหน้าที่จะต้องดำเนินงานทุกอย่างภายในโรงเรียนเพื่อให้กิจกรรมนักเรียนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้โดยยึดหลักการว่า โรงเรียนพยายามให้เด็กที่อยู่ในวัยเรียนทุกคนได้มีโอกาสมาเป็นนักเรียนอย่างเสมอภาคและยุติธรรม จากการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนกลุ่มอำเภอวังเจ้าตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันยังขาดประสิทธิภาพ เกี่ยวกับโครงสร้างของรูปแบบองค์ประกอบของการบริหารการมีส่วนร่วมขององค์คณะบุคคลและบุคคลรวมทั้งบทบาทหน้าที่ที่ควรเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารไม่มีโครงสร้างรูปแบบการบริหารที่ชัดเจน ทำให้การบริหารงานด้านกิจการนักเรียนของโรงเรียนขาดประสิทธิภาพอันจะส่งผลกระทบต่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ซึ่งจะเห็นได้จากปัญหาพฤติกรรมต่าง ๆ ของเด็กและเยาวชนในสังคมปัจจุบันนี้ประกอบกับในปัจจุบันการบริหารงานยุคใหม่เน้นกระบวนการมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นตัวแปรที่มีแนวโน้มการศึกษาก้าวหน้ายิ่งขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2553) กลุ่มโรงเรียนอำเภอวังเจ้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 1 เป็นรูปแบบในการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียน ซึ่งตอบสนองต่อมาตรฐานการศึกษาของชาติและมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของทาง

โรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย นโยบาย เป้าหมาย ตัวชี้วัดความสำเร็จและกลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพในการดำเนินงาน โครงการ กิจกรรมที่สอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียนโดยเฉพาะนโยบายโรงเรียนในข้อที่ 3 คุณภาพของกลุ่มสนใจและกิจกรรมเสริมต่าง ๆ ทั้งนี้เนื้อหาที่นักเรียนได้รับปริมาณและคุณภาพที่ปรากฏ โดยอาศัยข้อมูลเปรียบเทียบในภาคเรียนที่ผ่านมาเป็นตัวชี้วัด ข้อที่ 4 การส่งเสริมนักเรียนให้รับผิดชอบกิจกรรมต่าง ๆ ตามความถนัดและความสนใจอย่างมีคุณภาพ มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาระดับปฐมวัย มาตรฐานที่ 7 แนวทางการจัดการศึกษา ข้อที่ 7.4 สร้างการมีส่วนร่วมและแสวงหาความร่วมมือกับผู้ปกครองชุมชนและท้องถิ่น โดยเฉพาะด้านที่ 4 มาตรฐานด้านอัตลักษณ์ของสถานศึกษา มาตรฐานที่ 14 การพัฒนาสถานศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมาย ตามวิสัยทัศน์ปรัชญาและจุดเน้นที่กำหนดขึ้น ผลการประเมินสถานศึกษายังต้องมีการจัดโครงสร้างการบริหารที่ชัดเจนและมอบหมายงานให้ตรงตามคำสั่งคำชี้แจง ผู้รับผิดชอบชี้แจงผู้รับผิดชอบได้อย่างชัดเจน รวมทั้งการจัดกิจกรรมที่หลากหลายตามความต้องการของผู้เรียนตามแผนพัฒนาสถานศึกษา สถานศึกษาซึ่งมีแนวทางในการบริหารคือ ตรวจสอบกิจกรรม งบประมาณเสนอโครงการแก่ทางโรงเรียนเพื่อพิจารณาเพื่อออกคำสั่งเตรียมการประชุมชี้แจงครูทั้งระบบดำเนินตามกำหนดการรวมไปถึงสรุปบันทึกการทำกิจกรรมตามโครงการการสรุปโครงการจากความรับผิดชอบเกิดปัญหาในการดำเนินงานบ่อยครั้ง เช่น การติดต่อประสานงาน การจัดทำแผนงานการบริหารงาน การทำแผนงานไม่เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ จึงทำให้ประสบปัญหาในการปฏิบัติงานบ่อยครั้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียนยังไม่มีบทบาทในการมีส่วนร่วมในกิจกรรม เนื่องจากบางครอบครัวผู้ปกครองไม่สนับสนุนให้นักเรียนทำกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1, 2563)

บริบทของความสำคัญข้างต้นคณะผู้วิจัยจึงได้ศึกษาการบริหารงานกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของบุคลากรทางการศึกษากลุ่มโรงเรียนอำเภอวังเจ้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาการบริหารงานกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของบุคลากรทางการศึกษากลุ่มโรงเรียนอำเภอวังเจ้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 และก่อให้เกิดการบริหารจัดการงานกิจการนักเรียนที่มีประสิทธิภาพคุณภาพให้ทางโรงเรียนมากยิ่งขึ้นต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของบุคลากรทางการศึกษากลุ่มโรงเรียนอำเภอวังเจ้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของบุคลากรทางการศึกษากลุ่มโรงเรียนอำเภอวังเจ้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้คณะผู้วิจัยออกแบบการวิจัยเชิงปริมาณ (Qualitative Research) โดยคณะผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิดของนักวิชาการที่ให้ความหมายของการศึกษาการบริหารงานกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมที่สอดคล้องและเหมือนกันซึ่งได้ประมวลความรู้จากการบริหารงานกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วม

ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้ 1. ด้านสวัสดิการนักเรียน 2. ด้านงานปกครอง 3. ด้านงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 4. ด้านงานกิจกรรมนักเรียน ซึ่งสามารถที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายของงานวิจัยครั้งนี้

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทางการศึกษาในกลุ่มโรงเรียนวังเจ้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 162 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1, 2563) โดยมีวิธีการกำหนดกลุ่มตัวอย่างจากการเปิดตารางของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 113 คน และนำมาใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เนื่องจากข้อมูลกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ให้ข้อมูลการตอบที่มีความสำคัญและต้องให้ผู้ตอบสนใจในการให้ข้อมูลแบบสอบถามการสมัครใจในการให้ข้อมูลของการวิจัย

3. เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย ซึ่งเป็นลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการแบบตัวเลือก (Checklist) แบ่งออกได้เป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 5 ข้อคำถาม ได้แก่ เพศ อายุ ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของบุคลากรทางการศึกษากลุ่มโรงเรียนอำเภอวังเจ้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 แบบสอบถามแบบมาตราส่วนมีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดจัดอันดับคุณภาพ 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert's rating scale) 5 ระดับ คือ การบริหารกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมากที่สุด ระดับคะแนน 5 จนไปถึงการบริหารกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยที่สุด ระดับคะแนน 1 และแปลความตามหลักการแบ่งอันตรภาคชั้น (Class Interval) ดังนั้นค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 แสดงว่า ระดับการบริหารกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุดจนไปถึงค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 แสดงว่า มีการบริหารกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยที่สุด (Kajornattthapol et al., 2020). โดยเกณฑ์สัมประสิทธิ์แอลฟา มีค่าไม่ต่ำกว่า 0.70 ขึ้นไป ซึ่งการทดสอบหาความเที่ยงตรง (Validity) และการทดสอบหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ผลของค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาที่ได้มีค่าเท่ากับ 0.73 ถือว่ายอมรับได้ สามารถเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างได้

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม (Questionnaire) กับกลุ่มตัวอย่างตามจำนวนที่ได้กำหนดไว้ข้างต้นและนำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติ เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการสรุปผลและอภิปรายผลการวิจัยให้บรรลุตามวัตถุประสงค์การวิจัยต่อไป

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการกำหนดสถิติที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับข้อมูลทางสถิติ เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้ 1.) สถิติพื้นฐานการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา คณะผู้วิจัยนำมาใช้เพื่อการอธิบายถึงคุณสมบัติหรือลักษณะของการแจกแจงข้อมูลตัวแปร โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สำหรับกำหนดการวัดเป็นการหาค่าเฉลี่ยร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบน

มาตรฐาน 2.) สถิติการวิเคราะห์ทดสอบสมมติฐาน คณะผู้วิจัยได้วิเคราะห์ผลการเปรียบเทียบพัฒนาการบริหารกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของบุคลากรทางการศึกษากลุ่มโรงเรียนอำเภอวังเจ้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 จำแนกตามอายุ ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษาโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (one - way ANOVA) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มประชากรสองกลุ่มที่เป็นอิสระจากกัน (t- test)

ผลการวิจัย (Research Results)

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามการวิจัยนี้ จำนวน 113 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีเพศหญิง จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 64.6 มีอายุ 36 - 45 ปี จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 55.8 มีตำแหน่งครู และบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 88.5 มีประสบการณ์การทำงานสูงกว่า 10 ปี จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 50.4 และปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษาขนาดกลาง จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 78.8

การวิเคราะห์ระดับการบริหารงานกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของบุคลากรทางการศึกษากลุ่มโรงเรียนอำเภอวังเจ้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 พบว่า ระดับการบริหารงานกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของบุคลากรทางการศึกษากลุ่มโรงเรียนอำเภอวังเจ้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.73$, S.D.=0.24) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านสวัสดิการนักเรียน ($\bar{X}=3.78$, S.D.=0.45) ด้านงานกิจกรรมนักเรียน ($\bar{X}=3.77$, S.D.= 0.48) ด้านงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ($\bar{X}=3.72$, S.D.=0.34) ด้านงานปกครอง ($\bar{X}=3.65$, S.D.=0.41) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารงานกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของบุคลากรทางการศึกษากลุ่มโรงเรียนอำเภอวังเจ้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 โดยภาพรวม

การบริหารงานกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วม	($\bar{X}$)	S.D.	แปลผล
1. ด้านสวัสดิการนักเรียน	3.78	0.45	มาก
2. ด้านงานปกครอง	3.65	0.41	มาก
3. ด้านงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	3.72	0.34	มาก
4. ด้านงานกิจกรรมนักเรียน	3.77	0.48	มาก
ค่าเฉลี่ยโดยรวม	3.73	0.24	มาก

การวิเคราะห์ระดับการบริหารงานกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของบุคลากรทางการศึกษากลุ่มโรงเรียนอำเภอวังเจ้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายแต่ละด้าน ดังนี้

1. ด้านสวัสดิการนักเรียน ภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.78$, S.D.=0.45) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษานับสนุนทรัพยากรให้กับนักเรียนในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ, ผู้บริหารสถานศึกษา มีการจัดบริการยานพาหนะที่สะดวกและปลอดภัยของนักเรียน, ผู้บริหารสถานศึกษา มีการเติมเต็มศักยภาพให้นักเรียน โดยให้นักเรียนได้เรียนรู้ประสบการณ์จากกิจกรรมต่าง ๆ ($\bar{X}=33.87$, 3.86 และ 3.84) ตามลำดับ

2. ด้านงานปกครอง ภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.65$, S.D.=0.41) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา มีการกำหนดหน้าที่และรับผิดชอบในการประสานงานติดต่อประชาสัมพันธ์กับผู้ปกครอง, ผู้บริหารสถานศึกษา มีการประสานการป้องกันและแก้ไขปัญหาการใช้สารเสพติด, ผู้บริหารสถานศึกษา การกำหนดกฎระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับงานปกครอง และระเบียบวินัย ($\bar{X}=3.89$, 3.85 และ 3.84) ตามลำดับ

3. ด้านงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.72$, S.D.=0.34) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา มีการให้คำปรึกษาแก่นักเรียนที่มีปัญหาด้านต่าง ๆ, ผู้บริหารสถานศึกษา จัดกิจกรรมให้แก่ นักเรียนเพื่อให้ นักเรียนได้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการศึกษาต่อ, ผู้บริหารสถานศึกษา มีการจัดหาแหล่งทุนและจัดสรรทุนการศึกษานักเรียนที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ ($\bar{X}=3.97$, 3.91 และ 3.89) ตามลำดับ

4. ด้านงานกิจกรรมนักเรียน ภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.77$, S.D.=0.48) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ผู้บริหารมีการจัดกิจกรรมชมรมประเภทต่าง ๆ ที่จัดขึ้นโดยนักเรียน เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพ พฤติกรรม ทักษะในด้านต่าง ๆ ของนักเรียน, ผู้บริหารสถานศึกษา มีการจัดระบบประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ, ผู้บริหารสถานศึกษา มีการส่งเสริมการจัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมให้กับนักเรียน ($\bar{X}=3.89$, 3.83 และ 3.78) ตามลำดับ

การทดสอบการเปรียบเทียบลักษณะสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามที่แตกต่างกันทางด้าน จำแนกตามเพศ อายุ ตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงาน มีระดับค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับการบริหารงาน กิจกรรมนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของบุคลากรทางการศึกษากลุ่มโรงเรียนอำเภอวังเจ้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ที่ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 แสดงได้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน การเปรียบเทียบลักษณะสถานภาพของผู้บริหารสถานศึกษา และครูของสถานศึกษาที่แตกต่างกันทางด้านเพศ อายุ ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา มีระดับค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับการบริหารงานกิจกรรมนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของบุคลากรทางการศึกษากลุ่มโรงเรียนอำเภอวังเจ้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ที่แตกต่างกัน

การบริหารงาน กิจการนักเรียนแบบ มีส่วนร่วม	เพศ		อายุ		ตำแหน่ง		ประสบการณ์ การทำงาน		ขนาด สถานศึกษา	
	t-test	Sig	F	Sig	t-test	Sig	t-test	Sig	t-test	Sig
1. ด้านสวัสดิการ นักเรียน	-1.18	0.24	1.57	0.21	-0.86	0.39	0.46	0.65	-1.95	0.05
2. ด้านงานปกครอง	-0.90	0.37	0.37	0.78	-0.03	0.98	1.11	0.27	2.77*	0.01
3. ด้านงานระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียน	1.05	0.30	0.06	0.99	0.76	0.45	-1.29	0.20	2.14*	0.04
4. ด้านงานกิจกรรม นักเรียน	0.10	0.92	0.36	0.70	0.51	0.61	1.01	0.32	-2.23*	0.03
โดยภาพรวม	-0.51	0.61	0.11	0.90	0.11	0.91	0.75	0.46	-0.10	0.92

* แทนมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Sig.)

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การวิจัยเรื่อง การบริหารงานกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของบุคลากรทางการศึกษากลุ่มโรงเรียนอำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 มีประเด็นที่สามารถอภิปรายผลได้ 2 ประเด็นดังนี้

1. การวิเคราะห์ระดับการบริหารงานกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของบุคลากรทางการศึกษากลุ่มโรงเรียนอำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.73$, S.D.=0.24) เมื่อพิจารณาเรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านสวัสดิการนักเรียน, ด้านงานกิจกรรมนักเรียน, ด้านงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน, ด้านงานปกครอง ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทางการศึกษาในกลุ่มโรงเรียนวังเจ้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 สามารถสนับสนุนทรัพยากรให้กับนักเรียนในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ มีการกำหนดหน้าที่และรับผิดชอบในการประสานงานติดต่อประสานสัมพันธ์กับผู้ปกครอง มีการให้คำปรึกษาแก่นักเรียนที่มีปัญหาด้านต่าง ๆ มีการจัดกิจกรรมชมรมประเภทต่าง ๆ ที่จัดขึ้นโดยนักเรียน เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพ พฤติกรรม ทักษะในด้านต่าง ๆ ของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อาทิตยา เวชกรณ์ (2559) ผลการวิจัยสภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมพบว่าอยู่ในอันดับมาก อันดับสูงสุด ได้แก่ ด้านสวัสดิการนักเรียน และอันดับต่ำสุด ได้แก่ ด้านงานแนะแนว และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วราภรณ์ บุญดอก (2559) ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารกิจการนักเรียนของครูโรงเรียนมัธยมวัดหนองจอก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 โดยรวมและเรียงลำดับจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการควบคุม ด้านกิจกรรมร่วมหลักสูตรและด้านการสอน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนาภา ชมภูธัญ และสมลักษณ์ พรหมมีเนตร (2559) ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานกิจการนักเรียน โรงเรียนบ้านแม่จะราสองแคว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเรียงลำดับด้านพบว่ามีการปฏิบัติตาม

ทุกด้าน ด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ งานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน รองลงมาคือ งานเสริมสร้างวินัยนักเรียน ส่วนด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือ งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2. ลักษณะสภาพของผู้ตอบแบบสอบถามที่แตกต่างกันทางด้านเพศ อายุ ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา มีระดับค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับการบริหารงานกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของบุคลากรทางการศึกษากลุ่มโรงเรียนอำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งการศึกษานี้เป็นการศึกษาภาคสนาม เขต 1 ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทางการศึกษาในกลุ่มโรงเรียนวังเจ้า จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งการศึกษานี้เป็นการศึกษาภาคสนาม เขต 1 ที่มีเพศ อายุ ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของบุคลากรทางการศึกษาไปในทิศทางเดียวกันว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทางการศึกษาในกลุ่มโรงเรียนวังเจ้า จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งการศึกษานี้เป็นการศึกษาภาคสนาม เขต 1 สามารถสนับสนุนทรัพยากรให้กับนักเรียนในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ มีการกำหนดหน้าที่และรับผิดชอบในการประสานงานติดต่อประชาสัมพันธ์กับผู้ปกครอง มีการให้คำปรึกษาแก่นักเรียนที่มีปัญหาด้านต่าง ๆ มีการจัดกิจกรรมชมรมประเภทต่าง ๆ ที่จัดขึ้นโดยนักเรียน เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพ พฤติกรรม ทักษะในด้านต่าง ๆ ของนักเรียน ส่งผลให้การบริหารงานกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของบุคลากรทางการศึกษาที่มีเพศ อายุ ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานของ วราภรณ์ บุญดอก (2559) ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนของครูกลุ่มโรงเรียนมัธยมวัดหนองจอก จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งการศึกษานี้เป็นการศึกษาภาคสนาม เขต 2 จำแนกตามเพศและประสบการณ์ในการปฏิบัติงานโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

ความรู้ในเชิงวิชาการที่เกิดขึ้นใหม่ในงานวิจัยนี้คือ การบริหารงานกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของบุคลากรทางการศึกษากลุ่มโรงเรียนอำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งการศึกษานี้เป็นการศึกษาภาคสนาม เขต 1 โดยผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทางการศึกษาควรมุ่งเน้นที่จะสามารถสนับสนุนทรัพยากรให้กับนักเรียนในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ มีการกำหนดหน้าที่และรับผิดชอบในการประสานงานติดต่อประชาสัมพันธ์กับผู้ปกครอง มีการให้คำปรึกษาแก่นักเรียนที่มีปัญหาด้านต่าง ๆ มีการจัดกิจกรรมชมรมประเภทต่าง ๆ ที่จัดขึ้นโดยนักเรียน เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพ พฤติกรรม ทักษะในด้านต่าง ๆ ของนักเรียน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยในครั้งต่อไปควรให้มีการศึกษาการบริหารงานกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของบุคลากรทางการศึกษากลุ่มโรงเรียนอำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งการศึกษานี้เป็นการศึกษาภาคสนาม เขต 1 เพื่อนำผลการศึกษามาเปรียบเทียบกัน ด้วยวิธีการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพหรือมีการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาการบริหารงานกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของบุคลากรทางการศึกษากลุ่มโรงเรียนอำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งการศึกษานี้เป็นการศึกษาภาคสนาม เขต 1 และในสถานศึกษาที่มีบริบทใกล้เคียงกัน

เอกสารอ้างอิง (References)

- ธนาภา ชมภูธัญ และสมลักษณ์ พรหมมีเนตร. (2559). การบริหารงานกิจการนักเรียนโรงเรียนบ้านแม่จะ
เราสองแคว สังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2. การประชุมวิชาการและเสนอ
ผลงานวิจัยระดับชาติครั้งที่ 3 ก้าวสู่ทศวรรษที่ 2: บูรณาการงานวิจัยใช้องค์ความรู้สู่ความยั่งยืน.
3(1), 957-962.
- วรภรณ์ บุญดอก. (2559). สภาพและปัญหาการบริหารกิจการนักเรียนโรงเรียนมัธยมวัดหนองจอก
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1. (2563). แผนพัฒนาการศึกษา พ.ศ.2563-2565
ภายใต้ระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา. สืบค้น 18 ธันวาคม 2563, จาก
http://myoffice.takesa2.go.th/myoffice/2563/data/tkk3/25630505_102001_4581.pdf.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2553). แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
ส่วนท้องถิ่น.
- อาทิตยา เวชกรณ์. (2559). แนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ในจังหวัดนครสวรรค์.
วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. นครสวรรค์:
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- Kajornattthapol Pongwiritthon, Salinee Chaiwattanaporn, Sikarnmanee Syers, Pakphum
Pakvipas, Sutteemon Chongesiroj. (2020). Development Guidelines of
Transformational Leadership of the School Administrator of Schools in Special
Economic Zone: Chiang Rai. *Journal of Legal Entity Management and Local
Innovation*. 6(6), 1-15.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities.
Educational and Psychological Measurement. 30(3), 607-610.
- Ministry of Education. (2012). *The role of teachers in Active Learning*. Retrieved February
22, 2020, from <http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=12972&Key>.

**การพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมสมรรถนะ
ทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5**
**The Development of Learning Management Model for Promotes
Mathematical Competency of Mathayomsuksa 5 Students**

อนุชาติ ชาตรัมย์¹
Anuchat Chatram

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมสมรรถนะทางคณิตศาสตร์ 2) ศึกษาผลการใช้พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมสมรรถนะทางคณิตศาสตร์ 3) เพื่อประเมินรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมสมรรถนะทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยเป็น 4 ระยะ ระยะที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการจัดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมสมรรถนะทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ระยะที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมสมรรถนะทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และการวิจัยระยะที่ 4 การประเมินการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมสมรรถนะทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มตัวอย่างที่ทดลองใช้รูปแบบเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/3 จำนวน 25 คน โรงเรียนชนบทแก้ววิทยา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสระแก้ว ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมสมรรถนะทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 แบบวัดสมรรถนะทางคณิตศาสตร์ ด้านการให้เหตุผล แบบวัดสมรรถนะ ทางคณิตศาสตร์ด้านการสื่อสาร และแบบวัดความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติ t-test (Dependent) ผลการวิจัยพบว่า 1. รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมสมรรถนะทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 5 มี 4 องค์ประกอบ คือ แนวคิดและทฤษฎีพื้นฐาน วัตถุประสงค์ของรูปแบบ ขั้นตอนการเรียนรู้และการประเมินผล ซึ่งขั้นตอนการเรียนรู้การสอนมี 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 สร้างแนวคิด (Creative for Thinking) ขั้นที่ 2 พิชิตความรู้ (Creative

Received: 2021-07-08 Revised: 2021-07-26 Accepted: 2021-08-08

¹ โรงเรียนชนบทแก้ววิทยา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสระแก้ว กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย Sapkeawwittaya School Under the Sa Kaeo Provincial Administrative Organization Department of Local Administration Ministry of Interior.
Corresponding Author e-mail: anuwat.kra@mcu.ac.th

Knowledge) ขั้นที่ 3 ใส่ใจความคิดรวบยอด (Concept Attention) และขั้นที่ 4 ตรวจสอบและประยุกต์ใช้ (Check and Apply) และผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบมีค่าเฉลี่ย 4.43 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.50 ซึ่งมีความเหมาะสมระดับมาก 2. ผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมสมรรถนะทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่า นักเรียนมีสมรรถนะทางคณิตศาสตร์ด้านการให้เหตุผล หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สมรรถนะทางคณิตศาสตร์ด้านการสื่อสาร หลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมสมรรถนะทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.53) 3. ผลการประเมินการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมสมรรถนะทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่า โดยภาพรวมครุมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.50)

คำสำคัญ (Keywords): การพัฒนา; การจัดการเรียนรู้

Abstract

The objectives of this research are to 1) develop a learning management model that promotes mathematical competencies. 2) study the results of using the development of a learning management model that promotes mathematical competencies 3) to assess the Learning management that promotes mathematical competencies of students in MathayomSuksa 5 with 4 research procedures, phase 1, basic information study in mathematics teaching management, phase 2, development of a learning management model that promotes mathematical competencies. of Mathayomsuksa 5 students, Phase 3, an experiment using a learning management model that promotes competency Mathematical of Mathayomsuksa 5 students and research phase 4, evaluation of the development of learning management models that promote mathematical competency of 25 students in Mathayomsuksa 5, the sample using the form of Mathayomsuksa 5/3 students, Subnokkawittaya School Under the Sa Kaeo Provincial Administrative Organization Semester 2 Academic Year 2019 The tools used for data collection were A learning management model that promotes mathematical competency of Mathayomsuksa 5 students. Performance measurement form In communication mathematics And a measure of satisfaction with learning The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation and t-test (Dependent) statistics. The research results were found that 1. A learning management model

that promotes mathematical competencies. of Mathayomsuksa 5 students consisted of 4 elements: basic concept and theory. The purpose of the model Study process and evaluation There are 4 steps of teaching and learning, which are: Step 1, Create Ideas (Creative for Thinking), Step 2, Achieve knowledge (Creative Knowledge), Step 3, focus on concept attention, and step 4 Check. And applied (Check and Apply), and the evaluation of the suitability of the model had a mean of 4.43, standard deviation of 0.50, which was very appropriate. 2. The results of using a learning management model that promotes mathematical competency of students in Mathayomsuksa 5, they found that students had mathematical competencies in reasoning. The post-study mathematical performance was statistically significantly higher at the .05 level, the post-learning communication mathematical performance was statistically significant at the .05 level, and the students were satisfied with their learning. With a learning management model that promotes mathematical competencies of Mathayomsuksa 5 students at high level ($\bar{X} = 4.32$, $SD = 0.53$) 3. Results of evaluation of the development of learning management models that promote mathematical competencies of Mathayomsuksa 5 students found that overall teachers had opinion at the highest level ($\bar{X} = 4.60$, $SD = 0.50$).

Keywords: Development; Learning Management

บทนำ (Introduction)

การจัดการศึกษาคณิตศาสตร์ในศตวรรษที่ 21 ควรเป็นการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน (Mathematics for All) เป็นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้เป็นทรัพยากรที่มีค่า มีประสิทธิภาพ และศักยภาพเพื่อจะได้เป็นกำลังของชาติ (Man Power) สืบไป การสอนคณิตศาสตร์ในศตวรรษที่ 21 นี้ จำเป็นจะต้องอาศัยครูผู้รู้คณิตศาสตร์ เพื่อจะได้ถ่ายทอดความรู้ที่นำมาพัฒนาเยาวชนให้เป็นผู้รู้คณิตศาสตร์ (Mathematics Literacy) ทันกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว ในยุคโลกาภิวัตน์นี้ นอกจากนั้นการจัดการศึกษาคณิตศาสตร์ในศตวรรษที่ 21 นี้จะต้องเป็นการจัดการศึกษาที่ช่วยเพิ่มพูนคุณภาพชีวิตให้สงบสุข มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพ เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ที่เจริญรุดหน้าไปอย่างไม่หยุดยั้ง (OECD. 2013; สสวท. 2556) ซึ่งการสอนคณิตศาสตร์ในยุคนี้ จำเป็นต้องให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ด้วยความเข้าใจ มีทักษะความรู้พื้นฐานทางคณิตศาสตร์ที่มากพอเพียง และสามารถนำความรู้ไปใช้ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ ยังจะต้องเป็นการจัดการศึกษาเพื่อเตรียมเยาวชน เพื่อไว้รับกับการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น (กระทรวงศึกษาธิการ. 2557; สสวท. 2555) ดังนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ครูคณิตศาสตร์

จะต้องเฝ้าหาความรู้ทางคณิตศาสตร์เพื่อพัฒนาความสามารถของตนเองให้สูงขึ้น ความรู้ทางคณิตศาสตร์เป็นเครื่องมือ อย่างหนึ่งในการดำรงชีวิตประจำวัน ความต้องการสำหรับพลเมืองที่มีความคิดและสมรรถนะสูงซึ่งจะส่งผลกระทบต่องานที่ทำในหน้าที่ทุก ๆ คน ที่ต้องสามารถจัดการกับข้อมูลข่าวสารที่เข้ามาตลอดเวลา บุคคลต้องมีความเข้าใจที่จะสามารถสื่อสาร ใช้และอธิบายแนวคิดและวิธีการโดยใช้รูปแบบการคิดที่เป็นเหตุเป็นผลแบบคณิตศาสตร์ ครูผู้สอนจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ทางคณิตศาสตร์อย่างแท้จริง และเป็นผู้ที่มีความสามารถ รู้จักดัดแปลงตัวอย่างกิจกรรมแบบฝึกหัดตลอดจนหาสื่ออุปกรณ์ประกอบการสอนเพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้เกิดความรู้ความเข้าใจอย่างแท้จริง การสอนให้เยาวชนรู้จักคิดเป็นทำเป็น แก้ปัญหาเป็นนั้นเป็นสิ่งสำคัญ นอกจากนั้นยังจำเป็นต้องฝึกให้เยาวชน รู้จัก พูด แสดงความคิดอย่าง ชัดเจน สมเหตุสมผล มีวิจารณ์ญาณ ใฝ่รู้ กล้าแสดงความคิดเห็น เป็นผู้เสียสละเพื่อส่วนรวม เป็นผู้มีความใส่ใจและสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้ผู้วิจัยจึงทำการสังเคราะห์สมรรถนะทางคณิตศาสตร์ทั้ง 10 สมรรถนะ เหลือเพียง 2 สมรรถนะที่ใช้ในงานวิจัยคือ สมรรถนะด้านการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ และสมรรถนะด้านการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ และได้แนวนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องที่สามารถพัฒนาสมรรถนะทางคณิตศาสตร์ให้กับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้มีสมรรถนะทางคณิตศาสตร์ที่ดี ซึ่งได้แก่ ทฤษฎีการเรียนรู้คอนสตรัคติวิสต์ (constructivist) โดยรากฐานของทฤษฎีนี้ กล่าวว่า ความรู้คือความสามารถของแต่ละบุคคลในการปรับประสบการณ์เก่าที่มีอยู่เดิมให้ เข้ากับประสบการณ์ใหม่ได้ด้วยกระบวนการพิสูจน์ให้เห็นจริงได้ ทฤษฎีการเรียนรู้ของเพียเจต์ เป็นทฤษฎีที่เน้นเรื่องพัฒนาการทางสติปัญญาของบุคคลที่ เป็นไปตามวัยและเชื่อว่ามนุษย์เลือกที่จะรับรู้สิ่งที่ตนเองสนใจและการเรียนรู้เกิดจากกระบวนการการ ค้นพบด้วยตนเอง หลักการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีนี้ คือ คำนึงถึงพัฒนาการทางสติปัญญาของผู้เรียนและจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนอย่างเหมาะสมกับพัฒนาการนั้น ทฤษฎีกระบวนการทางสมองในการประมวลข้อมูล เป็นทฤษฎีที่สนใจศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาสติปัญญาของมนุษย์ โดยให้ความสนใจเกี่ยวกับการทำงานของสมอง ทฤษฎีนี้ให้ความสนใจกับธรรมชาติของผู้เรียนซึ่งเป็นผู้ที่ตื่นตัว (Active) หรือกล่าวได้ว่าการแสดงพฤติกรรม การเรียนรู้จะเกิดจากความต้องการของผู้เรียน ซึ่งการเรียนรู้เป็นผลเนื่องมาจากปฏิสัมพันธ์สิ่งเร้าที่มาจากสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ข้อมูล หรือความรู้ที่ต้องการเรียนกับตัวผู้เรียนดังนั้นการนำทฤษฎีประมวลสารสนเทศมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ จะช่วยให้นักเรียนสามารถการสร้างความรู้ เชื่อมโยงระหว่างสาระใหม่กับสาระที่เรียนมาจะเกิดความสัมพันธ์อย่างมีความหมายทำให้นักเรียนเกิดการจดจำได้ดียิ่งขึ้น การโค้ชเพื่อการรู้คิด (Cognitive coaching) มีเป้าหมายหลักเพื่อพัฒนาศักยภาพด้านการคิดของผู้เรียน การใคร่ครวญตรวจสอบตนเองเพื่อนำไปสู่การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การให้ข้อมูลเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนแบ่งได้ 3 ประเภท ได้แก่ การให้ข้อมูลกระตุ้น การเรียนรู้ (Feed - Up) การให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) และการให้ข้อมูลเพื่อการเรียนรู้ต่อยอด (Feed - Forward) การให้ข้อมูลกระตุ้นการเรียนรู้ (Feed-Up) เป็นการให้ข้อมูลพื้นฐานของการเรียนรู้ เช่น จุดประสงค์การเรียนรู้ วิธีการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ แหล่งการเรียนรู้ ภาระงาน

วิธีการวัดและประเมินผลที่ผู้สอนต้องแจ้งให้ผู้เรียนทราบก่อนที่จะเริ่มการเรียนรู้ การสอนและผู้สอนยังต้องสร้างแรงจูงใจภายใน (Inner Motivation) ซึ่งเป็นแรงจูงใจในการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าในสิ่งที่เรียน การให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feed Back) เป็นการให้ข้อมูลระหว่างและภายหลังที่ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรม หรือการทำงานต่างๆ เกี่ยวกับคุณภาพของงาน พฤติกรรมของผู้เรียน ค่านิยมอันพึงประสงค์ เพื่อให้ผู้เรียนทราบจุดแข็ง และจุดที่ต้องปรับปรุง ซึ่งผู้สอนควรใช้การสื่อสารเชิงบวก (Positive Communication) เพื่อให้ผู้เรียนเกิดแรงบันดาลใจในการเรียนรู้

ด้วยแนวคิด หลักการและเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจทำวิจัยในเรื่องการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมสมรรถนะทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษานำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมสมรรถนะทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
2. ศึกษาผลการใช้พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมสมรรถนะทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
3. เพื่อประเมินรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมสมรรถนะทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) เรื่องการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมสมรรถนะทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 การดำเนินการวิจัย แบ่งออกเป็น 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมสมรรถนะทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

1. ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่
 - 1.1 ครูสอนคณิตศาสตร์ที่มีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ และมีประสบการณ์ในการสอนไม่ต่ำกว่า 10 ปี จำนวน 5 คน
2. ระยะเวลา ใช้เวลาในการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ระหว่างวันที่ 10 พฤศจิกายน 2561 - วันที่ 20 พฤศจิกายน 2561

ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมสมรรถนะทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

1. ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่

1.1 ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษาในการตรวจและประเมินรูปแบบการเรียน การสอนและเอกสารประกอบการใช้รูปแบบการเรียนการสอน จำนวน 5 คน

1.2 ผู้เชี่ยวชาญในการประเมินเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

1.2.1 ประเมินแบบวัดสมรรถนะ จำนวน 5 คน

1.2.2 ประเมินแบบวัดความพึงพอใจ จำนวน 5 คน

2. ระยะเวลา ระหว่างวันที่ 5 ธันวาคม 2561–31 กรกฎาคม 2562

ระยะที่ 3 ศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมสมรรถนะทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

วัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาผลของการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมสมรรถนะทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนชนบทแก้ววิทยา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสระแก้ว ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวนนักเรียน 87 คน จาก 3 ห้องเรียน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/3 โรงเรียนชนบทแก้ววิทยา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสระแก้ว ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวนนักเรียน 25 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม

2. เนื้อหา เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เนื้อหาในหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) เรื่อง ลำดับและอนุกรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

3. เวลา ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้คือ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 ใช้เวลาจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ 25 แผนๆ รวมเวลา 25 ชั่วโมง

ระยะที่ 4 การประเมินการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมสมรรถนะทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

วัตถุประสงค์เพื่อประเมินการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมสมรรถนะทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ครูที่สอนรายวิชาคณิตศาสตร์ จำนวน 10 คน

ผลการวิจัย (Research Results)

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมสมรรถนะทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมสมรรถนะทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 5 มี 4 องค์ประกอบ คือ แนวคิดและทฤษฎีพื้นฐาน วัตถุประสงค์ของรูปแบบ

ขั้นตอนการเรียนรู้และการประเมินผล ซึ่งขั้นตอนการเรียนรู้การสอนมี 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 สร้างแนวคิด (Creative for Thinking) ขั้นที่ 2 พิชิตความรู้ (Creative Knowledge) ขั้นที่ 3 ใส่ใจความคิดรวบยอด (Concept Attention) และขั้นที่ 4 ตรวจสอบและประยุกต์ใช้ (Check and Apply) และผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบมีค่าเฉลี่ย 4.43 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.50 ซึ่งมีความเหมาะสมระดับมาก

2. ผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมสมรรถนะทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่า นักเรียนมีสมรรถนะทางคณิตศาสตร์ด้านการให้เหตุผล หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สมรรถนะทางคณิตศาสตร์ด้านการสื่อสารหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมสมรรถนะทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.53)

3. ผลการประเมินการพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมสมรรถนะทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่า โดยภาพรวมครูมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.50)

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมสมรรถนะทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 5 มี 4 องค์ประกอบ คือ แนวคิดและทฤษฎีพื้นฐาน วัตถุประสงค์ของรูปแบบขั้นตอนการเรียนรู้ และการประเมินผล ซึ่งขั้นตอนการเรียนรู้การสอนมี 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 สร้างแนวคิด (Creative for Thinking) ขั้นที่ 2 พิชิตความรู้ (Creative Knowledge) ขั้นที่ 3 ใส่ใจความคิดรวบยอด (Concept Attention) และขั้นที่ 4 ตรวจสอบและประยุกต์ใช้ (Check and Apply) และผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบมีค่าเฉลี่ย 4.43 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.50 ซึ่งมีความเหมาะสมระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากรูปแบบการเรียนรู้การสอนได้พัฒนาขึ้นที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นนี้ เป็นแนวทางหนึ่งในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้โดยเน้นให้นักเรียนฝึกคิดด้วยตนเอง เน้นการเชื่อมโยง ความรู้ที่ได้กับการ นำไปใช้ในชีวิตประจำวัน โดยการจัดระเบียบลำดับขั้นการเรียนรู้ การใช้สื่อ แล กระบวนการเรียนการสอนที่กระตุ้นให้นักเรียนใส่ใจในการเรียนรู้ และใช้การโค้ชเพื่อการรู้ คิด (Cognitive coaching) พัฒนาศักยภาพด้านการคิดของผู้เรียน การใคร่ครวญตรวจสอบตนเองเพื่อ นำไปสู่การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ไม่ใช่เป็นการอบรมสั่งสอนโดยตรง แต่เป็นการใช้เทคนิควิธีการต่าง ๆ เช่น การตั้งคำถาม การให้ข้อมูลย้อนกลับ การให้คำแนะนำ การให้หลักคิด วิธีการคิด วิธีการเรียนรู้ ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ (inspiration) และนำไปสู่การแสวงหาความรู้ การฝึกฝน ทักษะ โดยแนวทางในการนำมาใช้พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้จากพื้นฐานแนวคิดทฤษฎีคือ สตรัคติวิสต์ ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยพัฒนามาจากแนวคิด ทฤษฎี และหลักการสอนคณิตศาสตร์รวม 4 แนวคิด

เป็นกรอบในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ 1) ทฤษฎีการเรียนรู้ของเพียเจต์ 2) ทฤษฎีกระบวนการทางสมองในการประมวลข้อมูล 3) การ โค้ชเพื่อการรู้คิด และ 4) การให้ข้อมูลเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ (Piaget: 1972; Wadsworth. 1996: 84- 96; Klausmeier .1985: 105; Siegler. 2004; Knight. 2009 ; Short, Kinman; & Baker. 2010; Nieuwerburgh. 2012; วิชัย วงษ์ใหญ่และมารุต พัฒนา. 2557; ธัญพร ชื่นกลิ่น. 2553; Hattie; & Timperley, 2007: 87-112; Svinicki, 2001: 19-23; Rubin, 2006 : 385-388) ซึ่งผู้วิจัยได้นำแนวคิด ทฤษฎี และหลักการเหล่านี้มาบูรณาการร่วมกัน เน้นการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการกำหนดเป้าหมาย และจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ด้วยตนเอง เน้นให้นักเรียนเรียนรู้จากการค้นพบด้วยตนเอง มีการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนอย่างเหมาะสมกับพัฒนาการ ส่งเสริมให้นักเรียนได้คิดอย่างอิสระ ใช้คำถามเพื่อกระตุ้นและวางแผนเพื่อให้นักเรียนค้นหาและดึงความรู้เดิมมาใช้ในการอธิบาย ความรู้ใหม่ และนักเรียนสามารถพิจารณาหาแนวทางหรือแสวงหาข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อช่วยในการ เชื่อมโยงความรู้ที่มีอยู่กับข้อมูลใหม่ที่จะนำไปสู่การสร้างความเข้าใจ โดยครูเป็นผู้คอยสนับสนุนนักเรียนให้นักเรียนเกิดแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ (inspiration) เช่น การตั้งคำถามด้วยเทคนิคต่าง ๆ การพูดกระตุ้นผู้เรียน เน้นให้นักเรียนร่วมมือและแลกเปลี่ยนความคิดมากกว่าการแนะนำหรือชี้แนะ เพื่อให้นักเรียนสามารถพัฒนาทักษะการตั้งคำถาม การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทักษะในการฟัง การพูดและการส่งเสริมกระบวนการคิด ทักษะการไตร่ตรองสะท้อนคิด และทักษะการคิดขั้นสูง

2. ผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมสมรรถนะทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่า นักเรียนมีสมรรถนะทางคณิตศาสตร์ด้านการให้เหตุผลหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สมรรถนะทางคณิตศาสตร์ด้านการสื่อสารหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมสมรรถนะทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.53) ทั้งนี้เนื่องจากการพัฒนาสมรรถนะทางคณิตศาสตร์ด้านการให้เหตุผลของนักเรียน นักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างสมรรถนะทางคณิตศาสตร์ มีพัฒนาการสมรรถนะด้านการให้เหตุผลสูงขึ้น โดยมีคะแนนเฉลี่ยสมรรถนะด้านการให้เหตุผลหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน กล่าวคือ ค่าเฉลี่ยของคะแนนพัฒนาการสมรรถนะด้านการให้เหตุผลสูงขึ้น ซึ่งเป็นผลมาจากแนวคิด ทฤษฎีและหลักการสอนคณิตศาสตร์ทั้ง 4 แนวคิด โดยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น เน้นการใช้คำถามกระตุ้นการคิด การให้เหตุผลของนักเรียน ช่วยทำให้นักเรียนได้เรียนรู้ว่าทำไมจึงเป็นเช่นนั้น และยังเป็นประโยชน์ต่อตัวนักเรียนเองที่ทำให้ทราบข้อบกพร่องของตนเองว่า มีประเด็นใดบ้างที่ยังไม่เข้าใจ สอดคล้องกับสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2551) ที่กล่าวว่า การใช้ คำถามของครูมีผลอย่างยิ่งต่อการกระตุ้นให้นักเรียนคิดเพื่อตอบสนอง หรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่อสิ่งที่ถูกถามอันจะนำมาซึ่งการพัฒนาทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ด้านการให้เหตุผล ทั้งยังสอดคล้องกับคำกล่าวของอัมพร ม้าคอนง (2553) ที่กล่าวว่า ความสามารถในการให้เหตุผลทาง

คณิตศาสตร์ ของนักเรียนจะพัฒนาขึ้นได้ ครูควรพยายามใช้คำถามเพื่อให้นักเรียนแสดงเหตุผล เช่น คำว่า “ทำไม” “เพราะอะไร” “ถ้าเงื่อนไขบางอย่างเปลี่ยนไป จะเกิดอะไรขึ้น รู้ได้อย่างไร” ซึ่งครูควรให้ความสำคัญกับทุกเหตุผลไม่เฉพาะเหตุผลที่ถูกต้องหรือสมเหตุสมผลเท่านั้น นอกจากนี้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นนี้เน้นกระบวนการกลุ่ม การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับนักเรียน นักเรียนกับครู เพื่อให้นักเรียนสามารถมีโอกาสนำเสนอ อธิบายแนวคิดของตนเองออกมา ฝึกการให้เหตุผลในรูปการอธิบายหรืออภิปรายกลุ่ม นอกจากนี้ นักเรียนยังได้รู้จักใช้การให้เหตุผลเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบหรือพิจารณาความถูกต้องและใช้การให้เหตุผลประกอบการตัดสินใจและการสรุปผล ทำให้นักเรียนได้คิดอธิบาย และแสดงเหตุผลประกอบแนวคิด ทำให้นักเรียนเห็นมุมมองในการแก้ปัญหา และการให้เหตุผลที่แตกต่างและหลากหลายจากเพื่อนนักเรียนคนอื่น ๆ ช่วยให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นแนวทางหนึ่ง ที่ ส่งเสริมสมรรถนะทางคณิตศาสตร์ด้านการให้เหตุผลของนักเรียน สอดคล้องกับ ทิศนา แคมมณี (2550 : 3-4) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่มมาจาก แนวคิดการให้ผู้เรียนเรียนรู้จากประสบการณ์ด้วยตนเอง ดังนั้นจึงควรกำหนดองค์ประกอบ กระบวนการให้มีการทำกิจกรรมของผู้เรียนเพื่อให้ได้เรียนรู้ด้วยตนเอง และใช้การสอนแบบอุปนัย (Inductive) ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ สรุปหลักการจากตัวอย่างหรือ กิจกรรมที่ได้ทำด้วยตนเอง ในส่วน สมรรถนะทางคณิตศาสตร์ด้านการสื่อสารของนักเรียน นักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้รูปแบบการจัดการ เรียนรู้ที่ส่งเสริมสมรรถนะทางคณิตศาสตร์มีพัฒนาการสมรรถนะด้านการสื่อสารสูงขึ้น ซึ่งเป็นผลมา จากรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้ง 4 ขั้นตอน ที่เน้นการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้แบบ ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน โดยใช้กระบวนการกลุ่ม โดยการแบ่งกลุ่มแบบคละนักเรียนที่เก่ง ปาน กลาง และอ่อน ในกลุ่มเดียวกันเพื่อให้นักเรียนที่เรียนดีกว่าสามารถช่วยเหลือนักเรียนที่เรียนอ่อนกว่า ส่วนนักเรียนที่เรียนปานกลางและอ่อนสามารถเรียนรู้จากนักเรียนที่เก่งกว่า และจากการดำเนินการ ทดลองใช้รูปแบบพบว่า นักเรียนที่เรียนปานกลางหรืออ่อนบางคนค้นพบว่าตนเองก็มีความสามารถ ในการเรียนรู้ได้ เช่น สามารถออกมาเขียนบนกระดานได้อย่างเป็นลำดับขั้นตอนทางคณิตศาสตร์ หรือ สามารถออกมาพูดอธิบายแนวคิดของกลุ่มให้เพื่อนเข้าใจได้ จากในสัปดาห์แรกของการทดลอง ที่ นักเรียนจะนั่งเงียบ ๆ ไม่กล้าที่จะพูดคุยกันเพราะกลัวที่จะตอบผิดหรือคิดว่าตนเองนั้นเรียนไม่เก่ง วิชาคณิตศาสตร์ จึงให้เพื่อนที่เรียนดีกว่าคิดแก้ปัญหาเอง ซึ่งหลังจากที่ครูใช้คำถามกระตุ้นการคิด ของนักเรียนเพื่อให้นักเรียนได้แสดงความคิดของตนเองออกมา โดยเลือกใช้คำถามที่ทำทลายความคิด ของนักเรียน ทั้งที่เป็นระดับง่ายและยากตามความเหมาะสมของความรู้ความสามารถของนักเรียน แต่ละคน และมีการให้ข้อมูลย้อนกลับ (feedback) ทุกชั่วโมงเพื่อให้นักเรียนนำไปพัฒนาตนเอง มีการยอมรับฟังความคิดเห็นของกันและกัน เพื่อนที่เรียนอ่อนกล้าที่จะออกความคิดเห็นโดย การพูด หรือเขียนสื่อสารให้เพื่อนในกลุ่มฟัง เพื่อนที่เรียนเก่งเกิดความภาคภูมิใจที่ได้อธิบายเนื้อหาให้เพื่อน เข้าใจได้ ทำให้บรรยากาศแห่งการเรียนรู้ในห้องเรียน นอกจากนี้ นักเรียนพบว่าหากอยากจะเรียนรู้ ให้เข้าใจอย่างลึกซึ้งต้องไปหาความรู้เพิ่มเติม นอกจากที่ครูสอนในห้องเรียนจากแหล่งการเรียนรู้ อื่น

สอดคล้องกับอัมพร ม้าคะนอง (2553: 50) ที่กล่าวว่า การให้นักเรียนได้อธิบายชี้แจงความรู้ที่ได้รับ จะช่วยให้นักเรียนได้ทบทวนการทำงานเพื่อสะท้อนความคิดของตน และที่สำคัญคือ นักเรียนจะได้สรุปหรือตัดสินความถูกต้องของสิ่งต่างๆ ด้วยตนเองมากกว่าที่จะเชื่อตามที่ครูบอกหรือตามที่หนังสือเขียนไว้ และสอดคล้องกับมัมมีและเชพเพิร์ด (Mumme;& Shepherd. 1993: 9-11) ที่กล่าวว่า การให้โอกาสนักเรียนได้เขียนสื่อสารแนวคิดและฝึกเขียนแสดงแนวคิดของตนเอง เป็นการส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ด้านการเขียนของนักเรียน และยังทำให้นักเรียนเห็นว่า การเขียนเป็นส่วนสำคัญของการดำเนินการทางคณิตศาสตร์ ซึ่งนักเรียนต้องเข้าใจว่าทำไมจึงต้องเขียนอธิบาย

นอกจากนี้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นยังได้เน้นการส่งเสริมการให้นักเรียนได้ใช้ตัวแสดงแทนทางคณิตศาสตร์ต่างๆ ทั้งรูปภาพ แผนภาพ ตาราง กราฟ หรือสัญลักษณ์ ต่างๆ ซึ่งเป็นเครื่องมือหนึ่งที่ช่วยให้นักเรียนสามารถถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจของนักเรียนจาก นามธรรมไปสู่รูปธรรมได้ และทำให้สามารถเขียนสื่อสารความคิดของตนให้ผู้อื่นเข้าใจได้ การที่ นักเรียนได้ฝึกสมรรถนะการสื่อสารอยู่ตลอดเวลาโดยครูเป็นผู้คอยแนะนำ อย่างใกล้ชิดรวมทั้งให้ข้อมูล ย้อนกลับ และแก้ไขข้อบกพร่องของนักเรียนโดยการอภิปรายแนวความคิดร่วมกัน ทำให้นักเรียนรู้ ข้อบกพร่องและสามารถแก้ไขให้ถูกต้องและสื่อสารแนวคิดทางคณิตศาสตร์ของตนให้ผู้อื่นเข้าใจ เป็น การฝึกให้นักเรียนใช้สมรรถนะการสื่อสารอยู่ตลอดเวลา สอดคล้องกับดอสเซย์และคนอื่นๆ (Dossey; et all. 2002: 83-85) ที่กล่าวว่า การใช้ตัวแสดงแทนเป็นเครื่องมือสำคัญในการเรียนรู้ทางคณิตศาสตร์ เพื่อให้เกิดความเข้าใจในสถานการณ์และความคิดทางคณิตศาสตร์ของผู้เรียน ซึ่งตัวแสดงแทนที่ หลากหลายรูปแบบยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการสื่อสารและเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ และโจฮันนิง (Johanning.2000: 151-158) ที่ได้กล่าวว่า การอ่าน เขียน และอภิปรายทางคณิตศาสตร์เป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ทางคณิตศาสตร์ด้วยการสื่อสารความคิดของตนลง บนกระดาษ แล้วสามารถอธิบายถ่ายทอดสู่บุคคลอื่น นอกจากนี้ การเขียนยังช่วยให้นักเรียนมีความ มั่นใจมากขึ้น ซึ่งบรรยากาศในการเรียนเช่นนี้จะช่วยให้นักเรียนได้รับประสบการณ์การเรียนรู้อย่างเต็มที่จากการคิด การเขียนและการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ส่งผลให้ผู้เรียนมีสมรรถนะทางคณิตศาสตร์ด้านการสื่อสารที่สูงขึ้น

และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมสมรรถนะทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีค่าเฉลี่ย 4.32 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.58 ซึ่งอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจ เนื่องมาจากการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ที่ส่งเสริมการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ได้พัฒนาขึ้นอย่างเป็นระบบ มีแบบแผน ตามหลักการ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง มีกระบวนการหรือขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนที่ได้สังเคราะห์แนวคิดการแก้ปัญหา อย่างสร้างสรรค์ที่เป็นแนวคิดการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ที่ได้รับการยอมรับสู่ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนที่เป็นระบบ แต่ละขั้นตอนมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงต่อเนื่องกันเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีระดมสมอง การอภิปราย

ค้นหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการ แก้ปัญหาทั้งข้อมูลที่กำหนดในสถานการณ์และข้อมูลที่เกี่ยวข้องที่ไม่ได้ระบุแต่ผู้เรียนต้องหาข้อมูล เพื่อประกอบการแก้ปัญหาหาแนวทาง วิธีการในการแก้ปัญหาโดยใช้กลวิธีที่หลากหลาย การที่ให้ ผู้เรียนมีโอกาสทำงานร่วมกันไม่ใช่เพียงเพื่อให้ผู้เรียนได้ช่วยเหลือกันในการทำงาน ทำกิจกรรม หรือแลกเปลี่ยนเรียนรู้เท่านั้น ยังช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้วิธีการแก้ปัญหาของผู้เรียนแต่ละคนได้รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เรียนรู้จากการลองผิดลองถูกจนได้วิธีการที่เหมาะสม ซึ่งผู้เรียนได้อาศัยความรู้ ประสบการณ์เดิมเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ซึ่งเป็นการส่งเสริมประสิทธิภาพของการทำงานให้สูงขึ้นถือว่าเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการเรียนรู้ (วิณา ประชากุล และประสาธ เนืองเฉลิม. 2559 : 26) ผู้เรียนได้นำความรู้ หลักการ ความคิดรวบยอดไปใช้ในสถานการณ์อื่น จากสถานการณ์ใหม่ที่ครูผู้สอนกำหนดหรือสถานการณ์ที่ผู้เรียนกำหนดขึ้นเอง ถึงแม้ว่าเนื้อหาคณิตศาสตร์ จะมีลักษณะเป็นนามธรรมที่ดูเหมือนจะเข้าใจได้ยาก แต่แนวคิดส่วนใหญ่ทางคณิตศาสตร์ก็จะเกิดจาก สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและมีความจำเป็นในการดำรงชีวิต การนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน นำไปสู่การสร้างกฎเกณฑ์แล้วนำกฎเกณฑ์ไปใช้ในการแก้ปัญหาและประยุกต์ใช้ความคิดทางคณิตศาสตร์ ในสาขาอื่นๆ ดังนั้นกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละขั้นตอน ครูผู้สอนมีบทบาทสำคัญที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ ความสนใจและความกระตือรือร้นของผู้เรียน ซึ่งการเรียนรู้ที่ดีควรให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทั้ง ทางร่างกาย กระตุ้นให้มีการเคลื่อนไหวเพื่อให้ประสาทสัมผัสตื่นตัวพร้อมที่จะรับข้อมูลมีความพร้อม ถ้านั่งนานๆ อาจจะหลับหรือคิดไปเรื่องอื่น ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางปัญญาโดยการกระตุ้นให้ผู้เรียนได้คิดอย่างอิสระ แต่มีเหตุผลประกอบในการคิดพิจารณาความสมเหตุสมผล ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางสังคมมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้อื่น โดยการอภิปราย ซักถาม ให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมทั้งรายบุคคลและกิจกรรมกลุ่ม สร้างบรรยากาศที่เป็นกันเองแต่อยู่ภายในกรอบการปฏิบัติของข้อตกลงร่วมกัน ให้กำลังใจผู้เรียนในการเรียนรู้ทั้งนักเรียนที่เรียนเก่ง ปานกลาง และอ่อน ให้ผู้เรียนมีโอกาสประสบผลสำเร็จในการเรียนรู้ ซึ่งเป็นธรรมชาติของมนุษย์ในการปฏิบัติกิจกรรมใดๆ จะเกิดความพึงพอใจมาก หรือน้อยขึ้นอยู่กับความพอใจในกิจกรรมนั้น การสร้างสิ่งจูงใจหรือแรงกระตุ้นให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน เป็นสิ่งจำเป็นเพราะมนุษย์มีความต้องการอยู่เสมอเมื่อมีความต้องการได้รับการตอบสนองหรือพอใจต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งแล้ว ความต้องการด้านอื่นก็จะเกิดขึ้นอีกจะเกิดแรงจูงใจที่สำคัญต่อการเกิดพฤติกรรมที่ ต้องการให้สังคมยอมรับและสามารถพัฒนาตนเองให้สูงขึ้นได้ โดยในการเรียนการสอนครูผู้สอนเข้าใจธรรมชาติของผู้เรียนตามวัย การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่ท้าทายสำหรับผู้เรียน การให้อิสภาพและเสรีภาพแก่ผู้เรียนโดยการส่งเสริมการคิดการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์เป็นการรู้จักตนเองตามสภาพความเป็นจริงและช่วยให้ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี (Maslow. 1970 : 54) การจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การสร้างแรงจูงใจทั้งแรงจูงใจภายนอกและแรงจูงใจภายในโดยบางกิจกรรมให้ผู้เรียนมีการแข่งขันใน การค้นหาวิธีการแก้ปัญหา การสร้างสรรค์ผลงาน มีผลตอบแทนเป็นรางวัล และคำชมเชย ซึ่งผู้เรียนมีความพึงพอใจ เมื่อผู้เรียนมีความพึงพอใจก็จะนำไปสู่การปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพเพราะความพึงพอใจนำไปสู่การ

ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน (สมยศ นาวิการ. 2525 : 119) ซึ่งมีหลายปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้เรียน ไม่ว่าจะเป็นการที่ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันทั้งระหว่าง ครูผู้สอนกับผู้เรียน และผู้เรียนด้วยกัน ได้ทำงานร่วมกับผู้อื่น การประสบผลสำเร็จในการเรียนรู้ การได้รับการยอมรับในความรู้ความสามารถจากผู้อื่น ความรู้สึกปลอดภัย ไม่กดดันในการเรียนรู้ ไม่รู้สึกว่าตนเองมีปมด้อย มีบรรยากาศที่ผ่อนคลาย ไม่ตึงเครียด ซึ่งในการสร้างบรรยากาศ สนุกสนาน ผ่อนคลายเกิดจากลักษณะของผู้เรียนแต่ละคนร่วมกันสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ ผู้เรียน มีความพึงพอใจต่อภาระงานที่ได้รับมอบหมาย การสร้างสรรค์ผลงาน เห็นคุณค่าของคณิตศาสตร์ว่า สามารถนำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้ ถือว่าเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ (รัชนิวรรณ สุขเสนา. 2550 : 64) และจากกระบวนการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ผู้เรียนสามารถนำไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้จริง ไม่จะเป็นการแก้ปัญหาในเรื่องใดๆ ก็ตามผู้เรียนจะแก้ปัญหาได้ดีต้องผ่านกระบวนการค้นหา ระบุปัญหาได้ว่าคืออะไร เป้าหมายที่เราจะแก้ปัญหาเกี่ยวข้องกับอะไรบ้าง จะต้องหาข้อมูลความรู้ในเรื่องอะไรบ้างมาใช้ในการแก้ปัญหา วิธีการที่จะแก้ปัญหามีวิธีใดบ้าง ต้องใช้กลวิธีอะไรบ้างในการแก้ปัญหาแต่ละวิธีมีข้อดี ข้อเสียอย่างไร จะเลือกตัดสินใจในการ แก้ปัญหานั้นด้วยเหตุผลใดจึงจะเหมาะสมที่สุด จากนั้นจึงแก้ปัญหาตามลำดับขั้นตอนที่เลือกผู้เรียนก็จะได้แนวคิด หลักการ สามารถสรุปความคิดรวบยอดในการแก้ปัญหาได้เพื่อนำไปสู่การประยุกต์ใช้ในสถานการณ์อื่น ๆ รวมทั้งสื่อที่ใช้ในการเรียนรู้ส่วนใหญ่เป็นสื่อสถานการณ์จริง เพราะในธรรมชาติของวิชาคณิตศาสตร์ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจะมีลักษณะเป็นนามธรรมการพัฒนากระบวนการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ส่วนใหญ่จะอยู่ในรูปสถานการณ์ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน เป็นเรื่องที่อยู่ใกล้ตัว และผู้เรียนมีส่วนร่วมในการสร้างสถานการณ์ปัญหาเพื่อนำสู่การเรียนรู้ ทำให้มีความพอใจต่อการเรียนรู้และการที่ผู้เรียนจะเรียนรู้ได้ดีต้องมีความพร้อมทั้งทางด้านร่างกายและด้านจิตใจ ตามกฎแห่งความพร้อม การที่ผู้เรียนได้ฝึกทักษะอย่างสม่ำเสมอด้วยความเข้าใจจะทำให้การเรียนรู้คงทนถาวร และจดจำได้นาน ถ้าไม่ฝึกบ่อยๆ ไม่ได้นำมาใช้อาจจะลืมได้ ตามกฎแห่งการฝึกหัด การเรียนรู้เกิดจากการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งที่เร้ากับการตอบสนอง ความมั่นคงจะเกิดขึ้นหากมีการนำมาใช้บ่อยๆ หาก ไม่ได้นำมาใช้อาจจะลืมได้ตามกฎแห่งการใช้ และเมื่อผู้เรียนได้รับผลที่พึงพอใจย่อมอยากที่จะเรียนรู้ต่อไป ถ้าได้รับผลไม่พึงพอใจก็จะไม่ยอมเรียนตามกฎแห่งผลที่น่าพอใจ ดังนั้นการได้รับผล ที่พึงพอใจจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการเรียนรู้ (ทิตินา แคมมณี. 2558 : 69)

3. ผลการประเมินการพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมสมรรถนะทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่า โดยภาพรวมครูมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.50) ทั้งนี้เนื่องจาก รูปแบบการเรียนการสอนและนำมากำหนดองค์ประกอบได้ ครอบคลุมเหมาะสมต่อการส่งเสริมสมรรถนะทางคณิตศาสตร์แต่ละองค์ประกอบมีความสัมพันธ์กันช่วยให้สภาพการเรียนการสอนเป็นไปตามทฤษฎี แนวคิด สามารถใช้เป็นแบบแผนในการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้ (ทิตินา แคมมณี. 2558 : 221) วัตถุประสงค์ของรูปแบบมีความเหมาะสม ชัดเจน ซึ่งเป็นผลที่เกิดกับผู้เรียนทั้งทางตรงและทางอ้อมและได้พัฒนาขึ้น

อย่างเป็นระบบ มีแบบแผน ตามหลักการ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีกระบวนการหรือขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนที่ได้สังเคราะห์จากแนวคิดทฤษฎีที่ได้รับการยอมรับสู่ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนที่เป็นระบบ แต่ละขั้นตอนมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงต่อเนื่องกันเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มีระดมสมอง การอภิปราย ค้นหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาทั้งข้อมูลที่กำหนดในสถานการณ์และข้อมูลที่เกี่ยวข้องที่ไม่ได้ระบุแต่ผู้เรียนต้องหาข้อมูล ผู้เรียนมีโอกาสทำงานร่วมกัน ไม่ใช่เพียงเพื่อให้ผู้เรียนได้ช่วยเหลือกันในการทำงาน ทำกิจกรรม หรือแลกเปลี่ยนเรียนรู้เท่านั้น ยังช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้วิธีการแก้ปัญหาของผู้เรียนแต่ละคนได้รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เรียนรู้จากการลองผิดลองถูกจนได้วิธีการที่เหมาะสม และสอดคล้องกับงานวิจัยของพรสรัญ ชัยยา (2020 : 140-148) การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการคิดเชิงคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการคิดเชิงคณิตศาสตร์ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างสมรรถนะทางคณิตศาสตร์ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นนี้ สามารถพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถปานกลางถึงดี เนื่องจากผู้เรียนกลุ่มนี้จะสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้หรือนำไปใช้แก้ปัญหาในสถานการณ์ที่ครูกำหนดให้ได้ดีกว่านักเรียนกลุ่มอ่อน ดังนั้น หากครูผู้สอนนำไปประยุกต์ใช้ในการสอนคณิตศาสตร์ในห้องที่มีนักเรียนกลุ่มอ่อนค่อนข้างมากกว่า กลุ่มเก่งและปานกลาง ควรใช้เวลาในการจัดกิจกรรมเพิ่มขึ้นหรืออาจต้องติดตามผลนักเรียนเป็น รายบุคคล เพราะนักเรียนกลุ่มอ่อนจะใช้เวลาในการพัฒนาพัฒนาตนเองให้เกิดสมรรถนะทาง คณิตศาสตร์นานกว่าทั้งสองกลุ่ม

1.2 การนำรูปแบบการเรียนรู้อยู่ทั้ง 4 ขั้นตอนครูควรเน้นที่การใช้คำถามกับนักเรียน ควรสังเกตนักเรียนแต่ละคนว่าควรใช้คำถามประเภทใดเพื่อให้นักเรียนสามารถตอบคำถามและหาคำตอบที่ต้องการได้ และเน้นการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันที่นักเรียนเข้าใจง่ายและรู้สึกทว่าวิชาคณิตศาสตร์ สามารถนำไปใช้ได้จริง

1.3 การแบ่งกลุ่มนักเรียนที่เรียนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นนี้ในหนึ่งกลุ่มควรประกอบด้วยนักเรียนที่เก่ง ปานกลาง และอ่อน เพื่อให้เกิดบรรยากาศการช่วยเหลือกันในกลุ่ม มากกว่าการแข่งขันกันในการเรียน ให้นักเรียนเกิดการแบ่งปันความรู้ นักเรียนที่เก่งกว่าสามารถอธิบาย เพื่อนที่เรียนอ่อนกว่าได้ มุ่งเน้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมโดยครูต้องเน้นการเสริมแรง ทางบวกกับนักเรียนที่เรียนอ่อน เพื่อให้นักเรียนที่เรียนอ่อนเห็นคุณค่าของตนเองและเกิดการพัฒนา ตนเองได้

1.4 การนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นไปประยุกต์ใช้ ครูจำเป็นต้องศึกษาขั้นตอนของรูปแบบให้เข้าใจโดยเฉพาะวิธีการใช้พลังคำถาม (Power question) เทคนิคการโค้ช (Coaching) การให้ข้อมูลกระตุ้นการเรียนรู้ (feed-up) การให้ข้อมูลย้อนกลับ (feedback) และ

การให้ ข้อมูลเพื่อการเรียนรู้ต่อยอด (feed-forward) จึงควรมีการเตรียมความพร้อมของครูผู้สอน ทั้งนี้ สามารถปรับกิจกรรมให้เหมาะสมกับบริบทของการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนและตัวนักเรียน เพื่อที่ สามารถพัฒนานักเรียนให้เกิดสมรรถนะทางคณิตศาสตร์อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยโดยกำหนดระยะเวลาในการวิจัยระยะยาวและมีการติดตามผลการวิจัยเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เห็นความเปลี่ยนแปลงเชิงพัฒนาการของสมรรถนะทางคณิตศาสตร์ที่ชัดเจนขึ้น

2.2 ควรศึกษาการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นไปใช้ โดยทำการทดลองแยกกลุ่มระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพื่อศึกษาพัฒนาการและข้อจำกัดของการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนแต่ละระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

เอกสารอ้างอิง (References)

- กองสิน อ่อนวาด. (2550). การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- ณัฐพร โพธิ์เอี่ยม. (2550). การพัฒนาผลการเรียนรู้เรื่องโจทย์ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่จัดการเรียนรู้แบบกลุ่มช่วยเหลือเป็นรายบุคคล (TAI) ร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พรพิมล ใจโต. (2552). การพัฒนาผลการเรียนรู้เรื่องการบวก ลบ คูณ หาร จำนวนเต็มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค TAI. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). วิธีการสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- สุรพงษ์ ทองเวียง. (2551). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TAI เรื่องความน่าจะเป็น ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

แนวทางการส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวกรณีศึกษา ณ ประเทศเกาหลีใต้

The Guidelines to Sustain the Tourism Industry: A Case Study of South Korea

ณัฐรีญา ชาริรักษ์¹ วิษณุ สุमितสุวรรณ²

Nuttareeya Chareeruk, Vissanu Zumitzavan

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศไทย กรณีศึกษา ณ ประเทศเกาหลีใต้ วิธีดำเนินการวิจัย ครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยประยุกต์ใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล กลุ่มตัวอย่างจำนวน 500 คน ประกอบด้วย บุคคลที่เป็นสมาชิกกลุ่ม Facebook ทะลอนเที่ยวเกาหลี และนักท่องเที่ยวไทยที่มีโอกาสเดินทางไปท่องเที่ยวที่เกาหลีใต้ ในการเก็บรวบรวมข้อมูล นำผลที่ได้มาวิเคราะห์ทางสถิติโดยประยุกต์ใช้สถิติเชิงพรรณนา และสถิติเชิงอนุมาน ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างที่มีความหลากหลายในด้าน อาชีพ รายได้ ระดับการศึกษา เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับปัจจัยการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ด้านที่พัก ด้านกระบวนการ ด้านบุคลากรผู้ให้บริการ มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวประเทศเกาหลีใต้ของนักท่องเที่ยวไทย ซึ่งโดยรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อนึ่ง สถานภาพโสดและภูมิภาคเหนือของกลุ่มตัวอย่างมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับการตัดสินใจไปท่องเที่ยว ณ ประเทศเกาหลี ซึ่งข้อค้นพบนี้สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการเพิ่มแนวทางในการดึงดูดนักท่องเที่ยวต่างชาติให้เดินทางมาเที่ยวที่ประเทศไทยให้มากขึ้นโดยการนำตัวแปรสถานภาพและภูมิภาคไปศึกษากลุ่มนักท่องเที่ยวชาติต่าง ๆ ว่ามีความต้องการอย่างไรต่อการตัดสินใจมาเที่ยว ณ ประเทศไทย และควรมีการปรับปรุงแนวทางการลดขั้นตอนและระยะเวลาการขอวีซ่าเพื่อท่องเที่ยวเพื่อให้ความสะดวกมากขึ้น

คำสำคัญ (Keywords): การท่องเที่ยว; การส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว; รูปแบบการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทย

Abstract

The research objectives are to provide recommendations on how to sustain the Thai tourism industry by focusing on the case study of the tourism

Received: 2020-10-14 Revised: 2021-08-21 Accepted: 2021-08-23

^{1 2} วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น College of Local Administration, Khon Kaen University. Corresponding Author e-mail: visszu@kku.ac.th

industry of the South Korea. The quantitative research approach has been applied in this research whilst a survey questionnaire is utilized as a research tool to collect data. 500 samples are from Facebook group members, Korean excursions and Thai tourists experienced in the tourism industry of the South Korea. Different statistics are applied to analyze data composed of descriptive and inferential statistics. The results indicate that different demographic profiles of respondents such as occupations, incomes, educations, and so on, are statistically associated with different factors related to decision making in travelling to South Korea comprising accessibility, accommodation, process, and people. More importantly, the results show that the marital status and place of living of the respondents are statically significant with the decision making to travel to the South Korea. Hence, this could indicate that to increase the number of tourists to travel to Thailand. It may be useful to add the marital status and place of living variables to the future research to attain the more insightful information on how to promote the Thai tourism industry. In addition, the stakeholders, entrepreneur and related organizations may need to consider lessening the procedure and length of time of applying the tourism visa to enter into Thailand.

Keywords: Tourism; Sustainability of the tourism industry; Styles of tourism of the Thai tourists

บทนำ (Introduction)

การเดินทางท่องเที่ยวนับเป็นปรากฏการณ์ของมนุษย์มาตั้งแต่ในอดีต มีการเดินทางเพื่อไปในที่ต่าง ๆ ตามความประสงค์ของผู้เดินทาง วิวัฒนาการของการท่องเที่ยวจึงเป็นกิจกรรมที่ช่วยเชื่อมโยงระหว่างการเดินทาง การท่องเที่ยว และการพักผ่อนหย่อนใจเข้าด้วยกัน ซึ่งเป็นการเดินทางของนักท่องเที่ยวจากภูมิลำเนาไปพื้นที่อื่น ทำให้ระบบการขนส่งมีการขยายตัวอย่างกว้างขวาง มีการขนส่งทุกรูปแบบ เช่น ทางบก ทางน้ำ ทางอากาศ เพื่อที่จะนำผู้เดินทางไปยังจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยวที่พึงประสงค์ ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ก่อให้เกิดการพัฒนาทางความคิด และถ่ายทอดวิธีการดำรงชีวิตให้แกกัน เหตุผลหลักของการเดินทางในยุคแห่งเทคโนโลยีสารสนเทศ คือ การพักผ่อนหย่อนใจ ความสนุกสนาน การแสวงหาความสงบสุข ทางจิตใจ การติดต่อธุรกิจ รวมถึงยังเกิดการแลกเปลี่ยนถ่ายทอดวัฒนธรรม ปรัชญา ความเชื่อ ภาษา การแสดงออกทางความรู้สึกนึกคิด ความสนใจใฝ่รู้ประวัติศาสตร์ ศิลปะ และความแตกต่างทางกายภาพจากท้องถิ่นที่อยู่ประจำ จึงกลายเป็นวัฒนธรรมการท่องเที่ยว (Tourism Culture) และยังเป็นศาสตร์ที่บูรณาการการเชื่อมโยงอุปสงค์และอุปทานทางการท่องเที่ยว

(Tourism Demand and Supply) อย่างสมดุล ทำให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเจริญเติบโตสามารถสร้างรายได้ให้แก่ประเทศเป็นจำนวนหลายแสนล้านบาทต่อปี นอกจากนี้การท่องเที่ยวยังเป็นการส่งเสริมบูรณาการทางความคิดของมนุษย์ในฐานะผู้อยู่ในสังคมเดียวกัน และสังคมต่างวัฒนธรรมกัน ทำให้ได้รับความรู้ ความคิดอย่างทัดเทียมกัน (การท่องเที่ยว : มิติแห่งศาสตร์บูรณาการ, 2555) ดังนั้น การท่องเที่ยวยังก่อให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชน ทั้งในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และพัฒนาความสัมพันธ์ระดับบุคคล ชุมชน รวมไปถึงระดับประเทศอีกด้วย

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวปัจจุบันมีการขยายตัวอย่างรวดเร็วขึ้นทุกปี ข้อมูลมาจาก Korea Tourism Organization : KTO ซึ่งเป็นสถิติการเดินทางของนักท่องเที่ยวไทยที่เดินทางไปเยือนประเทศเกาหลีใต้ย้อนหลัง 5 ปี ตั้งแต่ปี 2014–2019 ซึ่งเป็นสถิติที่มีความน่าสนใจในการที่จะลงทุนประกอบธุรกิจเกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในประเทศเกาหลีใต้ ถือเป็นอุตสาหกรรมที่นำรายได้จากนักท่องเที่ยวทั้งไทยและต่างชาติเข้าสู่ประเทศ ดังนั้นเมื่อนำสถิติข้างต้นมาเปรียบเทียบกับจำนวนนักท่องเที่ยวไทยในแต่ละปีย้อนหลัง ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยในเรื่องของการเดินทางไปประเทศเกาหลีใต้ของนักท่องเที่ยวไทยมีเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องตลอด 5 ปีย้อนหลัง ซึ่งเกิดการกระตุ้นเชิงเศรษฐกิจในด้านเงินสะพัดประมาณ 3.9 แสนล้านบาท โดยฤดูกาลท่องเที่ยวของคนไทยในการไปต่างประเทศมีอยู่ 2 ช่วง คือ ช่วงเดือน มีนาคม-พฤษภาคม และช่วงเดือนตุลาคม-ธันวาคม ของทุกปี จากการสำรวจสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (สทท.) พบว่ามีคนไทยที่วางแผนเดินทางท่องเที่ยวในต่างประเทศ ช่วงไตรมาส 2/2562 จำนวน 13% โดยเฉพาะในช่วงวันหยุดเทศกาล (สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (สทท.), 2562)

ในด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health Tourism) เกาหลีใต้ เป็นหนึ่งในประเทศที่มีการประกาศนโยบายเชิงรุกอย่างชัดเจนในการเป็นศูนย์กลางด้านการแพทย์ (Medical Hub) เช่นเดียวกับ สิงคโปร์ อินเดีย มาเลเซีย และไทย ซึ่งในปี 2009 รัฐบาลเกาหลีใต้ภายใต้การบริหารของประธานาธิบดี Lee Myung-Bak ประกาศนโยบาย “Medical Korea” เพื่อผลักดันให้เกาหลีใต้เป็นประเทศและแหล่งท่องเที่ยวหลักในการเดินทางของนักท่องเที่ยวทั่วโลกที่ต้องการการบริการทางการแพทย์ และสุขภาพที่มีคุณภาพสูง ทันสมัย และราคาประหยัด โดยนโยบายจัดว่าเป็นส่วนสำคัญในการส่งเสริมอุตสาหกรรมด้านการท่องเที่ยว และอุตสาหกรรมเพื่อสุขภาพ ที่จะป็นรายได้หลักในกลุ่มอุตสาหกรรมใหม่ของประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ โดยรัฐบาลเกาหลีใต้วางยุทธศาสตร์ การพัฒนาความเป็นเลิศด้านการแพทย์เพื่อดึงดูดชาวต่างชาติ ให้เดินทางเพื่อเข้ามารับการรักษาพยาบาลใน 7 สาขาหลัก ได้แก่ การผ่าตัดศัลยกรรมเพื่อความงาม, การรักษาโรคมะเร็ง, การผ่าตัดหลอดเลือดและหัวใจ, การผ่าตัดข้อเทียม, การผ่าตัดกระดูกสันหลัง, การปลูกถ่ายอวัยวะ และการรักษาภาวะมีบุตรยาก โดยเน้นที่คุณภาพ การใช้เทคโนโลยีสูงและการมีแพทย์ผู้มีความเชี่ยวชาญเฉพาะ แต่ราคาต่ำซึ่งเป็นจุดแข็งของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศ (องค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาหลีประจำประเทศไทย, 2562)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาตัวแปรที่มีผลต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวในเกาหลีใต้ ของกลุ่มนักท่องเที่ยวไทย เพื่อให้ทราบถึงข้อมูลที่มีประโยชน์ในการเสนอแนะแนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว เพื่อเป็นข้อเสนอแนะให้แก่ผู้ประกอบการและหน่วยงานที่มีความเกี่ยวข้องในการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

เพื่อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทย
กรณีศึกษา ณ ประเทศเกาหลีใต้ของนักท่องเที่ยวไทย

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

รูปแบบการวิจัย (Research Approach)

วิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research Approach)

กลุ่มเป้าหมาย (Target Samples)

กลุ่มตัวอย่าง 500 คน ประกอบด้วย สมาชิกกลุ่ม FACEBOOK ทะลอนเที่ยวเกาหลี และนักท่องเที่ยวไทยที่มีประสบการณ์ในการเดินทางไปท่องเที่ยวที่เกาหลีใต้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (Research Tool)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แบบสอบถาม (Survey Questionnaire) โดยแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

- ข้อมูลลักษณะประชากรศาสตร์ เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ ภูมิลำเนา รายได้ อาชีพ เป็นต้น
- ข้อมูลลักษณะพฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยวของผู้ตอบแบบสอบถาม เช่น ระยะเวลาเดินทางท่องเที่ยว สายการบินที่เลือกใช้ ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว
- ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเดินทางไปท่องเที่ยวประเทศเกาหลีใต้ของผู้ร่วมตอบแบบสอบถาม โดยมีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราช่วง (Interval Scale) ซึ่งมีการกำหนดระดับคะแนน 5 ระดับ ดังนี้

4.21-5.00 หมายถึง มากที่สุด

3.41-4.20 หมายถึง มาก

2.61-3.40 หมายถึง ปานกลาง

1.81-2.60 หมายถึง น้อย

1.00-1.80 หมายถึง น้อยที่สุด

- ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเดินทางไปเที่ยวประเทศเกาหลีใต้

การเก็บรวบรวมข้อมูล (Data Collection)

ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีข้อมูล 2 ประเภท คือ ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data)

4.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลที่ได้มาจากการที่ผู้วิจัยเป็นผู้เก็บข้อมูลโดยตรง ซึ่งอาจจะเก็บด้วยการสัมภาษณ์หรือสังเกตการณ์ การทดสอบหรือการวัดจากกลุ่มตัวอย่างโดยตรง เป็นข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือมากที่สุด และมีรายละเอียดตามที่ผู้วิจัยต้องการเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม อาจใช้ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลนาน โดยผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 500 คน แล้วนำข้อมูลมาทำการวิเคราะห์ผล

4.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าทางวิชาการต่าง ๆ และแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เป็นข้อมูลในอดีต และเป็นข้อมูลที่ได้ผ่านการวิเคราะห์เบื้องต้นมาแล้ว ผู้วิจัยสามารถนำมาใช้ได้เลย จึงมีความสะดวกสบาย ประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย แต่ในบางครั้งข้อมูลทุติยภูมิจะไม่ตรงกับความต้องการหรือมีรายละเอียดไม่เพียงพอ นอกจากนั้นผู้วิจัยจะไม่ทราบถึงข้อผิดพลาดของข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิจัย (Statistical Techniques)

การวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) และการวิเคราะห์สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics)

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลการวิจัย พบว่า

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะทางประชากรศาสตร์และพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทย

จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่แบ่งออกเป็นเพศหญิง จำนวน 422 คน คิดเป็นร้อยละ 84.4 ซึ่งมีจำนวนมากกว่าเพศชายที่มีจำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 15.6 ตามลำดับ

จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอายุ พบว่าอายุของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีช่วงอายุสูงกว่า 20-30 ปี จำนวน 227 คน คิดเป็นร้อยละ 45.4 รองลงมาคือช่วงอายุสูงกว่า 30-40 ปี จำนวน 148 คน คิดเป็นร้อยละ 29.6 อายุสูงกว่า 40-50 ปี จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 14.6 สูงกว่า 50 ปีขึ้นไป จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 6.8 และเป็นช่วงอายุของกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนน้อยที่สุด คือช่วงอายุ ต่ำกว่า 10 - 20 ปี จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 3.6 ตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีสถานภาพเป็นโสด จำนวน 341 คน คิดเป็นร้อยละ 68.2 รองลงมาคือสถานภาพสมรส จำนวน 140 คน คิดเป็นร้อยละ 28 และน้อยที่สุดคือสถานภาพหย่าร้าง/หม้าย จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 3.8 ตามลำดับ

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี จำนวน 319 คน คิดเป็นร้อยละ 63.8 รองลงมาคือปริญญาโท จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 17.6 มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 8.6 อนุปริญญา/ปวส./ปวช. จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 8.2 ปริญญาเอก จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 1.4 และน้อยที่สุดคือจบการศึกษาต่ำกว่ามัธยมศึกษา จำนวน 2 คนคิดเป็นร้อยละ 0.4 ตามลำดับ อาชีพของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นพนักงานบริษัทเอกชนร้อยละ 28.4 รองลงมา คือ นักเรียน/นักศึกษาร้อยละ 23.2 ธุรกิจส่วนตัวร้อยละ 17.6 ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจร้อยละ 17 และน้อยที่สุด คืออาชีพอื่น ๆ นอกเหนือจากอาชีพข้างต้น ร้อยละ 13.8 และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ที่ ไม่เกิน 20,000 บาทร้อยละ 38 รองลงมาได้เฉลี่ยอยู่ที่ 20,000-35,000 บาทร้อยละ 30 สูงกว่า 35,000-50,000 บาท ร้อยละ 16.4 และมีรายได้เฉลี่ยสูงกว่า 50,000 บาทขึ้นไป น้อยที่สุดร้อยละ 15.6 ตามลำดับ

ภูมิถิ่นอาศัยของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอยู่ที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือร้อยละ 39.8 รองลงมากรุงเทพมหานครร้อยละ 30.8 ภาคเหนือร้อยละ 8.6 ภาคกลางร้อยละ 8.6 ภาคตะวันออก ร้อยละ 6.4 ภาคใต้ร้อยละ 4.6 และภาคตะวันตก น้อยที่สุดคิดเป็นร้อยละ 1.2 ตามลำดับ

ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศเกาหลีใต้ พบว่าพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยเคยเดินทางเป็นครั้งแรกร้อยละ 45 รองลงมาคือเคยเดินทางไปท่องเที่ยวต่างประเทศเกาหลีใต้มากกว่า 4 ครั้ง ร้อยละ 29 เคยเดินทาง 2 ครั้ง ร้อยละ 19 และน้อยที่สุดเคยเดินทาง 3 ครั้ง ร้อยละ 7 วันที่เลือกเดินทางไปท่องเที่ยวต่างประเทศเกาหลีใต้ พบว่าส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างนิยมเดินทาง ในวันธรรมดา ร้อยละ 41.2 รองลงมาคือวันลาพักผ่อนประจำปี ร้อยละ 34 และน้อยที่สุดคือช่วงวันหยุดเทศกาล/วันหยุด สุดสัปดาห์ ร้อยละ 24.8 และส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างนิยมเดินทางไปท่องเที่ยว 5-7 วัน ร้อยละ 60.4 รองลงมาไม่เกิน 4 วัน ร้อยละ 19.4 8-10 วัน ร้อยละ 11 และมากกว่า 10 วัน ร้อยละ 9.2

ในส่วนของผู้คนที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเดินทางไปท่องเที่ยวต่างประเทศเกาหลีใต้ของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นการตัดสินใจด้วยตนเอง ร้อยละ 76.4 รองลงมาคือครอบครัว/ญาติพี่น้อง/เพื่อน ร้อยละ 16 อื่น ๆ ร้อยละ 7.6 โดยเดินทางท่องเที่ยวด้วยตนเองคิดเป็นร้อยละ 78.2 และเดินทางท่องเที่ยวกับบริษัท นำเที่ยวคิดเป็นร้อยละ 21.8 และเลือกที่จะเดินทางท่องเที่ยวกับบริษัทที่ทำงาน/เพื่อนคิดเป็นร้อยละ 52.6 รองลงมาคือเดินทางกับครอบครัว/คนรักคิดเป็นจำนวนร้อยละ 29.2 และเดินทางท่องเที่ยวคนเดียวคิดเป็นร้อยละ 18.2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเดินทางไปท่องเที่ยวต่างประเทศเกาหลีใต้ของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คือ อื่น ๆ ร้อยละ 103.3 รองลงมาเป็นสถานที่ท่องเที่ยว ร้อยละ 88.4 Shopping ร้อยละ 66.6 และวัฒนธรรม ร้อยละ 51.4

ส่วนใหญ่นิยมใช้บริการสายการบินต้นทุนต่ำอย่าง AIR ASIA X ร้อยละ 52.8 รองลงมา เป็นสายการบินแบบ Full Service นั่นคือ THAI AIRWAYS ร้อยละ 39.6 สายการบินสัญชาติเกาหลีที่เลือกใช้มากที่สุดคือ KOREAN AIR ร้อยละ 28.8 รองลงมา JEJU AIR ร้อยละ 15.6 ASIANA AIRLINES ร้อยละ 15.4 JIN AIR ร้อยละ 11.4 และสายการบินอื่น ๆ ร้อยละ 17.46 ขึ้น

โดยสารที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่นิยมเลือกใช้บริการมากที่สุดคือ Economy Class คิดเป็นร้อยละ 79.2 รองลงมา Premium Economy Class ร้อยละ 25.8 Business Class ร้อยละ 6.8 และ First class ร้อยละ 5.2 ซึ่งราคาตัวเครื่องบินที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่นิยมเลือกซื้อ มากที่สุด อยู่ในระดับสูงกว่า 10,000-30,000 บาท ร้อยละ 38.6 รองลงมาสูงกว่า 8,000-10,000 บาท ร้อยละ 36.6 ไม่เกิน 8,000 บาท ร้อยละ 23 และ 30,000 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 1.8 สนามบินปลายทางที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่นิยมใช้บริการที่สุด สนามบินอินชอน ICN ร้อยละ 89.8 รองลงมา เป็นสนามบินปูซาน PUS ร้อยละ 6.2 สนามบินเจจู CJU ร้อยละ 3.2 และสนามบินอื่น ๆ ร้อยละ 0.8 เมือง ที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่นิยมเดินทางไปท่องเที่ยวมากที่สุดคือ กรุงโซล ร้อยละ 96.8 รองลงมาปูซาน ร้อยละ 41.8 เกาะเจจู ร้อยละ 25.4 และ เมืองอื่น ๆ ร้อยละ 32.4 ประเภทที่พักที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่นิยมเลือกใช้บริการมากที่สุด โรงแรม ร้อยละ 69.2 รองลงมาเกสเฮ้าส์ ร้อยละ 39.2 Airbnb ร้อยละ 17.8 และที่พักประเภทอื่น ๆ ร้อยละ 5.2 พาหนะที่ใช้เดินทางท่องเที่ยวกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่นิยมเดินทางโดย รถบัส/แท็กซี่ร้อยละ 101 รองลงมา Subway ร้อยละ 74.4 เข้ารถยนต์ ร้อยละ 9.4 และเดินทางโดยวิธีอื่น ๆ ร้อยละ 3.2 ตามลำดับ

ค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยวต่อครั้งส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างคือ สูงกว่า 20,000-30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 27.2 รองลงมาคือ สูงกว่า 15,000-20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 25.8 40,000 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 21.8 สูงกว่า 30,000-40,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 13.6 และไม่ เกิน 15,000 บาท คิดเป็น ร้อยละ 11.6

2. ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเดินทางไปท่องเที่ยวประเทศเกาหลีใต้ของนักท่องเที่ยวไทย

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเดินทางไปท่องเที่ยวประเทศเกาหลีใต้ของนักท่องเที่ยวไทย ปัจจัยการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

ปัจจัยการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ความหมาย
1. เอกลักษณ์ของสถานที่ท่องเที่ยว	4.17	0.73	มาก
2. ความสะดวกในการคมนาคม และระยะเวลาในการเดินทางถึงสถานที่ท่องเที่ยว	4.12	0.97	มาก
3. มีกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวได้ร่วมสนุก	3.89	0.81	มาก
4. สิ่งอำนวยความสะดวกในบริเวณสถานที่ท่องเที่ยว	4.30	0.70	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.12	0.80	มาก

ตารางที่ 5 แสดงปัจจัยการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) มีผลในการตัดสินใจเลือกเดินทาง ซึ่งอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยโดยรวมที่ 4.12 กล่าวคือ สิ่งอำนวยความสะดวกในบริเวณสถานที่ท่องเที่ยว 4.30 เอกลักษณ์ของสถานที่ท่องเที่ยว 4.17 ความสะดวกในการคมนาคม

และระยะเวลาในการเดินทางถึงสถานที่ท่องเที่ยว 4.12 และมีกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวได้ร่วมสนุก

ปัจจัยด้านกระบวนการ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ความหมาย
1. ขั้นตอนการเดินทางเข้า-ออกเมืองในประเทศเกาหลีใต้มีความสะดวก	3.94	0.86	มาก
2. ข้อจำกัดในการนำสิ่งของต้องห้ามเข้าประเทศ	3.72	0.89	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	3.83	0.87	มาก

3.89

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเดินทางไปท่องเที่ยวประเทศเกาหลีใต้ของนักท่องเที่ยวไทย ปัจจัยด้านที่พัก

ปัจจัยด้านที่พัก	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ความหมาย
1. ที่พักมีจำนวนเพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว	4.26	0.67	มากที่สุด
2. ที่พักมีราคาที่เหมาะสมกับบริการที่ได้รับ	4.21	0.70	มากที่สุด
3. ที่พักมีความสะอาด	4.32	0.67	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.26	0.68	มากที่สุด

ตารางที่ 6 แสดงปัจจัยด้านที่พัก (Accommodation) มีผลในการตัดสินใจเลือกเดินทางซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยโดยรวมที่ 4.26 กล่าวคือที่พักมีความสะอาด 4.32 ที่พักมีจำนวนเพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว 4.26 และที่พักมีราคาที่เหมาะสมกับบริการที่ได้รับ 4.21

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเดินทางไปท่องเที่ยวประเทศเกาหลีใต้ของนักท่องเที่ยวไทย ปัจจัยด้านกระบวนการ

ตารางที่ 7 แสดงปัจจัยด้านกระบวนการ (Process) มีผลในการตัดสินใจเลือกเดินทางซึ่งอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยโดยรวมที่ 3.83 กล่าวคือขั้นตอนการเดินทางเข้า-ออกเมืองในประเทศเกาหลีใต้ มีความสะดวก 3.94 และข้อจำกัดในการนำสิ่งของต้องห้ามเข้าประเทศ 3.72

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเดินทางไปท่องเที่ยวประเทศเกาหลีใต้ของนักท่องเที่ยวไทย ปัจจัยด้านบุคลากรผู้ให้บริการ

ปัจจัยด้านบุคลากรผู้ให้บริการ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ความหมาย
1. อธิบายคำอธิบายของคนในพื้นที่มีความเป็นกันเองกับนักท่องเที่ยว	3.87	0.80	มาก
2. เจ้าหน้าที่ในบริเวณสถานที่ท่องเที่ยวให้บริการและเอาใจใส่	3.96	0.75	มาก

นักท่องเที่ยว			
3. ในแต่ละสถานที่ท่องเที่ยวยอดนิยมจะมีเจ้าหน้าที่ประจำจุด คอยให้ข้อมูลกับนักท่องเที่ยว	3.94	0.80	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	3.92	0.78	มาก

ตารางที่ 8 แสดงปัจจัยด้านบุคลากรผู้ให้บริการ (People) มีผลในการตัดสินใจเลือกเดินทาง ซึ่งอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยโดยรวมที่ 3.92 กล่าวคือเจ้าหน้าที่ในบริเวณสถานที่ท่องเที่ยวให้บริการและเอาใจใส่นักท่องเที่ยว 3.96 ในแต่ละสถานที่ท่องเที่ยวยอดนิยมจะมีเจ้าหน้าที่ประจำจุดคอยให้ข้อมูลกับนักท่องเที่ยว 3.94 และอัตราความพึงพอใจของคนในพื้นที่มีความเป็นกันเองกับนักท่องเที่ยว 3.87

จากตารางที่ 5 ถึง ตารางที่ 8 สรุปได้ว่าปัจจัยด้านที่พักค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 0.68 อยู่ในระดับมากที่สุด ปัจจัยด้านกระบวนการค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 0.78 รองลงมาคือปัจจัยด้านบุคลากรผู้ให้บริการค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 0.87 อยู่ในระดับมาก และปัจจัยการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 0.80 อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐาน

นักท่องเที่ยวไทยที่มีปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีผลต่อการตัดสินใจเดินทางไปท่องเที่ยวประเทศเกาหลีใต้แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 1 เพศที่ต่างกันมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยทางสถิติกับการตัดสินใจเดินทางไปท่องเที่ยว ณ ประเทศเกาหลีใต้ของนักท่องเที่ยวชาวไทย

สมมติฐานที่ 2 อายุที่ต่างกันมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยทางสถิติกับการตัดสินใจเดินทางไปท่องเที่ยว ณ ประเทศเกาหลีใต้ของนักท่องเที่ยวไทย

สมมติฐานที่ 3 สถานภาพที่ต่างกันมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยทางสถิติกับการตัดสินใจเดินทางไปท่องเที่ยว ณ ประเทศเกาหลีใต้ของนักท่องเที่ยวไทย

สมมติฐานที่ 4 ระดับการศึกษาที่ต่างกันมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยทางสถิติกับการตัดสินใจเดินทางไปท่องเที่ยว ณ ประเทศเกาหลีใต้ของนักท่องเที่ยวไทย

สมมติฐานที่ 5 อาชีพที่ต่างกันมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยทางสถิติกับการตัดสินใจเดินทางไปท่องเที่ยว ณ ประเทศเกาหลีใต้ของนักท่องเที่ยวไทย

สมมติฐานที่ 6 รายได้ที่ต่างกันมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยทางสถิติกับการตัดสินใจเดินทางไปท่องเที่ยว ณ ประเทศเกาหลีใต้ของนักท่องเที่ยวไทย

สมมติฐานที่ 7 ภูมิลำเนาที่ต่างกันมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยทางสถิติกับการตัดสินใจเดินทางไปท่องเที่ยว ณ ประเทศเกาหลีใต้ของนักท่องเที่ยวไทย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงให้เห็นว่า สมมติฐานที่ 1 เพศที่ต่างกันมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยทางสถิติกับการตัดสินใจเดินทางไปท่องเที่ยว ณ ประเทศเกาหลีใต้ของนักท่องเที่ยว

ไทย ($p = 0.880$) ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐาน H_0 สรุปได้ว่าเพศที่แตกต่างกันมีการตัดสินใจเดินทางไปท่องเที่ยวประเทศเกาหลีใต้ของนักท่องเที่ยวไทยไม่แตกต่างกัน

จากสมมติฐานที่ 2 อายุที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยทางสถิติกับการตัดสินใจเดินทางไปท่องเที่ยว ณ ประเทศเกาหลีใต้ของนักท่องเที่ยวไทย ($p = 0.284$) ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐาน H_0 สรุปได้ว่าอายุที่แตกต่างกันมีการตัดสินใจเดินทางไปท่องเที่ยวประเทศเกาหลีใต้ของนักท่องเที่ยวไทยไม่แตกต่างกัน

จากสมมติฐานที่ 3 สถานภาพที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยทางสถิติกับการตัดสินใจเดินทางไปท่องเที่ยว ณ ประเทศเกาหลีใต้ของนักท่องเที่ยวไทย ($p = 0.004^*$) ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐาน H_0 สรุปได้ว่าสถานภาพที่แตกต่างกันมีการตัดสินใจเดินทางไปท่องเที่ยวประเทศเกาหลีใต้ของนักท่องเที่ยวไทยแตกต่างกัน

จากสมมติฐานที่ 4 ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยทางสถิติกับการตัดสินใจเดินทางไปท่องเที่ยว ณ ประเทศเกาหลีใต้ของนักท่องเที่ยวไทย ($p = 0.188$) ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐาน H_0 สรุปได้ว่าระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีการตัดสินใจเดินทางไปท่องเที่ยวประเทศเกาหลีใต้ของนักท่องเที่ยวไทยไม่แตกต่างกัน

จากสมมติฐานที่ 5 อาชีพที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยทางสถิติกับการตัดสินใจเดินทางไปท่องเที่ยว ณ ประเทศเกาหลีใต้ของนักท่องเที่ยวไทย ($p = 0.243$) ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐาน H_0 สรุปได้ว่าอาชีพที่แตกต่างกันมีการตัดสินใจเดินทางไปท่องเที่ยวประเทศเกาหลีใต้ของนักท่องเที่ยวไทยไม่แตกต่างกัน

จากสมมติฐานที่ 6 รายได้ที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยทางสถิติกับการตัดสินใจเดินทางไปท่องเที่ยว ณ ประเทศเกาหลีใต้ของนักท่องเที่ยวไทย ($p = 0.748$) ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐาน H_0 สรุปได้ว่ารายได้ที่แตกต่างกันมีการตัดสินใจเดินทางไปท่องเที่ยวประเทศเกาหลีใต้ของนักท่องเที่ยวไทยไม่แตกต่างกัน

จากสมมติฐานที่ 7 ภูมิภาคที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยทางสถิติกับการตัดสินใจเดินทางไปท่องเที่ยว ณ ประเทศเกาหลีใต้ของนักท่องเที่ยวไทย ($p = 0.005$) ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐาน H_0 สรุปได้ว่าภูมิภาคที่แตกต่างกันมีการตัดสินใจเดินทางไปท่องเที่ยวประเทศเกาหลีใต้ของนักท่องเที่ยวไทยแตกต่างกัน

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบระหว่างตัวแปรพื้นฐานและการตัดสินใจเดินทางไปท่องเที่ยวประเทศเกาหลีใต้ของนักท่องเที่ยวไทย

การตัดสินใจเดินทางไปท่องเที่ยวประเทศเกาหลีใต้ของ นักท่องเที่ยวไทย	t	F	Sig.
เพศ	0.151		0.880
อายุ		1.263	0.284

สถานภาพ		5.626	0.004*
ระดับการศึกษา		1.501	0.188
อาชีพ		1.369	0.243
รายได้		0.407	0.748
ภูมิลำเนา		3.126	0.005*

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติ $p < 0.05$

สมมติฐาน	ยอมรับ/ปฏิเสธ สมมติฐาน H_0
1. เพศ	×
2. อายุ	×
3. สถานภาพ	✓
4. ระดับการศึกษา	×
5. อาชีพ	×
6. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	×
7. ภูมิลำเนา	✓

ผลการเปรียบเทียบระหว่างสมมุติฐานข้างต้นและการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวประเทศเกาหลีใต้ของนักท่องเที่ยวไทย พบว่า สถานภาพ และภูมิลำเนาของนักท่องเที่ยวไทยมีผลต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวในประเทศเกาหลีใต้ ซึ่งอาจเกิดจากเหตุผลส่วนตัวของแต่ละบุคคล

จากผลการทดสอบในแต่ละสมมติฐานสามารถนำมาสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 2 สรุปการทดสอบสมมติฐาน นักท่องเที่ยวไทยที่มีปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีผลต่อการตัดสินใจเดินทางไปท่องเที่ยวประเทศเกาหลีใต้แตกต่างกัน

สัญลักษณ์ × หมายถึงยอมรับสมมติฐานหลัก H_0

สัญลักษณ์ ✓ หมายถึงปฏิเสธสมมติฐานหลัก H_0

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ จากค่าเฉลี่ยสถานภาพของนักท่องเที่ยวชาวไทย ด้วยวิธีการทดสอบ LSD

(I) สถานภาพ	(J) สถานภาพ	Mean Difference (I-J)	Sig.
โสด	สมรส	0.149*	0.004
	หย่าร้าง/หม้าย	0.250*	0.040

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติ $p < 0.05$

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่า นักท่องเที่ยวที่มีสถานภาพโสดเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มของนักท่องเที่ยวที่สมรสแล้วและสถานภาพหย่าร้าง/หม้าย มีค่า Mean difference ต่างกัน 0.149 และ 0.250 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่ากลุ่มของนักท่องเที่ยวที่มีสถานภาพโสดตัดสินใจเดินทางเที่ยวสูงกว่ากลุ่มของนักท่องเที่ยวที่มีสถานภาพสมรสแล้ว และกลุ่มของนักท่องเที่ยวที่มีสถานภาพหย่าร้าง/หม้าย

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่จากค่าเฉลี่ยภูมิลำเนาของนักท่องเที่ยวชาวไทยด้วยวิธีการทดสอบ Dunnett T3

(I) ภูมิลำเนา	(J) ภูมิลำเนา	Mean Difference (I-J)	Sig.
ภาคเหนือ	กรุงเทพมหานคร	0.313 [*]	0.038
	ภาคกลาง	0.390 [*]	0.019
	ภาคตะวันออก เชียงใหม่	0.183	0.699
	ภาคตะวันออก	0.261	0.281
	ภาคตะวันตก	0.209	0.999
	ภาคใต้	0.212	0.897

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติ $p < 0.05$

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มของนักท่องเที่ยวที่มีภูมิลำเนาอยู่ที่ ภาคเหนือ มีค่า Mean Difference ต่างจากกลุ่มของนักท่องเที่ยวที่มีภูมิลำเนาอยู่ที่ กรุงเทพมหานคร และ ภาคกลาง 0.313 และ 0.390 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ตามลำดับ แสดงว่ากลุ่มของนักท่องเที่ยวที่มีภูมิลำเนาอยู่ที่ภาคเหนือตัดสินใจไปเที่ยวเกาหลีมากที่สุด

จากการทดสอบกลุ่มตัวอย่างที่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งขึ้นอยู่กับสถานภาพ และภูมิลำเนา โดยจากการทดสอบเพิ่มเติมโดยใช้วิธีการทดสอบทางสถิติ LSD และ Dunnett T3 พบว่ากลุ่มของนักท่องเที่ยวที่มีสถานภาพโสดจะมีการตัดสินใจเดินทางไปท่องเที่ยวสูงกว่ากลุ่มของนักท่องเที่ยวที่มีสถานภาพสมรสแล้ว และกลุ่มของนักท่องเที่ยวที่มีสถานภาพหย่าร้าง/หม้าย และกลุ่มของนักท่องเที่ยวที่มีภูมิลำเนาอยู่ที่ภาคเหนือตัดสินใจไปท่องเที่ยวเกาหลีมากที่สุด เป็นเพราะนักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่จะนิยมไปท่องเที่ยวกับกลุ่มเพื่อน ๆ มากกว่าที่จะเป็นครอบครัว เนื่องจากความสนใจในสถานที่ท่องเที่ยว กิจกรรมที่มีความคลั่งกัน และในภาคเหนือมีเที่ยวบินที่สามารถบินตรง ระหว่าง เชียงใหม่-เกาหลีใต้ ซึ่งมีราคาตัวเครื่องบินไม่สูงมาก และไม่ต้องต่อเครื่อง นั่นอาจเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้นักท่องเที่ยวที่มีภูมิลำเนาอยู่ที่ภาคเหนือตัดสินใจเดินทางไปท่องเที่ยวที่ประเทศเกาหลีใต้

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2538) และ Zumitzavan (2020) และ Zumitzavan and Michie (2015) ศึกษาความแตกต่างด้านตัวแปรพื้นฐานทางสังคม (Demographic Profiles of Respondents) ของกลุ่มตัวอย่างที่มี เพศ อายุ รายได้ ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันซึ่งมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญต่อการตัดสินใจ (Levels of Decision-Making) โดยมีผลในด้านจิตวิทยา สังคมวิทยา และวัฒนธรรม ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงประยุกต์ตัวแปรพื้นฐานส่วนบุคคลนี้มาทดสอบความสัมพันธ์กับรูปแบบการตัดสินใจในการเดินทางไปท่องเที่ยว ณ ประเทศเกาหลีใต้ของกลุ่มตัวอย่าง โดยจากการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ช่วงอายุส่วนใหญ่จะมีอายุสูงกว่า 20-30 ปี สถานภาพโสด การศึกษาระดับปริญญาตรีเป็นส่วนใหญ่ อาชีพส่วนใหญ่คือพนักงานบริษัทเอกชน รายได้เฉลี่ยต่อเดือนไม่เกิน 20,000 บาท มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นส่วนใหญ่ โดยปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเดินทางไปท่องเที่ยวในประเทศเกาหลีใต้ ที่มี เพศ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และภูมิลำเนาที่แตกต่างกัน

โดยจากพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวสรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เดินทางไปท่องเที่ยวประเทศเกาหลีเป็นครั้งแรก เลือกเดินทางท่องเที่ยวในวันธรรมดาอยู่ที่ 5-7 วัน เป็นการตัดสินใจด้วยตนเอง และจะเลือกทางกับบริษัทนำเที่ยวมากกว่าเดินทางด้วยตนเอง และเลือกที่จะเดินทางท่องเที่ยวกับบริษัทที่ทำงาน/เพื่อน นิยมใช้บริการสายการบิน AIR ASIA X ที่นั่ง Economy Class ราคาสูงกว่า 10,000-30,000 บาท ปลายทางคือ สนามบินอินชอน /CN เนื่องจากมีระยะทางไม่ไกลจากเมืองหลวง นิยมท่องเที่ยวในโซล ซึ่งเป็นสถานที่ที่มีความนิยมในโลกโซเชียล และพักที่โรงแรม เพื่อความสะดวกสบาย เดินทางโดยรถบัสหรือแท็กซี่ ซึ่งพบว่าพฤติกรรมข้างต้น มักเกิดจากแรงจูงใจที่มาจากความต้องการของแต่ละบุคคล ที่ถูกกระตุ้นโดยแรงจูงใจภายใน และแรงจูงใจภายนอกที่อาจเกิดขึ้นแตกต่างกันในตัวบุคคล ตามแนวคิดของ Crompton (2004); Uysal & Hagan (1993); และ Weber, Ali-Knight, Yolal, Woo, Cetinel & Uysal (2012) ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเดินทางไปท่องเที่ยวประเทศเกาหลีใต้ของนักท่องเที่ยวไทย ซึ่งให้ความสำคัญกับปัจจัยในด้านต่างๆ ดังนี้ปัจจัยการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) ปัจจัยด้านที่พัก (Accommodation) ปัจจัยด้านกระบวนการ (Process) ปัจจัยด้านบุคลากรผู้ให้บริการ (People) พบว่านักท่องเที่ยวไทยให้ความสำคัญกับปัจจัยในด้านต่าง ๆ ในการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยว อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด

เปรียบเทียบตัดสินใจเดินทางไปท่องเที่ยวในประเทศเกาหลีใต้ของนักท่องเที่ยวไทย โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่าสถานภาพ และภูมิลำเนา เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับปัจจัยการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) ปัจจัยด้านที่พัก (Accommodation) ปัจจัยด้านกระบวนการ (Process) ปัจจัยด้านบุคลากรผู้ให้บริการ (People) มีผลต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวประเทศเกาหลีใต้ของนักท่องเที่ยวไทย ซึ่งโดยรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากผลการวิจัยเพื่อให้เกิดประโยชน์ในการกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาดและเพื่อกระตุ้นให้มีจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นซึ่งจะเป็นแนวทางในการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวให้ดียิ่งขึ้น โดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ผู้ประกอบการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรพิจารณาถึง ปัจจัยพื้นฐานทางสังคมของนักท่องเที่ยว (Demographic Profiles) โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักท่องเที่ยวที่มีสถานภาพโสด และมีภูมิลำเนาอยู่ภาคเหนือมีแนวโน้มที่จะตัดสินใจเดินทางไปท่องเที่ยว ณ ประเทศเกาหลีได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จากผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเดินทางไปท่องเที่ยวประเทศเกาหลีใต้ของนักท่องเที่ยวไทย สามารถนำมาปรับปรุงและพัฒนาให้เหมาะสมและเข้าถึงพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่าง ดังนั้นการมุ่งประชาสัมพันธ์กลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีสถานภาพโสด และมีภูมิลำเนาอยู่ทั่วทุกภาคของประเทศอาจจะช่วยให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ผู้ประกอบการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถขยายฐานนักท่องเที่ยวเพื่อไปประยุกต์ใช้ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของไทยได้ และเนื่องจากลักษณะทางภูมิศาสตร์ เชื้อชาติ สังคมวิทยา จิตวิทยา และวัฒนธรรม ของประเทศเกาหลีมีความคล้ายคลึงกับประเทศไทยในบางส่วนข้อค้นพบในงานวิจัยนี้อาจจะมีประโยชน์ในการนำประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการส่งเสริมอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในประเทศไทย อนึ่ง การศึกษากลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพและภูมิภาคที่แตกต่างกับการตัดสินใจท่องเที่ยว ณ ต่างประเทศ สามารถช่วยเป็นแนวทางในการได้ข้อมูลเชิงลึกเพื่อเพิ่มแนวทางในการดึงดูดนักท่องเที่ยวต่างชาติให้เดินทางมาเที่ยวที่ประเทศไทยให้มากขึ้นโดยการนำตัวแปร สถานภาพและภูมิภาค ไปศึกษากลุ่มนักท่องเที่ยวชาติต่าง ๆ ว่ามีความต้องการอย่างไรต่อการตัดสินใจมาเที่ยว ณ ประเทศไทย

นอกจากนี้แล้วผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ยังเสนอแนะถึงปัจจัยด้านกระบวนการในการพิจารณาอนุมัติเข้าเมืองของเจ้าหน้าที่ ณ ประเทศเกาหลีใต้ เนื่องด้วยประเทศไทยเป็นประเทศที่มีแรงงานผิดกฎหมายลักลอบไปทำงานที่ประเทศเกาหลีใต้เป็นจำนวนมาก โดยใช้วีซ่านักท่องเที่ยวในการเดินทางเข้าเมืองซึ่งส่งผลให้การเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวไทยมีข้อจำกัดและเข้มงวดมากขึ้น แต่สำหรับกลุ่มตัวอย่างบางกลุ่มมีความคิดเห็นว่าถึงแม้จะมีการเข้มงวดแต่หากมีการเตรียมพร้อมที่ดีก็ไม่ใช่อุปสรรค ในขณะเดียวกันผู้ประกอบการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในประเทศไทยสามารถนำผลการศึกษานี้มาประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชนท้องถิ่นในประเทศไทยเพื่อเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวได้เนื่องจากประเทศเกาหลีใต้และประเทศไทยมี ศาสนา ประเพณี วัฒนธรรม ที่คล้ายคลึงกัน โดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ผู้ประกอบการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรร่วมปรึกษาหารือเพื่อให้บรรลุแนวทางในการผ่อนปรนหรือมีมาตรการในการลดขั้นตอนและระยะเวลาในการขอวีซ่าเข้ามาเที่ยว ณ ประเทศไทย

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

เนื่องจากข้อจำกัดด้านระยะเวลาและงบประมาณ ดังนั้นการศึกษาในครั้งต่อไปจึงอาจจะพิจารณาวางแผนการเผื่อระยะเวลาในการดำเนินการเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และ

งบประมาณไว้ล่วงหน้าเนื่องจากระหว่างดำเนินการอาจจะประสบอุปสรรคที่ไม่สามารถควบคุมได้ เช่น ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล การเข้าถึงฐานข้อมูล เป็นต้น

นอกจากนี้ งานวิจัยในปัจจุบันมุ่งศึกษาการเพิ่มระดับความพึงพอใจในการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวเพื่อยกระดับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ดังนั้นตัวแปรที่ควรนำมาศึกษาเพิ่มสำหรับงานวิจัยในครั้งต่อไปอาจจะพิจารณาการนำตัวแปรด้านระดับความพึงพอใจ, ด้านแรงจูงใจ, ด้านความปลอดภัย มาประกอบการศึกษาและวิจัย (Song, Van der Veen, Li & Chen, 2012; Agyeiwaah, Adongo, Dimache & Wondirad, 2016; Chiu, Zeng & Cheng, 2016)

สุดท้ายนี้ การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาโดยประยุกต์ใช้การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research Methodology) ดังนั้น การวิจัยครั้งต่อไปอาจจะนำผลที่ค้นพบจากวิจัยนี้ไปเปรียบเทียบกับผลที่ค้นพบในงานวิจัยครั้งต่อไปโดยประยุกต์ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research Approach) ทั้งนี้ผลที่จะค้นพบในอนาคตอาจจะคล้ายคลึงหรือแตกต่างกันไปแต่อาจจะเกิดประโยชน์ในด้านความลึกของข้อมูล ซึ่งอาจจะมีประโยชน์อย่างยิ่งในด้านการนำผลการศึกษาไปประยุกต์ใช้ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวได้

เอกสารอ้างอิง (References)

- สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2562). คนไทยเที่ยวในต่างประเทศ ปี 2562, สืบค้น 28 กันยายน 2562, จาก <https://today.line.me/th/pc/article/คนไทยเที่ยวนอก+ปี+62+แตะ+10+75+ล้านคน+สูงสุดในรอบ+6+ปี+ญี่ปุ่นยังครองแชมป์-LDMLnj>.
- องค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาหลี ประจำประเทศไทย. (2561). สื่อดิจิทัลล้ำหน้าสร้างสังคมยุคใหม่แห่งเกาหลีใต้. สืบค้น 15 กันยายน 2562, จาก <https://hr.tcdc.or.th/th/Articles/Detail/สื่อดิจิทัลล้ำหน้าสร้างสังคมยุคใหม่แห่งเกาหลีใต้>.
- Agyeiwaah, E., Adongo, R., Dimache, A., & Wondirad, A. (2016). Make a customer, not a sale: Tourist satisfaction in Hong Kong. *Tourism Management*, 57(4), 68-79.
- Crompton, J. L. (2004). *Motivations for pleasure vacation*. (Ed.) Williams, S., *Tourism: Critical Concepts in the Social Sciences*, Taylor & Francis, USA, 84-103.
- Song, H., Van der Veen, R., Li, G., & Chen, J. L. (2012). The Hong Kong tourist satisfaction index. *Annals of Tourism Research*, 39(1), 459-479.
- Uysal, M., & Hagan, L.A. (1993). *Motivations of Pleasure Travel and Tourism*. In M. Khan, M. Olsen & T. Car (Eds.), *VNR's Encyclopedia of Hospitality and Tourism*. New York: Van Nostrand Reinhold.

Zumitzavan, V. (2020). Learning preferences and brand management in the Thai housing estate industry. *International Journal of Management and Enterprise Development*. 19(1), 42-57.

**ผลกระทบของระบบสารสนเทศทางการบัญชีที่มีต่อผลการดำเนินงาน
ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในภาคตะวันออก**
**The Effect of Accounting Information System on Performance
of Micro, Small, and Medium Enterprises in Eastern**

กุลฑีรา จันทนา¹ ต๋องใจ แยมผกา² รุจิรา จุลภักดิ์³

Kunthira Juntana, Tongjai Yampaka, Rujira Jullapak

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระบบสารสนเทศทางการบัญชีของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในภาคตะวันออก 2) เพื่อศึกษาผลการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในภาคตะวันออก และ 3) เพื่อทดสอบระบบสารสนเทศทางการบัญชีที่มีต่อผลการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในภาคตะวันออก โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในภาคตะวันออก จำนวน 288 แห่ง และใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณ และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัย พบว่า 1) วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการมีระบบสารสนเทศทางการบัญชีโดยรวมและเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านความรู้ทางการบัญชี ด้านสนับสนุนการจัดการ ด้านคุณภาพของข้อมูล ด้านคุณภาพของระบบ และด้านคุณภาพการฝึกอบรม 2) วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการมีผลการดำเนินงานโดยรวมและเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านประสิทธิภาพ ด้านประสิทธิผล ด้านการเงิน และด้านลูกค้า และ 3) ระบบสารสนเทศทางการบัญชี ประกอบด้วย ด้าน

Received: 2021-08-24 **Revised:** 2021-09-06 **Accepted:** 2021-09-06

¹ สาขาวิชาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก Department of Accountancy, Faculty Business Administration and Information Technology, Rajamangala University of Technology Tawan-ok. Corresponding Author e-mail: kunthira_ju@rmutto.ac.th

² สาขาวิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์ คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก Department of Computer Science, Faculty Business Administration and Information Technology, Rajamangala University of Technology Tawan-ok. e-mail: tongjai_ya@rmutto.ac.th

³ สาขาวิชาระบบสารสนเทศ คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก Department of Information Systems, Faculty Business Administration and Information Technology, Rajamangala University of Technology Tawan-ok. e-mail: rujira_ju@rmutto.ac.th

ความรู้ทางการบัญชี ด้านสนับสนุนการจัดการ ด้านคุณภาพของข้อมูล ด้านคุณภาพของระบบ และด้านคุณภาพการฝึกอบรม มีผลกระทบเชิงบวก กับผลการดำเนินงานโดยรวม

คำสำคัญ (Keywords): ระบบสารสนเทศทางการบัญชี; ผลการดำเนินงาน; วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study accounting information system of Micro, Small, and Medium Enterprises in Eastern. 2) to study performance of Micro, Small, and Medium Enterprises in Eastern. and 3) to test accounting information system on performance of Micro, Small, and Medium Enterprises in Eastern. Collecting data from 288 Micro, Small, and Medium Enterprises in Eastern and a set of questionnaires were the research tool. Statistics used for data analysis were mean, standard deviation, multiple correlation analysis, and multiple regression analysis. The results revealed the following findings; 1) micro, small, and medium enterprises had opinions about accounting information system both in general and in each aspect at a high level; namely, accounting knowledge, management support, information quality, system quality, training

Keywords: Accounting Information System; Performance; Micro; Small; Medium Enterprises

บทนำ (Introduction)

การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่ทั่วโลกกำลังเผชิญอยู่ในปัจจุบัน ก่อให้เกิดผลกระทบรอบด้านทั้งการเมือง เศรษฐกิจและวิถีการดำรงชีวิตของคนในสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็น การยกระดับชีวนามัยและความปลอดภัยของบุคคล และการพึ่งพาเทคโนโลยีดิจิทัลในการดำเนินชีวิตที่มากขึ้น อย่างไรก็ตาม การดำเนินชีวิตของคนในสังคมโลกหลังวิกฤตครั้งนี้จะเปลี่ยนไปในทิศทางใดบรรทัดฐานจะต่างไปจากวิถีความปกติใหม่มากน้อยเพียงใด การคาดการณ์ก้าวต่อไปของวิถีความปกติใหม่หรือ Next Normal นี้จะช่วยสะท้อนถึงสถานการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนไป ซึ่งมีผลต่อการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการ และโอกาสทางธุรกิจที่จะเกิดขึ้น อีกทั้งจะเป็นแนวทางการจัดทำนโยบายเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนผู้ประกอบการที่ภาครัฐจะต้องจับทิศทางเพื่อรับมือกับบริบทที่ปรับเปลี่ยนไป โดยเฉพาะผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Micro, Small, and Medium Enterprises : MSME) ที่มีส่วนสำคัญต่อเศรษฐกิจระดับประเทศ จากข้อมูลปี พ.ศ. 2563 มีผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Product : GDP) มูลค่ากว่า 5.38 ล้านล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 34.2 ของ GDP ทั้งประเทศ โดยสัดส่วนดังกล่าวลดลงจากร้อยละ 35.0 ในปีก่อน ซึ่งเป็นการลดลงครั้งแรกในรอบ 5

ปี อันมีสาเหตุหลักมาจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ตั้งแต่ช่วงไตรมาสแรกของปี ในปี 2563 GDP MSME ในภาคการบริการและภาคการค้ามีสัดส่วนร้อยละ 44.5 และ 21.6 หรือคิดเป็น 2 ใน 3 ของ GDP MSME รวม ภาคการผลิตมีสัดส่วนเท่ากับร้อยละ 32.0 และ ภาคการเกษตรและภาคอื่นๆ ร้อยละ 1.9 เมื่อแยกตามขนาดวิสาหกิจ พบว่า วิสาหกิจขนาดย่อม (SE) และวิสาหกิจขนาดกลาง (ME) มีบทบาทต่อเศรษฐกิจลดลงจากปีก่อน อันเนื่องมาจากสถานการณ์โรคโควิด-19 ระบาด โดยมีสัดส่วน GDP คิดเป็นร้อยละ 14.6 และ 17.0 ตามลำดับ ส่วนวิสาหกิจขนาดย่อมหรือ Micro แม้จะมีสัดส่วนเพียงร้อยละ 2.6 และ ไม่ค่อยมีการเปลี่ยนแปลงมากนัก แต่กลับมีความสำคัญ ในด้านจำนวนกิจการและจำนวนการจ้างงาน ตลอดจนมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจในระดับชุมชนและท้องถิ่นเป็นอย่างมาก (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.), 2564) ทั้งนี้ไม่ใช่เพียงเฉพาะวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทยเท่านั้นที่เกิดปัญหาเหล่านี้ หากมองระดับโลกธุรกิจที่มีการแข่งขันการอย่างรุนแรงจากทั้งภายในประเทศ และต่างประเทศที่เข้ามาลงทุนแข่งขันทางธุรกิจ เกิดข้อมูลข่าวสารที่มีเป็นจำนวนมากที่เกิดจากกิจกรรมและการดำเนินงานทางธุรกิจ โดยเฉพาะทางด้านการบัญชีที่มีความสำคัญทางธุรกิจทั้งองค์กรธุรกิจ ผู้ซื้อ ผู้ขาย ลูกค้า รวมทั้งกิจกรรมที่เกิดขึ้นทั้งภายในและภายนอกองค์กรที่มีจำนวนมาก ล้วนแล้วแต่ส่งผลกระทบต่อทางธุรกิจทั้งด้านบวก และด้านลบ หากไม่มีการจัดการที่ดี ดังนั้น การจัดการข้อมูลเหล่านี้จึงจำเป็นต้องมีการวางระบบสารสนเทศทางการบัญชีที่ดี รวดเร็วและถูกต้อง จึงจะช่วยสนับสนุนการตัดสินใจของผู้บริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Meiryani and Azhar Susanto, 2018)

วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย ได้รับผลกระทบค่อนข้างสูงในเรื่องของรายได้ ยอดขาย ลูกค้า และสภาพคล่องทางการเงินลดลง ขณะที่ธุรกิจได้รับผลกระทบปานกลางในเรื่องของเงินลงทุนที่จมไปกับวัตถุดิบที่ยังไม่ผลิต ภาระสินค้าค้าง stock การลดค่าใช้จ่ายด้านค่าเช่า ค่าซ่อมบำรุง ดอกเบี้ย การลดการจ้างพนักงาน สายป่านธุรกิจหยุดชะงักการมีค่าเสื่อมจากเครื่องจักรและอุปกรณ์การผลิต และการหยุดทำงานชั่วคราวของพนักงาน และธุรกิจได้รับผลกระทบต่ำในเรื่อง การลดลงของผู้ผลิต การให้พนักงานทำงาน ณ ที่พัก (Work From Home) การมียอดคำสั่งซื้อที่ไม่สามารถผลิตและส่งมอบลูกค้าได้ การเสียเครดิตกับลูกค้าประจำ และเมื่อวิเคราะห์ผลกระทบโดยเปรียบเทียบกับผลสำรวจครั้งก่อน จากปัญหาของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยได้สนใจที่จะศึกษาระบบสารสนเทศทางการบัญชี ระบบสารสนเทศทางการบัญชี (Accounting Information System : AIS) เป็นระบบที่ช่วยประมวลผลข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานขององค์กรธุรกิจ เพื่อสนับสนุนกิจกรรมของพนักงาน เจ้าของลูกค้า และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับองค์กรธุรกิจ ให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผล รวมทั้งสนับสนุนกระบวนการตัดสินใจของฝ่ายบริหารได้อย่างรวดเร็ว และถูกต้อง ส่งผลต่อผลการดำเนินงานที่ดี และสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน (Khan, 2017) โดยระบบสารสนเทศทางการบัญชี หมายถึงระบบที่รวบรวม จัดระบบ และนำเสนอสารสนเทศทางการบัญชีที่ช่วยในการตัดสินใจแก่ผู้ใช้สารสนเทศทั้งภายในและภายนอกองค์กร โดยระบบสารสนเทศทางบัญชีจะให้

ความสำคัญกับสารสนเทศที่สามารถวัดค่าได้ หรือการประมวลผลเชิงปริมาณมากกว่าการแก้ปัญหาเชิงคุณภาพ โดยมีลักษณะสำคัญ 2 ส่วน ได้แก่ 1) ระบบบัญชีทางการเงิน (Financial Accounting System) เป็นการบันทึกรายการค้าที่เกิดขึ้นในรูปตัวเงิน จัดหมวดหมู่รายการต่าง ๆ สรุปผลและตีความหมายในงบการเงิน ได้แก่ งบกำไรขาดทุน งบแสดงฐานะการเงิน และงบกระแสเงินสด โดยมีวัตถุประสงค์หลัก คือ นำเสนอสารสนเทศแก่ผู้ใช้และผู้สนใจในข้อมูลทางการเงินขององค์กร เช่น นักลงทุน และเจ้าหนี้ และ 2) ระบบบัญชีผู้บริหร (Managerial Accounting System) เป็นการนำเสนอข้อมูลทางการเงินแก่ผู้บริหาร เพื่อใช้ในการตัดสินใจทางธุรกิจ ระบบบัญชีจะประกอบด้วย บัญชีต้นทุน การงบประมาณ และการศึกษาระบบ จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบสารสนเทศทางการบัญชี มีองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านความรู้ทางการบัญชี ด้านสนับสนุนการจัดการ ด้านคุณภาพของข้อมูล ด้านคุณภาพของระบบ และด้านคุณภาพการฝึกอบรม (Hosain, 2019; Siqani and Vokshi, 2019) เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานขององค์กร ที่ช่วยส่งเสริมการแข่งขันทางธุรกิจให้สามารถแข่งขันได้ภายใต้สภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับผลการดำเนินงาน มีองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านประสิทธิภาพ ด้านประสิทธิผล ด้านการเงิน และด้านลูกค้า (Teru, Idoku, and Ndeyati, 2017; Siqani and Vokshi, 2019; Ahmad and Al-Shbiel, 2019)

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาวิจัยเกี่ยวกับผลกระทบของระบบสารสนเทศทางการบัญชีที่มีต่อผลการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในภาคตะวันออก เพื่อพัฒนาให้เกิดองค์ความรู้ใหม่สำหรับวงการวิชาการโดยสามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อสร้างผลการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในภาคตะวันออก ส่งผลต่อผลการดำเนินงานที่ดี และสามารถยกระดับสู่ระดับประเทศ ให้มีการพัฒนาที่สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มผู้ประกอบการและกลุ่มลูกค้า ให้สามารถแข่งขันได้ภายใต้สภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลง รวมถึงการเติบโตได้อย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research objective)

1. เพื่อศึกษาระบบสารสนเทศทางการบัญชีของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในภาคตะวันออก
2. เพื่อศึกษาผลการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในภาคตะวันออก
3. เพื่อทดสอบระบบสารสนเทศทางการบัญชีที่มีต่อผลการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในภาคตะวันออก

สมมติฐานการวิจัย (Research hypothesis)

ระบบสารสนเทศทางการบัญชี มีผลกระทบต่อผลการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในภาคตะวันออก

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยเรื่อง ผลกระทบของระบบสารสนเทศทางการบัญชีที่มีต่อผลการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในภาคตะวันออกครั้งนี้ เป็นรูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษา ได้แก่ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในภาคตะวันออก จำนวน 256,593 แห่ง (Micro, Small, and Medium Enterprises Promotion Division, Department of Agricultural Extension, 2020)

กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เจ้าของวิสาหกิจ หรือผู้บริหารวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในภาคตะวันออก จำนวน 350 แห่ง (แห่งละ 1 คน) โดยเปิดตารางของ Krejcie and Morgan (1970) และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยคอมพิวเตอร์

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยนี้ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบสารสนเทศทางการบัญชี ใช้มาตรวัดแบบประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามรูปแบบ Likert Scale แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ประกอบด้วย ด้านความรู้ทางการบัญชี ด้านสนับสนุนการจัดการด้านคุณภาพของข้อมูล ด้านคุณภาพของระบบ และด้านคุณภาพการฝึกอบรม ซึ่งแต่ละด้านมีข้อคำถาม 5 ข้อ รวมเป็น 25 ข้อ ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการดำเนินงาน ใช้มาตรวัดแบบประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามรูปแบบ Likert Scale แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ประกอบด้วย ด้านประสิทธิภาพ ด้านประสิทธิผล ด้านการเงิน และด้านลูกค้า ซึ่งแต่ละด้านมีข้อคำถาม 5 ข้อ รวมเป็น 20 ข้อ ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะ ซึ่งผลการทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือด้วยค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (α : Alpha coefficient) ตามวิธีของ Cronbach พบว่า ระบบสารสนเทศทางการบัญชี มีค่าอยู่ระหว่าง 0.843 - 0.910 และผลการดำเนินงาน มีค่าอยู่ระหว่าง 0.826-0.924 ซึ่งเป็นค่าที่ Hair, Black, Babin, and Anderson, and Tatham (2006) แสดงความเห็นว่าคุณค่าความเชื่อมั่น ต้องมีค่า 0.70 ขึ้นไป ถือว่าเนื้อหาในแบบสอบถามจะถือว่ายอมรับได้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยสำรวจจำนวนรายชื่อวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในภาคตะวันออก ตามจำนวนกลุ่มประชากร

3.2 นำรายชื่อที่ทำการสำรวจมาทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย ด้วยคอมพิวเตอร์ เพื่อดำเนินการจัดทำแบบสอบถามมีจำนวน 350 ชุด เท่ากับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

3.3 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเจ้าของวิสาหกิจ หรือผู้บริหารวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อมในภาคตะวันออก

3.4 นำแบบสอบถามที่ได้จากการสอบถามทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ พบว่า มีจำนวน 288 ชุด คิดเป็นร้อยละ 82.29 ของจำนวนกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งสอดคล้องกับ Aaker, Kumar and Day (2001) ได้เสนอว่าการส่งแบบสอบถาม ต้องมีอัตราการตอบกลับอย่างน้อยร้อยละ 20 จึงจะถือว่า ยอมรับได้ จึงได้นำแบบสอบถามที่ได้ตอบกลับมาอย่างสมบูรณ์ ลงข้อมูลในโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อ ประมวลผลข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) นำเสนอในรูปแบบของค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4.2 ใช้สถิติทดสอบสมมติฐาน โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากตัวอย่างเพื่ออ้างอิงไปยังประชากรที่ศึกษาใช้สถิติ การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณ (Multiple Correlation Analysis) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย (Research Results)

การวิจัยเรื่อง ผลกระทบของระบบสารสนเทศทางการบัญชีที่มีต่อการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในภาคตะวันออกครั้งนี้ มีผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระบบสารสนเทศทางการบัญชีของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในภาคตะวันออก ผลการศึกษา มีดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระบบสารสนเทศทางการบัญชีโดยรวมและเป็นรายด้าน

ระบบสารสนเทศทางการบัญชี	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
1. ด้านความรู้ทางการบัญชี	4.13	0.80	มาก
2. ด้านสนับสนุนการจัดการ	4.06	0.78	มาก
3. ด้านคุณภาพของข้อมูล	4.04	0.78	มาก
4. ด้านคุณภาพของระบบ	4.18	0.71	มาก
5. ด้านคุณภาพการฝึกอบรม	4.09	0.69	มาก
รวม	4.10	0.75	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในภาคตะวันออก มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีระบบสารสนเทศทางการบัญชีโดยรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.10 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านคุณภาพของระบบ มีค่าเฉลี่ย 4.18 ด้านความรู้

ทางการบัญชี มีค่าเฉลี่ย 4.13 ด้านคุณภาพการฝึกอบรม มีค่าเฉลี่ย 4.09 ด้านสนับสนุนการจัดการ
ค่าเฉลี่ย 4.06 และด้านคุณภาพของข้อมูล มีค่าเฉลี่ย 4.04 ตามลำดับ

2. เพื่อศึกษาผลการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในภาคตะวันออก

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการดำเนินงานโดยรวมและเป็นรายด้าน

ผลการดำเนินงาน	$\bar{X}$	S.D.	การแปล ผล
1. ด้านประสิทธิภาพ	3.99	0.80	มาก
2. ด้านประสิทธิผล	4.05	0.79	มาก
3. ด้านการเงิน	4.12	0.77	มาก
4. ด้านลูกค้า	4.09	0.74	มาก
รวม	4.06	0.78	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในภาคตะวันออก มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีระบบสารสนเทศทางการบัญชีโดยรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.06 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการเงิน มีค่าเฉลี่ย 4.12 ด้านลูกค้า มีค่าเฉลี่ย 4.09 ด้านประสิทธิผล มีค่าเฉลี่ย 4.05 และด้านประสิทธิภาพ มีค่าเฉลี่ย 3.99 ตามลำดับ

3. เพื่อทดสอบระบบสารสนเทศทางการบัญชีที่มีต่อผลการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในภาคตะวันออก

การทดสอบสมมติฐานตามแบบจำลองการวิเคราะห์ระบบสารสนเทศทางการบัญชี มีผลกระทบต่อผลการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในภาคตะวันออก ในการพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสามารถวัดได้จากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ได้ดังนี้

1) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างระบบสารสนเทศทางการบัญชี ประกอบด้วย ด้านความรู้ทางการบัญชี (ACC) ด้านสนับสนุนการจัดการ (MAN) ด้านคุณภาพของข้อมูล (INF) ด้านคุณภาพของระบบ (SYS) และด้านคุณภาพการฝึกอบรม (TRA) กับผลการดำเนินงาน (PER) โดยพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

การทดสอบสมมติฐานแบบจำลองการวิเคราะห์ที่ 1

$$PER = a + \beta_1 ACC + \beta_2 INT + \beta_3 INF + \beta_4 SYS + \beta_5 TRA$$

ผลการทดสอบสมมติฐานตามแบบจำลองการวิเคราะห์ที่ 1 ในการวิเคราะห์ระบบสารสนเทศทางการบัญชี กับผลการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในภาคตะวันออก แสดงในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างระบบสารสนเทศทางการบัญชี กับผลการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในภาคตะวันออก

ตัวแปร	ACC	MAN	INF	SYS	TRA	PER	Toleranc e	VIF
ACC	1.000	0.348*	0.118*	0.179*	0.271*	0.413*	0.829	1.206
MAN		1.000	0.354*	0.068	0.162*	0.417*	0.765	1.306
INF			1.000	0.257*	0.133*	0.356*	0.814	1.229
SYS				1.000	0.582*	0.483*	0.618	1.617
TRA					1.000	0.496*	0.625	1.601
PER						1.000		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 5 ด้าน มีความสัมพันธ์กันระหว่างตัวแปร จึงได้มีการวิเคราะห์ค่า Tolerance อยู่ระหว่าง 0.618 - 0.829 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำที่ต้องมากกว่า 0.1 ส่วนค่า VIF มีค่าระหว่าง 1.206 - 1.617 โดย Black (2006) ได้กล่าวว่าค่า VIF ที่มีค่าน้อยกว่า 10 แสดงว่าทุกตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันแต่ไม่ก่อให้เกิดปัญหา Multicollinearity ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าตัวแปรอิสระทั้ง 5 ตัวแปร มีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างระบบสารสนเทศทางการบัญชี กับผลการดำเนินงาน พบว่า ด้านความรู้ทางการบัญชี (ACC) มีค่า $r = 0.413$ ด้านสนับสนุนการจัดการ (MAN) มีค่า $r = 0.417$ ด้านคุณภาพของข้อมูล (INF) มีค่า $r = 0.356$ ด้านคุณภาพของระบบ (SYS) มีค่า $r = 0.483$ ด้านคุณภาพการฝึกอบรม (TRA) มีค่า $r = 0.496$ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลการดำเนินงาน (PER) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4 ค่าสถิติที่ได้จากการค้นหาตัวแปรพยากรณ์ที่ดีของระบบสารสนเทศทางการบัญชี กับผลการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในภาคตะวันออก โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุแบบขั้นตอน

Model	R	R ²	R ² _{adj}	SE _{est}	F
1	0.496 ^a	0.246	0.244	0.342	93.552*
2	0.602 ^b	0.363	0.358	0.315	52.100*
3	0.652 ^c	0.425	0.419	0.300	30.741*
4	0.676 ^d	0.458	0.450	0.291	16.877*
5	0.690 ^e	0.476	0.467	0.287	9.999*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

Model 1 Predictors: (Constant), TRA

Model 2 Predictors: (Constant), TRA, MAN

Model 3 Predictors: (Constant), TRA, MAN, SYS

Model 4 Predictors: (Constant), TRA, MAN, SYS, ACC

Model 5 Predictors: (Constant), TRA, MAN, SYS, ACC, INF

จากตารางที่ 4 พบว่า การวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุแบบขั้นตอน เพื่อพยากรณ์ตัวแปรระบบสารสนเทศทางการบัญชี ได้แก่ ด้านความรู้ทางการบัญชี (ACC) ด้านสนับสนุนการจัดการ (MAN) ด้านคุณภาพการฝึกอบรม (TRA) ด้านคุณภาพของระบบ (SYS) และด้านคุณภาพของข้อมูล (INF) กับผลการดำเนินงาน (PER) สามารถอธิบายได้ดังนี้

รูปแบบที่ 1 เมื่อนำตัวแปรอิสระที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กับตัวแปรตามมากที่สุด ได้แก่ ด้านคุณภาพการฝึกอบรม (TRA) แล้วนำมาวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุแบบขั้นตอน พบว่า สามารถอธิบายความแปรปรวนต่อตัวแปรตามผลการดำเนินงาน (PER) ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ เท่ากับ 0.246 ($R^2 = 0.246$, $p < .05$) แสดงว่าตัวแปรอิสระ ด้านคุณภาพการฝึกอบรม (TRA) สามารถพยากรณ์อิทธิพลที่มีต่อตัวแปรตามผลการดำเนินงาน (PER) ได้ร้อยละ 24.60

รูปแบบที่ 2 เมื่อนำตัวแปรอิสระที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กับตัวแปรตามมากที่สุด ได้แก่ ด้านคุณภาพการฝึกอบรม (TRA) และด้านสนับสนุนการจัดการ (MAN) แล้วนำมาวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุแบบขั้นตอน พบว่า สามารถอธิบายความแปรปรวนต่อตัวแปรตามผลการดำเนินงาน (PER) ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ เท่ากับ 0.363 ($R^2 = 0.363$, $p < .05$) แสดงว่าตัวแปรอิสระ ด้านคุณภาพการฝึกอบรม (TRA) และด้านสนับสนุนการจัดการ (MAN) สามารถพยากรณ์อิทธิพลที่มีต่อตัวแปรตามผลการดำเนินงาน (PER) ได้ร้อยละ 36.30

รูปแบบที่ 3 เมื่อนำตัวแปรอิสระที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กับตัวแปรตามมากที่สุด ได้แก่ ด้านคุณภาพการฝึกอบรม (TRA) ด้านสนับสนุนการจัดการ (MAN) และด้านคุณภาพของระบบ (SYS) แล้วนำมาวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุแบบขั้นตอน พบว่า สามารถอธิบายความแปรปรวนต่อตัวแปรตามผลการดำเนินงาน (PER) ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การ

พยากรณ์ เท่ากับ 0.425 ($R^2 = 0.425$, $p < .05$) แสดงว่าตัวแปรอิสระ ด้านคุณภาพการฝึกอบรม (TRA) ด้านสนับสนุนการจัดการ (MAN) และด้านคุณภาพของระบบ (SYS) สามารถพยากรณ์อิทธิพลที่มีต่อตัวแปรตามผลการดำเนินงาน (PER) ได้ร้อยละ 42.50

รูปแบบที่ 4 เมื่อนำตัวแปรอิสระที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กับตัวแปรตามมากที่สุด ได้แก่ ด้านคุณภาพการฝึกอบรม (TRA) ด้านสนับสนุนการจัดการ (MAN) ด้านคุณภาพของระบบ (SYS) และด้านความรู้ทางการบัญชี (ACC) แล้วนำมาวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุแบบขั้นตอน พบว่าสามารถอธิบายความแปรปรวนต่อตัวแปรตามผลการดำเนินงาน (PER) ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ เท่ากับ 0.458 ($R^2 = 0.458$, $p < .05$) แสดงว่าตัวแปรอิสระ ด้านคุณภาพการฝึกอบรม (TRA) ด้านสนับสนุนการจัดการ (MAN) ด้านคุณภาพของระบบ (SYS) และด้านความรู้ทางการบัญชี (ACC) สามารถพยากรณ์อิทธิพลที่มีต่อตัวแปรตามผลการดำเนินงาน (PER) ได้ร้อยละ 45.80

รูปแบบที่ 5 เมื่อนำตัวแปรอิสระที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กับตัวแปรตามมากที่สุด ได้แก่ ด้านคุณภาพการฝึกอบรม (TRA) ด้านสนับสนุนการจัดการ (MAN) ด้านคุณภาพของระบบ (SYS) ด้านความรู้ทางการบัญชี (ACC) และด้านคุณภาพของข้อมูล (INF) แล้วนำมาวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุแบบขั้นตอน พบว่าสามารถอธิบายความแปรปรวนต่อตัวแปรตามผลการดำเนินงาน (PER) ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ เท่ากับ 0.476 ($R^2 = 0.476$, $p < .05$) แสดงว่าตัวแปรอิสระ ด้านคุณภาพการฝึกอบรม (TRA) ด้านสนับสนุนการจัดการ (MAN) ด้านคุณภาพของระบบ (SYS) ด้านความรู้ทางการบัญชี (ACC) และด้านคุณภาพของข้อมูล (INF) สามารถพยากรณ์อิทธิพลที่มีต่อตัวแปรตามผลการดำเนินงาน (PER) ได้ร้อยละ 47.60

ตารางที่ 5 ค่าสถิติที่ได้จากการวิเคราะห์ระบบสารสนเทศทางการบัญชี กับผลการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในภาคตะวันออก โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุแบบขั้นตอน

Predictors	Unstandardized (b)	S.E.	Standardized Beta (β)	t-value	P-value
(Constant)	0.863	0.203		4.248	0.000*
TRA	0.169	0.039	0.235	4.300	0.000*
MAN	0.171	0.036	0.238	4.822	0.000*
SYS	0.196	0.042	0.255	4.652	0.000*
ACC	0.138	0.032	0.203	4.287	0.000*
INF	0.109	0.034	0.151	3.162	0.002*

N = 288, R = 0.690 $R^2 = 0.476$, Adjusted $R^2 = 0.467$, $SE_{est} = 0.287$, F = 9.999*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุแบบขั้นตอนของตัวแปรพยากรณ์ พบว่า ตัวแปรอิสระ ด้านคุณภาพการฝึกอบรม (TRA) ด้านสนับสนุนการจัดการ (MAN) ด้านคุณภาพของระบบ (SYS) ด้านความรู้ทางการบัญชี (ACC) และด้านคุณภาพของข้อมูล (INF) สามารถพยากรณ์ผลกระทบที่มีต่อตัวแปรตาม ผลการดำเนินงาน (PER) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ (b) เท่ากับ 0.169, 0.171, 0.196, 0.138 และ 0.109 ตามลำดับ ตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน (β) เท่ากับ 0.235, 0.238, 0.255, 0.203, และ 0.151 ตามลำดับ และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ 0.690 มีค่าอำนาจในการพยากรณ์ (R^2) เท่ากับ 0.467 และมีอำนาจในการพยากรณ์ได้ ร้อยละ 46.70 มีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์ (SE_{est}) เท่ากับ 0.287 และมีค่าคงที่ของสมการในรูปคะแนนดิบ (a) เท่ากับ 0.863

การสร้างสมการพยากรณ์ปัจจัยที่มีผลต่อตัวแปรตาม ผลการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ พบว่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ (b) หรือสัมประสิทธิ์ตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน (β) ส่งผลต่อตัวแปรเกณฑ์ในทางบวกมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($p < .05$) จึงสามารถสร้างสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ และในรูปคะแนนมาตรฐาน ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = 0.814 + 0.169TRA + 0.171MAN + 0.196SYS + 0.138ACC + 0.109INF$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z} = 0.235TRA + 0.238MAN + 0.255SYS + 0.203ACC + 0.151INF$$

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ในส่วนนี้ ผู้วิจัยจะอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และลักษณะความสัมพันธ์ของตัวแปร ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังนี้

การศึกษา พบว่า 1) วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการมีระบบสารสนเทศทางการบัญชีโดยรวมและเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านความรู้ทางการบัญชี ด้านสนับสนุนการจัดการ ด้านคุณภาพของข้อมูล ด้านคุณภาพของระบบ และด้านคุณภาพการฝึกอบรม 2) วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการมีผลการดำเนินงานโดยรวมและเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านประสิทธิภาพ ด้านประสิทธิผล ด้านการเงิน และด้านลูกค้า และ 3) ระบบสารสนเทศทางการบัญชี ประกอบด้วย ด้านความรู้ทางการบัญชี ด้านสนับสนุนการจัดการ ด้านคุณภาพของข้อมูล ด้านคุณภาพของระบบ และด้านคุณภาพการฝึกอบรม มีผลกระทบเชิงบวกกับผลการดำเนินงานโดยรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) จากผลการศึกษา จะเห็นได้ว่าการดำเนินธุรกิจในยุคปัจจุบัน ที่มีเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีส่วนสำคัญในการดำเนินธุรกิจ อีกทั้งข้อมูลและรายการต่างๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจมีจำนวนมาก เช่น การสั่งสินค้า การขาย

สินค้า stork สินค้า การจัดส่งสินค้า และธุรกิจทางการเงิน เป็นต้น ดังนั้น การนำระบบสารสนเทศทางการบัญชีเข้ามาช่วยให้มีการประมวลผลที่รวดเร็ว สามารถนำไปเป็นข้อมูลที่ใช้ในการตัดสินใจของผู้บริหารได้อย่างรวดเร็วและถูกต้อง ส่งผลต่อผลการดำเนินงานในภาพรวมที่ดีขึ้น ผลการศึกษาวิจัยนี้ มีความสอดคล้องกับการศึกษาของ Ahmad and Al-Shbiel (2019) พบว่า ระบบสารสนเทศทางการบัญชี มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานของอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดเล็กของประเทศจอร์แดน นอกจากนี้อุตสาหกรรมที่ใช้ระบบสารสนเทศทางการบัญชี มีแนวโน้มการทำงานที่ประสิทธิภาพมากขึ้น และสอดคล้องกับการศึกษาของ Hosain (2019) พบว่า ระบบสารสนเทศทางการบัญชี มีผลกระทบเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศบังกลาเทศ โดยระบบสารสนเทศทางการบัญชีเข้ามามีส่วนสำคัญต่อทุกองค์ธุรกิจในยุคดิจิทัลที่มีข้อมูลจำนวนมากที่จำเป็นต้องนำมาสนับสนุนการตัดสินใจของผู้บริหารได้อย่างรวดเร็วและถูกต้อง ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นขององค์กรขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ที่ล้วนจำเป็นต้องใช้ระบบสารสนเทศทางการบัญชีเข้ามาช่วยในการสร้างผลการดำเนินงานที่ดี และมีความได้เปรียบทางการแข่งขันอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในภาคตะวันออก ควรให้ความสำคัญกับระบบสารสนเทศทางการบัญชี ที่สามารถทำให้องค์กรเกิดผลการดำเนินงาน และสามารถแข่งขันได้ในสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลง

1.2 หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการวางนโยบายที่เกี่ยวข้องกับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมระดับจังหวัด ระดับภาค และระดับประเทศต่อไป โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับระบบสารสนเทศทางการบัญชีและผลการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในภาคตะวันออก

1.3 หน่วยงานทางการศึกษา สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ประกอบการเรียนการสอนในสาขาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม บริหารธุรกิจ และการบัญชี เป็นต้น เพื่อให้เห็นแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมให้มีความสามารถในการแข่งขันอย่างยั่งยืน โดยต้องอาศัยระบบสารสนเทศทางการบัญชีและผลการดำเนินงาน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

2.1 ควรมีการศึกษาผลกระทบและความสัมพันธ์ด้านอื่นๆ ที่มีผลกระทบต่อระบบสารสนเทศทางการบัญชี เช่น ความได้เปรียบทางการแข่งขัน ความสำเร็จขององค์กร และความยั่งยืน เป็นต้น เพื่อสามารถนำข้อมูลจากการวิจัยไปประยุกต์ใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 ควรใช้กลุ่มตัวอย่างอื่นนอกจากวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เช่น อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดอื่น หรือระดับภาค ระดับประเทศ เป็นต้น เพื่อใช้เป็นข้อมูลและความคิดเห็นที่สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

3. ข้อจำกัดสำหรับงานวิจัย

3.1 งานวิจัยครั้งนี้ทำการรวบรวมข้อมูลเพียงวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในภาคตะวันออก ซึ่งอาจขาดข้อมูลทั้งระดับภาคอื่น และระดับประเทศ

3.2 การนำผลการวิจัยไปใช้ในจังหวัดอื่น/ภาค/ระดับประเทศที่นอกเหนือจากการศึกษา อาจจะต้องมีการศึกษาเพิ่มเติม เนื่องจากงานวิจัยศึกษาบริบทเฉพาะในภาคตะวันออกเท่านั้น

เอกสารอ้างอิง (References)

- สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.). (2564). *รายงานสถานการณ์ MSME ปี 2564*. กรุงเทพฯ: สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.).
- Aaker, David A., V. Kumar and George S. Day. (2001). *Marketing Research*. New York: John Wiley and Sons.
- Ahmad, M. A and Al-Shbiel, S. O. (2019). The Effect of Accounting Information System on Organizational Performance in Jordanian Industrial SMEs: The Mediating Role of Knowledge Management. *International Journal of Business and Social Science*. 10(3), 99-104.
- Black, K. (2006). *Business statistics for contemporary decision making*. 4th ed. New York: John Wiley and Sons.
- Hair J.F., Black, W.C., Babin, B.J., and Anderson, R.E. and Tatham, R.L. (2006). *Multivariate data analysis*. (6th ed.). Upper Saddle River, New Jersey : Prentice-Hall.
- Hosain, M. S. (2019). The Impact Of Accounting Information System On Organizational Performance: Evidence From Bangladeshi Small & Medium Enterprises. *Journal of Asian Business Strategy*. 9(2), 133-147.
- Khan, A. (2017). Impact of Accounting Information System on The Organizational Performance: A Case Study of Procter and Gamble. *Star Research Journal*. 5(12), 26-30.
- Krejcie, R. V., and Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*. 30, 607-610.

- Meiryani, M., and Lusianah, L. (2018), The influence of business process on accounting information system quality. *Pertanika Journal of Social Sciences and Humanities*. 26, 209-218.
- Siqani, S. H., and Vokshi, N. B. (2019). The Impact of Accounting Information System on the Effectiveness of Public Enterprises: The Case of Kosovo. *International Journal of Economics and Business Administration*. 3, 106-115.
- Teru, S. P., Idoku, I., and Ndeyati, J. T. (2017). A Review of the Impact of Accounting Information System for Effective Internal Control on Firm Performance. *Indian Journal of Finance and Banking*. 1(2), 52-59.
- .

**การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง
โรงเรียนบ้านค้ำกิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2
Administration of the Student Care and Support System with the
Participation of Parents of Bankangphiban School under Tak Primary
Educational Service Area Office 2**

พรนภา แก้วพวง¹ บุศรา เชื้อดี² ขจรอรุณพน พงศ์วิริทธิ์ธร³ มาลัย วงศ์ฤทัยวัฒนา⁴
ศิกัญจน์มณี ไชเออร์ส⁵ สาลินี ชัยวัฒนพร⁶

Pornnapa Keawpaung, Busara Chuadee, Kajornatthapol Pongwiritthon,
Malai Wongruethaiwattana, Sikarnmanee Syers, Salinee Chaiwattanaporn

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับและการเปรียบเทียบการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโรงเรียนบ้านค้ำกิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชากรผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ผู้ปกครองของผู้เรียนระดับชั้นอนุบาล 2 – ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านค้ำกิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 จำนวน 132 คน โดยมีวิธีการกำหนดกลุ่มตัวอย่างจากการเปิดตารางของเครจซี่และมอร์แกน ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่างและนำมาจำแนกตามระดับชั้นเรียน แล้วจึงสุ่มกลุ่มตัวอย่างแต่ละชั้นเรียนโดยวิธีการสุ่มอย่าง เนื่องจากข้อมูลกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ให้ข้อมูลการตอบที่มีความสำคัญและต้องให้ผู้ตอบสมัครใจในการให้ข้อมูลแบบสอบถามการสมัครใจในการให้ข้อมูลของการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

Received: 2020-12-20 **Revised:** 2021-01-17 **Accepted:** 2021-01-19

¹ โรงเรียนบ้านค้ำกิบาล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

Bankangphiban School Tak Primary Educational Service Area Office 2.

Corresponding Author e-mail: tok2029@gmail.com

² คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น, Faculty of Education, Northern College

³ คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น, Faculty of Business Administration, Northern College

⁴ คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น, Faculty of Education, Northern College

⁵ คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตขอนแก่น, Faculty of Business Administration and Information Technology, Rajamangala University of Technology Isan, Khon

⁶ ศูนย์ถ่ายทอดองค์ความรู้ ภูมิปัญญาและนวัตกรรมชุมชน, Information Center of Knowledge Local Wisdom and Community Innovation

ได้แก่ แบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ และแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติบรรยาย ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบ ค่าที (t-test) ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way Analysis of Variance) ผลการวิจัยพบว่า ระดับการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโรงเรียนบ้านค้ำกิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.01$, S.D.=0.74) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการส่งต่อ ($\bar{X}=4.12$, S.D.=0.82) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ($\bar{X}=4.07$, S.D.= 0.82) ด้านการคัดกรองนักเรียน ($\bar{X}=4.02$, S.D.=0.71) ด้านการส่งเสริมนักเรียน ($\bar{X}=4.00$, S.D.=0.71) ด้านการรู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{X}=3.96$, S.D.=0.76) การทดสอบการเปรียบเทียบลักษณะสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามที่แตกต่างกันทางด้าน เพศ อายุและรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีระดับค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโรงเรียนบ้านค้ำกิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ที่แตกต่างกัน ส่วนการเปรียบเทียบลักษณะสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามที่แตกต่างกันทางด้าน ระดับการศึกษา และอาชีพ มีระดับค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโรงเรียนบ้านค้ำกิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ที่ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ (Keywords): การบริหาร; ระบบดูแลช่วยเหลือ; ผู้ปกครอง

Abstract

The objectives of this descriptive research were to study the level and to compare the administration of the student care and support system with the participation of parents of Bankangphiban School under Tak Primary Educational Service Area Office 2. Population and sample were 132 parents of the students in kindergarten 2 to grade 6 of Bankangphiban School under Tak Primary Educational Service Area Office 2. The sampling method was determined by using the tables of Krejcie and Morgan at a 95% confidence level, which the samples were obtained and classified by students' grade, then the samples were randomized for each class using random sampling method. Due to the importance of the data, then it required the respondents to voluntarily provide the information. The research instrument was a questionnaire with the part of the checklist and the part of 5-level rating scale. While the quantitative data were analyzed by descriptive statistic, frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, and one-way analysis of variance. The research results found that the level of the administration of the student care and support system with

the participation of parents of Bankangphiban school under Tak Primary Educational Service Area Office 2 in overall was at a high level ($\bar{X}$ =4.01, S.D.=0.74). Once considering each aspect, it was found out as follows: referring aspect ($\bar{X}$ =4.12, S.D.=0.82), prevention and problem solving aspect ($\bar{X}$ =4.07, S.D.= 0.82), student screening aspect ($\bar{X}$ =4.02, S.D.=0.71), student promotion aspect ($\bar{X}$ =4.00, S.D.=0.71), and knowing of individual student aspect ($\bar{X}$ =3.96, S.D.=0.76). The test compared the characteristics of respondents which were different in terms of gender, age, and average monthly income reflected the different average level regarding the administration of the student care and support system with the participation of parents of Bankangphiban School under Tak Primary Educational Service Area Office 2. For the comparison of the characteristics of the respondents which were different in terms of education level and occupation reflected no different average level of the administration of the student care and support system with the participation of parents of Bankangphiban School under Tak Primary Educational Service Area Office 2 with statistically significant at a level of 0.05.

Keywords: Administration; Care and Support System; Parents

บทนำ (Introduction)

การศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ การพัฒนาคนให้มีคุณภาพจึงเป็นความจำเป็นพื้นฐานสากลทั่วไป ประเทศไทยมีนโยบายที่จะปฏิรูปการศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมในยุคโลกาภิวัตน์ ประกอบกับมีการปฏิรูปการเมืองและมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ตามมาตรา 49 กำหนดให้บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่า 12 ปี ที่รัฐต้องจัดให้ทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย และมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (แก้ไขฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาว่า ต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ละคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข นอกจากจะดำเนินการด้วยการส่งเสริมสนับสนุนผู้เรียนแล้ว การป้องกันช่วยเหลือแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนก็เป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งของการพัฒนา เนื่องจากสังคมมีการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านเทคโนโลยีที่มีความก้าวหน้าทันสมัย ส่งผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบก่อให้เกิดความแข่งขัน ความกังวล ความเครียด การปรับตัวที่ไม่เหมาะสม อันจะส่งผลเสียต่อสุขภาพจิตและสุขภาพกาย ทั้งนี้การจัดกระบวนการเรียนให้คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล อีกทั้งยังมีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่ายเพื่อพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ ดังนั้นการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปตามความมุ่งหวังต้องอาศัยความร่วมมือ

จากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2553) โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมของชุมชนและประชาชนก็เป็นสิ่งที่มีความสำคัญเป็นอย่างมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชนบนพื้นฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่เน้นบทบาทของชุมชนและประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา บทบาทและความสำคัญต่อชุมชนต่อการจัดการศึกษาในสภาพสังคมยุคปัจจุบัน เพราะฉะนั้นผู้ปกครองควรที่จะรับทราบและเข้าใจในการพัฒนาส่งเสริมการศึกษาของบุตรหลาน อันจะช่วยให้การศึกษาของบุตรหลานมีความก้าวหน้า มีคุณภาพที่ดีขึ้น ระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนเป็นอีกกระบวนการหนึ่งในการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนอย่างมีขั้นตอนด้วยวิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน โดยมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานดังกล่าว มีองค์ประกอบสำคัญของกระบวนการดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนไว้ 5 ประการ ประกอบด้วย การรู้จักผู้เรียนรายบุคคล การคัดกรองผู้เรียน การส่งเสริมสนับสนุน การป้องกันและแก้ไขปัญหาและการส่งต่อผู้เรียนในทุกระดับและทุกประเภท ทั้งนี้ระบบการช่วยเหลือผู้เรียนในสถานศึกษาหรือโรงเรียนจึงถือว่ามีสำคัญเป็นอย่างมากในการที่จะพัฒนานักเรียนให้มีทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 และเป็นคนไทยยุคใหม่ที่มีความสมบูรณ์แบบทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ตลอดจนมีจิตสาธารณะเพื่อสังคม (Noppaklao Tongtumma and Suwat Julsuwan, 2020)

ผลการสรุปงานการดำเนินงานของฝ่ายพัฒนานักเรียนนักศึกษา ในงานครูที่ปรึกษาในปีที่ผ่านมาของโรงเรียนบ้านค้ำกิบาลผลปรากฏว่ายังมีผู้เรียน ที่มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ได้แก่ ทะเลาะวิวาท ลักขโมย แต่งกายผิดระเบียบ ประพฤติตนไม่ถูกต้องตามกฎระเบียบของโรงเรียนบ้านค้ำกิบาล และจากรายงานการประชุมผู้ปกครองระบบเครือข่าย ยังมีผู้เรียนไม่เข้าเรียนและออกไปมั่วสุมในสถานที่สาธารณะต่าง ๆ ประพฤติตนไม่เหมาะสมกับการเป็นนักเรียน นักศึกษา เมื่อครูที่ปรึกษาไปเยี่ยมบ้าน จึงทราบว่าผู้เรียนบางคนไม่ได้อยู่กับผู้ปกครอง บางคนพ่อแม่ หย่าร้าง แยกกันอยู่ และอาศัยอยู่กับปู่ย่า ตายาย และญาติพี่น้อง บางคนฐานะค่อนข้างยากจนต้องทำงานและเรียนไปด้วย ซึ่งบทบาทการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ ผู้ปกครองในการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนยังมีน้อย (โรงเรียนบ้านค้ำกิบาล, 2563)

ด้วยความสำคัญดังกล่าวคณะผู้วิจัยจึงเล็งเห็นปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นซึ่งภายในสถานศึกษาทั้งตัวครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องยังขาดทักษะและความรู้ความชำนาญในงานระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนทั้ง 5 ด้านอย่างมาก ซึ่งส่งผลให้ปัญหาของนักเรียนแก้ไขได้ไม่ตรงจุดและขาดแนวทางแก้ไขที่เป็นระบบตลอดจนพัฒนางานระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้เกิดประสิทธิภาพมีประสิทธิผลที่ดี จึงเห็นว่าหากการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนโดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโรงเรียนบ้านค้ำกิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 มีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบตามกรอบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนแล้วจะมีผลให้ระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนในสถานศึกษามีประสิทธิภาพก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อโรงเรียนและชุมชน คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาสภาพปัญหาที่

เป็นปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้ปกครองโรงเรียนบ้านค้ำกิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ซึ่งผลที่ได้จากการทำวิจัยจะช่วยให้ทั้งผู้บริหาร ครู และนักเรียนสามารถแก้ปัญหาและดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพต่อไปในอนาคตที่จะทำให้เกิดความยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)

การวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1.2.1 เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโรงเรียนบ้านค้ำกิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

1.2.2 เพื่อการเปรียบเทียบการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโรงเรียนบ้านค้ำกิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้คณะผู้วิจัยออกแบบการวิจัยเชิงพรรณนา โดยคณะผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิดของนักวิชาการที่ให้ความหมายของการศึกษาการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองสถานศึกษาที่สอดคล้องและเหมือนกันซึ่งได้ประมวลความรู้จากการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง โดยมีขอบเขตเนื้อหา 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน 3) ด้านการส่งเสริมนักเรียน 4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา 5) ด้านการส่งต่อ ซึ่งการวิเคราะห์แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องจะสามารถที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชากรผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ผู้ปกครองของผู้เรียนระดับชั้นอนุบาล 2 – ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านค้ำกิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ในปีการศึกษา 2563 จำนวน 200 คน (ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 กลุ่มสารสนเทศ สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2563) โดยมีวิธีการกำหนดกลุ่มตัวอย่างจากการเปิดตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 132 คน และนำมาจำแนกตามระดับชั้นเรียน แล้วจึงสุ่มกลุ่มตัวอย่างแต่ละชั้นเรียนโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) เนื่องจากข้อมูลกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ให้ข้อมูลการตอบที่มีความสำคัญและต้องให้ผู้ตอบสมัครใจในการให้ข้อมูลแบบสอบถามการสมัครใจในการให้ข้อมูลของการวิจัย

3. เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย ซึ่งเป็นลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการแบบตัวเลือก (Checklist) แบ่งออกได้เป็น 2 ส่วน ได้แก่ ตอนที่ 1 สภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยเป็นแบบสอบถามแบบให้เลือกเพียงคำตอบเดียว โดยเป็นแบบสอบถามเป็นแบบตัวเลือก (Check List) ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโรงเรียนบ้านค้ำกิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 แบบสอบถามแบบมาตราส่วนมีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดจัดอันดับคุณภาพ 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert's rating scale) 5 ระดับ คือการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง อยู่ในระดับมากที่สุด ระดับคะแนน 5 จนไปถึงการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองอยู่ในระดับน้อยที่สุด ระดับคะแนน 1 และแปลความตามหลักการแบ่งอันตรภาคชั้น (Class Interval) ดังนั้นค่าเฉลี่ย 4.51–5.00 แสดงว่า การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโรงเรียนบ้านค้ำกิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 อยู่ในระดับมากที่สุดจนไปถึงค่าเฉลี่ย 1.00–1.49 แสดงว่า ค่าเฉลี่ย 1.00–1.49 หมายถึง มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยที่สุด โดยเกณฑ์สัมประสิทธิ์แอลฟา มีค่าไม่ต่ำกว่า 0.70 ขึ้นไป ซึ่งการทดสอบหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) และการทดสอบหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ผลของค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาที่ได้มีค่าเท่ากับ 0.91 ถือว่ายอมรับได้ สามารถเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างได้ (Kajornatthapol et al., 2020)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม (Questionnaire) กับกลุ่มตัวอย่างตามจำนวนที่ได้กำหนดไว้ข้างต้นและนำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติ เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการสรุปผลและอภิปรายผลการวิจัยให้บรรลุตามวัตถุประสงค์การวิจัยต่อไป

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการกำหนดสถิติที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับข้อมูลทางสถิติเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้ 1) สถิติพื้นฐานการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา คณะผู้วิจัยนำมาใช้เพื่อการอธิบายถึงคุณสมบัติหรือลักษณะของการแจกแจงข้อมูลตัวแปร โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สำหรับกำหนดการวัดเป็นการหาค่าเฉลี่ยร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2) สถิติการวิเคราะห์ทดสอบสมมติฐาน คณะผู้วิจัยนำมาใช้เพื่อวิเคราะห์ผู้ปกครองที่ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโรงเรียนบ้านค้ำกิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 จำแนกตามเพศ โดยใช้สถิติทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมี

ส่วนร่วมของผู้ปกครองโรงเรียนบ้านค้ำกิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (one-way ANOVA)

ผลการวิจัย (Research Results)

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามการวิจัยนี้ จำนวน 132 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 74.20 มีอายุมากกว่า 45 ปี จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 46.20 มีการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น/ปลาย จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 45.50 มีอาชีพเกษตรกร จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 34.10 และมีรายได้ต่ำกว่า 15,000 บาท/เดือน จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 40.20

การวิเคราะห์ระดับการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโรงเรียนบ้านค้ำกิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.01$, S.D.=0.74) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการส่งต่อ ($\bar{X}=4.12$, S.D.=0.82) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ($\bar{X}=4.07$, S.D.= 0.82) ด้านการคัดกรองนักเรียน ($\bar{X}=4.02$, S.D.=0.71) ด้านการส่งเสริมนักเรียน ($\bar{X}=4.00$, S.D.=0.71) ด้านการรู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{X}=3.96$, S.D.=0.76) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโรงเรียนบ้านค้ำกิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก 2 โดยภาพรวม

ด้านที่	การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
1	ด้านการรู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคล	3.96	0.76	มาก
2	ด้านการคัดกรองนักเรียน	4.02	0.71	มาก
3	ด้านการส่งเสริมนักเรียน	4.00	0.71	มาก
4	ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา	4.07	0.82	มาก
5	ด้านการส่งต่อ	4.12	0.82	มาก
	ค่าเฉลี่ยรวม	4.01	0.74	มาก

การวิเคราะห์ระดับการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโรงเรียนบ้านค้ำกิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก 2 โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายแต่ละด้าน ดังนี้

1. ระดับการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง โรงเรียนบ้านค่างภีบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ด้านการรู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคล มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.96$, S.D.=0.76) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า การพัฒนาศักยภาพตามความสนใจความถนัดของนักเรียน การช่วยเหลือให้นักเรียนสามารถพัฒนาการเรียนได้อย่างสมบูรณ์ การเก็บข้อมูลด้านผลการเรียนของนักเรียน ($\bar{X}=4.11$, 4.06, 4.02, 3.97, 3.92, 3.87, 3.69 และ 3.98) ตามลำดับ

2. ระดับการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง โรงเรียนบ้านค่างภีบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ด้านการคัดกรองนักเรียน มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.02$, S.D.=0.71) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า การมีส่วนร่วมปฏิบัติงานและช่วยเหลือสนับสนุนการพัฒนาโรงเรียน โดยมีส่วนร่วมทำงานร่วมกับผู้บริหารและคณะครู ทุกด้าน การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงานของนักเรียน การใช้ข้อมูลนักเรียนของครูในด้านสุขภาพเพื่อที่จะจัดกลุ่มผู้เรียน ($\bar{X}=4.27$, 4.24, 4.23, 3.88, 3.96, 3.92 และ 3.79) ตามลำดับ

3. ระดับการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง โรงเรียนบ้านค่างภีบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ด้านการส่งเสริมนักเรียน มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}=4.00$, S.D.=0.71) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า การส่งเสริมความเป็นเลิศด้านวิชาการโดยการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น การจัดการกระบวนการเรียนรู้ และพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา การจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนทุกคน ได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง และมีคุณภาพ ($\bar{X}=4.17$, 4.11, 4.08, 4.07, 3.80, 4.05, 3.85 และ 3.81) ตามลำดับ

4. ระดับการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง โรงเรียนบ้านค่างภีบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหา มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.07$, S.D.= 0.82) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า การให้ความเอาใจใส่กับผู้เรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน การมีความเอื้ออาทรกับผู้เรียน ไม่ซ้ำเติมผู้เรียน การดำเนินงานในการหาสาเหตุของปัญหาให้ครบถ้วน ($\bar{X}=4.22$, 4.18, 4.09, 4.09, 4.08, 3.98, 4.03 และ 3.89) ตามลำดับ

5. ระดับการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง โรงเรียนบ้านค่างภีบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ด้านการส่งต่อ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}=4.12$, S.D.=0.82) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า การตระหนักถึงความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน การมีแนวทางการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ การดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างทั่วถึงและตรงตามสภาพปัญหา ($\bar{X}=4.05$, 4.02, 4.06, 3.92 และ 4.04) ตามลำดับ

การทดสอบการเปรียบเทียบลักษณะสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามที่แตกต่างกันทางด้าน เพศ อายุและรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีระดับค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโรงเรียนบ้านค้ำกิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ที่แตกต่างกัน ส่วนการเปรียบเทียบลักษณะสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามที่แตกต่างกันทางด้าน ระดับการศึกษา และอาชีพ มีระดับค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโรงเรียนบ้านค้ำกิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ที่ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงได้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบลักษณะสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามที่แตกต่างกันทางด้าน เพศ และประสบการณ์ในการทำงาน มีระดับค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสในเขตอำเภอน้ำหนาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ 2 จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน

การบริหารงานระบบ ดูแลช่วยเหลือ นักเรียนโดยการมีส่วนร่วม ของผู้ปกครอง	เพศ		อายุ		ระดับ การศึกษา		อาชีพ		รายได้	
	t- test	Sig.	F	Sig.	t-test	Sig.	t-test	Sig.	t-test	Sig.
ด้านการรู้จักผู้เรียน เป็นรายบุคคล	-0.04	0.97	3.74*	0.03	0.88	0.45	1.06	0.37	1.03	0.36
ด้านการคัดกรอง นักเรียน	-1.10	2.72	1.73	0.18	0.76	0.52	0.35	0.79	3.02	0.05
ด้านการส่งเสริม นักเรียน	- 3.10*	0.00	1.94	0.15	0.53	0.66	3.62*	0.02	18.36*	0.00
ด้านการป้องกันและ แก้ไขปัญหา	- 2.98*	0.00	3.52*	0.03	1.40	0.25	1.42	0.24	5.55*	0.01
ด้านการส่งต่อ	- 2.21*	0.03	3.12*	0.04	0.46	0.71	1.74	0.16	1.73	0.18
โดยภาพรวม	- 2.94*	0.00	3.51*	0.01	0.56	0.65	1.31	0.28	6.31*	0.00

* แทนมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Sig.)

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การวิจัยเรื่อง การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโรงเรียนบ้านค้ำกิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 มีประเด็นที่สามารถมาอภิปรายผลได้ 2 ประเด็น ดังนี้

1. ระดับการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโรงเรียนบ้านค้ำกิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.01$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านผู้ปกครองมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการส่งต่อ, ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา, ด้านการคัดกรองนักเรียน, ด้านการส่งเสริมนักเรียน และด้านการรู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคลตามลำดับ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากว่า ผู้ปกครองนักเรียนให้ความสนใจเป็นอย่างมากในการเป็นส่วนหนึ่งของการดูแลนักเรียนของโรงเรียนบ้านค้ำกิบาลโดยมีส่วนร่วมในการพัฒนาศักยภาพตามความสนใจความถนัดของนักเรียน การช่วยเหลือให้นักเรียนสามารถพัฒนาการเรียนได้อย่างสมบูรณ์ การเก็บข้อมูลด้านผลการเรียนของนักเรียน การมีส่วนร่วมปฏิบัติงานและช่วยเหลือสนับสนุนการพัฒนาโรงเรียน โดยมีส่วนร่วมทำงานร่วมกับผู้บริหารและคณะครู ทุกด้าน การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงานของนักเรียน การใช้ข้อมูลนักเรียนของครูในด้านสุขภาพเพื่อที่จะจัดกลุ่มผู้เรียน การส่งเสริมความเป็นเลิศด้านวิชาการโดยการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น การจัดการกระบวนการเรียนรู้ และพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา การจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนทุกคน ได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง และมีคุณภาพ การให้ความเอาใจใส่กับผู้เรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน การมีความเอื้ออาทรกับผู้เรียน ไม่ซ้ำเติมผู้เรียน การดำเนินงานในการหาสาเหตุของปัญหาให้ครบถ้วน การตระหนักถึงความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน การมีแนวทางการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ การดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างทั่วถึงและตรงตามสภาพปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Noppaklao Tongtumma and Suwat Julsuwan (2020) ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทั้ง 5 ด้าน สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้ง 5 ด้าน ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน พบว่า ความต้องการจำเป็นในด้านการคัดกรองนักเรียนอยู่ในระดับสูงสุดลำดับที่ 2 คือ ด้านการส่งเสริมนักเรียนลำดับที่ 3 มี 2 ด้าน โดยค่าเฉลี่ยเท่ากัน ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และด้านการส่งต่อนักเรียน ลำดับสุดท้าย คือ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริ โชคสกุล (2559) ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนรัตนโกสินทร์ 9 จังหวัดสมุทรปราการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งควรปรับปรุงให้ดีขึ้นตามลำดับคือ ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการป้องกันปัญหา นักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการส่งต่อนักเรียน และด้านการแก้ไขปัญหา

นักเรียน อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Nittaya Cananila and Waro Phengsawat (2559) ผลการวิจัยพบว่า สภาพที่เป็นจริงในปัจจุบันของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งจะต้องปรับปรุงให้ดีขึ้น ตามลำดับดังนี้ การส่งต่อนักเรียน การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กนักเรียน อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัญทิรา วาตี (2561) ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ส่วนการมีส่วนร่วมเช่นเดียวกับ อนงค์ จันทร์หอม (2560) ที่ได้ศึกษาเรื่อง กระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และการพัฒนากระบวนการนิเทศการมุ่งเน้น 1) มีการประเมินผลงานจากผู้ที่ได้รับมอบหมายและการจัดกระบวนการเรียนการสอน รวมทั้งทำการนิเทศการศึกษาอย่างต่อเนื่อง 2) สำรวจความต้องการของครูในการเลือกวิธีการปฏิบัติเพื่อให้ตรงกับความต้องการและตรงเป้าหมายของการทำงานที่กำหนดไว้ในโครงการ 3) ควรจัดระบบงานที่มีความสำคัญอย่างเหมาะสม สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง 4) ควรประชุมคณะครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อสำรวจความต้องการและความจำเป็นการใช้ทรัพยากรในแต่ละโครงการและสรุปเป็นมติของโรงเรียน และควรมีการจัดสรรทรัพยากรให้แก่บุคลากรหรือโครงการตามความต้องการไว้อย่างเหมาะสม 5) ควรมีการประสานงานระหว่างผู้รับผิดชอบและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ให้เกิดความเข้าใจในการร่วมมือกันปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับเวลา และกิจกรรมที่ต้องการให้บรรลุวัตถุประสงค์ 6) ควรมีการปรึกษาหารือ ในการปฏิบัติงาน เพื่อสร้างแนวทางปฏิบัติตามทางเลือก แนวทางการแก้ปัญหา และพัฒนาการปฏิบัติงานร่วมกัน

2) ลักษณะสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามที่แตกต่างกันทางด้านเพศ อายุ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีระดับค่าเฉลี่ยในภาพรวมเกี่ยวกับการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโรงเรียนบ้านคางกิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาดาก เขต 2 มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนลักษณะที่แตกต่างกันทางด้านระดับการศึกษา และอาชีพ มีระดับค่าเฉลี่ยในภาพรวมเกี่ยวกับการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโรงเรียนบ้านคางกิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาดาก เขต 2 ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากว่า ผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่จะเป็นเพศหญิงซึ่งมีความใส่ใจดูแลบุตรหลานมากกว่าเพศชายจึงส่งผลให้การมีส่วนร่วมในการการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโรงเรียนบ้านคางกิบาลของเพศหญิงมากกว่าเพศชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สำหรับผู้ปกครองนักเรียนที่มีอายุต่ำกว่า 35 ปี มีความเข้าใจในระบบการมีส่วนร่วมกับโรงเรียน สามารถจัดสรรเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมได้เป็นอย่างดีจึงเข้ามาส่วนร่วมในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมากกว่าผู้ที่มีอายุมากกว่า นอกจากนี้ผู้ปกครองที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า

15,000 บาท/เดือน มีส่วนร่วมในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมากกว่าผู้ที่มีรายได้สูงกว่าอาจเป็นเพราะว่าที่พักอาศัยอยู่ใกล้โรงเรียน สถานที่ทำงานอยู่ใกล้บ้าน หรือมีความต้องการให้บุตรหลานของตนเองได้รับสิทธิทางการศึกษาเท่าเทียมกันกับนักเรียนคนอื่นจึงให้ความสนใจและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ แต่ในส่วนของการศึกษา และอาชีพของผู้ปกครองที่แตกต่างกันมีค่าเฉลี่ยต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไม่แตกต่างกันทั้งนี้เพราะทุกการศึกษา และทุกอาชีพให้ความสนใจกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้นักเรียนสามารถพัฒนาการเรียนได้อย่างสมบูรณ์ การเก็บข้อมูลด้านผลการเรียนของนักเรียน การมีส่วนร่วมปฏิบัติงานและช่วยเหลือสนับสนุนการพัฒนาโรงเรียนหรือในด้านอื่น ๆ เป็นไปในทิศทางเดียวกันจึงมีค่าเฉลี่ยไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Nittaya Cananila and Waro Phengsawat (2559) ผลการวิจัยพบว่า เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านตรอกนอง (ประทีปวาริราษฎร์วิทยา) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 จำแนกตามระดับการศึกษาของผู้ปกครองโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

ความรู้ในเชิงวิชาการที่เกิดขึ้นใหม่ในงานวิจัยนี้คือ การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโรงเรียนบ้านคางกิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ควรมุ่งเน้นดังนี้

1. ผู้บริหารโรงเรียนบ้านคางกิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ควรมีการส่งเสริมและให้คำแนะนำกับผู้ปกครองนักเรียนเกี่ยวกับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการสังเกตระเบียบสะสมแบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) ได้มากขึ้น

2. ผู้บริหารโรงเรียนบ้านคางกิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ควรมีการส่งเสริมและให้คำแนะนำกับผู้ปกครองนักเรียนเกี่ยวกับการคัดกรองนักเรียนของโรงเรียนว่ามีแนวทางปฏิบัติเป็นอย่างไร เพื่อให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักเกณฑ์และมาตรฐานเป็นไปในแนวทางเดียวกัน เป็นที่ยอมรับของครูที่ปรึกษา หรือครูประจำชั้นในโรงเรียนเพื่อใช้เป็นเกณฑ์การคัดกรองโดยผ่านความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนร่วมด้วย

3. ผู้บริหารโรงเรียนบ้านคางกิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ควรมีการส่งเสริมและให้คำแนะนำกับผู้ปกครองนักเรียนเกี่ยวกับการส่งเสริมนักเรียนเพื่อให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือป้องกันนักเรียนที่อยู่ในกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง ได้พัฒนาการเรียนรู้ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

4. ผู้บริหารโรงเรียนบ้านค่างพิบูล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ควรมีการให้คำแนะนำกับผู้ปกครองนักเรียนเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียนเพื่อให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการคอยให้คำปรึกษาเบื้องต้นกับผู้เรียนทุกคนทุกกลุ่ม โดยเฉพาะบุตรหลานของตนเอง

5. ผู้บริหารโรงเรียนบ้านค่างพิบูล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ควรมีการส่งเสริมและให้คำแนะนำกับผู้ปกครองนักเรียนเกี่ยวกับการส่งต่อนักเรียนไปยังสถานศึกษาในระดับที่สูงขึ้นเพื่อให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือผู้เรียนในกรณีที่ยากต่อการแก้ไข ให้การสนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

หัวข้องานวิจัยที่ควรทำต่อไปในอนาคต ได้แก่ การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประถมศึกษาตากเขต 2 ทั้งเขตพื้นที่ เพื่อนำผลการศึกษามาเปรียบเทียบกัน ด้วยวิธีการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพหรือมีการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนและในสถานศึกษาที่มีบริบทใกล้เคียงกัน หรือการวิจัย การบริหารการศึกษาด้านความร่วมมือของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและผู้ปกครองนักเรียน รวมถึงแนวทางการเพิ่มพูนศักยภาพของผู้ปกครองนักเรียนกลุ่มเสี่ยงให้สอดคล้องกับการดำรงชีพในอนาคต

เอกสารอ้างอิง (References)

- ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 กลุ่มสารสนเทศ สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2563). *โรงเรียนบ้านค่างพิบูล*. สืบค้น 15 กันยายน 2563 จาก <http://data.bopp-obec.info/emis>.
- ศิริ โชคสกุล. (2559). *การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนรัตนโกสินทร์ 9 จังหวัดสมุทรปราการ*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2553). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- อัญทิรา วาดี. (2561). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

อนงค์ จันทร์หอม. (2560). กระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก อำเภอปากท่อจังหวัดราชบุรี. การค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

Kajornatthapol Pongwiritthon, Salinee Chaiwattanaporn, Sikarnmanee Syers, Pakphum Pakvipas, Sutheemon Chongesiriroj. (2020). Development Guidelines of Transformational Leadership of the School Administrator of Schools in Special Economic Zone: Chiang Rai. *Journal of Legal Entity Management and Local Innovation*. 6(6), 1-15.

Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*. 30(3), 607-610.

Noppaklao Tongtumma and Suwat Julsuwan. (2020). The development of the student care and Support System Guidelines for School under Mahasarakham Primary Educational Service Area office 3. *Journal of MCU Nakhondhat*. 7(5), 265-278.

Nittaya Cananila and Waro Phengsawat. (2559). The Development of Student Support System Administration Model in Schools under Bueng Kan Primary Education Service Area Office. *Silpakorn Educational Research Journal*. 8(2), 348-360.

**แนวทางการนำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน
ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาครไปปฏิบัติ**
**Guidelines for the Implementation of the Infrastructured Development
Strategy Plan of Samutsakhon Provincial Administrative
Organization to Practice**

นิตา มาจันทึก¹ วิจิตรา ศรีสอน²
Nisa Machantuek, Wijittra Srisorn

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาบริบท สภาพปัญหาของการนำแผนยุทธศาสตร์ การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาครไปปฏิบัติ 2) ศึกษาแนวทางการนำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาครไปปฏิบัติ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลโดยการศึกษาเอกสาร การสังเกต และการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด ข้าราชการ และประชาชน จำนวน 20 คน ในเรื่องเกี่ยวกับแนวทางการนำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาครไปปฏิบัติ ปัญหาอุปสรรคที่เกิดจากการนำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานไปปฏิบัติ ผลการศึกษาพบว่า 1) บริบทและสภาพปัญหาในการนำแผนยุทธศาสตร์ด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดไปปฏิบัติคือ การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาครส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ ทำให้ประชาชนได้รับความช่วยเหลือด้านสาธารณสุขไม่ทั่วถึง การประกอบอาชีพมีความคล่องตัว ส่งผลให้เศรษฐกิจภายในจังหวัดดีขึ้น ปัญหาเกี่ยวกับการขออนุญาตเข้าใช้พื้นที่ต่อหน่วยงานราชการอื่น ปัญหาความร่วมมือจากประชาชนในการบริจาคพื้นที่ส่วนบุคคลให้กับทางราชการเพื่อทำการก่อสร้าง ปัญหาด้านการเมือง เกี่ยวข้องกับการนำโครงการไปปฏิบัติในแต่ละเขตพื้นที่ และปัญหาด้านบุคลากรไม่เพียงพอ และไม่ตรงสายงาน 2) แนวทางการนำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาครไปปฏิบัติ คือ หากการ

Received: 2021-01-14 Revised: 2021-04-08 Accepted: 2021-04-08

¹ หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการเมืองการปกครอง วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา Master of Political Science Program in Politics and Government College of Innovation and Management Suan Sunandha Rajabhat University.

Corresponding Author e-mail: s61463825008@ssru.ac.th

² วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา College of Innovation and Management, Suan Sunandha Rajabhat University. e-mail: wijittra.sr@ssru.ac.th

ดำเนินโครงการด้านโครงสร้างพื้นฐานมีผลกระทบต่อการเข้าใช้พื้นที่ เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบจะต้องทำการศึกษาระเบียบฯ และทำการ ขออนุญาตให้ถูกต้อง ก่อนนำโครงการเข้าสู่การทำแผนยุทธศาสตร์ พร้อมทั้งนำร่างแบบการก่อสร้างเข้าสู่ขั้นตอนการรับฟังข้อคิดเห็นของประชาชนเพื่อทำความเข้าใจถึงประโยชน์ที่จะได้รับ และเป็นการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง

คำสำคัญ (Keywords): โครงสร้างพื้นฐาน; แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา; องค์การบริหารส่วนจังหวัด

Abstract

The objectives of this research are to 1) study the context, problematic conditions of implementing the strategic plan Infrastructure development of Samut Sakhon Provincial Administrative Organization 2) Study the guidelines for implementing the infrastructure development strategy plan of Samut Sakhon Provincial Administrative Organization. This research is a qualitative research. Data was collected by studying papers, observations and in-depth interviews with local administrators. 20 members of the Provincial Administrative Organization Council, civil servants and people in regard to guidelines for implementing the Samut Sakhon Provincial Administrative Organization's infrastructure development strategy plan. Problems and obstacles arising from the implementation of the infrastructure development strategy plan. The results of the study were as follows: 1) Context and problematic conditions for implementing the Provincial Administrative Organization's infrastructure strategy were The development of the infrastructure of the Samut Sakhon Provincial Administrative Organization affects the quality of life of the people in the area. Allowing people to receive public utility assistance Career is flexible. As a result, the economy in the province has improved. Problems in applying for permission to use the area to other government agencies The problem of cooperation from the public in donating private space to the government for construction. Political problems Related to the project lead To perform in each area And insufficient personnel problems 2) Guidelines for implementing the Samut Sakhon Provincial Administrative Organization's Infrastructure Development Strategy Plan, that is, if the implementation of infrastructure projects affects access to the area. The responsible officer must study the regulations and Ask permission to be correct Before bringing the project into a strategic plan Along with bringing the construction

drawings into the process of listening to public opinions To understand the benefits and creating participation of the people in their own local development

Keywords: Development Strategy; Infrastructure; Provincial Administration Organization

บทนำ (Introduction)

ในช่วง 2 ทศวรรษที่ผ่านมา ประเทศไทยได้เริ่มปรับตัวเข้าสู่ยุคของการเปลี่ยนแปลงจากชนบทสู่เมือง แต่การจัดการพื้นที่ที่แยกส่วนการพัฒนาชนบทและเมืองออกจากกัน ทำให้ขาดความเชื่อมโยงทั้งด้านนโยบายและการปฏิบัติ ผนวกกับนโยบายการบริหารแบบรวมศูนย์ที่ขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนและท้องถิ่น ได้ส่งผลให้เศรษฐกิจภาคเมืองมีการเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจโลกมากกว่า โดยที่การพัฒนาแยกห่างจากพื้นที่ชนบทก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำระหว่างเมืองและชนบทมากขึ้น ทั้งในด้านการกระจายรายได้ และการกระจายกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ตลอดจนคุณภาพและการกระจายบริการทางสังคม โดยการเติบโตของเมืองไม่ได้มีส่วนสนับสนุนการพัฒนาชนบทเท่าที่ควร ก่อให้เกิดความไม่สมดุลของการพัฒนา และไม่สามารถรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งมีการพึ่งตนเองได้น้อยลงสถานการณ์ดังกล่าว ทำให้ภาคชนบทเจริญเติบโตไม่เท่าเทียมกันและเกิดภาวะความยากจนและความล้าหลัง ทำให้คนชนบทต้องอพยพย้ายถิ่นเพื่อแสวงหาโอกาสที่ดีขึ้นในการประกอบอาชีพในเมือง

การเชื่อมโยงเศรษฐกิจชนบทและเมืองด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ร่วมกับภูมิปัญญาท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสม จะเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตและฐานะทางเศรษฐกิจที่ดีขึ้นโดยลำดับ ภายใต้ความมีเหตุผลและเกื้อกูลกัน ควบคู่กับการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เข้มแข็ง สามารถรองรับการกระจายภารกิจด้านการพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งสนับสนุนกระบวนการชุมชนและประชาสังคมในการร่วมสร้างความเป็นธรรมแก่คนทุกระดับในสังคม เพื่อนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนในระยะยาว และยังจำเป็นต้องสร้างความเชื่อมโยงของการพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจของประเทศอย่างเป็นระบบ เพื่อเป็นฐานการลงทุนและเสริมสร้างขีดความสามารถ ในการแข่งขันของประเทศ อันจะช่วยปูพื้นฐานการวางบทบาทการพัฒนาประเทศในภูมิภาคได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับศักยภาพทางเศรษฐกิจของพื้นที่ บนพื้นฐานการจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และยั่งยืน โดยอาศัยศักยภาพของพื้นที่เศรษฐกิจที่กระจายอยู่ในภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วประเทศ ควบคู่กับโครงข่ายบริการพื้นฐานที่มีครอบคลุมค่อนข้างทั่วถึงอยู่แล้ว ในการพัฒนาเตรียมประเทศเป็นประตูเศรษฐกิจของภูมิภาคที่เชื่อมโยงกับตลาดโลกอย่างเป็นระบบ เพื่อเสริมสร้างความแข็งแกร่งของเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ (สภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2544)

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 มาตรา 16 และมาตรา 17 ได้บัญญัติให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งเทศบาลเมืองพัทยา องค์การบริหารส่วนตำบล และองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจและหน้าที่ในการ

จัดระบบบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเองไว้หลายประการ ซึ่งการวางแผนเป็นภารกิจหนึ่งที่กำหนดให้เป็นหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยในมาตรา 17 (1) กำหนดให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง และประสานการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนด แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแสดงวิสัยทัศน์ พันธกิจ และจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาในอนาคต โดยสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาอำเภอและนโยบายในการพัฒนาท้องถิ่น การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นกระบวนการกำหนดทิศทางในอนาคตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยกำหนดสภาพการณ์ที่ต้องการบรรลุ และแนวทางในการบรรลุบนพื้นฐานของการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลอย่างรอบด้านและเป็นระบบ ทั้งนี้จะต้องสอดคล้องกับศักยภาพของท้องถิ่นและปัญหา/ความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นด้วย การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนามีความสำคัญต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เนื่องจากแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเป็นแผนพัฒนาที่มุ่งไปสู่สภาพการณ์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคต เป็นกรอบในการกำหนดทิศทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง โดยสามารถจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถนำไปสู่การแก้ไขปัญหาและสนองตอบความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2548)

แผนยุทธศาสตร์การพัฒนานั้นจะมีการพัฒนาในหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นสาธารณูปโภค สาธารณูปการ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจ และความเข้มแข็งชุมชน ด้านคุณภาพชีวิตและสังคม และด้านการศึกษา กีฬา นันทนาการ ศาสนาและวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น โดยเฉพาะการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานนับเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยสนับสนุนการพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้า ทั้งในด้านการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน การกระจายความเจริญไปสู่ท้องถิ่นและการเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในระยะยาว ซึ่งทั้งหมดนี้มีผลต่อความเป็นอยู่ของประชาชนเป็นอย่างมาก เพราะในการพัฒนาแต่ละด้านนั้นจะช่วยแก้ไขปัญหาให้กับประชาชนในท้องถิ่น ในขณะเดียวกันเมื่อมีการนำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นไปปฏิบัตินั้น ก็มีทั้งโครงการที่เป็นไปตามเป้าหมาย และที่เกิปัญหาและอุปสรรคจากประชาชนและหน่วยงานผู้ปฏิบัติงานเอง ส่งผลให้โครงการที่วางเอาไว้หลายโครงการไม่ประสบผลสำเร็จ (องค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาคร, 2562)

จากความเป็นมาดังกล่าว ผู้ศึกษาค้นคว้าจึงมีความสนใจที่จะศึกษาบริบท สภาพปัญหา และแนวทางของการนำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาครไปปฏิบัติให้ประสบผลสำเร็จ เพื่อเป็นการรองรับการขยายตัวของสังคมเมืองและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ ซึ่งผลการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้จะสามารถนำไปขยายผลและนำไปเป็นแนวทางในการวางนโยบาย วางแผนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ในด้านอื่น ๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาบริบท สภาพปัญหาของการนำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาครไปปฏิบัติ
2. เพื่อศึกษาแนวทางการนำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาครไปปฏิบัติ

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้วิธีการ ดังนี้

1.1 การศึกษาข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Research) ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาครั้งนี้เพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาและประกอบการ อธิบายปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น โดยผู้วิจัยได้ศึกษาจากบทความ วารสาร สืบค้นข้อมูลจาก Internet และงานวิจัยที่มีผู้ศึกษาไว้ในแง่มุมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.2 การเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์โดยสัมภาษณ์เชิงลึก (In - depth Interview) โดยเก็บข้อมูล จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) โดยใช้วิธีสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ศึกษาในหัวข้อนี้ ได้แก่ คณะผู้บริหาร สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด สมุทรสาคร หัวหน้าส่วนราชการ ข้าราชการและพนักงานส่วนท้องถิ่น จำนวน 224 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการนำ แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านโครงสร้างขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาครไปปฏิบัติ จำนวน 20 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (In-dept Interview) กำหนดผู้ตอบอย่างเฉพาะเจาะจง เป็นแบบสัมภาษณ์โดยใช้คำถามเหมือนกันทุกคน แบบตัวต่อตัวเพื่อเปิดเผยสิ่งจูงใจ แนวคิด ทศนคติของผู้ให้สัมภาษณ์ โดยกำหนดคำถามออกเป็น ประเด็นต่าง ๆ ผู้วิจัยจะสร้างและพัฒนาแบบสัมภาษณ์ขึ้น มีการเตรียมแนวคำถามไว้กว้าง ๆ ซึ่งจะ นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์เนื้อหาและประมวลผลร่วมกับแนวคิดทฤษฎีที่มีอยู่แล้วเพื่อให้ครอบคลุม และเกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะทำการวิจัย จากนั้นนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาชี้แนะ ปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยผู้วิจัยได้กำหนดหมายเวลาและสถานที่ก่อนทำการสัมภาษณ์ จะแจ้งถึงวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์และให้คำมั่นสัญญาว่าจะไม่มีข้อมูลใด ๆ ที่จะเป็นการบ่งชี้ หรือเปิดเผยถึงลักษณะเฉพาะให้สามารถอ้างอิงผู้ให้สัมภาษณ์ได้อย่างชัดเจน เพื่อให้เกิดความ ไว้วางใจในตัวผู้ศึกษาจะมีผลต่อความถูกต้องและเป็นจริงของข้อมูลพร้อมทั้งขอความอนุเคราะห์ใน การจดบันทึกและบันทึกเสียงในระหว่างทำการสัมภาษณ์โดยจะใช้เวลาในการสัมภาษณ์ประมาณ

40-60 นาที ผู้ศึกษากำหนดแนวคำถามเพื่อสัมภาษณ์ดังนี้ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ ส่วนที่ 2 ประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์ ซึ่งผู้ศึกษาได้สร้างขึ้นเพื่อใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อต้องการทราบคำตอบเกี่ยวกับบริบท สภาพปัญหาในการนำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานไปปฏิบัติ รวมทั้งแนวทางในการนำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดไปปฏิบัติ

4. การรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล การตรวจสอบ และนำเสนอข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยมีลำดับขั้นตอนในการวิเคราะห์ ดังนี้

1. ผู้ศึกษาจะนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยนำคำสัมภาษณ์จากผู้ถูกสัมภาษณ์มาเปรียบเทียบความเหมือนและความต่างของแต่ละบุคคล และจัดลำดับความสำคัญและคุณลักษณะของข้อมูล

2. นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ที่จัดลำดับความสำคัญแล้วนำมาเปรียบเทียบกับข้อมูลทางเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นแนวคิดทฤษฎี ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อที่จะทราบถึงลักษณะที่คล้ายคลึงกันและแตกต่างกันของข้อมูล

3. นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และจากการศึกษาต่าง ๆ มาทำการวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกันอย่างเป็นระบบและนำไปสู่การเชื่อมโยงข้อมูลเข้าด้วยกัน แสดงความสำคัญของข้อมูล ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น เพื่อสะดวกในการวิเคราะห์และเขียนรายงานข้อมูลที่ได้จากการศึกษาจะไม่ใช้ข้อมูลตัวเลข แต่จะเป็นข้อมูลเชิงพรรณนาที่มี “รายละเอียด” และ “ลึก” และมีการอ้างอิงโดยตรงเกี่ยวกับที่มาของข้อมูลไม่จะเป็นข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้าหรือข้อมูลทางเอกสาร

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อให้ข้อมูลมีความเที่ยงตรงและน่าเชื่อถือการตรวจสอบข้อมูลเชิงคุณภาพผู้วิจัยจะใช้หลักการสามเส้า (Triangulation) (สุภารค์ จันทวานิช. 2547) โดยใช้วิธีการเปรียบเทียบจากการใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลหลายวิธี (Methodological Triangulation) คือการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ กัน เพื่อรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน เช่น ใช้การสังเกต ควบคู่กับการซักถามพร้อมกันนั้นก็ศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมจากแหล่งเอกสาร หรือทำการซักถามผู้ให้ ข้อมูลสำคัญ หรืออาจซักถามผู้ให้ข้อมูลหลังจากสรุปผลการศึกษา เพื่อความแน่นอนว่าข้อสรุปนั้นเที่ยงตรงตามความเป็นจริงหรือไม่

ผลการวิจัย (Research Results)

1) บริบทในการนำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานของจังหวัดสมุทรสาครไปปฏิบัติ

เนื่องด้วยจังหวัดสมุทรสาครเป็นจังหวัดที่มีความแตกต่างด้านชีวิตความเป็นอยู่ระหว่างสังคมเมืองและสังคมชนบท เขตของเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม ปัจจุบันสังคมมีความแตกต่างกันมากระหว่างสังคมเมืองกับสังคมชนบท ซึ่งสังคมเมืองนั้นจะมีประชากรอยู่อย่างหนาแน่น เป็นศูนย์กลางทางการศึกษาทางเศรษฐกิจ ในด้านเศรษฐกิจ ประชาชนในเมืองมักมีรายได้ และรายจ่ายสูง

เป็นศูนย์กลางทางการเมืองการปกครอง และสังคมมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ซึ่งทั้งหมดนี้ก็มีผลต่อคุณภาพชีวิต ส่วนสังคมชนบทก็จะมีประชากรเบาบาง กระจายเป็นหมู่บ้าน ประชาชนในกลุ่มมีความสัมพันธ์ใกล้ชิด ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ระดับการศึกษาต่ำ ประชาชนประกอบอาชีพเกษตรกรรม การสื่อสาร การคมนาคมขนส่งไม่สะดวกเป็นอุปสรรคในการพัฒนาความเจริญก้าวหน้า ซึ่งก็มีผลต่อคุณภาพชีวิตเหมือนกัน แต่เมื่อเทียบกับสังคมเมืองจะเห็นว่า สังคมชนบทยังมีความเจริญตามหลังสังคมเมืองอยู่มาก ยังต้องมีการพัฒนาอีกมาก ซึ่งความเจริญก้าวหน้าของสังคมนั้นมีผลต่อคุณภาพชีวิตมาก ความต้องการการอำนวยความสะดวกจากภาครัฐจึงเป็นสิ่งจำเป็นด้วยจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นทุกวัน และประชากรแฝงที่ย้ายถิ่นฐานเข้ามา ทำให้เกิดปัญหาความไม่เพียงพอของโครงสร้างพื้นฐาน องค์การบริหารส่วนจังหวัดเล็งเห็นความสำคัญในการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานที่จะช่วยส่งผลให้คุณภาพชีวิตของประชาชนดีขึ้น จึงได้เน้นการพัฒนาระบบไฟฟ้า ประปา ระบบคมนาคม เพื่อรองรับจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น และเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจ เพิ่มรายได้ให้แก่ประชาชน องค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาครต้องวางแผนแก้ปัญหา และวางแผนเพื่อพัฒนาสังคมชนบทให้มีความเจริญมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการประกอบอาชีพ การคมนาคม หรือเรื่องการศึกษา เหล่านี้ ก็ยังเป็นปัญหาที่สำคัญของสังคมชนบทอยู่ ในการพัฒนาท้องถิ่นนั้น กฎหมายก็ได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของท้องถิ่นอยู่แล้วว่า จะต้องทำในเรื่องอะไรบ้าง มีหน้าที่รับผิดชอบอะไรบ้าง และจะต้องสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติ ซึ่งแผนยุทธศาสตร์ด้านโครงสร้างพื้นฐานก็เป็นด้านที่สำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน

ซึ่งการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ คือทำให้ประชาชนได้รับความช่วยเหลือด้านคมนาคมให้สะดวกสบายขึ้น ส่งผลให้การประกอบอาชีพทั้งทางด้านเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมมีความคล่องตัว รายได้เพิ่มขึ้น ส่งผลให้เศรษฐกิจภายในจังหวัดดีขึ้น ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ลดปัญหาอาชญากรรม ลดอัตราการตายเนื่องจากถึงระบบการรักษาพยาบาลได้รวดเร็วขึ้น การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานจะส่งผลให้การพัฒนาด้านอื่น ๆ ดีขึ้น ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ ด้านการศึกษา การท่องเที่ยว สาธารณสุข โดยรวมถือว่าเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้น

2) สภาพปัญหาในการนำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาครไปปฏิบัติ

ปัญหาด้านโครงสร้างองค์กร

ปัญหาด้านบุคลากร

ปัญหาด้านงบประมาณ

ปัญหาด้านพื้นที่ สถานที่ดำเนินการ

ปัญหาการเตรียมความพร้อมในการดำเนินโครงการ

3) แนวทางการนำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดไปปฏิบัติ

ด้านโครงสร้างองค์กร องค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาครได้มีการแบ่งส่วนราชการอย่างชัดเจน แต่ละส่วนราชการที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบในการดำเนินงานด้านโครงสร้างพื้นฐาน มีความเกี่ยวข้องในการดำเนินงานร่วมกัน ต้องประสานงานให้เกิดความชัดเจนก่อนนำโครงการเข้าสู่แผน ฯ เพื่อให้โครงการนั้น ๆ สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง จึงจะไม่เกิดปัญหาระหว่างดำเนินการ

ด้านบุคลากร องค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาครได้มีการจัดทำแผนอัตรากำลังสามปี เพื่อเตรียมพร้อมรองรับโครงการที่จะดำเนินการในอนาคต และสรรหาบุคลากรด้านช่าง เพราะมีความสำคัญในการทำการโครงการเกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐานมากที่สุดสำหรับบุคลากรที่มีอยู่ได้พัฒนาความรู้ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านวิศวกรรมและความปลอดภัย เพื่อให้สามารถทดแทนบุคลากรที่ขาดแคลนได้ ปลุกฝังให้บุคลากรยึดหลักความรับผิดชอบในการทำงาน และที่สำคัญต้องทำงานด้วยใจรักบริการ

ด้านงบประมาณ แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานไปปฏิบัติ เป็นด้านที่ใช้งบประมาณมากที่สุด องค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาครได้นำความคิดเห็น ข้อเสนอแนะของประชาชนมาจัดลำดับความสำคัญและบรรจุลงในแผนเพื่อดำเนินการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้เร็วที่สุด ส่วนโครงการขนาดใหญ่ที่ต้องใช้งบประมาณสูง ต้องทำการบูรณาการร่วมกันกับหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้โครงการสำเร็จลุล่วง

ด้านสถานที่/พื้นที่ ในการดำเนินโครงการก่อสร้างด้านโครงสร้างพื้นฐานนั้น หากมีผลกระทบต่อน้ำที่ของประชาชน องค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาครจะนำร่างแบบการก่อสร้างเข้าสู่ขั้นตอนรับฟังความคิดเห็นจากพี่น้องประชาชนในพื้นที่ และหากไม่มีปัญหาขัดข้องประการใด ก็จะเริ่มดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป เพื่อชี้แจงให้ประชาชนได้รับทราบผลประโยชน์ที่จะได้รับ เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการดำเนินโครงการ และในการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจรับงานจ้าง ในโครงการก่อสร้างต่าง ๆ นั้น องค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาครได้เปิดโอกาสให้ประชาชนในพื้นที่ได้ร่วมเป็นคณะกรรมการตรวจรับด้วย เพื่อเป็นการดำเนินงานอย่างโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้

นอกจากนั้น การประสานกับหน่วยงานเจ้าของพื้นที่ก็มีความสำคัญ ในการดำเนินโครงการที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างพื้นฐาน ต้องแจ้งประสานขออนุญาตต่อกรมเจ้าท่าในไตรมาสแรกของปีงบประมาณ หลังจากนั้นให้รีบดำเนินการขต่อกรมชลประทาน กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง และกรมส่งเสริมสหกรณ์แล้วแต่กรณี องค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาครได้นำแนวทางปฏิบัติตามมติ ครม. เมื่อวันที่ 23 มิถุนายน 2563 กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เสนอมาตรการแก้ไขปัญหากรณีที่ดินราชการหรือหน่วยงานของรัฐ เข้าทำประโยชน์ในพื้นที่ป่าไม้ก่อนได้รับอนุญาต 5 มาตรการ คือ

1) การเข้าทำประโยชน์ในพื้นที่ป่าไม้ทุกกรณีของส่วนราชการ หรือหน่วยงานของรัฐที่ได้ดำเนินการเรียบร้อยแล้ว หรืออยู่ในระหว่างดำเนินการโดยไม่ได้รับอนุญาตให้ใช้พื้นที่ เห็นควรผ่อนผันให้ส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐดำเนินการต่อไปได้ โดยให้ส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐ

ดำเนินการให้ถูกต้องตามระเบียบและกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้ต่อไป ทั้งนี้ ให้พิจารณาเฉพาะส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐที่ยื่นคำขออนุญาตไว้แล้ว หรือยื่นคำขออนุญาตเข้าทำประโยชน์ภายใน 180 วัน นับแต่วันที่คณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ

2) กรณีที่ส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐ ซึ่งต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของโครงการประเภทต่าง ๆ ตามแนวทางปฏิบัติที่คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติได้กำหนดไว้ก่อนการเข้าทำประโยชน์ในพื้นที่ป่าไม้ทุกกรณีของส่วนราชการ หรือหน่วยงานของรัฐ ที่ได้ดำเนินการเสร็จสิ้นเรียบร้อยแล้ว หรือกำลังอยู่ในระหว่างดำเนินงานโดยไม่ได้รับอนุญาตให้ใช้พื้นที่ตามระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวกับการป่าไม้ ให้ส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐต้องเสนอรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมให้ถูกต้องตามระเบียบและกฎหมายต่อไป

3) การเข้าทำประโยชน์ในพื้นที่ป่าไม้ของส่วนราชการหรือองค์การของรัฐทุกกรณี จะต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้ โดยจะต้องได้รับอนุญาตให้ใช้พื้นที่ป่าไม้ก่อน จึงจะเข้าดำเนินการได้ หากปรากฏว่ายังมีส่วนราชการหรือองค์การของรัฐใด เข้าทำประโยชน์ในพื้นที่ป่าไม้ก่อนได้รับอนุญาตอีก ซึ่งเป็นการปฏิบัติไม่ชอบด้วยกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้ เมื่อคณะรัฐมนตรีมีความเห็นชอบในหลักการตามข้อ 1) และ 2) แล้วให้กรมป่าไม้พิจารณาดำเนินการตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด

4) มิให้ส่วนราชการทุกหน่วยงานจัดสรรงบประมาณให้แก่โครงการที่ดำเนินการในพื้นที่ป่าไม้ที่ยังไม่ได้รับอนุญาตให้ใช้พื้นที่ป่าไม้

5) ในกรณีฉุกเฉินและมีความจำเป็นในการปรับปรุงและซ่อมแซม เพื่อแก้ไขความเดือดร้อนของราษฎร ให้สามารถดำเนินการไปพลางก่อนได้ และแจ้งให้กรมป่าไม้ทราบภายหลัง ตัวอย่างเช่น กรณีเส้นทางหรือถนนที่ยังไม่ได้รับอนุญาต ถูกน้ำไหลบ่าทำให้ทางขาด ประชาชนจำนวนมากได้รับความเดือดร้อน ซึ่งต้องเป็นกรณีฉุกเฉินและจำเป็นจริง ๆ

ด้านวัสดุ อุปกรณ์ และเครื่องมือเครื่องใช้ องค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาครเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความพร้อมในด้านวัสดุ อุปกรณ์ เมื่อเกิดภัยพิบัติหรือเหตุการณ์เดือดร้อนปัญหาเร่งด่วนต่าง ๆ จึงได้สนับสนุนไปยังหน่วยงานอื่น ๆ ในจังหวัดด้วยการส่งทีมงานและเครื่องจักรช่วยกำจัดสิ่งกีดขวางหรือการขุดลอก คู คลอง ทางไหลของน้ำมาโดยตลอดและยังดำเนินการอยู่อย่างต่อเนื่อง

อภิปรายผล (Research Discussion)

จากผลการศึกษาแนวทางการนำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาครไปปฏิบัติ ผู้วิจัยนำมาอภิปรายผลตามประเด็นวัตถุประสงค์ในการศึกษา 2 ประเด็น ดังนี้

1. การศึกษาบริบท สภาพปัญหาของการนำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาครไปปฏิบัติ พบว่าการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน

เช่น ถนน ไฟฟ้า เจาะน้ำบาดาล หอถังส่งน้ำ เชื่อมกันดิน ได้ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ คือ ทำให้ประชาชนได้รับความช่วยเหลือด้านคมนาคมให้สะดวกสบายขึ้น ส่งผลให้การประกอบอาชีพทั้งทางด้านเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมมีความคล่องตัว รายได้เพิ่มขึ้น ส่งผลให้เศรษฐกิจภายในจังหวัดดีขึ้น ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ลดปัญหาอาชญากรรม ลดอัตราการตายเนื่องจากถึงระบบการรักษาพยาบาลได้รวดเร็ว การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานจะส่งผลให้การพัฒนาในด้านอื่น ๆ ดีขึ้น ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ ด้านการศึกษา การท่องเที่ยว สาธารณสุข โดยรวมถือว่าเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ความแตกต่างในด้านภูมิศาสตร์ สภาพสังคมของแต่ละท้องถิ่น ทำให้สภาพปัญหาที่มีความแตกต่างกัน ส่งผลให้ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติย่อมแตกต่างกันไปด้วย การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ นั้น จะทำให้ทราบว่าในกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติ ความสำเร็จหรือความล้มเหลว

2. แนวทางการนำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาครไปปฏิบัติคือ ก่อนนำโครงการเข้าสู่แผน ฯ มีการเพิ่มอำนาจหน้าที่ให้กองแผนและงบประมาณให้พิจารณาโครงการที่พร้อมดำเนินการก่อนนำเข้าแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาคร เพื่อให้โครงการนั้น ๆ สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง จึงจะไม่เกิดปัญหาระหว่างดำเนินการ โดยการประสานกับหน่วยงานที่ขอรับเงินอุดหนุน ก่อนการขอสนับสนุนงบประมาณต้องเตรียมความพร้อมก่อนของงบประมาณหรือประสานแผนมายังองค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาคร โดยต้องพิจารณาถึงอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ.2540 พระราชบัญญัติกำหนดและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 และระเบียบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง จากรายงานการติดตามประเมินผลแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2562 พบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานอยู่ในระดับมาก เมื่อศึกษารายละเอียดจะเห็นได้ว่าประชาชนผู้มีส่วนได้เสียมีความพึงพอใจในการพัฒนาและปรับปรุงเส้นทางคมนาคมและการขนส่งให้มีมาตรฐาน ตลอดจนการปรับปรุงระบบสาธารณูปโภค เพื่อให้ประชาชนมีไฟฟ้าและน้ำอย่างเพียงพอ และการป้องกัน แก้ไขปัญหาน้ำท่วมและภัยธรรมชาติอื่น ๆ

ในการดำเนินโครงการก่อสร้างด้านโครงสร้างพื้นฐานนั้น หากมีผลกระทบต่อพื้นที่ของประชาชน องค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาครจะนำร่างแบบการก่อสร้างเข้าสู่ขั้นตอนรับฟังความคิดเห็นจากพี่น้องประชาชนในพื้นที่ และหากไม่มีปัญหาขัดข้อง จะเริ่มดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป เพื่อชี้แจงให้ประชาชนได้รับทราบผลประโยชน์ที่จะได้รับ เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการดำเนินโครงการ และในการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจรับงานจ้าง ในโครงการก่อสร้างต่าง ๆ นั้น องค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาครได้เปิดโอกาสให้ประชาชนในพื้นที่ได้ร่วมเป็นคณะกรรมการตรวจรับด้วย เพื่อเป็นการดำเนินงานอย่างโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้

ข้อเสนอแนะ (Research Suggestions)

1. ในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานและด้านอื่น ๆ ควรจะมีการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่ให้มากขึ้น เพื่อให้ทราบความต้องการที่แท้จริง
2. ในการนำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาครไปปฏิบัติ ควรมีประกาศเกี่ยวกับรายละเอียดของโครงการให้ชัดเจน เพื่อให้เกิดความโปร่งใส ประชาชนจะได้เข้าใจถึงประโยชน์ที่จะได้รับและสามารถให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี
3. องค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาครควรให้ความรู้กับบุคลากร สร้างความเข้าใจในการปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดการทำงานร่วมกันอย่างมีความรับผิดชอบ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาแนวทางการนำแผนยุทธศาสตร์ไปปฏิบัติขององค์กรปกครองท้องถิ่นอื่นและศึกษาด้านอื่นๆเพิ่มเติม เพื่อนำมาเปรียบเทียบผลการวิจัย
2. ควรศึกษาประสิทธิภาพของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาครว่ามีความสอดคล้องกับนโยบายบริหารงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาครหรือไม่ อย่างไร

เอกสารอ้างอิง (References)

- กองแผนและงบประมาณ. (2561). รายงานการติดตามและประเมินผลแผนฯ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2561. สมุทรสาคร: องค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาคร.
- กองแผนและงบประมาณ. (2562). แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาคร (พ.ศ.2561-พ.ศ. 2565). สมุทรสาคร : องค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาคร.
- กรมการปกครอง. (2543). รวมกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อสาการศึกษาดินแดน.
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2548). คู่มือการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น (แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา แผนพัฒนาสามปีและแผนดำเนินงาน). กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.
- สภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2544). ยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างการพัฒนาชนบทและเมืองอย่างยั่งยืน. สืบค้น 20 สิงหาคม 2563, จาก <https://www.ryt9.com/s/nescd/243114>.
- สุรางค์ จันทวนิช. (2547). วิจัยเชิงคุณภาพ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เกษวดี เนื่องศรี. (2555). การบริหารการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจขององค์การบริหารส่วนจังหวัดฉะเชิงเทรา. การค้นคว้าอิสระปริญญาโทบัณฑิต. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ปิยะนุช เงินคล้าย. (ม.ป.ป). นโยบายสาธารณะ. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์เอกสารทางวิชาการ คณะรัฐศาสตร์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ.2540 (2540, ตุลาคม 31). ราชกิจจานุเบกษา. น. 21.

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 (2542, พฤศจิกายน 17). ราชกิจจานุเบกษา. น.5.

มยุรี อนุมานราชธน. (2544). *การบริหารโครงการฯ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. เชียงใหม่: หจก. ธนุชพริ้นติ้ง. วรเดช จันทรรต. (2545). *การนำนโยบายไปปฏิบัติ*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: สหยาบสื่อและการพิมพ์.

อัมพร รุ่งศรี. (2553). *ประสิทธิผลของนโยบายและแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา เทศบาลตำบลบางหลวง อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท. การศึกษาอิสระปริญญามหาบัณฑิต. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.*

เอกลักษณ์ อุปริรัตน์. (2552). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดบริการสาธารณะ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*

**ผลการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดโฮสโคป
ที่มีต่อเอ็กเซคิวทีฟฟังก์ชันในกลุ่มทักษะปฏิบัติของเด็กอนุบาล
Effects of High/Scope Creative Art Activities on Practical skills
in Executive Functions of Kindergarteners**

ลัดดา สุปะเพียร¹ กุลชาติ พันธวรกุล²
Ladda Supaphian, Kullachat Pantuworakul

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนเอ็กเซคิวทีฟฟังก์ชันในกลุ่มทักษะปฏิบัติของเด็กอนุบาลก่อนและหลังการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดโฮสโคป 2. เปรียบเทียบเอ็กเซคิวทีฟฟังก์ชันในกลุ่มทักษะปฏิบัติของเด็กอนุบาลที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดโฮสโคป เทียบเกณฑ์ร้อยละ 70 3. ประเมินพัฒนาการเกี่ยวกับเอ็กเซคิวทีฟฟังก์ชันในกลุ่มทักษะปฏิบัติของเด็กอนุบาลหลังได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดโฮสโคป ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เด็กอนุบาลชั้นปีที่ 1 ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จำนวน 22 คน ระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งสิ้น 10 สัปดาห์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรม และแบบสังเกต การวิจัยนี้ใช้แบบแผนการทดลองแบบกลุ่มเดียวที่มีการทดสอบก่อนและหลังการทดลอง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คะแนนพัฒนาการ และการทดสอบค่าที ผลการวิจัย พบว่า 1) หลังการทดลอง เด็กอนุบาลมีเอ็กเซคิวทีฟฟังก์ชันในกลุ่มทักษะปฏิบัติสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 2) หลังการทดลอง เด็กอนุบาลมีเอ็กเซคิวทีฟฟังก์ชันในกลุ่มทักษะปฏิบัติสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดโฮสโคป มีคะแนนพัฒนาการของเอ็กเซคิวทีฟฟังก์ชันในกลุ่มทักษะปฏิบัติในภาพรวม จากก่อนการทดลองอยู่ในระดับสูงมาก

คำสำคัญ (Keywords) : ศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดโฮสโคป; เอ็กเซคิวทีฟฟังก์ชัน; เด็กอนุบาล

Received: 2021-05-10 **Revised:** 2021-06-05 **Accepted:** 2021-06-08

¹ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ฯ Early Childhood Education Program, Faculty of Education, Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage.

² คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ฯ Early Childhood Education Program, Faculty of Education, Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage.

Corresponding author email: kullachat@vru.ac.th

Abstract

The aims of this research were 1. to compare the average scores of practical skills in executive functions of kindergarteners before and after participating in High/ Scope creative art activities, 2. to compare practical skills in executive functions of kindergarteners after participating in High/Scope creative art activities with the 70-percent standard, and 3. to evaluate the development practical skills in executive functions of kindergarteners after participating in High/ Scope creative art activities. The samples used in this research included 22 Kindergarten 1 students of Valaya Alongkorn Rajabhat University Demonstration School. The duration consumed for data collection was 10 weeks. The tools used in this research included an activity plan and an observation form. The one-group posttest-only design was applied to this research. The data were analyzed by using the mean, standard deviation, growth score, and independent sample t-test. The results showed that 1) the kindergarteners had greater practical skills in executive functions at a significant level of .05 after the experiment, 2) the kindergarteners had greater practical skills in executive functions than the 70-percent standard at a significant level of .05 after the experiment, and 3) the kindergarteners attending High/ Scope creative art activities had very high overall growth scores of practical skills in executive functions after the experiment.

Keywords: High/Scope Creative Art Activities; Executive Functions; Kindergarteners

บทนำ (Introduction)

ปัจจุบันเทคโนโลยีสมัยใหม่ได้มาพร้อมกับโลกาภิวัตน์ทำให้โลกเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เด็กไทยที่จะเติบโตไปใช้ชีวิตในโลกยุคใหม่จำเป็นต้องมีคุณลักษณะและทักษะในศตวรรษที่ 21 ซึ่งทักษะนี้เกิดขึ้นได้ด้วยการฝึกฝนทักษะสมองส่วนหน้าหรือเอ็กzekคิวทีฟฟังก์ชันส์มาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปฐมวัย ซึ่งเป็นความสามารถของสมองและจิตใจของมนุษย์ที่ใช้ในการควบคุมความคิด อารมณ์ และการกระทำเพื่อให้ถึงเป้าหมาย ที่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องยาวนานตั้งแต่เกิดไปจนถึงวัยผู้ใหญ่ตอนต้น (0 - 25 ปี) ซึ่งในช่วง 3 - 6 ปี เป็นวัยที่มีความสำคัญในการสร้างพื้นฐานที่แข็งแกร่งหรือเรียกว่าเป็นช่วงวัย “หน้าต่างแห่งโอกาส” ในการพัฒนาเอ็กzekคิวทีฟฟังก์ชันส์ (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) และสถาบันรักลูก เลิร์นนิ่ง กรุ๊ป , 2561; สุภาวดี หาญเมธี, 2558) โดยเอ็กzekคิวทีฟฟังก์ชันส์กลุ่มทักษะปฏิบัติเป็นความสามารถของสมองและจิตใจที่เกี่ยวข้องกับการกระทำหรือการปฏิบัติเพื่อให้ถึงเป้าหมาย มีองค์ประกอบ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านริเริ่มและลงมือทำ ด้านวางแผน จัดระบบ ดำเนินการ และด้านมุ่งเป้าหมาย ซึ่งทั้ง 3

ด้านนี้เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ให้สำเร็จ ซึ่งเด็กที่ขาดทักษะนี้จะวางแผนไม่เป็น ทำให้การปฏิบัติกิจกรรมมีปัญหา ไม่รู้วิธีการแก้ไขปัญหาและปฏิบัติกิจกรรมไม่เสร็จสมบูรณ์ทันเวลา (ประเสริฐ ผลิตผลการพิมพ์, 2561)

การพัฒนาเอ็กเซ็กคิวทีฟฟังก์ชันส์ในเด็กอนุบาลสามารถทำได้โดยการจัดกิจกรรมที่มีลักษณะเป็นกิจกรรมระยะยาวที่ประกอบด้วยกิจกรรมย่อย ๆ หลายกิจกรรมร้อยเรียงต่อเนื่องกัน เช่น กิจกรรมโครงการ (Project Approach) หรือกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดโฮสโคป ซึ่งเป็นกิจกรรมศิลปะที่เน้นกระบวนการ (Process Art) ให้เด็กได้เรียนรู้แบบลงมือกระทำ ผึกทักษะปฏิบัติ ผึกการริเริ่มสร้างสรรค์ การวางแผน การวางแผนเป้าหมายรวมถึงการลงมือปฏิบัติเพื่อไปถึงเป้าหมาย กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดโฮสโคป มีขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมคือขั้นที่ 1 วางแผน (Plan) ขั้นที่ 2 การปฏิบัติ (Do) และขั้นที่ 3 ทบทวน (Review) เป็นการสะท้อนการปฏิบัติกิจกรรมและผลงานให้เพื่อนและครูฟัง ที่มีการเชื่อมโยงระหว่างขั้นวางแผนกับการปฏิบัติกิจกรรม รวมถึงเล่าประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ได้ปฏิบัติกิจกรรมโดยครูมีบทบาทเป็นผู้กระตุ้นเด็กด้วยการใช้คำถาม ที่นำไปสู่การใช้เอ็กเซ็กคิวทีฟฟังก์ชันส์อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ นภาพรณ ชันประกอบ (2562) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับผลของการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดโฮสโคปที่มีต่อการคิดเชิงบริหาร ด้านการวางแผนจัดการของเด็กปฐมวัย พบว่า เด็กปฐมวัยหลังได้รับการจัดกิจกรรมมีการคิดเชิงบริหารหรือเอ็กเซ็กคิวทีฟฟังก์ชันส์ ด้านการวางแผนจัดการสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

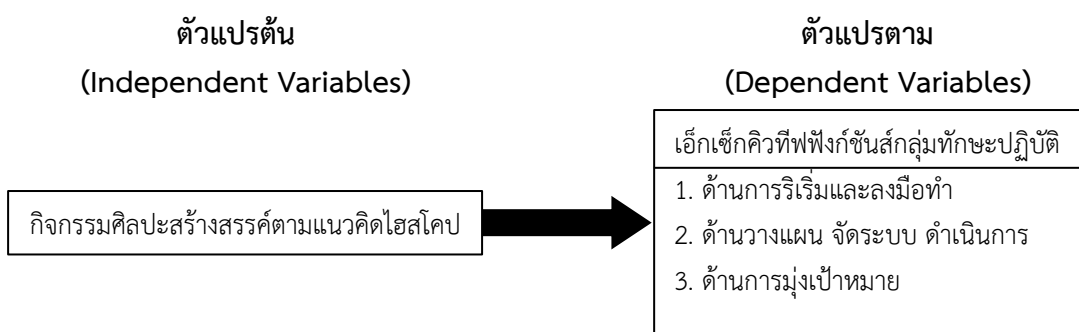
ปัญหาที่พบในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั่วทุกภาคของประเทศไทย ในเด็กอายุ 2-6 ปี จำนวน 2,965 คน พบว่า เด็กไทยวัย 2-6 ปีมีคะแนนพัฒนาการด้านเอ็กเซ็กคิวทีฟฟังก์ชันส์ โดยรวมต่ำกว่าเกณฑ์เฉลี่ยเล็กน้อยไปจนถึงล่าช้ามาก ประมาณเกือบ 30% นอกจากนี้ ยังพบว่า เด็กวัย 2-6 ปีที่เริ่มมีปัญหาพฤติกรรมด้านเอ็กเซ็กคิวทีฟฟังก์ชันส์ มากกว่าเกณฑ์เฉลี่ยเล็กน้อยจนถึงมีปัญหาอย่างชัดเจน มีมากกว่า 30% เด็กที่มีปัญหาพัฒนาการด้านเอ็กเซ็กคิวทีฟฟังก์ชันส์ จะสัมพันธ์ความยากลำบากในการควบคุมกำกับตนเอง หุนหันพลันแล่น ใจร้อน รอคอยไม่เป็นสมาธิสั้น วอกแวกง่าย และในระยะยาวอาจส่งผลเสียต่อการเรียน การทำงาน การอยู่ร่วมกับผู้อื่น ยิ่งไปกว่านั้นพฤติกรรมการคิดเชิงบริหารมีความเกี่ยวข้องกับโรคทางจิตเวช เช่น โรคซึมเศร้า สมาธิสั้น ย้ำคิดย้ำทำ ซึมเศร้า เกร็ดธรรพาล เป็นต้น (นวลจันทร์ จุฑาภักดีกุล และคณะ, 2560)

จากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นและการศึกษาเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ สะท้อนให้เห็นว่าการพัฒนาเอ็กเซ็กคิวทีฟฟังก์ชันส์กลุ่มทักษะปฏิบัตินั้นต้องอาศัยกระบวนการจัดประสบการณ์ที่เน้นให้เด็กเกิดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ ผ่านการริเริ่มและลงมือทำ เด็กได้วางแผน จัดระบบการทำงาน และดำเนินกิจกรรมด้วยตนเอง เพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดโฮสโคปนั้นเป็นกระบวนการที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก ซึ่งมีจุดสำคัญอยู่ที่ประสบการณ์การเรียนรู้ (Key Experience) ที่เด็กควรได้รับระหว่างกิจกรรม ดังนั้นจากความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญในการสร้างเสริมเอ็กเซ็กคิวทีฟฟังก์ชันส์กลุ่มทักษะปฏิบัติให้เด็ก

ปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดโฮสโคป เพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยสำหรับครูและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยได้นำผลการศึกษาค้นคว้าไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อเด็กปฐมวัยต่อไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework)

การวิจัยเรื่อง ผลการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดโฮสโคปที่มีต่อเด็กปฐมวัยที่พึงประสงค์กลุ่มทักษะปฏิบัติของเด็กอนุบาล โดยจากการทบทวนตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้วิจัยนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังแสดงในแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนเด็กปฐมวัยที่พึงประสงค์กลุ่มทักษะปฏิบัติของเด็กอนุบาลก่อนและหลังการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดโฮสโคป
2. เพื่อเปรียบเทียบเด็กปฐมวัยที่พึงประสงค์กลุ่มทักษะปฏิบัติของเด็กอนุบาลที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดโฮสโคป เทียบเกณฑ์ร้อยละ 70
3. เพื่อประเมินพัฒนาการเกี่ยวกับเด็กปฐมวัยที่พึงประสงค์กลุ่มทักษะปฏิบัติของเด็กอนุบาลหลังได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดโฮสโคป

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi - Experimental Research) เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดโฮสโคปที่มีต่อเด็กปฐมวัยที่พึงประสงค์กลุ่มทักษะปฏิบัติสำหรับเด็กอนุบาล ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการใช้แบบแผนการทดลองแบบกลุ่มเดียวที่มีการทดสอบก่อนและหลังการทดลอง (One Group Pretest - Posttest Design) (Fitz-Gibbon, 1987)

2. การกำหนดประชากรและตัวอย่างประชากร

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เด็กอนุบาลปีที่ 1 ที่ศึกษาในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2563 ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) จำนวน 66 คน

2.2 ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เด็กอนุบาลปีที่ 1 ห้อง 1 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2563 ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) จำนวน 22 คน ได้มาโดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลาก โดยจับสลากมา 1 ห้อง จากทั้งหมด 4 ห้อง ซึ่งผลการจับสลาก พบว่า ได้ห้องเรียนอนุบาล 1 ห้อง 1 ซึ่งมีเด็กอนุบาลจำนวนทั้งสิ้น 22 คน มาเป็นตัวอย่างประชากรในการวิจัย

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 2 ประเภท ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดโฮสโคป และแบบสังเกตเอ็กเช็กคิวทีฟฟังก์ชันสีกกลุ่มทักษะปฏิบัติสำหรับเด็กอนุบาล มีรายละเอียด ดังนี้

3.1 แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดโฮสโคป

แผนการจัดกิจกรรมฯ ที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้น จำนวน 24 แผน ได้รับการตรวจสอบความสอดคล้องของเนื้อหาและความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน โดยใช้เกณฑ์พิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมีคุณภาพสามารถใช้ได้จริง ($\bar{X} \geq 3.50$) พบว่า แผนการจัดกิจกรรมฯ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.04 แสดงว่ามีความเหมาะสมอยู่ในเกณฑ์ที่มีคุณภาพในการไปใช้

3.2 แบบสังเกตเอ็กเช็กคิวทีฟฟังก์ชันสีกกลุ่มทักษะปฏิบัติสำหรับเด็กอนุบาล

แบบสังเกตฯ มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ 3 ตัวเลือก จำนวน 12 ข้อ ได้รับการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน พบว่า ข้อรายการมีค่า IOC ระหว่าง .60 - 1.00 ซึ่งแสดงว่ามีความตรงเชิงเนื้อหาผ่านเกณฑ์ที่กำหนดทุกข้อ จากนั้นผู้วิจัยนำแบบสังเกตฯ ไปทดลองนำร่องกับเด็กอนุบาลมีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยและครูปฐมวัย จำนวน 2 คน ร่วมกันใช้แบบสังเกตฯ เพื่อหาคุณภาพด้านความเชื่อมั่น โดยการหาความเชื่อมั่นระหว่างผู้ให้คะแนน (Inter-rater Reliability) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .94

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยมีกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีรายละเอียดดังนี้

4.1 ขั้นเก็บรวบรวมข้อมูลก่อนการทดลอง ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์จากครูประจำชั้น เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยนำแบบสังเกตเอ็กเช็กคิวทีฟฟังก์ชันสีกกลุ่มทักษะปฏิบัติสำหรับเด็กอนุบาลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มาดำเนินการเก็บข้อมูลก่อนการทดลอง (Pretest) กับตัวอย่างประชากรเป็นรายบุคคล โดยใช้เวลา 1 สัปดาห์

4.2 ขั้นเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างการทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการทดลองโดยใช้แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดโฮสโคป เป็นระยะเวลาเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน ได้แก่ วันจันทร์ วันพุธ และวันศุกร์ ในช่วงกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ เวลา 10.10-10.55 น. ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ ถึง เดือนมีนาคม พ.ศ. 2564 โดยผู้วิจัยเป็นผู้จัดกิจกรรมด้วยตนเอง

4.3 ขั้นเก็บรวบรวมข้อมูลหลังการทดลอง ผู้วิจัยนำแบบสังเกตเอ็กเช็กคิวทีฟฟังก์ชันส์กลุ่มทักษะปฏิบัติสำหรับเด็กอนุบาลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มาดำเนินการเก็บข้อมูลหลังการทดลอง (Posttest) กับตัวอย่างประชากรเป็นรายบุคคล โดยใช้เวลา 1 สัปดาห์

5. การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย

5.1 วิเคราะห์การเปรียบเทียบคะแนนเอ็กเช็กคิวทีฟฟังก์ชันส์กลุ่มทักษะปฏิบัติของเด็กอนุบาลก่อนและหลังการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดโฮสโคป โดยนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) แล้วนำค่าเฉลี่ยคะแนนเอ็กเช็กคิวทีฟฟังก์ชันส์กลุ่มทักษะปฏิบัติสำหรับเด็กอนุบาลมาเปรียบเทียบโดยการทดสอบค่าที (t-test Dependent Samples) เพื่อตรวจสอบว่าการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดโฮสโคปส่งผลให้เด็กอนุบาลมีคะแนนเอ็กเช็กคิวทีฟฟังก์ชันส์กลุ่มทักษะปฏิบัติสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลองหรือไม่ และเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบความเรียง (ตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1)

5.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบเอ็กเช็กคิวทีฟฟังก์ชันส์กลุ่มทักษะปฏิบัติของเด็กอนุบาลที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดโฮสโคป เทียบเกณฑ์ร้อยละ 70 ด้วยการใช้การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และทำการทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติทดสอบทีแบบหนึ่งกลุ่ม (One Samples t-test) และเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบความเรียง (ตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2)

5.3 ประเมินพัฒนาการของเอ็กเช็กคิวทีฟฟังก์ชันส์กลุ่มทักษะปฏิบัติของเด็กอนุบาลหลังได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดโฮสโคป โดยนำคะแนนที่ได้จากแบบสังเกตฯ ทั้งก่อนและหลังการจัดกิจกรรมมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ยและเปรียบเทียบข้อมูล โดยใช้การกำหนดคะแนนแบบอิงพัฒนาการ (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2556) เพื่อตรวจสอบพัฒนาการของเอ็กเช็กคิวทีฟฟังก์ชันส์กลุ่มทักษะปฏิบัติของเด็กอนุบาลว่ามีพัฒนาการสูงขึ้นอยู่ในระดับใด และเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบความเรียงและแผนภูมิ (ตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 3)

ผลการวิจัย (Research Results)

จากการทดลองการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดโฮสโคปที่มีต่อเอ็กเช็กคิวทีฟฟังก์ชันส์กลุ่มทักษะปฏิบัติของเด็กอนุบาล สามารถสรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนเอ็กเช็กคิวทีฟฟังก์ชันส์กลุ่มทักษะปฏิบัติของเด็กอนุบาลที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดโฮสโคป

ตัวแปรตาม	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	SD	ระดับ	t	p
เอ็กเซ็กคิวทีฟฟิงก์ชันส์กลุ่มทักษะปฏิบัติภาพรวม							
ก่อนการทดลอง	22	24	1.14	1.73	น้อย	73.03*	.00
หลังการทดลอง	22	24	20.91	1.54	มาก		
1. ด้านการริเริ่มและลงมือทำ							
ก่อนการทดลอง	22	8	.50	.86	น้อย	54.34*	.00
หลังการทดลอง	22	8	7.32	.57	มาก		
2. ด้านวางแผน จัดระบบ ดำเนินการ							
ก่อนการทดลอง	22	10	.23	.53	น้อย	57.75*	.00
หลังการทดลอง	22	10	8.41	.67	มาก		
3. ด้านการมุ่งเป้าหมาย							
ก่อนการทดลอง	22	6	.41	.59	น้อย	36.58*	.00
หลังการทดลอง	22	6	5.18	.66	มาก		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 เด็กอนุบาลมีเอ็กเซ็กคิวทีฟฟิงก์ชันส์กลุ่มทักษะปฏิบัติในภาพรวมก่อนการทดลองอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.14$, $SD = 1.73$) และหลังการทดลองอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 20.91$, $SD = 1.54$) และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า 1) ด้านการริเริ่มและลงมือทำ พบว่า ก่อนการทดลองอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = .50$, $SD = .86$) และหลังการทดลองอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 7.32$, $SD = .57$) 2) ด้านวางแผน จัดระบบ ดำเนินการ พบว่า ก่อนการทดลองอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = .23$, $SD = .53$) และหลังการทดลองอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 8.41$, $SD = .67$) และ 3) ด้านการมุ่งเป้าหมาย พบว่า ก่อนการทดลองอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = .41$, $SD = .41$) และหลังการทดลองอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 5.18$, $SD = .66$)

ผลการการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนเอ็กเซ็กคิวทีฟฟิงก์ชันส์กลุ่มทักษะปฏิบัติของเด็กอนุบาลที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดโฮสโคปในภาพรวมและรายด้าน พบว่า หลังการทดลอง เด็กอนุบาลมีค่าเฉลี่ยคะแนนเอ็กเซ็กคิวทีฟฟิงก์ชันส์กลุ่มทักษะปฏิบัติสูงกว่า ก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบเอ็กเซ็กคิวทีฟฟิงก์ชันส์กลุ่มทักษะปฏิบัติของเด็กอนุบาลที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดโฮสโคปเทียบเกณฑ์ร้อยละ 70

ตัวแปรตาม	คะแนนเต็ม	เกณฑ์ (70%)	$\bar{X}$	ร้อยละ	SD	t	p
1. ด้านการริเริ่มและลงมือทำ	8	5.60	7.32	91.50	.57	14.19*	.00
2. ด้านวางแผน จัดระบบ ดำเนินการ	10	7.00	8.41	84.10	.67	9.92*	.00
3. ด้านการมุ่งเป้าหมาย	6	4.20	5.18	86.33	.66	6.93*	.00
ภาพรวม	24	16.80	20.91	87.13	1.54	12.51*	.00

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 2 ผลการเปรียบเทียบเอ็กเช็กคิวทีฟฟังก์ชันสัณฐานลักษณะปฏิบัติของเด็กอนุบาลที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดไฮสโคปเทียบเกณฑ์ร้อยละ 70 พบว่าคะแนนหลังการจัดกิจกรรมในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยคะแนนเท่ากับ 20.91 คิดเป็นร้อยละ 87.13 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ 16.8 คะแนน หรือคิดเป็นร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 3 การประเมินพัฒนาการเอ็กเช็กคิวทีฟฟังก์ชันสัณฐานลักษณะปฏิบัติของเด็กอนุบาลที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดไฮสโคป

เด็กอนุบาล	คะแนนเอ็กเช็กคิวทีฟฟังก์ชันสัณฐานลักษณะปฏิบัติของเด็กอนุบาล			
	ก่อนการทดลอง (24)	หลังการทดลอง (24)	คะแนนพัฒนาการ	ระดับพัฒนาการ
คนที่ 1	6	23	94.44	สูงมาก
คนที่ 2	0	20	83.33	สูงมาก
คนที่ 3	4	23	95.00	สูงมาก
คนที่ 4	2	23	95.45	สูงมาก
คนที่ 5	0	22	91.67	สูงมาก
คนที่ 6	0	20	83.33	สูงมาก
คนที่ 7	0	21	87.50	สูงมาก
คนที่ 8	3	22	90.48	สูงมาก
คนที่ 9	1	20	82.61	สูงมาก
คนที่ 10	4	23	95.00	สูงมาก
คนที่ 11	0	20	83.33	สูงมาก
คนที่ 12	0	20	83.33	สูงมาก
คนที่ 13	0	20	83.33	สูงมาก
คนที่ 14	0	20	83.33	สูงมาก
คนที่ 15	2	21	86.36	สูงมาก
คนที่ 16	0	17	70.83	สูง
คนที่ 17	1	20	82.61	สูงมาก
คนที่ 18	0	19	79.17	สูงมาก
คนที่ 19	0	21	87.50	สูงมาก
คนที่ 20	0	21	87.50	สูงมาก
คนที่ 21	0	21	87.50	สูงมาก
คนที่ 22	2	23	95.45	สูงมาก
$\bar{X}$	1.14	20.91	86.48	สูงมาก

จากตารางที่ 3 เด็กอนุบาลมีค่าเฉลี่ยคะแนนเอ็กเช็กคิวทีฟฟังก์ชันสัณฐานลักษณะปฏิบัติในภาพรวมก่อนการจัดกิจกรรมอยู่ในระดับ น้อย ($\bar{X} = 1.14$) และหลังการดำเนินกิจกรรมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 20.91$) โดยมีคะแนนพัฒนาการอยู่ในระดับ สูงมาก คิดเป็นร้อยละ 86.48 และเมื่อพิจารณาคะแนนพัฒนาการเป็นรายบุคคล พบว่า เด็กอนุบาลส่วนใหญ่มีพัฒนาการเอ็กเช็กคิวทีฟ

ฟังก์ชันสัณกลุ่มทักษะปฏิบัติในระดับสูงมาก จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 95.45 และมีการพัฒนาการเอ็กเซ็กคิวทีฟฟังก์ชันสัณกลุ่มทักษะปฏิบัติในระดับสูง จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 4.55

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การวิจัยเรื่อง ผลการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดไฮสโคปที่มีต่อเอ็กเซ็กคิวทีฟฟังก์ชันสัณกลุ่มทักษะปฏิบัติของเด็กอนุบาล ผู้วิจัยขอเสนอการอภิปราย ดังนี้

1. จากผลการวิจัย พบว่า เด็กอนุบาลมีค่าเฉลี่ยคะแนนเอ็กเซ็กคิวทีฟฟังก์ชันสัณกลุ่มทักษะปฏิบัติ หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองนั้น สืบเนื่องจากการทดลอง กระบวนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบปกติ มีรูปแบบการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กได้ฝึกกระบวนการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ค่อนข้างน้อย ยังไม่เน้นให้เด็กได้รู้จักการวางแผน และลงมือกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเองอย่างเป็นระบบ ชัดเจน และต่อเนื่อง ทำให้เด็กมีโอกาสน้อยในการพัฒนาเอ็กเซ็กคิวทีฟฟังก์ชันสัณกลุ่มทักษะปฏิบัติที่เหมาะสม ซึ่งผู้วิจัยได้นำแผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดไฮสโคป จำนวน 24 แผน เข้ามาจัดกิจกรรมในชั้นเรียนจำนวน 8 สัปดาห์ พบว่า หลังการทดลอง เด็กอนุบาลมีค่าเฉลี่ยคะแนนสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดไฮสโคป มีขั้นตอนการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กได้ฝึกกระบวนการคิด ริเริ่ม วางแผนและลงมือกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเองและปฏิบัติกิจกรรมให้เสร็จสมบูรณ์ตามแผนที่วางไว้ สอดคล้องกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) และสถาบันรักลูก เลิร์นนิ่ง กรุ๊ป (2561) กล่าวว่า การให้โอกาสเด็กได้เลือก ตัดสินใจ และวางแผนด้วยตนเองนั้น เปรียบเสมือนเป็นการกระตุ้นให้เด็กได้คิดวิเคราะห์ ไตร่ตรอง แล้วนำมาสรุปเพื่อตัดสินใจวางแผนด้วยตัวเองอย่างมีคุณภาพ และยังมีส่วนสำคัญในการช่วยให้เด็กได้ฝึกคิดอย่างเป็นลำดับขั้น สามารถลำดับในการจัดการสิ่งต่าง ๆ เพื่อมุ่งสู่เป้าหมายที่ตั้งใจไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. จากผลการวิจัย พบว่า เด็กอนุบาลมีค่าเฉลี่ยคะแนนเอ็กเซ็กคิวทีฟฟังก์ชันสัณกลุ่มทักษะปฏิบัติสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (ร้อยละ 70) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดไฮสโคปเป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กได้รับอิสระในการคิด วางแผน และริเริ่มกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง ส่งผลให้เด็กมีความมั่นใจว่าตนเองมีความสามารถในการเลือกตัดสินใจและลงมือทำกิจกรรมต่าง ๆ ตามความสนใจของตนเองได้ ซึ่งสอดคล้องกับวรนาท รักสกุลไทย (2550) ที่ได้กล่าวว่า หลักการสำคัญของไฮสโคปในระดับปฐมวัย คือ การเรียนรู้แบบลงมือกระทำ เด็กได้ลงมือทำงานอย่างเป็นระบบตามความสนใจ สอดคล้องกับหลักทฤษฎีของ Piaget (อ้างถึงใน กุลยา ตันติผลาชีวะ, 2551) ว่าด้วยการเรียนรู้ที่เน้นการลงมือปฏิบัติ เด็กสามารถสร้างความรู้ได้เองโดยใช้กระบวนการสร้างสรรค์การเรียนรู้ (Constructive Process of Learning) เด็กจะเรียนรู้จากการกระทำของตน เด็กสามารถเลือกเรียน เลือกปฏิบัติ ดำเนินการเรียนรู้ และประเมินผลงานของตนเองเพื่อให้งานบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งจากที่กล่าวมาข้างต้นสอดคล้องกับ

งานวิจัยของนภาพรรณ ชันประกอบ (2562) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับผลของการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดโฮสโคปที่มีต่อการคิดเชิงบริหารหรือเอ็กเซ็กคิวทีฟฟังก์ชันส์ ด้านการวางแผนจัดการของเด็กปฐมวัย ซึ่งผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดโฮสโคปมีการคิดเชิงบริหารด้านการวางแผนจัดการสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

3. จากผลการวิจัย พบว่า หลังการทดลอง เด็กอนุบาลมีคะแนนพัฒนาการในภาพรวมอยู่ในระดับสูงมาก เมื่อจำแนกเป็นรายบุคคล พบว่า เด็กอนุบาลมีคะแนนพัฒนาการเอ็กเซ็กคิวทีฟฟังก์ชันส์กลุ่มทักษะปฏิบัติในระดับสูงมาก คิดเป็นร้อยละ 95.45 และระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 4.55 แสดงให้เห็นว่า เด็กอนุบาลส่วนใหญ่มีพัฒนาการเอ็กเซ็กคิวทีฟฟังก์ชันส์กลุ่มทักษะปฏิบัติอยู่ในระดับสูงมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดโฮสโคป เป็นกระบวนการที่เปิดโอกาสให้เด็กได้วางแผนเลือกกิจกรรมตามความสนใจด้วยตนเอง และดำเนินกิจกรรมตามแผนที่วางไว้ ซึ่งทำให้เด็กได้ฝึกกระบวนการคิดในการกำหนดเป้าหมายของผลงานอย่างมีความหมาย รวมทั้งการวางแผนในการใช้วัสดุอุปกรณ์ และการบริหารเวลาอย่างเป็นระบบ เพื่อสร้างผลงานให้เสร็จตามแผน อีกทั้งกระบวนการจัดกิจกรรมที่เน้นการวางแผน (Plan) การปฏิบัติ (Do) และการทบทวน (Review) ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญของกระบวนการการเรียนรู้ในรูปแบบนี้ ยังเป็นกระบวนการที่ร้อยเรียงต่อเนื่องกัน ทำให้เด็กมุ่งมั่นและอดทนในระหว่างการทำกิจกรรม เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับแนวคิดของวราลี โกศัย (2562) ที่กล่าวว่า กระบวนการของกิจกรรมสร้างสรรค์ที่จะทำ让孩子ปฐมวัยมีโอกาสได้พัฒนาเอ็กเซ็กคิวทีฟฟังก์ชันส์นั้นต้องเปิดโอกาสให้เด็กปฐมวัยได้คิดอิสระ ได้ตัดสินใจ ได้ฝึกคาดการณ์ ผ่านการลงมือกระทำตามความสนใจ และเปิดโอกาสให้เด็กได้ฝึกวางแผนงาน ได้ฝึกจัดระบบ ได้ฝึกจัดการเวลาและได้ฝึกจัดลำดับความสำคัญ และฝึกให้เด็กได้มีความกล้าริเริ่ม ได้ลองผิดลองถูก และฝึกแก้ปัญหา รวมถึงให้เด็กได้รู้จักที่จะทบทวนประสบการณ์และได้สรุปบทเรียนอย่างสร้างสรรค์ และสอดคล้องกับงานวิจัยของยุภาวดี พรหมเสถียร และคณะ (2562) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดโฮสโคปร่วมกับการใช้คำถามเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาและความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ดังกล่าว มีความสามารถในการแก้ปัญหาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งการแก้ไขปัญหานั้นเป็นประเด็นหนึ่งในเอ็กเซ็กคิวทีฟฟังก์ชันส์กลุ่มทักษะปฏิบัติ นำไปสู่ข้อสรุปที่ว่า การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดโฮสโคปสามารถเสริมสร้างเอ็กเซ็กคิวทีฟฟังก์ชันส์กลุ่มทักษะปฏิบัติในเด็กอนุบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ครูอนุบาลควรศึกษาหลักการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดโฮสโคปที่

ถูกต้องสอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กแต่ละช่วงวัย เพื่อสร้างเสริมต่อเอ็กเซคิวทีฟฟังก์ชันได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

1.2 ครูอนุบาลควรศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับเอ็กเซคิวทีฟฟังก์ชันอย่างลึกซึ้ง เพื่อเป็นประโยชน์ในการสังเกตพฤติกรรมของเด็กได้อย่างถูกต้องสอดคล้องกับหลักการทำงานของสมอง

1.3 ครูอนุบาลต้องเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรม และเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ อีกทั้งต้องคอยกระตุ้นให้เด็กได้ทำกิจกรรมในแต่ละขั้นตอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ภายใต้การจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้มากที่สุด

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาผลของการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดไฮสโคปที่มีต่อเอ็กเซคิวทีฟฟังก์ชันกลุ่มทักษะด้านอื่น ๆ ของเด็กปฐมวัย เช่น กลุ่มทักษะพื้นฐาน และกลุ่มทักษะกำกับตนเอง ฯลฯ

2.2 การวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาผลของการจัดประสบการณ์อื่น ๆ ที่ส่งเสริมเอ็กเซคิวทีฟฟังก์ชันกลุ่มทักษะปฏิบัติของเด็กปฐมวัย เช่น กิจกรรมเสรีเล่นตามมุม หรือกิจกรรมเกมการศึกษา ฯลฯ

เอกสารอ้างอิง (References)

- กุลยา ตันติผลชีวะ. (2551). *การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: เบรน-เบส บุคส์.
- นภาพรณ ชันประกอบ. (2562). *ผลของการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดไฮสโคปที่มีต่อการคิดเชิงบริหาร (Executive Functions) ด้านการวางแผนจัดการของเด็กปฐมวัย*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
- นวลจันทร์ จุฑาภักดีกุล, นุชนาฏ รักษี, ปนัดดา ธนเศรษฐกร และอรพินท์ เลิศอัสดาตระกูล;. (2560). *การพัฒนาและหาค่าเกณฑ์มาตรฐานเครื่องมือประเมินการคิดเชิงบริหารในเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ประเสริฐ ผลิตผลการพิมพ์. (2561). *เลี้ยงลูกอย่างไรให้ได้ EF*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- ยุภาวดี พรมเสถียร, นิราศ จันทรจิตร และกัลยารัตน์ หัสโรค์. (2562). *การพัฒนาการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดไฮสโคปพร้อมกับการใช้คำถามเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาและความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย*. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม; ว.มร.*, 13(1): 39-46.
- สุภาวดี หาญเมธี. (2558). *EF ภูมิคุ้มกันชีวิตและป้องกันยาเสพติด คู่มือสำหรับครูอนุบาล*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) และสถาบันรักลูก เลิร์นนิ่ง กรุ๊ป. (2561).

คู่มือพัฒนาทักษะสมอง EF Executive Functions สำหรับครูปฐมวัย. กรุงเทพฯ: รักลูกกรุ๊ป.

วรรณาท รักสกุลไทย. (2550). การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยไทย: ตามแนวคิดไฮสโคป. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด วี.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น.

วรลธิ์ โกศัย. (2562). กิจกรรมสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัยกับ EF. สืบค้น 20 เมษายน 2564, จาก [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://blog.bru.ac.th>.

ศิริชัย กาญจนวาสี. (2556). ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Fitz-Gibbon, C.T. (1987). *How to Analyze Data*. CA. Newbury Park, : SAGE Publications.

ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนอำเภอวัง
เจ้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1
The 21st Century Management Skills of School Administrators of
Wang Chao District School Cluster under Tak Primary Educational
Service Area Office 1

วรัญญา ปริชาวงค์¹ บุศรา เชื้อดี² ขจรอรุณพน พงศ์วิริทธิ์ธร³ มาลัย วงศ์ฤทัยวัฒนา⁴
เจษฎา ช.เจริญยิ่ง⁵ จุฑามาศ นวลพริ้ง⁶

Waranay Parisawong, Busara Chuadee, Kajornatthapol Pongwiriththon,
Malai Wongruethaiwattana, Jessada Chor Charoenying, Chuthamas Nualpring

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับและเปรียบเทียบทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนอำเภอวังเจ้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทางการศึกษาในกลุ่มโรงเรียนวังเจ้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 113 คน หลังจากนั้นสุ่มหากกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามจำนวนโรงเรียนใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น โดยใช้วิธีการเทียบสัดส่วนจำนวนผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน แล้วจึงสุ่มกลุ่มตัวอย่างแต่ละโรงเรียนโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ และแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติบรรยาย ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ สถิติทดสอบ ค่าที่ผลการวิจัย พบว่า ระดับทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียน

Received: 2020-12-20 Revised: 2021-01-17 Accepted: 2021-01-19

¹ โรงเรียนบ้านศรีศิริรักษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 Bansrikirak School under Tak Primary Educational Service Area Office 1. Corresponding Author
e-mail: tok2029@gmail.com

² คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น, Faculty of Education, Northern College

³ คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น, Faculty of Business Administration, Northern College

⁴ คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น, Faculty of Education, Northern College

⁵ ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย, Small and Medium Enterprise Development Bank of Thailand

⁶ ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย, Small and Medium Enterprise Development Bank of Thailand

อำเภอวังเจ้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.76$, S.D.=0.26) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านมีระดับคุณภาพชีวิตการทำงานอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ($\bar{X}=3.91$, S.D.=0.52) ทักษะการสื่อสาร ($\bar{X}=3.88$, S.D.=0.48) ทักษะการคิดวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์ ($\bar{X}=3.77$, S.D.=0.45) ทักษะการบริหารจัดการองค์การ ($\bar{X}=3.76$, S.D.=0.41) ทักษะทางเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล ($\bar{X}=3.49$, S.D.=0.29) การเปรียบเทียบลักษณะสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามที่แตกต่างกันทางด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน มีระดับค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนอำเภอวังเจ้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ไม่แตกต่างกัน ส่วนลักษณะสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามที่แตกต่างกันทางด้านขนาดของสถานศึกษา มีระดับค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนอำเภอวังเจ้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: ทักษะการบริหาร; ผู้บริหารสถานศึกษา; ศตวรรษที่ 21

Abstract

This research aimed to study the level and to compare the 21st century management skills of school administrators of Wang Chao District school cluster under Tak Primary Educational Service Area Office 1. The population and sample were 113 school administrators and educational personnel in Wang Chao District school cluster under Tak Primary Educational Service Area Office 1 of the academic year 2020. The samples were randomly classified by the number of schools using stratified sampling method, then compare the number of school administrators and teacher before applied the simple random sampling method. The research tool was a questionnaire with a checklist part and 5-level rating scale part. The quantitative data were analyzed by the descriptive statistics, frequency, percentage, mean, standard deviation, and t-test. The research results revealed that the level of the 21st century management skills of school administrators of Wang Chao District school cluster under Tak Primary Educational Service Area Office 1 in overall was at a high level ($\bar{X}=3.76$, S.D.=0.26). When considering each aspect, it was found that all aspect have a high level of quality in descending order as follows: interpersonal skills ($\bar{X}=3.91$, S.D.=0.52), communication skills ($\bar{X}=3.88$, S.D.=0.48), critical and creative thinking skills ($\bar{X}=3.77$, S.D.=0.45), organizational management skills ($\bar{X}=3.76$, S.D.=0.41), and technological and digital skills ($\bar{X}=3.49$, S.D.=0.29), respectively. The tests compared the characteristics of

respondents who were different in gender, age, education level, and work experience showed no different of the average level about the 21st century management skills of school administrators of Wang Chao District school cluster under Tak Primary Educational Service Area Office 1. For the characteristics of the respondents who were different in the size of the educational institutions reflected the average level of the 21st century management skills of school administrators of Wang Chao District school cluster under Tak Primary Educational Service Area Office 1 with significantly different at a level of 0.05.

Keywords: Management Skills; School Administrators; The 21st Century

บทนำ (Introduction)

ศตวรรษที่ 21 เป็นยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) หรือโลกไร้พรมแดน (Border-less World) ที่กระแสของของโลกเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว รุนแรงต่อเนื่อง ซับซ้อนและเกี่ยวข้งกัน อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในแต่ละสาขา เช่น วิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ วัสดุศาสตร์ คอมพิวเตอร์ การสื่อสารและโทรคมนาคม ฯลฯ โดยนวัตกรรมและเทคโนโลยีแขนงต่าง ๆ หรือแม้แต่การก้าวข้ามจากการดำเนินชีวิตที่ต้องอาศัยการติดต่อกันทางกายภาพ หรือใช้อุปกรณ์สื่อสารข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์พื้นฐานมาเป็นการดำเนินชีวิตในโลกของสารสนเทศ (Cyberspace) ความจริงเสมือน (Virtual Reality) และพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-commerce) อีกทั้งความก้าวหน้าในสังคม ซึ่งส่งผลกระทบโดยตรงต่อความเป็นอยู่ของมนุษย์ในหลายด้านด้วยกัน ทำให้ทุกคนต้องปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง มิเช่นนั้นอาจจะถูกละทิ้งให้ล้าหลังจนไม่สามารถจะตามได้ทัน จึงกล่าวได้ว่า ศตวรรษที่ 21 มีความแตกต่างจากศตวรรษที่ผ่านมาอย่างสิ้นเชิง นั่นคือ ระบบต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น ระบบการเมืองการปกครองระบบเศรษฐกิจ ระบบสาธารณสุข ต่างก็ต้องการพัฒนาเพื่อให้สอดคล้องกับภาวะความเป็นจริง ในปัจจุบันรวมทั้งระบบการศึกษาด้วยเช่นกัน (คณินันต์ย กิจวิธ, 2561) การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคมและสร้างชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข ในกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 เนื่องจากการศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างความได้เปรียบของประเทศเพื่อการแข่งขันและยืนหยัดในเวทีโลกภายใต้ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นพลวัต ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกจึงให้ความสำคัญและทุ่มเทกับการพัฒนาการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตนให้สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ภูมิภาคและของโลก ควบคู่กับการธำรงรักษาอัตลักษณ์ของประเทศ ในส่วนของประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษา การพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของคนไทยให้มีทักษะ ความรู้ ความสามารถ และสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) อุปสรรคที่สำคัญยิ่งอย่างหนึ่งในการ

ปฏิรูปการศึกษาคือการขาดภาวะผู้นำที่เข้มแข็งและมีวิสัยทัศน์ของ ผู้บริหารในระดับต่าง ๆ ทั้งผู้นำระดับสูงและผู้นำระดับกลางอย่างไรก็ตามองค์การต่าง ๆ ของไทย ยังขาดวิสัยทัศน์ คือผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่ก็จะตามกระแสนโยบายและแนวการทำงานของผู้ในระดับสูง ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาขาดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ไม่กล้าวิพากษ์วิจารณ์และตัดสินใจทำอะไรใหม่ ๆ ที่แตกต่างไปจากแนวนโยบายที่ส่งมาจากเบื้องบนหรือแนวปฏิบัติเดิม ๆ ที่ทำกันมาช้านาน ซึ่งนายณัฐพล ธิปสุวรรณรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ได้นำแนวทางการบริหารของรัฐบาลมาต่อยอดเป็นแนวทางและจัดทำแผนปฏิบัติงานให้สอดคล้องการแผนยุทธศาสตร์ชาติ รวมทั้งนโยบายของรัฐบาล โดยได้มอบนโยบายการปฏิบัติงานให้แก่คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตอนหนึ่งว่า คุณภาพของโรงเรียนขึ้นอยู่กับผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนที่ไม่มีคุณภาพจะสะท้อนให้เห็นในทุกภาคส่วนของโรงเรียน (ณัฐพล ธิปสุวรรณ, 2562)

กลุ่มโรงเรียนอำเภอวังเจ้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 เป็นสถานศึกษาภายในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา จึงเป็นกลไกสำคัญและเป็นตัวแปรสำคัญในด้านจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและมีอิทธิพลสูงสุดต่อคุณภาพของผลลัพธ์ที่เกิดจากการบริหาร ดังนั้นผู้บริหารในยุคใหม่ในศตวรรษที่ 21 จึงต้องมีคุณลักษณะโดดเด่น มีความรู้เชิงทฤษฎี ทักษะ บทบาทหน้าที่คุณธรรมและประสพการณ์ทางการบริหารการศึกษายุคใหม่ เพื่อนำพาสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ สามารถตอบสนองต่อการแข่งขันและทันสมัยเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของโลก ในยุคของการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ต้องอาศัยทักษะหลากหลายด้านในการบริหารจัดการ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่นักบริหารการศึกษาในศตวรรษที่ 21 จะต้องศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ ๆ สำหรับนำมาประยุกต์ใช้กับการบริหารการศึกษา ดังนั้นภารกิจใหม่ของนักบริหารการศึกษาในยุคนวัตกรรมการศึกษาในศตวรรษที่ 21 จึงต้องเพิ่มภารกิจทางด้านการจัดการนวัตกรรม หรือการบริหารนวัตกรรม เพื่อให้สอดคล้องกับความก้าวหน้าของแวดวงการศึกษาที่จะทำให้สถานศึกษาได้พัฒนาอย่างยั่งยืนและนำไปประยุกต์ใช้กับผู้บริหารสถานศึกษาตามแนวโน้มที่เปลี่ยนไปของการศึกษาที่ก้าวเปี่ยมมาการศึกษาของนโยบายไทยแลนด์ 4.0 ด้านการศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1, 2563)

คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนอำเภอวังเจ้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะของผู้บริหารและเป็นข้อมูลให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ในการวางแผนงานตลอดจนพัฒนาการบริหารงานในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องตระหนักถึงความสำคัญและเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนาทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของบุคลากรทางการศึกษาและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการบริหารและการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของสถานศึกษาและเขตพื้นที่ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาระดับทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนอำเภอวังเจ้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนอำเภอวังเจ้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้คณะผู้วิจัยออกแบบการวิจัยเชิงปริมาณ (Qualitative Research) โดยคณะผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิดของนักวิชาการที่ให้ความหมายของการศึกษาทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาที่สอดคล้องและเหมือนกันซึ่งได้ประมวลความรู้จากทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 5 ทักษะ ดังนี้ 1) ทักษะการสื่อสาร 2) ทักษะการบริหารจัดการองค์การ 3) ทักษะการคิดวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์ 4) ทักษะทางเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล 5) ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ โดยการวิเคราะห์ดังกล่าวมาข้างต้นตามแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องสามารถทำให้งานวิจัยครั้งนี้บรรลุเป้าหมายของการวิจัย

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทางการศึกษาในกลุ่มโรงเรียนวังเจ้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 162 คน จาก 13 โรงเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1, 2563) โดยมีวิธีการกำหนดกลุ่มตัวอย่างจากการเปิดตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 113 คน หลังจากนั้นสุ่มหากลุ่มตัวอย่างจำแนกตามจำนวนโรงเรียนใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้วิธีการเทียบสัดส่วนจำนวนผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน แล้วจึงสุ่มกลุ่มตัวอย่างแต่ละโรงเรียนโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

3. เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย ซึ่งเป็นลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการแบบตัวเลือก (Checklist) แบ่งออกได้เป็น 2 ส่วน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตัวเลือก (Check List) ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดสถานศึกษา ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนอำเภอวังเจ้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 แบบสอบถามแบบมาตราส่วนมีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดจัดอันดับคุณภาพ 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert's rating scale) 5 ระดับ คือ ระดับทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ในระดับมากที่สุด อยู่ในระดับมากที่สุด ระดับคะแนน 5

จนถึงระดับทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ในน้อยที่สุด ระดับคะแนน 1 และแปลความตามหลักการแบ่งอันตรภาคชั้น (Class Interval) ดังนั้นค่าเฉลี่ย 4.51–5.00 แสดงว่า ระดับทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ในระดับมากที่สุดจนถึงค่าเฉลี่ย 1.00–1.49 แสดงว่า ค่าเฉลี่ย 1.0–1.49 หมายถึง มีระดับทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ในระดับน้อยที่สุดโดยเกณฑ์สัมประสิทธิ์แอลฟา มีค่าไม่ต่ำกว่า 0.70 ขึ้นไป ซึ่งการทดสอบหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) และการทดสอบหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ผลของค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาที่ได้มีค่าเท่ากับ 0.89 ถือว่ายอมรับได้ สามารถเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างได้ (Kajornatthapol et al. 2020)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม (Questionnaire) กับกลุ่มตัวอย่างตามจำนวนที่ได้กำหนดไว้ข้างต้นและนำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติ เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการสรุปผลและอภิปรายผลการวิจัยให้บรรลุตามวัตถุประสงค์การวิจัยต่อไป

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการกำหนดสถิติที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับข้อมูลทางสถิติเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้ 1) สถิติพื้นฐานการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา คณะผู้วิจัยนำมาใช้เพื่อการอธิบายถึงคุณสมบัติหรือลักษณะของการแจกแจงข้อมูลตัวแปร โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สำหรับกำหนดการวัดเป็นการหาค่าเฉลี่ยร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2) สถิติการวิเคราะห์ทดสอบสมมติฐาน การเปรียบเทียบทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของกลุ่มโรงเรียนอำเภอวังเจ้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ที่ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นการวิเคราะห์การเปรียบเทียบตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงานและขนาดของสถานศึกษา โดยใช้สถิติทดสอบ t (t-test Independent) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

ผลการวิจัย (Research Results)

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามการวิจัยนี้ จำนวน 113 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีเพศหญิง จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 64.60 มีอายุมากกว่า 40 ปี จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 55.80 มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 53.1 มีประสบการณ์การทำงานสูงกว่า 10 ปี จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 57.50 และปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษานขนาดกลาง จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 78.80

การวิเคราะห์ระดับทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนอำเภอวังเจ้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.76$, $S.D.=0.26$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านมีระดับคุณภาพชีวิตการทำงานอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ทักษะด้านมนุษย

สัมพันธ์ ($\bar{X}=3.91$, S.D.=0.52) ทักษะการสื่อสาร ($\bar{X}=3.88$, S.D.=0.48) ทักษะการคิดวิเคราะห์ และการคิดสร้างสรรค์ ($\bar{X}=3.77$, S.D.=0.45) ทักษะการบริหารจัดการองค์การ ($\bar{X}=3.76$, S.D.=0.41) ทักษะทางเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล ($\bar{X}=3.49$, S.D.=0.29) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนอำเภอลำดวน จังหวัดสุราษฎร์ธานี เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 โดยภาพรวม

ด้านที่	ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ทักษะการสื่อสาร	3.88	0.48	มาก
2	ทักษะการบริหารจัดการองค์การ	3.76	0.41	มาก
3	ทักษะการคิดวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์	3.77	0.45	มาก
4	ทักษะทางเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล	3.49	0.29	ค่อนข้างมาก
5	ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์	3.91	0.52	มาก
	ค่าเฉลี่ยรวม	3.76	0.26	มาก

การวิเคราะห์ระดับทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนอำเภอลำดวน จังหวัดสุราษฎร์ธานี เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายแต่ละด้าน ดังนี้

1) ระดับทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนอำเภอลำดวน จังหวัดสุราษฎร์ธานี เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ทักษะการสื่อสารอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.88$, S.D.=0.48) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อเพิ่มช่องทางการสื่อสาร, ผู้บริหารสถานศึกษามีการให้คำแนะนำหรือชี้แนะให้บุคลากรปฏิบัติตามได้อย่างโดดเด่น, ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถเจรจาต่อรองโน้มน้าวและเกลี้ยกล่อมเพื่อให้เกิดผลดีในการปฏิบัติงาน ($\bar{X}= 4.01, 3.95, 3.93$) ตามลำดับ

2) ระดับทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนอำเภอลำดวน จังหวัดสุราษฎร์ธานี เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ทักษะการบริหารจัดการองค์การอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.76$, S.D.=0.41) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถประยุกต์การบริหารจัดการ ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต, ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารโครงการ กิจกรรม ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ, ผู้บริหารสถานศึกษามี

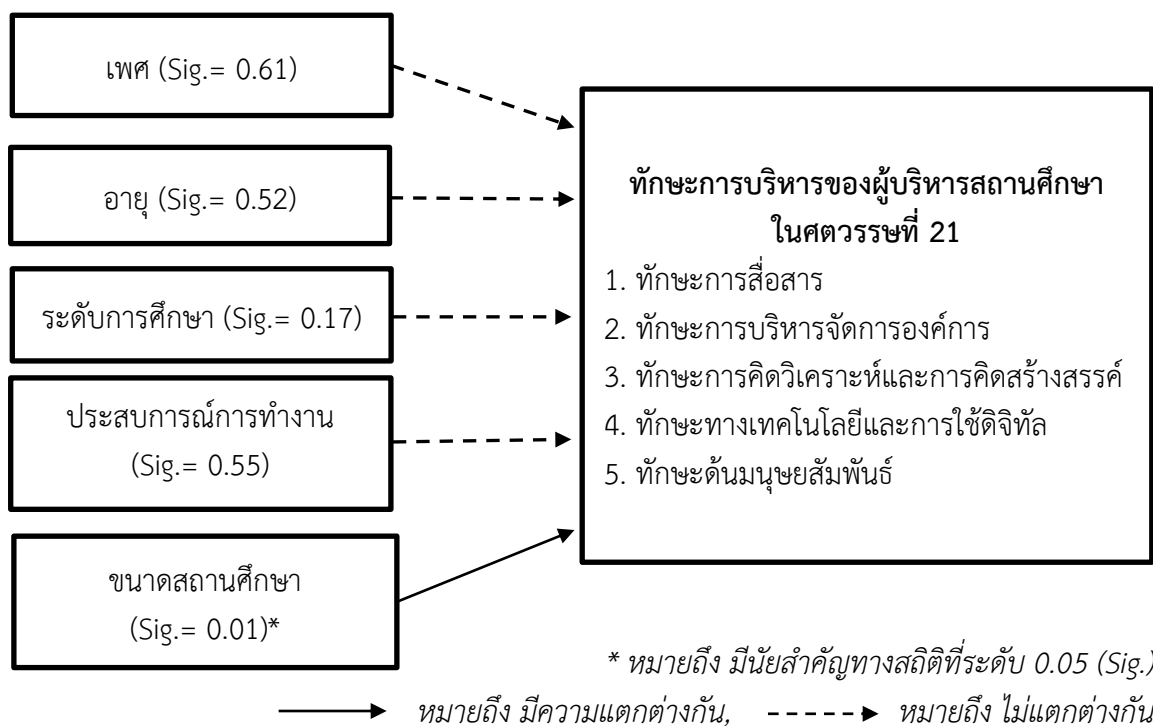
การกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรและกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษา ($\bar{X}$ =3.96, 3.95, 3.91) ตามลำดับ

3) ระดับทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนอำเภอวังเจ้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ทักษะการคิดวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =3.77, S.D.=0.45) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำเอาข้อผิดพลาดมาปรับปรุงแก้ไขและพัฒนางานได้อย่างต่อเนื่อง, ผู้บริหารสถานศึกษามีการปรับเปลี่ยนโอกาสไปสู่แนวคิดใหม่ ๆ ที่สามารถจะนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่บุคคลทั่วไปได้, ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถคิดนอกกรอบคิดสร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์ข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว ($\bar{X}$ = 4.03, 3.99, 3.85) ตามลำดับ

4) ระดับทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนอำเภอวังเจ้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ทักษะทางเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล อยู่ในระดับค่อนข้างมาก ($\bar{X}$ =3.49, S.D.=0.29) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดให้มีเทคโนโลยีสำหรับผู้ปกครองเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการจัดการเรียนการสอน, ผู้บริหารสถานศึกษานำความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาระบบงาน, ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถใช้เครื่องมือ สื่อ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีได้อย่างคล่องแคล่ว ($\bar{X}$ = 3.65, 3.60, 3.53) ตามลำดับ

5) ระดับทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนอำเภอวังเจ้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =3.91, S.D.=0.52) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเสริมสร้างความร่วมมือซึ่งกันและกันภายในสถานศึกษา, ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสนใจธรรมชาติพฤติกรรมของมนุษย์, ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างความศรัทธาแก่บุคคลรอบข้าง สามารถทำงานร่วมกับคนได้ทุกประเภท ($\bar{X}$ = 3.98, 3.97, 3.96) ตามลำดับ

การทดสอบการเปรียบเทียบลักษณะสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามที่แตกต่างกันทางด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน มีระดับค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนอำเภอวังเจ้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ไม่แตกต่างกัน ส่วนลักษณะสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามที่แตกต่างกันทางด้านขนาดของสถานศึกษา มีระดับค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนอำเภอวังเจ้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สามารถสรุปได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 การสรุปผลสมมติฐานการวิจัย

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การวิจัยเรื่อง ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนอำเภอวังเจ้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 มีประเด็นที่สามารถอภิปรายผลได้ 2 ประเด็นดังนี้

1. ระดับทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนอำเภอวังเจ้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.76, S.D.=0.26) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทางการศึกษาในกลุ่มโรงเรียนวังเจ้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 สามารถนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อเพิ่มช่องทางการสื่อสาร สามารถประยุกต์การบริหารจัดการให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต สามารถนำเอาข้อผิดพลาดมาปรับปรุงแก้ไขและพัฒนางานได้อย่างต่อเนื่อง มีการจัดให้มีเทคโนโลยีสำหรับผู้ปกครองเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการจัดการเรียนการสอนเสริมสร้างความร่วมมือซึ่งกันและกันภายในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เดือนเพ็ญ บุญใหญ่เอก (2557) ผลการวิจัยพบว่า การบริหารการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ในภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ย คือ

ด้านให้ความสำคัญกับเทคนิคการเรียนรู้ รองลงมาคือ ด้านยึดเป้าหมายเดิมแต่ด้วยสิ่งใหม่ ๆ ด้านเน้นการกระทำด้านเป็นพี่เลี้ยงและด้านให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีและสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศศิตา เพลินจิต (2558) ผลการวิจัยพบว่า ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย คือ ด้านภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ รองลงมาคือ ด้านทักษะด้านสังคม และทักษะข้ามวัฒนธรรม ด้านความยืดหยุ่นและการปรับตัวด้านการเป็นผู้สร้างหรือผลิตและรับผิดชอบต่อเชื่อถือได้และด้านการริเริ่มสร้างสรรค์และการเป็นตัวของตัวเอง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริธัญญ ประสุนิงค (2559) ผลการวิจัยพบว่า ทักษะการบริหารงานในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ มณฑาทิพย์ นามนุ (2561) ผลการศึกษาพบว่า ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 อยู่ในระดับมาก ทั้งในภาพรวมและรายด้านและสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญส่ง กรุงชาติ (2561) ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวกับทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปัทมา ประทุมสุวรรณ (2562) ผลการวิจัยพบว่า ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. ลักษณะสถานภาพของผู้บริหารสถานศึกษาที่แตกต่างกันทางด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน มีระดับค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนอำเภอลำดวน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ตาก เขต 1 ไม่แตกต่างกัน ส่วนลักษณะสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามที่แตกต่างกันทางด้านขนาดของสถานศึกษา มีระดับค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนอำเภอลำดวน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทางการศึกษาในกลุ่มโรงเรียนวังเจ้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษาและประสบการณ์การทำงานแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาไปในทิศทางเดียวกันว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเพิ่มช่องทางการสื่อสารสามารถประยุกต์การบริหารจัดการ ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต สามารถนำเอาข้อผิดพลาดมาปรับปรุงแก้ไขและพัฒนางานได้อย่างต่อเนื่อง มีการจัดให้มีเทคโนโลยีสำหรับผู้ปกครองเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการจัดการเรียนการสอน เสริมสร้างความร่วมมือซึ่งกันและกันภายในสถานศึกษา ส่วนผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากร

ทางการศึกษาในกลุ่มโรงเรียนวังเจ้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษาขนาดกลาง มีทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 มากกว่ากลุ่มผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษาขนาดเล็ก เนื่องจากว่าผู้ที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษาขนาดเล็ก มีบุคลากรทางการศึกษาน้อยกว่าสถานศึกษาขนาดกลางทำให้สถานศึกษาขนาดเล็กมีประสิทธิภาพที่จะศึกษาทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 น้อยกว่าสถานศึกษาขนาดกลาง ดังนั้นผู้ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษาขนาดเล็กจะต้องสามารถนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อเพิ่มช่องทางในการสื่อสาร สามารถประยุกต์การบริหารจัดการ ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต สามารถนำเอาข้อผิดพลาดมาปรับปรุงแก้ไขและพัฒนางานได้อย่างต่อเนื่อง มีการจัดให้มีเทคโนโลยีสำหรับผู้ปกครองเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการจัดการเรียนการสอนเสริมสร้างความร่วมมือซึ่งกันและกันภายในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เดือนเพ็ญ บุญใหญ่เอก (2557) ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ในภาพรวมพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อุดุลย์พร ชุ่มช่วย และธีระพงศ์ บุศรากุล (2561) ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง พบว่า ครูที่มีเพศ อายุ และประสบการณ์การบริหารงานของผู้บริหาร ต่างกัน เห็นว่าทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง ไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ มณฑาทิพย์ นามนุ (2561) ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญส่ง กรุงชาติ (2561) ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวกับทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษา ทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ทักษะทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสามารถสร้างนวัตกรรมที่แตกต่างจากสถานศึกษาคู่แข่งได้ ดังนั้นผู้บริหารควรพัฒนาทักษะการสร้างนวัตกรรมและพัฒนา นวัตกรรมที่ใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษาและการเรียนการสอนเพื่อสร้างความแตกต่างจากสถานศึกษาคู่แข่ง

1.2 ทักษะการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ควรเพิ่มช่องทางการติดต่อสื่อสารที่หลากหลายช่องทาง เพิ่มช่องทางการแบ่งปันความรู้และช่องทางการให้คำปรึกษา และเพิ่มความถี่ในการติดต่อสื่อสาร

1.3 ควรนำผลการศึกษาทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ไปจัดทำแผนพัฒนาตนเองเพื่อเพิ่มทักษะการสร้างทีมงาน ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการคิดสร้างสรรค์ ทักษะการสื่อสารและทักษะทางเทคโนโลยีและนวัตกรรม

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อทักษะทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 การนำทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นข้อมูลสารสนเทศที่ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำไปใช้ในการปรับปรุง พัฒนาตนเองให้มีทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2.2 นำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลในการสร้างแบบประเมินด้านทักษะการบริหารเพื่อคัดเลือกครูเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา

2.3 ควรให้มีการศึกษาทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนอื่น ๆ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 เพื่อนำผลการศึกษามาเปรียบเทียบกัน ด้วยวิธีการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพหรือมีการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการศึกษาทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนอำเภอวังเจ้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 หรือในสถานศึกษาที่มีบริบทใกล้เคียงกัน

เอกสารอ้างอิง (References)

- คณินนิตย์ กิจวิธ. (2561). คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. *วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเก่า*. 5(1), 33-40.
- ณัฐพล ทิพสุวรรณ. (2562). นโยบายการศึกษา. *วารสารเพื่อการพัฒนาวิชาชีพครู*. 118(10), 5.
- เดือนเพ็ญ บุญใหญ่เอก. (2557). *การบริหารการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. กาญจนบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- บุญส่ง กรุงชาติ. (2561). *ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต 3*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บุรีรัมย์: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

- ปัทมา ประทุมสุวรรณ. (2562). ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. สุราษฎร์ธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- มณฑาทิพย์ นามนุ. (2561). ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ศิริธัญญ ประสุนงค์. (2559). ทักษะการบริหารงานในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- ศศิตา เพลินจิต. (2558). ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1. การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. กาญจนบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. กรุงเทพมหานคร: พรินทรวรรณกราฟฟิค.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1. (2563). ข้อมูลพื้นฐานและอำนาจหน้าที่/ภารกิจ. สืบค้น 25 กันยายน 2563 จาก <http://www.takesa1.go.th/main56>.
- อดุลย์พร ชุ่มช่วย และธีระพงศ์ บุศรากุล. (2561). ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง. *วารสารศึกษาศาสตร์ มมร.* 7(2), 175-186.
- Kajornatthapol Pongwiritthorn, Salinee Chaiwattanaporn, Sikarnmanee Syers, Pakphum Pakvipas, Sutheemon Chongesiroj. (2020). Development Guidelines of Transformational Leadership of the School Administrator of Schools in Special Economic Zone: Chiang Rai. *Journal of Legal Entity Management and Local Innovation.* 6(6), 1-15.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement.* 30(3), 607-610.

แนวทางการจ้างงานที่เหมาะสมกับศักยภาพของกลุ่มผู้สูงอายุที่ช่วยเหลือตัวเองได้

ในสังคมยุคดิจิทัล อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี

The Right Employment Method for the Active Aging of the Elderly in the Digital Age. Mueang Nonthaburi District Nonthaburi Province

ทศพร โภคาพานิช¹ วิจิตรา ศรีสอน² สันฐาน ชยannon³

Tosaporn Pokapanich, Wijittra Srisorn, Sunthan Chayanon

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัย มีวัตถุประสงค์เพื่อหาบริบทสภาพการจ้างงานและแนวทางที่เหมาะสมกับศักยภาพของกลุ่มผู้สูงอายุที่ช่วยเหลือตัวเองได้ โดยศึกษาด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพโดยเลือกกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ที่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ จำนวนทั้งสิ้น 20 คน ในอำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี โดยการสัมภาษณ์ตามกรอบตัวชี้วัดตามดัชนีศักยภาพของผู้สูงอายุ 3 ด้าน พบว่า ด้านสุขภาพ ผู้สูงอายุมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการดูแลสุขภาพตนเองโดย การออกกำลังกายด้วยท่าง่าย ๆ ด้วยการเดินหรือวิ่ง การพัฒนาสุขภาพจิตใจด้วยการนำกิจกรรมเข้ามาปรับใช้ในการดำเนินชีวิตและการบริโภคอาหารตามหลักโภชนาการให้ครบทั้ง 5 หมู่และในปริมาณที่เพียงพอ ด้านหลักประกันและความมั่นคงในชีวิต พบว่า การมีกฎหมายสำหรับผู้สูงอายุที่ชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นด้านการแพทย์และสาธารณสุข ด้านการศึกษา การศาสนา และข้อมูลข่าวสาร ด้านการประกอบอาชีพ การฝึกอาชีพที่เหมาะสม ด้านการอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยในอาคารสถานที่ ยานพาหนะและการบริการสาธารณะอื่น ๆ และด้านการมีส่วนร่วมในสังคม พบว่าผู้สูงอายุมีการเข้าร่วมกิจกรรมของแต่ละชุมชนที่ได้จัดกิจกรรมขึ้น ซึ่งควรมีการกำหนดแนวทางและบทบาทของผู้สูงอายุที่ชัดเจน โดยการให้ความรู้แก่ชุมชนในเรื่องบทบาทหน้าที่ของชุมชนในการมีส่วนร่วมการจัดเวทีที่ผู้สูงอายุสามารถแสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์ และความต้องการการมีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดกิจกรรม ซึ่งเมื่อผู้สูงอายุมีความพร้อมทั้ง 3 ด้าน พบว่าบริบท

Received: 2021-02-10 Revised: 2021-03-07 Accepted: 2021-03-12

¹ หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการเมืองการปกครอง วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา Master of Political Science Program in Politics and Government College of Innovation and Management Suan Sunandha Rajabhat University.

Corresponding Author e-mail: s61463825033@ssru.ac.th

² วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา College of Innovation and Management, Suan Sunandha Rajabhat University. e-mail: wijittra.sr@ssru.ac.th

³ วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา College of Innovation and Management, Suan Sunandha Rajabhat University.

และสภาพการทำงานที่เหมาะสมของกลุ่มผู้สูงอายุ นั้น คือการทำงานที่มีความยืดหยุ่น เป็นงานที่อาศัยความชำนาญของผู้สูงอายุเฉพาะราย

คำสำคัญ (Keywords): การทำงานที่เหมาะสม; พหุพลัง; ผู้สูงอายุ

Abstract

The objectives of this study were to examine the context and the right method for the active aging of the elderly. The study was a qualitative research by using a sample of 20 cases were drawn from the active aging of the elderly in Muang Nonthaburi District, Nonthaburi Province, using interview method according to the indicators of the active aging of the elderly in 3 parts. It was found that the elderly has knowledge and understanding about taking care of their own health with the simple posture exercises such as walking or running, using moral principle in life for mental health development, and consuming the sufficient five food groups according to the principles of good nutrition. Furthermore, the insurance and secure life found that there are the obvious laws for the elderly including medical and public health, education, religion, information on occupation, appropriate training, facilitation and safety in buildings and vehicles and other public services. According to social participation, the elderly has participated in activities that organize in each community. Therefore, the guidelines and roles should be clearly defined by educating people about the role of social participation and also organizing a forum where the elderly can give their opinions, exchange knowledge, experience, and the need for participation and conducting activities. When the elderly is ready in all 3 parts, the findings indicated that the context and the right method for the active aging of the elderly were the flexible employment and based on the personal expertise.

Keywords: The Right Employment; Active Aging; Elderly

บทนำ (Introduction)

ปัจจุบันกำลังให้ความสำคัญกับสังคมผู้สูงอายุ โดยองค์การสหประชาชาติ ได้ให้คำนิยาม “ผู้สูงอายุ” คือ ประชากรทั้งเพศชายและเพศหญิงซึ่งมีอายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไป และได้แบ่ง “สังคมผู้สูงอายุ” เป็น 3 ระดับ คือ ระดับการก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ระดับสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ และระดับสูงมาก ซึ่งแต่ละประเทศจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุแตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อมของแต่ละประเทศ เช่น ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ การพัฒนาทางด้านการแพทย์ การโภชนาอาหาร

เป็นต้น (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2557) ซึ่งสำหรับประเทศไทยสำนักงานสถิติแห่งชาติสรุปไว้ว่าไทยกำลังก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ตั้งแต่ปี 2005 โดยมีประชากรผู้สูงอายุร้อยละ 10.4 ของประชากรทั้งประเทศและคาดว่าจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ ในช่วงปี 2024-2025 โดยแนวคิดที่สำคัญในสังคมผู้สูงอายุ ที่เรียกว่า ดัชนีพหุพลัง (Active Ageing Index) เป็นดัชนีที่องค์การอนามัยโลกพัฒนาขึ้น เพื่อใช้วัดระดับคุณภาพในการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาผู้สูงอายุให้มีสุขภาพกาย สุขภาพจิต และคุณภาพชีวิตที่ดีมีความสุขในการดำเนินชีวิตตลอดจนมีศักยภาพในการพึ่งพาตนเองเท่าที่ผู้สูงอายุจะทำได้ โดยภาวะพหุพลังจะประกอบไปด้วย 3 เสาหลัก ได้แก่ 1) การมีสุขภาพที่ดี (Health) 2) การมีส่วนร่วม (Participation) และ 3) การมีหลักประกันและความมั่นคง (Security) ซึ่งดัชนีพหุพลังผู้สูงอายุไทยมีคุณภาพอยู่ที่ 0.685 หมายความว่า ผู้สูงอายุไทยมีคุณภาพในการดำรงชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาดัชนีย่อยในแต่ละองค์ประกอบจะพบว่า ดัชนีด้านสุขภาพมีค่าดัชนีสูงที่สุด คือ 0.797 รองลงมาคือ ดัชนีด้านความมั่นคง 0.751 ดัชนีด้านสภาพที่เอื้อต่อการมีภาวะพหุพลัง 0.691 และดัชนีด้านการมีส่วนร่วม (0.502) ตามลำดับ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2560)

ผู้วิจัยจึงได้ตระหนักถึงสังคมผู้สูงอายุในประเทศไทยที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและที่กำลังจะเกิดขึ้นในอนาคตอันใกล้ โดยจำนวนผู้สูงอายุที่เพิ่มมากขึ้นนั้น ส่วนหนึ่งเป็นผู้ที่มีวัยวุฒิและคุณวุฒิ ที่สามารถเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาสังคม แต่สิ่งที่ไม่สามารถเอื้อต่อการพัฒนาสังคมได้ นั่นคือรูปแบบการจ้างงานสำหรับผู้สูงอายุทั้งในภาคเกษตรกรรม ภาคเมือง และภาคอุตสาหกรรม ในกรณีของหน่วยงานภาครัฐยังเห็นได้ชัดเมื่ออายุครบ 60 ปีบริบูรณ์ จะต้องเกษียณอายุราชการตามที่กฎหมายกำหนด หรือหากจะจ้างต่อต้องมีหลักเกณฑ์การพิจารณาที่ขึ้นอยู่กับดุลพินิจของแต่ละองค์กรและงบประมาณขององค์กร ซึ่งกฎหมายการจ้างงานนั้นไม่ครอบคลุมหรือบังคับใช้อย่างชัดเจนทุกหน่วยงานใน ส่วนที่เป็นภาคอุตสาหกรรมก็เช่นกัน ด้วยค่าจ้างที่สูงขึ้นตามประสบการณ์การทำงานจึงไม่สามารถจ้างได้ เปลี่ยนมาจ้างวัยทำงานที่อยู่ในวัยเริ่มต้นหรือ จบการศึกษาระดับประกาศนียบัตรแทน ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ส่งผลกระทบต่อการประกอบอาชีพ หรือ การจ้างงานของผู้สูงอายุเป็นอย่างมาก ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาแนวทางการจ้างงานที่เหมาะสมกับพหุพลังของกลุ่มผู้สูงอายุที่ช่วยเหลือตัวเองได้ในสังคมยุคดิจิทัล เพื่อให้ผู้สูงอายุนั้นมีคุณค่าและเป็นกำลังหลักของประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อหาบริบทและสภาพการจ้างงานที่เหมาะสมของกลุ่มผู้สูงอายุที่ช่วยเหลือตัวเองได้ในสังคมยุคดิจิทัล อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อหาแนวทางการจ้างงานที่เหมาะสมกับพหุพลังของกลุ่มผู้สูงอายุที่ช่วยเหลือตัวเองได้ ในสังคมยุคดิจิทัล อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี ตามดัชนีพหุพลังของผู้สูงอายุ

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการศึกษาจากเอกสารรายงานของจังหวัด นโยบายของรัฐบาล นโยบายกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เกี่ยวกับการจ้างงานผู้สูงอายุ การศึกษาแนวคิดทฤษฎีและกฎหมายว่าด้วยการจ้างงาน แรงงาน แนวคิดพัฒนาพลัง แนวคิดการจ้างงานผู้สูงอายุจากประเทศต่าง ๆ และทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ กลุ่มผู้สูงอายุที่ช่วยเหลือตัวเองได้ในสังคมยุคดิจิทัล ในอำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรีจำนวน 20 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

แบบสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุของอำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี ผู้วิจัยสร้างจากการตรวจสอบเอกสาร ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้สูงอายุ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลการประกอบอาชีพของผู้สูงอายุ ได้แก่ ลักษณะการประกอบอาชีพของผู้สูงอายุ จำแนกได้เป็น ประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการ พร้อมระบุรายละเอียดการประกอบอาชีพ

ส่วนที่ 3 ข้อมูลตัวชี้วัดตามดัชนีพัฒนาพลังของผู้สูงอายุ ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่

ด้านที่ 1 ด้านสุขภาพ ประกอบด้วย 1) การทำความเข้าใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงร่างกายและจิตใจเมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุ 2) การทำความเข้าใจกับสุขภาพอนามัยเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่วัยสูงอายุ 3) การออกกำลังกาย 4) การพัฒนาสุขภาพจิต 5) อาหารและโภชนาการสำหรับวัยสูงอายุ และ 6) หลักธรรมและศาสนา

ด้านที่ 2 หลักประกันและความมั่นคงในชีวิต ประกอบด้วย 1) กฎหมายสำหรับผู้สูงอายุ 2) การเงินและการออม 3) การเตรียมบ้านสำหรับวัยสูงอายุ และ 4) การใช้คอมพิวเตอร์และสารสนเทศในการค้นหาความรู้

ด้านที่ 3 ด้านการมีส่วนร่วมในสังคม ประกอบด้วย 1) เทคนิคการถ่ายทอดความรู้ 2) ทักษะการมีส่วนร่วมในสังคม และ 3) งานอดิเรก

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

1. แหล่งข้อมูล

1.1 แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ ผู้วิจัยได้รวบรวมจากประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาในภาคสนาม

1.2 แหล่งข้อมูลด้านทฤษฎี ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ เช่น วิทยานิพนธ์ ผลงานวิจัย บทความ วารสาร หนังสือ และรวมทั้งเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยฉบับนี้

2. วิธีการรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการดังต่อไปนี้

2.1 ทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการประสานในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย

2.2 รวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของคำตอบในรูปแบบสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์

ส่วนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้สูงอายุ ได้แก่ อายุ รายได้/เดือน โดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลการประกอบอาชีพของผู้สูงอายุ ได้แก่ ประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการ พร้อมระบุรายละเอียดการประกอบอาชีพ โดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ และบันทึกข้อมูลที่ได้จากการซักถามเพิ่มเติม

ส่วนที่ 3 ข้อมูลตัวชี้วัดดัชนีพัฒนาพลังของผู้สูงอายุ ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านสุขภาพ หลักประกันและความมั่นคงในชีวิต และด้านการมีส่วนร่วมในสังคม บันทึกข้อมูลที่ได้จากการซักถามเพิ่มเติม

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมซึ่งเป็นแบบสอบถามปลายเปิดโดยการสรุปและพรรณนา ไวยาหาร

ผลการวิจัย (Research Results)

พบว่าผู้สูงอายุที่ตอบแบบสัมภาษณ์มีอายุระหว่าง 60-65 ปี รายได้ส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 10,000-20,000 บาท ประกอบอาชีพส่วนใหญ่อยู่ในภาคบริการ ซึ่งจากการสัมภาษณ์ข้อมูลตัวชี้วัดตามดัชนีพัฒนาพลังของผู้สูงอายุ ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่

ด้านที่ 1 ด้านสุขภาพ พบว่า ผู้สูงอายุมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการดูแลสุขภาพตนเองจากการประกอบอาชีพมากขึ้น มีการออกกำลังกายด้วยท่าทางง่าย ๆ ไม่ว่าจะเป็นการเดินหรือวิ่งช้า ๆ การเดินหรือวิ่งสามารถทำได้ที่สนามหรือสวนสุขภาพ การบริหาร ขี่จักรยาน รำมวยจีน และเล่นโยคะ การพัฒนาสุขภาพจิตของผู้สูงอายุนั้น เริ่มจากการพัฒนาสุขภาพจิต 5 มิติ ได้แก่ มิติสุขสบาย มิติสุขสนุก มิติสุขสง่า มิติสุขสว่าง และมิติสุขสงบ อาหารและโภชนาการสำหรับวัยสูงอายุ พบว่าอาหารที่สำคัญสำหรับผู้สูงอายุคือ อาหารหลัก 5 หมู่ ควรได้รับอาหารครบที่ 5 หมู่ ในปริมาณที่เพียงพอทุกวัน และใช้หลักธรรมและศาสนา สิ่งที่ผู้สูงอายุปฏิบัติคือ สวดมนต์เพื่อระลึกถึงพระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ การถือศีล 5 หรือศีล 8 พรหมวิหาร 4 อธิษฐาน 4 สังคหวัตถุ 4 เป็น

กิจกรรมที่ผู้สูงอายุมักจะปฏิบัติอยู่เป็นประจำ มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้ปฏิบัติได้สำรวมกาย วาจา ใจ ฝึกกำหนดรู้ในทุก ๆ อิริยาบถ และลมหายใจ

ด้านที่ 2 หลักประกันและความมั่นคงในชีวิต พบว่า หลักประกันความมั่นคงของผู้สูงอายุที่ต้องการส่วนใหญ่ เพื่อให้เกิดความมั่นคงในชีวิต ประกอบด้วยการมีกฎหมายสำหรับผู้สูงอายุที่ชัดเจน กำหนดบทบาทบัญญัติและแนวปฏิบัติที่พึงปฏิบัติอย่างชัดเจน และการตระหนักถึงสิทธิที่พึงกระทำ การใช้สิทธิที่หน่วยงานต่าง ๆ ให้บริการแก่ผู้สูงอายุ เช่น ด้านการแพทย์และสาธารณสุข ด้านการศึกษา การศาสนา และข้อมูลข่าวสาร ด้านการประกอบอาชีพ ฝึกอาชีพที่เหมาะสม ด้านการอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยในอาคารสถานที่ ยานพาหนะ บริการสาธารณะอื่น ๆ แนวคิดเกี่ยวกับการเงินและการออมเงิน การเตรียมบ้านสำหรับผู้สูงอายุต้องเป็นบ้านที่มีความปลอดภัย รองรับการเดินทางไม่ว่าจะเดิน นอน หรือช่วงกลางคืน การใช้คอมพิวเตอร์และสารสนเทศในการค้นหาความรู้ ชีตความสามารถรู้เท่าทันเทคโนโลยี สารสนเทศ และการสื่อสาร

ด้านที่ 3 ด้านการมีส่วนร่วมในสังคม พบว่า สภาพการมีส่วนร่วมในสังคมของผู้สูงอายุนั้น มีการเข้าร่วมกิจกรรมมากมายตามความสะดวกของแต่ละคน และแต่ละชุมชนที่ได้จัดกิจกรรมขึ้น สาเหตุที่ไม่สามารถเข้าร่วมได้ก็คือ เกิดจากปัญหาด้านสุขภาพ ปัญหาด้านการจัดสรรเวลา ปัญหาด้านเศรษฐกิจ ซึ่งควรกำหนดแนวทางในการมีส่วนร่วมของชุมชนให้ผู้สูงอายุ เข้าไปมีบทบาทอย่างชัดเจนการให้ความรู้แก่ชุมชนในเรื่องบทบาทหน้าที่ของชุมชนในการมีส่วนร่วม จัดเวทีที่ผู้สูงอายุสามารถแสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์ และความต้องการการมีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดกิจกรรม

แนวทางการจ้างงานผู้สูงอายุที่เหมาะสม

แนวทางการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้สูงอายุกลับเข้าสู่ตลาดแรงงานอย่างมีศักดิ์ศรีนั้น รัฐบาลหรือหน่วยงานภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้กำหนดนโยบาย และแนวทางในการรองรับการเป็นสังคมผู้สูงอายุหลากหลายแนวทาง เช่น การเพิ่มศักยภาพในการทำงาน การขยายอายุเกษียณ อย่างไรก็ตามการดำเนินการนโยบายต่าง ๆ จะต้องได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานที่มีภารกิจสอดคล้องหรือเกี่ยวเนื่องกัน เช่น กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงแรงงาน เป็นต้น จะต้องมีการบูรณาการการทำงานหรือการกำหนดนโยบาย กำหนดภารกิจของแต่ละหน่วยงานให้ชัดเจนว่าหน่วยงานแต่ละหน่วยจะต้องทำอะไรบ้าง เพื่อป้องกันปัญหาความซ้ำซ้อน

ควรมีการจัดตั้งสำนักงานจ้างงานสาธารณะ เพื่อเป็นตัวกลางในการขับเคลื่อนที่สำคัญในการส่งเสริมการจ้างงานผู้สูงอายุ

ควรมีการออกแบบกลุ่มงานหรือส่วนที่รับผิดชอบหลักสำหรับ การจ้างงานผู้พิการที่เป็น การเฉพาะในหน่วยงานที่มีอยู่แล้ว ตามระบบของประเทศญี่ปุ่นมีลักษณะ คล้ายคลึงกับประเทศไทย ในระบบการเมือง การปกครอง โดยคำนึงถึงทั้งโครงสร้างของหน่วยงาน กำลังคน วัสดุ อุปกรณ์ และการบริหารจัดการ ตามกิจกรรมดังต่อไปนี้

1. การให้คำปรึกษาในการหางานทำ เนื่องจากผู้สูงอายุเป็นแรงงานกลุ่มที่บางรายเป็นแรงงานที่ออกจากงานแล้ว บางรายยังอยู่คงทำงานอยู่ในสถานประกอบการ และการให้การสนับสนุนผู้สูงอายุทำงานที่บ้าน การให้คำปรึกษาในการหางานทำอาจจะต้องดำเนินการให้ตรงกับความต้องการ และคุณสมบัติของผู้สูงอายุ

1.1 กลุ่มที่ออกจากงานแล้ว ควรให้คำปรึกษาที่เกี่ยวกับอาชีพและการจัดหางานโดยมีการขึ้นทะเบียนผู้สมัครงาน ให้คำแนะนำ คำปรึกษาที่เกี่ยวกับวิธีเฉพาะในการหางาน แนะนำศูนย์อาชีพ ท้องถิ่น เพื่อให้ผู้สูงอายุได้พัฒนาศักยภาพตนเอง

1.2 กลุ่มที่ยังทำงานอยู่ผ่านกระบวนการเตรียมความพร้อม เพื่อการทำงานและพัฒนา ศักยภาพ สนับสนุนให้มีการแนะแนว และให้ความรู้เกี่ยวกับการทำงานของผู้สูงอายุ และการเป็นผู้สูงอายุที่มีคุณภาพชีวิตที่ดี การพัฒนาทักษะต่าง ๆ เช่น ทักษะการสื่อสารและความสื่อสารระหว่างบุคคล การฝึกใช้แรงงานขั้นพื้นฐาน การฝึกอาชีพหรือทักษะพื้นฐาน ๆ อาชีพอิสระ เป็นต้น จัดโปรแกรมส่งเสริมการเปลี่ยนถ่ายงาน เพื่อที่จะเปลี่ยนเข้าสู่การทำงานประจำ การให้การสนับสนุนการทำงาน ณ สถานที่ประกอบการ มีการฝึกปฏิบัติงานจริง หาสถานที่ ทำงานที่เหมาะสมให้ และปรับให้เข้ากับที่ทำงานเมื่อได้รับเข้างานแล้ว การฝึกอบรมอาชีพสาธารณะ โดยจัดให้มีหลักสูตรพิเศษและสนับสนุนให้มีสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยความสะดวกขึ้น ฝึกอบรมการปรับเข้ากับงานจะมีการปฏิบัติงานจริง ณ ที่ทำงานเพื่อผู้ฝึกงานจะได้ปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่ทำงาน ระยะเวลาฝึกภายใน 6 เดือน (ภายใน 1 ปี สำหรับวิสาหกิจขนาดเล็ก และขนาดกลาง และผู้ฝึกงานที่เป็นผู้สูงอายุ)

2. การให้การสนับสนุนนายจ้าง

2.1 ตำแหน่งงานว่างและการจัดหางาน (เลือกงานให้แก่ผู้สูงอายุ) มุ่งเน้นที่การยื่นเสนอตำแหน่งงานว่าง และการแนะนำผู้สูงอายุที่ตรงกับความต้องการของนายจ้างรายใหม่

2.2 จัดทำโครงการทดลองจ้างงาน เพื่อลดความกังวลเกี่ยวกับการจ้างผู้สูงอายุก่อนที่จะบรรจุผู้สูงอายุเป็นพนักงานประจำ อาจมีการให้รางวัลสนับสนุน เงินเดือน หรืองบประมาณสำหรับลูกจ้าง โดยการจ่ายให้นายจ้างระหว่างช่วงทดลองจ้างงาน

2.3 การส่งเสริมเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกที่เกี่ยวข้องกับงานโดยการให้คำแนะนำและข้อมูลหลากหลายในเรื่องการจ้างงานให้กับผู้สูงอายุ

2.4 จัดสรรเงินสนับสนุนเพื่อการพัฒนาการจ้างงานผู้สมัครที่ทำการจ้างได้ยากโดยลูกจ้างจะได้รับเงินบางส่วนจากเงินเดือนเป็นระยะเวลาหนึ่ง หากนายจ้างจ้างงานผู้สูงอายุที่แนะนำจากสำนักงานจัดหางาน

2.5 การให้รางวัลสนับสนุนในขั้นแรกวิสาหกิจขนาดเล็ก และขนาดกลางที่ไม่มีประสบการณ์ในการจ้างผู้สูงอายุมาก่อนจะมีคุณสมบัติในการรับรางวัลตามความเหมาะสม

2.6 เงินสนับสนุนในการอำนวยความสะดวกในการก่อตั้งบริษัทสาขาพิเศษในกรณีที่มีการก่อตั้งบริษัทสาขาพิเศษขึ้น หรือบริษัทที่จ้างลูกจ้างผู้สูงอายุเป็นปริมาณมาก และมีการจ้างงานผู้สูงอายุ 10 คนหรือมากกว่านั้น

2.7 เงินสนับสนุนภายใต้ระบบภาษี และเงินเพื่อจ้างงานผู้สูงอายุ เงินสนับสนุนจะจ่ายให้แก่รายจ้างที่จัดเตรียมหรือปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกในที่ทำงาน ที่จำเป็นต่อการจ้างงานผู้สูงอายุหรือมีมาตรการพิเศษที่ใช้จัดการจ้างงานอย่างเหมาะสม

2.8 มาตรการจูงใจทางภาษีอากรแก่บริษัทที่จ้างผู้พิการที่มีมาตรการจูงใจทางภาษีอากรแก่บริษัทที่จ้างผู้สูงอายุหลายมาตรการ

ข้อเสนอแนะ

ควรกำหนดเป็นนโยบายให้สถานประกอบการและแรงงานสูงอายุสมัครใจจ้าง และทำงานในสถานประกอบการ โดยรัฐบาลควรให้ความช่วยเหลือแก่องค์กรที่มีการจ้างงานผู้สูงอายุ ด้วยมาตรการต่าง ๆ เช่น การลดหย่อนภาษี การส่งเสริมการพัฒนาเครื่องจักร หรือสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมกับการทำงานของผู้สูงอายุ การลดหย่อนค่าประกันสังคม และกองทุนสำรองเลี้ยงชีพที่องค์กรต้องจ่ายให้แก่พนักงาน เป็นต้น ทั้งนี้ รูปแบบในการจ้างงานแรงงานสูงอายุสามารถดำเนินการได้หลายรูปแบบ เช่น

1. สำหรับพนักงานที่มีความต้องการ และความคาดหวังว่าจะได้รับการจ้างงานอย่างต่อเนื่องเพราะคิดว่า ถ้าตนเองอายุ 55 หรือ 60 ปี ยังสามารถทำงานได้ ยังไม่ต้องการให้ตนเองเป็นภาระของสมาชิกในครอบครัว สถานประกอบการอาจขยายอายุการเกษียณ เพื่อเปิดโอกาสให้แรงงานสูงอายุทำงานต่อ โดยสถานประกอบการอาจกำหนดเป็นเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้สูงอายุคนใดควรทำงานต่อไป ซึ่งการจ้างงานสถานประกอบการอาจจะหาตำแหน่งงานใหม่ที่เหมาะสมกับศักยภาพของผู้สูงอายุ ไม่เป็นภาระต่อองค์กรในด้านการจัดการสภาพแวดล้อมเพื่อเอื้ออำนวยต่อการทำงานของผู้สูงอายุ

2. การจ้างแรงงานแบบยืดหยุ่น โดยสถานประกอบการอาจจ้างผู้สูงอายุทำงานเป็นรายชิ้นไม่จำเป็นต้องใช้เครื่องมือการผลิตที่จำกัดเฉพาะในสถานประกอบการ เป็นงานที่อาศัยความชำนาญของผู้สูงอายุ มีคุณลักษณะเฉพาะสามารถควบคุมคุณภาพของงานได้จากชิ้นของงานสถานประกอบการกำหนดเพียงระบบการส่งมอบงาน และการตรวจสอบคุณภาพชิ้นงาน

3. การจ้างแรงงานใหม่เป็นการให้โอกาสแรงงานสูงอายุที่มีการเกษียณอายุการทำงานแล้วมีโอกาสได้กลับเข้ามาทำงานในระบบอีกครั้ง และเป็นการรองรับแรงงานที่มีศักยภาพสูง

4. การพัฒนาศักยภาพแรงงานสูงอายุให้มีขีดความสามารถที่ตอบสนองต่อการจ้างงานของสถานประกอบการได้ เช่น การพัฒนาศักยภาพทางด้านภาษา ด้านคอมพิวเตอร์ ด้านมารยาททางสังคม เป็นต้น รวมถึงการส่งเสริมการฝึกอาชีพ และจัดหางานที่เหมาะสมและเป็นไปตามความต้องการของผู้สูงอายุ ตลอดจนการส่งเสริมความสามารถในการรวมกลุ่มในชุมชน เพื่อเพิ่มรายได้

5. รัฐบาลออกเป็นกฎหมายภาคบังคับให้สถานประกอบการต้องจ้างแรงงาน ผู้สูงอายุ ทำงานในลักษณะเดียวกับการจ้างงานผู้พิการทำงานในสถานประกอบการขึ้นอยู่กับประเภทของสถานประกอบการ โดยรูปแบบการจ้างงานอาจจะมีความยืดหยุ่นให้เป็นการตกลงร่วมกันระหว่างสถานประกอบการ และแรงงานสูงอายุ

6. การบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่มีภารกิจงานร่วมกันหรือเชื่อมโยง เพื่อให้เกิดความยั่งยืน ในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบก่อนการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสุดยอดในอนาคต อันใกล้นี้ ซึ่งอาจจะดำเนินการได้โดยการ 1) สังเคราะห์ช่องว่างในการขับเคลื่อนการจ้างแรงงาน ผู้สูงอายุ 2) การกำหนดทิศทางในการขับเคลื่อนนโยบายการส่งเสริมการจ้างงานของผู้สูงอายุที่ชัดเจนในอนาคต 3) กำหนดแผนงานที่ชัดเจนเหมาะสมมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ และทำงานอย่างบูรณาการกันทุกฝ่าย 4) ผลักดันนโยบายให้เป็นนโยบายของรัฐบาล นโยบายแห่งรัฐและอยู่ในแผนบริหารราชการแผ่นดิน เพื่อให้การขับเคลื่อนการส่งเสริมการจ้างงานผู้สูงอายุมีความต่อเนื่อง 5) การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 6) การปรับเปลี่ยนทัศนคติของคนสังคมในทางบวกต่อผู้สูงอายุ และยอมรับบทบาทของผู้สูงอายุ

7. พัฒนากฎหมายเกี่ยวกับผู้สูงอายุ โดยจำแนกเป็น

7.1 กฎหมายคุ้มครองแรงงานสูงอายุ ซึ่งควรบัญญัติรวมไว้ในพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน โดยกำหนดนิยาม “แรงงานสูงอายุ” ไว้ให้ชัดเจน หมายถึง บุคคลใด อายุเท่าใด รวมทั้งกำหนดข้อปฏิบัติสำหรับแรงงานสูงอายุ เช่น จำนวนวันทำงานปกติต่อสัปดาห์ ระยะเวลาทำงานในแต่ละวันให้สอดคล้องกับประเภทของงาน จัดสวัสดิการแก่แรงงานสูงอายุ (การตรวจสุขภาพ ประจำปี การจัดอบรม รวมถึงการสนับสนุนให้แรงงานสูงอายุพัฒนาทักษะของตนเองให้เข้ากับยุคสมัย และลักษณะการทำงาน)

7.2 กฎหมายส่งเสริมการจ้างแรงงานสูงอายุ โดยให้สิทธิแก่นายจ้างที่จ้างลูกจ้างสามารถประเมินผลการปฏิบัติงานของลูกจ้างที่เป็นแรงงานสูงอายุเพื่อส่งไปอบรม หรือเพื่อพิจารณาปรับเปลี่ยนลักษณะงานได้ รวมทั้งบัญญัติเรื่องการสนับสนุนของภาครัฐต่อนายจ้างในการจ้างแรงงานสูงอายุ

8. กิจกรรมประกอบแนวทางการดำเนินการ

8.1. การให้คำปรึกษาในการหางานทำ เกี่ยวกับการจ้างงาน การหางาน การเพิ่มศักยภาพในอาชีพ เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถทำงานในสถานประกอบการได้ตรงกับความต้องการ และคุณสมบัติของผู้สูงอายุ โดยดำเนินการครอบคลุมกลุ่มผู้สูงอายุกลุ่มที่ยังทำงานอยู่ในสถานประกอบการและกลุ่มที่ออกจากงานแล้ว

8.2. การให้การสนับสนุนในการหางาน สำหรับก่อนจ้างงาน และเมื่อเข้าทำงานสามารถดำเนินการได้โดยการขึ้นทะเบียน และจัดหางานด้วยการสมัครงานที่กรมการจัดหางาน หรือสำนักงานจัดหางานในระดับจังหวัด จัดโปรแกรมทดลองจ้างงานด้วยสัญญาจ้างงานแบบ

กำหนดระยะเวลาการสนับสนุนแบบองค์รวมในการทำงาน และด้านชีวิตโดยจัดให้คำปรึกษาแบบองค์รวม และการช่วยเหลือที่เกี่ยวกับการจ้างงาน และชีวิตผ่านการให้คำปรึกษา ณ ศูนย์จ้างงานและช่วยเหลือชีวิต

8.3. การสนับสนุนเมื่อออกจากงาน และเปลี่ยนงาน และการสนับสนุนเพื่อกลับเข้าทำงานใหม่ เช่น ให้การปรึกษาด้านอาชีพการจัดหางาน และการจ่ายค่าประกันการจ้างงาน ผู้สมัครงานจะได้ขึ้นทะเบียนผู้หางาน เตรียมความพร้อมการทำงานและฝึกงาน และการให้โอกาสในการทำงาน และกิจกรรมการผลิต ยังให้การสนับสนุนแก่ผู้ที่พัฒนาความรู้ และทักษะที่จำเป็นต่อการทำงานเพื่อให้พวกเขาสามารถเข้าทำงานได้

8.4. การให้การสนับสนุนผู้สูงอายุทำงานที่บ้าน โดยการให้การช่วยเหลือและสนับสนุนเพื่อผู้สูงอายุทำงานที่บ้าน ซึ่งอาจดำเนินการโดยการตั้งองค์กรที่ได้รับงานจากผู้จ้างงาน และทำการส่งต่องานแก่ผู้สูงอายุ หน่วยงานระดับท้องถิ่นผ่านกระบวนการสร้างงาน สร้างอาชีพ โดยให้การสนับสนุนข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง การจ่ายเงินช่วยเหลือพิเศษ และรางวัลพิเศษ เพื่อสนับสนุนผู้สูงอายุที่ทำงานที่บ้าน โดยการให้เงินช่วยเหลือพิเศษ และรางวัลพิเศษแก่นายจ้างที่ทำการจัดจ้างงานผู้สูงอายุที่ทำงานที่บ้าน โดยยึดตามจำนวนเงินที่จ่ายค่าจ้าง

8.5. การให้การสนับสนุนนายจ้าง โดยการยื่นตำแหน่งงานว่างและการจัดหางาน (เลือกงานให้แก่ผู้สูงอายุ) จัดทำโครงการทดลองจ้างงาน อาจมีการให้รางวัลสนับสนุนเงินเดือน หรืองบประมาณสำหรับลูกจ้าง โดยการจ่ายให้นายจ้างระหว่างช่วงทดลองจ้างงาน การส่งเสริมเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกที่เกี่ยวข้องกับงาน จัดสรรเงินสนับสนุน เพื่อการพัฒนาการจ้างงานผู้สมัครที่ทำการจ้างได้ยาก การให้รางวัลสนับสนุนในขั้นแรกวิสาหกิจขนาดเล็กและขนาดกลางที่ไม่มีประสบการณ์ในการจ้างผู้สูงอายุมาก่อน เงินสนับสนุนภายใต้ระบบภาษีและเงินเพื่อจ้างงานผู้สูงอายุ มาตรการจูงใจทางภาษีอากรแก่บริษัทที่จ้างผู้พิการมีมาตรการจูงใจทางภาษีอากรแก่บริษัทที่จัดจ้างผู้สูงอายุหลายมาตรการ

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากผลการศึกษาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยนำมาอภิปรายผลตามประเด็นสำคัญในวัตถุประสงค์การวิจัยทั้ง 2 ประเด็น ดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อหาบริบท และสภาพการจ้างงานที่เหมาะสมของกลุ่มผู้สูงอายุที่ช่วยเหลือตัวเองได้ (Active Aging) ในสังคมยุคดิจิทัล อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี

ผลการศึกษา พบว่า บริบทและสภาพการจ้างงานที่เหมาะสมของกลุ่มผู้สูงอายุนั้น จากสภาพด้านสุขภาพร่างกาย อาหาร ด้านสุขภาพจิต ด้านความมั่นคงในชีวิต และด้านการมีส่วนร่วมในสังคม การจ้างงานที่เกิดขึ้นนั้นต้องเป็นการจ้างงานแบบยืดหยุ่น อาจจ้างผู้สูงอายุทำงานเป็นรายชิ้น ไม่จำเป็นต้องใช้เครื่องมือการผลิตที่จำกัดเฉพาะในสถานประกอบการ เป็นงานที่อาศัยความชำนาญของผู้สูงอายุ การพัฒนาศักยภาพแรงงานสูงอายุให้มีขีดความสามารถที่ตอบสนองต่อการจ้างงาน

ของสถานประกอบการได้ รัฐบาลออกเป็นกฎหมายภาคบังคับให้สถานประกอบการต้องจ้างแรงงาน ผู้สูงอายุทำงาน ในลักษณะเดียวกับการจ้างแรงงานผู้พิการทำงานในสถานประกอบการ และการบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่มีภารกิจงานร่วมกันหรือเชื่อมโยง เพื่อให้เกิดความยั่งยืนในการ แก้ปัญหาอย่างเป็นระบบก่อนการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสุดยอดในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ สารโจน์ พึ่งไทย (2559) ที่ได้ศึกษานโยบายส่งเสริมพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ กับ การมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัย พบว่า ผู้สูงอายุที่ สังกัดชมรมผู้สูงอายุในเขต เทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี มีส่วนร่วมกับนโยบายส่งเสริมพัฒนา คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ผู้สูงอายุมีส่วน ร่วมในระดับมาก 1 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ส่วนอีก 3 ด้าน อยู่ในระดับปาน กลาง คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล และด้านการมี ส่วนร่วมในการดำเนินการตามลำดับ และงานวิจัยของ จุฑาธิบดี กุลดี (2561) รูปแบบการส่งเสริม การพึ่งตนเองของผู้สูงอายุจังหวัดเชียงราย ผลการศึกษา พบว่า ผู้สูงอายุรับรู้สภาพการเปลี่ยนแปลง ทางด้านร่างกายมากที่สุด และด้านจิตใจน้อยที่สุด ผู้สูงอายุมีวิถีปฏิบัติตนด้านร่างกายมากที่สุด และ ด้านจิตใจน้อยที่สุด ในขณะที่ผู้สูงอายุมีความต้องการการส่งเสริมการพึ่งตนเองด้านจิตใจมากที่สุด การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมการพึ่งตนเองของผู้สูงอายุ จังหวัดเชียงราย หรือ 3S MODEL ประกอบด้วย หลักการวัตถุประสงค์และกิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมการสร้างตระหนักรู้ในตน (Self Awareness) กิจกรรมเติมเต็มคุณค่าในตนเอง (Self Esteem) และกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self Learning) โดยอาศัยหลักการพัฒนาผู้สูงอายุให้สามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้ด้วยตนเอง

วัตถุประสงค์ที่ 2. เพื่อหาแนวทางการจ้างงานที่เหมาะสมกับพลพลังของกลุ่ม ผู้สูงอายุที่ช่วยเหลือตัวเองได้ (Active Aging) ในสังคมยุคดิจิทัลอำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัด นนทบุรี ตามดัชนีพลพลังของผู้สูงอายุ

ผลการศึกษา พบว่า แนวทางการจ้างงานที่เหมาะสมนั้น ควรมีการจัดตั้งสำนักงานจ้าง งาน เพื่อเป็นตัวกลางในการขับเคลื่อนที่สำคัญในการส่งเสริมการจ้างงานผู้สูงอายุ ควรมีการ ออกแบบกลุ่มงานหรือส่วนที่รับผิดชอบหลัก สำหรับการจ้างงานผู้พิการที่เป็นการเฉพาะใน หน่วยงานที่มีอยู่แล้ว ตามระบบในระบบการเมืองการปกครอง โดยคำนึงถึงทั้งโครงสร้างของ หน่วยงาน กำลังคน วัสดุ อุปกรณ์ และการบริหารจัดการ การให้คำปรึกษาในการหางานทำ การให้ การสนับสนุนในการหางาน สำหรับก่อนจ้างงานและเมื่อเข้าทำงาน การสนับสนุนเมื่อออกจากงาน และเปลี่ยนงาน และการสนับสนุนเพื่อกลับเข้าทำงานใหม่ การให้การสนับสนุนผู้สูงอายุทำงานที่ บ้าน การให้การสนับสนุนนายจ้าง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภชัย ศรีสุชาติและคณะ (2558) ได้ทำการศึกษา การขยายอายุการทำงานในภาคเอกชนที่เป็นแรงงานในระบบในภาคอุตสาหกรรม ขยายส่ง ขยายปลีก ๆ ภาคอุตสาหกรรมโรงแรมและภัตตาคาร ผลการศึกษา พบว่า ผู้สูงอายุ โดยใน การจัดการสังคมผู้สูงอายุจำเป็นต้องมีการเตรียมการล่วงหน้าเป็นระยะเวลานาน เพื่อให้มีความ พร้อมและมีความเชื่อมโยงไปสู่รุ่นต่อไป ในกระบวนการจัดการนั้นมีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการ

บริหารจัดการในหลากหลายประเด็น เช่น ผลกระทบในด้านสังคม รูปแบบของการดูแลผู้สูงอายุ การจัดการด้านสุขภาพ รวมถึงผลกระทบในด้านเศรษฐกิจทั้งในระดับจุลภาค และมหภาค การสร้างหลักประกันทางรายได้ให้แก่ผู้สูงอายุ และงานวิจัยของ คณุตม์ ปิ่นทองคำ (2559) ที่ได้ทำการศึกษา การเตรียมความพร้อมเพื่อความมั่นคง ในการดำเนินชีวิตหลังวัยเกษียณอายุราชการของข้าราชการ ทหารเรือ สังกัดกองเรือยามฝั่ง กองเรือยุทธการ ผลการศึกษา พบว่า การเตรียมความพร้อม เพื่อ เกษียณอายุราชการของข้าราชการทหารเรือ สังกัดกองเรือยามฝั่ง พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับปาน กลาง ($\bar{X} = 3.46$) ด้านสุขภาพร่างกายอยู่ในระดับสูง และอยู่ในระดับปานกลาง 4 ด้าน คือ ด้าน จิตใจ ด้านทรัพย์สินเงินทอง ด้านอยู่อาศัย และด้านกิจกรรม และการใช้เวลาว่าง ข้อเสนอแนะการ เตรียมความพร้อม เพื่อเกษียณอายุราชการของข้าราชการทหารเรือ สังกัดกองเรือยามฝั่ง ด้าน สุขภาพ พบว่า หน่วยงานต้นสังกัดควรเชิญผู้ที่มีความรู้มาแนะนำวิธีออกกำลังกายที่เหมาะสมกับผู้ ที่กำลังเข้าสู่วัยเกษียณอายุด้านจิตใจ พบว่า ควรให้ข้าราชการมีกิจกรรมในการลดความเครียด เช่น มี การสนับสนุนกิจกรรมทางศาสนา ด้านทรัพย์สินเงินทอง พบว่า หน่วยงานควรมีส่วนช่วยให้ สนับสนุน การออม การสร้างวินัยการเงินที่ดี และมีที่ปรึกษาด้านการเงินในหน่วยงาน ด้านที่อยู่ อาศัย พบว่า หน่วยงานควรสนับสนุนให้ข้าราชการมีบ้านพักอาศัยเป็นของตนเอง และไม่เป็นภาระ กับเงินหลังเกษียณอายุมากนัก ด้านกิจกรรมและการใช้เวลาว่าง พบว่า หน่วยงานควรหาสถานที่ สำหรับทำกิจกรรมร่วมกันกับเพื่อนร่วมงานที่อยู่ในวัยเดียวกัน

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. สถานประกอบการอาจกำหนดเป็นเกณฑ์ในการคัดเลือกว่าผู้สูงอายุคนใดควรทำงาน ต่อไป ซึ่งการจ้างงานสถานประกอบการอาจจะหาตำแหน่งงานใหม่ที่เหมาะสมกับศักยภาพของ ผู้สูงอายุ ไม่เป็นภาระต่อองค์กรในด้านการจัดการสภาพแวดล้อม เพื่อเอื้ออำนวยต่อการทำงานของ ผู้สูงอายุ
2. การพัฒนาศักยภาพแรงงานสูงอายุให้มีขีดความสามารถที่ตอบสนองต่อการจ้างงาน ของสถานประกอบการได้ เช่น การพัฒนาศักยภาพทางด้านภาษา ด้านคอมพิวเตอร์ ด้านมารยาท ทางสังคม เป็นต้น รวมถึงการส่งเสริมการฝึกอาชีพและจัดหางานที่เหมาะสม และเป็นไปตามความ ต้องการของผู้สูงอายุตลอดจนการส่งเสริมความสามารถในการรวมกลุ่มในชุมชนเพื่อเพิ่มรายได้
3. รัฐบาลออกเป็นกฎหมายภาคบังคับให้สถานประกอบการต้องจ้างแรงงานผู้สูงอายุ ทำงานในลักษณะเดียวกับการจ้างแรงงานผู้พิการทำงานในสถานประกอบการขึ้นอยู่กับประเภทของ สถานประกอบการ โดยรูปแบบการจ้างงานอาจจะต้องมีความยืดหยุ่นให้เป็นการตกลงร่วมกัน ระหว่างสถานประกอบการ และแรงงานสูงอายุ รวมไปถึงการพัฒนากฎหมายเกี่ยวกับผู้สูงอายุ
4. การบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่มีภารกิจงานร่วมกันหรือเชื่อมโยง ซึ่งอาจจะ ดำเนินการได้โดยการ 1) สังเคราะห์ช่องว่างในการขับเคลื่อนการจ้างแรงงานผู้สูงอายุ 2) การ กำหนดทิศทางในการขับเคลื่อนนโยบายการส่งเสริมการจ้างงานของผู้สูงอายุที่ชัดเจนในอนาคต 3)

กำหนดแผนงานที่ชัดเจนเหมาะสมมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ และทำงานอย่างบูรณาการกันทุกฝ่าย 4) ผลักดันนโยบายให้เป็นนโยบายของรัฐบาลนโยบายแห่งรัฐ และอยู่ในแผนบริหารราชการแผ่นดิน เพื่อให้การขับเคลื่อนการส่งเสริมการจ้างงานผู้สูงอายุมีความต่อเนื่อง 5) การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 6) การปรับเปลี่ยนทัศนคติของคนสังคมในทางบวกต่อผู้สูงอายุ และยอมรับบทบาทของผู้สูงอายุ

เอกสารอ้างอิง (References)

- กระทรวงแรงงาน. (2563). *กฎหมายคุ้มครองแรงงาน*. สืบค้น 25 มิถุนายน 2563, จาก www3.mol.go.th.
- คุณตม ปิ่นทองคำ. (2559). *การเตรียมความพร้อมเพื่อความมั่นคงในการดำเนินชีวิตหลังวัยเกษียณอายุราชการของข้าราชการทหารเรือ สังกัดกองเรือยามฝั่ง กองเรือยุทธการ*. งานนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรเพื่อความมั่นคง คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
- จุฑาธิบดี กุลดี. (2561). *รูปแบบการส่งเสริมการพึ่งตนเองของผู้สูงอายุจังหวัดเชียงราย*. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. สาขาวิชาการศึกษาและการพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2563). *สังคมผู้สูงอายุ: นัยต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ*. สืบค้น 5 มิถุนายน 2563, จาก www.stou.ac.th.
- ศุภชัย ศรีสุชาติ, แก้วขวัญ ตั้งติพงศ์กุล และพิมลพรรณ อิศรภักดี. (2558). *การขยายอายุการทำงานในภาคเอกชนที่เป็นแรงงานในระบบในภาคอุตสาหกรรมชายฝั่ง ชายปลึกฯ ภาคอุตสาหกรรมโรงแรมและภัตตาคาร*. ทุนสนับสนุนโดยแผนงานสร้างและจัดการความรู้เพื่อพัฒนาระบบและกลไกการพัฒนา
- สาโรจน์ พิงไทย. (2559). *นโยบายส่งเสริมพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุกับการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี*. สารนิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและเอกชน. มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2563). *ดัชนีพหุพลังผู้สูงอายุไทย*. สืบค้น 5 มิถุนายน 2563, จาก www.nso.go.th.

การศึกษาการเตรียมความพร้อมของการบริหารงานวิชาการในสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 ของสถานศึกษา

ในสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร

A Study on the Prepralation of a Cademicadminirtation in the New Coronavirus Epidemic site 2019 of School Under the kamphaeng Phet Provuincial Vocational Education Office

ชญชิตา อินทร์สุม¹ นงลักษณ์ ไฉฉลาด²

Chanunchida Insum, Nongluck Jaichalad

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการศึกษาการเตรียมความพร้อมการบริหารงานวิชาการในสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร จาก 5 วิทยาลัย โดยผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 5 คน รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ จำนวน 5 คน หัวหน้าสาขาวิชา จำนวน 15 คน และครูผู้สอน จำนวน 40 คน รวมทั้งสิ้น 65 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมการบริหารงานวิชาการในสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า การเตรียมความพร้อมการบริหารงานวิชาการในสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดกำแพงเพชรโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยการเตรียมความพร้อมการบริหารงานวิชาการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการเตรียมความพร้อมของงานสื่อการเรียนการ ($\mu = 4.41$) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการเตรียมความพร้อมของงานวิทยบริการและห้องสมุด ($\mu = 4.30$)

คำสำคัญ (Keywords): การเตรียมความพร้อม; การบริหารงานวิชาการ; ไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019

Abstract

Received: 2021-02-28 Revised: 2021-07-30 Accepted: 2021-07-30

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม The Degree of Master of Education Field in Education Administration, Faculty of Education, Pibulsongkram Rajabhat University. Corresponding Author e-mail: dr.nongluck@psru.ac.th

² คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม Faculty of Education, Pibulsongkram Rajabhat University. e-mail: dr.nongluck@psru.ac.th

This research aimed to examine the preparation of academic administration in the Novel Coronavirus 2019 spreading situation of institutions under Kamphaengphet Provincial Vocational Education Office. The 65 informants were 5 directors, 5 deputy directors of academic affairs, 15 heads of department, and 40 teachers. The instrument used for gathering data was a questionnaire on the preparation of academic administration in the Novel Coronavirus 2019 spreading situation of institutions under Kamphaengphet Provincial Vocational Education Office. The data analyzes used were mean and standard deviation. The findings revealed that the overall of the preparation of academic administration in the Novel Coronavirus 2019 spreading situation of institutions under Kamphaengphet Provincial Vocational Education Office was at high level. The preparation of academic administration of work and instructional media was at the highest level ($\mu = 4.41$). And, the preparation of academic resource and library work was at the lowest level ($\mu = 4.30$).

Keywords: Preparation; Academic Administration; Novel Coronavirus 2019

บทนำ (Introduction)

การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 หรือ โควิด-19 (COVID-19) มีผลกระทบครั้งใหญ่ให้กับผู้คนทั่วไปและองค์กรต่าง ๆ ทั่วโลก รัฐบาลในหลายประเทศต้องประกาศภาวะฉุกเฉิน รวมทั้งออกกฎหมายหรือข้อบังคับเพื่อป้องกันการแพร่ระบาด รวมถึง การห้ามออกนอกเคหสถานภายในเวลาที่กำหนด และสถานที่ที่ได้รับผลกระทบคือ สถานศึกษา ตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่มีมาตรการ ส่งเสริมให้ใช้อินเตอร์เน็ตในการประชุมและอบรม ให้ปฏิบัติงานที่บ้านแทนการปฏิบัติงานที่สำนักงานตามความเหมาะสม สวมหน้ากากอนามัยในการประชุมเพื่อป้องกันการแพร่เชื้อโรค กระทรวงศึกษาธิการ (2562)

จากมาตรการการป้องกันการแพร่ระบาดของกระทรวงศึกษาธิการดังกล่าว ส่งผลให้หน่วยงานภายในสถานศึกษาที่มีผลกระทบโดยตรงคือด้านงานวิชาการที่มีการปรับเปลี่ยนกำหนดการเปิด-ปิดภาคเรียน และกระบวนการเรียนการสอนเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล การบริหารงานวิชาการมีความสำคัญต่อคุณภาพของการจัดการศึกษา สถานศึกษาจึงต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การบริหารงานวิชาการถือเป็นงานหลักสำคัญของสถานศึกษา อันเป็นการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียน เพื่อให้มีพฤติกรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์เป็นคนเก่ง คนดี ดังนั้นจึงต้องมีการบริหารงานวิชาการเพื่อเตรียมความพร้อมในช่วงการแพร่ระบาดไวรัสโคโรนา 2019 (จิตติมา วรณศรี, 2557)

ในส่วนของการจัดการศึกษาด้านอาชีวศึกษาภายใต้สถานการณ์วิกฤตโควิด-19 จึงเป็นความท้าทายในการจัดการเรียนการสอนที่ต้องผสมผสานทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ โดยเฉพาะการสอนภาคปฏิบัติให้ได้ คุณภาพ มาตรฐานความรู้ สมรรถนะวิชาชีพ และมาตรฐานต่าง ๆ ตามเป้าหมายของสำนักงาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ทั้งนี้ในวิกฤตการณ์โควิด-19 ที่เกิดขึ้นนี้ สถานศึกษาจะต้องปรับตัวรับมือกับการเรียนการสอนออนไลน์ หรือสร้างรูปแบบการเรียน การสอนในลักษณะต่าง ๆ ที่เหมาะสมและได้คุณภาพ จากเหตุการณ์วิกฤตการณ์แพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในครั้งนี้ ซึ่งเป็น “โรคใหม่” และได้สร้างระบบ “โลกแห่งการเรียนรู้ใหม่” เป็นการบังคับให้การศึกษาต้องรู้จักปรับตัวให้เข้ากับยุคสมัยและเทคโนโลยีในช่วงเวลาสั้น ๆ รวมทั้งเป็นจุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนวิกฤตให้เป็นโอกาส ปฏิรูปการศึกษาที่มีรูปแบบซับซ้อนมากขึ้น และเป็นตัวเร่งของการพัฒนาของการอาชีวศึกษาสู่ “อาชีวศึกษายุคดิจิทัล” ที่จะต้องสร้างรูปแบบการเรียนรู้อีกหลากหลายช่องทางและหลากหลายรูปแบบเพื่อสร้างระบบการพัฒนา การศึกษาในสายวิชาชีพเพื่อการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน (สมพร ปานดำ, 2563)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาการเตรียมความพร้อมการบริหารงานวิชาการในสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร เพื่อนำข้อมูลของผลการวิจัยไปพัฒนา งานด้านวิชาการในการเตรียมความพร้อมการบริหารงานวิชาการในสถานการณ์อื่น ๆ ให้มีประสิทธิภาพต่อผู้เรียนและผู้เกี่ยวข้องต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

เพื่อศึกษาการเตรียมความพร้อมการบริหารงานวิชาการในสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยศึกษาการเตรียมความพร้อมการบริหารงานวิชาการในสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร ในครั้งนี้ ผู้วิจัยออกแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ

2. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ สถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร จำนวน 5 วิทยาลัย โดยใช้ตารางการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1986 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2554) และใช้วิธีการเจาะจงกลุ่มผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้าสาขาวิชา และ ครูผู้สอน แห่งละ 13 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 65 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือ ได้แก่ แบบสอบถาม ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นมาตรฐาน ส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ประกอบด้วย มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ซึ่งได้ค่าความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 06.00-1.00 และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยผ่านการทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน และได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับร้อยละ 95

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ถึงสถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร จำนวน 5 วิทยาลัย เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลการทำวิจัย และนำแบบสอบถามพร้อมสำเนาหนังสือขอความร่วมมือในการทำวิจัยส่งให้แก่สถานศึกษาเพื่อขอความร่วมมือจากกลุ่มเป้าหมายตอบแบบสอบถาม พร้อมทั้งขอรับด้วยตนเองและทางไปรษณีย์

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ดำเนินการวิเคราะห์ระดับการเตรียมความพร้อมการบริหารงานวิชาการในสถานการณการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร โดยวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลการวิจัยเรื่องการเตรียมความพร้อมการบริหารงานวิชาการในสถานการณการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตาราง 1 ผลการวิเคราะห์การเตรียมความพร้อมการบริหารงานวิชาการ ในสถานการณการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร ในภาพรวม

ด้าน	การเตรียมความพร้อมการบริหารงานวิชาการใน สถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา สายพันธุ์ใหม่ 2019 ในภาพรวม	μ	σ	ระดับ สภาพ	ลำดับ
1	การเตรียมความพร้อมงานของงานพัฒนาหลักสูตร การเรียนการสอน	4.41	0.41	มาก	2
2	การเตรียมความพร้อมของงานวัดผลและ	4.39	0.43	มาก	3
3	ประเมินผล	4.41	0.39	มาก	1
4	การเตรียมความพร้อมของงานสื่อการเรียนการ	4.34	0.42	มาก	4
5	สอน	4.30	0.52	มาก	5
	การเตรียมความพร้อมของงานอาชีวศึกษาระบบ ทวิภาคี				
	การเตรียมความพร้อมของงานวิทยบริการและ ห้องสมุด				
รวม		4.37	0.39	มาก	

จากตาราง 1 พบว่า การเตรียมความพร้อมการบริหารงานวิชาการในสถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร โดยภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ระดับมาก ($\mu = 4.37$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การเตรียมความพร้อมของงานสื่อการเรียนการสอน ($\mu = 4.41$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือการเตรียมความพร้อมของงานวิทยบริการและห้องสมุด ($\mu = 4.30$)

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเตรียมความพร้อมการบริหารงานวิชาการในสถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร ด้านการเตรียมความพร้อมงานของงานพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน

ข้อ	ด้านการเตรียมความพร้อมงานของงาน พัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน	μ	σ	ระดับ สภาพ	ลำดับ
1	สถานศึกษากำหนดให้บุคลากรปรับวิธีการ ดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามแผนประสบการณ์ เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019	4.55	0.53	มากที่สุด	1
2	สถานศึกษากำหนดให้บุคลากรปรับวิธีการ ดำเนินการตรวจสอบแผนการเรียนเพื่อป้องกัน เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัส โคโรนา	4.48	0.50	มาก	3

3	2019 สถานศึกษากำหนดให้บุคลากรปรับวิธีการจัดทำตารางสอนตารางเรียนเพื่อป้องกันเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 201	4.28	0.63	มาก	9
4	สถานศึกษากำหนดให้บุคลากรปรับวิธีการดำเนินการให้ครูและผู้เรียนในสถานศึกษาได้มีความรู้ความเข้าใจในหลักการจุดหมายและหลักเกณฑ์การใช้หลักสูตรเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019	4.43	0.53	มาก	5
5	สถานศึกษากำหนดให้บุคลากรปรับวิธีการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรการประกอบอาชีพเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019	4.29	0.63	มาก	8
6	สถานศึกษากำหนดให้บุคลากรปรับวิธีการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะร่วมกับสถานประกอบการในเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019	4.29	0.55	มาก	7
7	สถานศึกษากำหนดให้บุคลากรปรับวิธีการดำเนินการกระบวนการเรียนการสอนเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019	4.38	0.58	มาก	6
8	สถานศึกษากำหนดให้บุคลากรปรับวิธีการดำเนินการกระบวนการเรียนการสอนเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019	4.45	0.56	มาก	4
9	สถานศึกษากำหนดให้บุคลากรดำเนินการทำปฏิทินการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019	4.51	0.64	มากที่สุด	2
รวม		4.41	0.41	มาก	

จากตาราง 2 พบว่า การเตรียมความพร้อมการบริหารงานวิชาการในสถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร ด้านการเตรียมความพร้อมงานของงานพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน โดยภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.41$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อที่ 1 สถานศึกษากำหนดให้บุคลากรปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินงานจัดการเรียนรู้ตามแผนประสบการณ์

เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ($\mu = 4.55$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อที่ 3 สถานศึกษากำหนดให้บุคลากรจัดหาวิธีการจัดทำตารางเรียนตารางสอนเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ($\mu = 4.28$)

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเตรียมความพร้อมการบริหารงานวิชาการในสถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร ด้านการเตรียมความพร้อมของงานวัดผลและประเมินผล

ข้อ	ด้านการเตรียมความพร้อมของงานวัดผลและประเมินผล	μ	σ	ระดับสภาพ	ลำดับ
1	สถานศึกษากำหนดให้บุคลากรปรับวิธีการดำเนินการในการตรวจสอบผลการเรียนของนักเรียน-นักศึกษาเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019	4.40	0.52	มาก	4
2	สถานศึกษากำหนดให้บุคลากรดำเนินการปรับวิธีการรวบรวมผลการเรียนของนักเรียน-นักศึกษาเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019	4.38	0.58	มาก	5
3	สถานศึกษากำหนดให้บุคลากรปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินการจัดสอบมาตรฐานวิชาชีพเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019	4.42	0.53	มาก	3
4	สถานศึกษากำหนดให้บุคลากรปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินการจัดทำข้อสอบมาตรฐานเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019	4.32	0.64	มาก	8
5	สถานศึกษากำหนดให้บุคลากรปรับวิธีการดำเนินการส่งให้ครูผู้สอนมีการวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริงเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019	4.42	0.53	มาก	3

ตาราง 3 (ต่อ)

ข้อ	ด้านการเตรียมความพร้อมของงานวัดผลและประเมินผล	μ	σ	ระดับสภาพ	ลำดับ
6	สถานศึกษากำหนดให้บุคลากรปรับวิธีการดำเนินการประชุมชี้แจงระเบียบการวัดผลและประเมินผลการเรียนของนักเรียน-นักศึกษาเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019	4.48	0.56	มาก	1
7	สถานศึกษากำหนดให้บุคลากรปรับวิธีการดำเนินการให้ความรู้กับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการวัดผลและประเมินผลเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019	4.32	0.62	มาก	7
8	สถานศึกษากำหนดให้บุคลากรปรับวิธีการดำเนินการกำกับดูแลการวัดผลประเมินผลในสถานศึกษาให้เป็นไปตามระเบียบ	4.45	0.50	มาก	2
9	สถานศึกษากำหนดให้บุคลากรปรับวิธีการดำเนินการให้ครูผู้สอนมีบทบาทในการพัฒนาการวัดผลและประเมินผลเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019	4.35	0.60	มาก	6
รวม		4.39	0.44	มาก	

จากตาราง 3 พบว่า การเตรียมความพร้อมการบริหารงานวิชาการในสถานการณัแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร การเตรียมความพร้อมของงานวัดผลและประเมินผล โดยภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.39$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อที่ 6 สถานศึกษากำหนดให้บุคลากรปรับวิธีการดำเนินการประชุมชี้แจงระเบียบการวัดผลและประเมินผลการเรียนของนักเรียน-นักศึกษาเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ($\mu = 4.48$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อที่ 4 สถานศึกษากำหนดให้บุคลากรปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินการจัดทำข้อสอบมาตรฐานเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ($\mu = 4.32$)

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเตรียมความพร้อมการบริหารงานวิชาการในสถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร ด้านการเตรียมความพร้อมของสื่อการเรียนการสอน

ข้อ	ด้านการเตรียมความพร้อมของสื่อการเรียนการสอน	μ	σ	ระดับสภาพ	ลำดับ
1	สถานศึกษากำหนดให้บุคลากรปรับวิธีการดำเนินการจัดกิจกรรมหรือกระบวนการที่ถ่ายทอดความรู้ให้กับ นักเรียน-นักศึกษาเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019	4.38	0.49	มาก	7
2	สถานศึกษากำหนดให้บุคลากรปรับวิธีการดำเนินการจัดทำสื่อการเรียนการสอนในรูปแบบของสื่อเทคโนโลยีในเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019	4.42	0.58	มาก	6
3	สถานศึกษากำหนดให้บุคลากรปรับวิธีการดำเนินการจัดทำสื่อการเรียนการสอนในรูปแบบของหนังสือและเอกสารสิ่งพิมพ์ในเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019	4.43	0.50	มาก	3
4	สถานศึกษากำหนดให้บุคลากรปรับวิธีการดำเนินการใช้สื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอนหรือเครื่องคอมพิวเตอร์ในการเรียนการสอนในเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019	4.49	0.56	มาก	1
5	สถานศึกษากำหนดให้บุคลากรปรับวิธีการใช้อินเตอร์เน็ตเพื่อการเรียนรู้ในเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019	4.43	0.52	มาก	4
6	สถานศึกษากำหนดให้บุคลากรใช้กระบวนการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมในเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019	4.29	0.63	มาก	9
7	สถานศึกษากำหนดให้บุคลากรปรับวิธีการดำเนินการสำรวจความต้องการในการใช้สื่อการเรียนการสอนเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019	4.46	0.50	มาก	2

ตาราง 4 (ต่อ)

ข้อ	ด้านการเตรียมความพร้อมของสื่อการเรียนการสอน	μ	σ	ระดับสภาพ	ลำดับ
8	สถานศึกษากำหนดให้บุคลากรปรับวิธีการดำเนินการจัดทำสื่อการเรียนการสอนที่ตรงตามหลักสูตรในเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019	4.42	0.53	มาก	5
9	สถานศึกษากำหนดให้บุคลากรดำเนินการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนในเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019	4.35	0.57	มาก	8
รวม		4.41	0.39	มาก	

จากตาราง 4 พบว่า การเตรียมความพร้อมการบริหารงานวิชาการในสถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร ด้านการเตรียมความพร้อมของงานสื่อการเรียนการสอน โดยภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.41$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อที่ 4 สถานศึกษากำหนดให้บุคลากรปรับวิธีการดำเนินการใช้สื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอนหรือเครื่องคอมพิวเตอร์ในการเรียนการสอนในเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ($\mu = 4.49$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อที่ 6 สถานศึกษากำหนดให้บุคลากรใช้กระบวนการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมในเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ($\mu = 4.29$)

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเตรียมความพร้อมการบริหารงานวิชาการในสถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร ด้านการเตรียมความพร้อมของงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

ข้อ	ด้านการเตรียมความพร้อมของงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี	μ	σ	ระดับสภาพ	ลำดับ
1	สถานศึกษากำหนดให้บุคลากรปรับวิธีการดำเนินการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019	4.38	0.52	มาก	2

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อ	ด้านการเตรียมความพร้อมของงาน อาชีวศึกษาระบบทวิภาคี	μ	σ	ระดับ สภาพ	ลำดับ
2	สถานศึกษากำหนดให้บุคลากรปรับวิธีการ ดำเนินการประสานความร่วมมือกับสถาน ประกอบการเพื่อจัดการเรียนการสอนให้กับ นักเรียน-นักศึกษาในเพื่อป้องกันการแพร่ ระบาดไวรัสโคโรนา 2019	4.37	0.52	มาก	4
3	สถานศึกษากำหนดให้บุคลากรปรับวิธีการ ดำเนินการติดต่อประสานงานกับสถาน ประกอบการเพื่อจัดหาสถานที่ฝึกงานให้กับ นักเรียน-นักศึกษาเพื่อป้องกันการแพร่ระบาด ไวรัสโคโรนา 2019	4.32	0.59	มาก	6
4	สถานศึกษากำหนดให้บุคลากรปรับวิธีการ ดำเนินการจัดทำเอกสารการเรียนอาชีวศึกษา ระบบทวิภาคีให้กับนักเรียน-นักศึกษาเพื่อ ป้องกันการแพร่ระบาดไวรัสโคโรนา 2019	4.35	0.57	มาก	5
5	สถานศึกษากำหนดให้บุคลากรปรับวิธีการ ดำเนินการส่งเสริมให้นักเรียน-นักศึกษา มี ทักษะระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับ เทคโนโลยีเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดไวรัสโค โรนา 2019	4.38	0.55	มาก	3
6	สถานศึกษากำหนดให้บุคลากรปรับวิธีการ ดำเนินการการนิเทศติดตามการฝึกปฏิบัติของ นักเรียน-นักศึกษาเพื่อป้องกันการแพร่ระบาด ไวรัสโคโรนา 2019	4.42	0.56	มาก	1
7	สถานศึกษากำหนดให้บุคลากรปรับวิธีการ ดำเนินการประชุมสัมมนาครูฝึกครูนิเทศเพื่อ ป้องกันการแพร่ระบาดไวรัสโคโรนา 2019	4.35	0.57	มาก	5

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อ	ด้านการเตรียมความพร้อมของงาน อาชีวศึกษาระบบทวิภาคี	μ	σ	ระดับ สภาพ	ลำดับ
8	สถานศึกษากำหนดให้บุคลากรปรับวิธีการ ดำเนินการจัดทำปฏิทินการปฏิบัติงาน เกี่ยวกับอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีเพื่อป้องกัน การแพร่ระบาดไวรัสโคโรนา 2019	4.28	0.57	มาก	9
9	สถานศึกษากำหนดให้บุคลากรปรับวิธีการ ดำเนินการวัดผลและประเมินผลการฝึกงาน ของนักเรียน-นักศึกษาในสถานประกอบการ เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดไวรัสโคโรนา 2019	4.29	0.58	มาก	7
10	สถานศึกษากำหนดให้บุคลากรปรับวิธีการ ดำเนินการพัฒนางานอาชีวศึกษาระบบทวิ ภาคีเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดไวรัสโคโรนา 2019	4.29	0.74	มาก	8
รวม		4.34	0.42	มาก	

จากตาราง 5 พบว่า การเตรียมความพร้อมการบริหารงานวิชาการในสถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร ด้านการเตรียมความพร้อมของงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีโดยภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.34$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อที่ 6 สถานศึกษากำหนดให้บุคลากรปรับวิธีการดำเนินการการนิเทศติดตามการฝึกปฏิบัติของนักเรียน-นักศึกษา เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดไวรัสโคโรนา 2019 ($\mu = 4.42$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อที่ 8 สถานศึกษากำหนดให้บุคลากรปรับวิธีการดำเนินการจัดทำปฏิทินการปฏิบัติงานเกี่ยวกับอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดไวรัสโคโรนา 2019 ($\mu = 4.28$)

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเตรียมความพร้อมการบริหารงานวิชาการในสถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร ด้านการเตรียมความพร้อมของงานวิทยบริการและห้องสมุด

ข้อ	ด้านการเตรียมความพร้อมของงานวิทยบริการและห้องสมุด	μ	σ	ระดับสภาพ	ลำดับ
1	สถานศึกษากำหนดให้บุคลากรปรับวิธีการดำเนินการเกี่ยวกับการบริการให้ยืม-คืนหนังสือเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019	4.25	0.69	มาก	5
2	สถานศึกษากำหนดให้บุคลากรปรับวิธีการดำเนินการจัดหาหนังสือเข้าห้องสมุดที่สอดคล้องและตรงกับหลักสูตรเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019	4.20	0.69	มาก	7
3	สถานศึกษากำหนดให้ปรับวิธีการบริการค้นคว้าเพื่อศึกษาหาความรู้จากหนังสือและโสตทัศนเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019	4.43	0.53	มาก	1
4	สถานศึกษากำหนดให้บุคลากรปรับวิธีการดำเนินการอำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้บริการเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019	4.29	0.70	มาก	4
5	สถานศึกษากำหนดให้บุคลากรปรับวิธีการดำเนินการให้บริการวัสดุสิ่งพิมพ์ ด้านความรู้และข้อมูลเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019	4.23	0.70	มาก	6
6	สถานศึกษากำหนดให้บุคลากรปรับวิธีการดำเนินการให้บริการทางวิชาการ การค้นคว้าวิจัยเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019	4.25	0.69	มาก	5
7	สถานศึกษากำหนดให้บุคลากรปรับวิธีการดำเนินการพัฒนาทรัพยากรห้องสมุดเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019	4.37	0.70	มาก	3

ตาราง 6 (ต่อ)

ข้อ	ด้านการเตรียมความพร้อมของงานวิทยบริการและห้องสมุด	μ	σ	ระดับ สภาพ	ลำดับ
8	สถานศึกษากำหนดให้บุคลากรปรับวิธีการดำเนินการกำหนดระเบียบการใช้และควบคุมดูแลห้องสมุดเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019	4.40	0.58	มาก	2
รวม		4.37	0.39	มาก	

จากตาราง 6 พบว่า การเตรียมความพร้อมการบริหารงานวิชาการในสถานการณัแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร ด้านการเตรียมความพร้อมของงานวิทยบริการและห้องสมุด โดยภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.37$) เมื่อพิจารณาข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อที่ 3 สถานศึกษากำหนดให้ปรับวิธีการบริการคั่นคว่ำเพื่อศึกษาหาความรู้จากหนังสือและสตัทพ์เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ($\mu = 4.43$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อที่ 2 สถานศึกษากำหนดให้บุคลากรปรับวิธีการดำเนินการจัดหาหนังสือเข้าห้องสมุดที่สอดคล้องและตรงกับหลักสูตรเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ($\mu = 4.20$)

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการศึกษาการเตรียมความพร้อมการบริหารงานวิชาการในสถานการณัแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร ผู้วิจัยดำเนินการอภิปรายผลเฉพาะส่วนที่สำคัญเท่านั้น ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่า การเตรียมความพร้อมการบริหารงานวิชาการในสถานการณัแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก โดยผู้วิจัยขอเสนอการวิจัยในภาพรวมและรายด้านที่สำคัญ ดังนี้

1. ในภาพรวม การเตรียมความพร้อมของการบริหารงานวิชาการในสถานการณัแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดกำแพงเพชรได้มีการเตรียมความพร้อมในเรื่องงานสื่อการเรียนการสอน งานพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน งานวัดผลและประเมินผล งานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี และงานวิทยบริการและห้องสมุด ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอนได้ ตระหนักถึงการจัดการเรียนการสอนในสถานการณัแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 จึงทำให้การเตรียมความพร้อมของการบริหารงานวิชาการในสถานการณัแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนาสายพันธุ์

ใหม่ 2019 ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร เป็นไปด้วยดีและบรรลุเป้าหมาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัทธภรณ์ ดวงชื่น (2563) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการศึกษารับความกดดันใหม่หลังวิกฤตโควิด-19 ได้ศึกษาเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมในการเรียนการสอนออนไลน์ด้านอุปกรณ์และเทคโนโลยี การออกแบบหลักสูตรโดยคำนึงถึงความแตกต่างของนักเรียนแต่ละคน การบริหารจัดการโรงเรียนและครูให้ประสบความสำเร็จ ในการจัดการเรียนรู้ และสอดคล้องกับ จิตาภา เบญจธัชพร (2558) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมาก 3 ลำดับแรก ได้แก่ ด้านการวางแผนงานด้าน วิชาการ ($X = 4.04$, $SD = 0.72$) ด้านการคัดเลือกหนังสือแบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา ($X = 4.04$, $SD = 0.69$) และด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ($X = 3.99$, $SD = 0.66$) ซึ่งด้านการคัดเลือกหนังสือแบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษาเทียบเท่ากับด้านการเตรียมความพร้อมของงานสื่อการเรียนการสอน ที่มีผลการวิจัยอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

2. ด้านการเตรียมความพร้อมของงานพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนในสถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะสถานศึกษาได้ปรับวิธีการดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามสถานการณ์ มีการกำหนดให้ครูผู้สอนจัดทำสื่อเทคโนโลยีการสอน การดำเนินการทำปฏิทินการปฏิบัติงาน การปรับวิธีการดำเนินการตรวจสอบแผนการเรียน มีการดำเนินการให้ครูและผู้เรียนในสถานศึกษาได้มีความรู้ความเข้าใจในหลักการจุดหมายและหลักเกณฑ์การใช้หลักสูตรเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 รวมถึงการปรับวิธีการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรการประกอบอาชีพในสถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิรศักดิ์ ทองปรีชา (2563) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการการเรียนการสอน ภายใต้สถานการณ์ COVID-19 ระดับมัธยมศึกษา พื้นที่โรงเรียนวชิรธรรมสาธิต เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัย พบว่า การบริหารจัดการการเรียนการสอนของโรงเรียนวชิรธรรมสาธิต เป็นไปตามนโยบายและแนวทางของรัฐบาล ในการเตรียมความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์และมาตรการการ ป้องกันการแพร่ระบาดในสถานศึกษาเพื่อความปลอดภัยสูงสุดของนักเรียนและบุคลากรทางการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ Smith (2006) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการในสหรัฐอเมริกา ผลการวิจัยพบว่า การจะทำให้การบริหารงานวิชาการมีประสิทธิภาพสูงต้องส่งเสริมให้ครูใช้เทคนิคการสอนให้ครูมีส่วนร่วมในการเลือกสื่อทัศนูปกรณ์ ซึ่งสอดคล้องกับ Crim (2006) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การปฏิบัติงานในการพัฒนางานบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในรัฐอิลลินอยส์ สหรัฐอเมริกา ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการที่อยู่ในระดับมาก คือ ความต้องการที่จะสามารถปฏิบัติงานเกี่ยวกับการนิเทศ การประเมินผล

ตลอดจนความต้องการปรับปรุงการเรียนการสอน และการพัฒนาหลักสูตรมีความต้องการระดับมาก

3. ด้านการเตรียมความพร้อมของงานวัดผลและประเมินผลในสถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะ สถานศึกษามีการปรับวิธีการดำเนินการประชุมชี้แจงระเบียบการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน-นักศึกษาเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ดำเนินการปรับวิธีการกับดูแลการวัดผลและประเมินผลในสถานศึกษาให้เป็นไปตามระเบียบที่กำหนด ปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินการจัดสอบมาตรฐานวิชาชีพปรับวิธีการดำเนินการส่งให้ครูผู้สอนมีการวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริง ปรับวิธีการดำเนินการในการตรวจสอบผลการเรียนของนักเรียน-นักศึกษา ปรับวิธีการดำเนินการให้ความรู้กับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการวัดผลและประเมินผล ปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินการจัดทำข้อสอบมาตรฐาน ดำเนินการปรับวิธีการรวบรวมผลการเรียนของนักเรียน-นักศึกษา สอดคล้องกับ Hanushek & Rivkin (2006) ได้ทำการวิจัยเรื่องเกี่ยวกับการปรับปรุงคุณภาพของโรงเรียนให้สูงขึ้น โดยทำการยืนยันปัจจัยที่ครูประสบผลสำเร็จในห้องเรียนเพราะความสำคัญ และคุณภาพของครูเป็นตัวกำหนดความสำเร็จของนักเรียน

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากผลการศึกษาพบว่า ด้านการเตรียมความพร้อมของงานสื่อการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด จึงมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ คือ

1.1 ควรกำหนดให้บุคลากรดำเนินการใช้สื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอนหรือเครื่องคอมพิวเตอร์ในการเรียนการสอน

1.2 ควรสำรวจความต้องการในการใช้สื่อการเรียนการสอน และควรจัดทำสื่อการเรียนการสอนในรูปแบบของหนังสือและเอกสารสิ่งพิมพ์

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการศึกษาพบว่า ด้านการเตรียมความพร้อมของงานวิทยบริการและห้องสมุด มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด จึงมีข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไปคือ ควรศึกษาการเตรียมความพร้อมของงานวิทยบริการและห้องสมุดในสถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมการบริหารงานวิทยบริการและห้องสมุด และการให้บริการแก่ผู้ใช้บริการเพื่อเกิดประโยชน์สูงสุดต่อไป

เอกสารอ้างอิง (References)

- จิตาภา ดวงชื่น. (2563). การศึกษาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานครและปริมณฑล เพื่อการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน. การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยรังสิต.
- จิตาภา เบญจชัยพร. (2558). การศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต.
- จิรกิติ ทองปรีชา. (2563). การบริหารจัดการการเรียนการสอน ภายใต้สถานการณ์ COVID - 19 ระดับมัธยมศึกษา พื้นที่โรงเรียนวชิรธรรมสาธิต เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าอิสระ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พัชรภรณ์ ดวงชื่น. (2563). การบริหารจัดการศึกษาับความปกติใหม่หลังวิกฤตโควิด-19. วารสารศิลปะการจัดการ. 4(3), 15
- Hanuskek, E. A., and Rivkin, S.G. (2003, 18 October). *Collaborative inequality to looping primary grade students*. Retrieved October. 18, 2007, from www.sciencedirect.com/science?ob=ArticleURL&-

**การพัฒนารูปแบบการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้
แบบร่วมมือโดยใช้บทเรียนออนไลน์**
**Development of Teaching Styles Based on Collaborative Learning
Theory Using Online Lessons**

อภิรักษ์ นามืองน้อย¹

Apirak Namuangnoi

บทคัดย่อ (Abstract)

งานวิจัยนี้มีความมุ่งหมาย 1) เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนบนเว็บแบบร่วมมือกันเรียนรู้ รายวิชาคอมพิวเตอร์ 2) เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนบนเว็บแบบร่วมมือกันเรียนรู้ รายวิชาคอมพิวเตอร์ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 โรงเรียนหนองหานพัฒนวิทยาคม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 24 คน เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยได้แก่ 1) รูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้บทเรียนออนไลน์ 2) แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 12 แผน 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 40 ข้อ 4) แบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test ผลการวิจัยพบว่า 1. รูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยใช้บทเรียนออนไลน์ ประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 4 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) กระบวนการเรียนการสอน และ 4) การวัดและประเมินผล โดยมีกระบวนการเรียนการสอน 3 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการสอน ขั้นที่ 2 ขั้นแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประกอบด้วยขั้นย่อย 1) ขั้นเตรียมความพร้อม 2) ขั้นศึกษาองค์ความรู้และฝึก 3) ขั้นปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม 4) ขั้นประเมินความรู้ และขั้นที่ 3 ขั้นประยุกต์ใช้ 2. ผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนบนเว็บแบบร่วมมือกันเรียนรู้ รายวิชาคอมพิวเตอร์ มีผลดังนี้ 2.1 ประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยใช้บทเรียนออนไลน์ (E_1/E_2) มีค่าเท่ากับ 83.27/82.92 2.2 ดัชนีประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยใช้บทเรียนออนไลน์ มีค่าเท่ากับ 0.4131 2.3 นักเรียนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยใช้บทเรียนออนไลน์ พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2.4 นักเรียนมีความพึงพอใจ

Received: 2021-06-23 Revised: 2021-07-16 Accepted: 2021-07-25

¹ โรงเรียนหนองหานพัฒนวิทยาคม องค์การบริหารส่วนจังหวัดยโสธร จังหวัดยโสธร

Nong Haen Pattana Wittayakom School Yasothon Provincial Administrative Organization,
Yasothon Province. Corresponding Author e-mail: kru-tak@hotmail.com

ต่อการเรียนโดยใช้รูปแบบการสอนรูปแบบการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยใช้
บทเรียนออนไลน์ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.66$, S.D. = 0.48)

คำสำคัญ (Keywords): การพัฒนารูปแบบการสอน; ทฤษฎีการเรียนรู้

Abstract

This research aims 1) to develop a collaborative web-based teaching model. 2) To study the effect of using a collaborative web-based teaching model computer course The sample group consisted of 24 students in Mathayomsuksa 3/1, Nong Haen Pattana Wittayakom School, semester 2 of Academic Year 2019, totaling 24 people. The research tools were 1) teaching model based on collaborative learning theory using online lessons 2) 12 plans for learning management 3) A score of 40 items to measure learning achievement 4) Satisfaction questionnaire The statistics used in the data analysis were percentage, mean and standard deviation and t-test. using online lessons It consists of four key components: 1) the model's principle, 2) the model's objectives, 3) the teaching-learning process, and 4) measurement and evaluation. There are 3 steps in teaching and learning process: step 1, preparation for teaching, step 2, learning exchange. It consists of sub-steps 1) Prepare 2) Knowledge and practice 3) Activities 4) Knowledge assessment and Step 3 2. The results of using the collaborative web-based teaching model The results of the computer course were as follows: 2.1 The effectiveness of the teaching model, the teaching model based on the theory of collaborative learning. Using online lessons (E1/E2) was 83.27/82.92 2.2 Index of effectiveness of teaching styles, teaching styles based on cooperative learning theory. The value of using online lessons was 0.4131. 2.3 Students' learning achievement after using the teaching model, teaching model based on cooperative learning theory. using online lessons It was found that the learning achievement after school was significantly higher than before at the .05 level. 2.4 The students were satisfied with the learning by using the teaching style of teaching according to the cooperative learning theory. using online lessons At the highest level ($\bar{X} = 4.66$, S.D. = 0.48)

Keywords: Development of Teaching Styles; Teaching Styles

บทนำ (Introduction)

การร่วมมือกันเรียนรู้ (Cooperative Learning) เป็นวิธีการจัดการเรียนการสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนได้ร่วมมือกันแก้ปัญหาต่างๆ ให้บรรลุผลสำเร็จลงได้ โดยที่สมาชิกในกลุ่มตระหนักว่า แต่ละคนเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม ดังนั้นความสำเร็จหรือความล้มเหลวของกลุ่มสมาชิกทุกคนในกลุ่มจะต้องรับผิดชอบร่วมกัน สมาชิกจะมีการพูดคุยกันและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ผู้เรียนจะได้รับความรู้จากเพื่อน สิ่งที่เป็นผลพลอยได้จากการใช้วิธีการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ ประการหนึ่ง ก็คือ นักเรียนจะรู้สึกถึงคุณค่า ของตนเองมากขึ้นเกิดความมั่นใจในตนเอง ทั้งนี้ก็เพราะว่านักเรียนได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมกลุ่ม ซึ่งแต่ละคนจะมีบทบาทสำคัญต่อความสำเร็จของกลุ่มและเมื่อกลุ่มประสบความสำเร็จก็จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจว่าตนเองก็มีความสามารถที่จะช่วยให้กลุ่มประสบความสำเร็จได้เช่นเดียวกับคนอื่น ๆ และเมื่อผู้เรียนตระหนักถึงคุณค่าของตนเองแล้วก็จะมีภาวะต่อผู้อื่นที่จะเรียนรู้มากขึ้นทั้งนี้เพื่อจะได้ช่วยเหลือกลุ่มต่อไป นอกจากนี้วิธีสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ ยังก่อให้เกิดบรรยากาศที่นักเรียนทุกคน ได้พูดคุยกัน ได้ช่วยเหลือเกื้อกูลต่อกัน ได้ฝึกการทำงานร่วมกัน ซึ่งเป็นการพัฒนาทางด้านสังคมให้แก่ผู้เรียนได้เป็นอย่างดี (Slavin and Sickel. 1984 อ้างถึงใน ปสาสน์ กงตาล. 2534: 19-23) การที่ผู้เรียนได้พูดคุยกัน ปรึกษาหารือกันนั้น จะช่วยให้ตัวนักเรียนและเพื่อนเข้าใจปัญหามากยิ่งขึ้น แม้ว่าจะไม่สามารถหาคา ตอบได้ แต่ระดับการติดตามปัญหาจะสูงกว่าการที่ครูกำหนดคนเดียว และการที่นักเรียนสามารถอธิบายให้เพื่อนฟังได้ก็จะเป็นการยกระดับความเข้าใจให้สูงขึ้นถึงระดับการถ่ายทอดความคิด ซึ่งเป็นการเรียบเรียงถ้อยคำอธิบายออกมาจะช่วยปรับความเข้าใจให้เกิดความชัดเจนแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น ด้วยเหตุนี้ จึงจำเป็นต้องหารูปแบบวิธีการจัดการเรียนการสอนการพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองให้เกิดกับผู้เรียน การที่จะสนองตอบแนวทางการเรียนดังกล่าวได้ จำเป็นต้องนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วย เพราะรูปแบบการเรียนแบบเดิมไม่สามารถตอบสนองได้ทั้งหมด การนำเทคโนโลยีทางด้านคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตมาใช้ในการเรียนการสอนที่เป็นที่รู้จักกันดี ได้แก่ การเรียนด้วยบทเรียนออนไลน์ (Online Learning) การเรียนอิเล็กทรอนิกส์ (E-Learning) การสอนบนเว็บ (Web-base Instruction) เป็นต้น

การจัดการเรียนการสอนบนเว็บ เป็นรูปแบบวิธีการเรียนหนึ่งที่สนับสนุนให้ผู้เรียนเฝ้าหาความรู้ด้วยตนเอง อีกทั้งยังส่งเสริมให้ผู้เรียนมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ กับกลุ่มผู้เรียน และระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน ทั้งในเชิงเสาะแสวงหาข้อมูลด้วยบริการในอินเทอร์เน็ตด้วยตัวเอง และการตอบโต้ ทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ หากมองในภาพกว้าง จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่าการเรียนการสอนแบบดั้งเดิมในชั้นเรียนนั้นผู้สอน จะเป็นฝ่ายพูดและแสดงความคิดเห็นมากกว่าผู้เรียน ซึ่งเห็นได้จากเวลาที่ใช้สอนจะถูกจำกัดด้วยเวลาที่สอนเท่านั้น ซึ่งไม่มีความต่อเนื่องหากการเรียนการสอนจำเป็นต้องใช้เวลามากกว่าที่มีอยู่ทำให้การเรียนการสอนเกิดการขาดตอน นอกจากนี้การเรียนการสอนในบางครั้งเกิดขึ้นในลักษณะการเรียนร่วมกันในหมู่คณะที่ใหญ่ไม่เกิดความคล่องตัวและไม่

สามารถตอบสนอง ความแตกต่างระหว่างบุคคล ซึ่งแต่ละคนก็มีการรับรู้และความสามารถในการเรียนการสอนไม่เท่ากัน แต่หากมองในลักษณะการเรียนการสอนบนเว็บแบบใหม่ ผู้เรียนมีโอกาสดู แสดง ความคิดเห็นได้มากขึ้นและการเรียนการสอนก็เป็นไปอย่างทั่วถึงอีกทั้งยังสามารถกำหนดการเรียนการสอนเป็น กลุ่มย่อยได้หากต้องการ ผู้เรียนสามารถกำหนดและเลือกหัวเรื่องที่ต้องการเรียน ผู้สอนสามารถให้อ่านบางส่วนหรือทั้งหมดแก่ผู้เรียนในการกำหนดวิธีการเรียนการสอน การตอบสนอง การให้รางวัลหรือการทำโทษ ซึ่งเป็นไปตามระบบเสริมมากขึ้น อีกทั้งยังเป็นการสนับสนุนแนวคิดที่ให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียน ซึ่งจากลักษณะการเรียนการสอนบนเว็บ บางครั้งผู้สอนอาจไม่สามารถใช้ได้ทั้งหมดเนื่องจากยังต้องมีการปฏิสัมพันธ์ ทางตรงระหว่างผู้เรียนและผู้สอน ทางเลือกหนึ่งที่สามารถนำมาใช้ได้ นั่นก็คือการเรียนแบบผสมผสาน (Blended Learning) โดยการที่ผสมผสานการเรียนในห้องเรียนแบบดั้งเดิมและการเรียนการสอนบนเว็บ เพื่อ เป็นการเตรียมความพร้อมของผู้เรียนและพัฒนาให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

จากสภาพปัญหาการจัดการเรียนรายวิชาคอมพิวเตอร์ บางปัญหาสามารถแก้ไขได้โดยนำวิธีการเรียนการสอนบนเว็บเข้ามาช่วย เช่น ปัญหาการสอนให้ครบตามหัวข้อไม่ทันตามเวลา ปัญหาเวลาที่ใช้ในการสอนภาคปฏิบัติมีน้อยเนื่องจากต้องสอนเนื้อหาที่เป็นทฤษฎีจำนวนมาก ปัญหา นักเรียนติดตามการสาธิตการปฏิบัติไม่ทัน นักเรียนไม่สามารถทบทวนการฝึกปฏิบัติด้วยตนเองได้ ซึ่งปัญหาเหล่านี้สามารถแก้ไขได้โดยการนำเอาเนื้อหาวิชาที่เป็นทฤษฎีนำเสนอผ่านสื่อมัลติมีเดีย รวมทั้งสาธิตการปฏิบัติ เพื่อให้ผู้เรียนศึกษาผ่านทางเว็บได้ แต่บางปัญหา เช่น การที่นักเรียนขาดการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง หรือปัญหานักเรียนไม่สามารถปฏิบัติงานเสร็จตามกำหนดอันเนื่องมาจากการขาดความรับผิดชอบนั้น การนำแนวคิดการจัดการความรู้ (Knowledge Management: KM) ที่เป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ของกระบวนการเชิงระบบที่เกี่ยวข้องกับการประมวลข้อมูลสารสนเทศ ความคิด การกระทำ ตลอดจนประสบการณ์ของบุคคลเพื่อสร้างความรู้หรือนวัตกรรม และจัดเก็บในลักษณะ ของแหล่งข้อมูล ที่บุคคลสามารถเข้าถึงได้โดยอาศัยช่องทางต่าง ๆ ที่จัดเตรียมไว้ เพื่อนำความรู้ที่มีอยู่ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน ซึ่งก่อให้เกิดการแบ่งปันและถ่ายโอนความรู้ (พรธิดา วิเชียรปัญญา. 2547) มาใช้ร่วมกับการสอนบนเว็บในด้านวิธีการนำเสนอเนื้อหา และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จะช่วยแก้ปัญหาดังกล่าวได้ และสามารถนำความรู้ที่มีไปใช้ประโยชน์ได้ อันเป็นการพัฒนาผู้เรียนไปสู่ความเป็นผู้มีความรับผิดชอบต่อตนเอง และสามารถแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง

ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะพัฒนารูปแบบการสอนรูปแบบการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยใช้บทเรียนออนไลน์ มาใช้เพื่อแก้ไขปัญหาและข้อจำกัดที่พบในเว็บการสอนทั่วไป และเพื่อช่วยให้การวางแผนการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสมเกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการเรียนการสอน ซึ่งเป็นการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคเทคโนโลยี

รวมทั้งเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบการเรียนรู้ พัฒนาสื่อการสอนรายวิชาคอมพิวเตอร์ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นอีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาความต้องการในการจัดการเรียนการสอนรายวิชาคอมพิวเตอร์
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการสอนรูปแบบการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยใช้บทเรียนออนไลน์
3. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการสอนรูปแบบการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยใช้บทเรียนออนไลน์ โดยศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) เรื่องการพัฒนารูปแบบการสอนรูปแบบการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยใช้บทเรียนออนไลน์ การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนารูปแบบการสอน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์ทฤษฎี หลักการ เกี่ยวกับการสร้างรูปแบบการสอนรูปแบบการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยใช้บทเรียนออนไลน์ จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. เพื่อศึกษาวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและปัญหาในการจัดการเรียนการสอนรายวิชาคอมพิวเตอร์

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ส่วนดังนี้

1. ครูผู้สอนรายวิชาคอมพิวเตอร์ สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดยโสธร ในจังหวัดยโสธร

กลุ่มเป้าหมาย คือ ครูผู้สอนรายวิชาคอมพิวเตอร์ โรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดยโสธร จำนวน 10 ท่าน เพื่อทำการสัมภาษณ์ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนรายวิชาคอมพิวเตอร์ ด้านสภาพปัจจุบัน และด้านความต้องการในการจัดการเรียนสอน โดยการเลือกแบบเจาะจง

2. นักเรียน

ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดยโสธร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 50 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหนองแห่นพัฒนวิทยาคม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 45 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง โดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan)

ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบการสอน แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนารูปแบบการสอนรูปแบบการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยใช้บทเรียนออนไลน์

ขั้นตอนที่ 1 พัฒนารูปแบบ

นำข้อมูลที่ได้วิเคราะห์ในระยะที่ 1 มาสังเคราะห์รูปแบบการสอนรูปแบบการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยใช้บทเรียนออนไลน์ โดยกำหนดองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบได้แก่

องค์ประกอบที่ 1 หลักการของรูปแบบ

องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ

องค์ประกอบที่ 3 กระบวนการเรียนการสอน

องค์ประกอบที่ 4 การวัดและประเมิน

ขั้นตอนที่ 2 การทดลองใช้เครื่องมือ

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง แบ่งออกเป็น 2 ส่วนดังนี้

2.1 ผู้เชี่ยวชาญในการประเมินความเหมาะสมของต้นแบบการพัฒนารูปแบบการสอน

กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้เชี่ยวชาญในการประเมินความเหมาะสมของต้นแบบการพัฒนารูปแบบการสอน ซึ่งดำเนินการโดยผู้วิจัยที่คัดเลือกผู้เชี่ยวชาญที่มีคุณสมบัติที่กำหนดจำนวน 5 คน

2.2 นักเรียน

ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหนองแห่นพัฒนวิทยาคมภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 50 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 โรงเรียนหนองแห่นพัฒนวิทยาคม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 45 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบกลุ่ม สำหรับทดลองใช้เครื่องมือ (try-out)

เนื้อหาที่ใช้ได้แก่

หน่วยที่ 1 การเขียนโปรแกรม

หน่วยที่ 2 การทำโครงงานคอมพิวเตอร์

ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา คือ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562

ระยะที่ 3 ศึกษาผลการใช้รูปแบบการสอน

1. วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการสอนรูปแบบการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยใช้บทเรียนออนไลน์ โดยศึกษา

- ศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการสอน
- ศึกษาค่าดัชนีประสิทธิผล
- เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- ศึกษาความพึงพอใจ

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหนองแห่นพัฒนาวิทยาคม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 121 คน จาก 4 ห้องเรียน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 โรงเรียนหนองแห่นพัฒนาวิทยาคม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 24 คน ซึ่งได้มาด้วยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

1. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการสอนรูปแบบการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยใช้บทเรียนออนไลน์

2. ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา คือ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562

ผลการวิจัย (Research Results)

จากผลการสอนโดยใช้รูปแบบการสอนรูปแบบการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยใช้บทเรียนออนไลน์ สามารถสรุปผลได้ดังต่อไปนี้

งานวิจัยนี้มีความมุ่งหมาย 1) เพื่อพัฒนารูปแบบการสอนรูปแบบการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยใช้บทเรียนออนไลน์ 2) เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการสอนรูปแบบการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยใช้บทเรียนออนไลน์ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 โรงเรียนหนองแห่นพัฒนาวิทยาคม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 24 คน เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยได้แก่ 1) รูปแบบการสอนรูปแบบการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยใช้บทเรียนออนไลน์ 2) แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 12 แผน 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 40 ข้อ 4) แบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test

ผลการวิจัยพบว่า

1. รูปแบบการสอนรูปแบบการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยใช้บทเรียนออนไลน์ ประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 4 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) กระบวนการเรียนการสอน และ 4) การวัดและประเมินผล โดยมี

กระบวนการเรียนการสอน 3 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการสอน ขั้นที่ 2 ขั้นแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประกอบด้วยชั้นย่อย

1) ขั้นเตรียมความพร้อม (Prepare) 2) ขั้นศึกษาองค์ความรู้และฝึก (Knowledge and practice) 3) ขั้นปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม (Activities) 4) ขั้นประเมินความรู้ (Knowledge assessment) และขั้นที่ 3 ชั้นประยุกต์ใช้

2. ผลการใช้รูปแบบการสอนรูปแบบการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยใช้บทเรียนออนไลน์ มีผลดังนี้

2.1 ประสิทธิภาพของรูปแบบการสอนรูปแบบการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยใช้บทเรียนออนไลน์ (E_1/E_2) มีค่าเท่ากับ 83.27/82.92

2.2 ดัชนีประสิทธิผลของรูปแบบการสอนรูปแบบการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยใช้บทเรียนออนไลน์ มีค่าเท่ากับ 0.4131

2.3 นักเรียนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยใช้บทเรียนออนไลน์ พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.4 นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนโดยใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยใช้บทเรียนออนไลน์ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.66$, S.D.=0.48)

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากผลการสอนโดยใช้รูปแบบการสอนรูปแบบการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยใช้บทเรียนออนไลน์ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

รูปแบบการสอนรูปแบบการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยใช้บทเรียนออนไลน์ ได้พัฒนาขึ้นตามหลักการแนวคิด ทฤษฎีต่างๆ โดยผู้ศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้ศึกษา และนำข้อมูลที่ได้จากการสังเคราะห์มากำหนดองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) กระบวนการ และ 4) การประเมินผล ได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ ด้านหลักสูตรและการสอน ด้านเนื้อหา และด้านการวิจัยและประเมินผล มีการปรับปรุงแก้ไขจนสมบูรณ์ ทำให้รูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสม สามารถนำไปใช้ได้จริง และอาจเนื่องมาจากรูปแบบการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือได้พัฒนาขึ้นอย่างเป็นระบบ และตามหลักการทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ มีการดำเนินการตามขั้นตอนอย่างเป็นระบบ โดยนำองค์ประกอบของต้นแบบรูปแบบการสอนรูปแบบการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยใช้บทเรียนออนไลน์มาจัดเรียงลำดับเน้นองค์ประกอบกระบวนการ ขั้นตอนที่มีความเป็นระบบ และแสดงความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันตาม ADDIE Model ของเควิน ครุส (Kevin Kruse. 2008 : 1) ร่วมกับกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) รูปแบบการสอนที่

พัฒนาขึ้นยังเน้นถึงการเรียนรู้ในการปฏิบัติงานกลุ่มมีการช่วยเหลือกัน มีการร่วมกันคิด วิเคราะห์ วางแผนทำงานร่วมกัน และสรุปความรู้เป็นการร่วมมือกันเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และทักษะในการเรียนการทำงาน ที่กว้างขวางลึกซึ้งมากกว่าการคิด และปฏิบัติเพียงคนเดียว จึงเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ ซึ่งรูปแบบการสอนรูปแบบการสอนตาม ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยใช้บทเรียนออนไลน์ ยังสอดคล้องกับงานวิจัย ของปียันน์ ปาน นิ่ม (2559 :121-129) การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนบนเว็บแบบผสมผสานด้วยการเรียนการสอนแบบร่วมมือ ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบการเรียนการสอนบนเว็บแบบผสมผสานด้วยการเรียนการสอนแบบร่วมมือในรายวิชาการออกแบบคอมพิวเตอร์กราฟิกเพื่อการศึกษาที่พัฒนาขึ้น มีขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนก่อนการจัดการเรียนการสอน ขั้นตอนระหว่างการจัดการเรียนการสอน และขั้นตอนหลังการเรียนการสอน และครุศาสตร์ อดิสาธรรมและเทคโนโลยี (2556 : 85-198) การศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนสร้างองค์ความรู้ และกระบวนการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ พบว่า มีองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้ คือ 1) สถานการณ์ปัญหา 2) กิจกรรมการเรียนรู้ 3) แหล่งเรียนรู้ 4) สนทนากับผู้รู้ 5) เครื่องมือช่วยแก้ปัญหา 6) แนะนำแนวทางแก้ปัญหา และ 7) ครูผู้สอน ดังนั้นรูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นจึงมีประสิทธิภาพตามที่กำหนดไว้ในองค์ประกอบของรูปแบบการสอนที่มีความเหมาะสม สอดคล้องกันทุกองค์ประกอบ สามารถนำรูปแบบการสอนไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ส่วนกระบวนการเรียนการสอน 3 ขั้นตอน คือ ขั้นเตรียมการสอน ขั้นแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประกอบด้วยขั้นตอนย่อย

1) ขั้นเตรียมความพร้อม (Prepare) เป็นการเตรียมความพร้อมของผู้เรียนให้มีความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียน ขั้นนี้ผู้สอนเป็นผู้ดำเนินการนำเสนอความรู้ อธิบายและสาธิต สอดคล้องกับ ไตรเวอร์และเบลล์ (Driver and Bell, 1986) ที่กล่าวว่าทำให้ผู้เรียนรู้สึกตื่นเต้น สงสัยอยากเรียนรู้ อยากค้นหาคำตอบ

2) ขั้นศึกษาองค์ความรู้และฝึก (Knowledge and practice) เป็นขั้นที่ให้ผู้เรียนศึกษาความรู้เนื้อหา อภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันภายในกลุ่ม สอดคล้อง กับ ศยามน อินสะอาด (2553 : 252) ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่มเพื่อศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากแหล่ง การเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อหาแนวทางตอบคำถาม ค้นหาแหล่งข้อมูลรวมทั้งตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล ผู้เรียนจะได้ลงมือปฏิบัติ ทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ได้ค้นพบวิธีการดำเนินการด้วยตนเองโดยมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในกลุ่ม ผู้เรียนที่เรียนเก่งมีโอกาสได้ช่วยเหลือผู้เรียนซักถาม ได้ตอบ อภิปราย แสดงเหตุผล แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

3) ขั้นปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม (Activities) เป็นขั้นที่ผู้เรียนลงมือปฏิบัติกิจกรรมเป็นกลุ่ม ซึ่งขั้นนี้ผู้สอนจะต้องกระตุ้นให้ผู้เรียนในกลุ่มร่วมมือกันช่วยเหลือกันในการทำกิจกรรม สอดคล้องกับ (นนทชนนปภพ ปาลินทร, 2554) ที่กล่าวว่าผู้เรียนทำกิจกรรมตามที่ผู้สอนจัดเตรียมไว้ โดยเน้นกิจกรรมกลุ่มที่ผู้เรียนร่วมมือกันเรียนรู้

4) ขั้นประเมินความรู้ (Knowledge assessment) และขั้นประยุกต์ใช้ ขั้นนี้จะเป็นการประเมินความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียน และผู้เรียนแต่ละคนจะทำแบบทดสอบด้วยตนเอง เป็นการประเมินว่าผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ ซึ่งสอดคล้องกับ (นนทชนนปภพ ปาลินทร, 2554) ที่ว่าเป็นขั้นที่ผู้เรียนวิเคราะห์วิจารณ์แลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน คิดพิจารณาให้รอบคอบ ทั้งกระบวนการและผลงานแสดงเหตุผลและร่วมกันอภิปรายในกลุ่ม โดยใช้ข้อมูลที่ค้นคว้า มาเป็นพื้นฐานอ้างอิงทฤษฎีหรือหลักการและเกณฑ์ เปรียบเทียบผลกับสมมติฐาน เปรียบเทียบ ความรู้ใหม่กับความรู้เดิม ผู้เรียนได้สะท้อนประสบการณ์ โดยการอภิปราย วิเคราะห์และคิดเชื่อมโยง ซึ่งเป็นกระบวนการสร้างความเข้าใจและตีความสิ่งที่ได้ปฏิบัติและนำความรู้ ข้อค้นพบ ข้อสรุปที่ได้จากการเรียนรู้มาสร้างเป็นชิ้นงานในรูปแบบต่างๆ

2. ดัชนีประสิทธิผลของรูปแบบการสอนรูปแบบการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยใช้บทเรียนออนไลน์ มีค่าเท่ากับ 0.4131 หมายความว่า หลังเรียนนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้นร้อยละ 41.31 จากก่อนเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะรูปแบบการสอนรูปแบบการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยใช้บทเรียนออนไลน์ ที่ผู้ศึกษาพัฒนาขึ้น ได้พัฒนาตามขั้นตอนอย่างมีระบบ เริ่มตั้งแต่ศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและยังได้ผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ และพิจารณาแก้ไขตามที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะทุกขั้นตอน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ได้จัดเรียงลำดับจากเนื้อหาง่ายไปหายาก ครูผู้สอนก็เอาใจใส่ดูแลการจัดกิจกรรมของนักเรียนอย่างใกล้ชิด มีการเสริมแรงและให้รางวัล นักเรียนที่จัดกิจกรรมได้ถูกต้องเป็นที่น่าพอใจ และยังให้กำลังใจ ซึ่งสอดคล้องกับหลักการพื้นฐานของการสอนบนเว็บไซต์การจัดการเรียนการสอนช่วยสนับสนุนให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงเนื้อหาบทเรียนได้ตลอดเวลา ปฏิสัมพันธ์ของผู้เรียนที่เกิดขึ้นกับบทเรียนบนเว็บกับผู้สอนและกับกลุ่มผู้เรียนด้วยกัน เป็นปัจจัยสำคัญในการจัดการสอนบนเว็บ ดังนั้น จึงควรส่งเสริมให้ผู้เรียนทุกคนและผู้สอนสามารถติดต่อสื่อสารกันหรือเข้าถึงบทเรียนบนเว็บได้ตลอดเวลาด้วยความสะดวก และสอดคล้องกับงานวิจัยของสายันต์ โพธิ์เกตุด (2554 : 77-86) การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บ วิชาฟิสิกส์ที่ส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาวิศวกรรมศาสตรมหาวิทยาลัทยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี พบว่า ดัชนีประสิทธิผลมีค่าเท่ากับ 0.4521

3. ดัชนีประสิทธิผลของรูปแบบการสอนรูปแบบการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยใช้บทเรียนออนไลน์ มีค่าเท่ากับ 0.4131 หมายความว่า หลังเรียนนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้นร้อยละ 41.31 จากก่อนเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะรูปแบบการสอนรูปแบบการสอน

สอนตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยใช้บทเรียนออนไลน์ ที่ผู้ศึกษาพัฒนาขึ้น ได้พัฒนาตามขั้นตอนอย่างมีระบบ เริ่มตั้งแต่ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและยังได้ผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ และพิจารณาแก้ไขตามที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะทุกขั้นตอน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ได้จัดเรียงลำดับจากเนื้อหาง่ายไปหายาก ครูผู้สอนก็เอาใจใส่ดูแลการจัดกิจกรรมของนักเรียนอย่างใกล้ชิด มีการเสริมแรงและให้รางวัล นักเรียนที่จัดกิจกรรมได้ถูกต้องเป็นที่น่าพอใจ และยังให้กำลังใจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสายนต์ โพธิ์เกตุ (2554 : 77-86) การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บ วิชาฟิสิกส์ที่ส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาวิศวกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน พบว่า ดัชนีประสิทธิผลมีค่าเท่ากับ 0.4521

4. ผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่าผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือการเรียนแบบร่วมมือส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ค้นหา คำตอบวิธีการด้วยการอภิปรายร่วมกันในกลุ่ม ทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจที่มาของหลักการนั้นๆ ด้วยตนเองมากกว่าการที่ผู้สอนบอกให้ผู้เรียนทราบ ซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนเข้าใจที่มาของหลักการอย่างแท้จริง เป็นการเรียนโดยใช้ความเข้าใจ มิใช่เพียงการเรียนจากการท่องจำตามแนวทางของการศึกษาในปัจจุบันตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่เน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้สร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเองซึ่งยังสอดคล้องกับลักษณะสำคัญของการเรียนแบบร่วมมือ (Slavin,1990) นอกจากนี้แล้วการเรียนการสอนบนเว็บเป็นการเรียนการสอนที่มีการผสมผสานเทคโนโลยีการเรียนการสอนทุกรูปแบบกับการเรียนการสอนในชั้นเรียนแบบ ดั้งเดิมที่มีการเผชิญหน้าระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน ซึ่งเป็นมุมมองที่มีผู้ยอมรับกันอย่างแพร่หลายมากที่สุด (Driscoll, 2002) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยนันท์ ปานนิม (2559 :121-129) การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนบนเว็บแบบผสมผสานด้วยการเรียนการสอนแบบร่วมมือ ผลการวิจัยพบว่า ผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนบนเว็บแบบผสมผสานด้วยการเรียนการสอนแบบร่วมมือ ในรายวิชาการออกแบบคอมพิวเตอร์กราฟิกเพื่อการศึกษาของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่ได้พัฒนาขึ้นพบว่า หลังการเรียนการสอนด้วยรูปแบบที่พัฒนาขึ้น ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนการเรียนการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. จากการศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนในการเรียนด้วยรูปแบบการสอนบนเว็บแบบร่วมมือกันเรียนรู้ รายวิชาคอมพิวเตอร์ พบว่า มีความพึงพอใจต่อการเรียนตามรูปแบบการสอนรูปแบบการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยใช้บทเรียนออนไลน์อยู่ในระดับมากที่สุด ผู้เรียนมีความคิดเห็นว่ารูปแบบการเรียนการสอนนี้เป็นการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี รวมถึงกิจกรรมบนเว็บช่วยให้การเรียนการสอนน่าสนใจมากยิ่งขึ้น เนื่องจากการเรียนการสอนบนเว็บทำให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้ เนื่องจากเป็นสิ่งที่แปลกใหม่เป็นสื่อการเรียนการสอนที่ผู้เรียนทุกคนได้มีโอกาสเรียนรู้ ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งแตกต่างจากการ

เรียนการสอนในชั้นเรียนปกติจึงส่งผลให้ผู้เรียนที่ไม่ค่อยมีโอกาสแสดงออกในการเรียนการสอนในชั้นเรียนปกติ มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนมากขึ้นซึ่งสอดคล้องกับ คริสคอล (Driscoll, 2002) ที่กล่าวเกี่ยวกับการมีปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นในการเรียนบนเว็บไว้ว่า ช่วยทำให้ผู้เรียนมีโอกาสแสดงความคิดเห็นได้อย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งทำได้ยากในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนปกติ และยังตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลอีกด้วย และสอดคล้องกับ นิศากร ไพบูลย์สิน (2559: 91-101) การพัฒนาการเรียนการสอนบนเว็บโดยบูรณาการการเรียนรู้ร่วมกันกับการแก้ปัญหาเป็นฐานสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ผลการวิจัย พบว่า นักศึกษาที่เรียนโดยใช้การเรียนการสอนบนเว็บโดยบูรณาการการเรียนรู้ร่วมกันกับการแก้ปัญหาเป็นฐาน มีความพึงพอใจในรูปแบบการเรียนการสอนบนเว็บระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การนำรูปแบบการสอนรูปแบบการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยใช้บทเรียนออนไลน์ ไปใช้จะต้องมีการเตรียมการต่างๆ ทั้งทางด้านการจัดสภาพแวดล้อม เทคโนโลยีต่างๆ ผู้สอนผู้ที่เกี่ยวข้องให้มีความเข้าใจในกระบวนการ ขั้นตอนการปฏิบัติและประโยชน์สูงสุดของรูปแบบให้เป็นที่ยอมรับ และเตรียมความพร้อมก่อนดำเนินการจัดการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน

2. ผู้สอนควรมีการนำเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้ร่วมกับการจัดกิจกรรม เพราะนักเรียนจะมีความสุขและสนุกกับการทำกิจกรรมนั้นๆ เช่น การนำเอาเทคโนโลยีเฟสบุ๊ค (Facebook) ที่เป็นสังคมออนไลน์ (Online Social Network) มาใช้ร่วมกับการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความรู้กัน

3. รูปแบบการสอนรูปแบบการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยใช้บทเรียนออนไลน์ เป็นการสร้างผลงานที่เกิดความรู้ด้วยตนเอง โดยผู้สอนมีบทบาทเพียงเป็นผู้ให้แนวทางที่ปรึกษา และเป็นผู้อำนวยความสะดวกให้กับนักเรียน ดังนั้นผู้สอนจึงต้องมีเวลาในปฏิสัมพันธ์โต้ตอบผ่านเครื่องมือสื่อสารบนเว็บ และกระตุ้นให้นักเรียนได้เกิดความอยากรู้และค้นหาความรู้ด้วยตนเอง

3. ผู้สอนควรฝึกทักษะการใช้เครื่องมือต่าง ๆ บนเว็บ การแก้ปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นตลอดจนมารยาทในการใช้เว็บเพื่อการเรียนรู้ รวมถึงต้องมีการสำรวจสมรรถนะของเครื่องคอมพิวเตอร์ ตลอดจนบริการอินเทอร์เน็ตของผู้เรียน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ใช้การเรียนการสอนแบบร่วมมือกับรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นเพื่อหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แต่เนื่องจากการเรียนการสอนแบบร่วมมือมีเทคนิค

ในการจัดการเรียนการสอนมากมาย ในการวิจัยครั้งต่อไปอาจลองนำเทคนิคอื่น ๆ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้

2. ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้ศึกษาพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพียงอย่างเดียว ในการวิจัยครั้งต่อไปอาจลองพัฒนารูปแบบเพื่อพัฒนาด้านอื่น ๆ เช่น ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง (References)

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กิดานันท์ มลิทอง. (2548). *ไอซีทีเพื่อการศึกษา*. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.
- กอร์วี่ ศิริโกคาภิรมย์. (2560). *การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบออนไลน์ โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับ เทคนิค Three Stay One Stray ที่จัดกลุ่มตามบุคลิกภาพ เพื่อส่งเสริมการทำงานร่วมกัน*. วิทยานิพนธ์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- ใจทิพย์ ณ สงขลา. (2547). *การออกแบบการเรียนการสอนบนเว็บ ในระบบอิเล็กทรอนิกส์*. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณรงค์ พันธุ์คง และณมน จีรังสุวรรณ. (2556). *รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบร่วมมือบน เครือข่ายคอมพิวเตอร์ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรีโดยอาศัยแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์*. *วารสารเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี*. 3(5),15.
- ถนอมพร (ต้นพิพัฒน์) เลาหจรัสแสง. (2545). *Designing e-Learning : หลักการออกแบบและการสร้างเว็บเพื่อการเรียนการสอน*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นิศากร ไพบูลย์สิน. (2559). *การพัฒนาการเรียนการสอนบนเว็บโดยบูรณาการเรียนรู้อารมณ์ร่วมกับการแก้ปัญหาเป็นฐาน สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี*. *วารสารวิชาการครุศาสตร์อุตสาหกรรม พระจอมเกล้าพระนครเหนือ*. 7(2), 91-101.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 7 .กรุงเทพฯ.สุวิริยาสาน.
- ปาสาน์ กงตาล. (2534). *การเรียนแบบร่วมมือกันเรียนรู้*. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*. 18(10), 23
- ปิยนันท์ ปานนิม. (2559). *การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนบนเว็บแบบผสมผสานด้วยการเรียนการสอนแบบร่วมมือ*. *วารสารวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์*. 11(2), 59.
- พิณสุตา สิริธรรงค์. (2552). *สภาพการศึกษาไทยในอนาคต 10-20 ปี*. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดีการพิมพ์.

- พรธิดา วิเชียรปัญญา. (2547). *การจัดการความรู้: พื้นฐานและการประยุกต์ใช้*. กรุงเทพฯ : เอกซเปอร์เน็ท.
- วิโรจน์ วัฒนานิมิตกุล. (2540). *การพัฒนารูปแบบการสอนโดยใช้สาระอิงบริบทเพื่อส่งเสริมความใฝ่รู้ ของนักเรียนระดับประถมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการอุดมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิทยา อาริราษฎร์. (2549). *การพัฒนารูปแบบการสอนใช้คอมพิวเตอร์ช่วยแบบอัจฉริยะและมีส่วนร่วมผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์*. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาคอมพิวเตอร์ศึกษา ภาควิชาคอมพิวเตอร์ศึกษบัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- สายันต์ โพธิ์เกตุ. (2554). *การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บวิชาฟิสิกส์ที่ส่งเสริมทักษะ การคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาวิศวกรรมศาสตร์*. *วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น*. 34(2), 77–86.
- สุมาลี ชัยเจริญ. (2551). *เทคโนโลยีการศึกษาและการพัฒนาระบบการสอน*. ขอนแก่น: คลังนานาธรรม.
- อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2550). *หลักการสอน(ฉบับปรับปรุง)*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

**รูปแบบหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนผู้สูงอายุในยุคนวัตกรรม
สร้างสรรค์ โรงเรียนผู้สูงอายุ (ร่มสมอวิทยา) อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก
Model of Curriculum and Elderly Teaching Learning Management in
Innovation Creativity Era (Romsamohvittaya School)
Mueang District, Phitsanulok**

ทนากร ศรีก่อ¹
Thanakorn Sriko

บทคัดย่อ (Abstract)

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและบริบทในการเรียนรู้ของผู้สูงอายุ 2) เพื่อพัฒนารูปแบบหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนผู้สูงอายุในยุคนวัตกรรมสร้างสรรค์ และ 3) เพื่อประเมินรูปแบบหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนผู้สูงอายุในยุคนวัตกรรมสร้างสรรค์ กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารฝ่ายวิชาการ ครูผู้สอน และปราชญ์ชาวบ้าน โดยคัดเลือกแบบเจาะจง จำนวน 10 คน และผู้สูงอายุ จำนวน 92 คน โรงเรียนผู้สูงอายุ (ร่มสมอวิทยา) อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก รวบรวมข้อมูลด้วยการสนทนากลุ่มและแบบสอบถามเพื่อศึกษาความต้องการเนื้อหาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหาและสถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบทีและเอฟ ผลการวิจัยพบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีปัญหาด้านสุขภาพ ผู้สูงอายุมีความต้องการต่อรูปแบบหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนในยุคนวัตกรรมสร้างสรรค์ที่เน้นการดูแลสุขภาพด้วยตนเอง โดยใช้ข้อมูลสารสนเทศและแอปพลิเคชันและการสร้างอาชีพและรายได้จากนวัตกรรมทางภูมิปัญญา ผลการประเมินรูปแบบหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น มีคุณภาพในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยคุณภาพสูงสุด คือ ด้านวิธีการเรียนการสอน รองลงมา คือ ด้านโครงสร้างหลักสูตร ด้านการเชื่อมโยงกับหลักสูตรแกนกลาง และด้านการวัดผลและประเมินผล

คำสำคัญ (Keywords): หลักสูตร; การจัดการเรียนการสอน; ผู้สูงอายุ

Received: 2021-02-23 Revised: 2021-04-26 Accepted: 2021-05-03

¹ สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยพิษณุโลก Major of Educational Administration, Faculty of Liberal Arts, Phitsanulok University. Corresponding Author e-mail: Thanakorn.s999@hotmail.com

Abstract

The research aims 1) to study the problem and context in learning of elderly 2) to develop the model of curriculum and teaching and studying management for elderly in the creative innovation era, and 3) to assess the model. The samples were 10 academic administrators, teachers, and philosophers and 92 elderly people in the elderly school (Romsamohvittaya school) Mueang district, Phitsanulok. The data collection used focus group and questionnaire for studying requirements of curriculum contents and teaching and studying management methods. The data analysis used content analysis and analyzing by average, standard deviation and testing hypothesis by t, f value. The result showed that most elderly people have the physical health problems and they want the teaching and studying curriculum in the creative innovation era by emphasizing on the self-health cares by using information and application software and building the career and income by leveraging the local wisdom knowledge. The assessment result of curriculum in overview, is in high level, The highest aspect is learning methodology. The second is curriculum structure, linking a core curriculum and learning measurement and assessment.

Keywords: Curriculum; Teaching learning management; Elderly

บทนำ (Introduction)

กระแสการเปลี่ยนแปลงจำนวนประชากรโลกมีส่วนทำให้ทุกประเทศหันมาให้ความสำคัญกับประชากรผู้สูงอายุกันมากขึ้น ทิศทางการดำเนินนโยบายที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุได้ถูกหยิบยกขึ้นมาให้เป็นกลยุทธ์หลักของการพัฒนาประเทศ ทำให้ทุกภาคส่วนไม่ว่าจะเป็นภาครัฐหรือเอกชนต้องมีการทบทวนและกำหนดแนวทางและเป้าหมายที่ชัดเจน เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข สำหรับประเทศไทยความเปลี่ยนแปลงด้านโครงสร้างของประชากรคือ ประชากรผู้สูงอายุมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด โดยประเทศไทยจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์แบบ คือ มีประชากรสูงอายุถึงร้อยละ 20 ในปี พ.ศ. 2564 และในปี พ.ศ. 2578 จะเป็นผู้สูงอายุระดับสุดยอด คือ มีประชากรสูงอายุถึงร้อยละ 30 ของประชากรทั้งประเทศ และจากข้อมูลสำนักงานสถิติแห่งชาติ ในปี พ.ศ. 2562 พบว่า ประเทศไทยมีประชากรสูงอายุมากกว่า 11 ล้านคน คิดเป็นอัตราส่วนประมาณร้อยละ 16.7 ของประชากรทั้งประเทศ ทั้งนี้ ปรากฏการณ์ดังกล่าวมิได้เกิดขึ้นกับประเทศไทยเพียงประเทศเดียวหากแต่ถือว่าเป็นปรากฏการณ์ระดับโลก (Global Phenomenon) ที่หลายประเทศทั่วโลกได้รับผลกระทบจาก

การปรับเปลี่ยนโครงสร้างประชากรนี้และคาดการณ์ว่าในปี พ.ศ. 2583 ประเทศไทยจะมีสัดส่วนประชากรสูงอายุมากที่สุดในภูมิภาคอาเซียนด้วย (Ratana-Ubol A, 2019)

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการยกระดับคุณภาพของประชากรในประเทศให้ก้าวหน้าทันต่อการเปลี่ยนแปลง ด้วยเหตุนี้การจัดการศึกษาจำเป็นต้องเร่งให้การปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้เป็นไปเพื่อพัฒนาคนทุกช่วงวัยให้มีความรู้และทักษะใหม่ ที่สามารถประกอบอาชีพได้หลากหลายตามแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลง ดังนั้น มาตรฐานการศึกษาของชาติ ซึ่งเป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพที่พึงประสงค์และมาตรฐานที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่ง และเพื่อใช้เป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริมและกำกับดูแลการตรวจสอบ การประเมินผล และการประกันคุณภาพทางการศึกษา จึงต้องได้รับการทบทวนและปรับให้มีความทันสมัยสอดคล้องกับบริบทที่มีการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้กระบวนการจัดศึกษาของชาติได้มาตรฐานทางวิชาการในระดับสากล (Duangkaew, R, et al., 2017)

ผู้สูงอายุเป็นประชากรซึ่งมีลักษณะพิเศษเฉพาะตัว กล่าวคือ เป็นแหล่งความรู้ ความชำนาญที่มีคุณค่า เป็นผู้ทรงไว้ซึ่งประเพณี วัฒนธรรม และเป็นสายใยแห่งครอบครัวเชื่อมต่อกันระหว่างบุคคลในช่วงวัยต่าง ๆ (ฐิติมา ดวงวันทอง, 2560) แต่ในกระแสความเปลี่ยนแปลงไปสู่โลกของเทคโนโลยีดิจิทัล และการก้าวสู่ยุค 4.0 เป็นความท้าทายในการพัฒนาผู้สูงอายุให้เท่าทันนวัตกรรมเทคโนโลยี และสามารถปรับตัวในการใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และสื่อสารเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพอนามัย การสร้างอาชีพและรายได้ และการลดปัญหาการเกิดโรคซึมเศร้าด้วยการใช้สื่อและเทคโนโลยีสร้างสุนทรียภาพ และผลจากการสำรวจความรู้ความเข้าใจและความพร้อมในการเข้าสู่ยุค 4.0 ของผู้สูงอายุโรงเรียนผู้สูงอายุ (ร่วมสมอวิทยา) อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก พบว่า ในภาพรวมผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีระดับความรู้ความเข้าใจและระดับความพร้อมในการเป็นพลเมืองในยุค 4.0 อยู่ในระดับต่ำ (สำนักวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยพิษณุโลก, 2560) ด้วยเหตุนี้จึงควรพัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนสำหรับผู้สูงอายุให้ครอบคลุมในการพัฒนาให้พร้อมเข้าสู่ยุคคนวัตกรรมการสร้างสรรค์

การจัดการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับสังคมไทยสู่สังคมผู้สูงอายุ จึงอาจจัดให้ครอบคลุมการศึกษาทั้งในระบบ นอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ไม่เพียงเฉพาะผู้สูงอายุเท่านั้นที่จะได้รับประโยชน์จากการศึกษาตลอดชีวิต เพราะการศึกษาตลอดชีวิตเป็นการศึกษาที่จัดให้แก่บุคคลทุกช่วงอายุตั้งแต่เกิดจนตาย โดยในแต่ละช่วงชีวิตบุคคลอาจได้รับการศึกษารูปแบบใดรูปแบบหนึ่งหรือหลายรูปแบบผสมผสานกัน เป็นการศึกษาที่สัมพันธ์กับการดำเนินชีวิตของบุคคลทั้งในด้านสังคม สิ่งแวดล้อม ศาสนา เศรษฐกิจ การเมือง ทั้งนี้ เพื่อมุ่งพัฒนาบุคคลให้เต็มศักยภาพให้มีความรู้ ทักษะ และประสบการณ์อย่างเพียงพอต่อการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ และการปรับตัวเข้ากับสภาพสังคม สิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปได้อย่างเหมาะสมในทุกช่วงชีวิต (ปรียาภรณ์ ตั้งคุณานันต์, 2557) ดังนั้น การพัฒนารูปแบบหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนตามอัธยาศัยของผู้สูงอายุในยุคคนวัตกรรมการสร้างสรรค์จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่

ผู้สูงอายุ ในการนำความรู้มาสร้างสรรค์อาชีพที่ก่อให้เกิดรายได้ รวมทั้งช่วยให้ผู้สูงอายุได้มีความรู้เท่าทันเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อนำมาปรับใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและบริบทในการเรียนรู้ของผู้สูงอายุ โรงเรียนผู้สูงอายุ (ร่วมสมอวิทยา) อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก
2. เพื่อพัฒนารูปแบบหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนผู้สูงอายุในยุคนวัตกรรมสร้างสรรค์ โรงเรียนผู้สูงอายุ (ร่วมสมอวิทยา) อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก
3. เพื่อประเมินรูปแบบหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนผู้สูงอายุในยุคนวัตกรรมสร้างสรรค์ โรงเรียนผู้สูงอายุ (ร่วมสมอวิทยา) อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีวิจัยเชิงผสมผสาน คือการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการประชุม สทนากลุ่มผู้บริหารฝ่ายวิชาการ ราชบัณฑิตยสถาน ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตรในมหาวิทยาลัย และตัวแทนผู้สูงอายุ เพื่อค้นหารูปแบบ และประเมินคุณภาพของรูปแบบหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอนผู้สูงอายุในยุคนวัตกรรมสร้างสรรค์ และใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามยืนยันความต้องการรูปแบบหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนในยุคนวัตกรรมสร้างสรรค์ กับผู้สูงอายุของโรงเรียนผู้สูงอายุ (โรงเรียนร่วมสมอวิทยา) ในปีการศึกษา 2561

2. สมมติฐานการวิจัย

- 2.1 ผู้สูงอายุจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ มีความต้องการรูปแบบหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนในยุคนวัตกรรมแตกต่างกัน
- 2.2 หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนผู้สูงอายุในยุคนวัตกรรมสร้างสรรค์ เป็นประโยชน์ต่อผู้สูงอายุอยู่ในระดับมาก/มากที่สุด

3. กลุ่มเป้าหมาย

3.1 ประชากรในการวิจัยนี้ ได้แก่ ผู้บริหารฝ่ายวิชาการโรงเรียนผู้สูงอายุ (โรงเรียนร่วมสมอวิทยา) จำนวนทั้งหมด 2 คน และผู้สูงอายุในโรงเรียนในปีการศึกษา 2561 จำนวนทั้งหมด 92 คน ราชบัณฑิตยสถานในชุมชน จำนวนทั้งหมด 4 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตรในมหาวิทยาลัย

3.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษารูปแบบ และประเมินคุณภาพของรูปแบบหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน โดยใช้การประชุม สทนากลุ่ม กับกลุ่มตัวอย่างที่คัดเลือกแบบเจาะจง

จากผู้ที่มีประสบการณ์ในการจัดการหลักสูตร และรับรู้บริบทของชุมชน และการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนผู้สูงอายุ ได้แก่ ผู้บริหารฝ่ายวิชาการ ประชาชนชาวบ้าน ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตรในมหาวิทยาลัย และตัวแทนผู้สูงอายุ จำนวน 15 คน

3.3 ประชากรที่ใช้ยืนยันความต้องการรูปแบบหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน คือ ผู้สูงอายุของโรงเรียนผู้สูงอายุ (โรงเรียนร่มสมอวิทยา) ในปีการศึกษา 2561 จำนวนทั้งหมด 92 คน

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้

4.1 แบบรวบรวมข้อมูลเพื่อสกัดรูปแบบหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ผู้สูงอายุในยุคคนวัตกรรมสร้างสรรค์ ในการประชุมสนทนากลุ่ม แบ่งประเด็นการรวบรวมข้อมูลออกเป็น 3 ประเด็น ได้แก่ 1) สภาพปัญหา บริบท และวิถีชีวิตของผู้สูงอายุในชุมชนเป็นอย่างไรบ้าง 2) ภูมิปัญญาชาวบ้านที่สามารถนำมาบูรณาการในการจัดการเรียนรู้ในชุมชนมีอะไรบ้าง และควรนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ในลักษณะใด และ 3) ผู้สูงอายุมีความรู้พื้นฐานและเคยมีประสบการณ์ในการเรียนรู้ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีอะไรบ้าง และผลเป็นการพัฒนาการเรียนรู้ที่ผ่านมาเป็นอย่างไร

4.2 แบบสอบถามเพื่อศึกษาความคิดเห็น และยืนยันความต้องการในรูปแบบหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนผู้สูงอายุในยุคคนวัตกรรมสร้างสรรค์ แบ่งประเด็นการรวบรวมข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้สูงอายุ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้

ส่วนที่ 2 ความต้องการเนื้อหาหลักสูตรและการเรียนการสอนที่เน้นการใช้ นวัตกรรมและเทคโนโลยี เป็นตัวเลือกตอบแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ดังนี้

5 หมายถึง ผู้สูงอายุต้องการเรียนเนื้อหาหลักสูตรนี้ ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง ผู้สูงอายุต้องการเรียนเนื้อหาหลักสูตรนี้ ในระดับมาก

3 หมายถึง ผู้สูงอายุต้องการเรียนเนื้อหาหลักสูตรนี้ ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง ผู้สูงอายุต้องการเรียนเนื้อหาหลักสูตรนี้ ในระดับน้อย

1 หมายถึง ผู้สูงอายุต้องการเรียนเนื้อหาหลักสูตรนี้ ในระดับน้อยที่สุด

4.3 แบบประเมินคุณภาพของหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนผู้สูงอายุในยุค นวัตกรรมสร้างสรรค์ เป็นตัวเลือกตอบแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ดังนี้

5 หมายถึง เป็นประโยชน์ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง เป็นประโยชน์ในระดับมาก

3 หมายถึง เป็นประโยชน์ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง เป็นประโยชน์ในระดับน้อย

1 หมายถึง เป็นประโยชน์ในระดับน้อยที่สุด

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพจากกลุ่มตัวอย่างจะถูกนำมาตรวจสอบความถูกต้องและครบถ้วน ทั้งนี้พบว่า สามารถรวบรวมข้อมูลได้ครบถ้วนตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 100 จากนั้นนำข้อมูลมาทำการวิเคราะห์และแปลผลในขั้นต่อไป

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้จากการประชุมสนทนากลุ่ม เพื่อค้นหาศึกษารูปแบบหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนผู้สูงอายุในยุคนวัตกรรมสร้างสรรค์ ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

6.2 การวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถามเพื่อศึกษาความคิดเห็น และยืนยันความต้องการในรูปแบบหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนผู้สูงอายุในยุคนวัตกรรมสร้างสรรค์ ใช้การวิเคราะห์ด้วยค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานด้วยค่าทีและเอฟ และทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ เพื่อสกัดสาระความรู้มาพัฒนารูปแบบหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนผู้สูงอายุในยุคนวัตกรรมสร้างสรรค์ โรงเรียนผู้สูงอายุ (ร่มสมอวิทยา) อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ที่มีความสอดคล้องกับสาระความรู้จากการประชุมสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ/ผู้เกี่ยวข้อง และความต้องการของผู้สูงอายุโดยรายละเอียดของหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน มีองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านวิธีการเรียน ด้านโครงสร้างหลักสูตร ด้านการเชื่อมโยงกับหลักสูตรแกนกลาง และด้านการวัดผลและประเมินผล

6.3 หลังจากทดลองใช้หลักสูตรในระยะเวลา 3 สัปดาห์ ผู้วิจัยทำการประเมินหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญ และวิเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพหลักสูตร โดยใช้ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหาในการสรุปข้อเสนอแนะจาก ผู้ประเมิน และนำมาปรับปรุงรูปแบบหลักสูตรฯ ให้มีคุณภาพเพิ่มมากยิ่งขึ้น

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหาและบริบทในการเรียนรู้ของผู้สูงอายุ โรงเรียนผู้สูงอายุ (ร่มสมอ วิทยา) อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก พบว่า

1.1 ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ สามารถดำเนินชีวิตประจำวันได้ดีพอสมควร แต่มีบางรายประสบปัญหาโรคเรื้อรัง ได้แก่ โรคความดันโลหิตสูง โรคเบาหวาน โรคไต และโรคหัวใจและหลอดเลือด ด้านเศรษฐกิจ มีรายได้พอใช้จ่ายตามความจำเป็น ด้านสังคม มีการตั้งบ้านเรือนอยู่ใกล้กัน มี

สัมพันธภาพที่ดีกับครอบครัวและกลุ่มชมรม ด้านสุนทริยภาพ บางรายเหงา เศร้า หดหู่ สิ้นหวัง และวิตกกังวลกลัวลูกหลานจะทอดทิ้ง และปัญหาสุขภาพที่ประสบอยู่

1.2 ภูมิปัญญาชาวบ้านที่สามารถนำมาบูรณาการในการจัดการเรียนรู้ ชุมชนเสมอเหมือน กลุ่มอาชีพต่าง ๆ เช่น กลุ่มปักมุกชุดไทย การผลิตของที่ระลึกจากกะลามะพร้าว ศูนย์สาธิตสินค้าบ้านดงประโดก กลุ่มดอกไม้ประดิษฐ์ เป็นต้น ซึ่งเป็นแหล่งสร้างรายได้และอาชีพให้แก่คนในชุมชน โดยเฉพาะผู้สูงอายุในชุมชนเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพนี้บ้างราย เนื่องจากเห็นว่ากิจกรรมในลักษณะนี้จะช่วยให้มีการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

1.3 ทักษะความรู้และความคุ้นเคยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศผู้สูงอายุเคยเข้ารับการอบรมการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต การใช้สื่อสังคมออนไลน์ การถ่ายภาพ การขายสินค้าออนไลน์ และการจัดทำบัญชีครัวเรือน ในโครงการสูงวัย 4.0 ของมหาวิทยาลัยพิษณุโลก เมื่อปี 2560 และมีมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามร่วมกับมหาวิทยาลัยนเรศวรได้เข้ามาอบรมเสริมความรู้ด้านคอมพิวเตอร์เพิ่มเติมในปี 2561 โดยผู้สูงอายุเห็นว่า จะสามารถจำวิธีการและเนื้อหาความรู้ได้ในช่วงเวลาสั้นๆ และยังไม่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ดีเท่าที่ควร

2. ผลการพัฒนารูปแบบหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนผู้สูงอายุในยุคนวัตกรรมสร้างสรรค์ โรงเรียนผู้สูงอายุ (ร่วมสมอวิทยา) อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก แบ่งออกเป็น 2 ส่วนย่อย ดังนี้

2.1 ผลการศึกษาและรวบรวมข้อมูลความคิดเห็น และยืนยันความต้องการรูปแบบหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนผู้สูงอายุในยุคนวัตกรรมสร้างสรรค์ พบว่า ผู้สูงอายุมีความต้องการที่สอดคล้องกับรูปแบบหลักสูตรที่สกัดได้จากที่ประชุมสนทนากลุ่ม โดยมีความต้องการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้สูงอายุต้องการให้มีเนื้อหาหลักสูตรและการเรียนการสอนที่เน้นการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีเข้ามาประยุกต์ใช้ในด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านคุณภาพชีวิต โดยมุ่งที่ประเด็นการดูแลสุขภาพด้วยตนเอง รองลงมา คือ ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเชิงสร้างสรรค์ที่มุ่งเน้นการออกแบบงานศิลปะอย่างง่าย ไม่เคร่งเครียด และส่งเสริมสุนทริยภาพ และด้านการนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาพัฒนาเป็นนวัตกรรมและผลิตภัณฑ์ รวมทั้งใช้เทคโนโลยีช่วยประชาสัมพันธ์ เพื่อช่วยให้ผู้สูงอายุและลูกหลานได้มีอาชีพและรายได้พิเศษ และผู้สูงอายุมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม คือ ต้องการให้หน่วยงานภาครัฐมีการส่งเสริมกิจกรรมกลุ่มให้กับผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง และการเปรียบเทียบความต้องการในองค์ประกอบของหลักสูตรและกิจกรรมการพัฒนาเพื่อเตรียมพร้อมสู่ยุคนวัตกรรมสร้างสรรค์ของผู้สูงอายุ ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ผู้สูงอายุจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ มีความต้องการรูปแบบหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนในยุคนวัตกรรม โดยภาพรวมทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน

2.2 ผลการพัฒนารูปแบบหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนผู้สูงอายุในยุคนวัตกรรมสร้างสรรค์ โรงเรียนผู้สูงอายุ (โรงเรียนร่มสมอวิทยา) อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก สรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 1 รูปแบบหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนผู้สูงอายุในยุคนวัตกรรมสร้างสรรค์

รายละเอียดกิจกรรม	ด้านจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแกนกลาง	ด้านวิธีการเรียนและข้อกำหนดการเรียน	ด้านโครงสร้างหลักสูตร	ด้านการวัดผลและประเมินผล
ด้านคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ	1. เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชุมชน 2. เพื่อส่งเสริมกิจกรรมกลุ่มด้านการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุ 3. เพื่อส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ	-การบรรยาย -การฝึกปฏิบัติ -การอบรม/สัมมนา -การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน -การตรวจสุขภาพโดยแพทย์ประจำปี	1. การดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุผ่านแอปพลิเคชัน 2. การสร้างเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุ 3. การจัดการความเครียดและอารมณ์ 4. ความมั่นคงแห่งชีวิตและสวัสดิการของผู้สูงอายุ	-สังเกตพฤติกรรม -การมีส่วนร่วม -การตรวจผลงาน -การแสดงความคิดเห็น -การประเมินความสุข -การสอบถาม
ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	เพื่อส่งเสริมความรู้ ทักษะและความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศให้แก่ผู้สูงอายุ	-การบรรยาย -การฝึกปฏิบัติ -การอบรม/สัมมนา -การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน	1. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ 2. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้สูงอายุ 3. การอบรมเชิง	-สังเกตพฤติกรรม -การมีส่วนร่วม -การตรวจผลงาน -การแสดงความคิดเห็น -การประเมินความสุข -การประเมินก่อนและหลังกิจกรรม

รายละเอียด กิจกรรม	ด้านจุดมุ่งหมาย ของหลักสูตร แกนกลาง	ด้านวิธีการ เรียนและ ข้อกำหนดการ เรียน	ด้านโครงสร้าง หลักสูตร	ด้านการวัดผลและ ประเมินผล
			ปฏิบัติการใน การใช้สมาร์ต โฟน แท็บเล็ต สำหรับผู้สูงอายุ	
ด้านภูมิ ปัญญา ชาวบ้าน	1. เพื่อสร้าง จิตสำนึกในการ อนุรักษ์ภูมิ ปัญญาท้องถิ่น 2. เพื่อส่งเสริม ภูมิปัญญา ชาวบ้านในการ สร้างอาชีพและ รายได้ให้แก่ ผู้สูงอายุ 3. เพื่อส่งเสริม ความรู้ ทักษะ การใช้ เทคโนโลยี สารสนเทศใน การสร้างอาชีพ และรายได้ ให้แก่ผู้สูงอายุ	-การบรรยาย -การฝึกปฏิบัติ -การอบรม/ สัมมนา -การแลกเปลี่ยน เรียนรู้ร่วมกัน	1.ความรู้ เกี่ยวกับภูมิ ปัญญาชาวบ้าน 2.การส่งเสริมภูมิ ปัญญาชาวบ้าน เพื่อสร้างอาชีพ/ รายได้ 3.การฝึกอบรม เชิงปฏิบัติการใน การส่งเสริม อาชีพด้วยภูมิ ปัญญาชาวบ้าน 4. การอบรมการ ใช้แอปพลิเคชัน ในการสร้าง ร้านค้าออนไลน์ และออกแบบ สติ๊กเกอร์ไลน์	-สังเกตพฤติกรรม การมีส่วนร่วม -การตรวจผลงาน -การแสดงความ คิดเห็น -การประเมิน ความสุข -การสอบถาม

3. ผลการประเมินรูปแบบหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนผู้สูงอายุในยุคนวัตกรรมสร้างสรรค์จากผู้เชี่ยวชาญ ได้ผลดังนี้

ตารางที่ 3 ผลการประเมินรูปแบบหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนผู้สูงอายุในยุคนวัตกรรมสร้างสรรค์ จากผู้เชี่ยวชาญ

ข้อ	รายการ	n = 92		ความเป็นประโยชน์
		$\bar{X}$	SD	
1	ด้านคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ	3.76 (1)	0.67	มาก
2	ด้านภูมิปัญญาชาวบ้าน	3.74 (2)	0.63	มาก
3	ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	3.74 (2)	0.73	มาก
เฉลี่ย		3.75	0.68	มาก

จากตารางที่ 3 ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่า รูปแบบหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนผู้สูงอายุในยุคนวัตกรรมสร้างสรรค์ ที่พัฒนาขึ้นในภาพรวม ความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$, $SD=0.68$) โดยสามารถเรียงลำดับเนื้อหาที่มีค่าเฉลี่ยความเป็นประโยชน์สูงสุด คือ ด้านคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ($\bar{X} = 3.75$, $SD=0.68$) รองลงมา คือ ด้านภูมิปัญญาชาวบ้าน ($\bar{X} = 3.74$, $SD=0.63$) และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ($\bar{X} = 3.74$, $SD=0.73$)

ทั้งนี้ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอแนะจากที่ได้ทำการประเมินรูปแบบฯ คือ ควรมีการกำหนดตัวชี้วัดการประเมินผลของรายวิชาต่างๆ ในหลักสูตรให้มีความสอดคล้องและเหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียน มีความยืดหยุ่น เนื่องจากผู้สูงอายุอาจไม่สามารถประเมินหรือวัดผลการเรียนการสอนได้เหมือนกลุ่มผู้เรียนทั่วไปด้วยข้อจำกัดบางประการ ดังนั้น เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จะต้องมีการกำหนดหลักเกณฑ์การวัดและประเมินผลที่เหมาะสมด้วยเช่นกัน

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ผลการวิจัยเรื่อง “รูปแบบหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนผู้สูงอายุในยุคนวัตกรรมสร้างสรรค์ โรงเรียนผู้สูงอายุ (ร่วมสมอวิทยา) อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก” มีประเด็นน่าสนใจผู้วิจัยนำมาอภิปรายผล ได้ดังนี้

สภาพการจัดการเรียนการสอน และรูปแบบหลักสูตรและวิธีการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนผู้สูงอายุ (โรงเรียนร่วมสมอวิทยา) อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก มีความสอดคล้องตามบริบทของชุมชนผู้สูงอายุ สภาพคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในปัจจุบัน ประกอบด้วย ด้านร่างกาย ด้านสุขภาพ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสุนทรียภาพ เทคโนโลยีสารสนเทศกับผู้สูงอายุพบว่า มีการอบรมการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตแก่ผู้สูงอายุ เช่น การใช้ e-mail Facebook ฯลฯ และผู้สูงอายุพร้อมที่จะเรียนรู้ในสิ่งที่ยู่อรอบตัว แต่หน่วยงานต่าง ๆ ที่พร้อมจัดอบรมให้กับผู้สูงอายุยังมีไม่เพียงพอ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ก็ยังไม่กล้าที่จะเข้าไปใช้บริการ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรมีกกลไกสนับสนุน เพื่อช่วยเหลือผู้สูงอายุในการจัดหาสมาร์โฟน แท็บเล็ต คอมพิวเตอร์ และสามารถเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตได้ฟรีหรือในราคาถูก ควรมีการพัฒนาซอฟต์แวร์ แอปพลิเคชัน เนื้อหาสาระของรายการวิทยุ โทรทัศน์ เครือข่ายสังคมออนไลน์ต่าง ๆ ที่เหมาะสม เป็นประโยชน์สำหรับผู้สูงอายุ เข้าใจได้ง่าย นอกจากนี้ ควรมีการจำแนกเทคโนโลยีให้เหมาะสมกับแต่ละบุคคลด้วย รวมทั้งความสามารถในการควบคุมการกำกับ ไม่ให้มีการหลอกลวงจากโฆษณาชวนเชื่อทั้งหลายที่เอาเปรียบผู้บริโภคที่เป็นผู้สูงอายุ ซึ่งส่วนใหญ่อาจจะหลงเชื่อได้ง่ายโรงเรียนร่วมสมอฯ ได้มีการจัดอบรมโครงการสูงวัย 4.0 ร่วมกับคณะทำงานมหาวิทยาลัยพิษณุโลก อาจารย์ประจำโรงเรียนผู้สูงอายุ “ร่วมสมอวิทยา” องค์การบริหารส่วนตำบลสมอแข และมีการทดสอบความรู้การใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต การใช้สื่อสังคมออนไลน์ การถ่ายภาพ การขายสินค้าออนไลน์ และการจัดทำบัญชีครัวเรือน (รายงานสรุปผลการดำเนินโครงการสูงวัย 4.0, 2560) ความต้องการในรูปแบบหลักสูตรและวิธีการจัดการเรียนการสอนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านคุณภาพชีวิต ซึ่งแสดงให้เห็นว่าคุณภาพชีวิตเป็นสิ่งที่สำคัญแลจำเป็น ซึ่งสอดคล้องกับจันทนา สารแสง (2561) ที่ได้ศึกษาคุณภาพชีวิตและพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุตำบลทุ่งข้าวพวง อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า คุณภาพชีวิตมีความสำคัญต่อผู้สูงอายุในระดับมาก การเข้าร่วมกิจกรรมในโรงเรียนผู้สูงอายุมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตในระดับสูงสุด ผู้สูงอายุที่เข้าร่วมกิจกรรมจะมีคุณภาพชีวิตด้านจิตใจสูงสุด ความต้องการในองค์ประกอบของหลักสูตร จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ สลิตา รินสิริ (2558) ได้ศึกษาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนในอำเภอกะฉังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 พบว่า การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

การพัฒนาในรูปแบบหลักสูตรและวิธีการจัดการเรียนการสอน พบว่า ด้านคุณภาพชีวิตโดยการจัดให้มีหลักสูตรเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุผ่านแอปพลิเคชัน ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยการให้ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้สูงอายุ และด้านภูมิปัญญาชาวบ้าน โดยการอบรมการใช้แอปพลิเคชันในการสร้างร้านค้าออนไลน์และออกแบบสติ๊กเกอร์ไลน์เพื่อสร้างรายได้ ซึ่ง

สอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2560) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ให้ผู้สูงอายุตระหนักถึงคุณค่าและศักดิ์ศรีตนเอง เตรียมตัวเข้าสู่ช่วงวัยสูงอายุอย่างมีศักยภาพ เข้าใจชีวิตส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันการเจ็บป่วยและดูแลตนเองเบื้องต้นได้ เข้าถึงข้อมูลข่าวสารทันต่อความเปลี่ยนแปลงของโลก ปรับตัวอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้สูงอายุมีความรู้ ความเข้าใจ ในการเตรียมตัวเข้าสู่ช่วงวัยสูงอายุอย่างมีคุณค่า เพื่อส่งเสริมสุขภาพป้องกันการเจ็บป่วย และดูแลตนเองเบื้องต้น เข้าถึงข่าวสารและสื่อต่าง ๆ ได้ สามารถปรับตัวทันต่อความเปลี่ยนแปลงของโลก และดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

การประเมินรูปแบบหลักสูตรและวิธีการจัดการเรียนการสอน พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านวิธีการเรียนและข้อกำหนดการเรียน รองลงมา คือ ด้านโครงสร้างหลักสูตร ด้านจุดมุ่งหมายของหลักสูตร แกนกลาง และด้านการวัดผลและประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับ อาชัญญา รัตนอุบล และคณะ (2558) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการจัดการศึกษา/การเรียนรู้เพื่อการพัฒนา ศักยภาพผู้สูงอายุ พบว่า มีการดำเนินกิจกรรมอย่างเป็นระบบในการหาความต้องการ การวางแผน การจัดทำโครงการ การดำเนินการและการประเมินผล โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนและจัดกิจกรรม ตลอดจนมีการประเมินผลกิจกรรมการเรียนรู้ การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการจัดการศึกษา/การเรียนรู้เพื่อการพัฒนา ศักยภาพผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุด้านรูปแบบการจัดการเรียนการสอน/กิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า มีความต้องการด้านความเชี่ยวชาญของวิทยากร/ผู้สอนมากที่สุด และยังสอดคล้องกับทฤษฎีการทำกิจกรรมของผู้สูงอายุ (The Activity Theory of Aging) Noelker, LS., Rockwood, K., & Sprott, RL. (2006) ที่กล่าวว่า จะต้อง มีแบบแผนให้ผู้สูงอายุสามารถทำกิจกรรมได้เท่ากับคนในวัยกลางคน โดยสนับสนุนให้มีกิจกรรมต่าง ๆ ให้มีความสนใจและเกี่ยวข้องกับสุขภาพในวัยเดียวกัน เน้นความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมทางสังคม และความพึงพอใจในชีวิต กล่าวคือ ผู้สูงอายุที่มีกิจกรรมสูงจะมีการปรับตัวได้ดีทั้งร่างกาย จิตใจ และสังคม บุคคลที่สามารถดำรงกิจกรรมทางสังคมได้ จะเป็นผู้ที่มีความพอใจในชีวิตสูง มีภาพพจน์เกี่ยวกับตนเองดี นอกจากนี้การมีกิจกรรมและการเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา จะทำให้มีความรู้สึกว่าตนเป็นประโยชน์ต่อสังคม และความสามารถในการดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ พบว่า จากผลการวิจัย ความต้องการใน รูปแบบหลักสูตรและวิธีการจัดการเรียนการสอนตามอัยาศัยเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุในยุคนวัตกรรม สร้างสรรค์ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการวัดผลและประเมินผล ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการจัด กิจกรรม/หลักสูตร การเรียนการสอนสำหรับผู้สูงอายุไม่ควรมุ่งเน้นด้านการวัดและประเมินผลที่

เข้มงวดจนเกินไป ดังนั้น จึงควรมีการกำหนดหลักเกณฑ์การวัดและประเมินผลที่ยืดหยุ่นกับกลุ่มผู้เรียน ไม่ทำให้ผู้เรียนเกิดความเครียดในการเรียน และผู้เรียนมีความสุขกับการเรียนมากที่สุด

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาด้านการจูงใจให้ผู้สูงอายุเข้ารับการศึกษ โดยเน้นการประชาสัมพันธ์กิจกรรม โดยเสริมแรงจูงใจเรื่องประโยชน์ผู้สูงอายุจะได้รับหลังจากเข้ารับการศึกษ

2.2 กิจกรรมการจัดการศึกษาควรบูรณาการอย่างหลากหลายรูปแบบ ในลักษณะพหุวัย เน้นการอภิปรายหรือการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยกันอย่างไม่เป็นทางการ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.3 สื่อและแหล่งการเรียนรู้ควรมีบทบาทสำคัญและใกล้ชิดในการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้ผู้สูงอายุเป็นรายบุคคล

2.4 การประเมินผลควรประเมินตามสภาพจริงด้วยการสังเกต โดยมีการบริหารจัดการในลักษณะที่ส่งเสริมให้ภาคีเครือข่ายร่วมกันบริหารจัดการ ให้งบประมาณสนับสนุนและจัดสรรทรัพยากรต่างๆ ที่มีอยู่ในชุมชนร่วมกัน

เอกสารอ้างอิง (References)

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ 2560-2574*. กรุงเทพฯ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา : บริษัท พรินทวอนกราฟฟิค จำกัด.
- สลิตา รินสิริ. (2558). *การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนในอำเภอเกาะจันทร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรีเขต 2*. ปรินญาศึกษา ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยพิษณุโลก. (2560). *รายงานสรุปโครงการสูงวัย 4.0*. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยพิษณุโลก.
- Duangkaew, R., Chongcharoen, K. and Phuangsomjit, C. (2017). A Follow-up Study of Performance Outcomes in Non-Formal and Informal Education Based on National Education Standards. *Journal of human social and arts journal Silpakorn University*. 10(1), 90–110.
- Noelker, LS., Rockwood, K., & Sprott, RL. (2006). *Long-term care workforce*. The Encyclopedia of Aging, Fourth Edition. New York, NY: Springer Publishing Company.
- Rattanubol A. and Others (2015). Developing guidelines for promoting educational Management Learning for the Elderly Potential Development. *Journal of Education*. 40(1), 14-28.

อิทธิพลของการมีส่วนร่วมในงาน ความผูกพันต่อองค์กร และแรงจูงใจในการ
ทำงานที่มีต่อประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานอุตสาหกรรมรถยนต์แห่งหนึ่ง
ในอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม

Influences of Job Involvement, Organizational Commitment, Work
Motivation toward Work Efficacy of staff in an Automobile
Industry in Mueang District, Nakhon Pathom Province

เนตรสกาอ เพ็งท่าโรง¹ ธัญนันท์ บุญอยู่²

Netesakao Pengtarong, Thanyanan Boonyoo

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ความผูกพันต่อองค์กรที่อยู่ในฐานะตัวแปร
คั่นกลางระหว่างการมีส่วนร่วมในงานและประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงาน และ 2) แรงจูงใจ
ในการทำงานที่อยู่ในฐานะตัวแปรคั่นกลางระหว่างการมีส่วนร่วมในงานและประสิทธิภาพในการ
ทำงานของพนักงานอุตสาหกรรมรถยนต์แห่งหนึ่งในอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม การศึกษาวิจัยนี้
ผู้วิจัยได้มุ่งเน้นหาข้อเท็จจริงและข้อสรุปเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือวิจัย เพื่อ
ยืนยันสมมติฐาน โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ พนักงานของอุตสาหกรรมรถยนต์แห่งหนึ่งใน
อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม จำนวน 94 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ใน
การวิจัย คือ การวิเคราะห์ด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์สมการ
โครงสร้าง ผลการวิจัยพบว่า 1) ความผูกพันต่อองค์กรที่อยู่ในฐานะตัวแปรคั่นกลางระหว่างการมี
ส่วนร่วมในงานและประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงาน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ขอบเขตล่าง
เท่ากับ 0.080 และขอบเขตบนเท่ากับ 0.271 และ 2) แรงจูงใจในการทำงานที่อยู่ในฐานะตัวแปร
คั่นกลางระหว่างการมีส่วนร่วมในงานและประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงาน โดยมีค่า
สัมประสิทธิ์ขอบเขตล่างเท่ากับ 0.029 และขอบเขตบนเท่ากับ 0.244

คำสำคัญ (Keywords): การมีส่วนร่วมในงาน; ความผูกพันต่อองค์กร; แรงจูงใจในการทำงาน

Received: 2021-03-12 Revised: 2021-03-26 Accepted: 2021-03-30

^{1 2} หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์
Master of Business Administration Program, Business Administration, Graduate School, Southeast
Asia University. Corresponding Author e-mail: natesakao1839@gmail.com

Abstract

The objectives of this study were to investigate: 1) organizational commitment as a mediated factor between job involvement and work efficacy of staff; and 2) work motivation as a mediated factor between job involvement and work efficacy of staff in an automobile industry in Mueang District, Nakhon Pathom Province. The researcher focused on the matters of fact and quantitative conclusion with a questionnaire as a research instrument to verify the hypothesis. Samples in this study were 94 staff in an automobile industry in Mueang District, Nakhon Pathom Province. Research instrument used in this study was a questionnaire. Statistics used in this study included percentage, means, standard deviation (S.D.), and structural equation modelling (SEM) analyses. Results in the study showed that: 1) Organizational commitment as a mediated factor between job involvement and work efficacy of staff had the coefficient scales of Boot LLCI at 0.080; whereas the coefficient scales of Boot ULCI were at 0.271. Also, 2) work motivation as a mediated factor between job involvement and work efficacy of staff had the coefficient scales of Boot LLCI at 0.029; whereas the coefficient scales of Boot ULCI were at 0.244

Keywords: Job involvement; Organizational commitment; Work motivation

บทนำ (Introduction)

ในปี 2563 อุตสาหกรรมรถยนต์ถือเป็นอุตสาหกรรมหนึ่งที่เข้าสู่สภาวะการแข่งขันที่รุนแรงอันเนื่องจากผลการแพร่ระบาดของไวรัส COVID-19 ทำให้กำลังการซื้อของผู้บริโภคซบเซาอย่างรุนแรงและห่วงโซ่การผลิตรถยนต์ทั้งในและต่างประเทศชะงักงัน อีกทั้งปัญหาภัยแล้งที่เกิดขึ้นทำให้กำลังการซื้อของผู้บริโภคต่างจังหวัดลดลงด้วยเช่นกัน จึงคาดการณ์ว่ายอดขายรถยนต์และอุตสาหกรรมต่อเนื่องของรถยนต์ลดลงทั้งตลาดในประเทศและตลาดส่งออก ขณะที่อุตสาหกรรมรถยนต์บางแห่งต้องปิดตัวชั่วคราวในช่วงไตรมาสที่ 2 และทยอยลดกำลังการผลิตลงเพื่อปรับสมดุลสินค้าคงคลัง จึงทำให้ในปี 2563 ปริมาณการผลิตรถยนต์ลดลงร้อยละ 36-37 อยู่ที่ 1.27-1.29 ล้านคัน (วรรณ ยงพิศาลภพ, 2563) อีกทั้งอุตสาหกรรมรถยนต์กำลังก้าวเข้าสู่เทคโนโลยีของรถยนต์ไฟฟ้า จึงส่งผลกระทบต่อโครงสร้างการผลิตและส่งออกยานยนต์ของไทย ตั้งแต่ต้นน้ำไปจนถึงปลายน้ำ โดยเฉพาะผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมภายในประเทศที่อยู่ในห่วงโซ่การผลิตยานยนต์ในขั้นต่าง ๆ อันเกิดจากการที่ผู้ประกอบการมีอำนาจการต่อรองต่ำและต้องพึ่งพาคำสั่งซื้อจากผู้ประกอบการรายใหญ่ รวมถึงสินค้าที่ผลิตอยู่มักเป็นสินค้าที่ไม่ได้มีเทคโนโลยีหรือการวิจัยพัฒนาที่สูงมาก จึงทำให้คู่แข่งเข้ามาแทนได้ง่าย (ศูนย์วิจัย

ธนาการอมสิน, 2562) ดังนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ตลาดอุตสาหกรรมรถยนต์ต้องมีการปรับตัว เพื่อให้สอดคล้องกับประสิทธิภาพในการทำงานที่จะสามารถแข่งขันได้และสามารถอยู่รอดได้ภายใต้สภาวะเศรษฐกิจที่ชะลอตัว โดยในแง่ของอุตสาหกรรมรถยนต์การบรรลุเป้าหมายในการจัดตั้งทั้งในส่วนของการสรรหาและคัดเลือกพนักงานที่มีความเหมาะสมและมีความสัมพันธ์ที่ต่อเนื่องจากการปฏิบัติงานจะเป็นสิ่งสำคัญเพื่อการแข่งขันและความอยู่รอดขององค์กร จึงทำให้ทุกวันนี้ อุตสาหกรรมรถยนต์ต่างมุ่งเน้นสร้างปัจจัยที่จะนำไปสู่ประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานให้ดีขึ้น เพื่อนำไปสู่การแข่งขันที่ประสบความสำเร็จในการสร้างผลการดำเนินงานของธุรกิจให้เกิดความยั่งยืน (Aksu et al., 2020)

อุตสาหกรรมรถยนต์แห่งหนึ่งในอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและพัฒนารถยนต์และชิ้นส่วนยานยนต์ อาทิ การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ การผลิตแม่พิมพ์และการผลิตชิ้นส่วนชิ้นพื้นฐาน เป็นต้น แต่เนื่องจากปัจจุบันระบบการผลิตและการให้บริการของอุตสาหกรรมรถยนต์แห่งหนึ่งในอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐมที่เป็นโครงสร้างพื้นฐานของการผลิตยังต้องมีการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของทรัพยากรมนุษย์ที่รองรับกับเทคโนโลยีในอนาคต ทั้งในเรื่องของนวัตกรรมทางเทคโนโลยี ปริมาณการผลิต คุณภาพของผลิตภัณฑ์ ระยะเวลาในการดำเนินงาน และระบบการทำงานที่ได้มาตรฐาน เป็นต้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่องค์กรต้องมีการยกระดับฝีมือแรงงาน เพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้สามารถทำงานภายใต้นโยบายการพัฒนาและออกแบบรถยนต์และชิ้นส่วนยานยนต์ที่รองรับความต้องการของกลุ่มผู้บริโภคในอนาคตได้ พร้อมกับการสร้างการทำงานแบบมีส่วนร่วมที่จะสามารถสร้างกระบวนการพัฒนาการทำงานให้องค์กรมีประสิทธิภาพได้อย่างต่อเนื่อง และจากการวิจัยของ Prasad (2019) พบว่า การที่จะทำให้พนักงานภายในองค์กรมีประสิทธิภาพในการทำงานที่เป็นความสามารถในการทำงานตามบทบาทหน้าที่ที่ผสมผสานระหว่างทฤษฎีและการปฏิบัติงานที่ประยุกต์ใช้องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับงานเพิ่มสูงขึ้น จำเป็นที่องค์กรต้องสร้างให้พนักงานมีส่วนร่วมในการทำงานที่มุ่งเน้นให้ความสำคัญของงานในทุกระดับ ไม่ว่าจะเป็นเป้าหมายในระดับบุคคลและเป้าหมายในระดับองค์กรที่สะท้อนการทำงาน เพื่อตอบสนองเฉพาะลักษณะของสถานการณ์ในการทำงานที่จะนำไปสู่ความผูกพันต่อองค์กรในเชิงบวก (Yeh, 2019) โดยความผูกพันต่อองค์กรจะเป็นภาวะทางอารมณ์ต่อเนื่องและทัศนคติของงานที่สะท้อนบรรทัดฐานให้เห็นถึงผลลัพธ์ขององค์กรในทิศทางบวก อีกทั้งการมีส่วนร่วมในงานยังมีผลต่อแรงจูงใจในการทำงานที่เป็นจิตวิญญาณในการทำงานหรือแรงบันดาลใจในการทำงาน เพื่อให้องค์กรเติบโตได้เร็วกว่าองค์กรที่มีการแข่งขันในระดับเดียวกัน (Marta et al., 2011; ตะวันฉาย โพธิ์รักษา และธัญนันท์ บุญอยู่, 2563) นอกจากนี้บทบาทสำคัญภายในองค์กรที่เป็นสภาวะทางจิตใจที่เกี่ยวข้องกับงาน ไม่ว่าจะเป็นการมีส่วนร่วมในงาน ความผูกพันต่อองค์กร และแรงจูงใจในการทำงาน ซึ่งทั้ง 3 ปัจจัยนี้จะจะสามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานให้แก่พนักงานภายในองค์กรได้ (Shrestha, 2019; Gopinath, 2020)

การมีส่วนร่วมในงานถือเป็นหัวใจหลักของความสัมพันธ์ในงานที่มุ่งเน้นให้บุคคลมีพฤติกรรมตามบทบาทที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน โดยบุคคลจะมีความภาคภูมิใจในตนเองที่มีต่อ งานและรักดีต่องานและต่อองค์กร (Naggar & Saad, 2019) พร้อมทั้งจะปฏิบัติงานที่ได้รับ มอบหมายให้เกิดประสิทธิภาพ โดยประโยชน์ของการมีส่วนร่วมในงานจะเกี่ยวข้องกับบทบาทใน งานและความสัมพันธ์ส่วนบุคคลที่แต่ละบุคคลให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมในงาน ซึ่งเกิดจาก สภาวะทางจิตใจที่เกิดแรงจูงใจให้เข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างงานให้บรรลุผลตามที่องค์กรกำหนด ไว้ (Gopinath, 2020) และจากการวิจัยของ Mendoza (2019) พบว่า องค์กรธุรกิจขนาดเล็กและ ขนาดกลางได้ส่งเสริมให้พนักงานมีทัศนคติในการเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานที่จะสามารถกำหนด ระดับการบ่งชี้ทางจิตวิทยาให้เกิดความผูกพันต่อองค์กร แรงจูงใจในการทำงาน และประสิทธิภาพ ในการทำงานของพนักงานให้สูงขึ้น (Culibrk et al., 2018) เช่นเดียวกับ Gopinath (2020) ที่ พบว่า การมีส่วนร่วมในงานมีผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของผู้นำทางการบริหาร (Shrestha, 2019) ความผูกพันต่อองค์กรที่ดีจะสามารถปรับปรุงประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานในองค์กรได้ ซึ่งความผูกพันต่อองค์กรจะเป็นระดับที่บุคคลยอมรับในคุณค่าและเป้าหมายขององค์กร และเป็น การกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน (Suharto, Suyanto & Nedi, 2019)

นอกจากนี้ Rizal, Idrus & Mintarti (2014) กล่าวว่าความผูกพันต่อองค์กรเป็น ความรู้สึกของบุคคลที่มีความเชื่อมั่นในองค์กร ความเต็มใจที่จะทุ่มเทในการทำงาน และความปรารถนาที่จะเป็นสมาชิกที่จะแสวงหาให้เกิดแรงจูงใจในการทำงาน เพื่อให้องค์กรบรรลุเป้าหมาย ตามที่กำหนดไว้ และจากการวิจัยของ Suharto, Suyanto & Nedi (2019) พบว่า ความสามารถ ทางวัฒนธรรมองค์กรจะสามารถสร้างความผูกพันต่อองค์กรที่เป็นที่ยอมรับของบุคคลที่เป็นความ เชื่อในคุณค่าและเป้าหมายขององค์กรด้วยความเต็มใจทุ่มเทในการทำงานจนนำไปสู่การสร้าง ประสิทธิภาพในการทำงานได้อย่างต่อเนื่อง ขณะที่ Telaumbanua, Sinulingga & Iskandarini (2019) พบว่า ความผูกพันต่อองค์กรที่เป็นเงื่อนไขที่จะธำรงรักษาความเป็นสมาชิกในองค์กรจะมีผล ต่อแรงจูงใจในการทำงานที่ทำให้พนักงานเกิดลักษณะการได้รับการสนับสนุนจากผู้นำที่มี ประสิทธิภาพ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร โดยเมื่อพนักงานเกิดความผูกพันและแรงจูงใจในการ ทำงานที่แท้จริงก็จะนำไปสู่ประสิทธิภาพในการทำงานที่บรรลุเป้าหมายขององค์กร นอกจากนี้ แรงจูงใจในการทำงานจะเป็นความพร้อมของแต่ละบุคคลในการดำเนินงานและเป็นบริบทการ ทำงานที่แสดงออกจากความต้องการ (Deressa & Zeru, 2019) ที่เป็นปัจจัยภายในกระตุ้นการ กระทำและปัจจัยภายนอกที่สามารถกระตุ้นให้เกิดการสร้างแรงบันดาลใจของพนักงานที่แตกต่างกัน โดยปัจจัยภายในของแต่ละบุคคลจะสามารถสร้างความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กรและส่วน บุคคล จึงทำให้แรงจูงใจในการทำงานจะเป็นกระบวนการที่มีส่วนในการเริ่มต้นการทำงานและรักษา ประสิทธิภาพตามเป้าหมาย (Telaumbanua, Sinulingga & Iskandarini, 2019) และจากการวิจัย ของ Deressa & Zeru (2019) พบว่า แรงจูงใจในการทำงานเป็นปัจจัยสนับสนุนให้เกิดการทำงานที่ มีประสิทธิภาพ โดยองค์กรมุ่งเน้นให้พนักงานได้รับการสนับสนุนไม่ว่าจะเป็นการยอมรับและสิ่งจูงใจ

ที่เป็นตัวเงิน เป็นต้น ที่จะสนับสนุนให้พนักงานสร้างความคิดและแรงบันดาลใจอย่างต่อเนื่องในการทำงาน เพื่อให้องค์กรเกิดประสิทธิภาพในการทำงานที่สูงขึ้นได้ (Girdwichai & Sriviboon, 2020)

ดังนั้น จากประเด็นปัญหาและความเกี่ยวข้องข้างต้น ผู้วิจัยสนใจจะศึกษา “อิทธิพลของการมีส่วนร่วมในงาน ความผูกพันต่อองค์กร และแรงจูงใจในการทำงานที่มีต่อประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานอุตสาหกรรมรถยนต์แห่งหนึ่งในอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม” ซึ่งจากปัญหาที่เกิดขึ้นของอุตสาหกรรมรถยนต์แห่งหนึ่งในอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐมจำเป็นต้องพัฒนาปรับโครงสร้างพื้นฐานการผลิตให้รองรับกับเทคโนโลยีในอนาคตให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานให้ได้มาตรฐาน เพื่อให้ได้ผลการศึกษาที่สามารถนำไปจัดทำนโยบายการบริหารแบบมีส่วนร่วม และให้ความสำคัญของความผูกพันต่อองค์กรที่จะมีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน และสามารถสร้างให้พนักงานเกิดแรงจูงใจในการทำงานที่นำไปสู่ประสิทธิภาพในการทำงานที่เป็นประโยชน์มากที่สุดต่อองค์กร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาความผูกพันต่อองค์กรที่อยู่ในฐานะตัวแปรต้นกลางระหว่างการมีส่วนร่วมในงานและประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานอุตสาหกรรมรถยนต์แห่งหนึ่งในอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม
2. เพื่อศึกษาแรงจูงใจในการทำงานที่อยู่ในฐานะตัวแปรต้นกลางระหว่างการมีส่วนร่วมในงานและประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานอุตสาหกรรมรถยนต์แห่งหนึ่งในอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม

สมมติฐานการวิจัย (Research Hypothesis)

สมมติฐานที่ 1 (H1) ความผูกพันต่อองค์กรเป็นตัวแปรต้นกลางระหว่างการมีส่วนร่วมในงานและประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงาน

สมมติฐานที่ 2 (H2) การมีส่วนร่วมในงานเป็นตัวแปรต้นกลางระหว่างการมีส่วนร่วมในงานและประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงาน

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การศึกษาวิจัยนี้ผู้วิจัยได้มุ่งเน้นหาข้อเท็จจริงและข้อสรุปเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือวิจัย เพื่อยืนยันสมมติฐาน

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ พนักงานของอุตสาหกรรมรถยนต์แห่งหนึ่งในอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม จำนวนทั้งสิ้น 124 คน และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ พนักงานของ

อุตสาหกรรมรถยนต์แห่งหนึ่งในอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม จำนวน 94 คน โดยผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามแนวคิดของ Krejcie & Morgan (1970) ซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งที่ได้รับค่านิยมในการใช้การกำหนดตัวอย่างในการวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งเหมาะสมกับขนาดประชากรที่มีขนาดเล็ก โดยการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดระดับความเชื่อมั่น 95% และความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างได้ ± 5 ซึ่งสามารถคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างได้ดังนี้

$$\begin{aligned}
 n &= \frac{X^2 N p (1-p)}{e^2 (N-1) + X^2 p (1-p)} \\
 &= \frac{3.841 * 124 * 0.5 (1-0.5)}{0.05^2 (124-1) + 3.841 * 0.5 (1-0.5)} \\
 &= \frac{119.071}{1.267} \\
 &= 93.978 \approx 94
 \end{aligned}$$

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
 N = ขนาดของประชากร
 e = ระดับความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ยอมรับได้
 X^2 = ค่าไคสแควร์ที่ df เท่ากับ 1 และระดับความเชื่อมั่น 95% ($X^2=3.841$)
 p = สัดส่วนของลักษณะที่สนใจในประชากร (ถ้าไม่ทราบให้กำหนด $p=0.5$)

การสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยเลือกสุ่มประชากรในอุตสาหกรรมรถยนต์ โดยใช้สูตรคำนวณหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละชั้นภูมิตามสัดส่วน ซึ่งประกอบด้วย แผนกบริหารและการเงิน จำนวน 22 คน แผนกบริการและการขาย จำนวน 34 คน แผนกช่างรถยนต์ จำนวน 30 คน และแผนกอะไหล่รถยนต์จำนวน 8 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ซึ่งแบบสอบถามครั้งนี้ได้แบ่งเป็น 5 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 5 ข้อ ส่วนที่ 2 แบบสอบถามในการประเมินการมีส่วนร่วมในงาน จำนวน 7 ข้อ ส่วนที่ 3 แบบสอบถามในการประเมินความผูกพันต่อองค์กร จำนวน 8 ข้อ ส่วนที่ 4 แบบสอบถามในการประเมินแรงจูงใจในการทำงาน จำนวน 8 ข้อ และส่วนที่ 5 แบบสอบถามในการประเมินประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงาน จำนวน 6 ข้อ

โดยลักษณะของข้อคำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแบบของ Likert (1932) ส่วนการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหา รายข้อ เพื่อพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับแบบสอบถาม โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่าหรือเท่ากับ 0.50 มาเป็นข้อคำถาม และหลังจากนั้นผู้วิจัยก็นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงและสร้างแบบสอบถาม เพื่อไปทดลองใช้กับประชากรที่หลีกเลี่ยงการสัมผัสตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อนำคำตอบมาวิเคราะห์คุณภาพของแบบสอบถามทั้งฉบับ ซึ่งการวิจัยนี้ได้ทำการทดสอบหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) พบว่า การมีส่วนร่วมในงาน ความผูกพันต่อองค์กร แรงจูงใจในการทำงานและประสิทธิภาพในการทำงาน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ 0.914, 0.948, 0.901 และ 0.901 ตามลำดับ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ ถึงผู้บริหารอุตสาหกรรมรถยนต์แห่งหนึ่งในอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม เพื่อประสานงานในการเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นพนักงานของอุตสาหกรรมรถยนต์แห่งหนึ่งในอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม จำนวน 94 ฉบับ

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ดำเนินการเก็บรวบรวมได้มาตรวจสอบความถูกต้อง และนำมาประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ซึ่งสถิติที่ใช้ประกอบด้วย 1) สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยมีเกณฑ์ในการแปลความหมายตามแนวความคิดของ Best (1981) ที่มีเกณฑ์การกำหนดค่าระดับ คือ “ค่าเฉลี่ย 1.00-1.49 หมายถึง น้อยที่สุด” “ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายถึง น้อย” “ค่าเฉลี่ย 2.50-3.49 หมายถึง ปานกลาง” “ค่าเฉลี่ย 3.50-4.49 หมายถึง มาก” “ค่าเฉลี่ย 4.50-5.00 หมายถึง มากที่สุด” และ 2) สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ด้วยการวิเคราะห์ตัวแบบสมการโครงสร้าง (SEM)

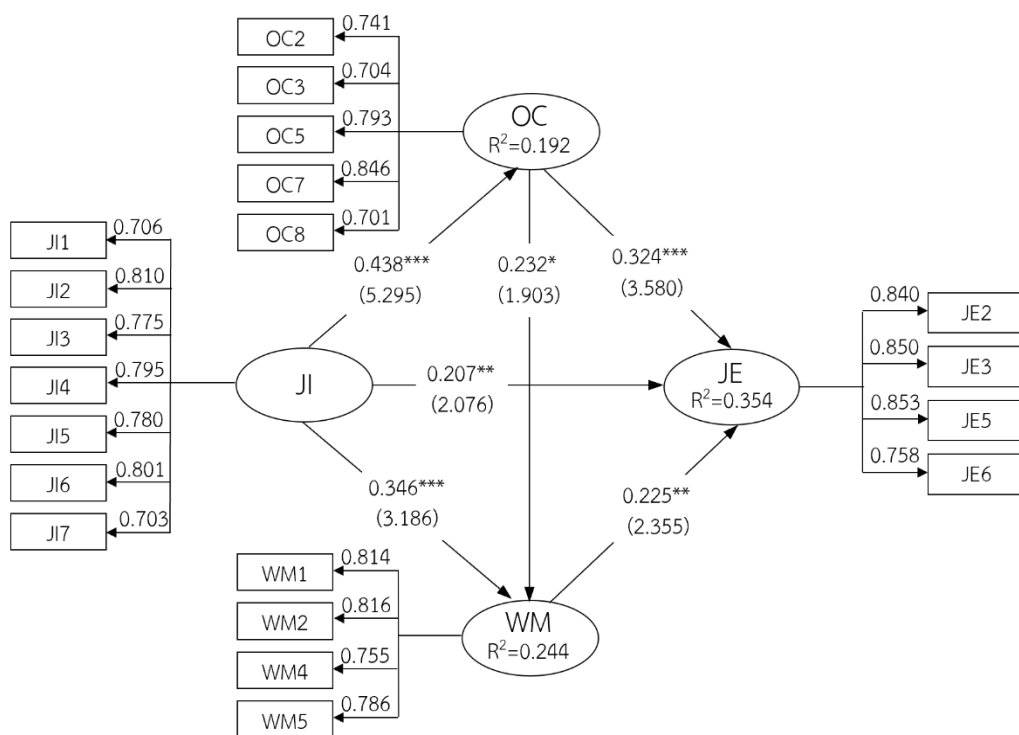
ผลการวิจัย (Research Results)

1. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 52.13) มีอายุระหว่าง 25-35 ปี (ร้อยละ 43.62) มีสถานภาพโสด (ร้อยละ 60.64) มีระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือสูงกว่าปริญญาตรี (ร้อยละ 37.23) และมีระยะเวลาการทำงานระหว่าง 1-5 ปี (ร้อยละ 60.64)

2. ผลการวิเคราะห์ระดับของการมีส่วนร่วมในงาน ความผูกพันต่อองค์กร แรงจูงใจในการทำงาน และประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงาน พบว่า พนักงานของอุตสาหกรรมรถยนต์

แห่งหนึ่งในอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม มีปัจจัยความผูกพันต่อองค์กรและประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานมีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีระดับของค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.58 และ 3.70 ตามลำดับ และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.683 และ 0.601 ตามลำดับ ส่วนการมีส่วนร่วมในงานและแรงจูงใจในการทำงานมีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีระดับของค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.02 และ 3.04 ตามลำดับ และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.700 และ 0.670 ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์เส้นทางความสัมพันธ์ของตัวแบบสมการโครงสร้างของการมีส่วนร่วมในงาน ความผูกพันต่อองค์กร และแรงจูงใจในการทำงานที่มีต่อประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงาน ซึ่งจะปรากฏได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 เส้นทางความสัมพันธ์ตัวแบบสมการโครงสร้าง

จากภาพที่ 1 แสดงเส้นทางความสัมพันธ์ของตัวแบบสมการโครงสร้าง พบว่า 1) การมีส่วนร่วมในงาน (JI) มีอิทธิพลทางตรงต่อความผูกพันต่อองค์กร (OC) แรงจูงใจในการทำงาน (WM) และประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงาน (JE) มีค่าเท่ากับ 0.438, 0.346 และ 0.207 ตามลำดับ ส่วนการมีส่วนร่วมในงาน (JI) และความผูกพันต่อองค์กร (OC) มีอิทธิพลทางอ้อมต่อประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงาน (JE) มีค่าเท่ากับ 0.243 และ 0.052 ตามลำดับ 2) ความผูกพันต่อองค์กร (OC) มีอิทธิพลทางตรงต่อแรงจูงใจในการทำงาน (WM) และประสิทธิภาพในการทำงานของ

พนักงาน (JE) มีค่าเท่ากับ 0.232 และ 0.342 ตามลำดับ นอกจากนี้ความผูกพันต่อองค์กร (OC) ก็มีอิทธิพลทางอ้อมต่อประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงาน (JE) มีค่าเท่ากับ 0.052 และ 3) แรงจูงใจในการทำงาน (WM) มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงาน (JE) มีค่าเท่ากับ 0.225

4. ผลการทดสอบสมมติฐานการวิเคราะห์อิทธิพลของตัวแปรคั่นกลาง (Mediation Variables) ซึ่งเป็นตัวแปรที่เข้ามาเปลี่ยนความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม โดยที่ตัวแปรคั่นกลางจะอธิบายอิทธิพลทางอ้อมระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ซึ่งผลการทดสอบสมมติฐานปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการทดสอบสมมติฐานการวิเคราะห์อิทธิพลของตัวแปรคั่นกลาง

สมมติฐานการวิจัย						Effect	Boot SE	Boot LLCI	Boot ULCI
(Hypothesis)									
H1	JI	→	OC	→	JE	0.158	0.048	0.080	0.271
H2	JI	→	WM	→	JE	0.110	0.053	0.029	0.244

จากตารางที่ 1 ผลการทดสอบสมมติฐานการวิเคราะห์อิทธิพลของตัวแปรคั่นกลางของความผูกพันต่อองค์กรและแรงจูงใจในการทำงานที่เป็นปัจจัยเชื่อมโยงระหว่างอิทธิพลของการมีส่วนร่วมในงานสู่ประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงาน โดยมีค่าผลคูณของของสัมประสิทธิ์ขอบเขตล่าง (Boot LLCI) มีค่าเท่ากับ 0.080 และ 0.029 ตามลำดับ และมีค่าผลคูณของของสัมประสิทธิ์ขอบเขตบน (Boot ULCI) มีค่าเท่ากับ 0.271 และ 0.244 ตามลำดับ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ความผูกพันต่อองค์กรและแรงจูงใจในการทำงานที่เป็นปัจจัยคั่นกลางที่เชื่อมโยงระหว่างอิทธิพลของการมีส่วนร่วมในงานสู่ประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงาน โดยมีค่าช่วงความเชื่อมั่นไม่คลุม 0 ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. จากผลการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า ความผูกพันต่อองค์กรเป็นตัวแปรคั่นกลางระหว่างการมีส่วนร่วมในงานและประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานอุตสาหกรรมรถยนต์แห่งหนึ่งในอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม ทั้งนี้เป็นเพราะองค์กรได้มุ่งเน้นให้พนักงานมีส่วนร่วมในงานต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาองค์กรตามสายงานและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทำให้พนักงานมีความผูกพันต่อองค์กร พร้อมทั้งจะทำงานกับองค์กรด้วยความเต็มใจ เพื่อนำไปสู่ประสิทธิภาพในการทำงานให้สูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Suharto, Suyanto & Nedi (2019) ที่พบว่า เมื่อองค์กรเกิดพฤติกรรมการทำงานที่มีส่วนร่วมในการทำงานก็จะสามารถสร้างความผูกพันต่อองค์กรที่เป็นการยอมรับของบุคคลที่เต็มใจทุ่มเทในการทำงานจนนำไปสู่การสร้างประสิทธิภาพในการทำงานได้อย่างต่อเนื่อง ขณะที่ Telaumbanua, Sinulingga & Iskandarini (2019) พบว่า ความผูกพันต่อองค์กรที่เป็นเงื่อนไขที่จะธำรงรักษาความเป็นสมาชิกในองค์กร โดย

ได้รับการสนับสนุนจากองค์กรอย่างแท้จริงก็จะนำไปสู่ประสิทธิภาพในการทำงานที่บรรลุเป้าหมายขององค์กรได้เช่นกัน

2. จากผลการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า แรงจูงใจในการทำงานเป็นตัวแปรคั่นกลางระหว่างการมีส่วนร่วมในงานและประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานอุตสาหกรรมรถยนต์แห่งหนึ่งในอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม ทั้งนี้เพราะองค์กรมุ่งเน้นให้พนักงานเข้ามามีส่วนร่วมในการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่องที่สามารถนำความรู้ที่ได้มาพัฒนาและเพิ่มทักษะในการทำงานที่ทำให้พนักงานเกิดแรงจูงใจในการทำงานที่ได้มีโอกาสพัฒนาความรู้ความสามารถ เพื่อจะทำงานที่ปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Deressa & Zeru (2019) ที่พบว่า แรงจูงใจในการทำงานเป็นปัจจัยสนับสนุนให้เกิดการทำงานที่มีประสิทธิภาพ โดยองค์กรอาศัยการทำงานที่มีส่วนร่วมของพนักงานให้ได้รับการสนับสนุนไม่ว่าจะเป็นการยอมรับและสิ่งจูงใจที่เป็นตัวเงิน เป็นต้น ที่จะสนับสนุนให้พนักงานสร้างความคิดและแรงบันดาลใจอย่างต่อเนื่องในการทำงาน เพื่อให้องค์กรเกิดประสิทธิภาพในการทำงานที่สูงขึ้นได้ (Girdwichai & Sriviboon, 2020)

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ความผูกพันต่อองค์กรเป็นตัวแปรคั่นกลางระหว่างการมีส่วนร่วมในงานและประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานอุตสาหกรรมรถยนต์แห่งหนึ่งในอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม ดังนั้นองค์กรควรมีการสร้างให้พนักงานรับรู้ได้ถึงความผูกพันที่มีต่อองค์กร ไม่ว่าจะเป็นความเต็มใจที่จะทำงานล่วงเวลาและทำงานนอกเหนือจากงานประจำอย่างเต็มความสามารถ โดยจะต้องอาศัยปัจจัยการมีส่วนร่วมในงานในการทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อที่จะทำให้พนักงานเกิดความผูกพันต่อองค์กรและสามารถนำไปสู่การทำงานที่มีประสิทธิภาพได้

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า แรงจูงใจในการทำงานเป็นตัวแปรคั่นกลางระหว่างการมีส่วนร่วมในงานและประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานอุตสาหกรรมรถยนต์แห่งหนึ่งในอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม ดังนั้นองค์กรควรมีการสร้างแรงจูงใจในการทำงานที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาเลื่อนขั้นตำแหน่งงาน การพิจารณาปรับขึ้นเงินเดือนที่เหมาะสมกับความรู้ความสามารถ โดยอาศัยการมีส่วนร่วมในการทำงานเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมให้เกิดความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับงานตามสายงานที่ปฏิบัติต่าง ๆ ขององค์กร เพื่อที่จะนำไปสู่ประสิทธิภาพในการทำงานที่ทำให้เกิดมีข้อผิดพลาดที่น้อยลงได้

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในงาน ความผูกพันต่อองค์กร และแรงจูงใจในการทำงานที่มีต่อประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานอุตสาหกรรมรถยนต์แห่งหนึ่งในอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม กับอุตสาหกรรมรถยนต์แห่งอื่น

2.2 ควรศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานอุตสาหกรรมรถยนต์แห่งหนึ่งในอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม อาทิ วัฒนธรรมองค์กร การแบ่งปันความรู้ ความไว้วางใจ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง (References)

- ตะวันฉาย โพธิ์รักษา และธัญนันท์ บุญอยู่. (2020). อิทธิพลของความผูกพันต่อองค์กรและแรงจูงใจในการทำงานที่อยู่ในฐานะตัวแปรคั่นกลางระหว่างการรับรู้การสนับสนุนจากองค์กรสู่ผลการปฏิบัติงานของพนักงานสถานีบริการน้ำมันในเขตอ้อมใหญ่ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม*. 14(1), 263-277.
- วรรณา ขงพิศาลภพ. แนวโน้มธุรกิจอุตสาหกรรมปี 2563: อุตสาหกรรมรถยนต์. สืบค้น 11 กรกฎาคม 2563, จาก <https://www.krungsri.com/th/research/industry/industry-outlook/Hi-tech-Industries/Automobiles/IO/io-automobile-20>.
- ศูนย์วิจัยธนาคารออมสิน. *อุตสาหกรรมยานยนต์*. สืบค้น 10 ตุลาคม 2562, จาก: https://www.gsb-research.or.th/wp-content/uploads/2019/10/IN_car_10_62_detail1.pdf.
- Aksu, A., Arslan, S. Yardimci, E. O., Kaya, H. F., & Ergencicegi, A. (2020). Effect of job involvement, organizational commitment and satisfaction on turnover intention: A research in the city of Antalya. *Turizam*. 24(4), 194-207.
- Best, J. W. (1981). *Research in education*. (4th ed.). Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall.
- Culibrk, J., Delic, M., Mitrovic, S., & Culibrk, D. (2018). Job satisfaction, organizational commitment and job involvement the mediating role of job involvement. *Frontiers in Psychology*. 9(132), 1-12.
- Deressa, A. T., & Zeru, G. (2019). Work motivation and its effects on organizational performance: The case of nurses in Hawassa public and private hospitals: Mixed methods study approach. *BMC Research Notes*. 12(4), 1-6.
- Girdwichai, L., & Sriviboon, C. (2020). Employee motivation and performance: Do the work environment and the training matter?. *Journal of Security and Sustainability Issues*. 9(2), 42-54.
- Gopinath, R. (2020). Influence of self-actualizational on job involvement and organizational commitment among academic leaders with structural equation modeling. *Journal of Critical Reviews*. 7(19), 3647-3654.

- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*. 30(2), 607-610.
- Likert, R. A. (1932). A technique for the measurement of attitudes. *Archives of Psychology*. 140(4), 5-53.
- Marta, I. a., Shpartha, W. G., Dewi, G. A. M., & Wibawa, M. A. (2021). Job enrichment, empowerment, and organizational commitment: The mediating role of work motivation and job satisfaction. *Journal of Asian Finance, Economics and Business*. 8(1), 1031-1040.
- Mendoza, E. C. (2019). The mediating role of job involvement between job satisfaction and organizational commitment in a Small and Medium Sized Business Enterprise. *International Review of Management and Marketing*. 9(5), 74-81.
- Naggar, S. A. A., & Saad, M. A. (2019). The impact of organizational justice on job involvement level on Saudi postal corporation. *International Journal of Advanced and Applied Sciences*. 6(7), 19-28.
- Prasad, P. (2019). Inter culture sensitivity: Facilitating satisfaction, job involvement and organizational commitment. *International Journal of Management and Applied Science*. 5(7), 55-58.
- Rizal, M., Idrus, M. S., & Mintarti, R. (2014). Effect of compensation on motivation, organizational commitment and employee performance: Studies at local revenue management in Kendari city. *International Journal of Business and Management Invention*. 3(2), 64-79.
- Shrestha, P. (2019). Job involvement and organizational commitment of university faculty members. *International Journal of Innovative Research in Science, Engineering and Technology*. 8(12), 11572-11579.
- Suharto, H., Suyanto, H., & Nedi, H. (2019). "The impact of organizational commitment on job performance". *International Journal of Economics and Business Administration*. 7(2), 189-206.
- Telaumbanua, F. A. N., Sinulingga, S., & Iskandarini, S. (2019). Effect of organizational commitment, motivation and job satisfaction of employee performance at Prof. Dr. Muhammad Ildrem Mental Hospital. *IOSR Journal of Business and Management*. 21(5), 49-53.

Yeh, C. M. (2019). The relationship between tourism involvement, organizational commitment and organizational citizenship behaviors in the hotel industry. *Tourism and Hospitality Management*. 25(1), 75-93.

การบังคับใช้พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493: ศึกษากรณีการผลิตสาโทสุราแ
พื้นเมืองในเขตจังหวัดนครสวรรค์

Enforcement of the Liquor Act A.D.1990: The Case Study of
Manufacturing SATO Local Liquor in Nakhon sawan Province

ปองปริดา ทองมาดี¹

Pongprida Thongmadee

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหา สาเหตุของปัญหา วิธีแก้ไขปัญหา และแนวทางการปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมต่อการบังคับใช้พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 กรณีการผลิตสาโทสุราแพื้นเมือง เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพมีกลุ่มผู้ให้ข้อมูลได้แก่ ประชาชน เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตร เจ้าหน้าที่สำนักงานสรรพสามิต ได้มาโดยการสุ่มแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสัมภาษณ์รายบุคคลเชิงลึกและวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า (1) ปัญหาและสาเหตุของปัญหา พบว่าปัญหาการไม่เคารพกฎหมายเนื่องจากการลักลอบผลิตสาโทในบ้านเรือนหรือจัดงานตามประเพณีที่สืบทอดกันมานาน โดยขออนุญาตจากเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นเพื่อลดค่าใช้จ่าย ปัญหาการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นสาโทเป็นสุราแพื้นเมืองมีการผลิตที่ได้รสชาติและกลิ่นที่มีลักษณะบ่งเฉพาะทางภูมิศาสตร์กำลังสูญสิ้นไป ปัญหาตลาดสุราท้องถิ่นเมื่อเปรียบเทียบกับตลาดสุราพื้นบ้านของต่างประเทศซึ่งสามารถทำรายได้ให้กับประเทศเป็นจำนวนมาก ปัญหาความเหลื่อมล้ำรัฐได้ปิดกั้นสาโทสุราแพื้นเมือง แต่สนับสนุนสุราโรงงานและสุราต่างประเทศเพื่อการจัดเก็บภาษี (2) ควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย พบว่าอาศัยมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 ออกกฎกระทรวงให้ผลิตสาโทสำหรับใช้ในบ้านเรือนได้ แก้ไขเพิ่มเติมประกาศกรมสรรพสามิต เรื่องหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขการอนุญาตให้ทำและขายสุราแชชนิดสุราผลไม สุราแพื้นเมือง และสุราแชอื่นนอกจากเบียร์ พ.ศ. 2546 ข้อ 3 ให้ผลิตสาโทสำหรับใช้ในบ้านเรือนได้ ข้อ 6, 16, 18 กำหนดข้อเว้นกรณีผลิตสาโทสำหรับใช้ในบ้านเรือน (3) แนวปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม พบว่าประชาชนที่ผลิตสาโทเพื่อจำหน่ายต้องปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด กรณีผลิตสาโทสำหรับใช้ในบ้านเรือนรัฐยังไม่อนุญาต เจ้าหน้าที่ควรยึดหยุ่นต่อการบังคับใช้กฎหมาย รัฐควรมีนโยบายอนุรักษ์สาโทที่ได้รสชาติและกลิ่นที่มีลักษณะบ่งเฉพาะทางภูมิศาสตร์ พัฒนาการตลาดและสร้างค่านิยมการดื่มสุราพื้นเมืองเพื่อลดค่าใช้จ่ายและสร้างรายได้ต่อชุมชน

คำสำคัญ (Keywords): พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493; การผลิต; สาโทสุราแพื้นเมือง

Received: 2021-03-07 Revised: 2021-04-25 Accepted: 2021-04-26

¹คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา Faculty of Humanities and Social Sciences, Chaopraya University. Corresponding Author e-mail: sptmd2555@gmail.com

Abstract

This purpose of this research is to study problems, causes of problems, solutions, and concrete practice guidelines for the enforcement of the Liquor Act B.E. 2493 for a case study on production of SATO indigenous liquor. It was qualitative researches have key informants were citizens, agricultural officers, excise office officers obtained by purposive sampling. The research tool was In-depth individual interview with content analysis. The study results found that, firstly, the problems and the causes of the problems: It was found that there were a problem of lawlessness due to the smuggling of production of SATO indigenous liquor or holding a traditional event that was traditionally held with permission from local authorities to reduce costs, a problem of preserving local wisdom of SATO indigenous liquor, which is an indigenous brewed beverage with its geographically disappearing distinctive taste and smell production, a problem of the local liquor market compared to the local liquor market of foreign countries, which can generate a large amount of income for the country, a problem of the state inequality banning the local brewed beverage, but supporting the liquor factory and foreign beverages for taxation. Secondly, the law should be amended: It was found that, with Section 5 of the Liquor Act B.E. 2493, the Ministerial Regulation was issued for the production of SATO indigenous liquor for household use, amending the Notification of the Excise Department on the criteria, methods, and conditions for permission to produce and sell spirit beverages, indigenous brewed beverages, and liquor other than beer. For B.E. 2546 Article 3, indigenous liquor can be produced for household use, and Article 6, 16, 18, exceptions are determined in the case of the production of indigenous liquor for household use. Lastly, concrete practical guidelines: It was found that citizens producing indigenous liquor for sale must strictly comply with the law. In the case of the production of indigenous liquor for household use, the state does not allow it yet. Officers should be flexible to law enforcement. Governments should have a policy to preserve the geographically specific flavored indigenous liquor. Marketing should be developed and indigenous beverage drinking values should be created to reduce costs and generate income for the community.

Keywords: Liquor ACT A.D.1990; Manufacturing; SATO Local liquor

บทนำ (Introduction)

สาโทตามภาษาท้องถิ่นมีชื่อเรียกต่างกัน ภาคเหนือเรียกว่า “เหล้าพื้นเมือง” ภาคกลางเรียกว่า “เหล้าป่า” ภาคอีสานเรียกว่า “สาโท” (ณัฐกิตต์ ธรรมเจริญ, 2544) และปรากฏในกฎหมายตราสามดวงว่าด้วยกฎหมายเตียรบาล พ.ศ.1901 บัญญัติว่า “ถ้าผู้ใดคบกันดื่มเหล้าในเขตพระบรมมหาราชวัง ให้ดื่มเหล้าจนร้อนแล้วเอารอกใส่ปาก” (ภาวดี ทองอุไทย, 2531) สาโทมีแหล่งกำเนิดมาจากภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สืบทอดกันมานาน เป็นการผลิตเพื่อการบริโภคสำหรับการพบปะสังสรรค์หรือจัดงานตามประเพณี เช่น งานขึ้นบ้านใหม่ งานแต่งงาน งานบวช งานศพ สงกรานต์ ต้อนรับภักษิณผ้าป่า ประกอบกับสาโทได้ทำมาจากข้าว จึงได้รับการยกย่องและใช้เป็น ส่วนประกอบสำคัญในงานมงคล (ธีรภัท ชัยพิพัฒน์, 2550) รัฐได้เริ่มจัดเก็บภาษีสุราเกิดจากการดื่มสุราของคนไทยครั้งแรกเมื่อสมัยที่มีกลุ่มชาวจีนอพยพเข้ามาตั้งรกรากอยู่ในเมืองไทย คนไทยเริ่มรู้จักดื่มสุราจากโรงต้มกลั่นที่เรียกว่า “เหล้าโรง” จากชาวจีนอพยพตั้งแต่ปลายสมัยอยุธยาจนถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ชาวจีนได้นำกระบวนการกลั่นสุราและตั้งโรงกลั่นสุราขึ้น เมื่อรัฐเริ่มจัดเก็บภาษีอากรการผลิตสุรา ชาวจีนได้เข้าผู้ประมุขผู้ขาดการจัดเก็บภาษีเพื่อส่งให้รัฐ (ไพศาล วิสาโล, 2537) หลังจากนั้นการผลิตสุราจึงมีลักษณะเป็นการผูกขาดเฉพาะในกลุ่มนายทุนหรือธุรกิจสุรา รัฐจึงบัญญัติกฎหมายปิดกั้นการผลิตสาโทสุราแช่พื้นเมืองและถูกตราว่าเป็นสุราเถื่อน เนื่องจากทำให้เกิดการแข่งขันทางการค้าระหว่างผู้ประกอบการสุรากับประชาชนในสังคมท้องถิ่นที่ผลิตสุราพื้นเมืองบริโภคเอง และเป็นผลเสียต่อการจัดเก็บภาษีสุราของรัฐ (ธีรภัท ชัยพิพัฒน์, 2550)

ปัจจุบันสาโทเป็นสุราแช่พื้นเมือง ตามประกาศกรมสรรพสามิต เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการอนุญาตให้ทำและขายสุราแช่ชนิดสุราผลไม้ สุราแช่พื้นเมือง และสุราแช่อื่น นอกจากเบียร์ พ.ศ. 2546 โดยใช้ผลผลิตทางการเกษตรและภูมิปัญญาท้องถิ่น ตามนโยบายสนับสนุนเศรษฐกิจชุมชนของรัฐบาล เป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมตามความในมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 แต่เป็นการผลิตสาโทในรูปแบบโรงงานสุราไม่สามารถทำให้การผลิตสาโทที่มีลักษณะบ่งเฉพาะเป็นรสชาติภูมิปัญญาของท้องถิ่นกลับคืนมาได้ ดังนั้น การบัญญัติกฎหมายของรัฐจึงมีผลกระทบสิทธิของประชาชน เนื่องจากมีลักษณะเป็นการปิดกั้นและตัดสิทธิของประชาชนในสังคมท้องถิ่น ทำให้สาโทที่ผลิตโดยประชาชนกลายเป็น “สุราเถื่อน” รัฐได้จับกุมและลงโทษประชาชนที่ผลิตสาโทเป็นจำนวนมาก จนทำให้สาโทที่มีรสชาติและกลิ่นที่มีลักษณะบ่งเฉพาะของภูมิปัญญาของท้องถิ่นสูญสิ้นไป

การผลิตสาโทมีวิธีการผลิตแบบง่าย ๆ ทำจากข้าวชนิดต่าง ๆ ที่ผ่านการหมักด้วยลูกแป้งหรือเชื้อราและยีสต์ เพื่อเปลี่ยนแป้งในข้าวให้เป็นแอลกอฮอล์ ไม่ผ่านกระบวนการกลั่นจะมีรสหวาน (วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี : สาโท) เนื่องจากจังหวัดนครสวรรค์อยู่ในดินแดนของลุ่มน้ำ เป็นต้นกำเนิดของแม่น้ำเจ้าพระยาไหลบรรจบของแม่น้ำสายจากภาคเหนือ คือ ปิง วัง ยม น่าน มีการปลูกข้าวเป็นจำนวนมากหลายสายพันธุ์ มีประชาชนพื้นเมืองดั้งเดิมที่มีความนิยมในการผลิตสาโทสุราพื้นเมือง แต่เนื่องจากปัจจุบันผู้ผลิตสาโทต้องได้รับอนุญาตกรมสรรพสามิต ต้องมีคุณสมบัติ

ตามที่กฎหมายกำหนด และต้องการขออนุญาตตั้งโรงงานประกอบกิจการผลิตสาโท แสดงให้เห็นว่า รัฐได้บัญญัติกฎหมายควบคุมจนทำให้ประชาชนพื้นเมืองไม่สามารถผลิตสาโทได้ เนื่องจากประชาชนท้องถิ่นไม่ใช่ผู้ประกอบการและไม่มีทุนทรัพย์เพียงพอ ดังนั้นการศึกษาค้นคว้าการวิจัยเรื่องนี้ จึงเป็น การศึกษาปัญหา สาเหตุของปัญหา วิธีการแก้ไขปัญหา และแนวทางการปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมต่อการ บังคับใช้พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 กรณีการผลิตสาโทสุราแช่พื้นเมือง โดยกำหนดหัวข้อ การศึกษาค้นคว้าการวิจัยเรื่อง “การบังคับใช้พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 : ศึกษากรณีการผลิต สาโทสุราแช่พื้นเมืองในเขตจังหวัดนครสวรรค์” โดยใช้จังหวัดนครสวรรค์เป็นพื้นที่ในการศึกษา ค้นคว้าการวิจัยต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 กรณีการผลิตสาโทสุราแช่พื้นเมืองในเขตจังหวัดนครสวรรค์
2. เพื่อศึกษาสาเหตุของการเกิดปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 กรณี การผลิตสาโทสุราแช่พื้นเมืองในเขตจังหวัดนครสวรรค์
3. เพื่อศึกษาวิธีการแก้ไขปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 กรณี การผลิตสาโทสุราแช่พื้นเมือง
4. เพื่อศึกษาแนวปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมในการบังคับใช้พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 กรณีการผลิตสาโทสุราแช่พื้นเมือง

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีวิจัย (Methodology) โดยเป็นกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary research) และการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-Depth Interview)

1.1 การศึกษาจากเอกสาร (Documentary study) ศึกษาจากแนวความคิดทฤษฎี เอกสาร ตำรา หนังสือ ผลงานวิจัย ผลงานวิชาการที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง ต่าง ๆ ต่อการผลิตสาโทสุราพื้นเมือง

1.2 การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) เป็นการสัมภาษณ์ที่มีการวางแผนการสัมภาษณ์ไว้ก่อนล่วงหน้าอย่างเป็นขั้นตอน และ ข้อคำถามในการสัมภาษณ์มีโครงสร้างแบบปลายเปิด (Loosely Structure) ซึ่งเป็นกระบวนการวิจัยที่มีความยืดหยุ่นและเปิดกว้างหรือมีการนำคำสำคัญ (Keywords) มาใช้ประกอบในการขึ้นำ การสัมภาษณ์ ลักษณะของคำถามที่มีความยืดหยุ่นและพร้อมที่จะมีการปรับเปลี่ยนถ้อยคำของข้อ คำถามให้มีความสอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลแต่ละคนในสถานการณ์ที่มีเหตุการณ์แตกต่างกัน เพื่อให้ ผู้ให้ข้อมูลตอบข้อคำถามจากการสัมภาษณ์เชิงลึก อันทำให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่มีความหลากหลายในมิติ

ต่าง ๆ และข้อเท็จจริงในทางปฏิบัติที่มีมิติของความลึกและมิติของความกว้างในเรื่องของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสาโทสุราในพื้นที่นั้น

2. ประชากร ได้แก่ ประชาชนในเขตจังหวัดนครสวรรค์ เนื่องจากสภาพภูมิประเทศของจังหวัดนครสวรรค์อยู่ในดินแดนของกลุ่มน้ำ เป็นต้นกำเนิดของแม่น้ำเจ้าพระยาไหลบรรจบของแม่น้ำสายจากภาคเหนือ คือ ปิง วัง ยม น่าน เป็นจังหวัดที่มีการปลูกข้าวเป็นจำนวนมากหลายสายพันธุ์จึงเหมาะสมแก่การค้นคว้าการวิจัยนี้

3. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ที่ใช้ในการสัมภาษณ์การวิจัยครั้งนี้ มีจำนวน 14 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) คือ (1) ประชาชนที่มีความสนใจด้านการผลิตสาโทสุราในพื้นที่เมืองในเขตจังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 10 คน (2) เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรจังหวัดนครสวรรค์ เกี่ยวข้องกับการผลิตสาโทสุราพื้นเมือง จำนวน 2 คน (3) เจ้าหน้าที่สำนักงานสรรพสามิตจังหวัดนครสวรรค์ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสาโทสุราพื้นเมือง จำนวน 2 คน

4. เครื่องมือในการวิจัย สร้างแบบสัมภาษณ์จากเอกสาร เพื่อกำหนดขอบเขตและเนื้อหาของแบบทดสอบ จะได้มีความชัดเจนตามความมุ่งหมายการวิจัยยิ่งขึ้น นำแบบสัมภาษณ์ทดสอบความตรงเชิงลึก จากผู้เชี่ยวชาญได้พิจารณาตรวจสอบและขอคำแนะนำในการแก้ไขปรับปรุงเพื่อให้อ่านแล้วมีความเข้าใจง่ายและชัดเจนตามความมุ่งหมายของการวิจัย นำแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ไปสอบถามกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

5. การเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย โดยการส่งหนังสือขอความร่วมมือและอนุเคราะห์ถึงผู้ให้ข้อมูลทุกท่านในเขตพื้นที่ที่กำหนด การสัมภาษณ์ปฏิบัติโดยผู้วิจัยและผู้ช่วยนักวิจัยไปดำเนินการสัมภาษณ์ ตามข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์ที่จัดทำขึ้น และการบันทึกเสียง ถอดเสียงรวบรวมไว้เป็นข้อมูล

6. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติ ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ตามประเด็นแยกตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ผลการวิจัย (Research Results)

จากการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) สรุปผลการวิจัยออกเป็น 5 กรณี ดังนี้

1. ความรู้ทั่วไปของกลุ่มผู้ให้ข้อมูล แบ่งผลการวิจัยออกเป็น 3 กรณี ดังนี้

1.1 ความรู้ทั่วไปของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลกลุ่มที่ 1 พบว่าส่วนมากทราบดีว่าการผลิตสาโทมีความผิดตามกฎหมาย เนื่องจากเคยพบเห็นจับกุมหรือทราบข่าวเกี่ยวกับการจับกุมผู้ผลิตสาโทโดยไม่ได้รับอนุญาต บางส่วนทราบว่าสามารถผลิตสาโทได้โดยขออนุญาตได้และมีจำหน่ายในท้องตลาดแล้ว เพียงแต่ประชาชนทั่วไปยังไม่สามารถผลิตได้เองโดยเสรี และทราบว่าการผลิตสาโททำจากข้าว ถ้าอนุญาตให้ประชาชนทั่วไปผลิตสาโทได้ จะทำให้สร้างค่านิยมการดื่มสุราพื้นบ้าน ลดค่าใช้จ่ายและการนำเข้าสุราจากต่างประเทศ

1.2 ความรู้ทั่วไปของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลกลุ่มที่ 2 พบว่าการผลิตสาโทนั้นสามารถผลิตได้จากข้าวทุกชนิด แต่ส่วนมากนิยมผลิตจากข้าวเหนียว ข้าวถือว่าเป็นผลผลิตทางการเกษตรหลักของจังหวัดนครสวรรค์ การเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถทำและขายได้โดยการขออนุญาต จึงเป็นการนำข้าวไปแปรรูปให้เกิดรายได้สูงขึ้น เนื่องจากสาโทเป็นสุราพื้นเมืองที่เป็นภูมิปัญญาของท้องถิ่นที่สืบทอดกันมายาวนาน ควรสร้างค่านิยมการดื่มสุราไทยและสนับสนุนให้ประชาชนทั่วไปสามารถผลิตสาโทสุราพื้นเมืองได้เหมือนสุราพื้นเมืองของต่างประเทศ เช่น เหล้าโซจู จากญี่ปุ่น, เหล้าโซยุ จากเกาหลี, เหล้าหวงจิว เซาจิว จากจีน, วิสกี้ข้าวไรย์ จากเยอรมัน เป็นต้น

1.3 ความรู้ทั่วไปของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลกลุ่มที่ 3 พบว่าพนักงานทราบว่าการผลิตสาโทนั้นผู้ผลิตจะต้องมีคุณสมบัติและต้องขออนุญาต ซึ่งประชาชนทั่วมักแอบผลิตโดยไม่ได้รับอนุญาตจึงถูกจับกุม เนื่องจากเป็นสุราที่ผลิตและมีวัตถุดิบใช้ในการผลิตหาได้ไม่ยาก พบเห็นการผลิตสาโทในงานตามประเพณี เช่น วันสงกรานต์ งานต้อนรับภริณผ้าป่า งานแต่งงาน งานบวช เป็นต้น หรือผลิตในบ้านของตนเองและดื่มกินเฉพาะคนสนิท การเปิดเสรีให้ประชาชนผลิตสาโทได้อาจเป็นผลดีต่อประชาชนท้องถิ่นที่ไม่ต้องเสียเงินซื้อสุราโรงงานที่มีราคาแพง แต่มีผลกระทบต่อรายได้ของรัฐและบริษัทจำหน่ายสุราจำนวนมาก

2. ปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 กรณีการผลิตสาโทสุราในพื้นที่เมืองในเขตจังหวัดนครสวรรค์ แบ่งผลการวิจัยออกเป็น 4 กรณี ดังนี้

2.1 ปัญหาการไม่เคารพกฎหมาย พบว่ามีการลักลอบผลิตสาโทเถื่อน (1) ผลิตสาโทเพื่อจัดงานตามประเพณี เช่น งานสงกรานต์ งานต้อนรับภริณผ้าป่า งานบวช งานแต่งงาน งานส่งท้ายปีเก่าต้อนรับปีใหม่ เนื่องจากเป็นประเพณีดั้งเดิมที่สืบทอดกันมานานในชีวิตสังคมท้องถิ่นและเป็นการลดค่าใช้จ่าย (2) ผลิตสาโทในรูปแบบของน้ำแบ่งข้าวหมาก (3) เจ้าหน้าที่ของรัฐตรวจตราไม่ทั่วถึงในพื้นที่ชนบท (4) ผลิตเพื่อใช้บริโภคในบ้านเรือนปริมาณไม่มาก

2.2 ปัญหาการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น พบว่าสาโทถือว่าเป็นสุราพื้นเมืองของไทยที่มีลักษณะบ่งเฉพาะทางภูมิศาสตร์ที่ประชาชนท้องถิ่นควรอนุรักษ์ไว้ (1) การผลิตสาโทของไทยจะผลิตมาจากข้าวหอมมะลิ จึงที่มีกลิ่นและรสชาติที่ลักษณะบ่งเฉพาะทางภูมิศาสตร์ของประชาชนท้องถิ่น (2) สูตรการผลิตสาโทแต่ละท้องถิ่นมีสูตรการผลิตแตกต่างกัน (3) สาโทเป็นสุราต้องห้ามและถูกตราว่าเป็นสุราเถื่อนมานานจนสูตรการผลิตสาโทในลักษณะต่าง ๆ สูญสิ้นไป (4) กฎหมายปัจจุบันอนุญาตให้ผลิตสาโทที่ไม่เอื้อต่อผู้ผลิตที่เป็นประชาชนท้องถิ่น แต่เอื้อเฉพาะการผลิตรูปแบบโรงงานมากกว่า ทำให้สาโทที่มีลักษณะบ่งเฉพาะของท้องถิ่นไม่กลับคืนมาได้

2.3 ปัญหาการพัฒนาตลาดสาโทสุราพื้นเมืองไทย พบว่าสุราพื้นเมืองของต่างประเทศ เช่น เหล้าโซจู จากญี่ปุ่น, เหล้าโซยุ จากเกาหลี, เหล้าหวงจิว เซาจิว จากจีน, วิสกี้ข้าวไรย์ จากเยอรมัน ได้พัฒนาสู่ตลาดภาคพื้นยุโรปและตลาดโลกเป็นจำนวนมาก การพัฒนาสาโทไทยมีปัญหา ดังนี้ (1) การผลิตสาโทที่จำหน่ายในปัจจุบันไม่มีกลิ่นและรสชาติที่มีลักษณะบ่งเฉพาะของภูมิปัญญาท้องถิ่น เมื่อผลิตสาโทออกจำหน่ายทำให้สาโทสุราพื้นเมืองเสียชื่อเสียง (2) กฎหมายกำหนด

คุณสมบัติผู้ผลิตสาโทมีลักษณะเป็นการผลิตแบบสุราโรงงาน เป็นการปิดกั้นการผลิตของประชาชนท้องถิ่น (3) การผลิตตามกฎหมายต้องใช้ต้นทุนสูง เป็นการกีดกันประชาชนท้องถิ่นที่มีต้นทุนต่ำ

2.4 ปัญหาความเหลื่อมล้ำ พบว่า (1) เนื่องจากประเทศไทยเป็นเมืองพุทธมีข้อห้ามดื่มสุราทางศีลธรรม รัฐมักใช้เป็นข้ออ้างในการบัญญัติกฎหมายเพื่อควบคุมมิให้ผู้ผลิตสาโทสุราพื้นเมืองแต่การผลิตสุราโรงงานหรือการนำเข้าสุราต่างประเทศ รัฐมักอ้างเพื่อการจัดเก็บภาษีเป็นรายได้ของรัฐ (2) การกำหนดคุณสมบัติและเงื่อนไขของผู้ผลิตสาโท เป็นการจำกัดสิทธิทางภูมิปัญญาท้องถิ่นสาโทมีลักษณะบ่งเฉพาะทางภูมิศาสตร์ของสังคมไทย ที่รัฐควรเร่งรีบพัฒนาให้เป็นสินค้าเศรษฐกิจที่สามารถทำรายได้ให้กับชุมชนและประเทศได้ (3) เห็นว่าไม่เป็นการจำกัดสิทธิของสังคมท้องถิ่นเนื่องจากประชาชนทุกคนสามารถผลิตสาโทเพื่อจำหน่ายได้โดยขออนุญาต แต่ประชาชนท้องถิ่นที่มีต้นทุนต่ำ จึงไม่สามารถผลิตสาโทได้ (4) เป็นการจำกัดการแข่งขันทางการค้า หากปล่อยให้ประชาชนท้องถิ่นผลิตสาโทเองได้โดยใช้ต้นทุนน้อย จะมีผลกระทบต่อสุราโรงงานหรือสุรานำเข้าเกิดความเสียหายต่อการจัดเก็บภาษีของรัฐ

3. สาเหตุของการเกิดปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 กรณีการผลิตสาโทสุราแช่พื้นเมืองในเขตจังหวัดนครสวรรค์ แบ่งผลการวิจัยออกเป็น 4 กรณี ดังนี้

3.1 สาเหตุของปัญหาการไม่เคารพกฎหมาย พบว่าสาเหตุที่ยังมีประชาชนลักลอบผลิตสาโท คือ (1) เป็นการผลิตสาโทเพื่อจัดงานตามประเพณีโดยขออนุญาตจากเจ้าหน้าในเขตพื้นที่ (2) การตรวจสอบของหน่วยงานรัฐไม่ทั่วถึง (3) เป็นความร่วมมือของประชาชนช่วยกันปกปิด (4) ผู้ผลิตสาโทที่ถูกจับกุมส่วนมากผลิตเพื่อจำหน่าย หากผลิตสาโทสำหรับใช้ในบ้านเรือนเจ้าหน้าที่มักไม่จับกุม ยกเว้นมีการแจ้งให้จับกุม (5) การผลิตสาโทของประชาชนท้องถิ่นมักผลิตชั่วคราวครั้งชั่วคราวไม่ได้ผลิตแบบต่อเนื่อง เจ้าหน้าที่ของรัฐจึงไม่ทราบแหล่งผลิตที่ชัดเจน จึงเป็นสาเหตุที่ยังมีการลักลอบผลิตสาโทอยู่ในปัจจุบัน

3.2 สาเหตุของปัญหาการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น พบว่า (1) ปัจจุบันข้าวหอมมะลิราคาแพง แต่ราคาสาโทที่ผลิตจำหน่ายต่อขวดราคาไม่คุ้มต้นทุน จึงใช้ข้าวชนิดอื่นที่มีราคาถูก ทำให้ไม่สามารถอนุรักษ์กลิ่นและรสชาติของภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้ได้ (2) การผลิตสาโทปัจจุบันต้องผลิตตามที่กฎหมายกำหนด ทำให้สูตรการผลิตสาโทของแต่ละชุมชนไม่สามารถอนุรักษ์ไว้ได้ (3) สาโทเป็นสุราต้องห้ามตามกฎหมายมานาน ไม่ได้สืบทอดกันเป็นช่วง ๆ เหมือนอาหารพื้นบ้านชนิดอื่นจนสูตรการผลิตสาโทของแต่ละชุมชนสูญสิ้นไป (4) กฎหมายกำหนดคุณสมบัติผู้ผลิตในรูปแบบโรงงานเป็นจำนวนมาก ๆ จึงไม่สามารถอนุรักษ์กลิ่นและรสชาติของภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้ได้

3.3 สาเหตุของปัญหาการพัฒนาตลาดสุราพื้นเมืองของไทย พบว่า (1) การผลิตสาโทเพื่อจำหน่ายในปัจจุบันไม่มีกลิ่นและรสชาติสาโทแบบดั้งเดิม จึงเป็นการทำลายชื่อเสียงสาโทไทยเสียมากกว่า (2) การปิดกั้นผู้ผลิตที่เป็นประชาชนท้องถิ่นหรือผลิตแบบครัวเรือน แต่อนุญาตให้ผลิตแบบโรงงาน กรรมวิธีการผลิตแตกต่างกัน ทำให้รสชาติของสาโทด้อยลง (3) การกีดกันผู้ผลิตที่เป็น

ประชาชนท้องถิ่นหรือผลิตแบบครัวเรือนด้วยเงื่อนไขของกฎหมายที่ต้องใช้ต้นทุนสูง ผู้ผลิตที่เป็นประชาชนท้องถิ่นไม่สามารถพัฒนาสาโทสุตลาดสากลได้

3.4 สาเหตุของปัญหาความเหลื่อมล้ำ พบว่าหลังจากที่สาโทถูกปิดกั้นและถูกประณามว่าเป็น “สุราเถื่อน” มานาน จึงเป็นสาเหตุความเหลื่อมล้ำดังนี้ (1) การจัดเก็บภาษีสุราก็ถือว่าเป็นรายได้หลักของรัฐทั้งสุราต่างประเทศและสุราโรงงาน ทำให้รัฐเข้าใจว่าการลักลอบผลิตสุราพื้นเมืองเป็นสาเหตุที่ทำให้รัฐจัดเก็บภาษีสุราได้น้อยลง รัฐจึงพยายามกวาดล้างสุราพื้นเมืองให้สิ้นซาก โดยไม่คำนึงที่จะพัฒนาสุราพื้นเมืองให้เป็นรายได้ของประเทศ (2) รัฐได้กำหนดคุณสมบัติและเงื่อนไขการผลิตสาโทในแบบสุราโรงงานเพื่อจำหน่าย แต่การสาโทผลิตเพื่อสำหรับใช้ในบ้านเรือน มิใช่ผลิตเพื่อจำหน่าย จึงไม่ควรกำหนดคุณสมบัติและเงื่อนไขของผู้ผลิตเหมือนกัน จึงเป็นสาเหตุของความเหลื่อมล้ำและปิดกั้นสังคมท้องถิ่น (3) การผลิตสาโทของประชาชนท้องถิ่นส่งผลกระทบต่อโดยตรงต่อยอดขายสุราโรงงานหรือสุราต่างประเทศ การควบคุมการผลิตสาโทของชุมชนจึงเป็นสาเหตุของการจำกัดการแข่งขันทางการค้าและผูกขาดตลาดสุรา

4. วิธีการแก้ไขปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 กรณีการผลิตสาโทสุราแช่พื้นเมือง แบ่งผลการวิจัยออกเป็น 3 กรณี ดังนี้

4.1 พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 พบว่ามาตรา 5 บัญญัติ “ห้ามมิให้ผู้ใดทำสุราหรือมีภาชนะหรือเครื่องกลั่นสำหรับทำสุราไว้ในครอบครอง เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากอธิบดี วรยศสอง การออกใบอนุญาตให้ทำสุราสำหรับใช้ในบ้านเรือน ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ” ควรอาศัยตามมาตรา 5 วรยศสองออกกฎกระทรวงเพื่อให้ประชาชนท้องถิ่นสามารถผลิตสาโทสำหรับใช้ในบ้านเรือนหรือสำหรับจัดงานตามประเพณี (1) เพื่ออนุรักษ์สาโทสุราแช่พื้นเมืองอันเป็นทรัพย์สินทางปัญญาที่มีลักษณะบ่งเฉพาะของภูมิปัญญาท้องถิ่นในสังคมไทย (2) เพื่อสร้างค่านิยมต่อการดื่มสาโทสุราแช่พื้นเมืองของไทยสู่ตลาดโลก (3) เพื่อลดปัญหาความเหลื่อมล้ำและลดค่าใช้จ่ายให้สอดคล้องกับสังคมท้องถิ่น

4.2 ประกาศกรมสรรพสามิต เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการอนุญาตให้ทำและขายสุราแช่ชนิดสุราผลไม้ สุราแช่พื้นเมือง และสุราแช่อื่น นอกจากเบียร์ พ.ศ. 2546 พบว่า (1) ข้อที่ 3 กำหนดให้ผู้ผลิตสาโทต้องเป็นสหกรณ์ วิสาหกิจชุมชน กลุ่มเกษตรกร นิติบุคคล และองค์กรเกษตรกรเท่านั้น ควรแก้ไขประกาศให้ประชาชนทั่วไปสามารถผลิตสาโทสำหรับใช้ในบ้านเรือน (2) ข้อ 6 การก่อสร้างสถานที่ผลิตสาโทต้องขออนุญาตและตรวจสอบก่อน ควรแก้ไขกำหนดข้อยกเว้นกรณีผลิตสาโทสำหรับใช้ในบ้านเรือน (3) หมวด 3 กำหนดให้การทำและขายสุราแช่พื้นเมืองต้องขออนุญาต ควรแก้ไขห้ามผลิตสาโทสำหรับใช้ในบ้านเรือนเพื่อจำหน่าย (4) ข้อ 16 กำหนดฉลากที่ใช้ปิดภาชนะบรรจุสุราแช่พื้นเมือง ควรแก้ไขกำหนดข้อยกเว้นกรณีผลิตสาโทสำหรับใช้ในบ้านเรือน (5) ข้อ 18 กำหนดให้ต้องปิดแสตมป์สุราแช่พื้นเมือง ควรแก้ไขกำหนดข้อยกเว้นกรณีผลิตสาโทสำหรับใช้ในบ้านเรือน

4.3 มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน “สาโท” มผช. 3/2546 พบว่าข้อ 4.1 กำหนดให้จัดสถานที่ตั้งและอาคารผลิต ควรแก้ไขกำหนดข้อยกเว้นกรณีผลิตสาโทสำหรับใช้ในบ้านเรือน

5. แนวปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมในการบังคับใช้พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 ด้านการผลิตสาโทสุราแช่พื้นเมือง แบ่งผลการวิจัยออกเป็น 3 กรณี ดังนี้

5.1 แนวปฏิบัติของประชาชน พบว่า (1) การผลิตสาโทสำหรับใช้ในบ้านเรือน ควรเสนอต่อรัฐเพื่อขอผลิตสาโทสำหรับใช้ในบ้านเรือนหรือสำหรับจัดงานตามประเพณี ควรรักษาคุณภาพการผลิตสาโทอันเป็นภูมิปัญญาที่มีลักษณะบ่งเฉพาะของประชาชนท้องถิ่นไว้สำหรับประชาชนทั่วไป รัฐไม่ควรบัญญัติกฎหมายเอื้อต่อบริษัทสุราให้ผูกขาดตลาดสุราฝ่ายเดียวและไม่ควรบัญญัติกฎหมายปิดกั้นสาโทให้เป็นสุราเถื่อนและจับกุม (2) การผลิตสาโทเพื่อจำหน่าย ประชาชนควรปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด เนื่องจากการจำหน่ายเป็นผลต่อผู้บริโภคทั่วโลก หากไม่ได้รับการตรวจสอบอย่างมีคุณภาพแล้ว อาจเป็นผลเสียต่อตลาดสุราไทยในอนาคตได้

5.2 แนวปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ พบว่า (1) ควรเสนอต่อรัฐเพื่ออนุญาตให้ประชาชนทั่วไปสามารถผลิตสาโทสำหรับใช้ในบ้านเรือนได้ (2) ควรยืดหยุ่นต่อประชาชนท้องถิ่นที่ผลิตสาโทสำหรับใช้ในบ้านเรือนหรือสำหรับจัดงานตามประเพณี เนื่องจากสาโทเป็นสุราพื้นบ้านเป็นภูมิปัญญาที่มีลักษณะบ่งเฉพาะของประชาชนท้องถิ่นควรอนุรักษ์ไว้สำหรับสังคมไทย (3) กรณีผลิตสาโทเพื่อจำหน่าย เจ้าหน้าที่ต้องเคร่งครัดตามกฎหมาย เนื่องจากมีผลกระทบต่อประชาชนผู้บริโภคและตลาดสุราไทยในอนาคต

5.3. แนวปฏิบัติของรัฐ พบว่า (1) ควรอนุญาตให้ประชาชนทั่วไปสามารถผลิตสาโทสำหรับใช้ในบ้านเรือนหรือสำหรับจัดงานตามประเพณีได้ เนื่องจากการสร้างค่านิยมในการดื่มสุราพื้นเมืองของไทย และเป็นการอนุรักษ์กรรมวิธีในการผลิตสาโทของไทยไว้สู่ลูกหลานสืบไป และเพื่อพัฒนาตลาดสุราพื้นเมืองของไทยสู่ตลาดโลก (2) กรณีลักลอบผลิตสาโทเพื่อจำหน่าย ควรเพิ่มโทษหนึ่งในสามของโทษที่ลงอยู่ในปัจจุบัน เนื่องจากยังไม่ชัดเจน

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การอภิปรายผลของการวิจัยนี้ ผู้วิจัยจะอภิปรายผลแบบรวม เกี่ยวกับปัญหา สาเหตุของปัญหา วิธีแก้ไขปัญห และแนวปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ต่อการบังคับใช้พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 กรณีการผลิตสาโทสุราแช่พื้นเมือง โดยแบ่งการอภิปรายผลออกเป็น 4 หัวข้อ ดังนี้

1. ปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 กรณีการผลิตสาโทสุราแช่พื้นเมืองในเขตจังหวัดนครสวรรค์ อภิปรายผลดังนี้ (1) การไม่เคารพกฎหมาย พบว่าการลักลอบผลิตสาโทในบ้านเรือนหรือจัดงานตามประเพณี เนื่องจากสาโทเป็นสุราพื้นเมืองที่สืบทอดกันมานานพร้อมกับประเพณีในอดีต เมื่อมีการจัดงานหรือถึงวันตามประเพณีก็นิยมผลิตสาโทเพื่อบริโภคสังสรรค์เป็นการลดค่าใช้จ่าย ส่วนการลักลอบผลิตสาโทเพื่อจำหน่ายมีตามเขตชนบทเจ้าหน้าที่ตรวจตราไม่ทั่วถึง สอดคล้องกับผลงานวิจัย เรื่อง “สุราชุมชน สถานการณ์ปัญหาในสังคมไทย” พบว่าผู้บริโภคต้องซื้อสุราราคาแพง เป็นเหตุทำให้มีการลักลอบทำและขายสุราแบบไม่เสียภาษี (สาวตรี

อักษณักรชัย และวรานิษฐ์ ลำไย, 2558) (2) การอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น พบว่าสาโทเป็นสุราแช่พื้นเมืองมีสูตรการผลิตที่ได้รสชาติและกลิ่นที่มีลักษณะบ่งเฉพาะทางภูมิศาสตร์ของไทยที่ควรอนุรักษ์ไว้ให้อยู่คู่กันสังคมไทย เสมือนบรรทัดหรือคอนหยักของฝรั่งเศส หวงจิวหรือเซาจิ๋วของจีน โซจูของญี่ปุ่น วอดก้าของเยอรมัน เป็นต้น สอดคล้องกับผลงานวิจัย เรื่อง “การศึกษาการผลิตสาโทจากพันธุ์ข้าวพื้นเมืองชนิดต่างๆ ในจังหวัดนครราชสีมา” พบว่าการผลิตสาโทจากพันธุ์ข้าวพื้นเมืองในจังหวัดนครราชสีมา มีลักษณะบ่งเฉพาะของสังคมท้องถิ่น (ชุมชน กุดเป่ง, วิชัย เสริมผล, และวรารุช ณะมูล, 2559) (3) การพัฒนาตลาดสาโทสุราพื้นเมืองไทย พบว่าเปรียบเทียบกับตลาดสุราพื้นเมืองของต่างประเทศในตลาดสุราแถบยุโรปและตลาดโลก ซึ่งเป็นที่เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละประเทศที่สืบทอดกันมาอย่างต่อเนื่องไม่ขาดระยะ แต่สาโทสุราพื้นเมืองของไทยรัฐได้ปิดกั้นสาโทและสาโทถูกตราว่าเป็นสุราเถื่อนมานาน การพัฒนาตลาดสาโทสุราพื้นเมืองของไทยจึงค่อนข้างยาก สอดคล้องกับผลงานวิจัย เรื่อง “ปัจจัยที่ทำให้สุราพื้นบ้านยังคงได้รับความนิยมในญี่ปุ่น” พบว่าสุราพื้นบ้านญี่ปุ่นหรือเหล้าสาเก โซจู เป็นสุราที่รัฐบาลญี่ปุ่นให้ความสำคัญและสนับสนุน โดยยกเลิกกฎหมายที่ควบคุมการทำสุราพื้นบ้านแบบดั้งเดิมลดลง (ปิยากรณ์ จันทรสวาย, 2549) (4) ความเหลื่อมล้ำ พบว่ารัฐอาศัยหลักศีลธรรมเป็นข้ออ้างในการกวาดล้างสาโทสุราพื้นเมืองของไทยให้หมดสิ้น แต่สนับสนุนและสร้างค่านิยมให้กับสุราโรงงานและสุราต่างประเทศโดยไม่คำนึงถึงศีลธรรม รัฐอาศัยการรักษาสุขภาพและความสงบเรียบร้อยเป็นข้ออ้างในการปิดกั้นสาโทสุราพื้นเมืองของไทย แต่อนุญาตให้ผลิตสุราโรงงานและนำเข้าสุราต่างประเทศโดยไม่คำนึงถึงสุขภาพของประชาชนไทย ทั้งที่สาโทมีอันตรายต่อสุขภาพน้อยกว่า จึงเป็นการจำกัดการแข่งขันทางการค้าเพื่อการจัดเก็บภาษีสุราโรงงานและภาษีสุราต่างประเทศ สอดคล้องกับผลงานวิจัย เรื่อง “สุราพื้นบ้าน” ภาพสะท้อนของกระบวนการเรียนรู้ การปรับตัวและความสัมพันธ์แบบใหม่ ภายใต้กระแสการเปลี่ยนแปลงจากนโยบายของรัฐ กรณีศึกษา : หมู่บ้านห้วยหม้าย ตำบลห้วยหม้าย อำเภอสอง จังหวัดแพร่ พบว่ารัฐควรหาทางออกที่เหมาะสมให้กับกลุ่มผู้ทำสุราพื้นบ้าน ไม่ว่าจะเป็นการออกกฎหมายรับรองสิทธิชุมชน สิทธิทางการค้า และสิทธิทางภูมิปัญญา (ธีรภัท ชัยพิพัฒน์, 2550)

2. สาเหตุของการเกิดปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 กรณีการผลิตสาโทสุราแช่พื้นเมืองในเขตจังหวัดนครสวรรค์ อภิปลายผลดังนี้ (1) การไม่เคารพกฎหมาย พบว่าการผลิตสาโทในบ้านเรือนจะเป็นพื้นที่ชนบทเจ้าหน้าที่ตรวจตราไม่ถึงถึง ผลิตสาโทเป็นครั้งคราวไม่ต่อเนื่อง การผลิตสาโทตามประเพณีจะได้รับอนุญาตจากเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น การถูกจับกุมจะเป็นการผลิตสาโทเพื่อจำหน่าย สอดคล้องกับผลงานวิจัย เรื่อง “สุราชุมชน สถานการณ์ปัญหาในสังคมไทย” พบว่าผู้บริโภคต้องซื้อสุราราคาแพง เป็นเหตุทำให้มีการลักลอบทำและขายสุราแบบไม่เสียภาษี (สาวิตรี อักษณักรชัย และวรานิษฐ์ ลำไย, 2558) (2) การอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น พบว่าสาโทสุราแช่พื้นเมืองถูกปิดกั้นมานาน ระยะเวลาอาจทำให้สูตรการผลิตสาโทที่ได้รสชาติและกลิ่นที่มีลักษณะบ่งเฉพาะทางภูมิศาสตร์ของไทยนั้นผิดเพี้ยนไป แม้ปัจจุบันจะอนุญาตให้ผลิตสาโทได้แต่ก็เป็นการผลิตแบบโรงงาน ทำให้ผู้ผลิตท้องถิ่นไม่สามารถผลิตได้ภูมิปัญญาท้องถิ่นก็สูญสิ้นไป

ด้วย สอดคล้องกับผลงานวิจัย เรื่อง “การพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารหมักจากข้าวเพื่ออุตสาหกรรม” พบว่าเครื่องดื่มหมัก เช่น สาโท น้ำข้าว ได้จากการย่อยแบ่งให้เป็นน้ำตาล (เจริญ เจริญชัย, 2549) (3) การพัฒนาตลาดสาโทสุราพื้นเมืองของไทย พบว่ารัฐไม่มีนโยบายสนับสนุนให้พัฒนาสาโทสุราแช่พื้นเมืองสู่ตลาดโลก ต่างจากสุราพื้นเมืองของต่างประเทศที่ทำรายได้ให้กับประเทศได้อย่างมหาศาล สอดคล้องกับผลงานวิจัย เรื่อง “ปัจจัยที่ทำให้สุราพื้นบ้านยังคงได้รับความนิยมในญี่ปุ่น” พบว่าสุราพื้นบ้านญี่ปุ่นหรือเหล้าสาเก โชจู เป็นสุราที่รัฐบาลญี่ปุ่นให้ความสำคัญและสนับสนุน โดยยกเลิกกฎหมายที่ควบคุมการทำสุราพื้นบ้านแบบดั้งเดิมลดลง (ปิยากรณ์ จันทรสว, 2549) (4) ความเหลื่อมล้ำ พบว่าการจัดเก็บภาษีสุราโรงงานและสุราต่างประเทศซึ่งเป็นรายได้หลักของรัฐ หากปล่อยให้ประชาชนทั่วไปผลิตสาโทสำหรับใช้ในบ้านเรือนได้ อาจทำให้ยอดจำหน่ายสุราโรงงานและสุราต่างประเทศลดลง ส่งผลกระทบต่อรายได้ของรัฐโดยตรง สอดคล้องกับผลงานวิจัย เรื่อง “สุราพื้นบ้าน” ภาพสะท้อนของกระบวนการเรียนรู้ การปรับตัวและความสัมพันธ์แบบใหม่ ภายใต้กระแสการเปลี่ยนแปลงจากนโยบายของรัฐ กรณีศึกษา : หมู่บ้านห้วยหม้าย ตำบลห้วยหม้าย อำเภอสอง จังหวัดแพร่. พบว่ารัฐควรหาทางออกที่เหมาะสมให้กับกลุ่มผู้ทำสุราพื้นบ้าน ไม่ว่าจะเป็นการออกกฎหมายรับรองสิทธิชุมชน สิทธิทางการค้า และสิทธิทางภูมิปัญญา (ธีรภัท ชัยพิพัฒน์, 2550)

3. วิธีการแก้ไขปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 กรณีการผลิตสาโทสุราแช่พื้นเมือง อภิปรายผลดังนี้ (1) พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 พบว่าควรอาศัยมาตรา 5 วรรคสอง ให้ผลิตสาโทสำหรับใช้ในบ้านเรือนได้ เพื่อแก้ไขปัญหาการไม่เคารพกฎหมาย ปัญหาการอนุรักษ์การผลิตสาโทที่เป็นภูมิปัญญาของไทย ปัญหาการตลาดสาโทสุราพื้นเมือง และปัญหาความเหลื่อมล้ำของชาวบ้าน (2) ประกาศกรมสรรพสามิต เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการอนุญาตให้ทำและขายสุราแช่ชนิดสุราผลไม้ม สุราแช่พื้นเมือง และสุราแช่อื่น นอกจากเบียร์ พ.ศ. 2546 พบว่าควรแก้ไขเพิ่มเติมดังนี้ ข้อ 3 ให้ประชาชนทั่วไปผลิตสาโทสำหรับใช้ในบ้านเรือนได้ ข้อ 6 กำหนดข้อเว้นกรณีผลิตสาโทสำหรับใช้ในบ้านเรือน หมวด 3 กำหนดให้การผลิตสาโทเพื่อจำหน่ายต้องอนุญาตตามกฎหมาย ข้อ 16, ข้อ 18 กำหนดข้อยกเว้นกรณีผลิตสาโทสำหรับใช้ในบ้านเรือน (3) มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน “สาโท” มผช. 3/2546 พบว่าควรแก้ไขเพิ่มเติม ข้อ 4.1 กำหนดข้อยกเว้นกรณีผลิตสาโทสำหรับใช้ในบ้านเรือน

4. แนวปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมในการบังคับใช้พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 ด้านการผลิตสาโทสุราแช่พื้นเมือง อภิปรายผลดังนี้ (1) แนวปฏิบัติของประชาชน พบว่าการผลิตสาโทเพื่อจำหน่ายควรปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมาย หากผลิตสาโทสำหรับใช้ในบ้านเรือนขณะนี้รัฐยังไม่อนุญาตเพียงแต่เจ้าหน้าที่อนุโลมให้ (2) แนวปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ พบว่าเสนอต่อรัฐอนุญาตผลิตสาโทสำหรับใช้ในบ้านเรือน ขณะที่ยังไม่อนุญาตควรยืดหยุ่นต่อการผลิตสาโทสำหรับใช้ในบ้านเรือนหรือจัดงานตามประเพณี แต่เคร่งครัดต่อการผลิตสาโทเพื่อจำหน่าย (3) แนวปฏิบัติของรัฐ พบว่าควรชั่งน้ำหนักระหว่างรายได้จากการจัดเก็บภาษีสุราโรงงานและสุราต่างประเทศ กับการอนุรักษ์

การผลิตสาโทที่มีลักษณะบ่งเฉพาะทางภูมิศาสตร์ของไทย นำมาพัฒนาด้านการตลาดและสร้างค่านิยมการดื่มสุราพื้นเมือง สอดคล้องกับแนวความคิด เรื่อง “เก็บภาษีสุราตามปริมาณดีกรี แอลกอฮอล์: เพิ่มรายได้รัฐ ลดต้นทุน สุขภาพสังคม.” ประชาไท. พบว่ารัฐควรจัดเก็บภาษีตามปริมาณดีกรีทำให้เพิ่มรายได้แก่รัฐ (เจมส์ คัดด์ ปิ่นทอง, 2548)

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ด้านวิชาการควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายให้สอดคล้องกับสังคมท้องถิ่น ด้านนโยบายควรกำหนดนโยบายเพื่อการอนุรักษ์การผลิตสาโทที่ได้รสชาติและกลิ่นที่มีลักษณะบ่งเฉพาะทางภูมิศาสตร์ของไทย ด้านการพาณิชย์ควรพัฒนาการตลาดสาโทสุราแช่พื้นเมืองของไทยและสร้างค่านิยมการดื่มสาโทสุราพื้นเมืองของไทย ด้านสังคมและชุมชนควรอนุญาตให้ผลิตสาโทสำหรับใช้ในบ้านเรือนหรือจัดงานตามประเพณีนิยมเป็นลดค่าใช้จ่ายและสร้างรายได้ให้กับสังคมท้องถิ่น
2. การวิจัยครั้งต่อไป จะศึกษาค้นคว้าพระราชบัญญัติการเล่นพนัน กรณีหวยใต้ดิน ซึ่งมีผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชนท้องถิ่นของสังคมไทย รัฐควรจัดระเบียบให้เรียบร้อยไม่ควรปล่อยให้ผู้มีอิทธิพลหาผลประโยชน์จำหน่ายหวยใต้ดินเพียงผู้เดียว

เอกสารอ้างอิง (References)

- เจริญ เจริญชัย. (2549). การพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารหมักจากข้าวเพื่ออุตสาหกรรม. รายงานวิจัยประจำปี 3 (แผนการวิจัยต่อเนื่อง 3 ปี). คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- เจมส์ คัดด์ ปิ่นทอง. (2548). เก็บภาษีสุราตามปริมาณดีกรีแอลกอฮอล์: เพิ่มรายได้รัฐ ลดต้นทุน สุขภาพสังคม. ประชาไท. สืบค้น 8 ธันวาคม 2562, จาก <https://prachatai.com/journal/2005/07/4767>.
- ชูชาติ กุดเป่ง, วิชัย เสริมผล, และวราวุธ ธนะมูล. (2559). การศึกษาการผลิตสาโทจากพันธุ์ข้าวพื้นเมืองชนิดต่างๆ ในจังหวัดนครราชสีมา. การประชุมวิชาการการเสนอผลงานวิจัยบัณฑิตศึกษา ระดับชาติและนานาชาติ 2559. วันศุกร์ที่ 15 มกราคม 2559 ณ อาคารพจน์ สารสิน มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ณัฐกิตต์ ธรรมเจริญ. (2544). เหล้าพื้นบ้าน. กรุงเทพมหานคร: บริษัท ก. พล จำกัด.
- ธีรภัท ชัยพิพัฒน์. (2550). “สุราพื้นบ้าน” ภาพสะท้อนของกระบวนการเรียนรู้ การปรับตัวและความสัมพันธ์แบบใหม่ ภายใต้กระแสการเปลี่ยนแปลงจากนโยบายของรัฐ กรณีศึกษา: หมู่บ้านห้วยหม้าย ตำบลห้วยหม้าย อำเภอสอง จังหวัดแพร่. โครงการสนับสนุนนักวิจัยรุ่นใหม่ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ปิยาภรณ์ จันทร์สว. (2549). ปัจจัยที่ทำให้สุราพื้นบ้านยังคงได้รับความนิยมในญี่ปุ่น. วิทยานิพนธ์หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาญี่ปุ่นศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- ไพศาล วิสาโล. (2537). *ประวัติศาสตร์การบริโภคสุราในประเทศไทย*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์
ดิไซร์พัฒนากิตติอาษา.
- ภาวดี ทองอุทัย. (2531). *รัฐกับเหล้า: เมื่อผลประโยชน์อยู่เหนือความเป็นธรรม*. ในใครกำหนด
เศรษฐกิจไทย. คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. (2561). ส้าโท. สืบค้น 15 ธันวาคม 2562, จาก [https://th.wikipedia.
org/wiki/%E0%B8%AA%E0%B8%B2%E0%B9%82%E0%B8%97](https://th.wikipedia.org/wiki/%E0%B8%AA%E0%B8%B2%E0%B9%82%E0%B8%97).
- สาวตรี อึ้งฉางค์ภรชัย และวรานิษฐ์ ลำไย. (2558). *สุราชุมชน สถานการณ์ปัญหาในสังคมไทย*.
นนทบุรี: ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา.

แรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่า: สภาพปัญหาและแนวทางการจัดการปัญหา
กรณีศึกษา จังหวัดหนึ่งในภาคใต้
Migrant Workers: The Situation of Problem and the Way
of Problem Management, A Case Study of One Province in the
Southern Region

เดโช ข่าน้ำแก้ว¹

Daycho Khaenamkhaew

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความนี้มีวัตถุประสงค์คือ 1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาของแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่า และ 2. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการปัญหาของแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่า ศึกษาเชิงคุณภาพ เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกและแบบบันทึกการสังเกต ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเลือกแบบเจาะจง คือ แรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่า นายจ้างและเจ้าหน้าที่ภาครัฐ รวมทั้งสิ้น 24 คน รวบรวมข้อมูลผ่านล่ามและวิเคราะห์ข้อมูลโดยพรรณนาวิเคราะห์ ผลการศึกษาพบว่า (1) สภาพปัญหาของแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่า คือ การแต่งกายไม่เหมาะสมกับสถานที่เนื่องจากความแตกต่างทางวัฒนธรรม กินน้ำกระเทียมเลียนแบบคนไทยและกินสุราแล้วเสียดังเนื่องจากไม่รู้ระเบียบทางสังคม เล่นโทรศัพท์เสียดัง ทะเลาะวิวาท ไม่รักษาความสะอาด เล่นพนันออนไลน์และซื้อหวยใต้ดิน เนื่องจากพฤติกรรมส่วนตัว นายจ้างไม่ควบคุมดูแลและไม่นำไปลงทะเบียนระบุตัวตน (2) แนวทางการจัดการปัญหาของแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่า คือ การจัดการวัฒนธรรมการแต่งกาย เช่น แต่งกายตามยูนิฟอร์มที่ทำงาน ส่วนนอกเวลางานให้แต่งกายมิดชิด การจัดการเพื่อสร้างระเบียบทางสังคม เช่น ตั้มน้ำกระเทียมห้ามมียาเสพติดเด็ดขาด ห้ามดื่มเหล้าในเวลาทำงาน การจัดการปัญหาพฤติกรรมส่วนตัว เช่น ห้ามเล่นโทรศัพท์ในเวลางาน ห้ามส่งเสียดัง ห้ามทะเลาะวิวาท รักษาความสะอาด ห้ามเล่นการพนันทุกชนิดและซื้อหวยรัฐบาลแทนหวยใต้ดิน การจัดการควบคุมดูแลโดยนายจ้าง เช่น ทำเอกสารระบุตัวตนให้แรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่าและตรวจสอบได้ทันที มีบทลงโทษกรณีทำผิดตามความหนักเบาและถ้าผิดกฎหมายแจ้งตำรวจทันที สรุปลองค์ความรู้ใหม่ในลักษณะ DARS คือ แต่งกายถูกกาลเทศะ เลี่ยงอบายมุขและยาเสพติด ให้เกียรติและเคารพซึ่งกันและกัน และมาตรฐานและใส่ใจดูแล

คำสำคัญ (Keywords): แรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่า; สภาพปัญหา; แนวทางการจัดการปัญหา

Received: 2021-03-06 Revised: 2021-04-24 Accepted: 2021-04-26

¹ สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
Program in Community Development, Faculty of Humanities and Social Sciences, Nakhon Si
Thammarat Rajabhat University. Corresponding Author e-mail: Daycho_kha@nstru.ac.th

Abstract

This article has a purpose to study: 1. the situation of problem and 2. The way of problem management. For qualitative study, Research tools are in-depth interviews and observation record. Key informants with 24 key from Myanmar migrant workers, employers and government officers. Collect information through an interpreter and the data were analyzed using descriptive analysis. The findings revealed as follows: (1) the situation of problem; there were dress is not suitable for the place, since differences of cultural. There were drunk of cottage water and spirits, since to not knowing the rules of society. There were loud noises of phone, There were fight, there were not keep clean, There were gambling is online and underground lottery, since to personal behavior. The employers were not supervised and not bring identity documents. (2) The way of problem management; there were dress according to the form at work, there were dress completely at part-time at work. There were drunken cottage water without drugs and not drinking at work. There were not phone at work, there were not loud noises, there were not fight, keep clean, and there were not gambling is online. There were buy lottery of government instead of underground lottery. The employers were managed and control, such as making identification documents for migrant workers and checking immediately. If done wrong, there were punished according to the heaviness, if illegal, immediately notify the police. Summary of new knowledge in DARS is Dress properly (D), avoid abuse and drugs (A), respect others (R), and standards and care (S).

Keywords: Myanmar Migrant Workers; The Situation; The Way of Problem Management

บทนำ (Introduction)

การย้ายถิ่นเกิดจากปัจจัยผลักดันให้เกิดการย้ายถิ่น (Push factors) เป็นปัจจัยภายในและเป็นสิ่งที่ไม่น่าปรารถนา และปัจจัยดึงดูด (Pull factors) ซึ่งเป็นสิ่งที่ปรารถนาและทำให้เกิดการย้ายถิ่นไปสู่ที่ใหม่ และปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจในการย้ายถิ่น ได้แก่ ถิ่นที่อยู่ต้นทางและถิ่นที่อยู่ปลายทาง หากปัจจัยที่ดึงดูดให้อยู่ในถิ่นที่อยู่ต้นทางและปัจจัยที่ผลักดันให้ย้ายออกและมีปัจจัยอื่นที่ไม่มีผลต่อการตัดสินใจเพราะเป็นเรื่องของความแตกต่างส่วนบุคคล มีการย้ายถิ่นจากที่แห่งหนึ่งไปอีกที่หนึ่งเป็นการย้ายภายในประเทศเดียวกันหรือย้ายถิ่นไปอยู่ต่างประเทศ (Lee, E. S., 1996; Zlotnik, H., 1992) แม้กระทั่งแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่าเป็นแรงงานที่มีการเคลื่อนย้ายระหว่างประเทศ ซึ่งส่วนใหญ่เคลื่อนย้ายเข้ามาทำงานในประเทศไทย โดยแรงงาน

ข้ามชาติสัญชาติพม่าเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดจากการเคลื่อนย้ายแรงงานจากประเทศหนึ่งสู่อีกประเทศหนึ่งในลักษณะแรงงานรับจ้างหลังเข้ามาอาศัยและทำงานในประเทศไทย เพราะมีความพอใจกับงานที่ทำ แต่ต้องมีความอดทนในงานที่ทำเนื่องจากเป็นงานหนัก แต่การทำงานในประเทศไทยดีกว่าการทำงานในประเทศต้นทางที่เคยทำอยู่เป็นอย่างมาก (ทิชากร อินต๊ะสีบ, 2560; สุदारัตน์ พิมลรัตนกานต์ และนรินทร์ สังข์รักษา, 2560)

ทั้งนี้การเข้ามาของแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่านั้นถูกมองว่าก่อให้เกิดผลกระทบด้านต่าง ๆ เพราะแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่าที่เข้ามาทำงาน โดยเฉพาะในจังหวัดแห่งนี้ที่มีแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่าเข้ามาทำงานตามพื้นที่ต่าง ๆ แต่ไม่ว่าจะมองไปทางไหนก็พบแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่าจากเพื่อนบ้านและคาดว่าจะมีเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากเราต้องพึ่งแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่าจำนวนมากขึ้นเรื่อย ๆ เพื่อทดแทนแรงงานไทยที่หายไป ทำให้การควบคุมดูแลเป็นไปได้ยากและเกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา ซึ่งปัญหาเกิดขึ้นจากหลายประการ เช่น การไม่รู้และไม่เข้าใจระเบียบของการอยู่ร่วมกัน พฤติกรรมส่วนตัวและการดูแลของนายจ้างหรือสถานประกอบการ (อมรรักษ์ สอนชุมพล สอาด บรรเจิดฤทธิ์ และลลิตา แก้วฉาย, 2560; วิทวัส ขุนหนู และประสพชัย พสนนทร์, 2558; วรากรณ์ สามโกเศศ, 2559) จึงจำเป็นต้องทำความเข้าใจและรู้เท่าทันปัญหาที่นำไปสู่การหาแนวทางในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างเป็นมิตร เพื่อให้เกิดการปรับตัวทั้งแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่าและชาวบ้านในชุมชนท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจ ภายใต้อัตลักษณ์เพื่อการอยู่ร่วมกันในชุมชนแบบพหุวัฒนธรรม เพื่อจัดการปัญหาหรือคลี่คลายสถานการณ์ที่เกิดขึ้นระหว่างชาวบ้านในชุมชนกับแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่าได้ (นภาพร อดิวนิชยพงศ์, 2560; กิตติกาญจน์ หาญกุล, 2560)

จากความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาเรื่อง แรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่า : สภาพปัญหาและแนวทางการจัดการปัญหา กรณีศึกษา จังหวัดหนึ่งในภาคใต้ ซึ่งตามประเด็นข้อคำถามที่ว่า สภาพปัญหาของแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่าเป็นอย่างไร และแนวทางการจัดการปัญหาของแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่าเป็นอย่างไร โดยการลงพื้นที่ภาคสนามและแสวงหาข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกจะเป็นการยืนยันข้อมูลที่เกิดขึ้นตามสถานการณ์ในปัจจุบัน โดยการวิจัยเชิงคุณภาพช่วยให้มีข้อค้นพบที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดการแรงงานข้ามชาติพม่าและแรงงานข้ามชาติสัญชาติอื่น ๆ เป็นงานตั้งต้นในภาคใต้ที่มีลักษณะพหุวัฒนธรรมที่สะท้อนปัญหาและการจัดการปัญหาเพื่อจะได้เป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนและภาครัฐในการนำผลการศึกษาไปเตรียมความพร้อมและพัฒนาประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาของแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่า กรณีศึกษา จังหวัดหนึ่งในภาคใต้

2. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการปัญหาของแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่า กรณีศึกษาจังหวัดหนึ่งในภาคใต้

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. **รูปแบบการวิจัย** การวิจัยครั้งนี้ทำการการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมเกี่ยวกับสภาพปัญหาและแนวทางการจัดการปัญหาของแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่า

2. **ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ** ได้แก่ (1) แรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่าที่ทำงานมาไม่น้อยกว่า 10 ปี และเป็นแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่าที่เข้ามาทำงานอย่างถูกต้องตามกฎหมายและยินดีเข้าร่วมในการศึกษาวิจัยจำนวน 11 คน (2) นายจ้างที่จ้างแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่ามาทำงานอย่างต่อเนื่องไม่น้อยกว่า 10 ปี จำนวน 8 คน และ (3) เจ้าหน้าที่ภาครัฐที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับการดูแลและบริหารจัดการแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่า จำนวน 5 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 24 คน

3. **เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย** การศึกษาครั้งนี้ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (Ritchie & Lewis, 2003) เพื่อให้เห็นถึงแนวคำถามการสัมภาษณ์เกี่ยวกับ (1) สภาพปัญหา ประกอบด้วย ปัญหาความแตกต่างทางวัฒนธรรม การไม่รู้ระเบียบหรือกฎเกณฑ์ทางสังคม พฤติกรรมส่วนตัวของแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่าเอง และการไม่ควบคุมดูแลของนายจ้าง (2) แนวทางการจัดการปัญหา ประกอบด้วย การจัดการปัญหาด้านความแตกต่างทางวัฒนธรรม การจัดการปัญหาด้านการไม่รู้ระเบียบหรือกฎเกณฑ์ทางสังคม การจัดการปัญหาด้านพฤติกรรมส่วนตัวของแรงงานข้ามชาติเอง การจัดการปัญหาด้านการไม่ควบคุมดูแลของนายจ้าง และบทลงโทษกรณีทำผิด (อมรรักษ์ สวนชุมพล, สอาด บรรเจิดฤทธิ์ และลลิตา แก้วฉาย, 2560) เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึกที่ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นไว้แล้วถามกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยตรวจสอบเครื่องมือที่สร้างขึ้นไว้ คือ (1) ขอคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ (2) ปรับแก้ไขและนำแบบสัมภาษณ์ไปทดลองเก็บข้อมูลเบื้องต้นก่อน (3) นำแบบสัมภาษณ์มาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมอีกครั้ง (4) นำไปสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ รวมถึงการใช้แบบบันทึกการสังเกต และเข้าไปสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมกับแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่า คือ สังเกตที่ผู้วิจัยเฝ้าสังเกตอยู่ภายนอกไม่เข้าไปร่วมในกิจกรรมบางกิจกรรมเพื่อให้เห็นถึงสภาพทั่วไป

4. **การเก็บรวบรวมข้อมูล** การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลร่วมกับล่ามที่มีความเชี่ยวชาญทางภาษาพม่าเป็นผู้ช่วยแปลและเป็นบุคคลที่ได้รับความไว้วางใจจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยผู้วิจัยจะติดต่อเป็นการส่วนตัวก่อนกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญทุกคนเพื่ออธิบายถึงวัตถุประสงค์และขั้นตอนต่าง ๆ ในการวิจัยเพื่อขอความร่วมมือโดยมาจากก่อนเป็นเบื้องต้น และแนบเอกสารข้อมูลสำหรับการเตรียมตัวก่อนสัมภาษณ์ พร้อมทั้งนัดวันเวลาสถานที่ที่จะทำการสัมภาษณ์ จากนั้นผู้วิจัยได้ดำเนินการขออนุมัติหนังสือราชการเพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลจากมหาวิทยาลัยฯ และนำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลในวันเสาร์-อาทิตย์ เนื่องจากเป็นวันหยุด เวลาประมาณ 16.00-18.00 น. เนื่องจากเป็นช่วงเวลาที่ว่างของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และใช้ที่พักของประชากรตัวอย่าง

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็นสถานที่สัมภาษณ์ในประเด็นสภาพปัญหาของแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่า ได้แก่ ความแตกต่างทางวัฒนธรรม การไม่รู้ระเบียบหรือกฎเกณฑ์ทางสังคม พฤติกรรมส่วนตัวของแรงงานข้ามชาติเอง และการไม่ควบคุมดูแลของนายจ้างหรือสถานประกอบการ และแนวทางการจัดการปัญหา ประกอบด้วย การจัดการปัญหาด้านความแตกต่างทางวัฒนธรรม การจัดการปัญหาด้านการไม่รู้ระเบียบหรือกฎเกณฑ์ทางสังคม การจัดการปัญหาด้านพฤติกรรมส่วนตัวของแรงงานข้ามชาติเอง การจัดการปัญหาด้านการไม่ควบคุมดูแลของนายจ้าง และบทลงโทษกรณีทำผิด ขออนุญาตใช้เครื่องบันทึกเสียง และขออนุญาตใช้กล้องถ่ายรูปอย่างอิงภาพประกอบ ทั้งนี้ข้อมูลต่าง ๆ ภาพประกอบและเสียงที่บันทึก ผู้วิจัยจะเก็บไว้เป็นความลับ หากประเด็นใดที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญไม่ประสงค์ให้บันทึกภาพและเสียง ผู้วิจัยก็จะไม่บันทึกตามความประสงค์ พร้อมทั้งการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม เป็นการสังเกตที่ผู้วิจัยเฝ้าสังเกตอยู่วนนอก ไม่เข้าไปร่วมในกิจกรรม

5. การวิเคราะห์ข้อมูล การศึกษาครั้งนี้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่เน้นการตีความหมายจากกลุ่มประเด็นแบบกรณีศึกษา เรียบเรียงกับสภาพปัญหาและแนวทางการจัดการปัญหาแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่า กรณีศึกษา จังหวัดหนึ่งในภาคใต้ จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวนทั้งสิ้น 24 คน โดยใช้นามสมมติทั้งหมด นำสาระสำคัญที่ได้จากการสัมภาษณ์แล้วสรุปประเด็นสำคัญ ๆ และนำเสนอโดยการพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย (Research Results)

จากการศึกษาเรื่อง แรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่า : สภาพปัญหาและแนวทางการจัดการปัญหา กรณีศึกษา จังหวัดหนึ่งในภาคใต้ สรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. สภาพปัญหาของแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่า กรณีศึกษา จังหวัดหนึ่งในภาคใต้ ในด้านปัญหาความแตกต่างทางวัฒนธรรม ปัญหาการไม่รู้ระเบียบหรือกฎเกณฑ์ทางสังคม ปัญหาพฤติกรรมส่วนตัวของแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่าเอง และปัญหาการไม่ควบคุมดูแลของนายจ้างหรือสถานประกอบการ ดังนี้

1.1 ปัญหาความแตกต่างทางวัฒนธรรม พบว่า มีปัญหาการแต่งกายเพราะแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่าบางคนแต่งกายไม่เหมาะสมกับสถานที่ เช่น ไม่ใส่เสื้อ แต่เดินผ่านไปผ่านมาในสถานที่ราชการ

1.2 ปัญหาการไม่รู้ระเบียบหรือกฎเกณฑ์ทางสังคม พบว่า มีปัญหาน้ำกระเทียมเนื่องจากมีเพื่อนคนไทยภาคใต้ที่ดื่มกินเป็นปกติจึงเลียนแบบ แต่ไม่มีส่วนผสมของยาเสพติดและปัญหาการกินเหล้า เพราะบางคนเมาแล้วไม่ยอมพักผ่อน แต่ส่งเสียงดังรบกวนคนอื่น ๆ และติดหนี้ค่าเหล้า

1.3 ปัญหาพฤติกรรมส่วนตัวของแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่าเอง พบว่า มีปัญหาการส่งเสียงดังรบกวนผู้อื่น เนื่องจากการเล่นโทรศัพท์หรือกินเหล้าจนเมาแล้วส่งเสียงดัง รวมถึง

ปัญหาการทะเลาะวิวาท แต่ไม่ถึงกับชกต่อยกัน แค่อัดเอียงหรือด่าทอกัน อีกทั้งยังมีปัญหาการรักษาความสะอาด โดยเฉพาะการทิ้งกันบูหรี่เคลื่อนกราดจนเกิดความสกปรก ในขณะที่ยังมีปัญหาคารพนัน โดยเฉพาะการพนันฟุตบอลออนไลน์ และปัญหาการซื้อหวยใต้ดิน เพราะชอบการเสี่ยงโชคและได้ตื่นเต้นกับการลุ้นหวย

1.4 ปัญหาการไม่ควบคุมดูแลของนายจ้างหรือสถานประกอบการ พบว่า มีปัญหาการลักลอบมาทำงานแบบผิดกฎหมาย เพราะเมื่อก่อนแรงงานข้ามชาติส่วนใหญ่เข้ามาทำงานแบบผิดกฎหมาย เปลี่ยนที่ทำงานบ่อย มีที่อยู่ไม่แน่นอน เพื่อไม่ให้ตนเองถูกจับกุมและส่งกลับประเทศ แต่ปัจจุบันแม้มีนโยบายลงทะเบียนแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่าแล้วก็ยังมีแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่าเข้ามาทำงานผิดกฎหมายอีกจำนวนมากและตรวจพบทุกสถานที่

2. แนวทางการจัดการปัญหาของแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่า กรณีศึกษา จังหวัดหนึ่ง ในภาคใต้ ในด้านการจัดการปัญหาความแตกต่างทางวัฒนธรรม การจัดการปัญหาด้านระเบียบหรือกฎเกณฑ์ทางสังคม การจัดการปัญหาพฤติกรรมส่วนตัวของแรงงานข้ามชาติ การจัดการปัญหาควบคุมดูแลของนายจ้างหรือสถานประกอบการ และบทลงโทษกรณีทำผิด ดังนี้

2.1 การจัดการปัญหาความแตกต่างทางวัฒนธรรม พบว่า การแก้ปัญหาเรื่องการแต่งกาย หากในเวลาทำงานก็แต่งกายตามยูนิฟอร์มของที่ทำงาน และหากนอกเวลางานให้แต่งตัวที่มิดชิดเหมาะสมกับสถานที่

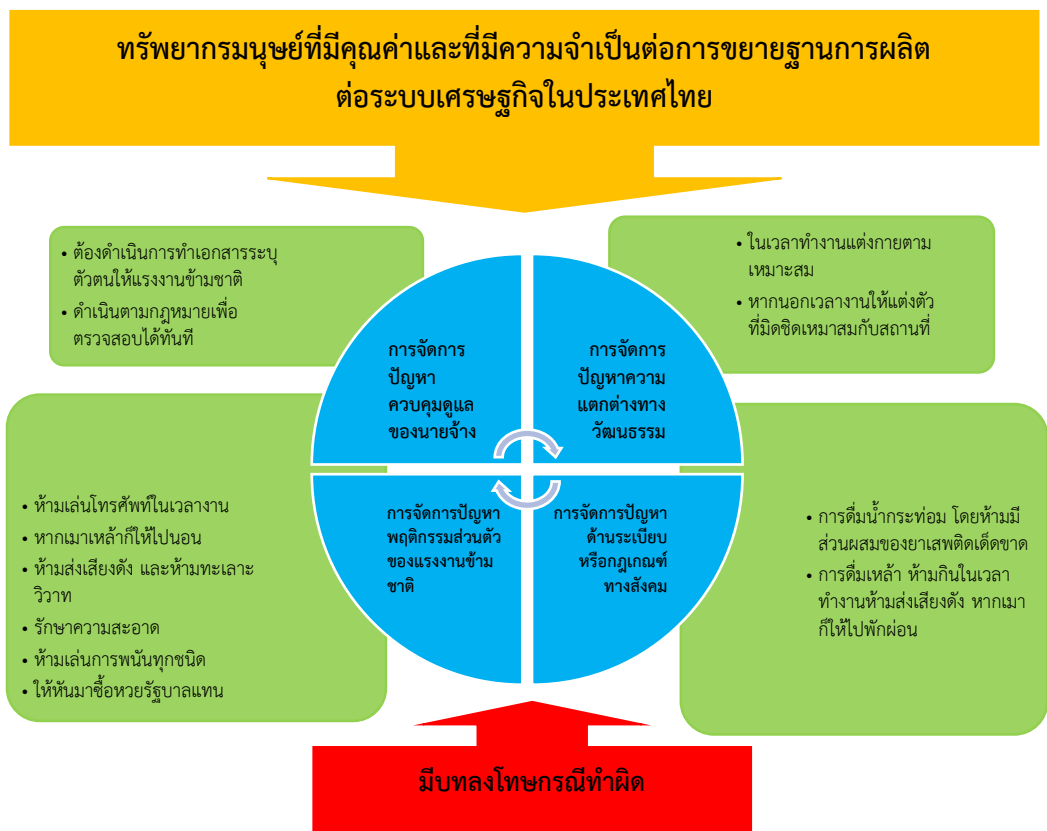
2.2 การจัดการปัญหาด้านระเบียบหรือกฎเกณฑ์ทางสังคม พบว่า การแก้ปัญหาการดื่มน้ำกระท่อม โดยห้ามมีส่วนผสมของยาเสพติดเด็ดขาด และกินแล้วก็ให้ไปพักผ่อน หากมียาเสพติดเข้ามาเกี่ยวข้องต้องแจ้งตำรวจทันที รวมถึงการแก้ปัญหาการดื่มเหล้า โดยห้ามกินในเวลาทำงานและห้ามส่งเสียงดังรบกวนผู้อื่น หากเมาให้ไปพักผ่อน

2.3 การจัดการปัญหาพฤติกรรมส่วนตัวของแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่า พบว่า ลดการส่งเสียงดัง โดยการห้ามเล่นโทรศัพท์ในเวลางาน ช่วงเวลาพักผ่อนและหากเมาเหล้าก็ให้ไปนอน ห้ามส่งเสียงดังเช่นกัน และการแก้ปัญหาการทะเลาะวิวาท ห้ามมีการทะเลาะวิวาท ห้ามอัดเอียงกัน ทั้งในเวลางานและนอกเวลางาน ให้อยู่กันด้วยเหตุผล อีกทั้งการแก้ปัญหาเรื่องความสะอาด โดยเฉพาะกันบูหรี่ เพราะห้ามเรื่องสูบบุหรี่ยาก แต่สูบแล้วทิ้งให้เป็นที่เป็นทางห้ามทิ้งเกลื่อนกลาด การแก้ปัญหาเรื่องการพนัน โดยห้ามเล่นการพนันทุกชนิด ฝ่าฝืนแจ้งตำรวจทันที และการแก้ปัญหาเรื่องหวยใต้ดิน เป็นปัญหาที่แก้ยากเพราะคนไทยก็เล่นหวยใต้ดินเหมือนกัน แต่จะพยายามให้หันมาซื้อหวยรัฐบาลแทนหากหลีกเลี่ยงไม่ได้

2.4 การจัดการปัญหาควบคุมดูแลของนายจ้างหรือสถานประกอบการ พบว่า การแก้ปัญหาการลักลอบเข้ามาทำงานของแรงงานข้ามชาติ โดยนายจ้างต้องดำเนินการทำเอกสารระบุตัวตนให้แรงงานข้ามชาติถูกต้องตามกฎหมายมีที่อยู่ชัดเจนและตรวจสอบได้ทันที

2.5 บทลงโทษกรณีทำผิด พบว่า หากทำผิดหรือฝ่าฝืนในทุกกรณีจะมีการลงโทษตามความหนักเบาของปัญหาที่เกิดขึ้น เช่น ตักเตือน พักงาน หักเงินค่าแรง ส่งตัวกลับ ไล่ออก และหากผิดกฎหมายจะแจ้งตำรวจทันที

จากการศึกษาเรื่อง แรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่า: สภาพปัญหาและแนวทางการจัดการปัญหา กรณีศึกษา จังหวัดหนึ่งในภาคใต้ ผู้วิจัยสามารถสรุปเป็นองค์ความรู้ได้ในลักษณะ DARS ดังแผนภูมิ 1

แผนภูมิ 1 องค์ความรู้สภาพปัญหาและแนวทางการจัดการปัญหาแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่า กรณีศึกษา จังหวัดหนึ่งในภาคใต้

ที่มา : ปรับปรุงจาก (อมรรักษ์ สวนชุมพล สอาด บรรเจิดฤทธิ์ และลลิตา แก้วฉาย, 2560)

จากแผนภูมิ 1 องค์ความรู้สภาพปัญหาและแนวทางการจัดการปัญหาแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่า กรณีศึกษา จังหวัดหนึ่งในภาคใต้ รายละเอียด DARS ดังนี้

1. แต่งกายถูกกาลเทศะ (Dress properly) ในเวลาทำงานแต่งกายตามเหมาะสมกับสถานที่ หากนอกเวลางานให้แต่งตัวที่มีดัดจริตและเหมาะสมกับการทำงาน
2. เลี่ยงอบายมุขและยาเสพติด (Avoid abuse and drugs) หลีกเลียงอบายมุขทุกประเภท เช่น การพนันออนไลน์ และการซื้อหวยใต้ดิน รวมถึงยาเสพติด และการดื่มเหล้า หากเมาก็ให้ไปพักผ่อน
3. ให้เกียรติและเคารพซึ่งกันและกัน (Respect others) ให้เกียรติผู้อื่นท่ามกลางพหุวัฒนธรรม ไม่ส่งเสียงดังรบกวนผู้อื่น และรักษาความสะอาดร่วมกัน
4. มาตรฐานและใส่ใจดูแล (Standards and care) นายจ้างหรือผู้เกี่ยวข้องต้องดำเนินการทำเอกสารระบุตัวตนให้แรงงานข้ามชาติเพื่อดำเนินตามกฎหมายและสามารถตรวจสอบได้ทันที

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการศึกษาเรื่อง แรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่า : สภาพปัญหาและแนวทางการจัดการปัญหา กรณีศึกษา จังหวัดหนึ่งในภาคใต้ สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. สภาพปัญหาของแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่า กรณีศึกษา จังหวัดหนึ่งในภาคใต้ สรุปได้ว่า ความแตกต่างทางวัฒนธรรม เช่น ปัญหาการแต่งกายไม่เหมาะสมกับสถานที่ การไม่รู้ระเบียบหรือกฎเกณฑ์ทางสังคม เช่น ปัญหาการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เพราะเห็นคนไทยกินได้ จึงเลียนแบบปัญหาการกินเหล้า แล้วส่งเสียงดังรบกวนคนอื่น ๆ และติดหนี้ค่าเหล้า พฤติกรรมส่วนตัว เช่น ส่งเสียงดังรบกวนผู้อื่น เนื่องจากการเล่นโทรศัพท์หรือกินเหล้า ปัญหาการทะเลาะวิวาท ปัญหาการรักษาความสะอาด โดยเฉพาะการทิ้งก้นบุหรี่ ปัญหาการพนันออนไลน์ และปัญหาการซื้อหวยใต้ดิน เพราะชอบเสี่ยงโชค และการไม่ควบคุมดูแลของนายจ้างหรือสถานประกอบการ เช่น การลักลอบมาทำงานแบบผิดกฎหมาย แต่นายจ้างก็ไม่พาไปลงทะเบียนให้เรียบร้อย ทั้งนี้ผู้วิจัยมองว่าเกิดขึ้นจาก “พฤติกรรมของแรงงานข้ามชาติเองเป็นส่วนใหญ่” ที่สร้างปัญหา ประกอบกับ “นายจ้างดูแลไม่ทั่วถึง” หรือบางครั้งปล่อยประละเลย ทำให้แรงงานข้ามชาติไม่ได้ทำตามกฎระเบียบที่ตกลงร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของวิฑูรย์ ชุนหนู และประสพชัย พสุนนท์ (2558) วรากรณ์ สามโกเศศ (2559) และอมรรักษ์ สอนชุมพล สอาด บรรเจิดฤทธิ์ และลลิตา แก้วฉาย (2560) ที่ได้สรุปคล้ายคลึงกันว่า การเข้ามาของแรงงานข้ามชาติทำให้เกิดปัญหาในลักษณะต่าง ๆ เนื่องจากความแตกต่างทางวัฒนธรรม การไม่รู้ระเบียบหรือกฎเกณฑ์ทางสังคม รวมถึงพฤติกรรมส่วนตัวของแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่าเอง และการไม่ควบคุมดูแลของนายจ้างหรือสถานประกอบการ ซึ่งปัญหาเหล่านี้ล้วนส่งผลกระทบอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ จึงจำเป็นต้องมีการจัดการแก้ปัญหาเหล่านี้ร่วมกันทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

2. แนวทางการจัดการปัญหาของแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่า กรณีศึกษา จังหวัดหนึ่งในภาคใต้ สรุปได้ว่า การจัดการปัญหาความแตกต่างทางวัฒนธรรม เช่น การแต่งกายในเวลางาน ตามยูนิฟอร์มของที่ทำงาน และนอกเวลางานให้แต่งตัวที่มิดชิดเหมาะสมกับสถานที่ การจัดการปัญหาด้านระเบียบหรือกฎเกณฑ์ทางสังคม เช่น การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยห้ามมีส่วนผสมของยาเสพติดเด็ดขาด ส่วนการดื่มเหล้า ห้ามกินเวลาทำงาน ห้ามส่งเสียงดังรบกวนผู้อื่น และหากเมาให้ไปพักผ่อน การจัดการปัญหาพฤติกรรมส่วนตัวของแรงงานข้ามชาติ เช่น ห้ามเล่นโทรศัพท์ในเวลางาน หากเมาเหล้าก็ให้ไปนอน ห้ามส่งเสียงดัง และห้ามทะเลาะวิวาท อีกทั้งรักษาความสะอาด เช่น ก้นบุหรี่ทิ้งให้เป็นที่เป็นทาง ห้ามเล่นการพนันทุกชนิด ฝ่าฝืนแจ้งตำรวจทันที ส่วนหวยใต้ดินนั้น ห้ามขายเนื่องจากคนไทยก็เล่นหวยใต้ดินเหมือนกัน และให้หันมาซื้อหวยรัฐบาลแทน การจัดการปัญหาควบคุมดูแลของนายจ้างหรือสถานประกอบการ เช่น นายจ้างต้องดำเนินการทำเอกสารระบุตัวตนให้แรงงานข้ามชาติถูกต้องตามกฎหมายมีที่อยู่ชัดเจนและตรวจสอบได้ทันที และบทลงโทษกรณีทำผิดในทุกกรณีจะมีการลงโทษตามความหนักเบาของปัญหาที่เกิดขึ้น เช่น ตักเตือน พักงาน หักเงินค่าแรง ส่งตัวกลับ ไล่ออก และหากผิดกฎหมายจะแจ้งตำรวจทันที ทั้งนี้ผู้วิจัยมองว่าจำเป็นต้องเรียนรู้และทำความเข้าใจเพื่อให้เท่าทันปัญหา พร้อมทั้งจัดการปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างเป็นมิตรท่ามกลางความหลากหลายทางวัฒนธรรม ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของนภาพร อติวานิชยพงศ์ (2560) กิตติกาญจน์ หาญกุล (2560) เคเล็บ ลิง ลีวา ผาดโรสง และญาณิน

จะกีดกันการ พยายาม (2561) ไพรินทร์ มากเจริญ (2561) และ Prasarn, O. & Prasan, S. (2018) สรุปไว้ว่า แรงงานข้ามชาติต้องมีการจัดการตนเองและการปรับตัวท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจที่แรงงานข้ามชาติต้องเคลื่อนย้ายมาทำงานหรือใช้แรงงานในประเทศไทย ในลักษณะไม่สร้างปัญหาให้แก่อันและกันในกลุ่มชน ภายใต้ข้อตกลงเพื่อการอยู่ร่วมกันในลักษณะ “แต่ต่างได้ แต่ต้องไม่แตกแยก เพราะวัฒนธรรม” ต้องเสริมความรู้ให้กับแรงงานข้ามชาติเพื่อความเข้าใจในวัฒนธรรมร่วมกัน ทั้งตัวแรงงานข้ามชาติเองในฐานะ “ผู้มาทำงานใช้แรงงาน” ก็ต้องมีการจัดการปัญหาด้านปัจเจกบุคคล หรือ “พฤติกรรมส่วนตัวของแรงงานข้ามชาติ” เพื่อไม่ให้ชาวบ้านในกลุ่มชน หรือ “เจ้าบ้าน/เพื่อนร่วมแรงงาน” เกิดอคติต่อการอยู่ร่วมกัน โดยการสร้างความเข้าใจในด้าน “ระเบียบหรือกฎเกณฑ์ทางสังคม” อีกทั้งต้องมีการ “ควบคุมดูแลแรงงานข้ามชาติ” จากนายจ้างหรือสถานประกอบการ เช่น การดำเนินการทำเอกสารระบุตัวตนให้ถูกต้องตามกฎหมาย จัดการปัญหาหรือคลี่คลายสภาพปัญหาาร่วมกัน เพื่อให้แรงงานข้ามชาติได้ “บริหารการรู้จัก” และพฤติกรรมที่แสดงออกได้อย่างเหมาะสม และเพื่อการปรับตัวและการเรียนรู้ทางเลือกให้กับแรงงานข้ามชาติ แต่หากแรงงานข้ามชาติไม่รักษากฎศกติกาก็ต้องมี “บทลงโทษกรณีทำผิด” ท่ามกลางความสัมพันธ์ภายใต้แนวคิดของการหลักเกณฑ์ กฎศกติกา และมาตรฐาน ภายใต้การอาศัยอยู่ในชุมชนอย่าง “ปราศจากอคติ” ในการอยู่ร่วมกันในกลุ่มชน

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

- 1.1 ควรมีนโยบายและมาตรการทางกฎหมายเข้ามาควบคุมดูแลอย่างเป็นระบบ และมีความต่อเนื่องมากขึ้น
- 1.2 ควรสอบถามความต้องการของแรงงานข้ามชาติว่ามีความต้องการด้านไหนบ้างและสามารถช่วยเหลือได้อย่างไรบ้าง

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรศึกษาเพิ่มเติมเรื่อง การบริหารจัดการแรงงานข้ามชาติสัญญาติพม่าให้มีประสิทธิภาพ เพราะแรงงานข้ามชาติสัญญาติพม่าเหล่านี้จะกลายเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าและที่มีความจำเป็นต่อการขยายฐานการผลิตต่อระบบเศรษฐกิจในประเทศไทย
- 2.2 ควรทำการศึกษาเรื่อง การติดตามและประเมินผลการจัดการปัญหาแรงงานข้ามชาติสัญญาติ เพื่อให้สามารถเข้าถึง เข้าใจ และพัฒนาแรงงานข้ามชาติสัญญาติต่อไป

เอกสารอ้างอิง (References)

- กิตติกาญจน์ หาญกุล. (2560). จริยธรรมการอยู่ร่วมกันของชุมชนพหุวัฒนธรรม กรณีศึกษา
ปฏิบัติการทางสังคมของชุมชนคลองหก ในเขตชลประทานทุ่งรังสิต จังหวัดปทุมธานี.
กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เคลือบ ลิง ลีวา ผาดโสง และญาณิน จิระกิตติการ พุยากรณ์. (2561). สมาร์ทซิตี้-เมืองสำหรับทุก
คน : การพัฒนาการรับรู้ของแรงงานข้ามชาติเกี่ยวกับธรรมาภิบาลอัจฉริยะผ่านการ
รวมกลุ่ม. *วารสารรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์*. 9(2), 157-186.
- เดโช แชน้ำแก้ว. (2561). *แรงงานข้ามชาติ: คุณภาพชีวิตและการสร้างคุณค่าบนประสบการณ์ ณ
ถิ่นปลายทาง กรณีศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช*. คุุณวินิพนธ์หลักสูตรปริญญา
พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม. พระนครศรีอยุธยา : มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ทิกากร อินตะสืบ. (2560). บทความอาเซียน ตอน แรงงานข้ามชาติกับประชาคมอาเซียน.
สืบค้น 6 มีนาคม 2564, จาก <http://region3.prd.go.th/pr-lampang/showarticle.php?id=150706091651>.
- นภาพร อติวานิชยพงศ์. (2560). การอยู่ร่วมกันระหว่างแรงงานข้ามชาติและบทบาทของสหภาพ
แรงงาน. สืบค้น 6 มีนาคม 2564, จาก <https://www.hfocus.org/content/2017/02/14340>.
- ปณิตา ศรศรี. (2562). แรงงานข้ามชาติ : ความสำคัญและการบริหารจัดการ. สืบค้น 6 มีนาคม
2564, จาก <http://training.p3.police.go.th/doc/non4.pdf>.
- ไพรินทร์ มากเจริญ. (2561). สถานการณ์แรงงานข้ามชาติ: แรงงานพม่า ปัญหา การอยู่ร่วมกัน
ในชุมชนในจังหวัดนครปฐม. *วารสารเศรษฐศาสตร์การเมืองบูรพา*. 6(1), 63-94.
- ภาคสิริ แอนิน. (2561). แรงงานข้ามชาติ: การบริหารและการจัดการในประเทศไทย. *วารสาร
ศิลปะการจัดการ*, 2(2), 177-132.
- วรากรณ์ สามโกเศศ. (2559). แรงงานข้ามชาติคือทรัพย์สินที่มีค่า. สืบค้น 6 มีนาคม 2564, จาก:
<http://www.aidsrightsthailand.com/look-news.php?lang=&news=800023>.
- วิทวัส ขุนหนู และประสพชัย พสุนนท์. (2558). ผลกระทบของแรงงานข้ามชาติในเขตเทศบาลนคร
สุราษฎร์ธานี. *วารสารมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ*. 10(1), 75-94.
- สุदारัตน์ พิมลรัตนกานต์ และนรินทร์ สังข์รักษา. (2560). รูปแบบวิถีชีวิตของแรงงานข้ามชาติ
สัญชาติเมียนมาร์ในพื้นที่เขตคลองสามวา กรุงเทพมหานคร. *Veridian E-Journal, Silpakorn University*. 10(3): 2420-2439.
- อมรรักษ์ สวนชุมพล สอาด บรรเจิดฤทธิ์ และลลิตา แก้วฉาย. (2560). การจัดการปัญหาแรงงานข้าม
ชาติโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในเขตจังหวัดปทุมธานี. *วารสารวิจัยและพัฒนา วไลย
อลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. 12(2), 145-157.

Lee, E. S. (1966). A Theory of Migration. *Demography*. 3(1), 47-57.

Prasarn, O. & Prasan, S. (2018). Social and cultural reflection affecting primary school students' executive function skills for being cautious in desire regarding to sex education. *Journal of Humanities and Social Sciences, Udon Thani Rajabhat University*. 7(special), 159-174.

Zlotnik, H. (1992). *Empirical Identification of International Migration System in International Migration Systems, a Global Approach*. Oxford: Clarendon.

**แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยใช้ภาพยนตร์
และละครโทรทัศน์ในประเทศไทย**
**Guidelines for Promoting Tourism By Using Movies and TV Series
in Thailand**

อติเทพ งามศิลปเสถียร¹

Atithep Ngamsilstian

บทคัดย่อ (Abstract)

ประเทศไทยได้รับความนิยมในการถ่ายทำภาพยนตร์จากกองถ่ายฯ ต่างประเทศ ซึ่งสามารถสร้างทั้งชื่อเสียงให้สถานที่ท่องเที่ยวและรายได้มากมาย ช่วยให้เกิดการหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจตามนโยบายของรัฐบาลได้ การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาองค์ประกอบของการส่งเสริมการถ่ายทำภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ในประเทศไทยเพื่อส่งเสริมท่องเที่ยว และ 2. นำเสนอแนวทางการส่งเสริมการถ่ายทำภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ในประเทศไทยเพื่อส่งเสริมท่องเที่ยว เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก เพื่อเก็บข้อมูลจากตัวแทนผู้บริหารและระดับปฏิบัติการของภาครัฐและเอกชนจำนวน 17 คน ผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่เห็นว่าถ้าประเทศไทยมีผลงานภาพยนตร์ที่มีคุณภาพดีมากยิ่งขึ้นจะสามารถช่วยพัฒนาให้ประเทศประสบความสำเร็จได้หลายช่องทาง มีภาพยนตร์ไทยหลายเรื่องสามารถสร้างแบรนด์ให้กับประเทศ เช่น ภาพยนตร์เรื่ององค์บาก ทำให้ทั่วโลกรู้จักศิลปะมวยไทยผ่านทางนักแสดง รวมถึงอาหารไทย และสถานที่ท่องเที่ยวของเมืองไทย ละครโทรทัศน์เรื่องบุพเพสันนิวาสสามารถสร้างกระแสการท่องเที่ยวตามรอยให้กับจังหวัดอยุธยา คนไทยเกิดกระแสนิยมแต่งชุดไทยย้อนยุคเป็นจำนวนมาก และเปลี่ยนจากเมืองที่เป็นเพียงแค่ทางผ่านให้กลายเป็นเมืองท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงและได้รับการยอมรับสูง การส่งเสริมภาพยนตร์และละครโทรทัศน์จึงถือเป็นกลไกสำคัญเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวให้สามารถสร้างกระแสให้นักท่องเที่ยวเกิดความสนใจและต้องการมาท่องเที่ยวที่ประเทศไทย ข้อเสนอแนะ การประชาสัมพันธ์การถ่ายทำภาพยนตร์ในประเทศไทยผ่านทางอินเทอร์เน็ตจะสามารถตอบสนองการเปิดรับข่าวสารให้บริษัทผู้ผลิตสื่อบันเทิงได้มากที่สุด

คำสำคัญ (Keywords): การส่งเสริมการท่องเที่ยว; ภาพยนตร์และละครโทรทัศน์; การท่องเที่ยว

Received: 2021-08-10 Revised: 2021-08-22 Accepted: 2021-08-23

¹ สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยวและโรงแรม มหาวิทยาลัยพะเยา Program in Tourism and Hotel Management University of Phayao. Corresponding Author e-mail: atithep08@gmail.com

Abstract

Thailand is popular for filming movies from filmmaking teams, which can build both the reputation of tourist destination and income for circulation in the economy according to the government policy. This research aims to 1. Study the elements of film and TV series promotion in Thailand for tourism promotion. 2. Presenting guidelines for the promotion of film and TV series production in Thailand to promote tourism. This is a qualitative research. The researcher selected the key informants using in-depth interview method to collect data from 17 representatives of executives and operational levels of government and private agencies. The results showed most of the key informants commented that if Thailand has more good quality movies it can help develop the country to be successful in many ways. There are many Thai movies that can create a brand for Thailand such as Ong Bak, which makes the world know the art of Thai boxing through actors including knowing Thai food and tourist attractions of Thailand. The TV series Buppesanniwat can create a tourism trend for Ayutthaya province. There is a trend among Thai people to dress in retro Thai costumes a lot and can transform from a city that is just a transit city into a famous tourist destination and is highly recognized. The promotion of TV series and movies is therefore an important mechanism to promote tourism in order to create a trend that attracts tourists and wants to travel to Thailand. Suggestions, public relations for film production in Thailand via the Internet will be able to respond to the news exposure for entertainment media production companies as much as possible.

Keywords: Tourism promotion; Film and TV series; Tourism

บทนำ (Introduction)

ปัจจุบันอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทยมีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องตามปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ทำให้ทิศทางการท่องเที่ยวต้องปรับเปลี่ยนตลอดเวลา นอกเหนือไปจากปัจจัยภายนอกที่ได้ส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวแล้ว ปัจจัยที่เกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวก็มีส่วนสำคัญต่อการกำหนดทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยว (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2558) โดยสถานการณ์ด้านการท่องเที่ยวในปัจจุบันเกิดการเปลี่ยนแปลงจากพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่มีแนวโน้มสนใจในการท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษ (Special Interest Tourism) ตัวอย่างเช่น กลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงศาสนา และกลุ่มบริษัทหรือองค์กร (Corporate) ซึ่ง

ร่วมกับผู้ประกอบการท่องเที่ยวนำเสนอสินค้าและบริการที่สอดคล้องกับความสนใจพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมาย พร้อมทั้งสร้างสรรค์สินค้าและบริการใหม่ๆ เพื่อตอบสนองความสนใจพิเศษ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2554)

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ได้รายงานไว้ในปีพ.ศ. 2561 (ค.ศ. 2018) การท่องเที่ยวในประเทศไทยเติบโตขึ้นอย่างน่าพึงพอใจ โดยเฉพาะเดือนมกราคม - เมษายน ประมาณการรายได้จากการท่องเที่ยวรวมกว่า 9.98 แสนล้านบาท สูงขึ้นร้อยละ 16.07 จากช่วงเวลาเดียวกันของปีที่ผ่านมา จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางเข้าประเทศไทย 13,701,411 คน ขยายตัวเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 13.97 ดังนั้นสามารถสร้างรายได้จำนวน 730,750 ล้านบาท เติบโตขึ้นร้อยละ 17.55 โดยจำนวนนักท่องเที่ยวจากประเทศจีนเดินทางมาท่องเที่ยวมากที่สุด (สถิติด้านการท่องเที่ยว, 2561)

ประเทศไทยเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติอย่างกว้างขวางได้เนื่องจากภาพความสวยงามของธรรมชาติรวมถึงศิลปวัฒนธรรมที่ถูกถ่ายทอดผ่านทางภาพยนตร์ของสื่อต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ ซึ่งถือเป็นอีกหนึ่งช่องทางของการประชาสัมพันธ์ให้ประเทศทางอ้อมที่ไม่ต้องลงทุนเองและได้ผลเอื้ออำนวยต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศอย่างมาก (จำเริญลักษณ์ ธนะวังน้อย, 2557)

ยิ่งไปกว่านั้นประเทศไทยถือเป็นประเทศที่ได้รับความนิยมจากกองถ่ายทำภาพยนตร์ต่างประเทศที่ยกกองถ่ายฯ เข้ามาถ่ายทำในประเทศไทยอย่างต่อเนื่อง ซึ่งผลดีจากกองถ่ายทำต่างชาติไม่เพียงแต่สร้างรายได้ สร้างงานเท่านั้น ยังเป็นการกระจายรายได้ให้แก่ชุมชน ทำให้เกิดการหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจตามนโยบายรัฐบาลด้วย ทั้งนี้ กรมการท่องเที่ยวยังผลักดันให้กลุ่มกองถ่ายต่างชาติเลือกถ่ายทำในจังหวัดเมืองรอง เพื่อให้เกิดการประชาสัมพันธ์สถานที่ในจังหวัดต่างๆ ออกสู่สายตาผู้ชมทั่วโลก และส่งผลให้ผู้ชมเหล่านั้นเดินทางตามรอยภาพยนตร์หรือละครเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยมากยิ่งขึ้น (ผู้จัดการออนไลน์, 2561)

นอกจากนั้น จากเหตุการณ์ภารกิจปฏิบัติการกู้ภัยระดับโลกโดยเจ้าหน้าที่ภาครัฐ รวมทั้งนักประดาน้ำจากต่างประเทศ ได้ระดมกำลังเพื่อเข้าช่วยเหลือเยาวชนทีมฟุตบอล หมูป่า อะคาเดมีจำนวน 13 คน ที่ติดอยู่ในถ้ำหลวง ขุนน้ำนางนอน จังหวัดเชียงราย เป็นระยะเวลาหลายวันท่ามกลางการเฝ้าติดตามข่าวด้วยความลุ้นระทึกจากผู้คนทั่วโลก กระแสดังกล่าวทำให้เกิดการสร้างภาพยนตร์เรื่อง The Cave นางนอน ขึ้นมา โดยผู้อำนวยการสร้างและกำกับการแสดง คือ ทอมวอลล์เลอร์ (Tom Waller) ซึ่งเป็นผู้กำกับภาพยนตร์ชาวไทยเชื้อสายไอร์แลนด์ซึ่งเคยสร้างผลงานภาพยนตร์ไทยและต่างประเทศมาหลายเรื่อง เช่น ศพไม่เจียบ (2554), เพชฌฆาต (2557) รวมถึงภาพยนตร์แอคชั่นที่ได้รับความนิยมเรื่อง Mechanic: Resurrection (2559) ฯลฯ

ด้วยสาเหตุดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยใช้ภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ในประเทศไทย ถือเป็นการดำเนินการที่สำคัญยิ่ง เพราะเมื่ออุตสาหกรรมภาพยนตร์และละครชุดโทรทัศน์ของประเทศไทยในเบื้องต้นเจริญก้าวหน้าจะสร้าง

ศักยภาพของประเทศในการแข่งขันด้านการให้บริการสถานที่ท่องเที่ยวที่ทัดเทียมกับนานาชาติ และยังสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการประชาสัมพันธ์เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวโดยสถานที่ท่องเที่ยวที่ปรากฏในละครชุดโทรทัศน์และภาพยนตร์ ทำให้ผู้ชมทั้งชาวไทยและจากทั่วโลกเกิดความหลงใหล และต้องการเดินทางมาสัมผัสสถานที่ท่องเที่ยวในประเทศไทยมากยิ่งขึ้น สร้างชื่อเสียงเป็นผู้นำด้านการท่องเที่ยวและพร้อมเป็นศูนย์กลางด้านสถานที่ถ่ายทำภาพยนตร์และละครชุดโทรทัศน์ นำเอาศิลปะของประเทศตนเองมาสร้างมูลค่าเพิ่ม

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของการส่งเสริมการถ่ายทำภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ในประเทศไทยเพื่อส่งเสริมท่องเที่ยว
2. เพื่อนำเสนอแนวทางการส่งเสริมการถ่ายทำภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ในประเทศไทยเพื่อส่งเสริมท่องเที่ยว

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ลักษณะการศึกษาข้อมูลหัตถ์จากเอกสาร วิทยานิพนธ์ เว็บไซต์ และตำราต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยใช้ภาพยนตร์ละครโทรทัศน์ในประเทศไทย วิเคราะห์ทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้อง และเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลัก 2 กลุ่ม เพื่อสัมภาษณ์เก็บข้อมูลและนำมาวิเคราะห์เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2. ผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลัก 2 กลุ่ม โดยใช้เลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) เพื่อสามารถได้ข้อมูลและความเห็นที่แท้จริงจากตัวแทนของแต่ละภาคส่วน โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ 1. ภาครัฐ ผู้แทนจากหน่วยงานภาครัฐ ที่มีความเกี่ยวข้องในการกำหนดนโยบาย การวางแผน การบริหารจัดการ การกำกับดูแลรับผิดชอบ และให้การสนับสนุนการถ่ายทำภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ในประเทศไทยเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว จำนวน 10 คน และ 2. ภาคเอกชน ผู้แทนที่มีส่วนเกี่ยวข้องและมีบทบาทในภาค อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว การบริการ และมีบทบาทในการผลิตภาพยนตร์และละครโทรทัศน์เพื่อการส่งเสริมการถ่ายทำภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ในประเทศไทยเพื่อส่งเสริมท่องเที่ยว จำนวน 7 คน เนื่องจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) เป็นผู้มีความเกี่ยวข้องโดยตรงและมีส่วนได้เสียโดยตรง

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการวิจัย ซึ่งเป็นการทำแบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

1. การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ได้แก่ สถานการณ์การท่องเที่ยวไทย การวางแผนยุทธศาสตร์ เศรษฐกิจและการเมือง จากหนังสือประกอบการเรียน สื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เว็บไซต์ เพื่อนำไปวิเคราะห์และหาความสัมพันธ์ของข้อมูลให้มีการเชื่อมโยงกับงานวิจัย สามารถใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการกำหนดทิศทางในการสร้างแนวทางการส่งเสริมการถ่ายทำภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ในประเทศไทยเพื่อส่งเสริมท่องเที่ยว ตามลำดับขั้นตอนต่อไป

2. รายการของทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ต้องตรวจสอบ ได้แก่ ทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรวัฒนธรรม ทรัพยากรกิจกรรม และทรัพยากรบริการ เพื่อสามารถนำมารองรับการส่งเสริมการถ่ายทำภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ในประเทศไทยเพื่อส่งเสริมท่องเที่ยว

3. แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ที่มีลักษณะเป็นการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structure interview) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลักที่มีจำนวนจำกัด เพื่อให้ได้รายละเอียดแบบเชิงลึกที่ลึกซึ้ง โดยในหัวข้อหรือประเด็นที่ต้องการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้กำหนดเป็นแนวทางอย่างคร่าว ๆ ไว้ล่วงหน้า ซึ่งจะมีลักษณะเป็นคำถามแบบเปิดกว้าง มีความยืดหยุ่นสูง ผู้วิจัยจะเป็นผู้สัมภาษณ์และบันทึกข้อมูลลงในเอกสารแบบฟอร์มที่เตรียมไว้

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์เก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลัก 2 กลุ่ม จำนวน 17 คน ด้วยการสัมภาษณ์โดยตรงและการสัมภาษณ์ออนไลน์ และนำข้อมูลที่ได้มาประมวลผล เพื่อประกอบการสรุปผลและอภิปรายผลการวิจัยให้บรรลุวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้

1. ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลที่ได้มาจากการเก็บรวบรวมของเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามความมุ่งหมายของการวิจัย

2 การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม (Field Study)

2.1 การสำรวจ (Survey) ข้อมูลของทรัพยากรสำคัญที่รองรับการสร้างกลยุทธ์การส่งเสริมการภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ในประเทศไทยเพื่อส่งเสริมท่องเที่ยว

2.2 การสัมภาษณ์ (Interview) ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informant) จำนวน 17 คน เพื่อให้ได้ข้อมูลมาวิเคราะห์สถานการณ์ แนวทาง และปัจจัยที่ส่งผลต่อส่งเสริมการภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ในประเทศไทยเพื่อส่งเสริมท่องเที่ยวในปัจจุบัน

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มผู้ถูกสัมภาษณ์จนครบถ้วนตามที่วางไว้ โดยในการสัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์สามารถแสดงความคิดเห็นของตนเองได้อย่างเต็มที่ ผู้วิจัยได้เตรียมแผนการสัมภาษณ์โดยทุกคำถามจะถูกจัดเรียงลำดับก่อนหลังเพื่อให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และนำมาเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการวิเคราะห์ต่อไป

ผลการวิจัย (Research Results)

ข้อมูลทั่วไปของศักยภาพการเป็นสถานที่ถ่ายทำภาพยนตร์และละครชุดโทรทัศน์ในประเทศไทยจากผู้ให้ข้อมูลหลักในการทำแบบสัมภาษณ์การวิจัยครั้งนี้ จำนวน 17 คน ได้แก่ 1. ภาครัฐ ผู้แทนจำนวน 10 คน 2.ภาคเอกชน ผู้แทนจำนวน 7 คน ข้อมูลที่ได้จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักทั้ง 2 กลุ่ม มีดังนี้

1. ภาครัฐ

สถานที่ถ่ายทำฯ ในประเทศไทยที่ปรากฏทั้งในภาพยนตร์หรือละครโทรทัศน์มีอิทธิพลสูงมากในการเข้าถึงกลุ่มผู้ชม โดยไม่ต้องใช้เงินเพื่อโฆษณาการประชาสัมพันธ์ หลายแห่งเป็นสถานที่ถ่ายทำภาพยนตร์ที่มีชื่อเสียงโด่งดังระดับโลก สามารถนำรายได้เข้าประเทศได้ปีละมากกว่าหนึ่งหมื่นล้านบาท การประชาสัมพันธ์สถานที่ท่องเที่ยวไทยผ่านทางภาพยนตร์และละครโทรทัศน์เป็นกลไกที่สำคัญมากทำให้เกิดความต้องการมาท่องเที่ยวในที่แห่งนั้นของนักท่องเที่ยวจากทั่วโลก โดยภาพยนตร์และละครโทรทัศน์สามารถช่วยทั้งส่งเสริมให้ความรู้กับประชาชนและยังเป็นการต่อยอดให้เกิดรายได้จากสิ่งที่เป็สมบัติของชาติได้ ที่สำคัญเมืองไทยมีสถานที่ที่สวยงามมากมายหลากหลาย การมาถ่ายทำฯ ที่ประเทศไทยมีราคาที่ไม่สูงมาก รวมไปถึงมีที่พักอาศัย อาหาร บุคลากร และโรงถ่ายทำมากมายสำหรับถ่ายทำ ฯ และท่องเที่ยว อีกทั้งงานด้านบริการเป็นงานที่คนไทยถนัด เพราะคนไทยมีอัธยาศัยไมตรีที่ดี และมีน้ำใจ ทำให้กองถ่ายทำฯ ต่างประเทศส่วนใหญ่เลือกการผลิตทั้งหมดรวมถึงบุคลากรของประเทศไทย

หน่วยงานรัฐมีการพัฒนาการประชาสัมพันธ์เต็มที่หลายช่องทางเพื่อให้เข้ากับควมร่วมสมัย เช่น ด้านระบบเทคโนโลยี IT นำข้อมูลใหญ่ (Big Data) มาสร้างเป็นแอปพลิเคชันในการให้ข้อมูลต่าง ๆ ของหน่วยงาน มีการบริการการผลิต อุปกรณ์ถ่ายทำฯ และสิ่งอำนวยความสะดวกที่ครบครัน มีผู้ประสานงานภาพยนตร์ของไทยที่สามารถพูดได้หลายภาษาคอยช่วยดำเนินการทั้งหมดเพื่อเพิ่มสะดวกตอบสนองความต้องการทุกอย่างให้กับกองถ่ายฯ นอกจากนี้หน่วยงานไทยหลายพื้นที่ยินดีให้กองถ่ายทำ ฯ เข้าไปถ่ายในจุดที่อนุญาตและเก็บค่าธรรมเนียมไม่แพง แต่ต้องไม่ให้เกิดการทำลายสิ่งแวดล้อมโดยรอบ ยิ่งไปกว่านั้นมีการเพิ่มความสะดวกด้วยมาตรการ Incentive คืนเงินให้กองถ่ายทำจากต่างประเทศร้อยละ 20

ด้านความคิดเห็นจากภาครัฐ ต้องการให้ภาคเอกชนควรเข้ามาร่วมบูรณาการตามแผนบันทึกการตกลงร่วมกัน (MOU) ทั้งด้านวิชาการเพื่อการแลกเปลี่ยนข้อมูลและด้านของงบประมาณ และจะมีการส่งเสริมให้ไปถ่ายทำในสถานที่ใหม่ ๆ ที่ยังไม่มีใครเข้าไปเพื่อให้นักท่องเที่ยวเห็นแล้วต้องการไปท่องเที่ยวในที่ใหม่ โดยยินดีมอบทุนเพื่อสนับสนุนในการสร้างภาพยนตร์ที่มีส่วนประชาสัมพันธ์ประเทศไทย

2. ภาคเอกชน

การส่งเสริมภาพยนตร์และละครโทรทัศน์เป็นกลไกเพื่อส่งเสริมด้านการท่องเที่ยว ยิ่งไปกว่านั้นในยุค 4.0 มีเทคโนโลยีของการถ่ายทำใหม่หลายรูปแบบ เช่น YouTuber หรือ Blogger ซึ่ง

เมื่อนักท่องเที่ยวต่างชาตินิยมเที่ยวเมืองไทยแล้วเกิดความประทับใจจะนำไปลงใน YouTube ส่งผลให้การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของไทยเปิดกว้างยิ่งขึ้นมาก ปัจจุบันรัฐบาลไทยสนับสนุนให้บริษัททั้งของไทยและต่างชาติได้เข้ามาถ่ายทำภาพยนตร์ในประเทศไทยด้วยการอำนวยความสะดวกหลายอย่าง เช่น การลดหย่อนและคืนภาษี รวมถึงสายการบินต้นทุนต่ำ (Low cost airline) ที่เกิดขึ้นใหม่ ๆ ในประเทศไทย สามารถช่วยให้คณะถ่ายทำฯ ต่างประเทศประหยัดค่าเดินทางมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้มีบุคลากรและทีมงานอำนวยความสะดวกให้กองถ่ายทำฯ ต่างชาติเป็นอย่างดี ทำให้ไม่ต้องใช้ทีมงานจากต่างประเทศเข้ามาเป็นจำนวนมาก

ทางด้านการตลาดของค่ายผู้ผลิตละครโทรทัศน์และภาพยนตร์จะดำเนินการเจรจาซื้อขายเองซึ่งแต่ละค่ายผู้ผลิตจะได้รับการช่วยเหลือสนับสนุนจากเครือข่าย โดยขณะนี้ทางค่ายฯ กำลังพยายามสนับสนุนการท่องเที่ยวไทยเพื่อประชาสัมพันธ์ให้ผู้ชมอยากไปเที่ยว รวมถึงทำให้คนในพื้นที่มีความภาคภูมิใจในถิ่นของตัวเอง ความต้องการของทางค่ายผู้ผลิตฯ คือ ต้องการให้หน่วยงานรัฐสนับสนุนอย่างจริงจังให้สถานที่ที่ปรากฏในภาพยนตร์หรือละครโทรทัศน์ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวใหม่ให้ได้เหมือนของประเทศเกาหลีใต้เพราะเอกลักษณ์และวัฒนธรรมไทยเป็นสิ่งที่ใคร ๆ จะสร้างเลียนแบบไม่ได้ อีกทั้งคนไทยมีอัธยาศัยไมตรีและมีน้ำใจทำให้นักท่องเที่ยวนิยมมาเที่ยวซ้ำ นอกจากนี้ขอให้รัฐบาลลดหย่อนภาษีให้กับดาราดังจากต่างประเทศซึ่งจะส่งผลให้มีดาราดังที่มีชื่อเสียงอยากมาเมืองไทยมากยิ่งขึ้น และต้องการให้รัฐสนับสนุนทุนวิจัยในเรื่องของการนำศิลปวัฒนธรรมมาเป็นแนวคิด (Concept) ในการเขียนบทภาพยนตร์หรือบทละครโทรทัศน์ต่อไป

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การวิจัยเรื่อง แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยใช้ภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ในประเทศไทย สามารถนำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของการส่งเสริมการถ่ายทำภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ในประเทศไทยเพื่อส่งเสริมท่องเที่ยว

ด้านการจัดองค์การ

ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่มีความเห็นว่า หน่วยงานรัฐมีการกำหนดโครงสร้างการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบของแต่ละองค์การในเรื่องการส่งเสริมการถ่ายทำภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ทั้งของไทยและต่างประเทศไว้อย่างชัดเจน เช่น บางหน่วยงานรับผิดชอบเรื่องกองถ่ายทำฯ ต่างประเทศเข้ามาถ่ายทำในประเทศไทย หรือการพิจารณาบทภาพยนตร์และสถานที่ในการถ่ายทำว่าเหมาะสมกับภาพลักษณ์ สถาบัน หรือศาสนาของไทยอย่างถูกต้องหรือไม่ บางหน่วยงานรับผิดชอบเรื่องการประชาสัมพันธ์ และทางด้านการตลาดให้กับผู้ประกอบการภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ไทยให้สามารถแข่งขันได้กับต่างประเทศ รวมถึงสามารถขายเนื้อหา (Content) ออกไปสู่ตลาดโลกได้ บางหน่วยงานอำนวยความสะดวกด้านการคมนาคมในทุกด้านให้กับกองถ่ายทำฯ ซึ่งในหน่วยงานเหล่านี้พยายามให้ความร่วมมือกับทุกกองถ่ายทำฯ ที่จะขอเข้ามาใช้พื้นที่ ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การ

ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาพยนตร์และวีดิทัศน์ ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2560 – 2564) และแผนปฏิบัติการเพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ฯ (2560) ได้อธิบายว่า ต้องมีการจัดโครงสร้างระบบบริหารให้มีคุณภาพ เพื่อให้การดำเนินงานขับเคลื่อนยุทธศาสตร์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ด้านการวางแผน

ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่แสดงทรรศนะว่าปัจจุบันหลายหน่วยงานรัฐและเอกชนของไทยมีการจัดวางโครงการและแผนงานเพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ในภาพรวมเรื่องแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ให้ออกสู่วงการสาธารณะกว้างขวางมากยิ่งขึ้นไว้ล่วงหน้าเพื่อการส่งเสริมให้เข้ามาถ่ายทำฯ หรือมาท่องเที่ยวในประเทศไทย อีกทั้งมีการวางยุทธศาสตร์ใหม่ ๆ เช่น การพัฒนาเส้นทางคมนาคมเพื่อเพิ่มความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว การลดข้อจำกัดเพื่อให้กองถ่ายฯ สามารถเข้าไปถ่ายทำในสถานที่ที่ยังไม่มีใครเคยเข้าไปได้และเพื่อสถานที่ท่องเที่ยวเหล่านั้นเติบโตอย่างยั่งยืนและมีคุณภาพ

นอกจากนี้หลายหน่วยงานได้กำหนดนโยบายการต่อยอดเพื่อเพิ่มมูลค่าจากทรัพย์สินของแผ่นดินที่มีอยู่และเพิ่มช่องทางการบริการให้นักท่องเที่ยวให้เกิดความพึงพอใจที่จะจ่ายเงิน ให้สามารถบรรลุเป้าหมายการเป็นผู้นำที่เหนือกว่าประเทศคู่แข่งและเพิ่มรายได้เข้าสู่ประเทศไทยให้มากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ กาญจนา โชคเหรียญสุขชัย (2559) เรื่อง การเปิดรับข่าวสารและความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมไทยสากลของชาวลาว ได้อธิบายว่า ชาวลาวนั้นมีความต้องการท่องเที่ยวและเข้าร่วมทำกิจกรรมทางวัฒนธรรมไทย โดยรู้จักสถานที่ท่องเที่ยวไทยผ่านทางโทรทัศน์มากที่สุด

ด้านการจัดการเกี่ยวกับตัวบุคคลในองค์กร

ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่เห็นว่า แต่ละหน่วยงานจะมีการจัดการการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับการส่งเสริมการถ่ายทำฯ ในประเทศไทย เช่น การจัดผู้ประสานงานที่มีความสามารถพูดได้หลายภาษาคอยดูแลเรื่องความสะดวกให้กับกองถ่ายทำฯ ต่างประเทศ รวมไปถึงการจัดเตรียมผู้ประสานงานที่มีประสบการณ์สูงมากมารับผิดชอบดำเนินการบริการที่ดีที่สุดให้กับกองถ่ายทำฯ ต่างชาติ เช่น การจัดหาที่พักที่ดีมาก การเดินทางที่สะดวกมาก คอยอำนวยความสะดวกตัวให้กับการทำงาน เพื่อสร้างความประทับใจให้อยากกลับมาเที่ยวเมืองไทยอีก สอดคล้องกับแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560-2564 (2560) ในยุทธศาสตร์ที่ 3 ต้องมีการพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยเน้นยกระดับคุณภาพขีดความสามารถบุคลากรด้านการท่องเที่ยวให้ทัดเทียมในระดับโลก

ด้านการอำนวยความสะดวก

ความคิดเห็นส่วนใหญ่จากผู้ให้ข้อมูลหลักแสดงทรรศนะว่าผู้บริหารและเจ้าหน้าที่รัฐที่ดูแลหน่วยงานด้านการส่งเสริมการถ่ายทำฯ ในประเทศไทยจะมีภาวะผู้นำในการวินิจฉัยก่อนการตัดสินใจสั่งการอย่างรอบคอบ เช่น เรื่องการทำผังเมืองใหม่ที่สามารถอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวแบบ

ยังยืนยันได้ผู้บริหารจะมีการวิเคราะห์ถึงเหตุการณ์ที่ไม่อยากให้เกิดขึ้นก่อนจะลงมือดำเนินการ หรือหน่วยงานมีหน้าที่ในการกลั่นกรองภาพยนตร์ที่จะออกฉายจะพิจารณาอย่างรอบคอบว่ามีความขัดแย้งกับวัฒนธรรมไทย มีการโจมตีหรือมีเนื้อหาไม่เหมาะสมกับสถาบันของไทยหรือไม่ รวมไปถึงมุ่งพัฒนาส่วนผสมทางการตลาดหลายด้าน เช่น อารยสถาปัตย์ ทางเดิน หรือห้องน้ำให้มีการจัดทางลาดเพื่อเพิ่มความสะดวกให้กับผู้พิการ สอดคล้องกับแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560-2564 (2560) ได้อธิบายถึง การพัฒนาคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยว สินค้า และบริการทุกรูปแบบอย่างจริงจังให้มีมาตรฐาน ครอบคลุมทุกรูปแบบ สอดรับกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และส่งเสริมขีดความสามารถในการแข่งขันด้านธุรกิจการถ่ายทำภาพยนตร์ต่างประเทศในประเทศไทย ทั้งภาคผลิต ภาคบริการ และกิจการที่เกี่ยวข้อง

ด้านการประสานงาน

ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่แสดงทรรศนะว่า การดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐและเอกชนจะมีการวางแผนประสานให้ส่วนต่าง ๆ ของกระบวนการทำงานได้อย่างมีความสอดคล้องและต่อเนื่องกัน เพื่อให้งานความราบรื่นเรียบร้อย เช่น หน่วยงานมีการพัฒนาในเรื่องของความร่วมสมัยด้วยการพัฒนาระบบ IT การปรับปรุงหน้าเว็บ (Webpage) เว็บไซต์ (Website) หรือ รหัสคิวอาร์ (QR Code) เทคโนโลยี 3D ระบบ Big Data รวมไปถึงแอปพลิเคชัน เพื่อให้การเผยแพร่ก้าวหน้าไปอีกทางหนึ่ง หรือหน่วยงานภาครัฐมีคณะกรรมการเรื่องสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ระดับชาติที่เข้ามาส่งเสริมและดูแลเรื่องการถ่ายทอดบุคคลที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมไทย การอนุรักษ์ผ่านทางสร้างภาพยนตร์ ขณะที่บางหน่วยงานเน้นการสร้างความประทับใจเรื่องของสถานที่ที่มีความสะอาด มีสิ่งอำนวยความสะดวก มีสภาพภูมิศาสตร์ที่ดี และมีสิ่งแวดล้อมที่สวยงาม สอดคล้องกับงานวิจัยของ กุลฤดี นุ่มทอง และอัศวิน เนตรโพธิ์แก้ว (2558) ศึกษาเรื่อง อุตสาหกรรมภาพยนตร์ยุคสื่อใหม่ในอาเซียน : ก้าวอย่างใหม่สู่โลกออนไลน์และภูมิภาคอาเซียน ได้อธิบายว่าความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและสื่อใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อออนไลน์ ช่วยทำให้การเข้าถึงและการแพร่กระจายเป็นไปอย่างง่ายดายและสะดวกสบายมากยิ่งขึ้น มองจากมุมมองสร้างสรรค์แรงผลักดันที่จะนำอุตสาหกรรมภาพยนตร์ไทยออกไปสร้างรายได้และทำชื่อเสียงให้ประเทศ ย่อมเป็นไปได้ในยุคสังคมสารสนเทศ

ด้านการรายงาน

ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่ต่างมีความเห็นว่า ผู้บริหารของแต่ละหน่วยงานมีการติดต่อสื่อสารกับเจ้าหน้าที่ในองค์กรเพื่อรับฟังรายงานผลของการปฏิบัติงาน เช่น ในหน่วยงานมีโครงการหนึ่งขนส่งหนึ่งครอบครัว (One Transport One Family) และศูนย์ปฏิบัติงานทั้ง 77 จังหวัดเพื่ออำนวยความสะดวกด้านการคมนาคมให้กับกองถ่ายทำ ๆ จึงไม่พบปัญหาเรื่องการขนส่ง (Logistic) หรือโบราณสถานของไทยที่อยู่ในความดูแลของหน่วยงานสามารถนำรายได้เข้าสู่ประเทศชาติจำนวนมหาศาลในแต่ละปี รวมไปถึงหน่วยงานของแต่ละจังหวัดได้จัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกให้มีพร้อมในทุกด้านเพื่อรองรับการเป็นสถานที่ในการถ่ายทำฯ โดยตรงหรือเป็นแหล่ง

ท่องเที่ยว นอกจากนั้นยังมีการประชาสัมพันธ์ถึงเรื่องภาพลักษณ์จากอัตลักษณ์ของการท่องเที่ยวในจังหวัดต่าง ๆ ว่า สะดวก สะอาดปลอดภัย

ด้านการจัดทำงบประมาณ

ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่แสดงความเห็นว่า หน่วยงานรัฐและเอกชนมีการวางแผนควบคุมด้านการเงิน และบัญชีการใช้จ่าย รวมถึงแผนการบริหารงานภายในองค์กรและการประสานงานกับภายนอกองค์กรเพื่อการส่งเสริมการถ่ายทำภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ในประเทศไทย

วัตถุประสงค์ข้อ 2. เพื่อนำเสนอแนวทางการส่งเสริมการถ่ายทำภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ในประเทศไทยเพื่อส่งเสริมท่องเที่ยว

ด้านจุดแข็ง

ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่แสดงความเห็นว่า สถานที่สำหรับถ่ายทำที่ปรากฏในภาพยนตร์หรือละครโทรทัศน์รวมไปถึงวัฒนธรรมไทยที่เป็นเอกลักษณ์มีอิทธิพลสูงมากในการเข้าถึงกลุ่มผู้ชม โดยที่ทางภาครัฐไม่ต้องใช้เงินจำนวนมากเพื่อทำการโฆษณาหรือการประชาสัมพันธ์ ประเทศไทยนั้นมีสถานที่สวยงามมากมายและหลากหลายที่เหมาะสมอย่างยิ่งสำหรับเป็นสถานที่ในการถ่ายทำ เช่น เกาะตะปู จังหวัดพังงา ปรากฏในภาพยนตร์เรื่อง James Bond 007 หรืออ่าวมาหยา เกาะพีพี จังหวัดกระบี่ ที่ปรากฏในภาพยนตร์เรื่อง The Beach ซึ่งภาพยนตร์ทั้งสองเรื่องช่วยประชาสัมพันธ์ให้สถานที่ท่องเที่ยวทั้งสองแห่งนี้เป็นที่รู้จักของคนทั่วโลกและมีนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวเพิ่มขึ้นมากมาย สอดคล้องกับ จิงหิง ชู และพรทิพย์ เย็นจะบก (2558) ศึกษาเรื่อง การเรียนรู้วัฒนธรรมผ่านละครโทรทัศน์ไทยของนักศึกษาจีน : กรณีศึกษานักศึกษาจีนที่เรียนภาษาไทยในเขตปกครองตนเองกว่างซีจ้วง พบว่า การรับรู้วัฒนธรรมไทยที่ปรากฏอยู่ในละครชุดนี้มีอิทธิพลสูงทำให้กลุ่มตัวอย่างเกิดทัศนคติหลายด้าน เช่น มีความเข้าใจและชื่นชอบวัฒนธรรมไทยเพิ่มขึ้น เกิดการเปรียบเทียบวัฒนธรรมไทยกับวัฒนธรรมจีน และเกิดความสนใจอยากไปสัมผัสวัฒนธรรมไทยด้วยตนเอง

ยิ่งไปกว่านั้นค่าใช้จ่ายในการมาถ่ายทำ หรือมาท่องเที่ยวที่เมืองไทยราคาไม่แพง ภาครัฐได้บูรณาการส่วนผสมทางการตลาดให้พร้อมสำหรับการบริการเพื่อตอบสนองความต้องการทุกอย่างของกองถ่ายทำ และมีการพัฒนาการประชาสัมพันธ์ทางด้านระบบเทคโนโลยี IT ให้เต็มที่ในหลายช่องทางเพื่อความทันสมัย มีบริการอุปกรณ์ถ่ายทำ Production และมีโรงถ่ายทำให้เลือกมากมายที่สำคัญงานด้านบริการเป็นงานที่คนไทยถนัด ทำให้แต่ละปีมีรายได้เข้าประเทศจากคณะถ่ายทำ และจากการเก็บภาษีมากกว่าหมื่นล้านบาทภาครัฐจึงยินดีอำนวยความสะดวกให้ทุกกองถ่ายทำ

ด้านจุดอ่อน

ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่แสดงความเห็นว่า เรื่องการส่งเสริมการถ่ายทำละครโทรทัศน์และภาพยนตร์ในประเทศไทยยังมีปัญหาหลายอย่าง เช่น เจ้าหน้าที่ของหลายหน่วยงานไทยยังไม่เข้าใจถึงความหมายของบทภาพยนตร์หรือละครฯ จึงตีความไปว่าอาจสื่อไปในการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและภาพลักษณ์ของประเทศ จึงไม่อนุญาตให้เข้าไปถ่ายทำ เรื่องของการคืน

ภาษี ค่าตอบแทนและสิ่งจูงใจ (Incentive) ที่ยังให้น้อยกว่าของประเทศคู่แข่ง ข้อบังคับและเงื่อนไขที่หน่วยงานบางพื้นที่กำหนดมากเกินไปสร้างความไม่พอใจให้กับกองถ่ายทำฯ ความไม่ซื่อสัตย์ของคนไทยที่เรียกเก็บเงินนอกเหนือจากข้อตกลงกับกองถ่ายทำฯ ต่างชาติ เกิดการต่อต้านจากคนไทยที่รู้สึกไม่พอใจเมื่อกองถ่ายทำฯ เข้ามาใช้พื้นที่ รวมไปถึงวัฒนธรรมการแต่งกายที่ไม่เหมาะสมของนักแสดง การบุกรุกและการสร้างความเสียหายในพื้นที่หลายแห่ง ขณะที่กฎหมายไทยด้านการช่วยคุ้มครองสถานที่ยังไม่เด็ดขาด นอกจากนี้ยังมีคนไทยที่ขาดจิตสำนึกในการช่วยอนุรักษ์รักษาสีงแวดล้อมและขนบธรรมเนียมประเพณี ที่สำคัญสถานที่ที่เหมาะสมหลายแห่งยังไม่มีกำหนดให้พัฒนาเป็นสถานที่ถ่ายทำภาพยนตร์ (Film Shooting Destination)

ด้านโอกาส

ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่แสดงความเห็นว่า หลายคนในโลกอาจยังไม่รู้จักประเทศไทย ดังนั้นการประชาสัมพันธ์สถานที่ท่องเที่ยวผ่านภาพยนตร์และละครโทรทัศน์จึงเป็นปัจจัยสำคัญมาก เพราะทำให้ผู้ชมจากทั่วโลกต้องการไปท่องเที่ยวตามรอยสถานที่ที่ปรากฏในภาพยนตร์และละครฯ เรื่องนั้น เพราะกระแสจากภาพยนตร์หรือละครฯ ทำให้มีจำนวนนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวไทยมากขึ้น เช่น ภาพยนตร์เรื่อง Lost In Thailand ทำให้มีนักท่องเที่ยวชาวจีนมาเที่ยวเมืองไทยเพิ่มขึ้น จำนวนมหาศาล หรือละครโทรทัศน์เรื่องบุพเพสันนิวาสซึ่งถ่ายทำที่จังหวัดอยุธยา ทำให้เกิดกระแสการแต่งกายชุดไทยไปท่องเที่ยวในโบราณสถาน สร้างชื่อเสียงให้โด่งดังระดับโลกและนำรายได้ให้กับประเทศอย่างมากมาย ซึ่งสอดคล้องกับงานศึกษาวิจัยของ สิทธิพันธ์ ทนน์ไชย (2554) ได้อธิบายว่าการประชาสัมพันธ์ผ่านภาพยนตร์เมื่อนั้นมีค่าอิทธิพลต่อพฤติกรรมการวางแผนการเดินทางท่องเที่ยวท่องเที่ยวมากที่สุด รองลงมือนคือ การประชาสัมพันธ์ผ่านบุคคลที่มีอิทธิพลด้านการท่องเที่ยวและการประชาสัมพันธ์ผ่านคนดังข้ามคืน

ภาครัฐควรสนับสนุนทุกช่องทางเพื่อประชาสัมพันธ์สถานที่ที่ใช้เป็นฉากในการถ่ายทำภาพยนตร์หรือละครแล้วมีชื่อเสียง และควรส่งเสริมให้มีโปรแกรมการท่องเที่ยวตามรอยฯ หรือสร้างเป็นพิพิธภัณฑ์ตามรอยภาพยนตร์ที่เคยมาถ่ายทำ (Memorial Park) เหมือนประเทศเกาหลีใต้ และควรมอบทุนสนับสนุนการสร้างภาพยนตร์ที่มีส่วนประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวของไทยมากขึ้น รวมถึงส่งเสริมให้ไปถ่ายทำในสถานที่แห่งใหม่ ๆ ที่ยังไม่มีใครเคยเข้าไปถ่าย และพัฒนาให้เป็นสถานที่ถ่ายทำภาพยนตร์ Film Shooting Destination) เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวเพราะมีแฟนคลับจำนวนมากที่คอยติดตามเที่ยวตามรอยฯ ทั้งจากละครหรือภาพยนตร์

มีภาพยนตร์ต่างประเทศหลายเรื่องมาลงทุนหลายร้อยล้านบาทถ่ายทำฯ ในเมืองไทย โดยส่วนใหญ่ทางกองถ่ายทำฯ จะพาเพียงดารากับทีมงานมาเพียงไม่กี่คน ส่วนที่เหลือจะเลือกจ้างทั้งนักแสดงและทีมงานผู้ผลิตทั้งหมดเป็นคนไทย ดังนั้น ทุกหน่วยงานต้องเตรียมความพร้อมด้านบริการไว้อย่างสมบูรณ์แบบ และไม่มีการคดโกง เอารัดเอาเปรียบ มีความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีสุขอนามัย มีการขนส่ง (Logistics) ที่ดี ให้ข้อมูลถูกต้องชัดเจนกับทีมถ่ายทำฯ ที่สำคัญภาครัฐควรพิจารณาอย่างจริงจังเรื่องของการแข่งขันด้านแรงจูงใจ (Incentive) ให้เท่าเทียมกับ

ประเทศคู่แข่ง มีการพัฒนาแผนการตลาดและโปรโมชั่นอย่างดียิ่งตลอดเวลา นอกจากนั้น คนไทยควรเป็นเจ้าบ้านที่ดี อำนวยความสะดวกและดูแลนักท่องเที่ยวให้เกิดความพึงพอใจอยากมาเที่ยวซ้ำ

ด้านอุปสรรค

ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่แสดงความเห็นว่า บางครั้งบทบาทยนตร์ต่างชาติที่จะขอเข้ามาถ่ายทำ ในประเทศไทยอาจส่งผลกระทบต่อทรัพยากรทางธรรมชาติของไทยโดยตรงในการเปิดพื้นที่ใหม่ เช่น กรณีพื้นที่ในถ้ำหลวงมีบริษัทต่างชาติหลายแห่งขอเข้ามาถ่ายทำ แต่ติดเงื่อนไขบางอย่างของรัฐบาลที่ไม่สามารถอนุญาตได้ หรือภาพยนตร์ต่างชาติบางเรื่องเลือกใช้ฉากในบางสถานที่ถ่ายทำ ในเมืองไทยซึ่งไม่เหมาะสม เช่น ในพัทธามักมาถ่ายทำ ภาพยนตร์ประเภทของโสเภณีหรือยาเสพติด

ด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว

ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่แสดงความเห็นว่า ประเทศไทยมีพื้นที่สวยงามมากมายทั้งแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติและมนุษย์สร้างซึ่งเหมาะสมสำหรับการเป็นสถานที่ถ่ายทำ ทั้งของไทยและต่างประเทศ หลายสถานที่ที่เป็นสถานที่ถ่ายทำที่มีชื่อเสียงโด่งดัง เป็นที่รู้จักของคนทั่วโลก ส่งผลให้แต่ละปีมีนักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยวมากมาย โดยเฉพาะละครไทยเรื่องบุพเพสันนิวาสสร้างกระแสการแต่งกายชุดไทยมาเที่ยวที่โบราณสถานที่จังหวัดอยุธยา ซึ่งสามารถสร้างรายได้ให้กับประเทศเป็นอย่างมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิตยาวิดี วัชรโรบล (2553) ที่ศึกษาเรื่อง อิทธิพลของละครโทรทัศน์ไทยที่มีผลต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวในประเทศไทย ได้อธิบายว่า ผู้ชมส่วนใหญ่อยากจะไปเที่ยวตามรอยละครโทรทัศน์หลังจากที่รับชมแล้ว เช่น ละครโทรทัศน์ไทยในอดีตเรื่อง “ดวงใจอัคนี” ทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 โดยใช้สถานที่ถ่ายทำที่ Villa Maroc Hotel อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และ Palio เขาใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา ทำให้เกิดแรงจูงใจในการไปท่องเที่ยวตามรอยละครมากที่สุด ซึ่งสามารถมาท่องเที่ยวได้ทุกเพศ ทุกวัย ทุกโอกาส และทุกฤดูกาล เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว และมีการปรับปรุงสภาพแวดล้อมภูมิทัศน์ต่าง ๆ เพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวถูกต้องตามหลักวิชาการ

นอกจากนี้ ทุกหน่วยงานรัฐยินดีอำนวยความสะดวกให้กองถ่ายทำ และพยายามส่งเสริมให้ไปถ่ายทำในสถานที่แห่งใหม่ รวมถึงสถานที่แห่งใดไม่ได้สร้างขึ้นมาก็สำหรับการถ่ายทำ ภาพยนตร์เป็นหลักโดยตรงหน่วยงานได้ดัดแปลงให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจเพื่อสร้างรายได้เพิ่มให้กับประเทศ

รัฐบาลให้การสนับสนุนอุตสาหกรรมภาพยนตร์อย่างเต็มที่ในโครงการ Creative Economy Thailand 4.0 เศรษฐกิจสร้างสรรค์ เพื่อให้เกิดเศรษฐกิจในแผนพัฒนาประเทศ โดยมุ่งเน้นให้การผลิตภาพยนตร์มีเนื้อหา (Content) ที่มีคุณภาพ ซึ่งจะต้องอาศัยทักษะความสามารถพิเศษจากหลายฝ่าย ทั้งภาคบุคลากร วัฒนธรรม เศรษฐกิจ เทคโนโลยี มาร่วมกันสร้างให้เป็นผลงานที่มีประสิทธิภาพ เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวต่างประเทศให้จำนวนเพิ่มมากขึ้น

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ควรมีการสร้างทัศนคติและค่านิยมใหม่ในการวางแผนทางการพัฒนาศักยภาพอุตสาหกรรมภาพยนตร์และละครโทรทัศน์เพื่อสามารถประสานงานกันได้อย่างมีประสิทธิภาพระหว่างทุกหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง รวมถึงประชาชน ชุมชนเจ้าของพื้นที่ เพื่อร่วมกันเพิ่มคุณภาพการให้บริการแก่กองถ่ายทำฯ ทั้งของไทยและต่างประเทศ

1.2 การประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการถ่ายทำภาพยนตร์และละครชุดโทรทัศน์ในประเทศไทยผ่านทางสื่ออินเทอร์เน็ตและสื่อโทรศัพท์พกพา (Smart Phone) จะสามารถตอบสนองการเปิดรับข่าวสารแก่บริษัทผู้ผลิตสื่อบันเทิงได้มากที่สุด ดังนั้น ควรนำเทคโนโลยีดังกล่าวมาเป็นช่องทางหลักเพื่อการสื่อสารข้อมูลประชาสัมพันธ์

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาศักยภาพในด้านความพร้อมของสถานที่ท่องเที่ยวหรือทรัพยากรท่องเที่ยวต่าง ๆ ในระดับมหภาค เช่น การท่องเที่ยวตามรอยควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวตามรอยอย่างยั่งยืนในอนาคต

2.2 ควรศึกษาถึงปัจจัยการบริหารจัดการถึงเรื่องขีดความสามารถการรองรับนักท่องเที่ยวในช่วงเทศกาลหรืองานประเพณีในโบราณสถานต่าง ๆ เนื่องจากเป็นช่วงที่มีจำนวนนักท่องเที่ยวสูงและส่งผลให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรของพื้นที่

เอกสารอ้างอิง (References)

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2558). ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2558 – 2560.

สืบค้น 18 มีนาคม 2564 จาก https://www.mots.go.th/ewt_dl_link.php?nid=7114.

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2561). สถิติด้านการท่องเที่ยว ปี 2561. สืบค้นเมื่อ 15 เมษายน 2564, จาก https://www.mots.go.th/more_news_new.php?cid=497.

กระทรวงวัฒนธรรม. (2562). ยุทธศาสตร์การส่งเสริมอุตสาหกรรมภาพยนตร์และวิดิทัศน์ ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2560 – 2564) และแผนปฏิบัติการเพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ฯ. สืบค้นเมื่อ 19 เมษายน 2564, จาก http://www.ilovethaiculture.com/mculture_th60/download/article/article20160615144033.

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2554). *ประเภทการท่องเที่ยว*. สืบค้นเมื่อ 12 เมษายน 2564, จาก http://osthailand.nic.go.th/masterplan_area/userfiles/files/Tourism.pdf

กาญจนา โชคเหรียญสุขชัย. (2559). การเปิดรับข่าวสารและความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมไทยสากลของชาวลาว. สืบค้นเมื่อ 16 เมษายน 2564, จาก <https://www.tcithaijo.org/index.php/BECJournal/article/view/62405>.

- กุลฤดี นุ่มทอง และอศวิณ เนตรโพธิ์แก้ว. (2558). อุตสาหกรรมภาพยนตร์ยุคสื่อใหม่ในอาเซียน: ก้าวอย่างใหม่สู่โลกออนไลน์และภูมิภาคอาเซียน. *Journal of communication and innovation NIDA*. สืบค้นเมื่อ 25 เมษายน 2564, จาก <https://www.tci-thaijo.org/index.php/jcin/article/view/47737>.
- จำเริญลักษณ์ ธนะวังน้อย. ประเทศไทยกับการเป็นพื้นที่ถ่ายทำภาพยนตร์ต่างประเทศของอาเซียน. สืบค้นเมื่อ 20 มีนาคม 2564. จาก <http://www.polsci.tu.ac.th/fileupload/39/59.pdf>.
- นิตยาวิดี วัชรโรบล. (2553). อิทธิพลของละครโทรทัศน์ไทยที่มีผลต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวในประเทศไทย. สืบค้นเมื่อ 19 มีนาคม 2564. จาก <http://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/32050>.
- ผู้จัดการออนไลน์. (2556). *Lost in Thailand*-เจมส์ บอนด์-เดอะ บีช นำทัพหนังไทยส่งเมืองไทยดังไกลทั่วโลก. สืบค้นเมื่อ 3 มีนาคม 2564. จาก <https://mgronline.com/travel/detail/9560000106198>].
- ผู้จัดการออนไลน์. (2561). ผู้ว่าฯ หนองบัว เปิดใจหน้าจอ ไม่ปลื้มหนัง “The Cave : นางนอน” ชี้ทีมกู้ภัยนับหมื่นหลุดเฟรม-เพิ่มบหล้อ *ชรก.ไทย*. สืบค้นเมื่อ 25 มีนาคม 2564, จาก <https://mgronline.com/local/detail/9620000113201>.

แนวทางการส่งเสริมศักยภาพการท่องเที่ยวของจังหวัดนครศรีธรรมราช

Guidelines for Potential Promotion of Tourism

in Nakhon Sri Thammarat Province

นิตยา เทพนิมิต¹ เสรี วงษ์มณฑา²

Nittaya Tepnimit, Seri Wongmontha

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัดนครศรีธรรมราช 2. เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมศักยภาพการท่องเที่ยวของจังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก 5 กลุ่ม 1) ภาครัฐ จำนวน 4 ท่าน 2) ภาคเอกชนและผู้ประกอบการ จำนวน 5 ท่าน 3) ภาคผู้นำชุมชน จำนวน 8 ท่าน 4) ภาควิชาการด้านการท่องเที่ยว จำนวน 2 ท่าน 5) ภาควิชาการด้านการตลาด จำนวน 2 ท่าน รวมทั้งสิ้น 21 ท่าน เพื่อหาแนวทางในการส่งเสริมศักยภาพการท่องเที่ยวของจังหวัดนครศรีธรรมราชโดยวิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า ด้วยวิธีการตรวจสอบข้อมูลจากแหล่งที่มาต่าง ๆ เช่น ข้อมูลด้านเวลา ข้อมูลด้านพื้นที่และข้อมูลด้านบุคคล เพื่อนำมาพิจารณาว่าหากทำการเก็บข้อมูลต่างเวลาต่างพื้นที่และต่างบุคคลหรือต่างผู้ในการให้ข้อมูล จะมีความแตกต่างกันหรือไม่และนำข้อมูลมาตีความเขียนรายงานเป็นขั้นสุดท้ายในการดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพซึ่งจะต้องมีการอธิบายหรือการบรรยายเชิงวิเคราะห์ ในลักษณะของการเล่าเรื่อง ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น ซึ่งเป็นผลที่ได้จากการศึกษาสิ่งที่ผู้วิจัยคาดหวัง คือ ข้อมูลและข้อค้นพบที่เป็นกลางและมีความละเอียดลึกซึ้ง โดยการเขียนผลการจากการศึกษาวิจัยด้วยวิธีการบรรยาย ผลการวิจัยพบว่า 1. องค์ประกอบทางการการท่องเที่ยวของจังหวัดนครศรีธรรมราช (6A's) มีความพร้อมและศักยภาพในด้านการจัดการท่องเที่ยว มีความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวได้เนื่องจากมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีความหลากหลาย อาทิเช่น 1.1 ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เช่น อุทยานแห่งชาติเทือกเขาหลวง อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะทะเลใต้ชายหาดขนอม 1.2 ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เช่น วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร ซึ่งได้ขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกทาง

Received: 2021-03-18 Revised: 2021-04-20 Accepted: 2021-04-20

^{1 2} หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการการท่องเที่ยวและโรงแรม คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา Master of Arts, Major of Tourism and Hotel Management, College of Management, University of Phayao. Corresponding Author e-mail: nittayatepnimit@gmail.com

วัฒนธรรม วัดเจดีย์ไฉ่ คือ วัดที่มีชื่อเสียงในเรื่องการบนบานศาลกล่าว ศาลหลักเมือง นครศรีธรรมราชออกแบบคล้ายศิลปะศรีวิชัยมีเอกลักษณ์ที่โดดเด่น 1.3 ทฤษฎีการท่องเที่ยว ด้านประเพณี คือ ประเพณีมาฆบูชาแห่ผ้าขึ้นธาตุ ประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวนคร ประเพณี สารทเดือนสิบเป็นงานประเพณีที่สำคัญของชาวปักษ์ใต้ ประเพณีแห่ขบวน คือ ประเพณีเก่าแก่ ของศาสนาพราหมณ์ที่เดียวในประเทศไทย 2. ผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์มาสรุปเพื่อหาแนวทางในการส่งเสริมศักยภาพการท่องเที่ยวของจังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้ 1) ควร ส่งเสริมการจัดทำรายการการท่องเที่ยวที่มีความน่าสนใจและเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย 2) ควรมี การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับกิจกรรมทางการท่องเที่ยวรวมทั้งการพัฒนารูปแบบกิจกรรมให้มีความ หลากหลายและน่าสนใจมากยิ่งขึ้น 3) สร้างอัตลักษณ์และจุดเด่นของสินค้าของที่ระลึกในท้องถิ่น เพื่อเพิ่มความน่าสนใจให้นักท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น 4) ควรมีการกำหนดมาตรฐานในการให้บริการที่ เป็นมาตรฐานในระดับเดียวกันเพื่อเพิ่มความเชื่อมั่นในด้านการบริการให้นักท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ (Keywords): ศักยภาพการท่องเที่ยว; แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยว; องค์ประกอบ ของการท่องเที่ยว

Abstract

This research aims to 1. study tourism resources of Nakhon Sri Thammarat Province 2. to guide the development of tourism resources of Nakhon Sri Thammarat Province. Which is a qualitative research by in-depth interview with key informants. Main informants 5 group 1) government sector 4 persons 2) private sector and entrepreneurs 5 persons 3) community leaders 8 persons 4) academicians of tourism: 2 persons 5) Marketing department 2 persons, total 21 persons. To find ways to promote tourism potential of Nakhon Si Thammarat Province by means of triangulation by examining information from various sources such as time information. Area and Human Resources To take into account that if collecting data from different locations and different people or different persons to provide information Will there be any discrepancies and the data is interpreted and written as the final report in conducting qualitative research which requires descriptive analytics in the manner of narrative phenomena. That happened This is the result of the study what the researcher expected is the objective but sensitive data and findings by writing the results of the research study by descriptive analysis. The research findings were as follows: 1. The tourism components of Nakhon Si Thammarat Province (6A's) were readiness and potential in tourism management.

Has the ability to accommodate tourists due to the diverse tourism resources, for example: 1. Natural tourism resources such as the National Park Mountains. Islands National Park, Southern Sea, Khanom Beach 2. Cultural tourism resources such as Wat Phra Mahathat Woramahawihan Which has been registered as a world cultural heritage. Wat Chedi Ai Khai is a temple famous for its Nakhon Si Thammarat. City Pillar Shrine is designed like Srivichai art and has a distinctive identity unique. The Sart Duan Sib Tradition is an important festival of the Southern people. Nang Dan parade tradition is the only ancient tradition of Brahminism in Thailand. 2. Researchers have summarized the results of analysis to find ways to promote tourism potential of Nakhon Si Thammarat Province. Which can be summarized as follows 1) The preparation of tourism programs that are interesting and appropriate to the target group should be promoted. 2) There should be public relations on tourism activities as well as the development of a more diverse and interesting activity format. 3) Create the identity and strength of local souvenirs in order to increase the interest of tourists to more tourists.

Keywords: Tourism Potential; Guidelines Tourism Promotion; Tourism Component

บทนำ (Introduction)

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเติบโตอย่างรวดเร็วรวมทั้งขยายตัวในทุกพื้นที่ทั่วโลก การท่องเที่ยวมีความสำคัญและผลกระทบต่อสังคม ความเป็นอยู่ เศรษฐกิจ วัฒนธรรมรวมถึงสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น ระดับประเทศและระดับโลกเป็นที่ยอมรับกันว่าอุตสาหกรรมท่องเที่ยวสามารถสร้างรายได้หลักในระบบการค้าระหว่างประเทศ โดยอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของประเทศไทยมีการขยายตัวทางเศรษฐกิจสูงและสร้างรายได้เข้ามาซึ่งเงินตราต่างประเทศ ส่งเสริมการมีงานทำ พัฒนาความเจริญด้านสาธารณูปโภค ไม่ใช่เพียงประเทศไทยที่มองเห็นความสำคัญของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ประเทศต่าง ๆ ได้เล็งเห็นการสร้างรายได้และความเจริญให้แก่ทุกภาคส่วน จึงส่งผลให้ทุกประเทศ ส่งเสริม สนับสนุน ในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวนอกจากนี้ยังมีการแสวงหารูปแบบการท่องเที่ยวใหม่ ๆ เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว (สำนักปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2560) จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในแง่ของ ความสำคัญต่อชุมชน ความเป็นอยู่ เศรษฐกิจ วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม โดยอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในประเทศไทยถือเป็นอุตสาหกรรมที่ทำรายได้ให้กับประเทศที่มีมูลค่าเป็นอันดับหนึ่งของการค้าและผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ ทำให้รัฐบาลเห็นความสำคัญและมีนโยบายเพื่อส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวและบริการ รัฐบาลมีนโยบายชัดเจนให้ความสำคัญด้านการท่องเที่ยวเพื่อ

สร้างรายได้ รวมทั้งการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่นและชุมชนด้วยการผลักดันให้นักท่องเที่ยวเดินทางเชื่อมโยงจากเมืองหลักสู่ “เมืองรอง” มากขึ้น เพื่อให้เม็ดเงินสะพัดในเมืองรองและกระจายลงสู่ท้องถิ่น หนุนให้เกิดการกระจายรายได้อย่างรวดเร็วและทั่วถึงตามนโยบายลดความเหลื่อมล้ำ จาก 55 เมืองรองที่รัฐบาลประกาศเพื่อสนับสนุนให้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือกระจายรายได้เข้าไปสู่ 55 เมืองรอง ด้วยการวางโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกให้เอื้อกับการเดินทางเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว เห็นได้ว่ารัฐบาลเร่งลงทุนในเมกะโปรเจกต์ เช่น การวางโครงข่าย การคมนาคม สร้างระบบรางรถไฟที่พาดผ่านเมืองรอง และการพัฒนาสนามบินในภูมิภาค โดยที่ผ่านมามีกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา เร่งคิดและลงมือทำให้การท่องเที่ยวเมืองรองและชุมชนสามารถแจ้งเกิดได้อย่างเต็มตัวและยั่งยืน ซึ่งจังหวัดนครศรีธรรมราชเป็น 1 ใน 55 จังหวัดท่องเที่ยวเมืองรอง มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องตลอดสองปีที่ผ่านมาทั้งในจังหวัดและจังหวัดใหญ่ ๆ เช่น กรุงเทพมหานคร เชียงใหม่ ชลบุรี สงขลา ภูเก็ต เป็นต้น รวมทั้งผลิตสื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์ แนะนำสถานที่ท่องเที่ยวเดิมและแหล่งท่องเที่ยวใหม่ให้นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศได้รู้จักจังหวัดนครศรีธรรมราชมากยิ่งขึ้น (สำนักข่าวกรมประชาสัมพันธ์, 2561)

ในการประชุมวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาความต้องการและศักยภาพของประชาชนในพื้นที่ จังหวัดนครศรีธรรมราชข้อมูลสรุปประเด็นปัญหาและความต้องการของประชาชนเชิงพื้นที่และการบูรณาการประสานแผนพัฒนาในพื้นที่ โครงการจัดเวทีประชาคมรวบรวมปัญหาและความต้องการของประชาชนเชิงพื้นที่ สนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด วันที่ 27 มิถุนายน 2559 ณ โรงแรมราวีดี อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ในด้านการจัดการการท่องเที่ยว ได้กล่าวถึงปัญหาของการขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการการท่องเที่ยว ขาดกระบวนการในการนำทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวมาสร้างมูลค่าเพิ่ม ขาดหน่วยงานที่ควบคุมดูแลอย่างเป็นรูปธรรม ขาดการจัดการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ รวมทั้งการประชาสัมพันธ์ ป้ายบอกทิศทางแหล่งท่องเที่ยว ขาดโครงสร้างพื้นฐาน รวมทั้งกระบวนการการพัฒนาและการส่งเสริมการท่องเที่ยว ทำให้มีการพัฒนาอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวไม่สอดคล้องกับบริบทของชุมชน เกิดปัญหาในด้านรายได้และเศรษฐกิจของชุมชน อีกทั้งผู้ที่มีหน้าที่ในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวยังขาดความรู้ความเข้าใจในด้านการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวทำให้การบริหารงานไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่ต้องการ (แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งตะวันออก, พ.ศ. 2561-2564) ส่งผลให้การพัฒนาการตลาดการท่องเที่ยวไม่สอดคล้องกับนโยบายของแผนพัฒนาการท่องเที่ยว โดยการศึกษาในประเด็นด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งสิ่งสำคัญคือโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว การดำเนินงานให้ความสำคัญเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ทางการท่องเที่ยวเป็นความสำคัญสำหรับชาวไทย การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้กำหนดตำแหน่งทางการตลาดของประเทศไทย ในปีพุทธศักราช 2551 ตามกรอบยุทธศาสตร์

การส่งเสริมการท่องเที่ยวในระยะ 5 ปี มุ่งเน้นการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีคุณภาพเน้นการส่งเสริมเอกลักษณ์วัฒนธรรมควบคู่กับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนและสามารถแข่งขันกับตลาดโลกได้ (แผนแม่บทพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดนครราชสีมา (5ปี), องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา, พ.ศ.2553 – 2557)

จากข้อมูลดังกล่าวมาเบื้องต้นทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัดนครราชสีมาและเพื่อเป็นแนวทางการส่งเสริมศักยภาพการท่องเที่ยวของจังหวัดนครราชสีมา โดยมีผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการแสวงหาแนวทางการส่งเสริมศักยภาพการท่องเที่ยวของจังหวัดนครราชสีมาและแนวทางในการดำเนินงานปรับปรุงแก้ไขกลไกของการดำเนินงานสู่การบูรณาการตามแผนการจัดการการท่องเที่ยวและเป็นแนวทางในการพัฒนานโยบายทางด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดนครราชสีมา ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560-2564 ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. ศึกษาทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อวางแผนทางการพัฒนาส่งเสริมศักยภาพการท่องเที่ยวของจังหวัดนครราชสีมา

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ขอบเขตด้านการวิจัยประกอบด้วย

1. ขอบเขตด้านพื้นที่ในการวิจัย

พื้นที่ในการศึกษาคือพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญในจังหวัดนครราชสีมา โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยการสัมภาษณ์และการประมวลความคิดเห็นต่าง ๆ ของผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) โดยใช้แนวการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview Guide) ซึ่งกำหนดแนวคำถามเฉพาะที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ข้อที่ 1 - 2 ดังนั้นในระหว่างการสัมภาษณ์ (ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้สัมภาษณ์เอง) ผู้สัมภาษณ์สามารถปรับถ้อยคำและการเรียงลำดับของคำถามในการสัมภาษณ์เพื่อให้เหมาะกับผู้ที่สัมภาษณ์แต่ละคนและบริบทของการสัมภาษณ์จริง ทั้งนี้ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก 5 กลุ่ม คือ (1) ภาครัฐ จำนวน 4 ท่าน (2) ภาคเอกชนและผู้ประกอบการ จำนวน 5 ท่าน (3) ภาคผู้นำชุมชน จำนวน 8 ท่าน (4) ภาควิชาการด้านการท่องเที่ยว จำนวน 2 ท่าน (5) ภาควิชาการด้านการตลาด จำนวน 2 ท่าน รวมทั้งสิ้น 21 ท่าน

2) ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างกับผู้ให้ข้อมูลหลัก 5 กลุ่ม คือ (1) ภาครัฐ จำนวน 4 ท่าน (2) ภาคเอกชนและผู้ประกอบการ จำนวน 5 ท่าน (3) ภาคผู้นำชุมชน จำนวน 8 ท่าน (4) ภาควิชาการด้านการท่องเที่ยว จำนวน 2 ท่าน (5) ภาควิชาการด้านการตลาด จำนวน 2 ท่าน รวมทั้งสิ้น 21 ท่าน

3) ขอบเขตด้านเนื้อหา

3.1) ศึกษาทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัดนครศรีธรรมราชเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดนครศรีธรรมราชประยุกต์ใช้การตรวจสอบทรัพยากร (Tourism Resource Audit) เป็นการตรวจสอบ 4 ด้าน ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยว วัฒนธรรม ประเพณี ความเป็นอยู่ของชุมชนและสิ่งอำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยว (สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม, 2545)

3.2) วิเคราะห์ศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยวในจังหวัดนครศรีธรรมราชเพื่อหาแนวทางการส่งเสริมศักยภาพการท่องเที่ยวจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยศึกษาบริบทพื้นที่ด้วยเครื่องมือเชิงคุณภาพ ได้แก่ รายงานการตรวจสอบชุมชนศึกษา (Community Study) แบบตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยว (Tourism Resource Audit) ศึกษาองค์ประกอบทางการท่องเที่ยว (Dickman, 1996; พยอม ธรรมบุตร, 2549) 6 ด้าน คือ 1) สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว (Attraction) 2) ความสามารถในการเข้าถึงได้ง่าย (Accessibility) 3) สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว (Amenities) 4) การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว (Ancillary Services) 5) ที่พักในแหล่งท่องเที่ยว (Accommodations) และ 6) กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities) และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เพื่อหาแนวทางการส่งเสริมศักยภาพการท่องเที่ยวจังหวัดนครศรีธรรมราช

4) ขอบเขตด้านเวลา

ระยะเวลาในการวิจัยครั้งนี้ ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2563 – พฤษภาคม 2564

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การสร้างเครื่องมือในการวิจัยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และแบบกึ่งมีโครงสร้าง (Semi-Structure) ผู้วิจัยได้มีการสร้างขึ้นจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี บทความวิจัย เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนได้รับคำแนะนำจากคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ว่ามีข้อคำถามที่เนื้อหาครอบคลุมและสามารถตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้อย่างครบถ้วนจากนั้นนำไปตรวจสอบความสอดคล้องเชิงเนื้อหา

1) นำแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ประจำรายวิชาเพื่อตรวจสอบความครอบคลุมของความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ว่ามีความสอดคล้องของข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะความเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ ปริมาณข้อคำถาม ความชัดเจนของภาษา และรูปแบบของแบบสอบถามเมื่อที่ปรึกษาให้ข้อเสนอแนะเรียบร้อยแล้วผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

2) ทดสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของคำถามกับวัตถุประสงค์ระดับความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาและการส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดนครศรีธรรมราชในฐานะเมืองรอง (Index of Item-Objective Congruence: IOC)

3) การวิเคราะห์และการแปลผลข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลขณะที่เก็บรวบรวมข้อมูลจนกระทั่งได้ข้อมูลครบตามที่ต้องการแล้ว จึงทำการวิเคราะห์สรุปอีกครั้ง โดยได้วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และแบบกึ่งมีโครงสร้าง (Semi-Structure) โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ในลักษณะการบรรยายเชิงพรรณนา โดยศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เจาะลึกตามวัตถุประสงค์ทั้ง 2 ข้อ การเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลหลัก

4) การตรวจสอบข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) โดยกระทำการด้วยวิธีตรวจสอบข้อมูลจากแหล่งที่มาต่าง ๆ เช่น ข้อมูลด้านเวลา ข้อมูลด้านพื้นที่ และข้อมูลด้านบุคคล เพื่อนำมาพิจารณาว่าหากทำการเก็บข้อมูลต่างเวลา ต่างพื้นที่ และต่างบุคคลหรือผู้ให้ข้อมูล ข้อมูลนั้นจะแตกต่างกันหรือไม่และนำมาเขียนรายงานตีความในขั้นตอนสุดท้ายในการดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีการอธิบายหรือบรรยายเชิงวิเคราะห์ (Descriptive Analytics) ในลักษณะของการเล่าเรื่อง (Narrative) ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น ซึ่งเป็นผลได้จากการศึกษาสิ่งที่ผู้วิจัยคาดหวัง คือ ข้อมูลและข้อค้นพบที่เป็นกลางและละเอียดลึกซึ้ง (Objective but sensitive) โดยการเขียนผลจากการวิจัยด้วยการบรรยาย (Descriptive Analysis)

ผลการวิจัย (Research Results)

จากวิเคราะห์ผลการให้สัมภาษณ์ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องข้อกล่าวโดยสรุปได้ว่า จังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นจังหวัดที่มีความหลากหลายทางด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว ได้แก่ 1. ทรัพยากรทางธรรมชาติ อาทิ เทือกเขาหลวงหรือเทือกเขานครศรีธรรมราช ซึ่งเป็นต้นกำเนิดแม่น้ำตาปีและน้ำตกหลาย ๆ แห่ง เช่น น้ำตกกรุงชิง น้ำตกอ้ายเขียว น้ำตกพรหมโลก น้ำตกหนานหิน ท่าหาในหมู่บ้านคีรีวง ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงและสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนท้องถิ่นถือเป็น

การกระจายรายได้สู่ชุมชนจากจุดขายของการมีทรัพยากรทางธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์อากาศที่ดี เป็นแหล่งโอโซนลำดับต้น ๆ ของประเทศไทย โดยกล่าวได้ว่านครศรีธรรมราชมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่โดดเด่นได้แก่ อุทยานแห่งชาติหาดขนอมหมู่เกาะทะเลใต้เป็นทะเลที่มีความอุดมสมบูรณ์ และสวยงามมากที่สุดในฝั่งชายทะเลทางอ่าวไทย 2. ทรัพยากรที่มนุษย์สร้างขึ้นโดยเป็นศูนย์รวมแห่งการดำเนินกิจกรรมทางศาสนาประเพณีวัฒนธรรมของพี่น้องชาวปักษ์ใต้และเป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรมอีกด้วย คือ วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร เป็นพระธาตุคู่บ้านคู่เมืองและเป็นสัญลักษณ์ประจำจังหวัดนครศรีธรรมราช 3. ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมพิธีสำคัญ ๆ ทางศาสนาของพุทธศาสนิกชนในจังหวัดนครศรีธรรมราชและจังหวัดใกล้เคียง เช่น ประเพณีมาฆบูชาแห่ผ้าขึ้นธาตุ ประเพณีสารทเดือนสิบบวงสรวงถึงวิถีแห่งอารยธรรมที่สืบทอดกันมาอย่างช้านานและจะคงอยู่สืบต่อไปยังชนรุ่นหลังอีกด้วย สมดังสโลแกนของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยที่กล่าวไว้ว่า “นครสองธรรม” คือ ธรรมะและธรรมชาติ ดังนั้นจังหวัดนครศรีธรรมราชมีความพร้อมและมีศักยภาพด้านการท่องเที่ยว

ผลการวิจัยจำแนกตามประเด็นสำคัญดังนี้

1. ด้านการส่งเสริมศักยภาพการท่องเที่ยวจังหวัดนครศรีธรรมราช 3 ด้านดังนี้

1.1 ศักยภาพด้านทรัพยากรของจังหวัดนครศรีธรรมราชที่มีความสมดุลของระบบนิเวศและสภาพแวดล้อม มุ่งเน้นคุณภาพปลอดภัย มีมาตรฐานตรงตามความต้องการของผู้บริโภคและนำนวัตกรรมเทคโนโลยีอันทันสมัยมาประยุกต์ใช้ในการท่องเที่ยว

1.2 จังหวัดนครศรีธรรมราช มีการส่งเสริมให้ผู้ประกอบการดำเนินการด้านการท่องเที่ยวตามแนวทางความยั่งยืน มีการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและทางจังหวัดมีมาตรการจัดการขยะแบบกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน มีการจัดโครงการอนุรักษ์การใช้ทรัพยากรในรูปแบบต่าง ๆ ให้มีความยั่งยืนและการใช้พื้นที่โซนเกษตร โซนประมง โซนโรงงานอุตสาหกรรม การจัดทำระบบข้อมูลผลผลิตและรายได้จากการท่องเที่ยวทั้งระบบ

1.3 จังหวัดนครศรีธรรมราช มีการจัดประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของประชาชนและกลุ่มเครือข่ายต่าง ๆ ในจังหวัด เพื่อสร้างความร่วมมือและพัฒนาระบบการให้บริการด้านการท่องเที่ยว และการมีทรัพยากรที่แตกต่างกัน เพื่อจัดทำทริปการท่องเที่ยวที่มีความหลากหลาย และการอำนวยความสะดวกสบายให้แก่นักท่องเที่ยว

2. ด้านองค์ประกอบการท่องเที่ยว 6 ด้าน แนวทางการส่งเสริมศักยภาพการท่องเที่ยวจังหวัดนครศรีธรรมราช มีดังนี้ 1. สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว (Attraction) ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ ด้านศิลปวัฒนธรรม อาทิเช่น วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร วัดวาอาราม บ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์ทั้ง 6 บ่อ องค์ท้าวจตุคามรามเทพ ศาลหลักเมืองนครศรีธรรมราช ผู้ปกป้องรักษาองค์พระธาตุ บ้านหนัง

ตะลุงสุชาติ ทรัพย์สิน พิพิธภัณฑ์เมือง พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ถนนสายหัตถกรรมทำช้าง ศูนย์สินค้า OTOP ด้านกิจกรรม คือ กิจกรรมนั่งรถชมเมืองเล่าเรื่องเมืองลิกอร์ กิจกรรมยกหมรบดับที่และด้านงานประเพณี คือ งานประเพณีแห่ผ้าขึ้นธาตุ งานประเพณีมหาสงกรานต์แห่นางดาน งานประเพณีบุญสารทเดือนสิบ งานประเพณีมหาสงกรานต์วิสาขบูชาพระธาตุ ซึ่งมีกลุ่มเป้าหมายคนไทย กลุ่มผู้สูงอายุ ชาวมาเลเซียและอินโดนีเซีย 2. เส้นทางคมนาคม (Accessibility) สามารถติดต่อกับจังหวัดต่าง ๆ ทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศได้โดยสะดวก ทางบก มีเส้นทางรถยนต์ติดต่อกับกรุงเทพมหานครและจังหวัดต่าง ๆ ได้หลายเส้นทาง นอกจากนั้นยังมีรถไฟสายใต้ทุกขบวนผ่านชุมทางทุ่งสง 3. สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว (Amenities) ประกอบด้วย ที่พักแรม ร้านอาหาร สถานบันเทิง การบริการนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ สินค้าที่ระลึก ระเบียบการเข้า-ออกประเทศและโครงสร้างพื้นฐานที่มีความสะดวกครบถ้วน 4. การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว (Ancillary Services) แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครศรีธรรมราชส่วนใหญ่มีการบริการนักท่องเที่ยว โดยมีสถานีตำรวจ โรงพยาบาล ไปรษณีย์ ตู้ ATM และระบบโทรคมนาคมอย่างทั่วถึง 5. ที่พักในแหล่งท่องเที่ยว (Accommodations) นครศรีธรรมราชเป็นจังหวัดที่มีสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายและสถานที่พักผ่อนมากมายทั้งในเขตอำเภอเมืองและอำเภอใกล้เคียงสามารถเดินทางไปได้สะดวก 6. กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities) มีความหลากหลายเหมาะสมกับสภาพพื้นที่มีการจัดกลุ่ม 4 กลุ่ม คือ กลุ่มนิเวศป่า เขา, กลุ่มหาดทรายชายทะเล, กลุ่มวิถีลุ่มน้ำ, และกลุ่มศาสนาและศิลปวัฒนธรรม ซึ่งเหมาะสมกับทรัพยากรของแต่ละพื้นที่

อภิปรายการวิจัย (Research Discussion)

สรุปผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลในการให้สัมภาษณ์ 4 กลุ่มคือ ภาครัฐ ภาคเอกชนและผู้ประกอบการ ภาคผู้นำชุมชน และภาควิชาการมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันเกี่ยวกับทรัพยากรการท่องเที่ยวที่โดดเด่นของจังหวัดนครศรีธรรมราช

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ศึกษาทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่าจากการศึกษาพบว่าจังหวัดนครศรีธรรมราชมีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายและผู้มาเยือนสามารถสัมผัสวิถีชีวิตของชาวนครได้อย่างชัดเจน 1. ด้านทรัพยากรทางธรรมชาติ ได้แก่ เทือกเขานครศรีธรรมราชหรือเทือกเขาหลวง ซึ่งมีความอุดมสมบูรณ์เป็นอย่างมากกำเนิดของแม่น้ำตาปีและน้ำตกหลาย ๆ แห่ง ได้แก่ น้ำตกพรหมโลก น้ำตกอ้ายเขียว น้ำตกกรุงชิง น้ำตกในหมู่บ้านคีรีวงหอนานหินท่าหา เป็นต้น และทรัพยากรทางทะเลของจังหวัดนครศรีธรรมราชที่มีความโดดเด่น คือ มีชายหาดทอดยาวตลอดฝั่งอ่าวไทยโดยมีลักษณะเด่นจนได้รับการขนานนามว่า มังกรเลื้อยแห่งทะเลใต้ รวมถึงหมู่เกาะในอ่าวขนอมอุทยานแห่งชาติหาดขนอมหมู่เกาะทะเลใต้ ซึ่งเป็นชายหาดที่มีชื่อเสียงโดดเด่นประกอบด้วยอ่าวต่าง ๆ เช่น อ่าวท้องหยี อ่าวท้องยาง อ่าวคอเขา อ่าวหน้าด่าน อ่าวแฝงเกาะ อ่าวท้องชิง อ่าวในเพลา โดยมีชายหาดที่มีทรายขาวสะอาดน้ำทะเล

ใสสะอาดเหมาะสำหรับการเล่นน้ำทะเล นอกจากนี้ยังมีสิ่งที่โดดเด่นคือ โลมาสีชมพูที่พบได้ง่าย ธรรมชาติของมรรวมถึงเกาะน้อยนอก เกาะแห่งตำนานหลวงปู่ทวดเหยียบน้ำทะเลจืด 2. ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับศิลปวัฒนธรรม ได้แก่ วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร ซึ่งได้ขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรมเป็นสถานที่สำคัญในการประกอบพิธีสำคัญของพุทธศาสนิกชน วัดเจดีย์ไฉโย มีชื่อเสียงในการขนานศาลกล่าวตามคำบอกเล่าของผู้มาเยือน ศาลหลักเมืองจังหวัดนครศรีธรรมราช ออกแบบคล้ายศิลปะศรีวิชัยมีความสวยงามเป็นอย่างมาก 3. ประเพณีมาฆบูชาแห่ผ้าขึ้นธาตุ เป็นประเพณีที่เป็นสัญลักษณ์ของชาวนครมาจนถึงปัจจุบัน ประเพณีสารทเดือนสิบ เป็นประเพณีที่ยิ่งใหญ่และมีความสำคัญมากที่สุดของชาวนครได้ จากผลการศึกษาที่สอดคล้องกับงานวิจัยของวีระพล ทองมา วิจิตรรา สิละพัฒนา และนวนจันทร์ ทองมา (2554) ที่ศึกษาเรื่องการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนของชุมชนชาวจีนในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่จอน อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ศักยภาพของชุมชนชาวจีนยูนนานั้น มีศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากในพื้นที่ของชุมชนเป็นที่ตั้งของพิพิธภัณฑ์โรงงานหลวงที่ 1 (ฝาง) ซึ่งถือเป็นพิพิธภัณฑ์ที่มีชีวิต โดยมุ่งเน้นให้ชุมชนและคนภายในชุมชนเป็นศูนย์กลางในการเล่าเรื่องราว ดังนั้นทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า มีความหลากหลายทางระบบนิเวศที่น่าสนใจเป็นจำนวนมาก สามารถดึงดูดใจแก่นักท่องเที่ยวผู้มาเยือนได้เป็นอย่างดี

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมศักยภาพการท่องเที่ยวของจังหวัดนครศรีธรรมราช 3 ด้านคือ ผลการศึกษาพบว่า 1. สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว (Attraction) ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวได้เห็นถึงความสำคัญและความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยวอย่างทั่วถึง 2. กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities) มีความหลากหลายเหมาะสมกับสภาพพื้นที่และควรมีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมอย่างทั่วถึง 3. ที่พักในแหล่งท่องเที่ยว (Accommodations) นครศรีธรรมราชเป็นจังหวัดที่มีสถานที่ท่องเที่ยวอันหลากหลายและสถานที่พักผ่อนมากมายควรมีการกำหนดมาตรฐานในการบริการที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันเพื่อเพิ่มความเชื่อมั่นให้นักท่องเที่ยว จากผลการศึกษาที่สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรรถพร กีก้างพลู และกนกกานต์ แก้วนุช (2560) ศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานแหล่งท่องเที่ยวชุมชนนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จึงได้ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพร่วมโดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างคือ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว พบว่า ความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว ที่พัก กิจกรรม สิ่งอำนวยความสะดวก การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว การให้บริการ และความปลอดภัยและระดับประสิทธิภาพการดำเนินงานองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวทั้ง 7 องค์ประกอบอยู่ในระดับมากและจากผลการวิจัยเสนอแนะแนวทางการพัฒนาส่งเสริมประสิทธิภาพการดำเนินงานแหล่งท่องเที่ยวชุมชนนอม ควรพัฒนาส่งเสริมทางด้านความปลอดภัย สิ่งอำนวยความสะดวก ที่พัก และแหล่งท่องเที่ยวเป็นลำดับแรก

ดังนั้นแนวทางการส่งเสริมศักยภาพการท่องเที่ยวของจังหวัดนครศรีธรรมราชที่สำคัญจึงควรมุ่งเน้นพัฒนาศักยภาพคนในชุมชนให้สามารถนำทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีอยู่ในท้องถิ่น โดยการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรทางธรรมชาติ ทรัพยากรทางด้านศิลปวัฒนธรรม และทรัพยากรทางด้านประเพณีที่สืบมาจากบรรพบุรุษที่แสดงถึงอัตลักษณ์ของท้องถิ่นที่ไม่มีที่ใดเหมือน สิ่งเหล่านี้สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี เพียงแต่ต้องมีการบริหารจัดการที่ดี มีการประชาสัมพันธ์ และมีการร่วมแรงร่วมใจจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งคนในชุมชน ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาควิชาการ

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

- 1) ควรส่งเสริมการจัดทำรายการการท่องเที่ยวที่มีความน่าสนใจและเหมาะสมกับทุกกลุ่มเป้าหมาย เพื่อดึงดูดให้นักท่องเที่ยวมาเพิ่มขึ้น
- 2) ควรมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับกิจกรรมการท่องเที่ยวและกิจกรรมที่สำคัญของจังหวัดนครศรีธรรมราชให้มีความหลากหลายและน่าสนใจมากยิ่งขึ้น
- 3) สร้างเอกลักษณ์หรือจุดเด่นของสินค้าที่ระลึกในท้องถิ่นให้มีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น
- 4) ควรมีมาตรฐานในการให้บริการลูกค้าที่เป็นมาตรฐานในระดับเดียวกันเพื่อเพิ่มความเชื่อมั่นในด้านการบริการให้นักท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

หน่วยงานภาครัฐและทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ควรมีจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดนครศรีธรรมราช ให้มีความหลากหลาย น่าสนใจ สร้างความเป็นเอกลักษณ์ให้มีความโดดเด่นในแต่ละพื้นที่ ในรูปแบบของรายการ นำเที่ยว โฆษณาแนะนำชุมชน/แนะนำแหล่งท่องเที่ยวในการจัดทำสื่อ ทั้งในระบบออนไลน์ (Online) และสื่อออฟไลน์ (Offline)

เอกสารอ้างอิง (References)

- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. *สรุปแผนปฏิบัติการส่งเสริมการท่องเที่ยวประจำปี 2562*. สืบค้น 13 มีนาคม 2562, จาก <http://www.oic.go.th>.
- สำนักข่าวกรมประชาสัมพันธ์, จังหวัดนครศรีธรรมราช. *กวาดรายได้เป็นอันดับหนึ่งการท่องเที่ยวเมืองรอง*. สืบค้น 26 กรกฎาคม 2561, จาก <https://thainews.prd.go.th>.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, *สถานการณ์ท่องเที่ยวไทยปี 2560*. สืบค้น 6 ตุลาคม 2561, จาก <https://www.tatreviewmagazine.com>.

องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราช. แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งตะวันออก พ.ศ.

2561-2564. สืบค้น 12 ตุลาคม 2562, จาก <http://eduservice.pn.psu.ac.th>.

อรรถพร กีก้างพลู และกนกกานต์ แก้วนุช. (2560). แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการ

ดำเนินงานแหล่งท่องเที่ยวชุมชนชนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช. วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี. 11(พิเศษ), 139-157

วีระพล ทองมา วินิตรา ลีละพัฒนา และนวนจันทร์ ทองมา. (2554). การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนของชุมชนชาวจีนในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่ฮ่อง อำเภอดอยหลวง จังหวัดเชียงใหม่. (รายงานผลการวิจัย). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

การศึกษาความต้องการในการพัฒนาตนเองของบุคลากรสายวิชาการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

The Study of Personal Development Needs of Staff at Rajamangala University of Technology Thanyaburi

พรชลิศา ยะจะนะ¹

Pornchalisa Yachana

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับความต้องการในการพัฒนาตนเองของบุคลากรสายวิชาการ 2) เพื่อเปรียบเทียบความต้องการในการพัฒนาตนเองของบุคลากรสายวิชาการตามลักษณะปัจจัยส่วนบุคคล และ 3) เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการส่งเสริมความต้องการในการพัฒนาตนเองของบุคลากรสายวิชาการมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจโดยใช้แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่าง คือ บุคลากรสายวิชาการมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี จำนวน 400 คน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานด้วยค่าทีและค่าเอฟ ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรสายวิชาการมีความต้องการการพัฒนาตนเองในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่กลุ่มตัวอย่างต้องการพัฒนาตนเองเป็นลำดับแรก ได้แก่ ด้านการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการ รองลงมา ด้านการวิจัย ด้านการสอน ด้านการฝึกอบรมและสัมมนา และด้านการศึกษาต่อตามลำดับ ผลการเปรียบเทียบความต้องการการพัฒนาตนเองของบุคลากรสายวิชาการ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า บุคลากรสายวิชาการที่มีสถานภาพทางครอบครัว และระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีความต้องการพัฒนาตนเอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สำหรับข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย พบว่า มหาวิทยาลัยควรมีการจัดสรรทุนสนับสนุนการศึกษาต่อในต่างประเทศให้เพียงพอ และควรจัดสรรเวลาในการจัดทำผลงานวิชาการให้กับบุคลากรได้อย่างเหมาะสม

คำสำคัญ (Keywords): ความต้องการพัฒนาตนเอง; การทำผลงานวิชาการ; บุคลากรสายวิชาการ

Received: 2021-03-23 Revised: 2021-04-27 Accepted: 2021-05-04

¹ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี Rajamangala University of Technology Thanyaburi. Corresponding Author e-mail: pornchalisa_y@rmutt.ac.th

Abstract

This research aims 1) To study the level of self-development needs of academic personnel, 2) To compare the self-development needs of academic personnel according to the characteristics of personal factors, and 3) To obtain policy recommendations for promoting the self-development needs of academic personnel, Rajamangala University of Technology Thanyaburi. This research was survey research using questionnaires. The sample group was 400 academic staff from Rajamangala University of Technology Thanyaburi. The data were analyzed by using percentage, mean, standard deviation, T-test and F-test. The results revealed that academic personnel had a high level of need for self-development as a whole. When considering each aspect, it was found that the sample group wanted to develop themselves first, namely entering academic positions, followed by research, teaching, training and seminars, and continuing education. The results of the comparison of the self-development needs of academic personnel classified by personal factors found that academic personnel with different family status and educational level had statistically different needs for self-development at 0.05 level. For policy recommendations, it was found that universities should allocate sufficient scholarships to support overseas study and should allocate appropriate time for academic performance to personnel.

Keywords: Needs for Self-Development; Academic Title Development; Academic Staff

บทนำ (Introduction)

การพัฒนาทรัพยากรบุคคลทางการศึกษาไม่ว่าจะในภาคเอกชนหรือภาครัฐก็ดี มีเป้าหมายหลักโดยมุ่งหวังให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมของผู้ปฏิบัติงานตามที่องค์กรต้องการ ถือว่าเป็นเครื่องมือในการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถเหมาะสมต่อตำแหน่งหน้าที่และตื่นตัวตลอดเวลาในการเรียนรู้เพื่อปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง การพัฒนาทรัพยากรบุคคลจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่องค์กรต่าง ๆ กำลังให้ความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาบุคลากรมีความสำคัญทั้งต่อตัวเองและต่อองค์กร ซึ่งความสำคัญต่อตัวเอง ได้แก่ การได้รับความรู้ ความคิดใหม่ ๆ ทันต่อความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี สามารถเพิ่มพูนความรู้ และทักษะในการปฏิบัติงานให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพสูงขึ้น ทั้งเป็นการสนองความต้องการที่ก้าวหน้าของบุคลากร ส่วนในความสำคัญขององค์กร ได้แก่ การเพิ่มผลผลิตขององค์กรและทำให้องค์กรได้ผู้ปฏิบัติงานที่มีคุณภาพ และสามารถพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ อันเป็นกลยุทธ์หนึ่งที่สามารถสร้างความได้เปรียบเชิงการแข่งขันขององค์กร อีกทั้งรัฐบาลยังกำหนด Model Thailand 4.0 ที่มุ่งตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วและการ

แข่งขันที่รุนแรง โดยกำหนดให้มหาวิทยาลัยมีบทบาทตอบสนองนโยบาย Thailand 4.0 ที่มีภารกิจหลักคือ สร้างคนให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีคุณภาพและตรงกับความต้องการของสังคม สร้างความรู้เพื่อใช้ความรู้ในการสร้างคนให้เป็นคนคิดเก่ง สร้างนวัตกรรมโดยต่อยอดจากงานวิจัยหรือจากจินตนาการโดยเกี่ยวข้องกับองค์ความรู้ การผลิตบัณฑิตในสาขาวิชาต่าง ๆ เพื่อให้พร้อมทำงานทันทีที่สำเร็จการศึกษา (กมลรัตน์ แสนใจงาม, 2557; บุญส่ง ลีละชาต, 2559; นิภาพรณ เจนสันติกุล, 2561) นอกจากนี้การที่บุคลากรสายวิชาการเป็นบุคลากรสำคัญที่ผลิตบัณฑิตแล้ว ยังต้องมีวิธีการพัฒนาตนเองให้ถึงเป้าหมายสูงสุด คือ การเพิ่มพูนความรู้ ความชำนาญงาน และทัศนคติของตนให้เหมาะสมกับการปฏิบัติงาน เพื่อให้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในทางที่สอดคล้องกับหน่วยงาน โดยการพัฒนา มีหลายวิธี ด้วยกัน เช่น การศึกษาต่อ การฝึกอบรมและสัมมนา การวิจัยและเขียนตำรา การเผยแพร่ ข่าวสารทางวิชาการ และการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการ เป็นต้น ซึ่งวิธีดังกล่าวก็ย่อมขึ้นอยู่กับความต้องการหรือความถนัดของแต่ละคน (ประวีณา คาไซ และณลินี พานสายตา, 2559)

สถาบันอุดมศึกษาจึงเป็นหน่วยงานที่สำคัญยิ่งต่อการผลักดันเพื่อการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของประเทศไทย โดยคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้ดำเนินการจัดทำมาตรฐานสถาบันอุดมศึกษาเพื่อนำไปสู่การพัฒนา ลงวันที่ 24 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554 ประกอบด้วยมาตรฐานด้านการดำเนินการตามภารกิจของสถาบันอุดมศึกษา โดยกำหนดเป้าหมายของกรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว เมื่อสิ้นสุดแผนในปี พ.ศ. 2565 คือ การยกระดับคุณภาพอุดมศึกษาไทย เพื่อผลิตและพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาที่มีคุณภาพ เพื่อพัฒนาศักยภาพอุดมศึกษา เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในโลกาภิวัตน์ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2552) ดังนั้น มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี จึงได้มีการจัดทำนโยบายสนับสนุนการพัฒนาตนเองของบุคลากรหลายนโยบาย อาทิเช่น แผนพัฒนาบุคลากรรายบุคคลประจำปี และสร้างหลักสูตรฝึกอบรม (In-house Training) และส่งบุคลากรฝึกอบรมภายนอกองค์กร (External Training) สนับสนุน และจัดทำงบประมาณให้บุคลากรอบรม/สัมมนา/ประชุมภายนอกองค์กร รวมถึงแผนการให้ทุนเพื่อศึกษาต่อประจำปีแก่บุคลากรทั้งระดับปริญญาโทและปริญญาเอก เป็นต้น

แต่อย่างไรก็ตาม ก็ยังประสบปัญหาคือบุคลากรไม่ได้รับการพัฒนาตนเองเท่าที่ควร ซึ่งเกิดจากปัญหาและอุปสรรคในเรื่องของเวลา เนื่องจากภารกิจหลักของบุคลากรสายวิชาการในปัจจุบันประกอบไปด้วย งานสอน งานวิจัย งานบริการวิชาการ งานทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ซึ่งได้รับมอบหมายภาระงานมาจากผู้บังคับบัญชา จึงทำให้ไม่มีเวลาในการพัฒนาตนเอง หรือเข้ารับการพัฒนา ซึ่งส่งผลกระทบต่อจำนวนผู้จบปริญญาเอก จำนวนผู้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการ และจำนวนผลงานตีพิมพ์ยังไม่เป็นไปตามเป้าหมาย ซึ่งการตอบสนองนโยบายและแผนการพัฒนาของมหาวิทยาลัยจะต้องเป็นภารกิจหลักของสถาบัน และด้านการสอนถือเป็นหัวใจสำคัญที่ในการผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพ มหาวิทยาลัยได้ถือว่าการที่มีบัณฑิตจะมีคุณภาพนั้นต้องขึ้นอยู่กับอาจารย์ที่มีคุณภาพ มีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญในศาสตร์ และคุณวุฒิที่เหมาะสมซึ่งจำเป็น

จะต้องมีการปรับเปลี่ยน และแสวงหาความรู้แก่การพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา และสามารถยกระดับมาตรฐานทางการศึกษาของสถาบันให้มีชื่อเสียงยิ่งขึ้นเป็นที่ยอมรับในสังคม (ก่องเกียรติ รัชธรรม, 2555) การพัฒนาบุคลากรสายวิชาการจึงเป็นวิธีที่จะช่วยเพิ่มพูนความรู้ความสามารถและทักษะในการปฏิบัติงานให้ได้ผลดี ทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผล การเปิดโอกาสให้บุคลากรสายวิชาการมีเสรีภาพในการคิด มีโอกาสพัฒนาคุณภาพผลงาน รวมทั้งการพัฒนาศักยภาพในการนำหลักสูตรไปใช้ในการเพิ่มพูนความรู้ความสามารถในวิชาที่สอน สามารถพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความสนใจ ความต้องการและระดับพัฒนาการของผู้เรียนด้วยเทคนิควิธีที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (เพชรพลัย ธีระฉัตรพงศ์ และปัญญพัชรกร บุญพร้อม, 2558)

จากความสำคัญและปัญหาดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะทำการศึกษาค้นคว้าความต้องการในการพัฒนาตนเองของบุคลากรสายวิชาการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี เพื่อนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการจัดทำแผนการพัฒนาบุคลากรสายวิชาการให้สอดคล้องกับนโยบายของมหาวิทยาลัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อฝ่ายงานบุคลากรของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี และพัฒนาปรับปรุงกระบวนการในการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรและความก้าวหน้าในสายอาชีพมุ่งไปสู่องค์กรคุณภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาความต้องการในการพัฒนาตนเองของบุคลากรสายวิชาการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบความต้องการในการพัฒนาตนเองของบุคลากรสายวิชาการมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรีตามลักษณะปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการส่งเสริมต้องการในการพัฒนาตนเองของบุคลากรสายวิชาการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

สมมติฐานการวิจัย (Hypothesis)

บุคลากรสายวิชาการที่มีสถานภาพบุคคล (เพศ อายุ สถานภาพ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ การปฏิบัติงาน คณะที่สังกัด และรายได้) ที่แตกต่างกัน มีความต้องการในการพัฒนาตนเองแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้การวิจัยครั้งนี้ คือ บุคลากรสายวิชาการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรีจำนวนทั้งสิ้น 1,104 คน (ข้อมูลจากกองบริหารงานบุคคล ณ วันที่ 1 เมษายน 2563)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือบุคลากรสายวิชาการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี จำนวนทั้งสิ้น 400 คน โดยใช้สูตรการคำนวณกลุ่มตัวอย่างของ ยามาเน่ (Yamane,

1973 : 725-729) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 และขนาดความคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$ และสัมประสิทธิ์ความผันแปรเท่ากับ 0.05 จากประชากรทั้งสิ้น 1,104 คน จะได้กลุ่มตัวอย่าง 399.64 คน ผู้วิจัยจึงเก็บข้อมูลด้วยกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน

ในการวิจัยครั้งนี้ มีหลักในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อมาเป็นตัวแทนในการศึกษา โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) ดังนี้

ขั้นที่ 1 ใช้วิธีการสุ่มแบบโควตา (Quota Sampling) โดยในการวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีเปรียบเทียบหาสัดส่วนตามจำนวนบุคลากรสายวิชาการของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี แบ่งออกเป็น 11 คณะ 1 วิทยาลัย ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ลำดับ	ชื่อหน่วยงาน	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1	คณะศิลปศาสตร์	110	40
2	คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม	107	40
3	คณะเทคโนโลยีการเกษตร	92	33
4	คณะวิศวกรรมศาสตร์	205	75
5	คณะบริหารธุรกิจ	98	35
6	คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์	51	18
7	คณะศิลปกรรมศาสตร์	144	52
8	คณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน	51	18
9	คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	124	45
10	คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์	61	22
11	คณะพยาบาลศาสตร์	27	10
12	วิทยาลัยการแพทย์แผนไทย	34	12
รวม		1,104	400.00

ขั้นที่ 2 เพื่อความสะดวกในการเก็บข้อมูลคณะฯ ผู้วิจัยจึงใช้กลุ่ม ตัวอย่าง 400 คน โดยการสุ่มตัวอย่างตามสะดวก (Convenience Sampling) ตามจำนวนโควตาที่ได้กำหนดไว้

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เป็นแบบสอบถาม เกี่ยวกับความต้องการในการพัฒนาตนเองของบุคลากรสายวิชาการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี เป็นคำถามให้เลือกตอบ โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของลิเคิร์ท (Rating Scale) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.00 ทุกข้อ และมีความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .92

3. การวิเคราะห์ข้อมูล และการนำเสนอข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติและสถิติที่ใช้คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนการทดสอบสมมติฐาน วิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลด้วย ค่าที (Independent Sample: t-test) และค่าเอฟ เพื่อวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis OfVariance: F-test)

ผลการวิจัย (Results)

การวิจัยเรื่อง “การศึกษาความต้องการในการพัฒนาตนเองของบุคลากรสายวิชาการมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี” ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า บุคลากรสายวิชาการส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 57.00 และเพศชาย ร้อยละ 43.00 มีอายุระหว่าง 36 - 45 ปี ร้อยละ 39.25 มีสถานภาพทางครอบครัวส่วนใหญ่อยู่ในสถานะโสด ร้อยละ 57.50 มีการศึกษาระดับปริญญาโทหรือเทียบเท่า ร้อยละ 61.50 มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมากกว่า 10 ปี ขึ้นไป ร้อยละ 49.00 มีรายได้ 45,001 บาทขึ้นไป ร้อยละ 24.00 สังกัดคณะวิศวกรรมศาสตร์ ร้อยละ 18.75

2. ผลการวิเคราะห์การศึกษาความต้องการในการพัฒนาตนเองของบุคลากรสายวิชาการมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี พบว่า บุคลากรสายวิชาการมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี มีความต้องการการพัฒนาตนเองในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการ รองลงมาด้านการวิจัย ด้านการสอน ด้านการฝึกอบรมและสัมมนา และด้านการศึกษาต่อ

2.1 ด้านการศึกษาต่อ พบว่า บุคลากรสายวิชาการมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี มีความต้องการการพัฒนาตนเองด้านการศึกษาต่อในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ต้องการให้มหาวิทยาลัยจัดสรรทุน สำหรับการศึกษาต่ออย่างเหมาะสม รองลงมาต้องการให้คณะที่สังกัดส่งเสริมการศึกษาต่อเพื่อพัฒนาตนเอง ต้องการให้มหาวิทยาลัยส่งเสริมและสนับสนุนให้ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นทั้งในประเทศและต่างประเทศ ต้องการศึกษาต่อในหลักสูตรที่สัมพันธ์กับสาขาวิชาที่สอน ต้องการศึกษาต่อในหลักสูตรระยะสั้น ต้องการศึกษาหลักสูตรที่ตนเองสนใจ แม้จะไม่เกี่ยวข้องกับวิชาที่สอน ต้องการศึกษาต่อด้วยระบบทางไกลที่รัฐและเอกชนจัดขึ้นโดยไม่ต้องเข้าชั้นเรียน ต้องการลาศึกษาต่อภายในประเทศโดยใช้เวลาในราชการในวันจันทร์ – ศุกร์ ต้องการศึกษาต่อนอกประเทศโดยไม่ต้องเข้าชั้นเรียน และต้องการศึกษาต่อภายในประเทศโดยใช้เวลานอกเวลาราชการในวันเสาร์ – อาทิตย์

2.2 ด้านการสอน พบว่า บุคลากรสายวิชาการมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี มีความต้องการการพัฒนาตนเองด้านการสอน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ต้องการให้มหาวิทยาลัยสนับสนุนงบประมาณในการจัดซื้อหนังสือ สื่อ อุปกรณ์ที่นำมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนและศึกษาค้นคว้าเพื่อจัดทำผลงานทาง

วิชาการ รองลงมาต้องการให้มหาวิทยาลัยส่งเสริมให้มีการพัฒนาทางสมรรถนะทางเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน ต้องการให้มหาวิทยาลัยสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาความรู้ด้านการวางแผนการจัดการเรียนการสอน การดำเนินการสอน และการวัดผลและประเมินผลอย่างเพียงพอ ต้องการให้มหาวิทยาลัยส่งเสริม สนับสนุนจัดกิจกรรม การเข้าชั้นเรียนที่สามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์กับเพื่อน ต้องการพัฒนาความรู้ความเข้าใจในหลักสูตร เนื้อหาวิชา ที่สอน และการวัดประเมินผลเป็นอย่างดี ต้องการให้มหาวิทยาลัยวิเคราะห์แผนพัฒนาตนเองรายบุคคลในการพัฒนาตนเองของสายวิชาการในทิศทางเดียวกัน และต้องการให้มหาวิทยาลัยมีนโยบายลดภาระงานสอน เพื่อให้มีเวลาในการเตรียมการสอน

2.3 ด้านการฝึกอบรมและสัมมนา พบว่า บุคลากรสายวิชาการมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี มีความต้องการการพัฒนาตนเอง ด้านการฝึกอบรมและสัมมนา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ต้องการเข้ารับการฝึกอบรมในหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาที่สอนอย่างต่อเนื่อง รองลงมาต้องการให้มหาวิทยาลัยส่งอาจารย์ไปอบรมและสัมมนาในต่างประเทศ ต้องการฝึกอบรมด้านเทคนิคการสอนใหม่ ๆ เกี่ยวกับการเรียนการสอน ต้องการฝึกอบรมเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสื่อการสอน ต้องการเข้ารับการฝึกอบรมและสัมมนาในหัวข้อที่ตรงกับแผนพัฒนารายบุคคล IDP ต้องการฝึกอบรมเกี่ยวกับภาษาต่างประเทศ ต้องการฝึกอบรมเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนการสอน ต้องการให้คณะที่สังกัดหมุนเวียนการจัดอบรมอย่างต่อเนื่อง ต้องการให้มหาวิทยาลัยมีการติดตามและประเมินผลหลังการฝึกอบรมและสัมมนา ต้องการฝึกอบรมเทคนิควิธีการให้บริการวิชาการแก่สังคม ต้องการนำผลงานด้านการอบรมและสัมมนาในการพิจารณาความดีความชอบในการเลื่อนขั้นเงินเดือน และต้องการฝึกอบรมเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน

2.4 ด้านการวิจัย พบว่า บุคลากรสายวิชาการมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี มีความต้องการการพัฒนาตนเอง ด้านการวิจัย ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ต้องการความสะดวกและรวดเร็วในการเบิกงบประมาณในการทำวิจัย รองลงมาต้องการให้มหาวิทยาลัยสนับสนุนงบประมาณในการทำวิจัยอย่างเพียงพอ ต้องการเวลาในการทำวิจัยอย่างเพียงพอเพื่อค้นหาข้อมูล ต้องการทำวิจัยเพื่อความก้าวหน้าในงานอาชีพ ต้องการให้จัดหาผู้เชี่ยวชาญด้านการทำวิจัยเพื่อให้คำปรึกษาในการทำวิจัย ต้องการให้มหาวิทยาลัยสนับสนุน สื่อ อุปกรณ์ แหล่งค้นคว้าความรู้ในงานวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ต้องการสถานที่และเทคโนโลยีเพื่อความสะดวกในการทำวิจัย ต้องการเรียนรู้การในวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน ต้องการให้มีการประชุมวิชาการและการนำเสนอผลการวิจัย และต้องการเรียนรู้ทักษะการทำงานวิจัยจากระบบพี่เลี้ยง

2.5 ด้านการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการ พบว่า บุคลากรสายวิชาการมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี มีความต้องการการพัฒนาตนเอง ด้านการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้

ต้องการให้มหาวิทยาลัยจัดการหาแหล่งข้อมูลให้มีประสิทธิภาพและทันสมัยเพื่อความสะดวกในการค้นคว้า รongลงมาต้องการให้มหาวิทยาลัยอนุมัติการลาเพื่อผลิตผลงานทางวิชาการ งานวิจัย เพื่อการขอเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการอย่างมีประสิทธิภาพ ต้องการให้มหาวิทยาลัยสนับสนุนให้อาจารย์นำตำราที่เขียนขึ้นออกเผยแพร่ และจัดหาแหล่งจำหน่ายตำราทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ต้องการให้มหาวิทยาลัยสนับสนุนการจัดพิมพ์ เผยแพร่ผลงาน งานวิจัยและเอกสารตำรา ต้องการการพัฒนาจัดทำตำราผลงานทางวิชาการมีความต่อเนื่อง ต้องการให้มหาวิทยาลัยชี้แจงการบริหารจัดการเกี่ยวกับขั้นตอนการขอตำแหน่งทางวิชาการอย่างมีประสิทธิภาพ ต้องการทราบระเบียบแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการทำผลงานวิชาการเพื่อการเข้ารับการประเมินในตำแหน่งที่สูงขึ้น ต้องการที่ปรึกษาอบรมเพื่อเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการ ต้องการให้มหาวิทยาลัยจัดคณะกรรมการ ผู้เชี่ยวชาญ ในการให้คำปรึกษาเมื่อมีปัญหา และต้องการให้มหาวิทยาลัยลดภาระงานด้านต่าง ๆ เพื่อให้มีเวลาในการสร้างผลงานด้านวิชาการ

3. ผลการศึกษาข้อเสนอแนะอื่น ๆ พบว่า บุคลากรสายวิชาการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ได้เสนอแนะความต้องการในการพัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ ไว้ว่า อยากให้มหาวิทยาลัยมีทุนสนับสนุนการศึกษาต่อในต่างประเทศอย่างเพียงพอและเปิดโอกาสให้ศึกษาต่อจนครบระยะเวลาการเรียนในระดับปริญญาเอก ควบลดภาระงานด้านอื่น ๆ เพื่อเพิ่มเวลาสอนอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ควรให้อบรมทั้งในประเทศและต่างประเทศ ควรมีการจัดสรรเวลาเพื่อให้มีเวลาในการทำวิจัยอย่างต่อเนื่อง ในการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการควรมีการจัดระบบพี่เลี้ยง

4. ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยทางประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันไม่มีผลต่อความต้องการการพัฒนาตนเองของบุคลากรสายวิชาการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ได้แก่ เพศ อายุ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน รายได้ หน่วยงานที่สังกัด ส่วนปัจจัยประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันมีผลต่อความต้องการการพัฒนาตนเองของบุคลากรสายวิชาการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ สถานภาพทางครอบครัว และระดับการศึกษา

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

บุคลากรสายวิชาการสายวิชาการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี มีความต้องการพัฒนาตนเองใน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการศึกษาต่อด้านการสอน ด้านการฝึกอบรมและสัมมนา ด้านการวิจัยและด้านการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการ ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่าวิธีการพัฒนาบุคลากรทั้ง 5 ด้านนี้ บุคลากรมีความต้องการในการพัฒนาตนเองในระดับมาก และเป็นวิธีการพัฒนาที่เป็นไปตามนโยบายมหาวิทยาลัยด้านการพัฒนาสมรรถนะรายบุคคล จึงนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. **ด้านการศึกษาต่อ** พบว่า บุคลากรสายวิชาการมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี มีความต้องการการพัฒนาตนเองด้านการศึกษาต่อในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ

พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอันดับแรก คือ ต้องการให้มหาวิทยาลัยจัดสรรทุน สำหรับการศึกษาต่ออย่างเหมาะสม รองลงมา คือ ต้องการให้คณะที่สังกัดส่งเสริมการศึกษาต่อเพื่อพัฒนาตนเองทั้งนี้อาจเป็นเพราะการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้ และนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ดังนั้น บุคลากรสายวิชาการเป็นผู้ถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่ผู้เรียน ต้องมีการพัฒนาเพิ่มพูนความรู้อยู่เสมอ เพื่อนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาต่อมาพัฒนาการเรียนการสอนให้ทันสมัยเท่าทันการเปลี่ยนแปลง และมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ กองเกียรติ รักษาธรรม, เพ็ญศรี เศรษฐวงศ์ และสมบุญ สิริวงค์ (2556) ที่กล่าวว่า การศึกษาต่อเป็นความจำเป็นที่อาจารย์ต้องพัฒนาตนเอง เนื่องจาก การศึกษาหลักสูตรที่ตรงกับสาขาเพื่อเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์สามารถนำมาถ่ายทอดให้กับนิสิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ มหาวิทยาลัยจึงควรกำหนดมีนโยบายส่งเสริมการศึกษาต่อแก่อาจารย์ของมหาวิทยาลัยอย่างชัดเจน เพื่อให้อาจารย์ยึดถือเป็นแนวทางในการพัฒนาตนเอง โดยมหาวิทยาลัยสนับสนุนงบประมาณในการศึกษาต่อทั้งหลักสูตร และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เปรมฤดี กิ่งแสง (2553) ที่พบว่า อาจารย์มหาวิทยาลัยสยามมีความต้องการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับมากในด้านการศึกษาต่อทั้งนี้อาจเนื่องจากมหาวิทยาลัยมีนโยบายส่งเสริมการศึกษาต่อแก่อาจารย์ของมหาวิทยาลัย อย่างชัดเจนรวมถึงมีการสนับสนุนงบประมาณในการศึกษาต่อ เพื่อเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์

2. ด้านการสอน พบว่า บุคลากรสายวิชาการมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี มีความต้องการการพัฒนาตนเองด้านการสอน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ต้องการให้มหาวิทยาลัยสนับสนุนงบประมาณในการจัดซื้อหนังสือ สื่อ อุปกรณ์ที่นำมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนและศึกษาค้นคว้าเพื่อจัดทำผลงานทางวิชาการ รองลงมา ต้องการให้มหาวิทยาลัยส่งเสริมให้มีการพัฒนาทางสมรรถนะทางเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการที่มหาวิทยาลัยมีการสนับสนุนด้านหนังสือ สื่อ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่อการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากจะช่วยให้บุคลากรสายวิชาการสามารถใช้และเข้าถึงสื่ออุปกรณ์ต่าง ๆ ได้อย่างสะดวก และเอื้อต่อสภาพการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพจะทำให้เกิดความมุ่งมั่นในการจัดทำผลงานวิชาการมากขึ้น อันเนื่องจากความพร้อมของหน่วยสนับสนุนบริการสื่อการสอน เช่น สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ ห้องสมุดคณะ ที่ให้บริการแหล่งเรียนรู้ และการเข้าถึงข้อมูลทางวิชาการ เพื่อนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนและการทำผลงานวิชาการและวิจัย รวมไปถึงการจัดการอบรมเทคโนโลยีที่ใช้ในการเรียนการสอนทั้งแบบออฟไลน์ และออนไลน์ ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ นรภัทร อิมพานิช (2559) ที่กล่าวว่าภารกิจหลักของหน่วยงานส่งเสริมประสิทธิภาพการเรียนการสอน ควรให้ความสำคัญต่อการสนองความต้องการของอาจารย์ในมหาวิทยาลัย โดยจัดตั้งหน่วยผลิตและให้บริการสื่อการสอนที่ส่งเสริมในเรื่องการใช้สื่อประกอบการสอน กับการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสื่อการสอน รวมไปถึงการพัฒนาคุณภาพของห้องสมุด ที่มีระบบสืบค้นที่สะดวกรวดเร็ว มีตำราเอกสารที่ทันสมัย มีการแจ้งรายชื่อหนังสือใหม่ ๆ ที่จัดซื้อเข้าห้องสมุดแก่ผู้ใช้บริการ ตลอดจนนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมทาง

การศึกษามาใช้ประโยชน์ได้อย่างแท้จริง อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทรเพ็ญ มินคร (2557) ที่พบว่า ปัจจัยที่มีความเข้มข้นในการทำนายสูงสุดนั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสนับสนุนส่งเสริมจากมหาวิทยาลัยส่งผลต่อการพัฒนาทางด้านวิชาการของอาจารย์เพิ่มขึ้น ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การที่อาจารย์ได้รับการสนับสนุนส่งเสริมจากทางมหาวิทยาลัย ได้แก่ การจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนการสอนและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ภายในมหาวิทยาลัยงานวิจัยของ ไสริยา สุภาพผล และวรรณภา ลือกิตินันท์ (2560) ที่พบว่า แนวทางการส่งเสริม สนับสนุนของมหาวิทยาลัยในการมุ่งใจเพื่อให้บุคลากรสายวิชาการทำตำแหน่งทางวิชาการ คือ การการสนับสนุนทางด้านอุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวก และแหล่งค้นคว้าทางวิชาการเช่นห้องเฉพาะทางผลงานทางวิชาการ คอมพิวเตอร์ ปริ้นเตอร์ เครื่องถ่ายเอกสาร ฯลฯ และแหล่งข้อมูลทางวิชาการที่มีใหม่ ๆ โดยเป็นข้อมูลทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ก่องเกียรติ รักษัธธรรม, เพ็ญศรี เศรษฐวงศ์ และสมบูรณ์ สุริยวงศ์ (2556) ที่พบว่า อาจารย์มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิตมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาตนเองด้านการสอนในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะต้องการพัฒนาความรู้ความเข้าใจในการหลักสูตรและเนื้อหาวิชาที่สอน

3. ด้านการฝึกอบรมและสัมมนา พบว่า บุคลากรสายวิชาการมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี มีความต้องการการพัฒนาตนเอง ด้านการฝึกอบรมและสัมมนา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ต้องการเข้ารับการฝึกอบรมในหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาที่สอนอย่างต่อเนื่อง รองลงมาต้องการให้มหาวิทยาลัยส่งอาจารย์ไปอบรมและสัมมนาในต่างประเทศทั้งนี้ อาจเป็นเพราะบุคลากรสายวิชาการต้องการนำความรู้ที่ได้จากการอบรมสัมมนามาต่อยอดความรู้ของตนเอง และประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอน เนื่องจาก การพัฒนาตนเองด้วยการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการจะทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ ๆ ตลอดจนสร้างทักษะต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงาน และวิทยาการใหม่ ๆ ที่ได้รับจากสถาบันหรือหน่วยงานที่จัดฝึกอบรมทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ อัจฉรา หล่อตระกูล (2560) ที่กล่าวว่า การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ เป็นรูปแบบการพัฒนาที่เหมาะสม เพราะจะทำให้ผู้รับการพัฒนารู้ได้เรียนรู้จากการฟังและการปฏิบัติจริงอย่างถูกต้องและเกิดประโยชน์สูงสุด และยังเป็นกระบวนการเพิ่มพูนความรู้ และทักษะให้แก่ผู้เข้ารับการอบรมเพื่อการพัฒนาตนเอง นำไปเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของตน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประวีณา คาไซ และณลินี พานสายตา (2559) ที่พบว่า บุคลากรสายวิชาการ (อาจารย์) ของวิทยาลัยดุสิตธานี มีความต้องการในการพัฒนาการฝึกอบรมอยู่ในระดับมาก เนื่องจาก ความต้องการในการฝึกอบรมและการพัฒนาทุกด้าน มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังที่มีต่อความก้าวหน้าในสายอาชีพของอาจารย์วิทยาลัยดุสิตธานี

4. ด้านการวิจัย พบว่า บุคลากรสายวิชาการมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี มีความต้องการการพัฒนาตนเอง ด้านการวิจัย ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ต้องการความสะดวกและรวดเร็วในการเบิกงบประมาณในการทำวิจัย รองลงมา คือ ต้องการให้มหาวิทยาลัยสนับสนุนงบประมาณในการทำวิจัยอย่างเพียงพอทั้งนี้อาจเป็น

เพราะการทำวิจัยจะช่วยพัฒนาความรู้ความสามารถของบุคลากรสายวิชาการได้อย่างเต็มที่ ด้วยกระบวนการวิจัยจะช่วยพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ ได้ทำวิจัยในสาขาที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนทำให้ผู้วิจัยสามารถพัฒนาความรู้ความสามารถเฉพาะด้าน นำผลการวิจัยมาใช้แก้ปัญหา หรือเสนอแนวทางต่าง ๆ เพื่อพัฒนาสิ่งที่ศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ทั้งต่อตนเอง หน่วยงาน และสังคม อีกทั้ง สามารถนำมาพัฒนาเป็นผลงานทางวิชาการเพื่อการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการที่สูงขึ้น จึงทำให้บุคลากรมีความต้องการพัฒนาตนเองด้านวิจัยมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวรรณ พรหมเขต (2558) ที่พบว่า บุคลากรสายวิชาการที่ปฏิบัติงานด้านการสอนในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัยมีแรงจูงใจในการพัฒนาตนเองด้านการทำวิจัยระดับมากเป็นลำดับแรกคือ ด้านความสำเร็จในอาชีพ ส่วนผลการวิจัยที่พบว่า บุคลากรสายวิชาการมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ต้องการความสะดวกและรวดเร็วในการเบิกงบประมาณในการทำวิจัยและต้องการให้มหาวิทยาลัยสนับสนุนงบประมาณในการทำวิจัยอย่างเพียงพอ ทั้งนี้ เนื่องจากการทำวิจัยยังมีปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่ทำให้การทำวิจัยไม่ราบรื่นหรือไม่ประสบผลสำเร็จ โดยเฉพาะในเรื่องของการเบิกจ่ายงบประมาณที่ล่าช้า ทำให้การดำเนินการวิจัยดำเนินการต่อไม่ได้ ต้องชะลอไว้ และเงินทุนที่ได้รับการสนับสนุนไม่เหมาะสมเพียงพอกับงานวิจัยที่ดำเนินการ ดังนั้น บุคลากรสายวิชาการจึงมีความต้องการให้มหาวิทยาลัยสนับสนุนทุนวิจัย หรือประชาสัมพันธ์แหล่งทุนทางวิจัยให้ทั่วถึง ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ ทิพย์วัลย์ ศรีพรม (2554) ที่พบว่า เงินทุนอุดหนุนการทำวิจัยนับได้ว่ามีความสำคัญต่อการทำวิจัยให้ประสบผลสำเร็จ อันเนื่องมาจากการดำเนินการวิจัยเรื่องหนึ่ง ๆ ย่อมต้องเสียค่าใช้จ่ายสูง ดังนั้น เงินจึงเป็นปัจจัยสำคัญมากในการจูงใจให้อาจารย์ทำงานวิจัยหน่วยงานควรมีการจัดหาแหล่งทุนและสนับสนุนเงินทุนการทำวิจัยให้กับอาจารย์ ซึ่งอาจจะเป็นงบประมาณจากหน่วยงานภายนอกหรือหน่วยงานภายใน อีกทั้งประชาสัมพันธ์เรื่อง การขอทุนวิจัยในแต่ละปีให้ทั่วถึง มีการจัดสรรเงินทุนให้อาจารย์เพื่อทำงานวิจัยในหัวข้อที่อาจารย์พอใจ รวมถึงการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ความรู้และประสบการณ์ในการเบิกจ่ายเงินตามระเบียบราชการและสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุทธิพร สายทอง และชนิดาภา สายทอง (2560) ที่เสนอแนวทางไว้ว่า มหาวิทยาลัยควรสนับสนุนอาจารย์ให้เข้าถึงแหล่งทุนวิจัย รวมทั้งกำหนดแนวทางการพัฒนางานวิจัย นโยบายและทิศทางการสนับสนุนงานวิจัยของหน่วยงานให้ชัดเจน

5. ด้านการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการ พบว่า บุคลากรสายวิชาการมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี มีความต้องการการพัฒนาตนเอง ด้านการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด พิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ต้องการให้มหาวิทยาลัยจัดการหาแหล่งข้อมูลให้มีประสิทธิภาพและทันสมัยเพื่อความสะดวกในการค้นคว้า รongลงมาต้องการให้มหาวิทยาลัยอนุมัติการลาเพื่อผลิตผลงานทางวิชาการ งานวิจัย เพื่อการขอเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการอย่างมีประสิทธิภาพทั้งนี้ อาจเป็นเพราะมหาวิทยาลัยมีการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการขอกำหนดตำแหน่งทางวิชาการอย่างชัดเจน เหมาะสม รวมไปถึงการสนับสนุนแหล่งค้นคว้าวิจัย เพื่อให้อาจารย์ได้เข้ามาศึกษาค้นคว้าเพื่อทำผลงานวิชาการได้อย่างสะดวก จึงสร้างทัศนคติที่ดีและเกิด

แรงจูงใจให้อาจารย์ผลิตผลงานทางวิชาการ เห็นคุณค่า ให้ความสำคัญ พร้อมทั้งจะเสียสละเวลาในการทำผลงานและตั้งใจทำผลงานทางวิชาการเพื่อขอตำแหน่งทางวิชาการ ประกอบกับความก้าวหน้าทางวิชาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤษฎา วัฒนศักดิ์, กรองทิพย์ นาวิเชตร, วรสิทธิ์ รัตนวราหะ และมานะ สีนิจวงษานนท์ (2561) ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า มหาวิทยาลัยมีการนำนโยบายมาปฏิบัติและเอื้อให้อาจารย์ผลิตและพัฒนาผลงานทางวิชาการ ตลอดจนควรได้มีการจูงใจด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้อาจารย์เห็นความสำคัญของการเสนอขอตำแหน่งทางวิชาการ ซึ่งต้องสร้างบรรยากาศองค์การในมหาวิทยาลัย ตลอดจนสภาพแวดล้อมทางวิชาการภายในมหาวิทยาลัยให้เอื้อต่อการขอตำแหน่งทางวิชาการของอาจารย์ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ โสรยา สุภาพล และวรรณภา ลือภิตินันท์ (2560) ที่ได้เสนอแนวทางไว้ว่า มหาวิทยาลัยควรสนับสนุนแหล่งค้นคว้าทางวิชาการเช่นแหล่งข้อมูลทางวิชาการที่มีใหม่ ๆ โดยเป็นข้อมูลทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ และงานวิจัยของทิพย์วัลย์ ศรีพรหม (2554) ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า หน่วยงานควรลดภาระงานสอนและภาระงานอื่นลงให้เหมาะสมเพื่อให้อาจารย์มีเวลาได้ทำงานวิจัย และควรจัดสรรเวลาเพื่อให้อาจารย์ได้ทำงานวิจัย รวมถึงการสนับสนุนให้เวลาในการไปศึกษาค้นคว้างานวิจัยเพิ่มเติมที่เพียงพอที่ทำให้งานวิจัยเสร็จสมบูรณ์

6. ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันมีความต้องการการพัฒนาตนเองของบุคลากรสายวิชาการแตกต่างกัน ได้แก่ สถานภาพทางครอบครัว และระดับการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณารายด้าน สรุปได้ดังนี้

6.1 บุคลากรสายวิชาการที่มีสถานภาพทางครอบครัวแตกต่างกันมีความต้องการพัฒนาตนเอง ด้านการฝึกอบรมและสัมมนาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 การที่บุคลากรสายวิชาการที่มีสถานภาพทางครอบครัว และระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีความต้องการในการพัฒนาตนเองแตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้ที่มีสถานภาพโสดย่อมมีเวลามากกว่าผู้ที่มีการสมรส เนื่องจากมีภาระเรื่องการดูแลบุตร สามี ภรรยาทำให้มีเวลาในการทุ่มเทให้กับผลงานวิชาการได้น้อยกว่า ทำให้เกิดความท้อใจในการทำผลงาน ซึ่งต่างกับผู้ที่มีสถานภาพโสดสามารถที่จะทุ่มเทเวลาในการทำผลงานได้อย่างเต็มที่ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวรรณ พรหมเขต (2558) ที่พบว่า สถานภาพการสมรสที่ต่างกันของบุคคลที่ปฏิบัติงานด้านการสอนมีความต้องการในการพัฒนาตนเองแตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากบุคลากรสายวิชาการย่อมมีหน้าที่ภาระความรับผิดชอบด้านครอบครัวที่แตกต่างกันเช่น บุคลากรสายวิชาการที่มีสถานภาพสมรสจะมีความต้องการที่แบ่งเป็น 2 ประเด็น คือ การมีหน้าที่การงานดี และมีเวลาให้กับครอบครัว ส่วนบุคลากรสายวิชาการที่มีสถานภาพโสดหรือหย่าร้างมักที่จะมุ่งมั่นในหน้าที่การงานเพื่อชดเชยสิ่งขาดไปในชีวิต ดังนั้นบุคลากรที่มีสถานภาพโสดหรือหย่าร้างมักมีโอกาสร่างงานวิจัยและประสบความสำเร็จในหน้าที่งานได้อย่างรวดเร็ว

6.2 บุคลากรสายวิชาการที่มีการศึกษาแตกต่างกันมีความต้องการการพัฒนาตนเองด้านการสอนด้านการฝึกอบรมและสัมมนา ด้านการวิจัย ด้านการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้ ผู้ที่จบการศึกษาระดับปริญญาเอกมีความต้องการ

พัฒนาตนเองสูงกว่าผู้ที่จบการศึกษาระดับปริญญาโท อาจเนื่องจาก ผู้จบการศึกษาระดับปริญญาเอกสามารถขอตำแหน่งทางวิชาการได้ในระยะเวลาที่รวดเร็วกว่า คือ ปฏิบัติงานและผ่านการทดลองงานในระยะเวลา 1 ปี จึงสามารถเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการได้ และด้วยมีเงินเดือนที่สูงกว่าจึงมีโอกาสเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการได้มากกว่า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เปรมฤดี กิ่งแสง (2553) ที่พบว่า อาจารย์มหาวิทยาลัยรังสิต จังหวัดปทุมธานีที่มีวุฒิการศึกษาแตกต่างกัน มีความต้องการการพัฒนาตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะวุฒิการศึกษาเป็นตัวกำหนดคุณสมบัติ ความรู้ความสามารถของอาจารย์ งานวิจัยของ จันทน์ท จารุโณภัมภ์ และสัญญา เคนาภูมิ (2558) ที่พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการของบุคลากรสายวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ระดับการศึกษา เมื่อบุคลากรจบการศึกษาที่สูงขึ้นก็จะมีโอกาสเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการมากขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวรรณ พรหมเขต (2558) ที่พบว่า อาจารย์ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความต้องการพัฒนาตนเองด้านการทำวิจัยแตกต่างกันในด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. ด้านการศึกษา มหาวิทยาลัยควรจัดสรรทุนสำหรับการศึกษาต่ออย่างเหมาะสมส่วนคณะที่สังกัดควรส่งเสริมการศึกษาต่อเพื่อพัฒนาตนเองอย่างชัดเจนและส่งเสริมสนับสนุนให้ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นทั้งในประเทศและต่างประเทศเพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ เพื่อนำมาปรับใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. ด้านการสอน มหาวิทยาลัยควรสนับสนุนงบประมาณในการจัดซื้อหนังสือ สื่อ อุปกรณ์ที่นำมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนและศึกษาค้นคว้าเพื่อจัดทำผลงานทางวิชาการ รวมไปถึงสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ให้เกิดประสิทธิภาพโดยเฉพาะควรมีการส่งเสริมให้มีการพัฒนาทางสมรรถนะทางเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้สอนมีสมรรถนะในการใช้เทคโนโลยีการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสม
3. ด้านการฝึกอบรมและสัมมนา มหาวิทยาลัยควรส่งเสริม และสนับสนุนให้ผู้สอนได้เข้ารับการฝึกอบรมในหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาที่สอนอย่างต่อเนื่อง มีการอบรมและสัมมนาในต่างประเทศเพื่อการเรียนรู้เทคนิคการสอนใหม่ๆซึ่งเป็นการเสริมสร้างความรู้ ความชำนาญและเพิ่มพูนทักษะให้ตรงกับความต้องการโดยมีการจัดทำแผนพัฒนาพนักงานรายบุคคล ในรูปแบบของการฝึกอบรมและพัฒนาด้วยรูปแบบวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้สามารถพัฒนาผลงานวิชาการและมีตำแหน่งทางวิชาการที่สูงขึ้น
4. ด้านการวิจัย มหาวิทยาลัยจะต้องวางนโยบายจัดหน่วยงาน จัดกำลังคนระบบงานและงบประมาณให้ทำงานวิจัยอย่างจริงจัง ควรมีการบริหารจัดการงานวิจัยที่ให้ความสะดวกและรวดเร็วในการเบิกงบประมาณในการทำวิจัย สนับสนุนงบประมาณในการทำวิจัยอย่างเพียงพอและเวลาในการ

ทำวิจัยอย่างเพียงพอเพื่อค้นหาข้อมูล เนื่องจากผู้สอนมีภาระงานมาก จึงควรลดภาระงานสอน และกำหนดเวลาอย่างชัดเจนในการทำวิจัย เพราะการวิจัยเป็นสิ่งสำคัญที่จะสามารถนำองค์ความรู้และนวัตกรรมที่ได้จากผลการวิจัยมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน และสามารถนำมาพัฒนาตนเองได้ต่อไป

5. ด้านการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการมหาวิทยาลัยควรมีจัดการหาแหล่งข้อมูลให้มีประสิทธิภาพและทันสมัยเพื่อความสะดวกในการค้นคว้าเพื่อช่วยให้บุคลากรสายวิชาการได้มีแหล่งเรียนรู้และแหล่งข้อมูล มาศึกษาค้นคว้าเพื่อการจัดทำผลงานทางวิชาการได้อย่างสะดวก เข้าถึงได้ง่ายควรมีนโยบายสนับสนุนการทำตำแหน่งทางวิชาการอย่างชัดเจน กำหนดให้นำผลงานทางวิชาการมาใช้ประกอบการพิจารณาการเลื่อนตำแหน่ง เงินเดือน และเงินประจำตำแหน่ง และที่สำคัญควรอนุมัติการลาเพื่อผลิตผลงานทางวิชาการ งานวิจัย เพื่อการขอเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการอย่างมีประสิทธิภาพ

6. มหาวิทยาลัยควรกำหนดนโยบายการพัฒนาอาจารย์ของหน่วยให้ชัดเจนเพื่อเป็นแนวทางพัฒนาอาจารย์อย่างเป็นระบบ ให้ครอบคลุมการพัฒนาในทุกด้านและสอดคล้องกับความต้องการพัฒนาตนเองของบุคลากรสายวิชาการ ตลอดจนการจัดหาแผนพัฒนาบุคลากรและกำหนดสมรรถนะ เพื่อใช้ในการจัดการทรัพยากรมนุษย์ของมหาวิทยาลัย

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลต่อการพัฒนาบุคลากรสายวิชาการ เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขกระบวนการ รูปแบบที่จะก่อให้เกิดความมุ่งมั่นในการทำผลงานทางวิชาการเพื่อเข้าสู่ตำแหน่งที่สูงขึ้น

2. ควรมีการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อการพัฒนาบุคลากรสายวิชาการเพื่อสามารถทำนายความต้องการจำเป็นในการพัฒนาตนเองซึ่งสามารถนำมาเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาได้ และแนวทาง วิธีการดำเนินการที่เหมาะสมในการพัฒนาต่อไป

เอกสารอ้างอิง (References)

- กมลรัตน์ แสนใจงาม. (2557). รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- กฤษฎา วัฒนศักดิ์, กรองทิพย์ นาควิเชตร, วรสิทธิ์ รัตนวราหะ และมานะ สีนธุงฆานนท์. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการขอตำแหน่งทางวิชาการของอาจารย์มหาวิทยาลัย เอกชน. วารสารวิทยาลัยนครราชสีมา, 12 (3), 150-165.
- ก่องเกียรติ รักธรรม. (2555). การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาตนเองของอาจารย์มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

- ก่องเกียรติ รักธรรม, เพ็ญศรี เศรษฐวงศ์ และสมบูรณ์ สุริยวงศ์. (2556). การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาตนเองของอาจารย์ มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต.
- วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต, 7 (2), 87-99.
- จันทน์ จารุณปัทมภ์ และสัญญา เคนาภูมิ. (2558). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการของบุคลากรสายวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. วารสารรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์, 4 (2), 208-231.
- จันทร์เพ็ญ มินคร. (2557). การพัฒนาทางด้านวิชาการของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยปทุมธานี, 6 (3), 40-49.
- ทิพย์วัลย์ ศรีพรหม. (2554). การวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการทำวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตภาคเหนือตอนบน. วารสารการวิจัยกาสะลองคำ, 5 (2), 6-15.
- นรภัทร อิมพานิช. (2559). รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาอาจารย์ในมหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์. สุทธิปริทัศน์, 30(94), 83-97.
- นิภาพรรณ เจนสันติกุล. (2561). อนาคตภาพของการบริหารและการพัฒนาบุคลากรสายวิชาการและสายสนับสนุนของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในภูมิภาคตะวันตก. วารสารสาระคาม, 9 (1), 23-38.
- บุญส่ง ลีละชาต. (2559). ความต้องการในการพัฒนาบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ คณะแพทยศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ปรินิพนธ์วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ประวีณา คาไซ และณลินี พานสายตา. (2559). ความต้องการในการฝึกอบรมและพัฒนา กับความคาดหวังต่อความก้าวหน้าในสายอาชีพของบุคลากรสายวิชาการวิทยาลัยดุสิตธานี. วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี, 10 (2), 77-92.
- เปรมฤดี กิ่งแสง. (2553). ความต้องการพัฒนาตนเองของอาจารย์มหาวิทยาลัยสยาม. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เพชรวัลย์ ธีระฉัตรพงศ์ และปัญญ์พัชรกร บุญพร้อม. (2558). การพัฒนาศักยภาพอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา, 8 (1), 33-40.
- สุวรรณ พรหมเขต. (2558). แรงจูงใจในการพัฒนาตนเองด้านการทำวิจัยของบุคลากรสายวิชาการมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย. วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย, 7 (2), 68-80.
- สุทธิพร สายทอง และชนิดาภา สายทอง. (2560). แนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านการวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ กลุ่มภาคเหนือตอนบน. รายงานวิจัย. ลำปาง: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง.

โสรยา สุภาพผล และวรรณภา ลือภิตินันท์. (2560). ความมุ่งมั่นในการพัฒนาสายอาชีพของบุคลากรสายวิชาการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยธนบุรี*, 11 (25), 78-87.

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2552). *ปรัชญาการอุดมศึกษาไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักนโยบายและแผนการอุดมศึกษา.

อัจฉรา หล่อตระกูล. (2560). การพัฒนาสมรรถนะพนักงานมหาวิทยาลัยของรัฐ. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 6 (1), 183-195.

Yamane, Taro. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. (3rd Ed.). New York: Harper and Row.

**การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้
แบบร่วมมือ LT เรื่อง การเขียนเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6**

**The Development of Academic Achievement By Using the Skills
Exercises in Combination with the LT Cooperative Learning
Technique on Creative Writing Thai Learning Group Grade 6**

มยุรา ศรีส่อง¹

Mayura Srisong

บทคัดย่อ (Abstract)

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาแบบฝึกทักษะ 2) เพื่อหาดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ LT 3) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน 4) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เรื่อง การเขียนเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มสาระ การเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 14 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ แบบฝึกทักษะ เรื่อง การเขียนเชิงสร้างสรรค์ จำนวน 12 เล่ม แผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ LT เรื่อง การเขียนเชิงสร้างสรรค์ จำนวน 12 แผน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การเขียนเชิงสร้างสรรค์ เป็นแบบทดสอบแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ แบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการ จัดกิจกรรมการเรียนการสอน เรื่อง การเขียนเชิงสร้างสรรค์ จำนวน 10 ข้อ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าที่ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า 1. ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะ เรื่อง การเขียนเชิงสร้างสรรค์ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.92/81.43 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 2. ค่าดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ LT เรื่อง การเขียนเชิงสร้างสรรค์ มีค่าเท่ากับ 0.6303 หมายความว่า นักเรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนคิดเป็นร้อยละ 63.03 3. ผล

Received: 2021-07-13 Revised: 2021-07-26 Accepted: 2021-08-08

¹ โรงเรียนบ้านแดงโนนสว่าง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด Ban Daeng Non Sawang School Roi Et Elementary Education Area District Office 1 Mueang Roi Et District Roi Et Province.

Corresponding Author e-mail: mayura101@gmail.com

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังได้รับการเรียนรู้ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เรื่อง การเขียนเชิงสร้างสรรค์ มีค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 4.62 หมายถึง นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ (Keywords): การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน; ทักษะ; เทคนิคการเรียนรู้

Abstract

The objectives of this study were 1) to develop a skill practice form 2) to determine the effectiveness of the learning management plan 3) to compare the learning achievements of Prathomsuksa 6 students between before and after school 4) to study the satisfaction of students towards teaching activities on the subject of creative writing, the subject group, learning Thai language. Grade 6 The sample group used in this study were Grade 6 students, semester 2, academic year 2020, Ban Daeng Non Sawang School The Office of Roi Et Elementary Education Service Area 1, 14 people were obtained by random group. The instrument used in this study was a skill exercise on creative writing. Thai learning subject group Grade 6, 12 volumes, learning management plan with LT cooperative learning technique on creative writing Thai learning subject group Grade 6, 12 plans, an achievement test on creative writing Thai learning subject group Grade 6 is a 30-item, four-choice, multiple-choice test. Organize teaching activities on creative writing Thai learning subject group Elementary school 10 items. Data analysis by finding percentage, mean, standard deviation and t-value. The results of the study found that: 1. The efficiency of the skill exercises on creative writing Thai learning subject group Grade 6's efficiency was 82.92/81.43 which was higher than the specified criteria. Thai learning subject group The value of Grade 6 students was 0.6303, meaning that the students had a progression of 63.03%. 3. Comparison of the learning achievement of Grade 6 students before and after learning was found. that academic achievement after school It was significantly higher than before school at the .05 level. Thai learning subject group Grade 6 had an overall average of 4.62, meaning the students had the highest level of satisfaction.

Keywords: Development of Academic Achievement; Skills; Learning Technique

บทนำ (Introduction)

การเขียนเป็นทักษะที่สำคัญอย่างยิ่งในการติดต่อสื่อสาร เพราะการดำรงชีวิตในยุคของการติดต่อสื่อสารอย่างไร้พรมแดน ในปัจจุบัน ทุกคนต้องก้าวหน้าต่อการเปลี่ยนแปลงและข่าวสารการพัฒนาความสามารถในการติดต่อสื่อสารของคน เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง การเขียนจึงเป็นการแสดงออกถึงหลักฐาน ที่เป็นลายลักษณ์อักษร และเป็นบันทึกทางสังคมที่ให้คุณประโยชน์ต่อสังคมรุ่นหลังได้เป็นอย่างดี กรรณิการ์ พวงเกษม (2534 : 9) ได้กล่าวถึงการเขียนไว้ว่า “การเขียนเป็นรากฐานสำคัญยิ่งของการศึกษาและเป็นฐานที่สำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จของการศึกษาและเป็นพื้นฐานที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพมนุษย์ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในการพัฒนาประเทศ การเขียนจึงเป็นทักษะที่สำคัญที่นักเรียนทุกคนในชั้นเรียนต้องสนใจและฝึกฝนอย่างจริงจัง นอกจากนี้ อรร่า ชิวพันธ์ (2533 : 3) ได้กล่าวถึงการเขียนว่า การเขียนเป็นทักษะการส่งสารที่ผู้เขียนสื่อสารความรู้สึกนึกคิดของตนเองออกมาด้วยถ้อยคำสำนวนที่สละสลวย ลำดับความคิดอย่างต่อเนื่อง แสดงให้เห็นถึงความคิดสร้างสรรค์ของผู้เขียน ดังนั้นการเขียนที่ดีต้องสื่อความหมายไว้อย่างถูกต้อง เลือกใช้ถ้อยคำสำนวนที่เหมาะสมสละสลวย ลำดับความคิดในการเขียนได้ดีมีความคิดคล่องแคล่วมีความคิดริเริ่มและแปลกใหม่ กล้าคิด กล้าที่จะเขียนออกมาตามจินตนาการของตนเอง เพื่อสื่อให้ผู้อ่านได้เข้าใจความคิดและจินตนาการที่สื่อผ่านโดยการเขียนเชิงสร้างสรรค์ การเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นการเขียนอย่างอิสระที่ผู้เขียนสามารถแสดงออกซึ่งความคิดความรู้สึกของตนเองที่มีประสบการณ์กับสิ่งที่เขียนหรือจินตนาการของตนเองในการคาดเดาวิธีการเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นวิธีที่จะกระตุ้นให้เด็ก ๆ อยากสร้างงานเขียน เพราะนักเรียนรู้ว่าตนเอง มีอิสระในการเขียนอะไรและอย่างไรตามความสนใจและความต้องการ (จิตต์นิภา ศรีไสย์. 2549 : 148) และสุทธิวรรณ อินทะกนก (2559 : 21) ได้กล่าวถึงการเขียนเชิงสร้างสรรค์ว่า งานเขียนที่เรียกว่างานเขียนเชิงสร้างสรรค์นั้น ผู้เขียนได้จินตนาการหรือประสบการณ์ของเขาจริง ๆ มิได้ลอกเลียนแบบผู้อื่นมา ผู้เขียนจะต้องสามารถใช้จินตนาการหรือความคิดคำนึงของตนเองออกมาด้วยถ้อยคำที่สละสลวย ประทับใจผู้อ่าน ผู้ฟังให้เกิดความเพลิดเพลินใจการเขียนสร้างสรรค์จึงเป็นทักษะที่สำคัญที่สะท้อนความคิด จินตนาการที่แปลกใหม่ของผู้เขียนกล้าคิด กล้าเขียนในสิ่งที่ตนเป็นประโยชน์ ทำให้ผู้อ่านมีความรู้และมีความประทับใจ จึงนับได้ว่าการเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นเป้าหมายของหลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐานเพื่อพัฒนาความคิด มีประสบการณ์และประมวลคำมาพอที่จะสร้างความคิดได้ลึกซึ้ง คิดได้อย่างชาญฉลาดรวมทั้งมีการใช้ภาษาได้สละสลวยถูกต้องตามหลักภาษา

จากความสำคัญการเขียนเชิงสร้างสรรค์ดังกล่าว จึงจำเป็นที่จะต้องเร่งพัฒนาและส่งเสริมการเขียนเชิงสร้างสรรค์ให้เกิดขึ้นกับนักเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียนชั้นประถมศึกษาจึงเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากงานวิจัยและตามหลักจิตวิทยาพัฒนาการพบว่าเด็กในระดับชั้นประถมศึกษา เป็นช่วงสำคัญในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาเป็นอย่างดี สุทธิวรรณ อินทะกนก (2559 : 2) กล่าวว่า การฝึกฝนการเขียนและการคิดจึงเป็นสิ่งจำเป็นในการพัฒนาทักษะ

การเขียนเชิงสร้างสรรค์ เพื่อให้นักเรียนเขียนสร้างสรรค์ได้ดี แต่เนื่องจากทักษะการเขียนเป็นทักษะ ที่ยากที่สุดในจำนวน 4 ทักษะคือทักษะการฟัง การพูด การอ่านและการเขียนซึ่งเป็นปัญหาสำคัญสำหรับการพัฒนาการเขียนซึ่ง สุทธิวรรณ อินทะกนก (2559 : 23) กล่าวถึงด้านการเขียนว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นการเขียนที่ถ่ายทอดเนื้อหาสาระ ความคิด จินตนาการ อารมณ์ ตลอดจนประสบการณ์ ผ่านงานเขียนที่มีความแปลกใหม่ทั้งทางด้านรูปแบบและเนื้อหา ดังนั้น การเขียนในลักษณะดังกล่าวจึงมีความพิเศษทั้งในแง่ของศาสตร์และศิลป์ ซึ่งผู้เขียนจะต้องศึกษาอย่างลึกซึ้ง ทั้งทางด้านการใช้เทคนิคกลวิธีการเขียน การใช้ท่วงทำนองการเขียน รวมทั้งการใช้ศิลปะทางด้านภาษาสำนวนโวหารเพื่อสร้างผลงานเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่มีคุณค่าต่อผู้เขียนเอง การเขียนเชิงสร้างสรรค์นั้นยังเอื้อประโยชน์แก่ผู้อ่านและสังคมด้วยการทำหน้าที่เป็นเครื่องขัดเกลาจิตใจผู้อ่าน จรรโลงสังคม ตลอดจนถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมด้านต่างๆ ให้แก่สังคม

การจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค LT (Learning Together) เป็นวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งจัดให้นักเรียนเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม ๆ ซึ่งประกอบไปด้วยสมาชิกที่มีความสามารถแตกต่างกันโดยจะมีคนเก่ง ปานกลาง และอ่อนอยู่ในกลุ่ม ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สมาชิกในกลุ่มทุกคนจะต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การใช้กระบวนการกลุ่มในการเรียนรู้ ช่วยลดภาระการฝึกฝน ของครู นักเรียนมีโอกาสฝึกฝนตนเอง ช่วยเหลือกันส่งผลในคนเรียนอ่อนและปานกลางเรียนดีขึ้น นักเรียนเรียนรู้ร่วมกันอย่างมีความสุขผลงานที่สำเร็จของกลุ่มคือผลงานของทุกคน (วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์. 2550) ซึ่งรูปแบบการสอนนี้ผู้ศึกษาค้นคว้าได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่าเป็นการสอนที่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนให้สูงขึ้น รูปแบบนี้มุ่งช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาสาระต่างๆ ด้วยตัวเองพร้อมด้วยความร่วมมือ และความช่วยเหลือจากเพื่อน ๆ รวมทั้งได้พัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ เช่น ทักษะทางสังคม ทักษะการทำงานกลุ่ม ทักษะการสื่อสาร และทักษะการแก้ปัญหาขัดแย้ง รวมทั้งการเคารพ ยอมรับและไว้วางใจกันและกัน

โรงเรียนบ้านแดงโนนสว่าง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ได้ประสบปัญหาในการ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยในเรื่องของการเขียนเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ที่ผู้เรียนจะต้องมีจินตนาการในการคิดและนำมาสู่การเขียน ซึ่งผู้เรียนไม่สามารถจินตนาการแล้วถ่ายทอดออกมาเป็นการเขียนได้ดีและถูกต้อง ถึงแม้ผู้เรียนในส่วนน้อยที่เขียนได้ แต่การใช้ภาษายังไม่ถูกต้องตามหลักการภาษา อีกทั้งยังไม่สามารถเขียนได้ถูกต้องตามหลักการเขียนในเรื่องนั้น ๆ เช่นการเขียนนิทาน การเขียนคำขวัญ การเขียนเรื่องตามจินตนาการ เป็นต้น ซึ่งจากการวิเคราะห์ผู้เรียนพบว่านักเรียนขาดความคิดและจินตนาการที่แปลกใหม่ในการเขียนการใช้ภาษาในการเขียน ยังไม่มีคำที่หลากหลายขาดความสละสลวยในภาษากำหนดเสนอเรื่องขาดความแปลกใหม่และน่าสนใจ นอกจากนั้นเนื้อหาขาดความเชื่อมโยง ซึ่งโรงเรียนเห็นว่าเป็นจุดสำคัญที่ควรพัฒนาหาแนวทางแก้ไข ผู้ศึกษาในฐานะครูผู้สอนภาษาไทยจึงได้ดำเนินการเพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาโดยการสร้างแบบฝึกทักษะ

การเขียนเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 เพราะแบบฝึกทักษะมีความสำคัญและมีประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาที่เป็นทักษะมากช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนได้ดีและยังสามารถฝึกทักษะให้กับผู้เรียนได้เป็นอย่างดี วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2545 : 131) กล่าวว่าแบบฝึกเป็นเทคนิคการสอนที่สนุกอีกวิธีหนึ่ง คือการให้นักเรียนทำแบบฝึกมาก ช่วยให้นักเรียนมีพัฒนาการทางการเรียนรู้ได้ดี กรรณิการ์ พลยุทธ์ (2541 :346) กล่าวว่า แบบฝึกเป็นสื่อการเรียนการสอนที่ช่วยเสริมทักษะของนักเรียนให้ประสบผลสำเร็จมากขึ้น ดังนั้นการสร้างแบบฝึกควรสร้างให้ถูกวิธี ทำอย่างเป็นระบบ เหมาะกับวัยและความสามารถของนักเรียน ผู้ศึกษาได้ศึกษาหลักการและเหตุผลที่กล่าวมาแล้ว จึงทำการศึกษาการพัฒนาการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยใช้แบบฝึกทักษะร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ LT กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เนื่องจากได้เห็นความสำคัญและประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ตลอดจนเป็นแนวทางในการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยและสาระอื่นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อพัฒนาแบบฝึกทักษะ เรื่อง การเขียนเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อหาดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ LT เรื่อง การเขียนเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เรื่อง การเขียนเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

ในการศึกษานี้ผู้ศึกษาได้กำหนดขั้นตอนและวิธีการดำเนินงาน การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ LT เรื่อง การเขียนเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งมีวิธีการดำเนินการศึกษาตามลำดับขั้นตอน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายเมืองสาเกต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 362 คน จาก 9 โรงเรียน ดังนี้ โรงเรียนบ้านชีเหล็ก โรงเรียนบ้านแขวงวิทยา โรงเรียนบ้านโนนแท่น โรงเรียนบ้านแดงโนนสว่าง โรงเรียนบ้านหนองนาสร้าง โรงเรียนบ้าน

หนองผักแว่น โรงเรียนบ้านหนองยูง โรงเรียนเมืองร้อยเอ็ด และโรงเรียนบ้านหนองตากร้า (ศรีไพรไตรคามพิทย)

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านแดงโนนสว่าง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 14 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้หน่วยโรงเรียนในการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษาค้างนี้ มีการสร้างเครื่องมือเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล คือ

1. แบบฝึกทักษะ เรื่อง การเขียนเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 12 เล่ม

2. แผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ LT เรื่อง การเขียนเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 12 แผน

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การเขียนเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นแบบทดสอบชนิดปรนัย เลือกตอบ 4 ตัวเลือกจำนวน 30 ข้อ

4. แบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เรื่อง การเขียนเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 10 ข้อ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้ศึกษาได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. วิเคราะห์ค่าประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะ เรื่อง การเขียนเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

2. วิเคราะห์ค่าดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ LT เรื่อง การเขียนเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

3. วิเคราะห์หาความแตกต่างระหว่างคะแนนทดสอบก่อนเรียนและหลังการเรียนรู้ เรื่อง การเขียนเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งทำการวิเคราะห์หาค่า t-test (Dependent Sample)

4. วิเคราะห์หาค่าความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เรื่อง การเขียนเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การหาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะใช้สถิติร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย (Research Results)

จากการศึกษา ผลการจัดกิจกรรมโดยใช้แบบฝึกทักษะร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ LT เรื่อง การเขียนเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สามารถสรุปผลได้ดังต่อไปนี้

1. ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะ เรื่อง การเขียนเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.92/81.43 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

2. ค่าดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ LT เรื่อง การเขียนเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีค่าเท่ากับ 0.6303 หมายความว่า นักเรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนคิดเป็นร้อยละ 63.03

3. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังได้รับการเรียนรู้ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เรื่อง การเขียนเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 4.62 หมายถึง นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากผลการศึกษา ผลการจัดกิจกรรมโดยใช้แบบฝึกทักษะ เรื่อง เรียนรู้การเขียนเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ LT สามารถสรุปผลได้ดังต่อไปนี้

1. ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะ เรื่อง การเขียนเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.92/81.43 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ซึ่งเป็นเพราะว่าผู้ศึกษาได้ศึกษาหลักสูตร มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และเนื้อหาสาระอย่างละเอียด และวิเคราะห์เนื้อหาสาระให้เหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนรู้ เหมาะสมกับเวลาและวัยของผู้เรียน พร้อมทั้งมีการวัดผลประเมินผลที่หลากหลาย และยังได้ผ่านการพิจารณา ตรวจสอบ และกลั่นกรองจากผู้เชี่ยวชาญ ได้มีการปรับปรุงแก้ไขอย่างต่อเนื่อง ในกระบวนการสร้างและพัฒนา อีกทั้งได้มีการนำไปทดลองใช้ซึ่งถือเป็นการตรวจสอบในเชิงปฏิบัติก่อนที่จะนำไปใช้จริง รวมทั้งกระบวนการจัดการเรียนรู้ ผู้ศึกษาได้จัดการเรียนการสอนตามแบบฝึกทักษะที่กำหนดไว้ โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน ให้การสนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียนทุกคนได้พัฒนาทักษะและเกิดผลสัมฤทธิ์อย่างเต็มศักยภาพ ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสม เน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจากกิจกรรมโดยใช้แบบฝึกทักษะ ซึ่งมีระดับความยากง่ายแตกต่างกันออกไป เพื่อสร้างความสนใจของผู้เรียนให้สนใจและร่วมกิจกรรมได้

ดี สอดคล้องกับ แก่นนภา ชูพล (2561) ได้ศึกษาการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง มาตราตัวสะกด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค LT ผลการศึกษา พบว่า ประสิทธิภาพแบบฝึกทักษะ เรื่อง มาตราตัวสะกด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค LT มีประสิทธิภาพเท่ากับ 84.71/85.67 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และอารีนา หะยิเตะ (2560) ศึกษาการจัดการเรียนรู้เรื่องพยัญชนะและสระ สาระวิชาภาษามลายู สำหรับ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านน้ำดำ โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ พบว่าประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ มีประสิทธิภาพ $E_1/E_2 = 83.75/82.29$

2. ค่าดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ LT เรื่อง การเขียนเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีค่าเท่ากับ 0.6303 หมายความว่า นักเรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนคิดเป็นร้อยละ 63.03 ทั้งนี้เป็นเพราะแผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ LT เรื่อง การเขียนเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ผู้ศึกษาพัฒนาขึ้น ได้พัฒนาตามขั้นตอนอย่างมีระบบ เริ่มตั้งแต่ศึกษาเอกสารหลักสูตร คู่มือครู เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร การวิเคราะห์เนื้อหา เทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตลอดจนการวัดและประเมินผลที่ดี และยังได้ ผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ และพิจารณาแก้ไขตามที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะทุกขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ได้จัดเรียงลำดับจากเนื้อหาง่ายไปหายาก ครูผู้สอนก็เอาใจใส่ดูแลการจัดกิจกรรมของนักเรียนอย่างใกล้ชิด มีการเสริมแรงและให้รางวัลนักเรียนที่จัดกิจกรรมได้ถูกต้องเป็นที่น่าพอใจ และยังให้กำลังใจ และสอนซ่อมเสริมในนักเรียนที่เรียนช้าอีกด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ เพ็ญภา เพ็งวิสาภาพพงษ์ (2559) ได้ศึกษาการพัฒนาแบบฝึกทักษะ เรื่อง การแต่งคำประพันธ์ประเภทกลอนสุภาพ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค LT สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า ดัชนีประสิทธิผลของการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะ เรื่อง การแต่งคำประพันธ์ประเภทกลอนสุภาพ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค LT สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีค่าเท่ากับ 0.7506 คิดเป็นร้อยละ 75.06 ซึ่งหมายความว่า นักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนเพิ่มขึ้นร้อยละ 75.06

3. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังได้รับการเรียนรู้ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เป็นเพราะว่าการจัดการเรียนรู้ในครั้งนี้ได้ใช้สื่อที่มีประสิทธิภาพ มีกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย น่าสนใจและนักเรียนได้ปฏิสัมพันธ์กับสื่อโดยตรง ทำให้นักเรียนมีความสนใจใฝ่รู้ใฝ่เรียนจึงทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กัญญภัทร แสนพวง (2560) ได้ศึกษาการพัฒนาแบบฝึกทักษะ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องการเขียนบทร้อยกรอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า

นักเรียนมีความสามารถในการเขียนบรรยายหรือกรองหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และแก่นนภา ชูพล (2561) ได้ศึกษาการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง มาตรการตัวสะกด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค LT พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยแบบฝึกทักษะ เรื่อง มาตรการตัวสะกด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค LT มีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เรื่อง การเขียนเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 4.62 หมายถึง นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย มีกิจกรรมที่หลากหลาย เน้นให้ผู้เรียนได้ศึกษาองค์ความรู้ด้วยตนเอง มีกิจกรรมกลุ่มที่สมาชิกภายในกลุ่มมีการช่วยเหลือกัน มีการแข่งขันคะแนนภายในห้องเรียนทำให้ผู้เรียนต้องตื่นตัวอยู่เสมอ กิจกรรมการเรียนรู้มีแบบฝึกทักษะให้ได้ฝึกฝนทุกกิจกรรมเป็นการตรวจสอบความรู้ของผู้เรียนในแต่ละเรื่อง แต่ละกิจกรรมทำให้ผู้เรียนทราบถึงความรู้ความเข้าใจของตนเองในการเรียน อีกทั้งแบบฝึกทักษะ มีสีสันดึงดูดใจ เนื้อหาที่เรียงจากง่ายไปหายาก นักเรียนได้ปฏิสัมพันธ์กับสื่อโดยตรง ทำให้นักเรียน ไม่เบื่อที่จะเรียนเมื่อไม่เข้าใจ นักเรียนก็สามารถย้อนกลับไปศึกษาเนื้อหาเพิ่มเติมได้และสอดคล้อง กับงานวิจัยของ ชวลกร แสงทอง (2560) ผลการใช้แบบฝึกทักษะสระนำรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนการสอนโดยใช้แบบฝึกทักษะสระนำรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.30 อยู่ในระดับมาก และแก่นนภา ชูพล (2561) ได้ศึกษาการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง มาตรการตัวสะกด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค LT พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการใช้แบบฝึกทักษะ เรื่อง มาตรการตัวสะกด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค LT โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

จากการดำเนินการศึกษาทำให้ทราบว่าแบบฝึกทักษะร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ LT เรื่อง การเขียนเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทำให้นักเรียนสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ทุกประการ

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. ในการใช้แบบฝึกทักษะ เรื่อง การเขียนเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ LT ครูควรศึกษาคู่มือและแผนการจัดการเรียนรู้ให้ละเอียด และเตรียมสื่อไว้ให้พร้อม เพื่อความสะดวกในการใช้งาน
2. ควรมีการใช้สื่อและกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
3. ควรมีการใช้แบบฝึกทักษะให้หลากหลายในเนื้อหาอื่นและสาระการเรียนรู้อื่น
4. ควรมีการใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ LT อย่างหลากหลายในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ
5. ควรมีการเผยแพร่การใช้แบบฝึกทักษะและการสอนโดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ LT โดยมีการจัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการสร้างแบบฝึกทักษะ เพื่อให้เป็นทางเลือกการเรียนรู้ของนักเรียนในการเรียนรู้ที่ไม่ต้องยึดติดกับตารางเรียน
6. ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ควรส่งเสริมสนับสนุนให้ครูผู้สอนได้พัฒนานวัตกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ เพราะจะช่วยให้ครูจัดการเรียนรู้ได้สะดวก นักเรียน มีความสนใจเรียนรู้และเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาการใช้แบบฝึกทักษะในเนื้อหาสาระอื่นควบคู่กับวิธีการสอนแบบอื่น
2. ควรศึกษาคุณลักษณะอื่นๆ เช่น ความรับผิดชอบต่องาน เจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาไทยในการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะ

เอกสารอ้างอิง (References)

- กรมวิชาการ. (2546). *การจัดสาระการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยตามหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทยตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กรรณิการ์ พวงเกษม. (2534). *การเขียนเรื่องโดยใช้จินตนาการทางสร้างสรรค์ในระดับชั้น ประถมศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- กิติมา ปรีดาติลก. (2529). *ทฤษฎีการบริหารองค์การ*. กรุงเทพฯ : ธนะการพิมพ์.
- ชาญชัย ยมดิษฐ์. (2548). *เทคนิคและวิธีสอนร่วมสมัย*. กรุงเทพฯ : หลักพิมพ์.
- ทศนา แคมมณี. (2545). *ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มี ประสิทธิภาพ*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- บันลือ พงษ์ตะวัน. (2536). *การพัฒนาการเขียนเชิงสร้างสรรค์*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ :ไทยวัฒนาพานิช.
- ปรีทิพย์ บุญคง. (2546). *การศึกษาปัจจัยบางประการที่สัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1*. ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาวิจัยและสถิติทางการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ภพ เลหาไพบูลย์. (2542). *แนวการสอนวิทยาศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์. (2547). *เอกสารประกอบการสอน นวัตกรรมทางการการเรียนรู้ภาษาไทย Innovation for Thai Language*. มหาสารคาม : ภาควิชาหลักสูตรและการสอนคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วัฒนาพร ระวังทุกข์. (2542). *แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : เอลทีเพลส.
- วาสนา ธนะสีลังกูร. (2552). *รายงานการพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูป เรื่อง อาหารเพื่อสุขภาพ กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3*. บุรีรัมย์ : โรงเรียนบ้านขามน้อยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3.
- ศฤงคาร แป้นกลาง. (2538). *การสอนคณิตศาสตร์โดยใช้หลักการเรียนรู้ของจี.ดี.ฮอททดิสในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา บ้านป่าลาน อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศิริอร อันทรตลาดชุม. (2546). *หลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย*. วารสาร วิชาการ, 6 (2), 27.
- สุนันทา สุนทรประเสริฐ. (2544). *การผลิตนวัตกรรมการเรียนการสอน การสร้างแบบฝึก*. ชัยนาท : ชมรมพัฒนาความรู้ด้านระเบียบกฎหมาย.
- สุทธจิรธรณ อินทะกนก. (2559). *การเขียนเชิงสร้างสรรค์*. อุดรธานี : สำนักวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- อัครา ชิวพันธ์. (2547). *กิจกรรมการเขียนสร้างสรรค์ในชั้นประถมศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

**บทบาทผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้นำหมู่บ้านในทัศนะของประชาชนในเขตเทศบาล
ตำบลหนองญาติ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม**

**The Role of Transformational Leader of Village Headman on the
public opinion in Nong Yat Sub-district Municipality, Muang District,
Nakhon Phanom Province**

จิราพร รัตนโกสุม¹ สำราญ วิเศษ² เขมิกา ทองเรือง³

Jeeraporn Rattanakosoom, Samran Wised, Khemika Thongrueang

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้นำหมู่บ้านในทัศนะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองญาติ และเพื่อเปรียบเทียบบทบาทผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้นำหมู่บ้านในทัศนะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองญาติ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 386 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าทีและค่าเอฟ ทดสอบความแตกต่างด้วยวิธีของ LSD ผลการวิจัย พบว่า บทบาทผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้นำหมู่บ้านในทัศนะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองญาติโดยรวมอยู่ในระดับมาก การเปรียบเทียบบทบาทผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้นำหมู่บ้านในทัศนะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองญาติ พบว่าประชาชนที่มีเพศต่างกันมีทัศนะต่อบทบาทผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้นำหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลหนองญาติ โดยรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีทัศนะต่อบทบาทผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้นำหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลหนองญาติ โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ (Keywords): บทบาทผู้นำการเปลี่ยนแปลง; ผู้นำหมู่บ้าน; เทศบาลตำบลหนองญาติ

Received: 2021-07-03 Revised: 2021-07-28 Accepted: 2021-07-28

¹ คณะวิทยาการจัดการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยนครพนม Faculty of Management Science and Information Technology Nakhon Phanom University.

Corresponding Author e-mail: nali_234@hotmail.com

² คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม Faculty of Arts and Sciences Nakhon Phanom University

³ คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม Faculty of Arts and Sciences Nakhon Phanom University

Abstract

The research aimed to study the role of transformational leader of Village Headman on the public opinion in Nong Yat Sub-district Municipality and to compare the role of transformational leader of Village Headman in Nong Yat Sub-district Municipality. The research samples consisted of 386. The research instrument was a questionnaire. The Data collections used in the research was a questionnaire. Statistics used in the research were Frequency, Percentage, Mean, Standard deviation, t-test and F-test and if differences were found, the differences in pair were later analyzed by LSD method. The research results were as follows: the role of transformational leader of Village Headman in Nong Yat Sub-district Municipality in the overall and each aspects were at a high level. The comparison of the role of transformational leader of Village Headman in Nong Yat Sub-district Municipality found that the people who had sex in different were not different in the role of transformational leader of Village Headman in Nong Yat Sub-district Municipality but the people who had age, the levels of education, occupation and the average income per month in different were different in the role of the transformational leader of Village Headman in Nong Yat Sub-district Municipality statistically significant at the 0.05 level.

Keywords: The Role of Transformational Leader; Head man; Nong Yat Sub-district Municipality.

บทนำ (Introduction)

ประเทศไทยมีการปกครองส่วนภูมิภาคของประเทศซึ่งรวมทั้งการปกครองในตำบล และหมู่บ้าน ซึ่งถือได้ว่าเป็นการปกครองแบบกระจายอำนาจ โดยผ่านกระทรวงมหาดไทย ซึ่งมีหน้าที่หลักในการบำบัดทุกข์ บำรุงสุขของประชาชน ซึ่งเป็นหน้าที่ที่มีขอบเขตของภารกิจกว้างขวาง ผู้ใหญ่บ้านในฐานะพนักงานฝ่ายปกครองในระดับท้องถิ่น จึงมีบทบาทหน้าที่ต้องรับผิดชอบงานของกระทรวงมหาดไทย และยังคงรับผิดชอบงานของทุกกระทรวง ทบวง กรม ที่นำลงไปปฏิบัติในตำบลและ หมู่บ้าน จึงนับว่าเป็นกลไกที่สำคัญที่ทำให้งานของทางราชการบรรลุเป้าหมาย ตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านเกิดขึ้นครั้งแรกในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ซึ่งพระองค์ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติปกครองท้องที่ ร.ศ. 116 ขึ้นใช้บังคับทั่วประเทศ และได้ปรับปรุงเป็นพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 ซึ่งเป็นกฎหมายหลักที่ดูแลโดยกระทรวงมหาดไทย และดูแลการปกครองส่วนภูมิภาคทั้งหมด มีกรมการปกครองกำกับดูแลการปกครองส่วนภูมิภาคตั้งแต่ระดับอำเภอลงไป เนื่องจากสมัยนั้นประเทศไทย

กำลังเผชิญกับการคุกคามของมหาอำนาจตะวันตกที่แผ่ขยายอิทธิพลเข้ามาถึงประเทศเพื่อนบ้านของไทย ขณะที่การปกครองของไทยขณะนั้นยังคงล้าสมัย ไม่มีเอกภาพในทางการปกครองอย่างแท้จริงเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของราชอาณาจักร ในระยะแรกของการกระจายอำนาจการปกครองท้องถิ่นได้ประสบกับปัญหาต่าง ๆ มากมายหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของคุณสมบัติและความประพฤติของผู้ใหญ่บ้าน รวมถึงระบบเทศบาลที่ไม่สอดคล้องกันอย่างสมบูรณ์ในการบริหารการปกครองระดับตำบล หมู่บ้าน ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาในการปกครอง กระทรวงมหาดไทยจึงได้พยายามปรับปรุงคุณสมบัติของผู้ใหญ่บ้าน ทั้งด้านการให้การศึกษา ตลอดจนปรับปรุงวิธีการส่งเสริมให้เกิดขวัญ กำลังใจ และให้รางวัลเพิ่มขึ้นเพื่อส่งเสริมการปฏิบัติหน้าที่ ผู้ใหญ่บ้านถือว่าเป็นตัวแทน หรือผู้ช่วยเหลือนายอำเภอ เพื่อดูแลประชาชน และเป็นหัวหน้าราษฎรในหมู่บ้าน หรือชุมชน ดูแลความสงบเรียบร้อย ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทหรือประนีประนอมในหมู่บ้าน หรือชุมชนนั้น (จิตติรัตน์ สมศิริวัฒนา, 2555)

ภารกิจที่สำคัญประการหนึ่งของผู้ใหญ่บ้านในฐานะเป็นฝ่ายปกครอง คือภารกิจเกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงภายในประเทศ เพื่อให้ประชาชนมีความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของตน เพื่อให้เกิดความสงบสุขในสังคมอย่างยั่งยืน ผู้ใหญ่บ้านนับว่าเป็นบุคคลที่สำคัญอย่างยิ่งในการทำหน้าที่ช่วยเหลือนายอำเภอในการปฏิบัติหน้าที่ดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยให้แก่ราษฎรในพื้นที่รับผิดชอบของตนมาอย่างยาวนานนับร้อยปี ในการปกครองส่วนภูมิภาค ตามอำนาจหน้าที่ที่ปรากฏอยู่ในพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2475 มาตรา 27 และมาตรา 28 อีกทั้งยังเป็นผู้ปฏิบัติงานตามนโยบายเร่งด่วน หรือภารกิจที่ได้รับมอบหมายพิเศษจากรัฐบาล กระทรวงมหาดไทย และกรมการปกครอง ผู้ใหญ่บ้านจึงเปรียบเสมือนดังทัพหน้าผู้ช่วยเหลือแม่ทัพใหญ่คือนายอำเภอในการทำสงครามต่อสู้กับปัญหาต่าง ๆ ในพื้นที่ที่ตนเองรับผิดชอบ ตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านนั้น มาจากการเลือกของราษฎรผู้มีสิทธิเลือกในหมู่บ้านนั้น ซึ่งผู้ที่จะสามารถรับสมัครเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านได้นั้น จะต้องไม่เป็นบุคคลที่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กฎหมายลักษณะปกครองท้องที่กำหนดไว้ เช่น ไม่เป็นผู้เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำความผิดเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ กฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยยาเสพติด กฎหมายว่าด้วยการพนัน ในฐานะความผิดเป็นเจ้ามือหรือเจ้าสำนัก เป็นต้น และสำหรับตำแหน่งกำนันนั้น มาจากผู้ใหญ่บ้านทั้งตำบลคัดเลือกผู้ใหญ่บ้านคนหนึ่งในตำบลนั้นที่มีความเหมาะสมขึ้นเป็นกำนัน ซึ่งปัจจุบันทั้งกำนันและผู้ใหญ่บ้านสามารถดำรงตำแหน่งได้จนอายุครบ 60 ปี โดยกรมการปกครองจะมีการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านทุก 4 ปี นับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้ง ในช่วงปี 2493-2500 ได้มีการยกระดับความสำคัญให้กับบทบาทของผู้ใหญ่บ้านมากขึ้น โดยมีการแก้ไขเพิ่มเติมอำนาจหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน ในพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ นอกจากนี้ ทางราชการยังได้ตราพระราชบัญญัติต่าง ๆ มากมาย ที่เกี่ยวข้องกับผู้ใหญ่บ้านซึ่งจะต้องเป็นผู้รักษากฎหมายให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ ทำให้อำนาจหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน ครอบคลุมวิถีชีวิตของประชาชนในตำบล หมู่บ้าน เกือบทุกเรื่อง ตั้งแต่เกิดจนตาย ไม่ว่า

จะเป็นเรื่อง น้ำท่วม ฝนตกหนัก ฝนแล้ง เกิดศัตรูพืช โรคภัยไข้เจ็บ ล้วนเป็นหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านซึ่งมีสถานะเป็นเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองแห่งท้องที่ตามกฎหมายกำหนดไว้ (กรมการปกครอง, กระทรวงมหาดไทย, 2545)

ผู้ใหญ่บ้านถือว่าเป็นบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเปลี่ยนแปลงของชุมชน และการปกครองในระบอบประชาธิปไตยซึ่งเป็นรากฐานการปกครองในระดับท้องถิ่น การวิจัยเรื่อง บทบาทผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้ใหญ่บ้านในทัศนะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองญาติ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม เป็นการวิจัยที่อาจจะสะท้อน และเกิดปรากฏการณ์ถึงบทบาทของผู้ใหญ่บ้านในการเปลี่ยนแปลงชุมชนในระดับท้องที่ ซึ่งบทบาทของผู้ใหญ่บ้านถือเป็นชนชั้นนำในชุมชนที่มีบทบาทอย่างมาก เป็นทั้งผู้ปฏิบัติ และเป็นผู้ประสานความร่วมมือกับประชาชน ไม่ว่าจะเป็นงานด้านการปกครองและการรักษาความสงบเรียบร้อย การอำนวยความสะดวก การป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน การส่งเสริมการปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐในพื้นที่งานเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่เป็นเศรษฐกิจแบบพอเพียงเฉลิมพระเกียรติ โครงการต่อต้านยาเสพติด โครงการจดทะเบียนคนจน เป็นต้น ประกอบกับความเจริญทางด้านวัตถุ และด้านสังคมก็มีการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับโครงสร้างทางสังคม สภาพการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ และการเมือง ทั้งภายในประเทศและสังคมโลก บวกกับกระแสหลักดันของการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น ซึ่งผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ร่วมเสมอในการสนับสนุน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการตนเอง และเป็นหัวใจสำคัญในการดำเนินงานพัฒนาชุมชน ท้องถิ่น หากผู้ใหญ่บ้านมีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีการคิดริเริ่มในสิ่งที่สร้างสรรค์ อันจะเห็นได้จากการที่ผู้ใหญ่บ้านเป็นบุคคลที่มีบทบาทในการดำเนินกิจกรรมพัฒนาต่าง ๆ ในชุมชน ทั้งบทบาทภายในชุมชนที่ผู้นำนั้นเป็นบุคคลสำคัญในการกระตุ้นให้ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน โดยการร่วมกันวิเคราะห์หาปัญหาและความต้องการของคนในชุมชน เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันในการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน ผู้ใหญ่บ้านยังต้องแสดงออกภายนอกชุมชน ซึ่งเป็นบทบาทเกี่ยวกับการประสานงาน และสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานต่าง ๆ ภายนอกชุมชนเพื่อให้เกิดความร่วมมือระหว่างกัน เช่น หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และบุคคลภายนอก เช่น นักวิชาการ นักพัฒนาชุมชน และผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความช่วยเหลือในระดับชุมชนอย่างทั่วถึง และเพื่อพัฒนาความเป็นอยู่ของคนในชุมชนให้ดีขึ้น เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และคนภายในชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาบทบาทผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้ใหญ่บ้านในทัศนะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองญาติ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม
2. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้ใหญ่บ้านในทัศนะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองญาติ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่อยู่ในเขตเทศบาลตำบลหนองญาติ ซึ่งประกอบด้วย ประชาชนบ้านดงโคก จำนวน 891 คน ประชาชนบ้านหนองญาติ จำนวน 1,169 คน ประชาชนบ้านภูเขาทอง จำนวน 769 คน ประชาชนบ้านดอนโมง 676 คน ประชาชนบ้านนาจอก จำนวน 590 คน ประชาชนบ้านหนองญาติ จำนวน 1,483 คน ประชาชนบ้านเหล่าภูมิ จำนวน 901 คน ประชาชนบ้านคำธาตุจำนวน 1,281 คน ประชาชนบ้านคำพอก จำนวน 889 คน ประชาชนบ้านหนองบัว จำนวน 390 คน ประชาชนบ้านคำพอก จำนวน 796 คน ประชาชนบ้านภูเขาทอง จำนวน 253 คน ประชาชนบ้านเหล่าภูมิ จำนวน 848 คน จากหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลหนองญาติ จำนวน 13 หมู่บ้าน รวมทั้งสิ้น จำนวน 10,936 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่อยู่ในเขตเทศบาลตำบลหนองญาติ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane 1973) กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 386 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม (Questionnaires) ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสาร หนังสือ ตำรา แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมาเป็นแนวทางจัดทำแบบสอบถาม โดยแบ่งรายละเอียดแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ คือ **ตอนที่ 1** เป็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน **ตอนที่ 2** เป็นคำถามเกี่ยวกับบทบาทผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้ใหญ่บ้านในทัศนะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองญาติ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม โดยผู้วิจัยใช้เกณฑ์การสร้างแบบสอบถามใน 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล และด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา และ **ตอนที่ 3** เป็นข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้ใหญ่บ้านในทัศนะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองญาติ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การให้คะแนนบทบาทผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้ใหญ่บ้านในทัศนะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองญาติ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม เป็นมาตราส่วนประมาณค่าของลิเคิร์ท (Likert's rating scale) (ธานินทร์, 2557) โดยเกณฑ์การให้คะแนนแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ระดับคะแนน

5

4

3

ความหมาย

ระดับมากที่สุด

ระดับมาก

ระดับปานกลาง

2

ระดับน้อย

1

ระดับน้อยที่สุด

การหาค่าเฉลี่ยของคำตอบรายข้อ เพื่อทราบบทบาทผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้ใหญ่บ้านในทัศนะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองญาติ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม โดยเทียบค่าเฉลี่ยกับเกณฑ์การประเมินความเห็นตามวิธีการของลิเคิร์ต (Likert) โดยแบ่งออกตามค่าคะแนนเฉลี่ยที่ได้ ดังนี้ (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2557)

คะแนนเฉลี่ย

4.50-5.00

3.50-4.49

2.50-3.49

1.50-2.49

1.00-1.49

ความหมาย

มีระดับทัศนคติมากที่สุด

มีระดับทัศนคติมาก

มีระดับทัศนคติปานกลาง

มีระดับทัศนคติน้อย

มีระดับทัศนคติน้อยที่สุด

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้รับข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่มตัวอย่างแล้วจะทำการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามก่อนนำไปลงรหัส จากนั้นทำการบันทึกข้อมูล และนำข้อมูลไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ เพื่อวิเคราะห์หาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่ออธิบายปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง และพรรณนาเชิงเนื้อหาของคุณลักษณะบทบาทผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้ใหญ่บ้านในทัศนะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองญาติ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และใช้การทดสอบ t-test (Independent Sample) และ F-test (One way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างได้ทำการทดสอบด้วยวิธีการของ LSD (Least Significant Different)

ผลการวิจัย (Research Results)

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์บทบาทผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้ใหญ่บ้านในทัศนะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองญาติ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของบทบาทผู้นำการเปลี่ยนแปลงในทัศนะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองญาติ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม โดยรวมและรายด้าน

บทบาทผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้ใหญ่บ้านใน ทักษะของประชาชนในเขตเทศบาลหนองญาติ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม	ระดับทักษะของประชาชน		
	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	แปลผล
ด้านการมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์	4.40	0.428	มาก
ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ	4.41	0.407	มาก
ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล	4.39	0.474	มาก
ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา	4.42	0.396	มาก
โดยรวม	4.40	0.325	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า บทบาทผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้ใหญ่บ้านในทักษะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองญาติ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.40$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า บทบาทผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้ใหญ่บ้านในทักษะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองญาติ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา ($\bar{x} = 4.42$) รองลงมา คือด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ($\bar{x} = 4.41$) ด้านการมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์ ($\bar{x} = 4.40$) และด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ($\bar{x} = 4.39$) ตามลำดับ

บทบาทผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้ใหญ่บ้านในทักษะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองญาติ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ผลการวิจัย พบว่า บทบาทผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้ใหญ่บ้านในทักษะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองญาติ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม โดยรวมผู้ใหญ่วัยบ้านมีความเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงในทักษะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองญาติ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงบทบาทผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้ใหญ่บ้านจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ดังนี้

ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา ผลการวิจัย พบว่า บทบาทผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้ใหญ่บ้านในทักษะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองญาติ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.42$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ใหญ่บ้านคอยถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ต่าง ๆ แก่ประชาชน ($\bar{x} = 4.47$) รองลงมา คือผู้ใหญ่บ้านใช้วิธีตั้งคำถาม เพื่อนำไปสู่การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นของประชาชน ($\bar{x} = 4.44$) ผู้ใหญ่บ้านเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็น หรือมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา ($\bar{x} = 4.41$) ผู้ใหญ่บ้านส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาของประชาชนในเรื่องต่าง ๆ ($\bar{x} = 4.40$) และผู้ใหญ่บ้านส่งเสริมให้ประชาชนมีความใฝ่รู้มากขึ้น ($\bar{x} = 4.40$) ตามลำดับ

ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ผลการวิจัย พบว่า บทบาทผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้ใหญ่บ้านในทักษะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองญาติ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม

โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.41$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ใหญ่บ้านมีความกระตือรือร้นในการทำงาน แสดงให้เห็นถึงความแน่วแน่ที่จะทำงานให้สำเร็จ ($\bar{x} = 4.45$) รองลงมา คือผู้ใหญ่บ้านกระตุ้นให้ประชาชนเกิดแรงจูงใจในการทำงานต่าง ๆ ได้ดี ($\bar{x} = 4.42$) ผู้ใหญ่บ้านกล่าวชมเชย เมื่อประชาชนทำคุณประโยชน์ให้กับชุมชน ($\bar{x} = 4.41$) ผู้ใหญ่บ้านให้ขวัญกำลังใจประชาชนสม่ำเสมออย่างต่อเนื่อง ($\bar{x} = 4.38$) และผู้ใหญ่บ้านสนับสนุนให้ประชาชนทำงานต่าง ๆ ได้เต็มศักยภาพ ($\bar{x} = 4.35$) ตามลำดับ

ด้านการมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์ ผลการวิจัย พบว่า บทบาทผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้ใหญ่บ้านในทัศนะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองญาติ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.40$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ใหญ่บ้านแสดงให้เห็นถึงความเป็นผู้นำที่มีความเฉลียวฉลาดในการปฏิบัติงาน ($\bar{x} = 4.45$) รองลงมา คือผู้ใหญ่บ้านแสดงให้เห็นถึงความมีวิสัยทัศน์ สามารถถ่ายทอดวิสัยทัศน์นั้นไปยังประชาชนได้ ($\bar{x} = 4.42$) ผู้ใหญ่บ้านให้ความสำคัญคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน ($\bar{x} = 4.41$) ผู้ใหญ่บ้านสามารถกระตุ้นให้ประชาชนทำสิ่งที่ตนเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ($\bar{x} = 4.35$) และผู้ใหญ่บ้านกล้าแสดงออก กล้าเผชิญความจริง มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง ($\bar{x} = 4.35$) ตามลำดับ

ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ผลการวิจัย พบว่า บทบาทผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้ใหญ่บ้านในทัศนะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองญาติ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.39$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ใหญ่บ้านพยายามหาวิธีการตอบสนองความต้องการของประชาชน ($\bar{x} = 4.44$) รองลงมา คือผู้ใหญ่บ้านปฏิบัติหน้าที่ต่อประชาชนทุกคนด้วยความเสมอภาคเท่าเทียมกัน อย่างจริงใจและยุติธรรม ($\bar{x} = 4.40$) ผู้ใหญ่บ้านให้ความสนใจ และใส่ใจต่อความเดือดร้อนของประชาชน ($\bar{x} = 4.38$) ผู้ใหญ่บ้านให้คำปรึกษาแก่ประชาชนเสมอเมื่อถึงคราวขอความช่วยเหลือ ($\bar{x} = 4.37$) และผู้ใหญ่บ้านส่งเสริมให้ประชาชนพัฒนาตนเองตามศักยภาพ ($\bar{x} = 4.35$) ตามลำดับ

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบบทบาทผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้ใหญ่บ้านในทัศนะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองญาติ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ผลการวิจัย พบว่า บทบาทผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้ใหญ่บ้านในทัศนะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองญาติ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีทัศนะต่อบทบาทผู้นำการเปลี่ยนแปลง โดยรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีทัศนะต่อบทบาทผู้นำการเปลี่ยนแปลง โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการวิจัยเรื่อง บทบาทผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้ใหญ่บ้านในทัศนะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองญาติ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ผู้วิจัยขออภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. บทบาทผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้ใหญ่บ้านในทัศนะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองญาติ อำเภอมือง จังหวัดนครพนม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิณา เพชรจิระวรพงศ์, (2552) ได้ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนมัธยม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3 ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนมัธยมตามทฤษฎีทั้ง 4 ด้าน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านผู้นำแสดงออกอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ด้านนำสู่จุดมุ่งหมาย ด้านการแลกเปลี่ยนและการเปลี่ยนแปลง และด้านมิตรสัมพันธ์ เช่นเดียวกับงานวิจัยของ ชุตินันท์ แดงสกล, (2556) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปาณิสรา ตรีศรี, (2559) ได้ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับงานวิจัยของ เกศสุตา โภคานิตย์, (2558) ได้ศึกษาเรื่องบทบาทผู้นำในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษานายกองค์การบริหารส่วนตำบลนาเสียว อำเภอมือง จังหวัดชัยภูมิ ผลการวิจัย พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลนาเสียว อำเภอมือง จังหวัดชัยภูมิ โดยรวมอยู่ในระดับมาก แต่ปรากฏว่า ผลการวิจัยนี้ยังไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ นัฐฐานต์ พันที, (2555) ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ ผลการวิจัย พบว่า นายกองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารมักทำอะไรในสิ่งที่คนอื่นทั่วไปคิดไม่ถึงเสมอ และผู้บริหารมีความถี่ในการพูดคุยกับผู้ใต้บังคับบัญชาในปริมาณน้อย

2. ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีทัศนะต่อบทบาทผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้ใหญ่บ้าน โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิรันดร์ ต้นจ้อย, (2553) ได้ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก จำแนกตามเพศ โดยรวมไม่แตกต่างกัน เช่นเดียวกับงานวิจัยของ วิณา เพชรจิระวรพงศ์, (2552) ได้ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนมัธยม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทม เขต 3 ผลการวิจัย พบว่า โดยรวมครูที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน เช่นเดียวกับงานวิจัยของ นฤมล จันทร์พร, (2557) ได้ศึกษาเรื่องบทบาททำนุ ผู้ใหญ่บ้านตามความคาดหวังของประชาชน หลังประกาศบังคับใช้พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องถิ่น พ.ศ. 2547 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่

11) พ.ศ. 2551 กรณีศึกษา : อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัย พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคาดหวังต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน โดยรวมไม่แตกต่างกัน แต่ปรากฏว่า ผลการวิจัยนี้ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดารณี พิพัฒน์ผล, (2553) ได้ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี ผลการวิจัย พบว่า ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามเพศ ผลการวิจัย พบว่า ครูที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีทัศนคติต่อบทบาทผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้ใหญ่บ้านในเขตเทศบาลตำบลหนองญาติ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม โดยรวมแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชุตินันท์ แดงสกล, (2556) ได้ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เช่นเดียวกับงานวิจัยของ เกศสุตา โภคานิตย์, (2558) ได้ศึกษาเรื่องบทบาทผู้นำในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษานายกองค์การบริหารส่วนตำบลนาเสียว อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ผลการวิจัย พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลนาเสียว อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่ปรากฏว่าผลการวิจัยนี้ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ หทัยรัตน์ คชเดช, (2561) ได้ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 จำแนกตามอายุ มีความคิดเห็นภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมไม่แตกต่างกัน

4. ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีทัศนคติต่อบทบาทผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้ใหญ่บ้านในเขตเทศบาลตำบลหนองญาติ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม โดยรวมแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปาณิสรา ตรีศรี, (2559) ได้ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ ตามความคิดเห็นของบุคลากรในองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เช่นเดียวกับงานวิจัยของ นฤมล จันทร์พร, (2557) ได้ศึกษาเรื่องบทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้านตามความคาดหวังของประชาชนหลักประกาศบังคับใช้พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องถิ่น ค.ศ. 1914 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 11) ค.ศ. 2008 กรณีศึกษา : อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัย พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคาดหวังต่อบทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน โดยรวมแตกต่างกัน กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่ปรากฏว่าผลการวิจัยนี้ไม่สอดคล้องกับงานวิจัย

ของ กฤติยา ไชหลัก, (2551) ได้ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของข้าราชการครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพังงา ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของข้าราชการครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพังงา จำแนกตามระดับการศึกษา ข้าราชการครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพังงา มีความคิดเห็น โดยรวมไม่แตกต่างกัน

5. ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีทัศนะต่อบทบาทผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้ใหญ่บ้านในเขตเทศบาลตำบลหนองญาติ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม โดยรวมแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกศสุตา โภคานิตย์, (2558) ได้ศึกษาเรื่องบทบาทผู้นำในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษานายกองคการบริหารส่วนตำบลนาเสียว อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ผลการวิจัย พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทของนายกองคการบริหารส่วนตำบลนาเสียวในการพัฒนาท้องถิ่น จำแนกตามอาชีพ โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่ปรากฏว่าผลการวิจัยในครั้งนี้ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัจฉรา โพธิ์อ้น, (2558) ได้ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี จำแนกตามอาชีพ โดยรวมไม่แตกต่างกัน เช่นเดียวกับงานวิจัยของ เกศสุตา โภคานิตย์, (2558) ได้ศึกษาเรื่องบทบาทผู้นำในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษานายกองคการบริหารส่วนตำบลนาเสียว อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ผลการวิจัย พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทนายกองคการบริหารส่วนตำบลนาเสียว อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ โดยรวมไม่แตกต่างกัน

6. ประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกันมีทัศนะต่อบทบาทผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้ใหญ่บ้านในเขตเทศบาลตำบลหนองญาติ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม โดยรวมแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญมา ทรัพย์โสม, (2560) ได้ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาหญิงในทรรณะของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 ผลการวิจัย พบว่า พฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารหญิงตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนจังหวัดนครศรีธรรมราช เขต 4 จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เช่นเดียวกับงานวิจัยของ ชูตินันท์ แดงสกล, (2556) ได้ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร ผลการวิจัย พบว่า ประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่ปรากฏว่าผลการวิจัยในครั้งนี้ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ นารินทร์ เดชสะท้อน, (2557) ได้ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3

ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 3 จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ผลการวิจัย พบว่า ครูผู้สอนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมไม่แตกต่างกัน

กล่าวโดยสรุป ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามข้างต้นส่วนใหญ่มีผลต่อความแตกต่างที่ได้สะท้อนถึงบทบาทผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้ใหญ่บ้านในเขตเทศบาลตำบองญาติ อำเภอมือง จังหวัดนครพนม อาจเป็นเพราะตัวแปรดังกล่าวสะท้อนถึงภาวะผู้นำที่แสดงออกด้านบทบาทที่ทำให้ชุมชนเชิงพื้นที่ในเทศบาลตำบลหนองญาติเกิดการเปลี่ยนแปลงโดยการนำของผู้ใหญ่บ้านในบริบทของชุมชนที่มีพื้นที่ที่แตกต่างกัน จึงทำให้ผู้ใหญ่บ้านแสดงบทบาทในแต่ละพื้นที่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัย พบว่า บทบาทผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้ใหญ่บ้านในทัศนะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองญาติ อำเภอมือง จังหวัดนครพนม พบว่า โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก หากพิจารณาแล้วถือว่ายังมีข้อเสนอแนะที่ควรได้รับการปรับปรุง ดังต่อไปนี้

1.1 ด้านการการมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์ ควรให้ผู้ใหญ่บ้านได้มีการกระตุ้นให้ประชาชนทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมตลอดไปเรื่อย ๆ เพื่อเป็นการทำให้ประชาชนได้รู้จักความสามัคคีร่วมแรงร่วมใจกันทำในสิ่งที่ดีต่อชุมชน และหมู่บ้าน

1.2 ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ควรให้ผู้ใหญ่บ้านได้มีการส่งเสริมและสนับสนุนประชาชนคนที่ทำคุณประโยชน์ให้กับชุมชน โดยการมีรางวัลตอบแทนให้กับประชาชนในสิ่งที่ประชาชนควรได้รับ

1.3 ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ควรให้ผู้ใหญ่บ้านตอบสนองความต้องการของประชาชนประชาชน โดยการปฏิบัติหน้าที่ที่ตนเองได้รับอย่างเต็มที่ ควรมีการจัดการฝึกอบรมให้กับประชาชน เพื่อเป็นเวทีในการแสดงความคิดเห็น และควรมีการให้คำปรึกษาแก่ประชาชนในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนต่าง ๆ ของประชาชน

1.4 ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา ควรให้ผู้ใหญ่บ้านได้มีการส่งเสริมการถ่ายทอดความรู้ให้กับประชาชนมากยิ่งขึ้น โดยวิทยากรที่มีความรู้ด้านการทำเกษตรกรรมแก่ประชาชน เช่น การเพิ่มผลผลิตจากการเพาะปลูกพืชต่าง ๆ ที่ประชาชนเพาะปลูก และวิธีการออมเงินให้ประชาชนรู้จักการใช้จ่ายอย่างประหยัดเท่าที่จำเป็น เพื่อมีเงินเหลือเก็บในอนาคต

2. ข้อเสนอแนะการทําวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับบทบาทผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้ใหญ่บ้านในทัศนะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลอื่น ๆ ในเขตจังหวัดนครพนม

2.2 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาบทบาทผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้ใหญ่บ้านที่พึงประสงค์ของประชาชน

เอกสารอ้างอิง (References)

- กรมการปกครอง. (2545). *คู่มือกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน*. สำนักงานบริหารการปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น.
- กฤติยา ไชหลัก. (2551). *ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของข้าราชการครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพังงา*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- เกศสุตา โภคานิตย์. (2558). *บทบาทผู้นำในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษานายกองคการบริหารส่วนตำบลนาเสียว อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ*. (รายงานผลการวิจัย). โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.
- ชุตินันท์ แสงสกล. (2556). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร*. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารทั่วไป). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ฐิติรัตน์ สมศิริวัฒนา. (2555). *การปกครองส่วนท้องถิ่นและอำนาจหน้าที่ของกำนันและผู้ใหญ่บ้าน*. กรุงเทพฯ: สำนักการพิมพ์สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- ดารุณี พิพัฒน์ผล. (2553). *ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี*. *วารสารบัณฑิตศึกษา*. 3(3), 15-27.
- นิรันดร์ ต้นจ้อย. (2553). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย.
- นัฐกานต์ ทันทิ. (2555). *แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ*. การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการพัฒนาท้องถิ่น). มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- นารินทร์ เดชชะท้าน. (2557). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 3*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- นฤมล จันทร์พร. (2557). *บทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้านตามความคาดหวังของประชาชนหลังประกาศบังคับใช้พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2547 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 11) พ.ศ. 2551 กรณีศึกษา : อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี*. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมืองและการบริหารจัดการ). มหาวิทยาลัยบูรพา.

- บุญมา ทรัพย์โสม. (2560). *ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาหญิงในทรศณะของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.*
- ปาณิสรา ตรัสศรี. (2559). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.*
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2557). *การวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์บิสซิเนสอาร์แอนด์ตี.*
- วีณา เพชรจิระวรพงศ์. (2552). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนมัธยม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทมมหานคร เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.*
- หทัยรัตน์ คชเดช. (2561). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุราษฎร์ธานี เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.*
- อัจฉรา โพธิ์อ้น. (2558). *ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.*
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis.* New York: Harper and Row Publication.

**การพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21
ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงโดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง
ในกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายพิภพประกอบการณ์วิชาชีพ**

**The Development of the Life Skills of Early Childhood Children in 21st
Century according to Sufficiency Economy Philosophy by the
Involvement of the Parents in the Network of Professional Schools**

สรุณธร ฉันทวรภาพ¹ จินตามณี เลิศมนโนกุล² อรุณี สาลี³

Saruntorn Chantavorapa, Chindamanee Lertmanokul, Arunee Salee

บทคัดย่อ (Abstract)

วิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัย ในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ก่อนและหลังการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัย ในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ เด็กปฐมวัยอายุ 5- 6 ปี ชั้นอนุบาลปีที่ 2/2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 15 คน และผู้ปกครองของเด็กปฐมวัย จำนวน 15 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษามี 5 ประการ ได้แก่ โปรแกรมการมีส่วนร่วม, แผนกิจกรรมโปรแกรม, คู่มือการพัฒนาทักษะ, แบบประเมินทักษะ, แบบประเมินความพึงพอใจ โดยสถิติที่ใช้สำหรับการวิเคราะห์ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยมีทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงสูงขึ้น หลังจากผู้ปกครองมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัย โดยมีคะแนนสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านมีคะแนนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 โดยด้านการปรับตัว มีคะแนนสูงเป็นอันดับที่ 1 ด้านความรับผิดชอบและการแก้ปัญหา มีคะแนนสูงเรียงตามลำดับ 2.ผู้ปกครองมีความพึงพอใจในการเข้าร่วมโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเพื่อ

Received: 2021-05-09 **Revised:** 2021-08-25 **Accepted:** 2021-08-27

¹ หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ จันทระเกษม Bachelor of Education , Early Childhood Education Program ,Faculty of Education ,Chandrakasem Rajabhat University. Corresponding Author e-mail: buaphan.k1128@gmail.com

² หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น จังหวัดตาก Bachelor of Education Program, Faculty of Education, Northern College

³ หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาประถมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น จังหวัดตาก Elementary Education Program, Faculty of Education, Northern College

พัฒนาทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง โดยภาพรวม ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$, $S.D.=0.43$)

คำสำคัญ (Keywords): การพัฒนาทักษะชีวิต; ศตวรรษที่ 21; หลักเศรษฐกิจพอเพียง

Abstract

This research aims to (1) compare the life skills of early childhood children in the 21st century according to sufficiency economy philosophy before and after parents' involvement, and (2) to study parents' satisfaction for involvement in order to develop the life skills of early childhood children in the 21st century according to sufficiency economy philosophy. The research samples were 15 early childhood children who were five to six years old, and studied in kindergarten level 2 of the first semester, academic year 2020, and 15 parents of the early childhood children. There were five research tools that are the involvement program, the activity plan, the skill development manual, the skill assessment form, and the satisfaction assessment form. The statistics for analysis were mean and standard deviation (S.D.)

The research results have been found that (1) the early childhood children had the life skills in the 21st century according to sufficiency economy philosophy increasingly with statistically significant at level .05. And when considering in each aspect, the results were found that all of each aspect were significantly higher at level .05. Especially for the adjustment aspect was at the highest level. The responsibility aspect and the problem solving aspect had the high scores in descending order. (2) Parents had the highest satisfaction in overall (Mean = 4.52, S.D. = 0.43) for joining the involvement program to develop the life skills of the early childhood children in 21st century according to sufficiency economy philosophy.

Keywords: Life Skills Development; 21st Century; Sufficiency Economy Principles

บทนำ (Introduction)

ในปัจจุบันการส่งเสริมทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้มีต้นทุนชีวิตที่แข็งแกร่งหรือมีคุ้มกันที่เข้มแข็ง ควรยึดแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเป็นฐานของการพัฒนา เนื่องจากหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางการปฏิบัติโดยยึดเส้นทางสายกลางของความ

พอประมาณในการดำรงชีวิต ความมีเหตุผลในการตัดสินใจกระทำการต่างๆ และมีภูมิคุ้มกันทางด้านจิตใจที่มีต่อความไม่แน่นอน ของสถานการณ์รอบด้าน ภายใต้เงื่อนไขของการมีความรอบรู้รอบคอบและระมัดระวัง อันจะนำมาใช้ในการพิจารณา ไตร่ตรอง และปฏิบัติในการบริหารจัดการต่อผลกระทบจากการ เปลี่ยนแปลงประกอบกับการมีคุณธรรมประจำใจ เช่น ความซื่อสัตย์ ความอดทน ความเพียร การมีสติปัญญา เป็นต้น ขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ ให้มีจิตสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความซื่อสัตย์สุจริต มีน้ำใจแบ่งปัน มีสติปัญญาและรอบคอบ นำไปสู่สังคมที่มีคุณภาพทั้งทางเศรษฐกิจสังคม สามารถพึ่งตนเอง มีภูมิคุ้มกันและรู้เท่าทันโลก อยู่ในสังคมแห่งภูมิปัญญา และการเรียนรู้สามารถรักษากฎมณีนโยบาย ทฤษฎีการธรรมชาติท้องถิ่น อันเป็นรากฐานของการพัฒนาประเทศอย่างสมดุล (คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง, 2550 : 6-7) อีกทั้งทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยเป็นทักษะที่สัมพันธ์เกี่ยวกับการมีชีวิตที่สมบูรณ์พร้อมทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และปัญญา เป็นทักษะที่สัมพันธ์กับพัฒนาการที่ต้องส่งเสริมให้เหมาะสมกับวัย บรรลุศักยภาพสูงสุดของแต่ละบุคคล ส่งผลให้เด็กมีคุณภาพชีวิตที่ดีเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์พร้อมในอนาคต (รุ่งลาวัลย์ อ่ำละคา.2557) และเมื่อพิจารณาทักษะชีวิตที่ควรปลูกฝังให้กับเด็กปฐมวัย และองค์ประกอบทั้ง 2 ห่วง 3 เงื่อนไขจะเห็นว่ามีคุณสมบัติสอดคล้องกัน คือ องค์ประกอบของทักษะชีวิตจะสอดคล้องสัมพันธ์กับเงื่อนไขตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง คือ เงื่อนไขความรู้และเงื่อนไขคุณธรรม อีกทั้งเมื่อวิเคราะห์องค์ประกอบของทักษะชีวิตจะครอบคลุมพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ดังนั้นการส่งเสริมทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 จึงสอดคล้องกับการพัฒนามนุษย์ให้สมบูรณ์โดยใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเป็นฐานของการพัฒนาได้

การส่งเสริมทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยเป็นหน้าที่สำคัญของครูและผู้ปกครองที่ต้องร่วมมือกัน ดังที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติปีพุทธศักราช 2542 ฉบับปรับปรุง 2546 ได้มีการระบุไว้ชัดเจนในหมวด 4 มาตราที่ 24 วรรคที่ 6 ว่าการจัดกระบวนการเรียนรู้จะต้องมีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542 : 15) การให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาช่วยให้ผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับตัวเด็ก เข้าใจบทบาทของตนและเห็นความสำคัญในการส่งเสริมคุณธรรมให้แก่เด็ก ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยที่ส่งผลให้เด็กมีพัฒนาการและพื้นฐานที่ดีเกี่ยวกับคุณธรรม ดังที่ ลีเปอร์และคนอื่นๆ (อรุณี หรดาล, 2536 : 58 ; อ้างอิงจาก Leeper and others, 1976 : 121) ได้กล่าวไว้ว่า บ้านและโรงเรียนนั้นมีความสำคัญในการให้การศึกษาแก่เด็ก และจะไม่สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพได้ ถ้าขาดความเข้าใจการสนับสนุน และการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองและครูที่มีคุณภาพจะมีอิทธิพลต่อชีวิตเด็กในอนาคต สอดคล้องกับ อุมพร ตรังคมบัติ (2540) ที่กล่าวว่า ครอบครัวมีความสำคัญต่อการอยู่รอดของสังคมเท่านั้น

แต่ยังเป็นสถานที่ที่จำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาบุคคลให้ไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ดังนั้นในการเสริมสร้างทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัย อาจกล่าวได้ว่า ครอบครัวเป็นแกนแห่งการพัฒนา เนื่องจากครอบครัวเป็นหน่วยพื้นฐานแห่งการแบ่งปันความรักที่มีพ่อแม่เป็นผู้ให้และมีลูกเป็นผู้รับในระยะแรก ด้วยบรรยากาศที่พึงพอใจทั้งการให้และการรับอย่างเหมาะสม ก่อเกิดเป็นความไว้วางใจของบุคคลในครอบครัว มีความผูกพัน เอื้ออาทรต่อกัน พร้อมทั้งจะช่วยเหลือ เกื้อกูลเสียสละและให้อภัยแก่กันอันก่อให้เกิดความมั่นคง ปลอดภัยอันส่งผลให้บุคคลมีต้นทุนและความงามของชีวิต การเรียนรู้และเติมเต็มจากพลังของครอบครัวจึงเป็นแกนแห่งการหล่อหลอมชีวิตของบุคคลให้มีภูมิคุ้มกันของชีวิตในการที่จะปรับตัว แก้ปัญหาและอยู่ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตได้อย่างเหมาะสมและเป็นสุข การส่งเสริมทักษะชีวิตที่ดีให้กับเด็กปฐมวัยจึงควรเป็นความร่วมมือกันระหว่างครูกับผู้ปกครองโดยเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมร่วมกับครูในการส่งเสริมและพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัย

จากสภาพปัจจุบันสถานศึกษา พบว่าสถานศึกษาส่วนใหญ่เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน เช่น การปฐมนิเทศ การให้ข้อมูลเกี่ยวกับเด็กและนำไปปฏิบัติที่บ้านแต่ขาดการให้คำแนะนำหรือการร่วมมือกันอย่างต่อเนื่อง การสื่อสารและสะท้อนผลการพัฒนามีน้อย ทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับการนำความรู้ไปใช้ ดังนั้น การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับการศึกษาปฐมวัยจึงเป็นสิ่งจำเป็นในการจัดการศึกษาสำหรับเด็ก เพราะความร่วมมือจากทั้งที่บ้านและที่โรงเรียนจะเป็นพลังที่สำคัญในการพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยอย่างสอดคล้องกับพัฒนาการเด็กได้อย่างเต็มศักยภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อเปรียบเทียบทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัย ในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ก่อนและหลังการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัย ในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

สมมติฐานของการวิจัย

เด็กปฐมวัยที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในพัฒนาทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมีทักษะชีวิตสูงกว่า ก่อนการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยออกแบบการวิจัยแบบกึ่งทดลอง มีกลุ่มประชากรในการวิจัย คือ นักเรียนเด็กปฐมวัย อายุ 5-6 ปี ชั้นอนุบาลปีที่ 2 และผู้ปกครองเด็กปฐมวัยของชั้นอนุบาลปีที่ 2

2. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มประชากรในการวิจัยคือ นักเรียน โรงเรียนตากสินพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดตาก ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เนื่องจากเป็นโรงเรียนที่ผู้วิจัยเป็นอาจารย์นิเทศ ผู้บริหารโรงเรียน และครูให้ความสำคัญกับสร้างความร่วมมือกับผู้ปกครองในการพัฒนาเด็ก

2. เด็กปฐมวัย อายุ 5-6 ปี ชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนตากสินพิทยาคม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 2 ห้องเรียน

3. ผู้ปกครองเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนตากสินพิทยาคม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 2 ห้องเรียน

กลุ่มตัวอย่าง

1.เด็กปฐมวัย อายุ 5- 6 ปี ชั้นอนุบาลปีที่ 2/2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีการจับสลากมา 1 ห้องเรียน จากนั้นสอบถามความสนใจของผู้ปกครองในการเข้าร่วมโปรแกรมการพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 15 คน

2.ผู้ปกครองเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2/2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 ที่สมัครใจเข้าร่วมโปรแกรมการพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 15 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 โปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัย ในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

3.2 แผนกิจกรรมโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัย

3.3 คู่มือการพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัย ในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับผู้ปกครอง

3.4 แบบประเมินทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัย ในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

3.5 แบบประเมินความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัย ในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ติดต่อโรงเรียน ครู และผู้ปกครอง เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และติดต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อทำการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

2. ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ เพื่อหาดัชนีความเหมาะสมและความสอดคล้องของเครื่องมือทดลอง

3. นำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยที่ผ่านการตรวจสอบและแก้ไขแล้วไปดำเนินการทดลองจริงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 15 คน ประเมินก่อนทำการทดลองและหลังการทดลองตามแบบแผนการวิจัย

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการทดลองมาวิเคราะห์ข้อมูล เสนอตามลำดับขั้นตอนดังนี้ดังต่อไปนี้

- 1) สถิติเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ
 - 1.1 ค่าเฉลี่ย (Mean)
 - 1.2 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)
- 2) หาคุณภาพเครื่องมือ
 - 2.1 ค่าความเที่ยงตรง (IOC)
 - 2.2 ค่าความยาก (Difficulty)
 - 2.3 ค่าอำนาจจำแนก (Discrimination)
 - 2.4 ค่าความเชื่อมั่น (Reliability)
- 3) ทดสอบสมมติฐาน
 - 3.1 ค่าทีแบบไม่อิสระ (t test Dependent)

ผลการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้ ผู้รายงานได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอนต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ก่อนและหลังการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง โดยรวม

ทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัย	จำนวนเด็ก	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D	$\bar{D}$	t
ก่อนการจัดกิจกรรม	15	18	20.86	5.51	1.97	7.55
หลังการจัดกิจกรรม	15	18	29.20	3.54		

จากตารางที่ 1 พบว่า เด็กปฐมวัยที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง มีคะแนนทักษะชีวิตโดยรวมสูงขึ้นกว่าก่อนผู้ปกครองเข้าร่วมโปรแกรมฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สรุปว่าโปรแกรมการมีส่วนร่วม

ของผู้ปกครองมีประสิทธิภาพ จึงส่งผลให้ทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยสูงขึ้นที่ 21 ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ก่อนและหลังการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง โดยรวม

ตาราง 2 การเปรียบเทียบคะแนนทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ก่อนและหลังการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง เป็นรายด้าน

ทักษะชีวิตของเด็ก ปฐมวัย	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		$\bar{D}$	df	t	Sig
	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D.				
1.ด้านความรับผิดชอบ	8.20	1.85	10.06	1.70	0.15	14	3.06	.008
2.ด้านการปรับตัว	7.66	2.63	10.13	1.30	1.33	14	4.97	.000
3.ด้านการแก้ปัญหา	5.00	2.42	9.00	1.46	0.96	14	10.58	.000
รวมเฉลี่ย	0.86	5.51	29.20	3.54	0.84			

ผลตารางที่ 2 พบว่า เด็กปฐมวัยที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง มีคะแนนทักษะชีวิตสูงขึ้นทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเรียงลำดับคะแนนดังนี้ ลำดับที่ 1 ด้านการปรับตัว ลำดับที่ 2 ด้านความรับผิดชอบ ลำดับที่ 3 การคิดแก้ปัญหา

ตอนที่ 2 ผลการประเมินความพึงพอใจในการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

การประเมินความพึงพอใจการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองฯ เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง นำเสนอแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการประเมินความพึงพอใจในการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ความพึงพอใจ
1) ความเข้าใจก่อนการเข้าร่วมโปรแกรมการมีส่วนร่วม			
1.1 ก่อนการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองฯ ท่านได้รับการแจ้งวัตถุประสงค์อย่างชัดเจน	4.23	0.47	ระดับมาก
1.2 ก่อนการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองฯ ท่านได้รับการชี้แจงถึงกระบวนการในการดำเนินกิจกรรมอย่างละเอียด	4.56	0.21	ระดับมากที่สุด
1.3 ก่อนการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองฯ ท่านได้รับการชี้แจงถึงระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรมตลอดทั้งโปรแกรมฯ อย่างละเอียด	4.10	0.56	ระดับมาก
2) กิจกรรมในโปรแกรมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัย			

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ความพึงพอใจ
2.1 โปรแกรมการมีส่วนร่วมทำให้ท่านได้รับความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัย	4.55	0.45	ระดับมากที่สุด
2.2 โปรแกรมการมีส่วนร่วมทำให้ท่านเห็นความสำคัญในการพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัย	4.76	0.32	ระดับมากที่สุด
2.3 โปรแกรมการมีส่วนร่วมทำให้ท่านได้เข้าใจการจัดการเรียนการสอนครูที่โรงเรียน	4.62	0.42	ระดับมากที่สุด
2.4 โปรแกรมการมีส่วนร่วมทำให้ท่านแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการอบรมเลี้ยงดูเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัย	4.88	0.11	ระดับมากที่สุด
2.5 กิจกรรมโปรแกรมการมีส่วนร่วมสามารถนำไปปฏิบัติกับลูกได้	4.52	0.48	ระดับมากที่สุด
3) กิจกรรมการประชุมกลุ่มย่อย			
3.1 กิจกรรมการประชุมกลุ่มย่อย ทำให้ท่านได้ซักถามข้อสงสัยได้อย่างละเอียด	4.53	0.55	ระดับมากที่สุด
3.2 กิจกรรมการประชุมกลุ่มย่อย ทำให้ท่านเรียนรู้วิธีการแก้ปัญหาที่หลากหลายและเป็นประโยชน์	4.86	0.21	ระดับมากที่สุด
3.3 กิจกรรมการประชุมกลุ่มย่อย ทำให้ท่านได้รับความช่วยเหลือจากครูและนักวิจัยอย่างทั่วถึง	4.40	0.56	ระดับมากที่สุด
4) เอกสารประกอบกิจกรรม			
4.1 เอกสารอ่านเข้าใจง่าย มีความชัดเจน	4.44	0.67	ระดับมากที่สุด
4.2 เนื้อหามีความเหมาะสม	4.29	0.84	ระดับมากที่สุด
4.3 การจัดวางรูปเล่ม ขนาดตัวหนังสือ และรูปภาพประกอบมีความเหมาะสม	4.50	0.45	ระดับมากที่สุด
5) เอกสารและคู่มือประกอบกิจกรรม			
5.4 เนื้อหาของเอกสารและคู่มือ ช่วยสร้างความเข้าใจและเป็นแนวทางในการนำกลับไปปฏิบัติที่บ้าน	4.65	0.32	ระดับมากที่สุด
5.5 เนื้อหาของเอกสารและคู่มือสามารถนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้จริง	4.78	0.12	ระดับมากที่สุด
6) คู่มือการพัฒนาเด็กปฐมวัยสำหรับผู้ปกครอง			
6.1 ภาษาที่ใช้เข้าใจง่าย	4.32	0.78	ระดับมากที่สุด
6.2 รูปภาพประกอบสวยงาม น่าสนใจ	4.79	0.35	ระดับมากที่สุด
6.3 ขนาดของตัวอักษร และรูปภาพประกอบ	4.56	0.56	ระดับมากที่สุด

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ความพึงพอใจ
6.4 กิจกรรมนำไปปฏิบัติได้ง่าย	4.88	0.21	ระดับมากที่สุด
6.5 กิจกรรมสามารถพัฒนาทักษะชีวิตได้	4.73	0.42	ระดับมากที่สุด
7) วัน เวลา และสถานที่			
7.1 วันและเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสม	4.30	0.75	ระดับมาก
7.2 สถานที่ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสม	4.30	0.64	ระดับมาก
7.3 บรรยากาศและสภาพแวดล้อมมีความเหมาะสม	4.56	0.21	ระดับมากที่สุด
8) การนำความรู้ที่ได้รับไปใช้			
8.1 ท่านนำความรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมไปใช้ในการปฏิบัติกับบุตรหลาน	4.56	0.15	ระดับมากที่สุด
8.2 ท่านนำความรู้ที่ได้รับจากเอกสารและคู่มือที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาทักษะชีวิตไปใช้ในการปฏิบัติกับบุตรหลาน	4.75	0.11	ระดับมากที่สุด
8.3 การนำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติจริง ทำให้ท่านค้นพบข้อความรู้ใหม่ๆ เพิ่มเติม	4.35	0.56	ระดับมาก
8.4 การนำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติจริง ทำให้ท่านสังเกตเห็นความเปลี่ยนแปลงทักษะชีวิตของบุตรหลาน	4.64	0.23	ระดับมากที่สุด
รวมผลการประเมินความพึงพอใจ	4.55	0.42	ระดับมากที่สุด

จากตารางที่ 3 ผลการประเมินความพึงพอใจในการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองฯ โดยภาพรวม พบว่า คะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจในการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองฯ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.55$, S.D. = 0.42) ความเข้าใจก่อนการเข้าร่วมโปรแกรมการมีส่วนร่วม

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัย การพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงโดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ในกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพ มีประเด็นที่สามารถมาอภิปรายได้ 2 ประเด็นดังนี้

1.เปรียบเทียบทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัย ในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ก่อนและหลังการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง เด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนตากสินพิทยาคมมีทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง สูงขึ้นหลังการเข้าร่วมโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า โปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งประกอบด้วยขั้นเปิดใจและเล่าสู่กันฟัง ขั้นเรียนรู้ร่วมกัน ขั้นสรุปองค์ความรู้ และขั้นนำความรู้สู่ลูกกรัก มีประสิทธิภาพสูงสามารถนำมาใช้พัฒนาทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยได้ เพราะทำให้ผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจในการส่งเสริมทักษะชีวิตของเด็ก มีความรู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตของบุตรหลานมากขึ้น สอดคล้องกับหลักการพื้นฐานของการร่วมงานที่ประสบความสำเร็จระหว่างครอบครัวและโรงเรียน ที่ระบุว่า ครอบครัวมีความเป็นหุ้นส่วนที่เท่าเทียมกันในการได้มาซึ่งเป้าหมายของการศึกษาของลูก (Liontos, 1992) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับสถานศึกษาด้วยความรู้สึกรักของความเป็นญาติ เป็นเพื่อน เป็นพี่ เป็นน้อง จะส่งผลต่อการให้ความร่วมมือในการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้ไปในทิศทางเดียวกันและบรรลุเป้าหมายได้เร็วขึ้น เนื่องจากผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการส่งเสริมทักษะชีวิต เข้าใจแนวทางและบทบาทของตนเองในการพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัย อีกทั้งการได้เข้าร่วมโปรแกรมมีการสนทนารวมกลุ่มแลกเปลี่ยนประสบการณ์กันโดยบรรยายการเรียนรู้ที่มีการถ่ายทอดข้อมูลซึ่งกันและกันทำให้ผู้ปกครองได้แนวทางในการส่งเสริมทักษะชีวิตให้กับบุตรหลาน สอดคล้องกับ กุลยา ตันติผลาชีวะ (2551) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับโรงเรียน จะช่วยพัฒนาเด็กให้เจริญเติบโตเต็มตามศักยภาพ สอดคล้องกับ สุมาลี คุ่มชัยกุล (2543) ซึ่งกล่าวว่า การจัดกิจกรรมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วม ทำให้ผู้ปกครองมีความรู้สึกรับผิดชอบในการให้ความร่วมมือ รวมทั้งการสื่อสารที่ดี จะช่วยให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียนมากขึ้นและเข้ามาอย่างเต็มใจ อีกทั้งยังมีทัศนคติที่ดีต่อโรงเรียน การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง จำแนกได้ 2 รูปแบบ คือ การมีส่วนร่วมที่บ้าน การมีส่วนร่วมที่โรงเรียน (กุลยา ตันติผลาชีวะ.2544) ซึ่งรูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้นมานั้นมีคู่มือการพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยสำหรับผู้ปกครองได้นำกลับไปใช้จัดกิจกรรมกับลูกที่บ้าน ในด้านความรับผิดชอบ การปรับตัว การคิดแก้ปัญหา จึงทำให้ทักษะชีวิตด้านความรับผิดชอบ การปรับตัว การคิดแก้ปัญหา สูงขึ้นด้วย ประสบการณ์ ผู้ปกครองบางท่านสะท้อนพฤติกรรมบุตรหลานด้านการคิดแก้ปัญหาที่ลูกโดยใช้คู่มือและจากประสบการณ์แลกเปลี่ยนกัน ทำให้บุตรหลานมีการคิดแก้ปัญหา และกล้าแสดงความคิดเห็นมากขึ้น สอดคล้องกับ ไวก้อตกี ที่ว่าการที่ผู้ปกครองให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะชีวิตและนำกิจกรรมไปใช้กับบุตรหลานจึงเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้มีเวลาที่มีคุณภาพอยู่กับบุตรหลานได้มากขึ้น ดังนั้นผู้ปกครองจึงควรใช้เวลากับเด็กในการฝึกทักษะชีวิต เพราะเมื่อเด็กมีทักษะชีวิตที่ดี เมื่อพบปัญหาสามารถหาทางแก้ไขได้ มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี รวมทั้งปรับตัวที่จะอยู่ในสังคม

ดูแลสุขภาพร่างกายของตนเองตามหลักสุขบัญญัติ และพึ่งพาตนเองได้เป็นอย่างดี (ประไพ ประดิษฐ์ สุขถาวร, 2554)

2. ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ปกครองพบว่า ผู้ปกครองมีความพึงพอใจในการเข้าร่วมโปรแกรมการมีส่วนร่วมพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัย ในระดับมากที่สุด เนื่องจาก โปรแกรมการมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยเป็นโปรแกรมที่ตรงกับความต้องการของผู้ปกครองที่นำไปพัฒนาลูกได้จริง สอดคล้องกับ Auerbach (1968) ได้เสนอแนวคิดเชิงทฤษฎีที่อยู่เบื้องหลังการจัดการศึกษาสำหรับผู้ปกครองว่า ผู้ปกครองจะเรียนรู้ได้ดีในเรื่องที่ตนเองสนใจและถ้าเนื้อหาสาระที่เรียนรู้นั้นเป็นเรื่องที่มีความสัมพันธ์กับประสบการณ์ใกล้ตัวของผู้ปกครอง นอกจากนี้ การดำเนินโปรแกรมการมีส่วนร่วมยังเน้นให้ผู้ปกครองถ่ายทอดประสบการณ์ของตนเองแลกเปลี่ยนกับเพื่อน มีการวิเคราะห์ประสบการณ์การอบรมเลี้ยงดูลูกเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตร่วมกันภายใต้บรรยากาศที่มีความเคารพให้เกียรติซึ่งกันและกัน สอดคล้องกับแนวคิดหลักการของการมีส่วนร่วม (Christenson.1995.อ้างถึงใน ขบา พันธศักดิ์.2550) นอกจากนี้ผู้ปกครองยังมีความพึงพอใจในโปรแกรมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาทักษะชีวิตที่คณะผู้วิจัยจัดขึ้น เนื่องจากมีการติดต่อประสานงานและสร้างความเข้าใจร่วมกันเป็นอย่างดี ตลอดจนผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการตัดสินใจวัน เวลา ในการเข้าร่วมโปรแกรม จึงส่งผลให้เกิดความพึงพอใจต่อโปรแกรมการพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงโดยภาพรวมในระดับมากที่สุด

บทสะท้อนการเรียนรู้ของผู้ปกครองจากการใช้คู่มือพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า มีผู้ปกครองมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมทักษะชีวิตของลูกมากขึ้น มีการเปลี่ยนบทบาทตนเอง โดยลดการช่วยเหลือบุตรหลานในกิจวัตรประจำวันมากขึ้น เปิดโอกาสให้บุตรหลานได้แก้ปัญหาด้วยตนเอง โดยเป็นเพียงผู้แนะนำและคอยให้กำลังใจ ซึ่งต่างจากก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมที่ผู้ปกครองใจร้อน และไม่คอยได้เสริมแรงทางบวกให้กับบุตรหลาน สอดคล้องกับรุ่งรุจน์ธนนัน บุญรักณ์ (2554) ที่กล่าวว่า ผู้ปกครองขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษาปฐมวัย และบทบาทของตนเองในการส่งเสริมทักษะให้กับเด็กที่ถูกต้อง มักมุ่งเน้นให้เด็กเก่งให้มากที่สุด ไม่ให้อิสระแก่เด็ก ทำให้ศักยภาพของเด็กที่ควรจะได้รับพัฒนาถูกจำกัดลง ดังนั้น ผู้ปกครองจึงควรส่งเสริมให้เด็กค้นพบและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง เพื่อให้เขาสามารถนำความรู้ที่มีมาใช้ในสถานการณ์และบริบทต่างๆได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ และคณะ, 2550) ดังนั้นรูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง จึงนับได้ว่าเป็นรูปแบบที่เหมาะสมกับผู้ปกครองที่จะนำไปใช้พัฒนาทักษะชีวิตและส่งเสริมพัฒนาการด้านอื่นๆของเด็กปฐมวัยให้เป็นคนดีของสังคมต่อไป

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. หน่วยงานที่มีหน้าที่ให้ความรู้ผู้ปกครอง หรือพัฒนาผู้ปกครองที่จะนำรูปแบบนี้ไปใช้ ควรพิจารณาถึงวัฒนธรรม บริบทของผู้ปกครอง การทำงานร่วมกันผู้ปกครอง ซึ่งต้องให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วม จะทำให้ได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครอง

2. หน่วยงานที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยอื่น เช่น ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เด็ก ควรกำหนดเป็นนโยบายให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วม โดยให้สถานศึกษาหารูปแบบที่เหมาะสมกับสภาพสังคม วัฒนธรรม และสภาพแวดล้อมของศูนย์พัฒนาเด็ก

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรเน้นจุดที่มีลักษณะเด่น คือ ผู้ปกครองและเด็กได้ทำกิจกรรมร่วมกัน ทำให้เด็กและผู้ปกครองมีความใกล้ชิดกัน มีปฏิสัมพันธ์ ทำให้ผู้ปกครองให้ความสำคัญต่อการใช้เวลาแก่เด็กมากขึ้น

2. ควรมีการทำการศึกษาวิจัยการมีส่วนร่วมระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียนด้านอื่น เช่น การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ การอ่าน เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง (References)

- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2542). เอกสารประกอบการสอนวิชา การศึกษาสำหรับผู้ปกครองเด็กปฐมวัย. (คณะศึกษาศาสตร์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จิระพันธุ์ พูลพัฒน์. (2556). การพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัย. รายงานการวิจัยนำเสนอในการประชุมวิชาการครบรอบ 56 ปี แห่งการสถาปนา (คณะครุศาสตร์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชบา พันธุ์ศักดิ์. (2550). การพัฒนารูปแบบการสอนเชิงประสบการณ์และการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยการร่วมงานเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตให้เด็กปฐมวัย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์ (ภาควิชาหลักสูตรและการสอน). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปิยะนันท์ หิรัญชโลธร. (2548). เด็กปฐมวัยกับทักษะการรู้หนังสือเบื้องต้น. วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์, 20(2), 1-7.
- รุ่งลาวัลย์ ละอาม. (2557). ทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัย : แก่นชีวิตที่เสริมสร้างได้จากครอบครัว. วารสารเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 1(2), 33-44
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). การพัฒนา “ทักษะชีวิต” ในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- สมาลี คัมชัยกุล (2543). บทบาทของครูและการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการศึกษาของเด็กปฐมวัยในเขตเมืองเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ กศม. (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

- ประไพ ประดิษฐ์สุขถาวร. (2554). *สอนลูกให้มีทักษะชีวิต (life Skill)*. กรุงเทพมหานคร: ชุมชนสหกรณ์ การเกษตรแห่งประเทศไทย
- ไพฑูริย์ สีนลารัตน์ และคณะ. (2550). *กลยุทธ์การขับเคลื่อนนวัตกรรมการเปลี่ยนผ่านการศึกษา "สัตตศิลา" สู่โรงเรียน : (คณะครุศาสตร์)*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สร้อยธร ฉันทวรภาพ และคณะ. (2021). รูปแบบการให้ความรู้ผู้ปกครอง : แนวทางการพัฒนาเด็กปฐมวัยสู่การพึ่งพาตนเองตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. *วารสารการบริหารนิเทศบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น* , 7(7),15-27
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). *การพัฒนา “ทักษะชีวิต” ในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- อรุณี หรดาล. (2536). *ผู้ปกครองกับการจัดการศึกษาปฐมวัยในประมวลสาระชุดวิชาหลักการและแนวคิด ทางการศึกษาปฐมวัย*. (คณะศึกษาศาสตร์) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อุมาพร ตรังคสมบัติ (2540). *จิตบำบัดและการให้คำปรึกษาครอบครัว*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- Berger.(1995). E. H. Parents as partners in education: families and schools working together. 4th ed. New Jersey : Prentice-Hall.
- Epstein,Joyce.L.(1992)”School and Family Partnership”In Encyclopedia of Education Research 6 th ed.Newyork :Mac Millan.
- Friend, M. and Cook,(2003). L. Interactions : collaboration skills for school professionals. Boston : Pearson Education.
- Liontos.(1998). L.B. At-riskfamilies and school: becoming partners.Eugene, OR: ERI cleaninghouse and educational management, College of education University of Oregan.

การเตรียมความพร้อมมิติด้านจิตวิญญาณสำหรับผู้ป่วยระยะท้าย

Preparing the Spiritual Dimension for the End of Life

กิตติยาพร จันทร์ชม¹

Kittiyapon Junchom

บทคัดย่อ (Abstract)

ผู้ป่วยโรคเรื้อรังที่รักษาไม่หายขาด ผู้ที่มีอาการป่วยแล้วทรุดลงเรื่อยๆ และมีอาการแทรกซ้อนอื่น ๆ ร่วมด้วย รวมทั้งผู้สูงอายุที่ติดเตียงช่วยเหลือตนเองได้น้อยหรือไม่ได้เลย ต้องการดูแลแบบประคับประคอง องค์การอนามัยโลกให้ถือว่าเป็นผู้ป่วยระยะท้าย ยิ่งเมื่อโรคลุกลามจนถึงระยะสุดท้าย จำเป็นที่ต้องดูแลเป็นพิเศษเพื่อบรรเทาอาการทุกข์ทรมานจากอาการปวดและอาการรบกวนอื่น ๆ เพื่อให้ผู้ป่วยสามารถเผชิญกับความเจ็บป่วยที่คุกคามชีวิตทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และจิตวิญญาณ การดูแลระยะท้ายของผู้ป่วยแต่ละรายมีวิธีการดูแลที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับโรคของแต่ละบุคคล ถ้ามีการเตรียมความพร้อมด้านจิตวิญญาณสำหรับผู้ป่วยระยะท้ายที่ต้องเผชิญกับการรับรู้การดำเนินของโรค ความหวัง ความกลัวและความสูญเสียที่กำลังจะเกิดขึ้น จะช่วยให้ผู้ป่วยและครอบครัว ได้ค้นหาความหมายของชีวิต ความหวัง กำลังใจ และการโอบอ้อมอารี การปฏิบัติตามหลักศาสนาตามความเชื่อและความหวังของผู้ป่วย บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอแนวทางการเตรียมความพร้อมมิติด้านจิตวิญญาณในผู้ป่วยระยะท้าย เพื่อให้พยาบาล ครอบครัวและผู้ดูแล มีความรู้ความเข้าใจในแนวคิดและทักษะการประเมินความต้องการด้านจิตวิญญาณของผู้ป่วยระยะท้าย และเพื่อเตรียมผู้ป่วยให้สามารถเผชิญกับความตายด้วยความสงบสุข สมศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือเรียกว่า “ตายดี” ตลอดจนการดูแลครอบครัวและญาติภายหลังการสูญเสียชีวิตตามบริบทของปัจเจกบุคคลและสามารถลดค่าใช้จ่ายในโรงพยาบาลได้ด้วย

คำสำคัญ (Keywords): การดูแลแบบประคับประคอง; จิตวิญญาณ; ผู้ป่วยระยะท้าย

Abstract

Patients with chronic incurable diseases those whose symptoms are progressively worsening and with other complications, including the elderly who are bedridden, have little or no self-help need palliative care. The World Health

Received: 2021-03-26 Revised: 2021-07-27 Accepted: 2021-07-28

¹ หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต คณะพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสรรพสิทธิประสงค์ สถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข. Bachelor of Nursing Science Program, Faculty of Nursing, Boromarajonani College of Nursing Sanpasithiprasong, Praboromarajchanok Institute, Ministry of Public Health. Corresponding Author e-mail: Kittiyapornj744@gmail.com

Organization considers it to be a end-of-life patient, especially when the disease spreads to the last stage, special care is needed to alleviate suffering from pain and other disturbances. To enable patients to face life-threatening illnesses physically, mentally, socially and spiritually, end-of-life care for each patient has a different approach depending on the individual's disease. If there is a spiritual preparation for end-of-life patients who are faced with the perception of disease progression, hope, fear and impending loss, will help patients and families searched for the meaning of life, hope, encouragement, and forgiveness, religious practice according to the patient's beliefs and hopes. This article aims to propose a guideline for preparing spiritual dimensions in end-of-life patients to nurse, families and caregivers for have knowledge and understanding of concepts and skills to assess the spiritual needs of end-of-life patients. And to prepare the patient to face death with peace, with human dignity that called "good death", as well as the care of family and relatives after the loss of life in the context of the individual and can reduce hospital costs.

Keywords: Palliative care; Spiritual; End-of-life patients

บทนำ (Introduction)

สถานการณ์ปัจจุบันสังคมโลกมีประชากรประมาณ 7,433 ล้านคน ในจำนวนนี้มีประชากรผู้สูงอายุจำนวน 929 ล้านคนหรือคิดเป็นร้อยละ 12.5 ของประชากรทั้งหมด (คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ, 2560) สำหรับประเทศไทยปี 2560 มีจำนวนประชากรผู้สูงอายุจำนวน 11,312,447 คน คิดเป็นร้อยละ 18 และในปี 2564 จะเป็นสังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์เนื่องจากมีจำนวนผู้สูงอายุถึงร้อยละ 20 และเพิ่มเป็น 20.42 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 31.28 ในปี 2583 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2560) ด้วยระบบเทคโนโลยีและวิทยาการทางการแพทย์ก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้จำนวนประชากรกลุ่มผู้สูงอายุในอนาคตมีแนวโน้มอายุยืนยาวเพิ่มขึ้น และพบว่าแนวโน้มการเจ็บป่วยและตายด้วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรังก็มีแนวโน้มที่สูงขึ้นเช่นกัน จากข้อมูลการสำรวจสุขภาพไทย พ.ศ.2556 พบว่า ผู้สูงอายุไทยเป็นโรคความดันโลหิต ร้อยละ 41.4 โรคเบาหวาน ร้อยละ 18.2 และโรคข้อเข่าเสื่อม ร้อยละ 8.6 และประมาณร้อยละ 6 มีภาวะสมองเสื่อม ในส่วนที่เป็นผู้สูงอายุที่เจ็บป่วยเรื้อรัง ซึ่งรักษาไม่หายขาด มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นและอยู่ในภาวะพึ่งพิง (ติดบ้าน/ติดเตียง) ประมาณร้อยละ 20 (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2560) ซึ่งผู้ป่วยและครอบครัวเหล่านี้ล้วนมีความทุกข์ทั้งกาย ใจ สังคมและจิตวิญญาณ ยิ่งเมื่อโรคลุกลามจนถึงระยะสุดท้าย จำเป็นที่ต้องดูแลเป็นพิเศษเพื่อให้ผู้ป่วยสามารถเผชิญกับความเจ็บป่วยที่คุกคามชีวิต ได้รับการเตรียมความพร้อมที่จะรับมือกับสภาพความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นด้านร่างกาย จิตใจ สังคม โดยเฉพาะการเตรียมความพร้อมมิติด้านจิตวิญญาณ เพื่อให้ผู้ป่วย

และครอบครัวมีคุณภาพชีวิตที่ดีที่สุดตามบริบทของปัจเจกบุคคลเท่าที่จะทำได้ในเวลาที่เหลืออยู่ โดยอยู่บนเป้าหมายหลักเพื่อเพิ่มคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยและครอบครัว ซึ่งจะช่วยให้ผู้ป่วยได้เสียชีวิตอย่างสงบ สมศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือที่เราเรียกว่า ตายดีนั่นเอง ตลอดจนการดูแลครอบครัว และญาติภายหลังการจากไปของผู้ป่วยด้วย (กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข, 2557)

การเตรียมความพร้อมเมื่อใกล้ถึงวาระสุดท้ายของชีวิต โดยเฉพาะการเจ็บป่วยระยะท้าย ในผู้สูงอายุที่ต้องการพึ่งพิงการรักษาและการดูแลแบบองค์รวมและต่อเนื่องเป็นพิเศษ ผู้ป่วยระยะท้ายแต่ละบุคคลจะมีปฏิกิริยาต่อความตายที่แตกต่างกัน ซึ่งขึ้นอยู่กับภูมิหลัง วัฒนธรรมทางอารมณ์ ประสบการณ์ชีวิต แหล่งสนับสนุนทางด้านจิตใจ สังคมและสภาพการณ์เจ็บป่วยที่กำลังเผชิญอยู่ผู้ที่เข้าใจธรรมชาติของชีวิต มีการเตรียมจิตใจไว้ล่วงหน้า โดยได้ทำหน้าที่ของตนอย่างดีในอดีตที่ผ่านมา จะไม่มีอะไรเป็นห่วงและกังวล ซึ่งจะยอมรับความตายที่ใกล้จะเข้ามา ตรงกันข้ามกับผู้ป่วยที่ยังมีห่วง มีภาระที่ต้องดูแลไม่อยากจะจากไป เมื่อถึงวาระสุดท้ายของชีวิตมักจะกระวนกระวาย กระสับกระส่าย ตื่นกลัวตลอดเวลา นอนไม่หลับ ไม่กล้าหลับเพราะกลัวว่าจะไม่ฟื้นกลับมาอีก (ทัศนีย์ ทองประทีป, 2552) ในประเทศไทย ผู้สูงอายุจำนวนมากนับถือศาสนาพุทธ จะเลือกวิถีการเข้าวัดปฏิบัติธรรมในวัยชรา และใช้หลักคำสอนของพระพุทธเจ้าเป็นเครื่องหล่อเลี้ยงจิตใจให้สงบ พบคุณค่าในบั้นปลายชีวิตก่อนตาย ซึ่งจะส่งผลต่อความเข้าใจในชีวิตเพื่อรับสถานการณ์ภาวะใกล้ตายที่กำลังจะมาถึงได้ในระดับหนึ่ง แต่ผู้สูงอายุจำนวนมากยังมีความหวาดหวั่นต่อความตาย และวิตกกังวลต่อสิ่งต่าง ๆ หลังความตายของตน (สุวิทย์ เจริญศักดิ์ และคณะ, 2561) การเตรียมตัวเพื่อการตายเป็นรูปแบบพื้นฐานของสิ่งที่พึงกระทำในการเผชิญกับภาวะใกล้ตาย (task-based model for coping with dying) ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ร่างกาย จิตใจ จิตวิญญาณ และสังคม การเตรียมตัวเพื่อการตายนี้มีปัจจัยที่เกี่ยวข้อง คือ ความเชื่อทางศาสนาเกี่ยวกับความตายและชีวิตหลังความตาย ทศนคติ และค่านิยมเกี่ยวกับความตายในแต่ละวัฒนธรรม จะทำให้บุคคลมีความเข้าใจเรื่องประสบการณ์ของภาวะใกล้ตาย ความตาย และชีวิตหลังความตายมากขึ้น จึงมีผลให้บุคคลสามารถยอมรับต่อความตายที่จะเกิดขึ้น (Corr, 1997) ตามทัศนคติและความเชื่อของคนไทยตั้งแต่ยุคโบราณจะสอนบุตรหลานไม่ให้พูดถึงเรื่องความตายเลย การพูดถึงความตายถือเป็นเรื่องต้องห้าม โดยถือว่าเป็นเรื่องไม่ดีหรือมองในแง่ร้ายเหมือนเป็นการ “แข่ง” อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาประสบการณ์ของพยาบาลเกี่ยวกับการดูแลผู้ป่วยระยะท้ายทั้งในโรงพยาบาลและในชุมชน พบว่าการดูแลจะมุ่งเน้นตอบสนองเฉพาะความต้องการทางด้านร่างกายและจิตใจของผู้ป่วยและครอบครัว เพื่อลดอาการทุกข์ทรมานจากอาการปวดและอาการรบกวนอื่น ๆ เท่านั้น บทบาทของพยาบาลจะต้องให้การดูแลผู้ป่วยระยะท้ายแบบองค์รวมที่ครอบคลุมด้านร่างกาย จิตใจ สังคมและจิตวิญญาณด้วย เนื่องจากการดูแลผู้ป่วยระยะท้ายแบบประคับประคองมิติด้านจิตวิญญาณ เป็นความต้องการสุดท้ายที่ผู้ป่วยต้องเผชิญกับการรับรู้ถึงการดำเนินการของโรคที่เป็น ความหวัง ความกลัว และความสูญเสียที่กำลังจะเกิดขึ้น ดังนั้น พยาบาลควรจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจในการประเมินความต้องการมิติด้านจิตวิญญาณของผู้ป่วย เกี่ยวกับการค้นหาความหมายและเป้าหมายในชีวิต

แหล่งของความหวังและกำลังใจ ความกลัวและความวิตกกังวล ความรัก/ความสัมพันธ์กับผู้อื่น รวมทั้งควมมีทักษะการสื่อสาร ทักษะการให้คำปรึกษา การเป็นผู้ฟังที่ดี (ทัศนีย์ ทองประทีป, 2552) เพื่อสร้างความไว้วางใจระหว่างผู้ป่วยกับพยาบาลและผู้ดูแล ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการเตรียมความพร้อมมิติด้านจิตวิญญาณสำหรับผู้ป่วยระยะท้าย ครอบครัวและผู้ดูแลให้สามารถวางแผนการรักษาพยาบาลต่อเนื่องที่บ้านได้อย่างมั่นใจ การเตรียมผู้ป่วยระยะท้ายที่บ้านให้ก้าวไปสู่การตายดีเป็นเรื่องที่ยากและถือว่าเป็นงานที่ทำหายสำหรับพยาบาลเพราะพยาบาลมีบทบาทสำคัญสำหรับการดูแลผู้ป่วยที่มีความหมายมากกว่าผลของการรักษา (เต็มศักดิ์ พึ่งรัศมี, 2550)

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอแนวทางการเตรียมความพร้อมมิติด้านจิตวิญญาณในผู้ป่วยระยะท้าย เพื่อให้พยาบาล ครอบครัวและผู้ดูแล มีความรู้ความเข้าใจในแนวคิดและทักษะการประเมินความต้องการด้านจิตวิญญาณของผู้ป่วยระยะท้าย จะทำให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้ป่วยและครอบครัว ให้สามารถเผชิญกับความตายด้วยความสงบสุข สมศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือเรียกว่า “ตายดี” ตลอดจนการดูแลครอบครัวและญาติภายหลังการสูญเสียชีวิต

การดูแลแบบประคับประคอง (Palliative Care)

การดูแลแบบประคับประคอง เป็นการดูแลที่มุ่งทำให้เกิดคุณภาพชีวิตที่ดีทั้งผู้ป่วยและครอบครัวโดยมุ่งเน้นให้ผู้ป่วยสุขสบายทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคมครอบคลุมถึงการดูแลด้านจิตวิญญาณเพื่อลดความทุกข์ทรมาน ตอบสนองความต้องการโดยให้การดูแลแบบองค์รวมและต่อเนื่องตั้งแต่ระยะแรกที่ได้รับการวินิจฉัยว่าเป็นโรคเรื้อรังที่รักษาไม่หายจนถึงระยะท้าย ผู้ป่วยเสียชีวิตรวมถึงการดูแลครอบครัวของผู้ป่วยหลังการสูญเสียด้วย การดูแลแบบประคับประคอง หมายถึง การดูแลตั้งแต่แรกวินิจฉัยว่า เป็นโรคหรือภาวะที่ไม่สามารถรักษาให้หายได้และไม่ตอบสนองต่อการรักษา ซึ่งผู้ป่วยยังอาจอยู่ได้นานหลายเดือนหรือหลายปีก่อนจะเสียชีวิต โดยไม่ใช่เพียงการดูแลผู้ป่วยในช่วงใกล้เสียชีวิต องค์การอนามัยโลก (WHO, 2002) ระบุหลักการสำคัญของการดูแลแบบประคับประคอง ไว้ว่า เป็นการบรรเทาความปวดและอาการทุกข์ทรมานอื่น ๆ เห็นคุณค่าการมีชีวิตและมองกระบวนการเสียชีวิตเป็นธรรมชาติไม่เจตนาเร่งหรือยื้อการตาย ผสมผสานการดูแลทางจิตใจและจิตวิญญาณในการดูแลผู้ป่วย สนับสนุนช่วยเหลือผู้ป่วยให้มีชีวิตอย่างมีคุณค่าจนเสียชีวิต สนับสนุนช่วยเหลือครอบครัวผู้ป่วยในการปรับตัวปรับใจในความเจ็บป่วยของผู้ป่วย ให้การดูแลเป็นทีมในการประเมินความต้องการของผู้ป่วยและครอบครัวรวมไปถึงการให้คำปรึกษาประสบการณ์สูญเสียบุคคลอันเป็นที่รัก สนับสนุนเพิ่มพูนคุณภาพชีวิต ซึ่งอาจส่งผลดีต่อการดำเนินโรค ให้การดูแลตั้งแต่ช่วงแรกของความเจ็บป่วยผสมผสานเข้ากับการดูแลจำเพาะที่มีเป้าหมายเพื่อยืดชีวิต ซึ่งรวมถึงการส่งตรวจเพื่อให้เข้าใจและจัดการอาการให้ดีขึ้น

สรุปได้ว่าการดูแลแบบประคับประคอง เป็นการดูแลตั้งแต่แรกวินิจฉัยว่าเป็นโรคหรือภาวะที่ไม่สามารถรักษาให้หายได้และไม่ตอบสนองต่อการรักษา มุ่งเน้นการบรรเทาความปวดและ

อาการทุกข์ทรมานอื่น ๆ ผสมผสานการดูแลทางจิตใจและจิตวิญญาณในการดูแลผู้ป่วยให้มีชีวิตอย่างมีคุณค่าจนเสียชีวิตเพื่อเพิ่มคุณภาพชีวิต

แนวทางการดูแลแบบประคับประคอง (Palliative Care) เป็นการดูแลผู้ป่วยที่มีภาวะจำกัดการดำรงชีวิต (Life Limiting Conditions) หรือภาวะคุกคามต่อชีวิต (Life Threatening Conditions) โดยมีจุดประสงค์เพื่อเพิ่มคุณภาพชีวิตและบำบัด เยียวยาและบรรเทาความทุกข์ ทางกาย จิต อารมณ์สังคม และจิตวิญญาณ ตั้งแต่ระยะเริ่มต้นของการเจ็บป่วยจนกระทั่งเสียชีวิต โดยครอบคลุมถึงครอบครัวและผู้มีความสัมพันธ์ของผู้ป่วยด้วย (สำนักคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ, 2563)

กล่าวโดยสรุปการดูแลแบบประคับประคอง (Palliative Care) เป็นการดูแลผู้ป่วยตั้งแต่แรกวินิจฉัยว่า เป็นโรคหรือภาวะที่ไม่สามารถรักษาให้หายได้และไม่ตอบสนองต่อการรักษา ซึ่งผู้ป่วยยังอาจอยู่ได้นานหลายเดือนหรือหลายปีก่อนจะเสียชีวิต รวมทั้งการดูแลในระยะท้ายของชีวิต ซึ่งผู้ป่วยและครอบครัวล้วนมีความทุกข์ทั้งกาย ใจ สังคม และจิตวิญญาณ ยิ่งเมื่อโรคลุกลามจนถึงระยะสุดท้าย จำเป็นที่ต้องดูแลเป็นพิเศษเพื่อป้องกันและบรรเทาความทุกข์ทรมานและเพื่อให้ผู้ป่วยสามารถเผชิญกับความเจ็บป่วยที่คุกคามชีวิต โดยมุ่งเน้นการดูแลแบบองค์รวมครอบคลุมมิติทางกาย ใจ สังคม และจิตวิญญาณของทั้งผู้ป่วย ครอบครัวและผู้ดูแล ซึ่งจะได้รับการเตรียมความพร้อมที่จะรับมือกับสภาพความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น เพื่อให้ผู้ป่วยและครอบครัวมีคุณภาพชีวิตที่ดีที่สุดตามบริบทของปัจเจกบุคคลเท่าที่จะทำได้ในเวลาที่เหลืออยู่โดยอยู่บนเป้าหมายหลักคือการเพิ่มคุณภาพชีวิตของทั้งผู้ป่วยและครอบครัว ที่จะทำให้ผู้ป่วยได้เสียชีวิตอย่างสงบ สมศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือที่เราเรียกว่า ตายดี ตลอดจนการดูแลครอบครัวและญาติภายหลังการจากไปของผู้ป่วยด้วย

การดูแลผู้ป่วยระยะประคับประคองสำหรับผู้ป่วยระยะท้ายของชีวิต เป็นการดูแลเพื่อลดความทุกข์ทรมานของผู้ป่วย เพิ่มคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยและครอบครัว ทำให้ผู้ป่วยได้เสียชีวิตอย่างสงบเรียกว่า “ตายดี” ซึ่งพยาบาลควรจะมีความรู้ ความเข้าใจในการวินิจฉัยภาวะความเจ็บป่วยระยะสุดท้ายของชีวิตและการดูแลผู้ป่วยระยะท้าย การเตรียมผู้ป่วยเมื่อเข้าสู่ระยะสุดท้ายและการเสียชีวิต การดูแลครอบครัวภายหลังการเสียชีวิต

การดูแลในวาระสุดท้ายของชีวิต (End-of-Life Care)

การดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้ายหรือระยะประคับประคอง (Palliative care) องค์การอนามัยโลก (WHO, 2002) ว่าเป็นวิธีการดูแลผู้ป่วยที่ป่วยเป็นระยะสุดท้ายของโรคและครอบครัว โดยให้การป้องกันและบรรเทาอาการตลอดจนความทุกข์ทรมานด้านต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้น การดูแลจะเน้นการดูแลที่เป็นองค์รวมครอบคลุมทุกมิติของสุขภาพอันได้แก่ กาย ใจ สังคม และจิตวิญญาณของผู้ป่วย ทั้งนี้เป้าหมายหลักของการดูแลคือ การลดความทรมานของผู้ป่วย เพิ่มคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยและครอบครัว ทำให้ผู้ป่วยได้เสียชีวิตอย่างสงบ

หรือ “ตายดี” การตายดี (Good Death) การตายโดยที่ผู้ป่วยได้รับรู้ว่าความต้องการของเขาได้รับการดูแลให้ปลอดจากความทุกข์ทรมานทางร่างกาย จิตใจ สังคม และจิตวิญญาณ ตั้งแต่ก่อนเข้าถึงช่วงใกล้ตาย สมาชิกในครอบครัวและทีมสุขภาพมีความเคารพและยอมรับความต้องการของผู้ป่วย

การวินิจฉัยภาวะความเจ็บป่วยระยะสุดท้ายของชีวิต เป็นจุดเริ่มต้นของการดูแลระยะสุดท้ายของชีวิต ซึ่งผู้ป่วยแต่ละรายจะมีวิธีการดูแลที่แตกต่างกันออกไป ขึ้นอยู่กับโรคประจำตัวแต่ละบุคคล ดังนั้น พยาบาลควรจะมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวินิจฉัยภาวะความเจ็บป่วยระยะสุดท้ายและวิธีการเจ็บป่วยของผู้ป่วย เพื่อให้สามารถวางแผนในการดูแลผู้ป่วยได้อย่างเหมาะสม ซึ่งจากการศึกษา พบว่า ผู้ป่วยที่ได้รับการดูแลระยะสุดท้ายของชีวิตมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและความทุกข์ทรมานจากอาการป่วยลดลงก่อนเสียชีวิต การดูแลผู้ป่วยระยะท้ายของชีวิต (End of life care) เป็นการให้การดูแลผู้ป่วยที่อยู่ในระยะท้ายของโรค ที่มีระยะเวลาของการมีชีวิตอยู่ในระยะเวลาที่จำกัด ซึ่ง (Hamilton III JB, 2001) ให้นิยามว่า เป็นการดูแลที่ให้การสนับสนุนทางการแพทย์และการสนับสนุนอื่นๆให้กับผู้ป่วยในระยะช่วง 6 เดือนสุดท้ายของชีวิต

ผู้ป่วยระยะสุดท้าย ไม่ได้หมายความว่าถึงเฉพาะผู้ที่ใกล้จะเสียชีวิตในเวลาอันสั้นเท่านั้น แต่ครอบคลุมประเด็น ดังนี้ 1) ผู้ป่วยที่เป็นโรคที่รักษาไม่ได้หรือรักษาไม่หาย หรือโรคที่ดำเนินมาถึงจุดหนึ่งที่ไม่สามารถรักษาให้หายได้ ซึ่งปัจจุบันนี้มีโรคที่รักษาไม่ได้มากมาย ซึ่งโดยส่วนใหญ่เป็นโรคที่ไม่ได้เกี่ยวกับการติดเชื้อหรือเรียกว่า NCD (Non-communicable Disease) เช่น โรคหัวใจ โรคมะเร็ง โรคความดันโลหิตสูง โรคเบาหวาน ที่ผู้ป่วยต้องทานยาไปตลอดชีวิต เป็นต้น 2) ผู้ที่เป็นโรคที่ดำเนินมาจนถึงระยะท้าย เช่น โรคไต ที่ต้องกินยา ควบคุมอาหารมาตลอด แต่เมื่อผ่านมาระยะหนึ่ง กินยาอย่างไรก็ไม่ดีขึ้นจนต้องตัดสินใจเรื่องการล้างไต จนกระทั่งการล้างไตไม่สามารถช่วยได้ในกรณีนี้เป็นผู้ป่วยระยะสุดท้าย 3) ผู้ที่มีอาการป่วยทรุดลงเรื่อย ๆ และมีอาการแทรกซ้อนอื่น ๆ ที่ปรากฏร่วมด้วย เช่น โรคมะเร็งระยะลุกลามไปสู่อวัยวะอื่น มีอาการเกิดขึ้นรวดเร็วมาก ซึ่งแพทย์คาดว่าอาจมีชีวิตอยู่ได้ไม่เกิน 1 ปี

กล่าวโดยสรุป การดูแลผู้ป่วยระยะท้ายของชีวิตเป็นการให้การดูแลผู้ป่วยโรคเรื้อรังที่รักษาไม่หาย ผู้ที่มีอาการป่วยแล้วทรุดลงเรื่อย ๆ และมีอาการแทรกซ้อนอื่น ๆ ที่ปรากฏร่วมด้วย และโรคที่ดำเนินมาจนถึงระยะท้ายก็ถือว่าเป็นผู้ป่วยระยะท้าย (End of life care) ที่ต้องดูแลแบบประคับประคอง การดูแลระยะสุดท้ายของผู้ป่วยแต่ละรายจะมีวิธีการดูแลที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับโรคของแต่ละบุคคล ผู้ป่วยส่วนมากต้องการพักรักษาตัวที่โรงพยาบาล เพราะอยากใกล้ชิดแพทย์เกรงว่าถ้าพักรักษาตัวที่บ้านจะไม่มีแพทย์หรือพยาบาลดูแลอย่างใกล้ชิด และอาจจะไม่สามารถรักษาให้รอดชีวิตไว้ได้ อย่างไรก็ตามในวาระสุดท้ายของชีวิต ผู้ป่วยที่พักรักษาตัวที่โรงพยาบาลหลายคนปฏิเสธความจริงไม่กล้ายอมรับความตาย ทั้งที่รู้อยู่แก่ใจว่าในไม่ช้าก็จะสิ้นลมหายใจและหนีไม่พ้นกฎธรรมชาติในวัฏสงสาร เมื่อความตายเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตที่ทุกคนต้องเดินทางไปพบส่วนมากจะไม่เตรียมตัว เตรียมใจยอมรับและจากไปอย่างสงบ เป็นสุขตามวาระของแต่ละบุคคล ซึ่งเข้าใจว่าความเจ็บป่วยทางด้านจิตใจ หรือการที่สมาชิกในครอบครัวหรือผู้ดูแลไม่เข้าใจถึงความ

ต้องการด้านจิตวิญญาณ ย่อมจะเป็นสาเหตุแห่งความทุกข์ทรมานไม่น้อยไปกว่าความเจ็บป่วยทางกายหรืออาจจะมากกว่าด้วยซ้ำ (พระไพศาล วิสาโล, 2553) ถ้ามีการเตรียมความพร้อมสำหรับผู้ป่วยระยะท้าย โดยเฉพาะความต้องการด้านจิตวิญญาณจะช่วยให้ผู้ป่วยและครอบครัว ได้ค้นหาความหมายของชีวิต ทำให้สามารถเผชิญกับความตายได้ด้วยความสะดวกสบาย

แนวคิดด้านจิตวิญญาณ

จิตวิญญาณ (Spiritual) เป็นพลังในการผลักดันให้เกิด พฤติกรรม พลังที่มีอยู่ในตัวตน และแหล่งของความรอบรู้เป็นสิ่งที่ทำให้มนุษย์ค้นหาความหมายของชีวิต ซึ่งเป็นด้านบวกของคน รวมทั้งการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น (Narayanawamy, 2004) ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า จิตวิญญาณเป็นแรงขับเคลื่อนภายในของบุคคล จากการที่บุคคลให้ความหมายต่อชีวิต การเกิด การดับ การดำเนินชีวิต และเป้าหมายของการดำเนินชีวิตแตกต่างกันตามพื้นฐานของประสบการณ์ ความเชื่อทางศาสนา ความศรัทธา และประเพณีวัฒนธรรม ดังนั้น การดูแลด้านจิตวิญญาณเป็นเรื่องของการดูแลโดยใช้ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ดูแลและผู้ป่วย ซึ่งเป็นการให้และรับความรักที่ไม่ตัดสินและอยู่บนพื้นฐานความเชื่อที่ว่าทุกคนเป็นผู้ที่มีจิตวิญญาณ ไม่ใช่เฉพาะการดูแลด้านศาสนาเท่านั้น แต่ศาสนาเป็นส่วนหนึ่งของจิตวิญญาณ (กิตติกร นิลมานัต, 2555) จิตวิญญาณเป็นมิติหนึ่งที่สำคัญในการเชื่อมประสานมิติอื่น ๆ ของมนุษย์ให้ดำรงอยู่ได้ คำว่า (Spirituality) มีผู้รู้และนักวิชาการหลายแขนงแปลว่า “จิตวิญญาณ” “ธรรมจิต” “จิตดั้งเดิม” หรือ “ปัญญา” สำหรับในทางการแพทย์ การนำเอาคำว่า “จิตวิญญาณ” มาใช้เพื่อให้พยาบาลเคารพในความเป็นองค์รวมหรือความเป็นคนทั้งคนของผู้ป่วย ที่มีปัญหาหรือความต้องการ ภูมิหลัง วัฒนธรรมและความเชื่อที่แตกต่างกัน ดังนั้น จิตวิญญาณจึงหมายความว่า เป็นธรรมชาติที่มีอยู่จริงในทุกคน เป็นศูนย์รวมของพลังความคิด ความหวังและกำลังใจ จิตวิญญาณทำหน้าที่ค้นหาคุณค่าหรือความหมายเกี่ยวกับประสบการณ์ชีวิตที่มนุษย์มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัว เช่น ความดี ความงาม ความรัก ความสุข ความทุกข์ การให้อภัย การเจ็บป่วยรวมทั้งความตาย (ทัศนีย์ ทองประทีป, 2552)

ดังนั้น พยาบาลจึงจำเป็นต้องมีข้อมูลผู้ป่วยเพื่อทำความเข้าใจ ประเมินความต้องการ และให้การพยาบาลเพื่อตอบสนองความต้องการด้านจิตใจ อารมณ์และจิตวิญญาณของผู้ป่วย ซึ่งไม่สามารถแยกจากกันได้ชัดเจนเพราะความต้องการทั้งสองอย่างเป็นนามธรรมและแสดงออกให้ผู้อื่นได้รับรู้ด้วยพฤติกรรมและอารมณ์ เช่น ความกลัว วิดกกังวล ท้อแท้ โดดเดี่ยว หมดหวัง โกรธ ขาดเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ เป็นต้น ดังนั้น บทบาทที่สำคัญของพยาบาลในการดูแลและให้ความช่วยเหลือผู้ป่วยระยะสุดท้ายในมิติด้านจิตวิญญาณ นอกจากเป็นการเตรียมประคับประคองด้านจิตใจและอารมณ์แล้วยังช่วยให้ผู้ป่วยได้ค้นหาความหมายของชีวิต การเจ็บป่วย ความหวังและกำลังใจ การอโหสิกรรม การปฏิบัติตามหลักศาสนา ความเชื่อและการคงไว้ซึ่งความหวังของผู้ป่วย เพื่อช่วยเตรียมผู้ใกล้จะเสียชีวิตให้สามารถเผชิญกับความตายด้วยความสงบสุข

การดูแลด้านจิตวิญญาณ

การดูแลด้านจิตวิญญาณ เป็นส่วนหนึ่งของการดูแลแบบองค์รวม ที่ครอบคลุมมิติทางด้านกาย ใจ สังคม และจิตวิญญาณของทั้งผู้ป่วย ครอบครัว และผู้ดูแล ซึ่งการดูแลด้านจิตวิญญาณถ้าได้รับการเตรียมความพร้อมที่จะรับมือกับสภาพความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น ผู้ป่วยจะได้รับการตอบสนองต่อความต้องการ ยอมรับการตายได้ และช่วยให้ผู้ป่วยมีความสุขสงบ โดยมีแนวทางการดูแลดังนี้ (กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข, 2557)

1. ผู้ที่ดูแลด้านจิตวิญญาณ ควรสร้างสัมพันธภาพ โดยการแนะนำตัวเองกับผู้ป่วย ซึ่งเป็นการแสดงออกถึงความเอาใจใส่ ความเอื้ออาทร ห่วงใย รักษาความลับและสัญญาที่ให้กับผู้ป่วย

2. ประเมินเพื่อการคัดกรองเบื้องต้น (spiritual screening) เป็นการค้นหาปัญหาด้านจิตวิญญาณ เพื่อส่งต่อผู้ป่วยที่ต้องการการช่วยเหลืออย่างเร่งด่วน โดยใช้คำถาม “สิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจที่มีความสำคัญสำหรับคุณคืออะไร” หรือ “คุณคิดว่าศาสนาหรือจิตวิญญาณมีความสำคัญในชีวิตของคุณหรือไม่” และ “สิ่งนั้นช่วยคุณอย่างไรได้ในขณะนี้”

3. การจัดสิ่งแวดล้อมเพื่อส่งเสริมด้านจิตวิญญาณ เช่น การจัดสิ่งแวดล้อมรอบๆตัวผู้ป่วย ให้คล้ายบ้าน หรือสิ่งที่เป็นที่ผู้ป่วยคุ้นเคย ในกรณีห่อผู้ป่วยรวม อาจจัดเตียงให้ผู้ป่วยอยู่ในมุมที่สงบ อนุญาตให้ผู้ป่วยนำรูปภาพที่ผู้ป่วยเคารพบูชา เครื่องรางของขลัง รูปครอบครัว การเปิดโอกาสให้ญาติที่ผู้ป่วยรักเข้าไปเยี่ยม

4. ประเมินความต้องการด้านจิตวิญญาณ เพื่อประเมินด้านความเชื่อ ความศรัทธา ศาสนา สังคมและวัฒนธรรม ค้นหาจัดการสิ่งที่ค้างคาใจของผู้ป่วย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทีมสุขภาพและผู้ดูแลสามารถตอบสนองตามความต้องการด้านจิตวิญญาณของผู้ป่วยอย่างเหมาะสม

5. การสนับสนุนพิธีกรรมทางจิตวิญญาณ ตามความต้องการของผู้ป่วยเช่น

5.1 การจัดหาหนังสือที่ส่งเสริมให้ผู้ป่วยคิดเชิงบวก การจัดกิจกรรมทางศาสนา ตามความต้องการของผู้ป่วยเช่น การฟังดนตรี บรรเลง การใส่บาตร สังฆทาน การสวดมนต์ทำวัตร เข้า-เย็น การละหมาด การมีหนังสือธรรมะ คัมภีร์อัลกุระอา หรือคัมภีร์ไบเบิล เป็นต้น

5.2 การให้ครอบครัวที่ผู้ป่วยรักมีส่วนร่วมในการดูแล เพื่อช่วยให้ผู้ป่วยรู้สึกถึงความเชื่อมต่อและเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว เช่น เปิดโอกาสให้ผู้ดูแล 24 ชั่วโมง การมีกิจกรรมการพูดคุย ให้ผู้ป่วยได้เล่าเรื่องราวต่าง ๆ ที่ผู้ป่วยชอบ กิจกรรมถ่ายรูปร่วมกับครอบครัว การจัดงานวันเกิด วันครบรอบแต่งงาน การอ่านหนังสือให้ฟัง เป็นต้น

5.3 การจัดกิจกรรม Family meeting เพื่อให้บุคคลในครอบครัวได้ขอโทษหรือการให้อภัยโดยให้ผู้ป่วยได้ปลดปล่อยสิ่งค้างคาใจ

5.4 การใช้กิจกรรมอื่น ๆ ในการบำบัด เช่น การสัมผัส เทคนิคการผ่อนคลาย การสร้างจินตภาพ การใช้อารมณ์ขัน การคิดเชิงบวก การใช้สมาธิบำบัด เป็นต้น

กล่าวโดยสรุปสำหรับแนวคิดและการดูแลด้านจิตวิญญาณ เป็นการดูแลผู้ป่วยระยะท้ายที่ต้องอาศัยความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการประเมินความต้องการและปัญหาด้านจิตวิญญาณ

เพื่อให้การช่วยเหลือและส่งต่อในกรณีเร่งด่วน โดยการสร้างสัมพันธภาพกับผู้ป่วย เป็นการแสดงออกถึงความเอาใจใส่ ความเอื้ออาทร ห่วงใย และเป็นประตูก้าวแรกในการเข้าถึงผู้ป่วยได้ง่าย ผู้ป่วยและญาติผู้ดูแลจะเกิดความมั่นใจ การประเมินโดยอาศัยทักษะการสังเกต การเป็นผู้รับฟังที่ดี จะช่วยค้นหาจัดการสิ่งที่ค้างคาใจของผู้ป่วยได้ตามความเชื่อ ศาสนา สังคมและวัฒนธรรม ผู้ป่วยจะได้รับการตอบสนองต่อความต้องการ ยอมรับความตายที่จะเกิดขึ้นได้ และช่วยให้ผู้ป่วยมีความสุขสงบ

การดูแลผู้ป่วยระยะท้ายในมิติด้านจิตวิญญาณ

จากการทบทวนวรรณกรรมที่ผ่านมาประเด็นการเตรียมด้านจิตวิญญาณของผู้ป่วยระยะท้าย ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเตรียมตัวก่อนตายของผู้สูงอายุ มีความสัมพันธ์กับการสนับสนุนทางสังคม ความเชื่อทางศาสนาเกี่ยวกับความตายและการรับรู้ภาวะสุขภาพ (พระชาโยภินันโท (ปรีชญ์ณุตานนท์), 2561) การตายดี ตามการรับรู้ของพระภิกษุเป็นการตายที่ไม่ทรมาน การตายที่เป็นไปตามวิญญูและการตายที่เข้าใจในความตาย (สุขสันติ งามแก้ว และ ดร.บำเพ็ญจิต แสงชาติ, 2559) วิธีการเผชิญความตายและรูปแบบการเตรียมตัวตายสำหรับผู้สูงวัยตามหลักพระพุทธศาสนา ซึ่งหลักธรรมเพื่อเตรียมตัวก่อนตายของผู้สูงวัย ประกอบด้วย อนิจจสัญญา: การมองความตายในฐานะกฎธรรมชาติ, มรณสัญญา: การมองความตายในแง่บวก และ มรณสติ: การมองความตายเป็นจุดหมายสุดท้ายของชีวิต (ประสิทธิ์ กุลบุญญา, 2563) สำหรับพุทธศาสนิกชนเชื่อว่าผู้ที่ตายดีจะได้ไปเกิดใหม่ในที่ที่ดีหรือสุคติ ซึ่งการตายอย่างสงบหรือการตายดีในมุมมองของผู้สูงอายุไทยพุทธมองว่า การตายดี เป็นการตายอย่างสงบ เป็นการตายตามธรรมชาติและเป็นการตายอย่างหมดห่วง มีการเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ ไว้แล้ว ทั้งในด้านเตรียมใจตนเอง เตรียมครอบครัว เตรียมทรัพย์สินสมบัติ และการเตรียมทำบุญสะสมความดี (โชเกียรติ รินโปเช, 2554) การพยาบาลด้านจิตวิญญาณสำหรับผู้ป่วยระยะท้าย เพื่อให้ผู้ป่วยมีความสุขสงบ ยอมรับการตายได้ มีโอกาสบอกเล่าหรือขอโทษกรรมแก่ญาติมิตรและได้ประกอบพิธีกรรมหรือปฏิบัติตามหลักศาสนาตามที่ตนเองนับถือ ซึ่งจะช่วยให้ผู้ป่วยมีกำลังใจและความหวังจะได้ไปเกิดในสุคติภูมิ หรือไปสู่ดินแดนของพระเจ้า (ทักษิณี ทองประทีป, 2552) และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการดูแลด้านจิตวิญญาณในผู้ป่วยระยะท้ายของพยาบาลวิชาชีพ ค่าคะแนนเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับการดูแลด้านจิตวิญญาณ การรับรู้ความสามารถการดูแลด้านจิตวิญญาณ ความเชื่อเรื่องศาสนา และการดูแลด้านจิตวิญญาณในผู้ป่วยระยะท้าย โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (พัชรีย์ พรหมสิงห์, 2559)

ผลจากการศึกษาวรรณกรรมดังกล่าว สรุปได้ว่า การเตรียมตัวตายด้านจิตวิญญาณสำหรับผู้ป่วยระยะท้ายเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการเตรียมตัวก่อนตายของผู้สูงอายุ และสัมพันธ์กับการสนับสนุนทางสังคม ความเชื่อทางศาสนาที่เชื่อว่าการมองความตายเป็นจุดหมายสุดท้ายของชีวิต และการตายอย่างสงบหรือการตายดีในมุมมองของผู้สูงอายุไทยพุทธมองว่า การตายดีเป็นการตายอย่างสงบ เป็นการตายตามธรรมชาติและเป็นการตายอย่างหมดห่วง มีการเตรียมความพร้อมใน

ด้านต่าง ๆ สำหรับพยาบาลวิชาชีพพบว่าต้องการความรู้เกี่ยวกับการดูแลด้านจิตวิญญาณ การรับรู้ความสามารถการดูแลด้านจิตวิญญาณ ความเชื่อเรื่องศาสนา และการดูแลด้านจิตวิญญาณในผู้ป่วยระยะท้ายเพื่อให้ผู้ป่วยมีความสุขสงบ ยอมรับการตายได้ มีโอกาสบอกเล่าหรือขอโทษกรรมแก่ญาติมิตรและได้ประกอบพิธีกรรมหรือปฏิบัติตามหลักศาสนาตามที่ตนเองนับถือ ผู้เขียนขอเสนอรายละเอียดถึงความต้องการด้านจิตวิญญาณของผู้ป่วยระยะท้าย เพื่อช่วยให้ครอบครัว ผู้ดูแลและพยาบาล สามารถเข้าถึงความต้องการด้านจิตวิญญาณของผู้ป่วยระยะท้าย ซึ่งประกอบด้วย 5 ประเด็น ดังนี้ (ทัศนีย์ ทองประทีป, 2552)

1. ความรักและความสัมพันธ์ (Love and connectedness) ความรักที่ยิ่งใหญ่ที่สุดคือ ความรักตนเอง Hall (1997) กล่าวว่า การจะเข้าใจจิตวิญญาณของบุคคลอื่นได้ดี จะต้องเข้าใจว่า บุคคลนั้นมีความรัก ยอมรับ และให้คุณค่าแก่ตนเองมากน้อยเพียงใด ความรู้สึกดังกล่าวจะช่วยให้บุคคลพึ่งตนเอง มีความพยายามที่จะต่อสู้ดิ้นรนเพื่อให้เป็นตัวตนดำรงอยู่ การเจ็บป่วยมักช่วยให้บุคคลได้สติ คิดหาหนทางเยียวยาตนเองอย่างไร หรือจะต้องจำนนต่อกฎธรรมชาติ การมีสติระลึกได้ถึงกฎธรรมชาติ เป็นการทำหน้าที่ของจิตวิญญาณ (ปัญญา) นอกจากรักตนเองแล้วทุกคนยังต้องการเป็นผู้ให้ และเป็นผู้ได้รับความรักจากผู้อื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความรักและความผูกพันกับสมาชิกในครอบครัว มิตรสหายของใช้ส่วนตัว สิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ การเจ็บป่วยของผู้ป่วยโรคเรื้อรัง ผู้สูงอายุ ผู้ป่วยระยะท้าย เป็นเหตุให้ผู้ป่วยต้องแยกครอบครัวมาอยู่ที่โรงพยาบาล ทำให้ต้องถูกตัดขาดจากบ้าน สถานที่ทำงานหรือสิ่งแวดล้อมที่คุ้นเคย ไม่สามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้อย่างปกติ ยิ่งรับรู้ด้วยตนเองว่าป่วยเป็นโรคที่รักษาไม่หายและกำลังใกล้ตาย จึงเป็นความรู้สึกที่โดดเดี่ยวและท้อแท้ และอยากที่กลับไปส่งลาหรือได้เห็นสิ่งที่รู้สึกผูกพันเป็นครั้งสุดท้าย นั่นคือ “อยากกลับไปตายที่บ้าน” ดังนั้น ครอบครัว ผู้ดูแลและพยาบาล ควรเปิดโอกาสให้ผู้ป่วยได้พูดคุย ระบายความรู้สึกและความผูกพันต่อสิ่งต่าง ๆ ผู้ป่วยจะมีความสุขที่ได้เล่าให้ใครสักคนได้รับรู้ถึงอดีตที่เป็นความทรงจำที่ดี บางครั้งผู้ใกล้เสียชีวิตไม่สามารถสื่อสารได้ด้วยวาจา แต่อาการgrimace อาการกระวนกระวายใจคล้ายรอกใครบางคน ในหมู่ญาติที่ใกล้ชิดจะรู้ว่าผู้ป่วยรอกอยใคร เมื่อบุคคลที่รอกอยมาถึงได้สัมผัสตัว ได้ยินคำพูด มักจะทำให้ผู้ป่วยมีอาการสงบลงหรือหลับตาได้สนิท จนถึงวินาทีสุดท้ายของชีวิตที่ผู้ป่วยจะจากโลกนี้ไป จะหายใจช้าลงและหยุดหายใจในที่สุด ที่เรียกว่า “นอนตายตาหลับ” เป็นการช่วยผู้ป่วยได้ปล่อยวางในสิ่งต่าง ๆ (พระไพศาล วิสาโล, 2547)

2. การค้นหาความหมายของชีวิตและการเจ็บป่วย (Meaning of life and illness) มนุษย์ไม่สามารถอยู่อย่างโดดเดี่ยวได้ ทุกคนต้องการมีความหมายหรืออยู่อย่างมีคุณค่าต่อบุคคลที่ตนรัก และทำประโยชน์ให้ตนเองและสังคมที่ตนดำรงอยู่ ความเอื้ออาทร ความรักและความผูกพันของบุคคลในครอบครัวหรือมิตรสหาย เป็นกำลังใจสำคัญในการดำเนินชีวิตทั้งในยามปกติและยามเจ็บป่วย การเจ็บป่วยด้วยโรคร้ายแรงที่รักษาไม่หาย ผู้ป่วยระยะสุดท้ายของชีวิตล้วนเป็นภาวะวิกฤติที่ต้องอาศัยความเข้มแข็งของจิตใจ และต้องการความรักและกำลังใจจากคนรัก บุตรหลาน และญาติมิตร เพื่อให้สามารถก้าวพ้นความทุกข์ทรมานและจากไปอย่างสงบ สมศักดิ์ศรีความเป็น

มนุษย์ ผู้ป่วยที่มีจิตวิญญาณที่เข้มแข็ง หรือเป็นผู้ที่สนใจศาสนา หรือมีหลักปรัชญาในการดำเนินชีวิต มักใช้วิกฤตที่ตนเองเจ็บป่วยในครั้งนี้เพื่อค้นหาความหมายของชีวิตและการเจ็บป่วย การค้นหาคำตอบสำหรับความหมายของชีวิตจะใช้เวลาที่เหลืออยู่อย่างไรจึงจะมีความหมายมากที่สุด ซึ่งการค้นหาความหมายของชีวิตและการเจ็บป่วยนี้เป็นผลมาจากการรักตนเอง (Hall, 1997)

3. การขออโหสิกรรมหรือการให้อภัย (Forgiveness) ผู้ป่วยเมื่อเข้าสู่ระยะสุดท้ายมักมีอาการอ่อนเพลียง่าย มีกิจกรรมได้อย่างจำกัดหรือถูกจำกัดการเคลื่อนไหวเนื่องจากการรักษาและภาวะของโรค จึงทำให้มีเวลาอยู่กับตนเองมากกว่าปกติในการพิจารณาประสบการณ์ชีวิตที่ผ่านมา ทั้งเรื่องราวที่เป็นความสุข ความสมหวัง ความทุกข์หรือความผิดพลาดที่เกิดขึ้น ทุกคนล้วนมีความผิดพลาดในอดีตจะมากหรือน้อยแตกต่างกัน ความผิดพลาดที่เป็นความขัดแย้งระหว่างบุคคล บางครั้งบุคคลอื่นอาจลืมหรือให้อภัยแล้ว แต่เจ้าตัวยังคงเก็บไว้ในความทรงจำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในผู้ป่วยที่คิดว่าตนเองไม่มีโอกาสแก้ตัวหรือทำความผิดชดเชย เพราะเวลาในชีวิตเหลือน้อยเต็มที ทำให้มีความทุกข์และขมขื่นในจิตใจมาก การทบทวนความทรงจำในอดีต การยกโทษ การขอโทษ ล้วนมีความหมายต่อจิตวิญญาณของผู้ป่วยที่กำลังเสียชีวิต ในวัฒนธรรมไทยจะใช้คำว่า “ให้อโหสิกรรมหรือขออโหสิกรรมต่อกัน” สำหรับผู้ที่นับถือศาสนาคริสต์ มักจะชวนนักบวชหรือผู้สอนศาสนามาพบผู้ป่วย เพื่อให้มีการสารภาพบาปก่อนจะเสียชีวิต พร้อมกันนี้ก็เตรียมจิตใจให้สะอาดก่อนมีชีวิตอมตะในดินแดนของพระเจ้า พยาบาลหรือผู้ดูแลที่ใกล้ชิดกับผู้ป่วย ควรเปิดโอกาสให้ผู้ป่วยได้ระบายความทุกข์และความกังวลใจต่าง ๆ ที่ผู้ป่วยบางรายมีเรื่องขมขื่นใจ อาจจะเล่าความฝันที่เป็นเรื่องเดิมซ้ำ ๆ หรือเห็นภาพหลอนด้วยเรื่องราวต่าง ๆ การเป็นผู้ที่รับฟังที่ดี การปลอบโยนและให้กำลังใจจะช่วยให้ความทุกข์ใจหรือความอัดอั้นตันในใจลดลง ในช่วงที่ผู้ป่วยมานอนรักษาในโรงพยาบาล พยาบาลควรจัดโอกาสให้ผู้ป่วยได้พูดคุยกับบุคคลที่มีความหมายเพื่อให้ได้กล่าวคำขอโทษ อโหสิกรรม หรือได้กล่าวคำอำลาต่อกัน การเปิดโอกาสให้ผู้ป่วยและญาติได้มีเวลาบอกกล่าวคำอำลาต่อกัน ขออโหสิกรรมและสัมผัสกันเป็นครั้งสุดท้ายในขณะที่ร่างกายยังมีโออุ่นอยู่ ไม่อาจประเมินค่าได้สำหรับจิตวิญญาณของผู้ที่กำลังจะจากโลกนี้ไป ซึ่ง (พระไพศาล วิสาโล, 2553) ได้ใช้คำว่า “ช่วยปลดปล่อยสิ่งที่ค้างคาใจ”

4. การปฏิบัติตามความเชื่อ/ศาสนา (Religious practice) การเตรียมตัวเพื่อเผชิญกับความตายมีความสำคัญต่อบุคคลในทุกวัฒนธรรม ชาวพุทธก็เช่นเดียวกัน ณ ช่วงเวลาที่จะเปลี่ยนไปสู่อีกชีวิตหนึ่งหรือเรียกว่า การเกิดในภพภูมิใหม่ ตามความเชื่อของชาวพุทธต้องการมีสติหรือรู้ตัวก่อนตาย เพื่อจะได้รำลึกถึงคุณความดีบุญกุศลที่ได้เคยทำมาหรือได้สวดมนต์ภาวนา เพื่อให้จิตสงบขณะที่จิตสงบจะมีสภาพจิตใจสะอาดปราศจากกิเลสหรือเครื่องเศร้าหมองต่าง ๆ เชื่อว่าสภาพจิตใจที่ดีงามจะส่งผลให้ชีวิตจะไปเกิดใหม่ได้เกิดในภพภูมิที่ดี ผู้ป่วยบางรายอาจปฏิเสธการใช้ยาแก้ปวดที่จะทำให้ขาดสติหรือระดับความรู้สึกตัวเปลี่ยนไป ชาวพุทธถือว่าความเจ็บปวดเป็นประสบการณ์ของชีวิต ความเจ็บปวดและความทุกข์ทรมานในบางระดับอาจทำให้เกิดกำลังใจเข้มแข็ง และเตือนสติให้ระลึกถึงคำสอนของพระพุทธองค์อาจทำให้บรรลุธรรมได้ ในทางกลับกันการเจ็บปวดที่รุนแรงอาจ

เป็นอุปสรรคต่อการทำสมาธิหรือการสวดมนต์ได้ สำหรับการช่วยเหลือผู้ป่วยระยะท้ายในทัศนะความเชื่อของศาสนาอิสลามนั้น ความเชื่อของหลักการอิสลามเชื่อว่าความตายถือว่าไม่ใช่สิ่งที่น่ากลัวหรือต้องหลีกเลี่ยง ซึ่งพระเจ้าเป็นเจ้าได้บอกไว้ว่า “แท้จริงทุกๆชีวิตจะได้ลิ้มรสกับความตาย” แต่ในความจริงแล้วการเสียชีวิตจากโลกนี้นั้น หมายถึง เราได้กลับไปสู่ความเมตตาของอัลลอฮ์ (ช.ม.) (จิระชัย ศรีจันทร์ดร. 2556) ในและการช่วยเหลือผู้ป่วยระยะท้ายในทัศนะความเชื่อของศาสนาคริสต์ คริสตชนจะถูกสอนให้รู้ตัวและเตือนสติตนเสมอว่าเป็นผู้อาศัยอยู่ในโลกใบนี้แต่เพียงชั่วคราว และวันหนึ่งพระเจ้าจะเสด็จมารับกลับสู่บ้านอย่างถาวร ดังนั้น คริสตชนจึงเฝ้ารอคอยด้วยความหวังและตื่นเต้นในวันที่พระเจ้าจะเสด็จมารับกลับสู่บ้านอย่างถาวร คือ วันแห่งความตายด้วยความปิติยินดี ด้วยเหตุนี้คริสตชนจึงไม่กลัวความตาย แต่เตรียมตัวพร้อมเสมอที่จะตาย (ภักดี วัฒนะจันทร์กุล , 2556)

5. ความหวัง (Hope) ความหวังเป็นความคาดหวังหรือเป้าหมายที่สำคัญในทางบวกของชีวิต การมีความหวังทำให้มีความสุข ความหวังอาจเปรียบเหมือนน้ำทิพย์โสมใจของทุกคน ความหวังอาจเป็นความฝัน หรือแรงบันดาลใจ หรือเป็นพลังที่ทำให้บุคคลมีความพยายามที่จะก้าวไปสู่ความหวังดังที่ตั้งใจไว้ ผู้ป่วยระยะท้ายอาจมีความหวังหลายอย่าง ส่วนใหญ่หวังว่าอาการจะไม่ทรุดลงไปมากกว่านี้ หวังว่าจะช่วยตัวเองได้ หวังว่าอาการจะดีขึ้นจะได้กลับบ้านและได้อยู่ใกล้ชิดกับลูกหลาน หวังจะได้ทำบุญและดำเนินภารกิจที่สำคัญสิ้นสุดก่อนจะเสียชีวิต ความหวังนี้รวมไปถึงชาติหน้า เช่น หวังว่าจะได้กลับมาเกิดเป็นสมาชิกในครอบครัวเดิม ขอให้ชีวิตใหม่ (ชาติหน้า) ดีขึ้น ปราศจากทุกข์โศกโรคภัยไข้เจ็บใด ๆ หวังว่าจะได้เกิดในสวรรค์หรือบางคนหวังจะได้บรรลุนิพพานก่อนตาย การช่วยให้ผู้ป่วยมีความหวังที่เป็นไปได้มีความสำคัญกับผู้ป่วย บางรายอาจสับสนและคาดหวังเกินความเป็นจริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งความคาดหวังที่เป็นไปไม่ได้เกี่ยวกับการรักษา เนื่องจากการให้ข้อมูลแบบขอไปที ปล่อยใจไปอย่างนั้นว่า จะหายจะกลับบ้านได้ทั้ง ๆ ที่ไม่สอดคล้องกับสภาพผู้ป่วย การพูดดังกล่าวไม่ช่วยให้ผู้ป่วยดีขึ้น แต่กลับจะทำให้ผู้ป่วยรู้สึกว่าพยาบาลไม่จริงใจมากกว่า

กรณีศึกษา จากประสบการณ์ของผู้นิพนธ์ได้สัมผัสถึงความรัก ความผูกพันโดยตรงกับผู้ป่วยระยะท้ายซึ่งเป็นผู้สูงอายุที่ติดเตียง เป็นเหตุการณ์ที่ผู้ป่วยต้องการถ่ายทอดประสบการณ์ชีวิตของผู้ป่วยให้ลูกหลานได้รับรู้และมีความสุขทุกครั้งที่ได้เล่าเรื่องราวถึงการประกอบอาชีพ การดำเนินชีวิต ความสำเร็จในชีวิตที่ตนเอง ได้เรียนจบแค่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีอาชีพค้าขาย แต่สามารถส่งบุตรหลานให้เรียนจบการศึกษาถึงชั้นปริญญาตรีทุกคน และชอบที่จะเล่าเรื่องตนเองด้วยความภาคภูมิใจให้กับผู้ที่ได้สัมผัสรับฟังเสมอว่า “ไม่อยากให้ลูกหลานลำบากหรือทุกข์เหมือนตนเองที่เป็นแม่ค้า อยากให้ลูก ๆ รับราชการทุกคน” แม้ว่าจะเป็นช่วงเวลาที่ยุป่วยนอนติดเตียง มีอาการปวดและเหนื่อยหอบ มีเวลาเพียงน้อยนิดที่ผู้ป่วยได้พบปะพูดคุยกับผู้ที่สัมผัสด้วย ผู้ป่วยจะมีสีหน้าท่าทางยิ้มแย้มบนใบหน้าทุกครั้งที่ได้เล่า เพียงแค่ให้ผู้ที่มาใกล้ชิดเยี่ยมเยียนได้รับฟังและเอาใจใส่ จะทำให้ผู้ป่วยเกิดความเพลิดเพลิน ซึ่งนับว่าเป็นการเบี่ยงเบนความสนใจ ช่วยลดอาการปวด อาการเหนื่อยหอบหรือมีอาการที่ไม่สุขสบายทางกายได้ระดับหนึ่ง ดังนั้น ครอบครัว ผู้ดูแลที่ใกล้ชิดกับ

ผู้ป่วยหรือพยาบาลที่ให้การดูแล ควรเป็นผู้รับฟังที่ดีและเป็นคนช่างสังเกตโดยเฉพาะช่วงระยะท้ายของชีวิตที่ผู้ป่วยไม่สามารถสื่อสารทางวาจาได้ การสัมผัสทางกายหรือการนวดผิวหนึ่งเป็นครั้งคราว ก็เป็นการสื่อสารถึงความรักและความห่วงใยที่ดีอีกวิธีหนึ่งที่ช่วยให้ผู้ป่วยรับรู้ได้ ซึ่งถือนั่นคือการเข้าถึงมิติด้านจิตวิญญาณของผู้สูงอายุติดเตียงสำหรับรายกรณีนี้ ทำให้ท่านนอนตาหลับเมื่อถึงวาระสุดท้ายของชีวิต จากที่พยาบาลซึ่งเป็นผู้ดูแลเข้าใจ รับฟังและเตรียมการสำหรับการดูแลผู้ป่วยระยะท้าย

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการเตรียมความพร้อมสำหรับการดูแลผู้ป่วยระยะท้ายในมิติด้านจิตวิญญาณ ที่ผู้นิพนธ์เสนอแนวคิดทั้ง 5 ประการและประสบการณ์ดังกล่าวมานั้น เพื่อให้ครอบครัว ผู้ดูแลและบุคลากรทีมสุขภาพโดยเฉพาะพยาบาลวิชาชีพที่เป็นผู้ดูแลใกล้ชิดกับผู้ป่วย ได้มีความรู้ความเข้าใจ ถึงความต้องการการดูแลด้านจิตวิญญาณของผู้ป่วยระยะท้าย เป็นผู้ที่เกี่ยวข้อง รับฟัง และให้โอกาสผู้ป่วยระยะท้ายได้ระบาย บอกเล่า ถึงความต้องการ การค้นหาความหมายของชีวิต การให้กำลังใจ การอโหสิกรรม การปฏิบัติตามหลักศาสนา ความเชื่อและการคงไว้ซึ่งความหวังของผู้ป่วย ซึ่งครอบครัว ผู้ดูแลและพยาบาลสามารถตอบสนองต่อความต้องการด้านจิตวิญญาณของผู้ป่วยระยะท้ายได้ดีนั้นขึ้นอยู่กับความเอื้ออาทร การรับฟังและการเอาใจใส่ต่อผู้ป่วยเป็นสำคัญด้วย ทั้งนี้ การรับรู้ถึงความต้องการด้านจิตวิญญาณของผู้ป่วยระยะท้าย นอกจากช่วยให้ผู้ป่วยและครอบครัวสามารถเผชิญกับความตายได้อย่างสงบแล้ว ยังช่วยลดค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในครอบครัวจากการที่ผู้ป่วยระยะท้ายต้องการการดูแลต่อเนื่องที่บ้าน

สรุป (Conclusion)

การดูแลผู้ป่วยโรคเรื้อรังที่รักษาไม่หายขาด ผู้สูงอายุที่ติดเตียงช่วยเหลือตนเองได้น้อยหรือไม่ได้เลย ผู้ที่มีอาการป่วยแล้วทรุดลงเรื่อย ๆ และมีอาการแทรกซ้อนอื่น ๆ ที่ปรากฏร่วมด้วย ถือว่าเป็นผู้ป่วยระยะท้าย (End of life care) ที่ต้องการดูแลแบบประคับประคอง ยิ่งเมื่อโรคลุกลามจนถึงระยะสุดท้าย จำเป็นที่ต้องดูแลเป็นพิเศษเพื่อป้องกันและบรรเทาความทุกข์ทรมานและเพื่อให้ผู้ป่วยสามารถเผชิญกับความเจ็บป่วยที่คุกคามชีวิต โดยมุ่งเน้นการดูแลแบบองค์รวมครอบคลุมมิติทางกาย ใจ สังคม และจิตวิญญาณของทั้งผู้ป่วย ครอบครัวและผู้ดูแลควรจะได้รับ การเตรียมความพร้อมที่จะรับมือกับสภาพความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น เพื่อให้ผู้ป่วยและครอบครัวมีคุณภาพชีวิตที่ดีที่สุดตามบริบทของปัจเจกบุคคลเท่าที่จะทำได้ในเวลาที่เหลืออยู่ โดยอยู่บนเป้าหมายคือการเพิ่มคุณภาพชีวิตของทั้งผู้ป่วยและครอบครัว ที่จะช่วยให้ผู้ป่วยได้เสียชีวิตอย่างสงบ สมศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือที่เราเรียกว่าตายดีนั่นเอง ตลอดจนการดูแลครอบครัวและญาติ ภายหลังการจากไปของผู้ป่วยด้วยความพร้อมเมื่อใกล้ถึงวาระสุดท้ายของชีวิตที่ต้องการพึ่งพิงการ รักษาและต้องการดูแลโดยเฉพาะด้านจิตวิญญาณ เป็นส่วนที่สำคัญมากสำหรับการดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้าย (End of life care) ซึ่งเป็นเรื่องที่ยากในการเตรียมความพร้อมด้านนี้ และถือว่าเป็นงานที่ท้าทายสำหรับพยาบาล ที่สามารถเข้าถึงความต้องการด้านจิตวิญญาณของผู้ป่วยระยะท้ายให้ได้ตาม

แนวความคิดดูแลผู้ป่วยระยะท้ายด้านจิตวิญญาณ การเข้าถึงความต้องการจะช่วยปลดปล่อยสิ่งที่ค้างคาใจให้กับผู้ป่วย ทำให้อนตวยตาหลับ หมดห้วง ไม่รู้สึกโดดเดี่ยวและท้อแท้ และอยากกลับไปตายที่บ้าน ดังนั้น การรับรู้ถึงความต้องการด้านจิตวิญญาณของผู้ป่วยระยะท้าย นอกจากช่วยให้ผู้ป่วยและครอบครัวสามารถเผชิญกับความตายได้อย่างสงบแล้ว ยังช่วยลดค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการที่ผู้ป่วยระยะท้ายที่ไม่อยากกลับไปเข้ามารับการรักษาในโรงพยาบาล เพราะพยาบาลให้ความมั่นใจและให้การดูแลแบบองค์รวมและต่อเนื่องที่บ้าน

เอกสารอ้างอิง (References)

- กิตติกร นิลมานัต. (2555). การดูแลระยะสุดท้ายของชีวิต. (พิมพ์ครั้งที่ 1). สงขลา: ออเรนจ์มีเดีย.
- กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข. (2557). แนวทางการดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้าย. สืบค้น 15 มีนาคม 2564, จาก <http://www.dms.moph.go.th>.
- คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ. (2560). รายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย ปี พ.ศ.2559. นครปฐม: บริษัทพรินเทอรี่ จำกัด.
- จิระชัย ศรีจันทร์ดร. (2556). ความเชื่อในเรื่องความตายและการให้ความช่วยเหลือผู้ป่วยระยะสุดท้ายในทัศนะของศาสนาอิสลาม. ใน บุญมาส ชิวสกุลยง และคณะ, บรรณาธิการ. การดูแลผู้ป่วยแบบประคับประคอง Palliative care (พิมพ์ครั้งที่ 1). เชียงใหม่ : คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 253-256.
- โซเกียล รินโปเช. (2554). ประตูลู่สู่สภาวะใหม่: คำสอนทิเบตเพื่อเตรียมตัวตายและช่วยเหลือผู้ใกล้ตาย (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มูลนิธิโกมลคืบทอง.
- เต็มศักดิ์ พึ่งรัศมี. (2550) ใน ประเสริฐและคณะ (บรรณาธิการ). การดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้าย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อักษรสัมพันธ์ (1987) จำกัด.
- ทัศนีย์ ทองประทีป. (2552). จิตวิญญาณมิติหนึ่งของการพยาบาล. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประสิทธิ์ กุลบุญญา. (2563). วิธีการเผชิญความตายและรูปแบบการเตรียมตัวตายสำหรับผู้สูงอายุตามหลักพระพุทธศาสนา. วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ. 5(10), 196-212.
- พัชรี พรหมสิงห์. (2559). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการดูแลด้านจิตวิญญาณในผู้ป่วยระยะสุดท้ายของพยาบาลวิชาชีพ.วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาการพยาบาลผู้ใหญ่). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พระไพศาล วิสาโล (2547). การช่วยเหลือผู้ป่วยระยะสุดท้ายในมุมมองพุทธศาสนา. วารสารเกื้อการณ์. 11(2),1-10.

- พระไพศาล วิสาโลและคณะ. (2563). *เผชิญความตายอย่างสงบ เล่ม 1 แนวคิดและกระบวนการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ : สามลดา
- พระไพศาล วิสาโล. (2552). *การช่วยเหลือผู้ป่วยระยะสุดท้ายด้วยวิธีแบบพุทธ*. ใน: ไพศาล ลิ้มสถิต และ อภิราชย์ ชันธเสน, บรรณาธิการ. *ก่อนวันผลัดใบ: หนังสือแสดงเจตนาการจากไปในการะสุดท้าย* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : บริษัท เอมี เอนเตอร์ไพรส์ จำกัด : 30.
- พระชาย อภินันโท (ปริสญญตานนท์). (2561). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเตรียมตัวก่อนตายของผู้สูงอายุ*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ภักดี วัฒนะจันทรกุล.(2556). *ความเชื่อในเรื่องความตายและการให้ความช่วยเหลือผู้ป่วยระยะสุดท้ายในทัศนะของศาสนาคริสต์*. ใน บุญมาส ชิวสกุลยงและคณะ, บรรณาธิการ. *การดูแลผู้ป่วยแบบประคับประคอง Palliative care*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). เชียงใหม่: คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 257-262. สำนักคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ. (2563). *ประกาศเรื่องนิยามปฏิบัติการ (Operational definition) ของคำที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการดูแลแบบประคับประคอง (Palliative care) สำหรับประเทศไทย พ.ศ.2563*. ราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 6 พฤศจิกายน 2563.
- สุวิทย์ เจริญศักดิ์, กอบหทัย สิทธิธรรณฤทธิ์, อิศศักดิ์ สาตรา, วีรศักดิ์ เมืองไพศาล,และวราลักษณ์ ศรีนนท์ประเสริฐ. (2561). ความชุกของโรคจิตเวชในผู้ป่วยสูงอายุ คุณภาพชีวิตของผู้ป่วยและผู้ดูแลและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง. *วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย*. 63(1), 89-98.
- สุขสันติ งามแก้วและบำเพ็ญจิต แสงชาติ. (2559). *การตายดีตามการรับรู้ของพระภิกษุ*. ใน The National and International Graduate Research Conference 2016 . ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ.(2560).*รายงานการสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2560*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานสถิติเศรษฐกิจสังคมและประชากร 1 สำนักงานสถิติแห่งชาติ.
- Corr, A., Nabe, C. M., & Corr, D. M. (1997). *Death and dying, life and living* (2nd ed.). San Francisco: Pacific Grove Brooks/ Cole.
- Hall, B. A. (1997). *Spirituality in terminal illness: An alternative view of theory*. Journal of Holistic Nursing, 15(1), 82-96
- Hamilton III JB. (2001). *The ethics of End-of-life care*. In: Poor B, Poirier GP, editors. End of life nursing care. Boston: Jones and Bartlett Publishers, P. 73-103

World Health Organization. (2002). *Definition of palliative care* [homepage on the Internet]. Geneva: The Organization. [cited 2019 June 4]. Available from: <http://www.who.int/cancer/palliative/definition/en/>.

การจัดการความเสี่ยงธุรกิจรถยนต์

Risk Management of Car Business

ปานัสกัญ เทียนฉาย¹ เชาวฤทธิ์ เชาว์แสงรัตน์² ฐิติมา โห้ลายอง³ สุพัตรา ยอดสุรางค์⁴
Panaskan Tienchai, Chaowarit Chaowsangrat, Thitima Holomyong
Suphattra Yodsuranh

บทคัดย่อ (Abstract)

ท่ามกลางอุตสาหกรรมยานยนต์ไทยที่มีการเปลี่ยนแปลงและมีพลวัตสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเชิงนโยบายของรัฐบาลที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาเทคโนโลยีรถยนต์ไฟฟ้า การกำหนดวิสัยทัศน์ให้ประเทศไทยเป็นฐานการผลิตรถยนต์ไฟฟ้าที่สำคัญในภูมิภาค และการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการแข่งขันของอุตสาหกรรมรถยนต์โลก ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงจากปัจจัยภายนอกที่ไม่สามารถควบคุมได้ อาทิ การเติบโตของภาวะเศรษฐกิจโลกที่อยู่ในภาวะถดถอย และการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ที่ยังคงมีแนวโน้มการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบต่อภาคธุรกิจรถยนต์อย่างมหาศาล ปัจจัยเหล่านี้ล้วนส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมายและการวางแผนกลยุทธ์ทางธุรกิจทั้งสิ้น บทความนี้จึงมีการนำเสนอวัตถุประสงค์หลัก 2 ประการ คือ 1) เพื่อทบทวนพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี และองค์ประกอบของการบริหารจัดการความเสี่ยงในธุรกิจรถยนต์ และ 2) เพื่อเสนอกรอบแนวคิดการบริหารจัดการความเสี่ยงธุรกิจรถยนต์เชิงบูรณาการ จากการศึกษาพบว่า การจัดการความเสี่ยงเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญในมุมมองภาคธุรกิจท่ามกลางสภาพแวดล้อมที่ผันผวนและไม่แน่นอน องค์การจำเป็นต้องมีการขับเคลื่อนภารกิจต่างๆ ให้อยู่รอดและสามารถดำเนินต่อไปด้วยความมั่นคงและยั่งยืน

Received: 2021-03-03 Revised: 2021-05-10 Accepted: 2021-05-12

¹ นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชานวัตกรรมการจัดการ หลักสูตรการจัดการดุษฎีบัณฑิต วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ PhD student Management Innovation Doctorate of Management Program College of Management Innovation Rajamangala University of Technology Rattanakosin. Corresponding Author e-mail: tc.panaskan@gmail.com

² วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ College of Management Innovation Rajamangala University of Technology Rattanakosin
e-mail : m_chaowarit@hotmail.com

³ วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ College of Management Innovation Rajamangala University of Technology Rattanakosin e-mail : thitimah@gmail.com

⁴ วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ College of Management Innovation Rajamangala University of Technology Rattanakosin e-mail : suphatt.yy@gmail.com

การทำความเข้าใจอย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับการบริหารจัดการความเสี่ยงที่มีบทบาทและความสำคัญต่อการบริหารงานในสถานการณ์ปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประยุกต์ใช้กรอบแนวคิดการบริหารจัดการความเสี่ยงเชิงบูรณาการ จะสามารถช่วยลดผลกระทบจากความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นทั้งจากปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก นำไปสู่ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการจัดการความเสี่ยงของธุรกิจรถยนต์ได้ในอนาคต

คำสำคัญ (Keywords) : การจัดการความเสี่ยง, ความเสี่ยง, ธุรกิจรถยนต์

Abstract

In the midst of current situation, there is a fast-moving and dynamic towards the Thai automotive industry. Especially in terms of government policies that focus on developing electric vehicle technology, establishing Thailand's vision as an essential production base for electric vehicles in the region and changing the competitive format in the automotive industry are uncontrollable factors caused by various external factors. For example, the recession on global economic growth and the expansion of COVID-19. The mentioned factors have caused a tremendous impact on the automotive sector and influence business goals and strategies. Therefore, this article presents 2 primary objectives: 1) to review the fundamentals of concepts, theories, and components of risk management in automotive business and 2) to propose a conceptual framework for integrated risk management towards automotive business. The study revealed that risk management is a vital activity in terms of a fluctuate and uncertain business perspective. Thus, the organizations need to draw the missions to survive and carry the business with stability and sustainability. Importantly, acknowledge a deep understanding of how risk management plays an essential role in managing a business in the current situation. In particular, the application of an integrated risk management concept. For this reason, this study helps mitigate the effects of risks arising from internal and external factors, leading to further risk management of the automotive business.

Keywords: Risk Management, Risk, Automotive Business

บทนำ (Introduction)

สถานการณ์ปัจจุบันเป็นที่ประจักษ์ชัดว่า อัตราการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจโลกอยู่ในภาวะถดถอย จากการปะทะกันในระดับยุทธศาสตร์ของสองมหาอำนาจระหว่าง “สหรัฐและจีน” หรือสงครามการค้า ส่งผลให้การขยายตัวของเศรษฐกิจโลกได้รับผลกระทบอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ (Economic Intelligence Center, 2020) ประกอบกับการถูกซ้ำเติมจากการแพร่ระบาดของโรคติดต่อไวรัสโคโรนา

หรือ โควิด-19 ส่งผลกระทบต่อภาคธุรกิจในวงกว้าง ทำให้ธุรกิจภาคการค้า การบริการ และการลงทุนในหลายภูมิภาคของโลกเผชิญกับสัญญาณเศรษฐกิจที่ชะลอตัวอย่างชัดเจน นับว่าเป็นภาวะถดถอยมากที่สุดในรอบ 80 ปีที่ผ่านมา สำหรับประเทศไทย “นับว่าเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ที่เครื่องยนต์ทางเศรษฐกิจเกือบทุกตัวต้องดับลงพร้อมกัน” สร้างความเสียหายทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรง (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2563) ส่งผลให้เกิดการปรับเปลี่ยนวิถีความเป็นอยู่อย่างที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน โดยเฉพาะอย่างยิ่งพฤติกรรมผู้บริโภคและกำลังซื้อ ตลอดจนความเชื่อมั่นในการซื้อสินค้าและบริการที่มีแนวโน้มลดลงและผันผวน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสินค้าที่มีมูลค่าสูงอย่างรถยนต์ ซึ่งนับเป็นสัญญาณทางตลาดเชิงลบต่ออุตสาหกรรมยานยนต์ไทยอย่างมีนัยยะสำคัญ (ปัญญาพัฒน์ ประสิทธิ์เดชสกุล, 2563)

อุตสาหกรรมยานยนต์ไทยถือเป็นฟันเฟืองทางเศรษฐกิจที่สำคัญต่อการพัฒนาประเทศ โดยมีสัดส่วนราว 12% ของผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ (GDP) หรือมีมูลค่ารวมกว่า 27,000 ล้านบาทหรือสหรัฐ นอกจากนี้ยังเป็นประเทศผู้ผลิตรถยนต์รายใหญ่อันดับที่ 12 ในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก (Board of Investment, 2016) ในแง่ของการผลิตประเทศไทยถือได้ว่าเป็นประเทศกำลังพัฒนาที่มีศักยภาพในการผลิตสูง แต่เนื่องจากสถานการณ์ในปัจจุบันประเทศกำลังเผชิญกับความท้าทายรอบด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทางด้านเทคโนโลยี กล่าวคือ มีการผสมผสานระหว่างนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่ทันสมัย โดยนำปัญญาประดิษฐ์และหุ่นยนต์ที่เข้ามาแทนที่การทำงานของมนุษย์ (โกศล จิตวิรัตน์, 2561) การเปลี่ยนผ่านทางเทคโนโลยีการผลิต จากเครื่องยนต์สันดาปสู่เครื่องยนต์ขับเคลื่อนด้วยระบบไฟฟ้าซึ่งเริ่มประจักษ์ชัดขึ้นต่อตลาดรถยนต์ เหล่านี้ถือเป็นความเสี่ยงจากปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อรูปแบบการดำเนินธุรกิจซึ่งมีความแตกต่างจากอดีตอย่างสิ้นเชิง (กรองจันทร์ จันทรพาทา, 2563)

จากบริบทการบริหารจัดการความเสี่ยงข้างต้น บทความนี้จึงมุ่งเน้นการนำเสนอใน 2 ประเด็นหลัก คือ 1) การทบทวนพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี และองค์ประกอบของการบริหารจัดการความเสี่ยงในธุรกิจรถยนต์ และ 2) การเสนอกรอบแนวคิดการบริหารจัดการความเสี่ยงธุรกิจรถยนต์เชิงบูรณาการ เนื่องจากความเสี่ยงนับเป็นความไม่แน่นอนของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอนาคต สามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ส่งผลต่อการบรรลุกลยุทธ์และวัตถุประสงค์ทางธุรกิจ การจัดการความเสี่ยงจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้ธุรกิจสามารถเติบโตได้อย่างยั่งยืนภายใต้สภาพแวดล้อมที่ผันผวน รวมถึงการประยุกต์ใช้แนวคิดการบริหารจัดการความเสี่ยงที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ จะนำมาซึ่งความได้เปรียบเชิงการแข่งขันของธุรกิจในระยะยาว (Baker et al., 1999; Elahi, 2013; Havelock, 1973) ดังนั้น การปรับใช้แนวคิดการบริหารจัดการความเสี่ยงในรูปแบบต่างๆ เพื่อควบคุมและลดความผันผวนจากความเสี่ยงให้อยู่ในวิสัยที่สามารถป้องกันได้ จึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อความอยู่รอดของธุรกิจรถยนต์ในปัจจุบัน

การทบทวนพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี และองค์ประกอบของการบริหารจัดการความเสี่ยงในธุรกิจรถยนต์

1.1 ความหมายของความเสี่ยงและความสำคัญของการจัดการความเสี่ยง

จากการสังเคราะห์วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง พบว่า ความเสี่ยง คือความเป็นไปได้ของเหตุการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต หรือการเกิดโอกาสของเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ ภายในระยะเวลาหรือภายใต้สภาวะแวดล้อมที่ระบุขึ้น แอบแฝงอยู่ในทุกระบบของการทำงาน นับเป็นความไม่แน่นอนที่ส่งผลกระทบต่อองค์กรธุรกิจ ทำให้ลดโอกาสที่จะบรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดเกิดขึ้นได้ทั้งในระดับประเทศ ระดับองค์กร ระดับหน่วยงาน และบุคลากร (เจนเนตร มณีนาถ และคณะ, 2548; สุพจน์ โกสียะจินดา, 2541: 9; COSO, 2004; Grose, 1987) เมื่อพิจารณาอย่างละเอียดพบว่า ความเสี่ยงจะเกิดขึ้นได้ต้องมีมูลเหตุแห่งความเสี่ยง ซึ่งอาจเกิดขึ้นได้จาก 2 ปัจจัย คือ 1) เหตุที่เกิดจากภายในองค์กร เช่น วัฒนธรรม โครงสร้างองค์กร บุคลากร หรือ 2) เหตุที่เกิดจากปัจจัยภายนอก เช่น การเมือง คู่แข่ง สภาวะเศรษฐกิจ เทคโนโลยี เป็นต้น (COSO, 2004)

การจัดการความเสี่ยงจึงมีจุดมุ่งหมายเพื่อป้องกันการสูญเสียทรัพยากรและการเกิดเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิดภายใต้สถานการณ์ที่ไม่แน่นอนและผันผวน อาทิ การเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี ตลอดจนนวัตกรรม ซึ่งล้วนส่งผลให้องค์กรไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานภาครัฐหรือภาคเอกชนต่างต้องเผชิญด้วยกันทั้งสิ้น ในมุมมองอุตสาหกรรมยานยนต์ไทย ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีที่เห็นได้อย่างเด่นชัด คือ ทิศทางและแนวโน้มของอุตสาหกรรมรถยนต์ที่กำลังอยู่ในช่วงเปลี่ยนผ่านจากรถยนต์ที่ขับเคลื่อนด้วยเครื่องยนต์สันดาปภายในไปสู่รถยนต์ที่ขับเคลื่อนด้วยระบบไฟฟ้า ซึ่งการเปลี่ยนผ่านนี้ส่งผลกระทบเป็นวงกว้างทั้งต่อตัวอุตสาหกรรมยานยนต์เองและอุตสาหกรรมเกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ธุรกิจรถยนต์ (กรองจันทร์ จันทร์พาทา, 2563)

หน้าที่ขององค์กรธุรกิจรถยนต์ จึงต้องมีความพร้อมในการปรับตัวเพื่อรับมือกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลง แนวทางการจัดการความเสี่ยงจึงได้เข้ามามีบทบาทและความสำคัญต่อการบริหารงานในรูปแบบใหม่ ที่ต้องการควบคุมผลกระทบและเพิ่มโอกาสที่เกิดจากการดำเนินกิจการให้บรรลุเป้าหมายสูงสุดขององค์กร จึงเปรียบเสมือนเครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นกับองค์กร ทำหน้าที่ช่วยในการค้นหา ลดระดับความรุนแรง ควบคุมและป้องกันความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น ให้อยู่ในวิสัยที่สามารถควบคุมได้ หรือสามารถป้องกันได้ (Pricewaterhouse Coopers, 2004) โดยเริ่มต้นจากการแสวงหาแนวทางป้องกันและจัดการกับความเสี่ยง ประกอบกับการพิจารณาปรับใช้กลยุทธ์ที่เหมาะสมเพื่อบริหารความผันผวนที่มีความซับซ้อนและทวีความรุนแรงมากขึ้น การจัดการความเสี่ยงจึงเป็นกิจกรรมทางธุรกิจที่สำคัญเพื่อให้องค์กรสามารถคงอยู่และเติบโตได้ (Baker et al., 1999; COSO, 2017)

1.2 องค์ประกอบของการจัดการความเสี่ยง

แนวคิดการจัดการความเสี่ยงหรือการลดความสูญเสีย มีต้นกำเนิดมาจากคุณภาพของผลผลิตและคุณภาพการบริการไม่ได้มาตรฐาน ประกอบกับการบริหารจัดการความเสี่ยงในรูปแบบเดิมไม่สามารถประยุกต์ใช้ได้กับลักษณะการปฏิบัติงานที่แตกต่างกันได้ ในสถานการณ์ปัจจุบันการจัดการในรูปแบบต่าง ๆ จะต้องคำนึงถึงความสามารถที่จะช่วยให้องค์กรสามารถจัดการกับความเสี่ยงในลักษณะที่แตกต่างกันได้ อย่างไรก็ตามได้มีการจำแนกความเสี่ยงออกเป็นหมวดหมู่ขึ้นอยู่กับ

กับลักษณะการดำเนินงานขององค์กรนั้น ๆ โดยการจำแนกความเสี่ยงสามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ด้าน ดังนี้ (COSO, 2017)

1) ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ (Strategic Risk) เป็นความเสี่ยงที่เกิดขึ้นจากการกำหนดกลยุทธ์ แผนการดำเนินงานหรือนโยบายขององค์กร รวมถึงการนำเอาแผนการดังกล่าวไปปฏิบัติอย่างไม่เหมาะสมส่งผลให้ไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์หลัก เป้าหมาย และแนวทางด้านการดำเนินงานขององค์กรได้

2) ความเสี่ยงด้านปฏิบัติการ (Operational Risk) เป็นความเสี่ยงที่เกิดขึ้นจากกระบวนการหรือกิจกรรมภายในองค์กร รวมถึงความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการข้อมูลด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ตลอดจนข้อมูลองค์ความรู้ต่าง ๆ ซึ่งส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของกระบวนการทำงานและการบรรลุวัตถุประสงค์หลักขององค์กรในภาพรวม

3) ความเสี่ยงด้านการบริหารจัดการทางการเงิน (Financial Risk) เป็นความเสี่ยงที่เกิดขึ้นทั้งจากปัจจัยภายในองค์กร เช่น การบริหารจัดการด้านสภาพคล่อง ด้านเครดิต ด้านเงินลงทุน หรือปัจจัยภายนอกองค์กร เช่น การเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ย อัตราแลกเปลี่ยน หรือความเสี่ยงที่คู่สัญญาไม่สามารถปฏิบัติตามภาระผูกพันที่ตกลงไว้ ซึ่งล้วนส่งผลให้เกิดความเสียหายต่อองค์กร

4) ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบของหน่วยงานกำกับดูแล (Compliance Risk) เป็นความเสี่ยงที่เกิดขึ้น เนื่องจากต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบ กฎหมาย รวมถึงข้อบังคับของหน่วยงานที่ทำหน้าที่กำกับดูแล ซึ่งหากมีความเสี่ยงด้านนี้เกิดขึ้นจะส่งผลกระทบต่อชื่อเสียงและภาพลักษณ์ขององค์กรโดยรวม

นอกจากนี้ ได้มีนักวิชาการที่หลากหลายได้แสดงจุดยืนร่วมกันในเรื่องของการบริหารจัดการความเสี่ยงว่าควรต้องยึดตามกรอบการวางแผน การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบ และการปรับปรุง ซึ่งสามารถสรุปใจความสำคัญได้ดังนี้ กระบวนการบริหารความเสี่ยง ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ

1) เริ่มต้นจากการค้นหาความเสี่ยงหรือการระบุความเสี่ยง โดยจำแนกหรือระบุสิ่งที่จะสัมผัสกับความเสี่ยง

2) ทำการวิเคราะห์หรือประเมินความเสี่ยง นับเป็นการประเมินในรูปแบบของเหตุการณ์ที่ไม่ปรารถนาที่อาจเกิดขึ้น เพื่อวิเคราะห์ขนาด ความถี่ และความรุนแรงรวมถึงความสำคัญของผลกระทบจากเหตุการณ์ความเสี่ยงนั้น ๆ

3) การรับมือหรือวิธีการจัดการความเสี่ยงผ่านการประเมินความเสี่ยงที่เกิดขึ้น โดยวิธีการที่นำมาใช้จะต้องมีความสอดคล้องกับนโยบายและเป้าหมายขององค์กร

4) การประเมินผลและการควบคุม กล่าวคือ หลังจากที่ทำการตัดสินใจในการใช้วิธีการที่เหมาะสมในการบริหารความเสี่ยงแล้ว เพื่อย้อนดูประสิทธิภาพในการจัดการความเสี่ยง และพิจารณามาตรการการป้องกันหรือลดความเสี่ยงขึ้นใหม่ ตลอดจนไม่ละเลยที่จะทำการควบคุมความ

เสี่ยงโดยการวางแผนกลยุทธ์ และเฝ้าระวังความเสี่ยงใหม่ที่จะเกิดขึ้นอีกด้วย (Gray & Larson, 2006; Trieschmann, et al., 2005 อ้างถึงใน ธงชัย ทองมา และ ชีรวัฒน์ จันทิก, 2558; Wilson, 1999)

2. การเสนอกรอบแนวคิดว่าด้วยการบริหารจัดการความเสี่ยงธุรกิจรถยนต์เชิงบูรณาการ

ในอุตสาหกรรมยานยนต์ไทยมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของการปรับเปลี่ยนนโยบายของรัฐบาลที่หันไปให้ความสำคัญกับการพัฒนาเทคโนโลยีรถยนต์ไฟฟ้าและกำหนดวิสัยทัศน์ให้ไทยเป็นฐานการผลิตรถยนต์ไฟฟ้าที่สำคัญในภูมิภาค ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการแข่งขันของอุตสาหกรรมรถยนต์โลกซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบอย่างมหาศาล ไม่ว่าจะเป็นภาคส่วนของการผลิตเพื่อจำหน่ายในประเทศ ข้อจำกัดด้านการพัฒนาและเวลาในการสร้างความต้องการของผู้บริโภครถยนต์ไฟฟ้าภายในประเทศ การถ่ายโอนเทคโนโลยีจากการใช้หุ่นยนต์และระบบการผลิตอัตโนมัติที่ต่อไปจะเข้ามาแทนที่แรงงานคนในอนาคต อาจทำให้เกิดปัญหาแรงงานเพิ่มมากขึ้น (อรรถสิทธิ์ แจ่มฟ้า, 2561) ปัจจัยเหล่านี้ล้วนส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายและการวางแผนกลยุทธ์ทางธุรกิจทั้งสิ้น การบริหารความเสี่ยงภายใต้การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ทำให้ธุรกิจรถยนต์ต้องปรับทิศทางในการบริหารความเสี่ยงเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่องค์กรอีกครั้งนับจากนี้ ซึ่งแนวคิดด้านการจัดการความเสี่ยง ได้รับการปรับปรุงและถูกนำไปประยุกต์ใช้ในองค์กรต่าง ๆ อย่างแพร่หลาย ตลอดจนมีการกำหนดแนวทางหรือมาตรฐานเฉพาะด้านที่เกี่ยวข้องขึ้นมาเพิ่มเติมให้เหมาะสมกับองค์กรธุรกิจนั้น ๆ ซึ่งมาตรฐานการบริหารความเสี่ยงในระดับสากล (International Risk Management Standard) ที่ได้รับการอ้างอิงอย่างกว้างขวางมี 2 มาตรฐาน คือ มาตรฐานการบริหารความเสี่ยงทั่วทั้งองค์กร COSO – ERM และ มาตรฐานการบริหารความเสี่ยงสากล ISO 31000

2.1 มาตรฐานการบริหารความเสี่ยงทั่วทั้งองค์กร COSO - ERM (The Committee of Sponsoring Organizations of The Treadway Commission - Enterprise Risk Management) ซึ่งพัฒนามาจากหลักการควบคุมภายในตามกรอบแนวคิดของการบริหารความเสี่ยงทั่วทั้งองค์กร โดยคณะทำงานผู้เชี่ยวชาญทางด้านการบริหารความเสี่ยงหรือที่รู้จักในนาม COSO (The Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission: COSO) โดยมีกรอบการบริหารความเสี่ยง 8 องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องและสัมพันธ์กัน ดังภาพที่ 1 โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) สภาพแวดล้อมภายในองค์กร (Internal Environment) สภาพแวดล้อมขององค์กรเป็นองค์ประกอบและเป็นพื้นฐานสำคัญในการกำหนดทิศทางของกรอบการบริหารความเสี่ยงขององค์กร ประกอบด้วยปัจจัยหลายประการ เช่น วัฒนธรรมองค์กร นโยบายของผู้บริหาร แนวทางการปฏิบัติงานของบุคลากร กระบวนการทำงาน และระบบสารสนเทศ เป็นต้น

2) การกำหนดวัตถุประสงค์ (Objective Setting) เป็นการพิจารณากำหนดวัตถุประสงค์ในการบริหารความเสี่ยงให้มีความสอดคล้องกับเป้าหมายเชิงกลยุทธ์และความเสี่ยงที่องค์กรยอมรับได้ เพื่อวางเป้าหมายในการบริหารความเสี่ยงขององค์กรได้อย่างชัดเจนและเหมาะสม

3) การระบุความเสี่ยง (Risk Identification) เป็นการรวบรวมเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยเสี่ยงที่เกิดจากปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ซึ่งล้วนส่งผลต่อการบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายองค์กร เช่น นโยบายการบริหารงาน บุคลากร การปฏิบัติงานการเงิน ระบบสารสนเทศ ระเบียบข้อบังคับ เป็นต้น

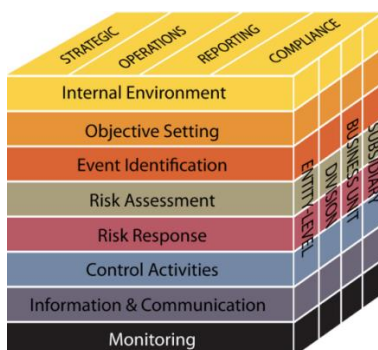
4) การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment) นับว่าเป็นการวัดระดับความรุนแรงของความเสี่ยง เพื่อพิจารณาจัดลำดับความสำคัญของความเสี่ยงที่มีอยู่โดยการประเมินจากโอกาสที่จะเกิด และผลกระทบ

5) การตอบสนองความเสี่ยง (Risk Response) เป็นการดำเนินการหลังจากที่องค์กรสามารถระบุความเสี่ยงและประเมินระดับของความเสี่ยงแล้ว โดยนำความเสี่ยงไปดำเนินการเพื่อลดโอกาสที่จะเกิดและลดระดับความรุนแรงของผลกระทบให้อยู่ในระดับที่องค์กรยอมรับได้ ด้วยวิธีจัดการความเสี่ยงที่เหมาะสมและคุ้มค่า ประกอบด้วย 4 แนวทาง คือ การยอมรับความเสี่ยง การควบคุมความเสี่ยง การหลีกเลี่ยงความเสี่ยง และการถ่ายโอนความเสี่ยง

6) กิจกรรมการควบคุม (Control Activities) การกำหนดกิจกรรมและการปฏิบัติต่าง ๆ ในการลดหรือควบคุมความเสี่ยง เพื่อสร้างความมั่นใจในการจัดการกับความเสี่ยงนั้นได้อย่างถูกต้อง ส่งผลต่อการบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายให้อยู่ในระดับที่องค์กรยอมรับได้

7) สารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication) องค์กรจะต้องมีระบบสารสนเทศและการติดต่อสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ เพราะนับเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะนำไปพิจารณาดำเนินการบริหารความเสี่ยงตามกรอบและขั้นตอนการปฏิบัติที่องค์กรกำหนดขึ้น

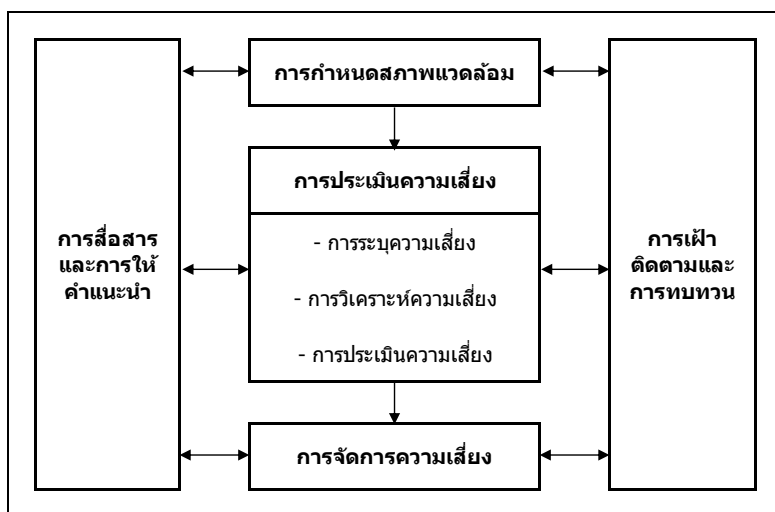
8) การติดตามประเมินผล (Monitoring) เป็นขั้นตอนการติดตามผลเพื่อให้ทราบถึงผลการดำเนินงานว่ามีความเหมาะสมและสามารถจัดการความเสี่ยงได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ (COSO, 2004)

ภาพที่ 1 กรอบงานการบริหารความเสี่ยงตามแนว COSO-ERM2004
ที่มา: The Committee of Sponsoring Organization of the Treadway Commission
(2004)

ทั้งนี้ กรอบงานการบริหารความเสี่ยงดังกล่าว จัดทำขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ในการบริหารความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกัน 4 ประการ ได้แก่ วัตถุประสงค์ด้านกลยุทธ์ ด้านการปฏิบัติงาน ด้านความเชื่อถือได้ของรายงานและด้านการปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบและสัญญา โดยสามารถประยุกต์ใช้ในการบริหารความเสี่ยงกับองค์การทุกประเภท ทุกอุตสาหกรรม ทุกระดับ ไม่ว่าจะเป็นระดับบริษัท ระดับบริษัท ระดับหน่วยธุรกิจ ระดับกิจกรรมและระดับฝ่าย ซึ่งแสดงดังภาพที่ 1

2.2 มาตรฐานการบริหารความเสี่ยงสากล ISO 31000 (Risk Management – Guidelines on principles and implementation of risk management) ที่พัฒนาขึ้นมาจากแนวทางการบริหารความเสี่ยงตามมาตรฐาน AS/NZS 4360 ภายใต้กรอบการบริการความเสี่ยง 5 ขั้นตอน ดังภาพที่ 2 โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ (กิตติพงศ์ จิรวังศ์, 2552; จิรพร สุเมธีประสิทธิ์, 2552 อ้างถึงใน ขนิษฐา ชัยรัตนาวรรณ, 2554)

ภาพที่ 2 กระบวนการบริหารความเสี่ยงตามแนวทาง ISO 31000

ที่มา: ดัดแปลงจาก Carl Gibson (2009: 9) อ้างถึงใน ขนิษฐา ชัยรัตนาวรรณ (2554)

ขั้นตอนที่ 1 การสื่อสารและการให้คำแนะนำ (communicate and consult) เป็นขั้นตอนในการบอกกล่าวการบริหารความเสี่ยงให้แก่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกองค์กร รวมถึงการให้คำแนะนำเกี่ยวกับขั้นตอนและกระบวนการบริหารความเสี่ยง เพื่อให้เกิดความเข้าใจในการตัดสินใจดำเนินการบริหารความเสี่ยง ทราบถึงความจำเป็นในการดำเนินการบริหารความเสี่ยง ตลอดจนทราบขอบเขตการดำเนินงาน โดยมีการสื่อสารแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดความเข้าใจในแนวคิด หลักการและวิธีปฏิบัติที่ตรงกันตลอดจนสามารถวิเคราะห์และจัดการความเสี่ยงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดสภาพแวดล้อม (establish the context) เป็นการกำหนดสภาพแวดล้อมทั้งภายนอกและภายในที่มีความสัมพันธ์ เกี่ยวข้อง หรือทำให้เกิดผลกระทบต่อ

องค์กร นำไปสู่กระบวนการบริหารความเสี่ยง ประกอบด้วย การกำหนดสภาพแวดล้อมภายนอก และการกำหนดสภาพแวดล้อมภายใน ดังนี้

- การกำหนดสภาพแวดล้อมภายนอก นับเป็นการกำหนดองค์ประกอบต่าง ๆ ที่อยู่ภายนอกองค์กรที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในวัตถุประสงค์ขององค์กร ประกอบด้วย เศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม กฎหมาย ข้อบังคับ การเงิน สภาพแวดล้อมในการแข่งขันทั้งภายในและต่างประเทศ รวมถึงการยอมรับของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอก เป็นต้น

- การกำหนดสภาพแวดล้อมภายใน เป็นการกำหนดสิ่งที่อยู่ภายในองค์กร ซึ่งมีอิทธิพลต่อวัตถุประสงค์และความสำเร็จขององค์กร ประกอบด้วย นโยบาย วัตถุประสงค์ วิสัยทัศน์ พันธกิจ กลยุทธ์ขีดความสามารถขององค์กร ความรู้ ระบบสารสนเทศ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายในองค์กร การรับรู้ คุณค่า และวัฒนธรรมองค์กร เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินความเสี่ยง (risk assessment) ประกอบด้วย 3 กระบวนการ ดังนี้

- การระบุความเสี่ยง (risk identification) เป็นการระบุถึงแหล่งที่มาและปัจจัยเสี่ยง ตลอดจนพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ เหตุการณ์ และสาเหตุรวมถึงผลที่จะตามมา โดยมีเป้าหมายเพื่อจัดทำรายการของความเสียหายจากเหตุการณ์ที่ทำให้ลดระดับความสำเร็จลง หรือทำให้ความสำเร็จเกิดความล่าช้า

- การวิเคราะห์ความเสี่ยง (risk analysis) เป็นข้อมูลเพื่อใช้ในการประเมินความเสี่ยง และการตัดสินใจในการจัดการกับความเสี่ยง โดยพิจารณาถึงผลกระทบและโอกาสในการเกิดความเสี่ยง ทั้งการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ กึ่งปริมาณ เชิงปริมาณ หรือผสมผสาน

- การประเมินความเสี่ยง (risk evaluation) จะบ่งบอกถึงระดับความสำคัญของความเสี่ยง ซึ่งเป็นสถานะของความเสี่ยงที่ได้จากการวิเคราะห์ผลกระทบและโอกาสของแต่ละปัจจัยเสี่ยง ซึ่งแบ่งออกเป็นระดับ เช่น สูงมาก สูง ปานกลาง และต่ำ

ขั้นตอนที่ 4 การจัดการความเสี่ยง (treat the risks) แนวทางในการจัดการความเสี่ยง ประกอบด้วย 4 แนวทาง ดังนี้

- การหลีกเลี่ยงความเสี่ยง (risk avoidance) เป็นการเลี่ยงกิจกรรมที่เป็นสาเหตุที่จะนำมาซึ่งความเสี่ยง โดยการตัดสินใจที่จะไม่เริ่มต้น หรือดำเนินการต่อในกิจกรรมที่จะเกิดผลกระทบต่อองค์กร เช่น การหยุดดำเนินการ การยกเลิกโครงการ หรือการมอบให้ผู้บริการภายนอกเป็นผู้ดำเนินการแทน

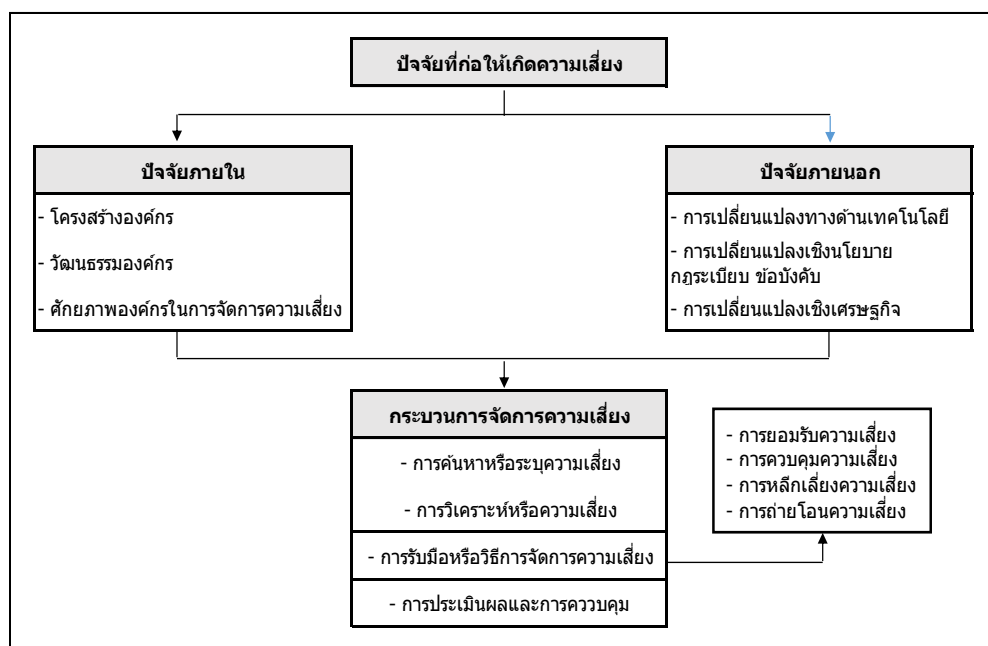
- การลดความเสี่ยง (risk reduction) เป็นการลดความถี่หรือโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง ผลกระทบหรือความเสียหายที่จะเกิดขึ้น โดยการควบคุมภายในหรือปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการดำเนินงาน ซึ่งจะช่วยให้เกิดความตระหนักถึงความเสี่ยงและช่วยให้ลดระดับความรุนแรงของความสูญเสียลงได้

- การแบ่งปันความเสี่ยงให้กับหน่วยงานอื่น ๆ (risk sharing) เป็นการกระจายหรือถ่ายโอนความเสี่ยงให้หน่วยงานอื่นทั้งภายในและภายนอกองค์กร เพื่อช่วยลดโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยงหรือลดระดับความรุนแรงของความเสียหาย เช่น การทำประกันภัยในรูปแบบต่างๆ การจัดหาผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกมาดำเนินการแทนในกรณีที่บุคลากรภายนอกนั้นมีทักษะหรือความชำนาญมากกว่า เป็นต้น

- การยอมรับหรือเก็บรักษาความเสี่ยงไว้ (risk acceptance) เป็นความเสี่ยงที่หน่วยงานสามารถยอมรับได้ เนื่องจากความเสี่ยงนั้นมีโอกาสเกิดขึ้นน้อยและผลกระทบความเสี่ยงไม่มาก หรือเป็นความเสี่ยงที่มีต้นทุนในการจัดการความเสี่ยงสูง ซึ่งไม่คุ้มค่ากับผลที่จะได้รับ

ขั้นตอนที่ 5 การเฝ้าติดตาม และการทบทวนความเสี่ยง (monitor and review) องค์กรจะต้องจัดให้มีการเฝ้าติดตามและทบทวนไว้เป็นหนึ่งในกระบวนการบริหารความเสี่ยง โดยจะต้องมีการกำหนดผู้รับผิดชอบและกรอบเวลาในการดำเนินการไว้อย่างชัดเจน ทั้งนี้การเฝ้าติดตามและทบทวนจะต้องครอบคลุมในทุกส่วนของกระบวนการบริหารความเสี่ยง

จากการศึกษาทบทวนพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี และกรอบการบริหารจัดการความเสี่ยง สามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดการจัดการความเสี่ยงธุรกิจระยะยาวเชิงบูรณาการ เพื่อใช้ในการจัดการความเสี่ยงให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 กรอบแนวคิดเชิงบูรณาการการจัดการความเสี่ยงธุรกิจระยะยาว
ที่มา: กิตติพงศ์ จิรวาสวงศ์ และ จิรพร สุเมธีประสิทธิ์ (2552); Gray และ Larson (2006); Trieschmann, et al. (2005) และ Wilson (1999)

ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า โดยทั่วไปการบริหารความเสี่ยงจะมุ่งการจัดลำดับความสำคัญหรือความรุนแรงของความเสี่ยงเพื่อใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดในการบริหารจัดการให้เกิดประโยชน์สูงสุด ผ่านการพิจารณาถึงต้นทุนที่ต้องเสียไปกับผลประโยชน์ที่จะได้รับ ดังนั้น การบริหารความเสี่ยงจึงเริ่มต้นจากการวิเคราะห์และพยากรณ์ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเสี่ยงทั้งปัจจัยภายใน ได้แก่ โครงสร้างองค์กร วัฒนธรรมองค์กร และศักยภาพขององค์กร และปัจจัยภายนอก ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี นโยบาย กฎระเบียบ ข้อบังคับ รวมถึงการเปลี่ยนแปลงเชิงเศรษฐกิจและปัจจัยอื่น ๆ ที่ล้วนส่งผลกระทบต่อการทำงานของธุรกิจโดยตรงอย่างมีนัยยะสำคัญ จากนั้นองค์กรจะต้องมีเครื่องมือเข้ามาเพื่อประกอบการบ่งชี้และประเมินความรุนแรงของผลกระทบ รวมถึงการเฝ้าระวังติดตามความเสี่ยงและสื่อสารความเสี่ยงที่แฝงในการดำเนินงาน ได้แก่ กระบวนการจัดการความเสี่ยง ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ การค้นหาและระบุความเสี่ยง การวิเคราะห์และความเสี่ยง วิธีรับมือและการจัดการความเสี่ยง การควบคุมและติดตามความเสี่ยง และ การทบทวนและปรับปรุงแก้ไขความเสี่ยง เพื่อเตรียมพร้อมกับความไม่แน่นอนที่จะเกิดขึ้น เกิดแนวทางป้องกันและบรรเทาความเสี่ยงนั้นให้มีผลกระทบต่อธุรกิจน้อยที่สุด

สรุป (Conclusion)

กล่าวโดยสรุปได้ว่า “ความเสี่ยง” เป็นสิ่งที่ไม่แน่นอน ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้เกิดขึ้นได้ทั้งในระดับธุรกิจและปัจเจกบุคคล ทุกภาคส่วนในสังคมต่างต้องเผชิญกับความเสี่ยงด้วยกันทั้งสิ้น การบริหารจัดการความเสี่ยงจึงเป็นเรื่องสำคัญในการบริหารองค์กรไม่ว่าจะเป็นองค์กรภาครัฐหรือภาคเอกชน องค์กรขนาดเล็กหรือขนาดใหญ่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์กรธุรกิจรายใหม่ที่กำลังเป็นที่จับตามองจากการเปลี่ยนแปลงเชิงเทคโนโลยีและนวัตกรรม ส่งผลต่อการดำเนินธุรกิจอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งความเสี่ยงนี้อาจนำมาซึ่งการต่อยอดหรือการเพิ่มมูลค่าของสินค้าหรือบริการให้มีความทันสมัยสอดคล้องกับรูปแบบความต้องการของผู้บริโภคยุคปัจจุบัน และเชื่อมโยงกับการประยุกต์ใช้นวัตกรรมในการเสริมสร้างศักยภาพการประกอบธุรกิจ ขับเคลื่อนธุรกิจ รวมทั้งสร้างรากฐานให้ธุรกิจเติบโตอย่างเข้มแข็งในอนาคต ในทางกลับกันอาจนำมาซึ่งความท้าทาย แรงกดดันและความเสี่ยงใหม่สำหรับภาคธุรกิจ ทำให้ธุรกิจสูญเสียศักยภาพในการแข่งขันในกรณีที่ไม่สามารถปรับตัวให้เท่าทันกับเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลง ดังนั้น การนำรูปแบบกรอบการจัดการความเสี่ยงธุรกิจรายใหม่เชิงบูรณาการมาประยุกต์ใช้ จึงมีความสำคัญและจำเป็นเป็นอย่างยิ่งต่อการบริหารงานรูปแบบใหม่เนื่องจากจะช่วยเสริมสร้างการทำงานขององค์กรให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น สามารถควบคุมผลกระทบและลดระดับความรุนแรงที่จะเกิดขึ้นต่อองค์กรและการดำเนินธุรกิจในหลากหลายมิติ นำมาซึ่งความอยู่รอดของธุรกิจรายใหม่ในอนาคต

เอกสารอ้างอิง (References)

- กรองจันทร์ จันทระพาหา. (2563). นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมรถยนต์ไทย. *เอเชียปริทัศน์*. 41(1), 38-62.
- กิตติพงศ์ จิรวังศ์. (2552). การบริหารความเสี่ยงตามมาตรฐาน ISO 31000. *For Quality*. 15(136), 116-121.
- โกศล จิตวิรัตน์. (2561). โมเดลการปรับตัวขององค์การธุรกิจที่ได้รับผลกระทบจากการทำลายล้างของเทคโนโลยีดิจิทัลในศตวรรษที่ 21. *วารสารสมาคมนักวิจัย*. 23(2), 74-76.
- ชนิษฐา ชัยรัตนาวรรณ. (2554). “การบริหารความเสี่ยงสากล ISO 3100 กับระบบการศึกษาของไทย”. *วารสาร Veridian E-Journal*. 4(1), 419-434.
- เจนเนตร มณีนาถ และคณะ. (2548). *การบริหารความเสี่ยงระดับองค์กรจากหลักการสู่ภาคปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: บริษัทไฟนอนการพิมพ์ จำกัด.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย, รายงานนโยบายการเงิน. สืบค้น 12 กุมภาพันธ์ 2564, จาก https://www.bot.or.th/Thai/MonetaryPolicy/MonetPolicyComittee/MPR/DocLib/MPRTH_June2563_sid56.pdf.
- ปัญจพัฒน์ ประสิทธิ์เดชสกุล. (2563). พลิกโฉมธุรกิจหลังวิกฤตโควิด-19. สืบค้น 4 กุมภาพันธ์ 2564, จาก https://www.krungsri.com/bank/getmedia/578838c1-5ffc-47dd-ba5f-f807bc86d248/RI_Post_Covid19_New_Normal_200716_TH.aspx.
- สุพจน์ โกสียะจินดา. (2541). *การประเมินความเสี่ยงของโครงการคอมพิวเตอร์*. กรุงเทพฯ: เอ็กสเปอร์เนท.
- อรรถสิทธิ์ แจ่มฟ้า. (2561). *รถยนต์ไฟฟ้ากับอุตสาหกรรมรถยนต์ไทย*. สืบค้น 27 มกราคม 2564, จาก <https://www.gsbresearch.or.th/gsb/economics/industrial-economics/1889/>.
- ธงชัย ทองมา และ ชีรวัดน์ จันทิก. (2558). การบริหารจัดการความเสี่ยงกับการบริหารการเปลี่ยนแปลง: องค์การในยุคโลกาภิวัตน์. *วารสาร Veridian E-Journal*. 8(3), 596-621.
- Baker, S., Ponniah, D., & Smith, S. (1999). Survey of risk management in major U.K. companies. *Journal of Professional Issues in Engineering Education and Practice*. 125(3), 94-102.
- Board of Investment. (2016). *Thailand's automotive industry the next generation*. Available February 25, 2021 from https://www.boi.go.th/upload/content/BOI-brochure%202015-automotive-20150325_70298.pdf.
- COSO - Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (2017). *Enterprise Risk Management Integrating with Strategy and*

- Performance Executive*. Available February 24, 2021 from <https://www.coso.org/Documents/2017-COSO-ERM-Integrating-with-Strategy-and-Performance-Executive-Summary.pdf>.
- COSO. (2004). *Guidance on Internal Control*. Available February 26, 2021 from <https://www.coso.org/Pages/guidance.aspx>.
- Economic Intelligence Center. (2020). การปรับตัวของเศรษฐกิจไทยจะเป็นอย่างไร?. สืบค้น 4 มกราคม 2564, จาก <https://www.scbeic.com/th/detail/product/6888>.
- Elahi, E. (2013). Risk management: The next source of competitive advantage. *Journal of Futures Studies, Strategic Thinking and Policy*. 15(2), 117–131.
- Gray, C. F. & Larson, E. W. (2006). *Project Management*. Singapore: McGraw-Hill Companies, Inc.
- Grose, V. L. (1987). *Managing risk*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Havelock, R. G. (1973). *The change agent's guide to innovation in education*. Englewood Cliffs, NJ: Educational Technology Publications.
- Pricewaterhouse Cooper. (2004). COSO ERM: Enterprise Risk Management. Process: An Empirical Study in the Indian Passenger Car Market. *Journal of Global Marketing*. 31, 73-95. doi: 10.1080/08911762.2017.1365991.
- Wilson, J. (1999). *Risk Reviews and Using Risk Management Strategy*. Oxford: Butterworth Heinemann.

สื่อการสอนกับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

Teaching Materials and Learning in the 21st Century

วราพร บุญมี¹
Waraporn Boonmee

บทคัดย่อ (Abstract)

ในการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ครูผู้สอนจะต้องคิดค้นสื่อที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ใน 3 ด้าน ได้แก่ ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี และทักษะชีวิตและอาชีพ ซึ่งสื่อการสอนที่ช่วยให้นักเรียนเกิดทักษะดังกล่าวนี้ ได้แก่ การทัศนศึกษา การลงมือปฏิบัติผ่านการทำโครงการ การทำกิจกรรม การจัดแสดงผลงาน การทดลอง การทำงานกลุ่ม และสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งสื่อและการจัดการเรียนการสอนเหล่านี้ จะช่วยให้นักเรียนได้ลงมือทำกิจกรรมจริง ได้ทดลองทำในสิ่งที่คิดผ่านการทำโครงการ ทำงานร่วมกับผู้อื่นผ่านกระบวนการกลุ่ม ออกไปหาประสบการณ์จากแหล่งเรียนรู้ภายนอก และได้จัดแสดงผลงานของตนเอง จะช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่ชัดเจน เกิดประสบการณ์ และทักษะเฉพาะตน สามารถนำองค์ความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้ไปปรับใช้และต่อยอดในการประกอบอาชีพในอนาคต

คำสำคัญ (Keywords): สื่อการสอน; การเรียนรู้; ศตวรรษที่ 21

Abstract

In 21st century learning management, teachers must invent the media used in teaching and learning. To motivate students to acquire 21st century learning skills in three areas: cognitive skills and innovation, information and media and technology skills and life and career skills. The teaching materials that help students develop such skills include excursions, hands-on work through project work, activities, exhibitions, experiments, group work and social media. Which media and management of these teaching and learning will help students to do real activities, have tried to do what we think through project, collaborate with others through a group process, going out to find experiences from outside learning

Received: 2021-03-04 Revised: 2021-05-29 Accepted: 2021-06-13

¹ โรงเรียนท่าปลาประชาอุทิศ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 พิชณุโลก
Thaplapracha-u-this School Secondary Education Service Area Office 39 Phitsanulok.
Corresponding Author e-mail: warapoen1545@gmail.com

sources and have exhibited their own works. Will help students achieve clear learning, experience, and their specific skills. Be able to apply the knowledge gained from learning to apply and further develop in your career in the future.

Keywords: Teaching Materials; Management skills; 21st Century

บทนำ (Introduction)

โลกในยุคศตวรรษที่ 21 เป็นยุคที่ความรู้และข้อมูลข่าวสารมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา โดยเฉพาะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เนื่องมาจากการใช้เทคโนโลยีเพื่อเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ ของทุกภูมิภาคของโลกเข้าด้วยกัน ทำให้เกิดเครื่องมือที่หลากหลายในการเข้าถึงองค์ความรู้ต่าง ๆ ทั้งในเชิงวิชาการและในเชิงบันเทิง การพัฒนาเครื่องมือการเข้าถึงเนื้อหาดังกล่าว ส่งผลให้เยาวชนที่อยู่ในวัยศึกษาเล่าเรียนเปลี่ยนแปลงวิธีการดำเนินชีวิตและการเรียนในแต่ละวัน ซึ่งแตกต่างไปจากเยาวชนในยุคก่อนอย่างมาก ซึ่งการพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและยั่งยืนจะต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนในประเทศ ให้เข้มแข็งพร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคศตวรรษที่ 21 การศึกษาจึงจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงไปตามการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของผู้เรียน หากการศึกษายังหลงติดอยู่กับสิ่งเดิมที่เคยใช้ได้ผลในยุคเก่า ย่อมจะส่งผลให้การเรียนรู้ของผู้เรียนไม่สอดคล้องกับโลกที่เป็นจริงทั้งในปัจจุบันและในอนาคตที่จะยิ่งเข้มข้นขึ้น (สุทธิวรรณ ตันตริจนาวงค์, 2560)

ซึ่งการเรียนรู้ต้องไม่ใช่สถานการณ์สมมติในห้องเรียน แต่ต้องออกแบบการเรียนรู้ให้ได้เรียนในสภาพที่ใกล้เคียงชีวิตจริงที่สุด และควรเป็นบริบทหรือสภาพแวดล้อมในขณะที่เรียนรู้ เกิดการสัมผัสประสบการณ์ใหม่เอามาโต้แย้งความเชื่อหรือค่านิยมเดิม ทำให้ละจากความเชื่อเดิมหันมายึดถือความเชื่อ หรือค่านิยมใหม่ ที่เรียกว่ากระบวนการทัศนใหม่ ทำให้เป็นคนที่มีความคิดเชิงกระบวนการทัศนที่ชัดเจน และเกิดการเรียนรู้เชิงกระบวนการทัศนใหม่ได้ ทั้งนี้จำเป็นต้องมีความสามารถในการรับรู้ข้อมูลหลักฐานใหม่ และนำมาสังเคราะห์เป็นความรู้เชิงกระบวนการทัศนใหม่ ข้อสำคัญสำหรับคนที่จะเรียนรู้ได้ต้องเกิดประเด็นคำถามอยากรู้ก่อนจึงจะอยากเรียน ไม่ใช่ครูอยากสอนเพียงฝ่ายเดียวแต่นักเรียนยังไม่มีประเด็นที่ไม่อยากรู้ ดังนั้นการออกแบบสถานการณ์การเรียนรู้จึงควรใช้บริบทสภาพแวดล้อมที่นักเรียนคุ้นเคยและรู้จัก ซึ่งก็คือสภาพของครอบครัว ชุมชน และท้องถิ่นของนักเรียนนั่นเอง สิ่งที่ไดจากคำถามอยากรู้ของนักเรียนจะทำให้ครูเห็นความแตกต่างของพื้นฐานความรู้และพื้นฐานประสบการณ์เดิมของนักเรียนได้เป็นรายบุคคล (สำนักบริหารงานกรมมัธยมศึกษาตอนปลาย สพฐ., 2560)

กรอบแนวคิดเชิงมนทัศน์สำหรับทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 เป็นที่ยอมรับในการสร้างทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวาง เนื่องด้วยเป็นกรอบแนวคิดที่เน้นผลลัพธ์ที่เกิดกับผู้เรียน ทั้งในด้านความรู้สาระวิชาหลัก (Core Subjects) และทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ที่จะช่วยผู้เรียนได้เตรียมความพร้อมในหลากหลายด้าน รวมทั้งระบบสนับสนุนการเรียนรู้ ได้แก่

มาตรฐานและการประเมินหลักสูตรการเรียนการสอน การพัฒนาครู สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการเรียนในศตวรรษที่ 21 (วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง และ อธิป จิตตฤกษ์, 2554) ซึ่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ต้อง “ก้าวข้ามสาระวิชา” ไปสู่การเรียนรู้ “ทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21” (21st Century Skills) ที่ครูต้องออกแบบการเรียนรู้และอำนวยความสะดวก (Facilitate) ในการเรียนรู้ ให้นักเรียนเรียนรู้จากการเรียนแบบลงมือทำ แล้วการเรียนรู้ก็จะเกิดจากภายในใจและสมองของตนเอง (วิจารณ์ พานิช, 2555)

การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

1. ทักษะในศตวรรษที่ 21

วิจารณ์ พานิช (2555) ได้กล่าวถึงทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ไว้ในหนังสือ วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21 ว่าทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ สาระวิชาหลัก

- ภาษาแม่ และภาษาโลก
- ศิลปะ
- คณิตศาสตร์
- เศรษฐศาสตร์
- วิทยาศาสตร์
- ภูมิศาสตร์
- ประวัติศาสตร์
- รัฐ และความเป็นพลเมืองดี

หัวข้อสำหรับศตวรรษที่ 21

- ความรู้เกี่ยวกับโลก
- ความรู้ด้านการเงิน เศรษฐศาสตร์ ธุรกิจ และการเป็นผู้ประกอบการ
- ความรู้ด้านการเป็นพลเมืองดี
- ความรู้ด้านสุขภาพ
- ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม

ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม

- ความริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรม
- การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา
- การสื่อสารและการร่วมมือ

ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี

- ความรู้ด้านสารสนเทศ
- ความรู้เกี่ยวกับสื่อ

- ความรู้ด้านเทคโนโลยี

ทักษะชีวิตและอาชีพ

- ความยืดหยุ่นและปรับตัว
- การริเริ่มสร้างสรรค์และเป็นตัวของตัวเอง
- ทักษะสังคมและสังคมข้ามวัฒนธรรม
- การเป็นผู้สร้างหรือผลิต (productivity) และความรับผิดชอบเชื่อถือได้

(accountability)

- ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ (responsibility)

2. การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

ปัจจุบันโลกแห่งการศึกษาได้ก้าวหน้าและพัฒนาขึ้นเรื่อย ๆ รูปแบบการเรียนรู้ก็ต้องปรับปรุงไปเรื่อย ๆ เพื่อให้เข้ากับยุคสมัย โดยเด็กนักเรียนจะมีการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น สร้างสรรค์ และท้าทาย มองเห็นปัญหาเป็นโจทย์ให้นักเรียนได้เรียนรู้วิธีการแก้ไข ซึ่งทักษะที่จำเป็นในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 คือ 3R8C (Schoolbright, 2560) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

อย่างแรกคือ 3R คือทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อผู้เรียนทุกคน มีดังนี้

1. Reading คือ สามารถอ่านออก
2. Righting คือ สามารถเขียนได้
3. Arithmetic คือ มีทักษะในการคำนวณ

และอีกอย่างที่สำคัญไม่แพ้ 3R คือ 8C ซึ่งเป็นทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็นเช่นกัน ซึ่งทุกทักษะสามารถนำไปปรับใช้ในการเรียนรู้ได้ทุกวิชา มีดังนี้

1. Critical Thinking and Problem Solving คือ มีทักษะการคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณและสามารถแก้ไขปัญหาได้
2. Creativity and Innovation คือ การคิดอย่างสร้างสรรค์และคิดเชิงนวัตกรรม
3. Cross-cultural Understanding คือ ความเข้าใจในความแตกต่างของวัฒนธรรมและกระบวนการคิดข้ามวัฒนธรรม
4. Collaboration Teamwork and Leadership คือ ความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะความเป็นผู้นำ
5. Communication Information and Media Literacy คือ มีทักษะในการสื่อสารและการรู้เท่าทันสื่อ
6. Computing and IT Literacy คือ มีทักษะการใช้คอมพิวเตอร์และรู้เท่าทันเทคโนโลยี
7. Career and Learning Skills คือ มีทักษะอาชีพและการเรียนรู้
8. Compassion คือ มีความเมตตา กรุณา มีคุณธรรม และมีระเบียบวินัย

ทักษะทั้งหมดที่ได้กล่าวมาเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับนักเรียนในยุคการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 เป็นอย่างมาก ซึ่งมีความแตกต่างจากการเรียนรู้ในสมัยก่อน ทำให้การเรียนรู้ของนักเรียนในศตวรรษที่ 21 มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

นอกจากการศึกษาที่ก้าวหน้าและมีคุณภาพแล้ว การบริหารโรงเรียนหรือสถานศึกษาที่จำเป็นไม่แพ้กัน โรงเรียนหรือสถานศึกษาควรมีระบบบริหารโรงเรียนที่ดี เพื่อพัฒนาควบคู่ไปกับการเรียนการสอนภายในโรงเรียน ระบบ “จับจ่าย for School” เป็นระบบบริหารงานโรงเรียนที่ครอบคลุมมากที่สุด ทำให้การพัฒนาการบริหารโรงเรียนควบคู่กับการศึกษาของนักเรียนเป็นไปได้ง่ายมากยิ่งขึ้นกว่าสมัยก่อน

สื่อการสอน

1. ความหมายของสื่อการสอน

สื่อการสอนที่มีครูผู้สอนนิยมใช้เป็นจำนวนมากในปัจจุบัน เพื่อเปลี่ยนแปลง การอ่านหนังสือจากในหนังสือเป็นการอ่านผ่านสื่ออื่น ๆ แทน ดังที่มิชนิกวิชาการได้กล่าวถึงความหมายของสื่อการสอนไว้ดังนี้

บงกช บุญเจริญ ได้กล่าวว่า สื่อการสอนเป็นเครื่องมือที่ทำให้การสอนของครูสามารถสื่อความไปถึงผู้เรียน ทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างถูกต้องตามวัตถุประสงค์ สื่อการสอนอาจจะเป็นสื่อที่เป็นรูปธรรม เช่น หนังสือ, ภาพถ่าย และสื่อ ที่เป็นนามธรรม เช่น คำพูด และวิธีสอน (บงกช บุญเจริญ, 2553)

เบญจมาศ เหมือนสุทธีวงศ์ ได้กล่าวว่า สื่อการสอนคือ สิ่งที่จะช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้ในเนื้อหาที่เรียน ทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่ดีจากการเรียนด้วย สื่อการสอน ซึ่งองค์ประกอบที่ทำให้เกิดการเรียนรู้แบ่งเป็น ผู้เรียนที่ใช้ประสาทสัมผัสในการรับรู้ สิ่งเร้า คือสื่อการสอนที่นำมาใช้ในการเรียนรู้ และการตอบสนองคือผลตอบรับของนักเรียนที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ (เบญจมาศ เหมือนสุทธีวงศ์, 2554)

พรนภา พุทธสังข์ ได้กล่าวว่า สื่อการสอน หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่เป็นวัตถุ อุปกรณ์ วิธีการ และรวมถึงสภาพแวดล้อมที่เป็นแหล่งเรียนรู้ ซึ่งช่วยถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ไปถึงผู้เรียน ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ต้องการ ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง บรรลุตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร (พรนภา พุทธสังข์, 2555)

ประเสริฐ ลิ่นฤๅษี ได้กล่าวว่า สื่อการสอนเป็นสิ่งที่มิพบทบาทอย่างมากในการสอน เพราะเป็นสื่อกลางที่ช่วยให้เกิดการสื่อสารระหว่างผู้สอนและผู้เรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ (ประเสริฐ ลิ่นฤๅษี, 2556)

คณวัฒน์ พรสุริยโรจน์ กล่าวว่า สื่อการสอนเป็นเครื่องมือที่ช่วยครูในการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์และตรงตามวัตถุประสงค์ โดยสื่อการสอน

เป็นได้ทั้งแบบรูปธรรม เช่น หนังสือ ภาพถ่าย และสื่อการสอนที่เป็นแบบนามธรรม เช่น คำพูด วิธีสอน (คณวัฒน์ พรสุริยโรจน์, 2559)

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า สื่อการสอน หมายถึง เครื่องมือที่ช่วยเป็นสื่อกลางให้เกิดการเรียนรู้ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน โดยสื่อการสอนอาจอยู่ในรูปแบบวัสดุ อุปกรณ์ วิธีการ รวมไปถึงแหล่งเรียนรู้ ซึ่งช่วยถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ไปยังผู้เรียน ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรมตามที่ต้องการ ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง และบรรลุตามวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอน

2. ประเภทของสื่อการสอน

สื่อการสอนที่เป็นตัวกลางในการส่งผ่านข้อมูลสารสนเทศจากผู้สอนไปยังผู้เรียน หรือเป็นสิ่งที่ผู้เรียนใช้ศึกษาความรู้ด้วยตนเอง นักวิชาการได้จำแนกสื่อการสอนตามประเภท ลักษณะ และวิธีการใช้ ดังนี้

โดนัลด์ พี. อีลี (Donald P. Ely) ได้จำแนกสื่อการเรียนการสอนตามทรัพยากรการเรียนรู้ 5 รูปแบบ โดยแบ่งได้เป็นสื่อที่ออกแบบขึ้นเพื่อ จุดมุ่งหมายทางการศึกษา (by design) และสื่อที่มีอยู่ทั่วไปแล้วนำมาประยุกต์ใช้ในการเรียน การสอน (Donald P. Ely, 1972) ได้แก่

1. คน (People) “คน” ในทางการศึกษาโดยตรงนั้น หมายถึง บุคคลที่อยู่ในระบบของโรงเรียน ได้แก่ ครู ผู้บริหาร ผู้แนะนำการศึกษา ผู้ช่วยสอนหรือผู้ที่อำนวยความสะดวกด้านต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ส่วน “คน” ตามความหมายของการประยุกต์ใช้ ได้แก่ คนที่ทำงานหรือมีความชำนาญงานในแต่ละสาขาซึ่งมีอยู่ในวงสังคมทั่วไป คนเหล่านี้เป็น “ผู้เชี่ยวชาญ” ซึ่งถึงแม้มิใช่นักศึกษาแต่สามารถจะช่วยเหลือความสะดวกหรือเข้ามาเป็นวิทยากร เพื่อเสริมการเรียนรู้ได้ในการให้ความรู้แต่ละด้าน อาทิเช่น ศิลปิน นักการเมือง นักธุรกิจ ช่างซ่อมเครื่อง

2. วัสดุ (Materials) ในการศึกษาโดยตรงเป็นประเภทที่บรรจุเนื้อหาบทเรียน โดยรูปแบบของวัสดุมีใช้สิ่งสำคัญที่ต้องคำนึงถึง เช่น หนังสือ สไลด์ แผนที่ แผ่นซีดี หรือสื่อต่าง ๆ ที่เป็นทรัพยากรในการเรียนการสอนนั้นจะมีลักษณะเช่นเดียวกับวัสดุที่ใช้ในการศึกษา ดังกล่าวเพียงแต่ว่าเนื้อหาที่บรรจุในวัสดุส่วนมากจะอยู่ในรูปของการให้ความบันเทิง เช่น คอมพิวเตอร์ หรือภาพยนตร์ สารคดีชีวิตสัตว์ สิ่งเหล่านี้ถูกมองไปในรูปแบบของความบันเทิง แต่สามารถให้ความรู้ในเวลาเดียวกัน

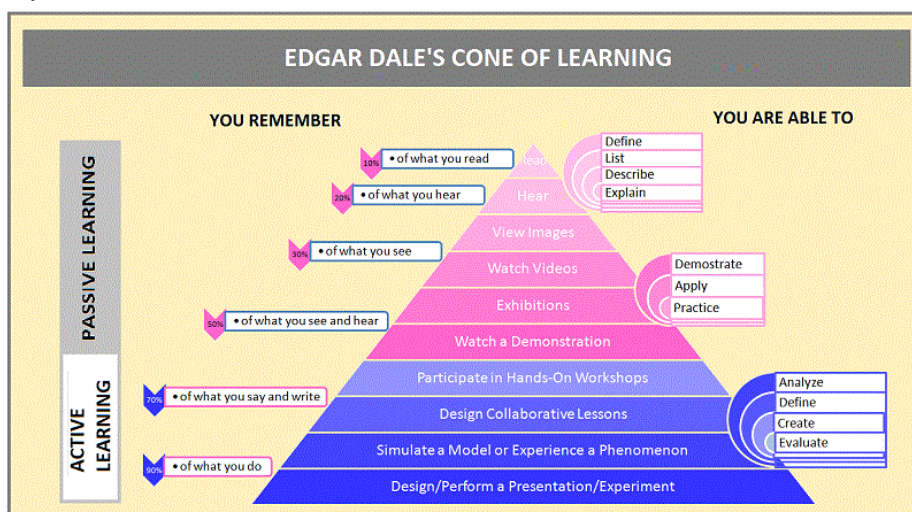
3. อาคารสถานที่ (Settings) หมายถึง ตัวตึก ที่ว่าง สิ่งแวดล้อม ซึ่งมีผลเกี่ยวกับทรัพยากรรูปแบบอื่น ๆ ที่กล่าวมาแล้วและมีผลกับผู้เรียนด้วย สถานที่สำคัญในการศึกษา ได้แก่ ดิกรเรียนและสถานที่ที่ออกแบบมาเพื่อการเรียนการสอนโดยรวม เช่น ห้องสมุด หอประชุม ส่วนสถานที่ต่าง ๆ ในชุมชนก็สามารถประยุกต์ให้เป็นทรัพยากรสื่อสารเรียนการสอน ได้เช่น โรงงาน ตลาด สถานที่ทางประวัติศาสตร์ เช่น พิพิธภัณฑ์ เป็นต้น

4. เครื่องมือและอุปกรณ์ (Tools and Equipment) เป็นทรัพยากรทางการเรียนรู้เพื่อช่วยในการผลิตหรือใช้ร่วมกับทรัพยากรอื่น ๆ ส่วนมากมักเป็นโสตทัศนูปกรณ์หรือเครื่องมือต่าง ๆ

ที่นำมาใช้ประกอบหรืออำนวยความสะดวกในการเรียนการสอน เช่น เครื่องฉายข้ามศีรษะ คอมพิวเตอร์ เครื่องฉายเอกสาร หรือแม้แต่ตะปู ไขควง เหล่านี้เป็นต้น

5. กิจกรรม (Activities) โดยทั่วไปแล้วกิจกรรมที่ใช้ในการเรียนการสอนมักจัดขึ้นเพื่อร่วมกระทำทรัพยากรอื่น ๆ หรือเป็นเทคนิควิธีการพิเศษเพื่อการเรียนการสอน เช่น เกม การสัมมนา การจัดทัศนศึกษา กิจกรรมเหล่านี้มักมีวัตถุประสงค์เฉพาะที่ตั้งขึ้น โดยมีการใช้วัสดุการเรียนเฉพาะแต่ละวิชาหรือวิธีการพิเศษในการเรียนการสอน

เดล (Edgar Dale) ได้อธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างสื่อทัศนูปกรณ์ต่าง ๆ ในขณะเดียวกัน ก็เป็นการแสดงขั้นตอนของประสบการณ์ การเรียนรู้และการใช้สื่อแต่ละประเภทในกระบวนการเรียนรู้ด้วย โดยพัฒนาแนวความคิดของ Bruner ซึ่งเป็นนักจิตวิทยา จนได้แบ่งสื่อการสอนออกเป็น 10 ประเภท ซึ่งพิจารณาจากลักษณะของประสบการณ์ที่ได้รับจากสื่อการสอนประเภทนั้น โดยยึดเอาความเป็นรูปธรรมและนามธรรมเป็นหลักในการแบ่งประเภท และได้เรียงลำดับจากประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรมที่สุด จนถึงประสบการณ์ที่เป็นนามธรรมที่สุด (Abstract Concrete Continuum) เรียกว่า “กรวย ประสบการณ์” (Cone of Experience) (Edgar Dale, 1969) ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 “กรวยประสบการณ์” (Cone of Experience) (Edgar Dale, 1969)

ชั้นที่ 1 ประสบการณ์ตรงและมีความมุ่งหมาย (Direct Purposeful Experience) เป็นประสบการณ์ที่เป็นรากฐานของประสบการณ์ทั้งปวง เพราะได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ได้เห็น ได้ยินเสียง ได้สัมผัสด้วยตนเอง เช่น การเรียนจากของจริง (Real Object) ได้ร่วมกิจกรรม การเรียนด้วยการลงมือกระทำ เป็นต้น

ชั้นที่ 2 ประสบการณ์จำลอง (Contrived Simulation Experience) จากข้อจำกัดที่ไม่สามารถจัดการเรียนการสอนจากประสบการณ์จริงให้แก่ผู้เรียนได้ เช่น ของจริงมีขนาดใหญ่ หรือ

เล็กเกินไป มีความซับซ้อน มีอันตราย จึงใช้ประสบการณ์จำลองแทน เช่น การใช้หุ่นจำลอง (Model) ของตัวอย่าง (Specimen) เป็นต้น

ขั้นที่ 3 ประสบการณ์นาฏการ (Dramatized Experience) เป็นประสบการณ์ที่จัดขึ้นแทนประสบการณ์จริงที่เป็นอดีตไปแล้ว หรือเป็นนามธรรมที่ยากเกินกว่าจะเข้าใจและไม่สามารถใช้ประสบการณ์จำลองได้ เช่น การละเล่นพื้นเมือง ประเพณีต่าง ๆ เป็นต้น

ขั้นที่ 4 การสาธิต (Demonstration) คือการอธิบายข้อเท็จจริง ความจริง และกระบวนการที่สำคัญ ด้วยการแสดงให้เห็นเป็นลำดับขั้น การสาธิตอาจทำได้โดยครูเป็นผู้สาธิต นอกจากนี้อาจใช้ภาพยนตร์ สไลด์และฟิล์มสตริป แสดงการสาธิตในเนื้อหาที่ต้องการสาธิตได้

ขั้นที่ 5 การศึกษานอกสถานที่ (Field Trip) การพานักเรียนไปศึกษาแหล่งความรู้นอกห้องเรียน เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนรู้หลาย ๆ ด้าน ได้แก่ การศึกษาความรู้จากสถานที่สำคัญ เช่น โบราณสถาน โรงงาน อุตสาหกรรม เป็นต้น

ขั้นที่ 6 นิทรรศการ (Exhibition) คือ การจัดแสดงสิ่งต่าง ๆ รวมทั้งมีการสาธิต และการฉายภาพยนตร์ประกอบ เพื่อให้ประสบการณ์ในการเรียนรู้แก่ผู้เรียนหลายด้าน ได้แก่ การจัดป้ายนิทรรศการ การจัดแสดงผลงานนักเรียน

ขั้นที่ 7 ภาพยนตร์และโทรทัศน์ (Motion Picture and Television) ผู้เรียนได้เรียนด้วยการเห็นและได้ยินเสียงเหตุการณ์และเรื่องราวต่าง ๆ ได้มองเห็นภาพในลักษณะการเคลื่อนไหวเหมือนจริงไปพร้อม ๆ กัน

ขั้นที่ 8 การบันทึกเสียง วิทยุ และภาพนิ่ง (Recording, Radio and Picture) ได้แก่ เทปบันทึกเสียง แผ่นเสียง วิทยุ ซึ่งต้องอาศัยเรื่องการขยายเสียง ส่วนภาพนิ่ง ได้แก่ รูปภาพทั้งชนิดโปรเจกต์ที่ใช้กับเครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ (Overhead projector) สไลด์ (Slide) ภาพนิ่งจากคอมพิวเตอร์และภาพบันทึกเสียงที่ใช้กับเครื่องฉายภาพทึบแสง (Overhead projector)

ขั้นที่ 9 ทัศนสัญลักษณ์ (Visual Symbol) มีความเป็นนามธรรมสูง จำเป็นที่จะต้องคำนึงถึงประสบการณ์ของผู้เรียนเป็นพื้นฐานในการเลือกนำไปใช้ สื่อเหล่านี้คือ แผนภูมิ แผนสถิติ ภาพโฆษณา การ์ตูน แผนที่และสัญลักษณ์ต่าง ๆ เป็นต้น

ขั้นที่ 10 วจนสัญลักษณ์ (Verbal Symbol) เป็นประสบการณ์ขั้นสุดท้าย ซึ่งเป็นนามธรรมที่สุด ไม่มีความคล้ายคลึงกันระหว่างวจนสัญลักษณ์กับของจริง ได้แก่ การใช้ตัวหนังสือแทนคำพูด

การใช้กรวยประสบการณ์ของเดล จะเริ่มต้นด้วยการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอยู่ในเหตุการณ์หรือการกระทำจริงเพื่อให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ตรงเกิดขึ้นก่อนแล้วจึงเรียนรู้ โดยการเฝ้าสังเกตในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นซึ่งเป็นขั้นต่อไปของการได้รับประสบการณ์รอง ต่อจากนั้นจึงเป็นการเรียนรู้ด้วยการรับประสบการณ์โดยผ่านสื่อต่าง ๆ และท้ายที่สุดเป็นการให้ผู้เรียนเรียนจากสัญลักษณ์ซึ่งเป็นเสมือนตัวแทนของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

3. สื่อการสอนในศตวรรษที่ 21

การเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพนั้น “ครู” จะต้องสามารถใช้สื่อการสอนได้อย่างหลากหลาย และเหมาะสม เพื่อให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติ ฝึกประสบการณ์ ทำให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยที่ครูสามารถออกแบบการเรียนการสอนได้ด้วยตนเอง อาจเริ่มจากการตั้งคำถามก่อนนำเข้าสู่บทเรียน เพื่อเป็นการฝึกให้เด็กได้จับใจความสำคัญ หรือแม้แต่การอภิปรายหลังดูวิดีโอจบ ก็ถือเป็นการต่อยอดการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี สื่อการสอนที่มีการนำเสนอเนื้อหาและบทเรียนที่ซับซ้อนให้เข้าใจและจดจำได้ง่าย สามารถนำมาสร้างกิจกรรมเวิร์กช็อปที่เชื่อมโยงกับบทเรียนให้ครูสามารถนำไปใช้ในห้องเรียนได้ ฝึกคิด แก้ปัญหา และสร้างผลงาน เพราะกิจกรรมที่สนุก ครูจะมีการต่อยอดในห้องเรียนได้ดี ทั้งนี้ การนำเทคโนโลยีเข้ามามีใช้ในการจัดการการเรียนการสอน “ครู” ต้องเข้าใจความสำคัญของเทคโนโลยีเสียก่อนว่า ปัจจุบันโลกของธุรกิจต้องการคนที่มีทักษะ ไม่ใช่คนที่มีความรู้เพียงอย่างเดียว เพราะฉะนั้น ครูต้องเลือกใช้วิธีการที่หลากหลายและสอดคล้องกับเด็กให้มากที่สุด (ธานี จันทรวง, 2558) การปฏิรูปการศึกษาที่แท้จริงปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ด้วย ภายใต้กระบวนการใหม่นี้ “กระบวนการเรียนรู้สำคัญกว่าความรู้” และ “ครูมิใช่ผู้มอบความรู้” แต่เป็น “ผู้ออกแบบกระบวนการเรียนรู้ไปพร้อมกับเด็กและเยาวชน” เป้าหมายของการเรียนรู้มิใช่ตัวความรู้อีกต่อไป เพราะตัวความรู้นั้นมีมากมายมหาศาลเกินกว่าที่จะมอบให้นักเรียนแต่ละชั้นปีได้อีกทั้งนักเรียนในศตวรรษใหม่มีหนทางค้นหาความรู้ด้วยตนเองจากทุกหนแห่งทั้งในสิ่งแวดล้อมและอินเทอร์เน็ต หากการศึกษาไทยยังย่ำอยู่กับกระบวนการเดิม คือมอบความรู้เป็นรายวิชา ก็จะไม่ทันสถานการณ์โลก ที่ควรทำคือมีกระบวนการใหม่ที่จะพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เป็นผู้ใฝ่เรียนรู้ตลอดชีวิต เด็กและเยาวชนจะเรียนรู้อะไรบ้างขึ้นอยู่กับบริบทของแต่ละคน แต่ที่ทุกคนควรมีคือความสามารถในการเรียนรู้ตลอดเวลา ตลอดชีวิตและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง (ประเสริฐ ผลิผล การพิมพ์, 2562)

4. สื่อทางสังคมออนไลน์

ประเภทของสื่อสังคมมีหลายรูปแบบด้วยกัน และมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการใช้ ประเภทของสื่อสังคม (นฤมล บุญส่ง, 2561) อาจแบ่งได้ดังตารางที่ 1

ประเภทของสื่อสังคม	ความหมาย	ตัวอย่างสื่อสังคม
Social networking site	บุคคลหรือ หน่วยงานสามารถสร้างข้อมูล เผยแพร่ข้อมูล รูปภาพต่างๆ โดยที่บุคคลอื่น สามารถเข้ามาแสดงความเห็น ได้ต่อการสนทนา หรือแสดงความคิดเห็นได้	Facebook Badoo Google
Micro-blog	ใช้เผยแพร่ข้อมูล หรือข้อความสั้นๆ กับบุคคลที่มีความสนใจในเรื่องเดียวกันได้ โดยอาศัยการใช้ # (hashtag)	Twitter Blauk Weibo

Video and photo sharing website	ใช้สื่อสารข้อมูลรูปภาพ วีดีโอผ่านเว็บไซต์เพื่อแบ่งปัน ไปยังบุคคลอื่น	Youtube Instagram
Personal and corporate blogs	ใช้บันทึกเรื่องราวต่าง ๆ เสมือนเป็นบันทึกไดอารี่ส่วนตัวในลักษณะไม่เป็นการ และสามารถแก้ไขได้ตามความต้องการ	Blogger Wordpress Bloggang

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ประเภทของสื่อสังคม	ความหมาย	ตัวอย่างสื่อสังคม
Forums, discussion board and group Geo-spatial tagging	เป็นจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ที่มีการแสดงความเห็น มีทั้งที่เป็นกลุ่มส่วนตัวและเปิดเผยต่อสาธารณะ เป็นการแสดงตำแหน่งที่อยู่ หรือที่เรียกว่า เช็คอิน พร้อมข้อความและรูปภาพผ่านสื่อสังคม	Google Groups Yahoo Groups Pantip Facebook Foursquare
Online multiplayer gaming platform	ใช้เสนอรูปแบบของการเล่นเกมส์ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต สามารถเล่นได้คนเดียวหรือหลายคน	Second life World of Warcraft

สื่อสังคมออนไลน์เป็นที่นิยม และยังเป็นที่ยึดกันอย่างแพร่หลาย ถูกนำมาใช้เป็นสื่อในการเรียนการสอนมากขึ้น ได้แก่ Facebook, Line และ TikTok เป็นต้น ซึ่งสื่อสังคมออนไลน์เหล่านี้มีความสนุก น่าสนใจ และดึงดูดความสนใจ ทำให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนานในการเรียน และเปลี่ยนแปลงไปจากการเรียนการสอนแบบเดิม

บทสรุป (Conclusion)

ในการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูผู้สอนนั้น สื่อการสอนจะต้องช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ชัดเจน เน้นการลงมือปฏิบัติจริง กระตุ้นให้เกิดทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี และทักษะชีวิตและอาชีพ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 วิเคราะห์สื่อการสอนในศตวรรษที่ 21

ประสบการณ์การเรียนรู้	ทักษะการเรียนรู้ ในศตวรรษที่ 21	สื่อการสอน ในศตวรรษที่ 21
“กรวย ประสบการณ์” (Cone of Experience) ของ Edgar Dale	ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม - ความริเริ่มสร้างสรรค์และ นวัตกรรม	- การลงมือปฏิบัติจาก สื่อของจริง - การทดลอง

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ประสบการณ์การเรียนรู้	ทักษะการเรียนรู้ ในศตวรรษที่ 21	สื่อการสอน ในศตวรรษที่ 21
ขั้นที่ 1 ประสบการณ์ตรง และมีความมุ่งหมาย	- การคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ และการแก้ปัญหา	- การทัศนศึกษา - การลงมือปฏิบัติผ่าน การทำโครงงาน
ขั้นที่ 2 ประสบการณ์จำลอง	- การสื่อสารและความร่วมมือ	- สื่อสังคมออนไลน์
ขั้นที่ 3 ประสบการณ์นฏการ		
ขั้นที่ 4 การสาธิต	ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และ เทคโนโลยี	- การลงมือปฏิบัติ - การจัดแสดงผลงาน
ขั้นที่ 5 การศึกษานอกสถานที่	- ความรู้ด้านสารสนเทศ	- การทัศนศึกษา
ขั้นที่ 6 นิทรรศการ	- ความรู้เกี่ยวกับสื่อ	- การทดลอง
ขั้นที่ 7 ภาพยนตร์ และ โทรทัศน์	- ความรู้ด้านเทคโนโลยี	- สื่อสังคมออนไลน์
ขั้นที่ 8 การบันทึกเสียง วิชชุ และภาพนิ่ง	ทักษะชีวิตและอาชีพ - ความยืดหยุ่นและปรับตัว - การริเริ่มสร้างสรรค์และการ เป็นตัวของตัวเอง - ทักษะสังคม และสังคมข้าม วัฒนธรรม - การเป็นผู้สร้างหรือผลิต และ ความรับผิดชอบ เชื่อถือได้ - ภาวะผู้นำและความ รับผิดชอบ	- การทำโครงงาน - การทำงานกลุ่ม - สื่อสังคมออนไลน์ - การลงมือปฏิบัติ
ขั้นที่ 9 ทัศนสัญลักษณ์		
ขั้นที่ 10 วจนสัญลักษณ์		

จะเห็นได้ว่าการเรียนการสอนที่เน้นให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติกับสื่อการสอนที่เป็นของจริง ร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่สนใจ ได้ทดลองทำในสิ่งที่คิดผ่านการทำโครงงาน เรียนรู้การทำงานผ่านกระบวนการกลุ่ม ออกไปเรียนรู้ เก็บเกี่ยวประสบการณ์จากแหล่งเรียนรู้ภายนอก หรือจัดแสดงผลงานของตนเอง จะทำให้นักเรียนมีประสบการณ์ เกิดความรู้ และทักษะ เกิดการพัฒนาตนเอง และสามารถนำไปปรับใช้ในการประกอบอาชีพ และดำรงชีวิตในยุคศตวรรษที่ 21 ได้ นอกจากนี้ สื่อ

สังคมออนไลน์ได้รับความนิยมอย่างยิ่ง และถูกประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษา สำหรับแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และถ่ายทอดเรื่องราวต่าง ๆ กับบุคคลอื่นได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 มีเป้าหมายเพื่อให้นักเรียนสามารถเรียนรู้และฝึกการปฏิบัติทักษะด้านต่าง ๆ ด้วยตนเอง เพื่อการพัฒนาและตอบสนองการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ซึ่งสื่อสังคมออนไลน์สามารถช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ต่าง ๆ ได้ตลอดเวลา

เอกสารอ้างอิง (References)

- กิตานันท์ มะลิทอง. (2563). *คุณค่าของสื่อการสอน*. สืบค้น 1 พฤศจิกายน 2563, จาก https://www.baanjommyut.com/library_2/extension4/introduction_to_teaching/01.html.
- คุณวัฒน์ พรสุริยโรจน์. (2559). *การศึกษาผลสัมฤทธิ์การอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อการสอนเกี่ยวกับอาเซียนสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดเขมาภิรตาราม จังหวัดนนทบุรี*. ค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร
- ธานี จันทรวงม. (2564). *สื่อการสอนเตรียมพร้อมครูสู่การสอนในศตวรรษที่ 21*. สืบค้น 1 พฤศจิกายน 2563, จาก <https://www.komchadluek.net/news/edu-health/214241>.
- นฤมล บุญส่ง. (2561). *สื่อสังคมกับการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21*. *Veridian E-Journal, Silpakorn University*. 11(1), 2875-2876
- บงกช บุญเจริญ. (2564). *การพัฒนาผลการใช้สื่อการสอนชุด Amazing World ในการจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเซนต์หลุยส์ ฉะเชิงเทรา*. สืบค้น 1 พฤศจิกายน 2563, จาก http://www.sl.ac.th/html_edu/sl/tem_emp_research/380.pdf.
- เบญจมาศ เหมือนสุทธิวงศ์. (2564). *การพัฒนาการเรียนรู้ด้วยสื่อประสม เรื่อง “ระบบสารสนเทศและการนำไปใช้” ในรายวิชาการระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ รหัส 325-2004 สำหรับนักศึกษาระดับชั้น ปวส.1/9*. สืบค้น 1 25 มกราคม 2564, จาก http://www.sriithana.ac.th/research/research_02.pdf.
- ประเสริฐ ผลิตผลการพิมพ์. (2562). *ทักษะแห่งอนาคตใหม่ : การศึกษาเพื่อศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ : Open Worlds.
- ประเสริฐ ลิ่นญาชี. (2564). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้สื่อวีดิโอช่วยสอน เรื่อง การกำเนิดและพัฒนาแหล่งปิโตรเลียม สำหรับนักศึกษาด้านงานยานยนต์*. สืบค้น 1 25 มกราคม 2564, จาก http://online.lannapoly.ac.th/Research/FileUpload/20150204_144655.pdf.

- วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง และ อธิป จิตตฤกษ์. (2554). *ทักษะแห่งอนาคตใหม่ : การศึกษาเพื่อศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ : Open Worlds.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี – สฤษดิ์วงศ์.
- สุทธิวรรณ ตันติธรรมาวงศ์. ทิศทางการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21. *Veridian E-Journal, Silpakorn University*. 10(2), 2843
- สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย สพฐ. (2560). *แนวทางการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- อัจฉรา วาฬพัฒนศักดิ์. (2563). *สื่อกับการจัดการเรียนการสอน*. สืบค้น 1 25 มกราคม 2564, จาก <https://www.nectec.or.th/schoolnet/library/createweb/10000/generality/10000-13225.html>.
- Dale, Edgar. (1969). *Audio Visual Method in Teaching*. 4th ed. New York : Holt Rinehart and Winston Inc.
- Ely.Donald P. (1972). *Visual Materials of Instruction*. Chicago: University of Chicago.
- Schoolbright. (2564). *นักเรียนยุคใหม่...กับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21*. สืบค้น 1 25 มกราคม 2564, จาก shorturl.at/xGH36.

การทำสมาธิเพื่อพัฒนาผลงานทางวิชาการ

Meditation Practice to Improve Academic Work

ประพันธ์ แสงทองดี¹
Praphan Saengthongdee

บทคัดย่อ (Abstract)

การพัฒนาผลงานทางวิชาการให้มีคุณภาพและได้มาตรฐาน อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร/สาขาวิชาจำเป็นต้องจัดทำผลงานทางวิชาการ เช่น เอกสาร ตำรา หนังสือและผลงานวิจัย เพื่อใช้ในการเรียนการสอนให้กับนิสิตนักศึกษาได้รับความรู้และประสบการณ์ เมื่อสำเร็จออกไปทำงานในองค์กรหรือเข้าสู่ตลาดแรงงาน ซึ่งมีการแข่งขันค่อนข้างสูง ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยเฉพาะในยุคโรคโควิด 19 และเทคโนโลยียุคดิจิทัลที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ในขณะเดียวกันความเป็นอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา ได้กำหนดให้ผู้เป็นอาจารย์ ต้องมีตำแหน่งทางวิชาการ เช่น ผู้ช่วยศาสตราจารย์(ผศ.) รองศาสตราจารย์(รศ.) หรือศาสตราจารย์ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 เพราะเป็นการแสดงถึงศักยภาพของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา แม้ว่าจะมีข้อจำกัดบางประการ แต่จัดการจัดทำเอกสาร ตำรา หนังสือ ผลงานวิจัย ต้องใช้สมาธิในขั้นสูง จึงได้เสนอวิธีการพัฒนาผลงานวิชาการ ฯ โดยใช้ไตรสิกขาเป็นฐานในสร้าง “สมาธิ” ด้วยการเริ่มจากการศึกษาหาความรู้ ด้วยวิธีสุตตามยปัญญา และใช้หลักโยนิโสมนสิการจากจินตตามยปัญญาในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการเจริญภาวนามยปัญญา ทั้งนี้ เพื่อพัฒนาความรู้และประสบการณ์ในตัวอาจารย์ให้สูงยิ่งกว่า ผู้เรียนหรือนิสิตนักศึกษาถือว่ามีความสำคัญยิ่ง

คำสำคัญ (Keywords): การทำสมาธิ; การพัฒนาผลงานทางวิชาการ

Abstract

To Develop qualified and standardized academic work lecturers in charge of the course / field of study must make academic contributions such as papers, textbooks, books, and research papers for teaching students to get knowledge and experience, after successfully completing their education and entering to work at highly competitive organizations or labor market effectively and efficiently, especially, during the COVID-19 and rapidly changing digital technology. Meanwhile being a lecturer

Received: 2021-03-05 Revised: 2021-05-13 Accepted: 2021-05-28

¹ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา Faculty of Management Science Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University.

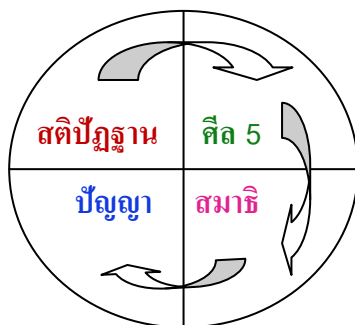
Corresponding Author e-mail: aunaru2544@gmail.com

at higher education institutions has assigned a lecturer must have an academic position such as Assistant Professor (Asst.), Associate Professor (Assoc.) or Professor, not less than 60 percent because it shows the potential of lecturers at higher education institutions. Although there are some limitations but managing and preparing documents, texts, books, research papers require high concentration. Therefore, the researcher proposed a method for academic performance development by using the Trisikkha (Threefold training) as a base to create "meditation" by starting from the studying and earning knowledge (*Sutta-maya-paṭikkā*) and using the principles of Yonisomanasikara (wise consideration) from reflective wisdom (*Cinta-maya paṭikkā*) in the analyzing, synthesizing, and practicing spiritual development wisdom (*Bhāvanā-maya-paṭikkā*) to develop the knowledge and experience of the lecturers to be higher than the learners or students, which is considered to be very important.

Keyword: Meditation; Developing academic work

บทนำ (Introduction)

ผลงานทางวิชาการ เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงแนวคิด ศักยภาพทางความคิดของคณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาอันใด การที่จิตเป็นสมาธิย่อมเป็นหลักหรือแนวทางในการพัฒนาตนอันนั้น บทความนี้มีวัตถุประสงค์เสนอวิธีการพัฒนาผลงานวิชาการฯ โดยใช้ไตรสิกขาเป็นฐานในสร้าง “สมาธิ” ตามหลักคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นปัจจัยที่มีส่วนช่วยในการส่งเสริมพัฒนาการของปัญญาซึ่งมีความสำคัญและจำเป็นต่อคณาจารย์ ดังนั้น ผู้แต่งขอเสนอบทความวิชาการนี้เพื่อการพัฒนาผลงานทางวิชาการให้มีคุณภาพและได้มาตรฐาน โดยดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล เริ่มต้นจากการกำหนดให้มีสติ สมาธิ เพื่อพัฒนาปัญญา โดยใช้ “ไตรสิกขา” เป็นฐานในการพัฒนาผลงานทางวิชาการ ซึ่งมีปัจจัยต่าง ๆ เป็นองค์ประกอบ เช่น สติปัฏฐาน 4 ไตรสิกขาและมรรคมีองค์ 8 ตามแสดงในแผนภาพ ดังนี้

แผนภาพ แสดงกระบวนการให้เกิดปัญญา

หลักสติปัฏฐาน 4

สติปัฏฐาน คือธรรมเป็นที่ตั้งแห่งสติ การปรากฏของสติ ข้อปฏิบัติที่มีสติเป็นประธาน การตั้งสติ พิจารณาเห็นสิ่งทั้งหลายให้รู้เห็นเท่าทันตามความเป็นจริง มีสติกำกับดูสิ่งต่าง ๆ ให้รู้เห็นเท่าทันตามสภาวะของมัน ไม่ถูกครอบงำด้วยความยินดี ที่ทำให้มองเห็นเพี้ยนไปตามอำนาจกิเลส มี ๔ อย่าง ดังนี้

1) **กายานุปัสสนาสติปัฏฐาน** เป็นการพิจารณาให้เห็นกายภายในเนื่อง ๆ และภายนอกเนื่อง ๆ อยู่เสมอ มีความเพียรมีสัมปชัญญะ มีสติกำจัดอภิชฌาและโทมนัสเสียได้ในโลก

2) **เวทนานุปัสสนาสติปัฏฐาน** พิจารณาเห็นเวทนาในเวทนาภายในเนื่อง ๆ อยู่ พิจารณาเห็นเวทนาในเวทนาภายนอกเนื่อง ๆ อยู่ พิจารณาเห็นเวทนาในเวทนาทั้งภายในและภายนอกเนื่อง ๆ อยู่ มีความเพียร มีสัมปชัญญะ มีสติกำจัดอภิชฌาและโทมนัสเสียได้ในโลก

3) **จิตตานุปัสสนาสติปัฏฐาน** พิจารณาเห็นจิตในจิตภายในเนื่อง ๆ อยู่ พิจารณาเห็นจิตในจิตภายนอกเนื่อง ๆ อยู่ พิจารณาเห็นจิตในจิตทั้งภายในและภายนอกเนื่อง ๆ อยู่มีความเพียร มีสัมปชัญญะมีสติกำจัดอภิชฌาและโทมนัสเสียได้ในโลก

4) **ธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน** พิจารณาเห็นธรรมในธรรมภายในเนื่อง ๆ อยู่ พิจารณาเห็นธรรมในธรรมภายนอกเนื่อง ๆ อยู่ พิจารณาเห็นธรรมในธรรมทั้งภายในและภายนอกเนื่อง ๆ อยู่ มีความเพียรมีสัมปชัญญะ มีสติกำจัดอภิชฌาและโทมนัสเสียได้ในโลก

สรุปได้ว่า สติปัฏฐาน คือ ความตั้งมั่นในการระลึกรู้อารมณ์ที่เป็นฝ่ายดี ยับยั้งมิให้จิตตกไปในทางที่ชั่ว หรือความระลึกได้ที่รู้ทันอารมณ์อันเป็นฝ่ายดี โดยเฉพาะอารมณ์อันเป็นที่ตั้งมั่นแห่งสติ 4 ประการ คือ กาย เวทนา จิต ธรรม

การรักษาศีล 5

ศีล หรือ **อริสัณสิกขา** เป็นข้อปฏิบัติเพื่อควบคุมความประพฤติทางกาย วาจา และจิตใจ ซึ่งเป็นเครื่องข่มจิตหรือข่มที่ตัวจิตไม่ให้ตามใจกิเลส ให้ตั้งอยู่ในความดีงามมีความปกติสุข ซึ่งศีลแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ จุลศีล (ศีลอย่างน้อย) ได้แก่ คหวัฐศีลทั้ง 2 คือ ศีล 5 และอาชีวัฐฐมกศีล มัชฌิมศีล (ศีลอย่างกลาง) ได้แก่ บรรพชาศีลทั้ง 2 คือได้แก่อวัฐฐศีล และทสศีล มหาศีล (ศีลอย่างสูง) ได้แก่ อุปสมบททั้ง 2 คือ ภิกษุณีวินัย และภิกษุวินัย โดยศีล 5 ใช้เพื่อพัฒนามนุษย์ให้มีความประพฤติปฏิบัติให้เกิดมีขึ้นในจิตใจ

ลักษณะของศีล 5 หมายถึง ความสำรวมทางกายวาจา หรือลักษณะความเป็นปกติ คือ การไม่ประพฤติผิดทางกาย และวาจา ความมีระเบียบวินัย กฎเกณฑ์ข้อบังคับสำหรับควบคุมประพฤติทางกายของคนในสังคมให้เรียบร้อยดีงาม ในการอยู่ร่วมกันด้วยความสุข ให้ห่างจากความชั่วร้ายทั้งหลาย การอยู่ร่วมกันเป็นหมู่เหล่า ถ้าขาดระเบียบวินัย ต่างคนต่างทำตามอำเภอใจ ยิ่งมากคนก็ยิ่งมากเรื่อง ไม่มีความสุขสงบสุข การงานที่ทำก็จะเสียผล ศีลจึงมีฐานะเป็นวินัยสำหรับทุกคน เพื่อ

ทำให้มีความดีงามสูงสุดในพระพุทธศาสนา คือ เป็นรากฐานของสมาธิ และปัญญา ดังนั้น ลักษณะของศีล 5 คือการประพฤติชอบที่เป็นกุศล การไม่ล่วงละเมิดทางกายและวาจา มีดังนี้

1) **ปาณาติบาต เวรมณี** หมายถึง เจตนางดเว้นจากการฆ่าสัตว์ ความประพฤติหรือการดำเนินชีวิตของตนโดยไม่เบียดเบียนชีวิตร่างกายของผู้อื่น/สัตว์อื่น แต่เป็นผู้มีใจประกอบด้วยความเมตตากรุณามีความรักความหวังดีต่อกันเป็นพื้นฐาน

2) **อทินนาทานา เวรมณี** หมายถึง เจตนางดเว้นจากการถือเอาสิ่งของที่เจ้าของมิได้ให้ด้วยอาการแห่งการขโมย มีความประพฤติหรือการดำเนินชีวิตของคนโดยไม่เบียดเบียนทรัพย์สิน และไม่ละเมิดกรรมสิทธิ์ของผู้อื่น ด้วยการลักขโมยทรัพย์สิน แต่เป็นการดำเนินชีวิตโดยสุจริตยุติธรรมหาเลี้ยงชีพโดยชอบ เรียกว่า สัมมาอาชีวะ

3) **กาเมสุ มิจฉาจารา เวรมณี** หมายถึง เจตนางดเว้นจากการประพฤติดนินทาซึ่งเป็นการประพฤติดนินทาหรือการดำเนินชีวิตของตนโดยไม่เบียดเบียนผู้อื่นในทางคู่ครองไม่ละเมิดสิทธิในบุคคลผู้เป็นที่รักของผู้อื่น รวมทั้งไม่ผิดประเวณีทางเพศ ไม่ประพฤตินอกใจคู่ครองของตนเองมีใจมั่นคงในคู่ครองของตน สามารถควบคุมอารมณ์ในเรื่องเพศได้

4) **มุสาวาทา เวรมณี** หมายถึง เจตนางดเว้นจากการพูดเท็จ คือ มีความประพฤติหรือการดำเนินชีวิตที่ปราศจากการเบียดเบียนผู้อื่นด้วยวาจาที่เป็นเท็จหลอกลวง อันเป็นสาเหตุตรวนหรือทำลายประโยชน์ของผู้อื่นแต่มีความซื่อสัตย์ รักษาสัจจะ พูดแต่ความจริง มีประโยชน์ และคำที่สมานฉันท์ในหมู่มนุษย์ด้วยกัน

5) **สุราเมระยะมฺหัชปะมาทัฏฐานา เวรมณี** หมายถึง เจตนางดเว้นจากของมีเมา เช่น สุราเมรัย อันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท คือ ความประพฤติ หรือการดำเนินชีวิตที่ปราศจากการเบียดเบียนตนเอง ด้วยการดื่ม การสูบ ฉีด สิ่งที่เป็นพิษให้โทษแก่ร่างกาย อันเป็นเหตุให้เกิดความประมาทพลาดพลั้ง เกิดความมัวเมา เสียดสีสัมผัสปัญญะ และทำให้เสียคุณภาพ ความเป็นคน

สรุปลักษณะของศีล เป็นคำสอนเพื่อความประพฤติที่ดีงาม เป็นการหาเลี้ยงชีพที่บริสุทธิ์ ปราศจากมิฉาชีพ เพื่อมุ่งเน้นให้อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข ดังนั้น ศีลจะมีก็อย่างก็ ตามแต่ลักษณะของศีลจึงมีประโยชน์ซึ่งกุศลธรรมเป็นลักษณะ เป็นปกติทางกายวาจาไม่ละเมิดทุจริตแต่ให้เป็นสุจริตพ้นจากความชั่วทั้งปวงเป็นลักษณะ

อานิสงส์ในการปฏิบัติตามหลักศีล 5 ตามหลักของพระพุทธศาสนา “ศีล” คือการควบคุมรักษาอาการที่แสดงออกทางกาย ทางวาจาให้เป็นปกติเรียบร้อย ไม่สร้างความเดือดร้อนให้แก่ตนเอง และสังคมส่วนรวม คือ ไม่ทำตัวเป็นพิษเป็นภัยต่อสังคม และสิ่งแวดล้อม กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ เป็นคนมีศีลธรรม หรือมนุษยธรรมมีธรรมคุณเป็นสมบัติ มีความสมบูรณ์แห่งศีล คือ ความไม่ล่วงละเมิดทางกาย ความไม่ล่วงละเมิดทางวาจา ความไม่ล่วงละเมิดทางกาย และวาจา นี้เรียกว่า ความสมบูรณ์แห่งศีล ศีลสังวรแม้ทั้งหมดก็เรียกว่า ความสมบูรณ์แห่งศีล ศีลนั้นจึงมีคุณเป็นอันมาก มีความไม่เดือดร้อน เป็นอานิสงส์ ศีลมีความไม่เดือดร้อนเป็นผลย่อมประสบความสำเร็จ

เย็นใจ เหมือนบุรุษสตรีชำระส่นกายเรียบร้อยแล้ว ได้นั่งพัก ณ ริมไพรใหญ่ย่อมเยือกเย็นฉันใดก็ฉันนั้น 15

1) อานิสงส์ของการรักษาศีลข้อที่ 1 คือ (การไม่ทำปาณาติบาต) ย่อมได้รับอานิสงส์ถึง 23 ประการ มีอานิสงส์ล้วนแต่น่าพอใจ ล้วนแต่ทำให้สุขใจ ดังนี้

(1) บริบูรณ์ด้วยอวัยวะ คือไม่พิการพิการ	(2) มีกายสูง และสมส่วน
(3) สมบูรณ์ด้วยความคล่องแคล่ว	(4) เป็นผู้มีเท้าประดิษฐานลงด้วยดี
(5) เป็นผู้สดใสรุ่งเรือง	(6) เป็นคนสะอาด
(7) เป็นคนอ่อนโยน	(8) เป็นคนมีความสุข
(9) เป็นคนแก่กล้า	(10) เป็นคนมีกำลังมาก
(11) มีถ้อยคำสละสลวยเพราะพริ้ง	(12) มีบริวารมิได้พลัดพรากจากตน
(13) เป็นคนไม่สะดุ้งตกใจกลัว	(14) ข้าราชการศรัทธาทำร้ายมิได้
(15) ไม่ตายด้วยความเพียรของผู้อื่น	(16) มีบริวารหาที่สุดมิได้
(17) รูปสวย	(18) ทรวดทรงสมส่วน
(19) ป่วยใช้น้อย	(20) ไม่มีเรื่องเสียใจ
(21) เป็นที่รักของชาวโลก	(22) ไม่พลัดพรากจากสิ่งที่รัก
(23) มีอายุยืน	

2) อานิสงส์ผู้รักษาศีลข้อที่ 2 คือ (อทินนาทาน) ผู้รักษาย่อมได้รับอานิสงส์ถึง 11 ประการ ดังนี้

(1) มีทรัพย์มาก	(2) มีทรัพย์ได้ง่าย
(3) ได้โภคทรัพย์ไม่สิ้นสุด	(4) โภคทรัพย์ที่ยังไม่ได้ก็ย่อมได้
(5) โภคทรัพย์ที่ได้ไว้แล้วยังยืน	(6) หาสิ่งที่ปรารถนาได้อย่างรวดเร็ว
(7) สมบัติปราศจากภัยพิบัติต่าง ๆ	(8) หาทรัพย์ได้โดยไม่ถูกแบ่ง
(9) ได้โลกุตระทรัพย์	(10) ไม่เคยรู้ไม่เคยได้ยินคำว่าไม่มี
(11) อยู่ที่ไหนก็เป็นสุข	

3) อานิสงส์ผู้รักษาศีลข้อ 3 คือ (ไม่ทำชู้กับคู่ครองของผู้อื่น) ได้รับอานิสงส์ผลถึง 20 ประการ ดังนี้

(1) ไม่มีข้าศึกศัตรู	(2) เป็นที่รักแห่งชนทั่วไป
(3) หาเครื่องอุปโภค บริโภคได้ง่าย	(4) หลับก็เป็นสุข
(5) ตื่นก็เป็นสุข	(6) พ้นภัยในอบาย
(7) ไม่ต้องเกิดเป็นหญิงหรือกะเทยอีก	(8) ไม่โกรธง่าย
(9) ทำอะไรก็ได้ โดยเรียบร้อย	(10) ทำอะไรก็ทำโดยเปิดเผย
(11) คอไม่ตก คือ มีสง่า	(12) หน้าไม่ก้ม คือ มีอำนาจ
(13) มีแต่เพื่อนรัก	(14) มีอินทรี 5 บริบูรณ์

(15) มีลักษณะบริบูรณ์	(16) ไม่มีใครรังเกียจ
(17) ไม่ต้องเหน็ดเหนื่อย หากินง่าย	(18) อยู่ที่ไหนก็เป็นสุข
(19) ไม่ต้องกลัวภัยจากใคร	(20) ไม่ค่อยพลัดพรากจากของที่รัก

4) อานิสงส์ ผู้รักษาศีลข้อที่ 4 คือ (เว้นจากการพูดปด พูดหลอกลวง ปลิ้นปล้อน) ย่อมได้รับอานิสงส์ 14 ประการ ดังนี้

(1) มีอินทรี 5 ผ่องใส	(2) มีวาจาไพเราะสละสลวย
(3) มีโรพินอันเสมอชิตบริสุทธิ์	(4) ไม่อ้วนเกินไป
(5) ไม่ผอมเกินไป	(6) ไม่ดำเกินไป
(7) ได้แต่สัมผัสอันเป็นสุข	(8) ไม่สูงเกินไป
(9) ปากหอมเหมือนดอกบัว	(10) มีบริวารล้วนแต่ขยันขันแข็ง
(11) มีถ้อยคำที่บุคคลเชื่อถือได้	(12) ลิ่นแดงอ่อนเป็นกลีบดอกบัว
(13) ใจไม่ฟุ้งซ่าน	(14) ไม่เป็นอ่างไม่เป็นใบ้

5) อานิสงส์ผู้รักษาศีล 5 (เว้นจากเสพสุราเมรัย สารเสพติดทุกชนิด) ย่อมได้รับอานิสงส์ 35 ประการ ดังนี้

(1) รู้กิจอดีต อนาคต ปัจจุบันได้รวดเร็ว	(2) มีสติตั้งมั่นทุกเมื่อ
(3) ไม่เป็นบ้า	(4) มีความรู้มาก
(5) ไม่หวั่นไหว	(6) ไม่งุนงง ไม่เซอะ
(7) ไม่เป็นบ้าใบ้	(8) ไม่มัวเมา
(9) ไม่ประมาท	(10) ไม่หลงไหล
(11) ไม่หวาดสะดุ้งกลัว	(12) ไม่มีความรำคาญ
(13) ไม่มีใครริษยา	(14) มีความขวนขวายน้อย
(15) มีแต่ความสุข	(16) มีแต่คนนับถือยำเกรง
(17) พูดแต่คำสัตย์	(18) ไม่ส่อเสียดใครไม่มีใครส่อเสียด
(19) ไม่พูดหยาบ ใครไม่พูดหยาบด้วย	(20) ไม่พูดเล่นโปรยประโยชน์
(21) ไม่เกียจคร้านทุกคืนวัน	(22) มีความกตัญญู
(23) มีกตเวที	(24) ไม่ตระหนี่
(25) รู้เฉลี่ยเจ้างาน	(26) มีศีลบริสุทธิ์
(27) ซื่อตรง	(28) ไม่โกรธใคร
(29) มีใจละอายแก่บาป	(30) รู้จักกลัวบาป
(31) มีความเห็นถูกทาง	(32) มีปัญญามาก
(33) ปัญญาสร้อนเกิดแต่ธรรม	(34) เป็นปราชญ์ มีญาณคติ
(35) ลาดในสิ่งที่เป็นประโยชน์	

สรุปอานิสงส์ของการรักษาศีล 5 เป็นหลักแห่งความประพฤติเป็นพื้นฐานในการครองชีวิตให้สมบูรณ์ มีคุณค่าและคุณธรรมในการครองชีวิตดำเนินชีวิตปราศจากโทษ ผู้ใดปฏิบัติตามย่อมได้รับความดีความงามความสุขเป็นอานิสงส์ ไม่เป็นบ่อเกิดแห่งภัยเวรเพราะภัยเวรย่อมมีความสัมพันธ์กับเรื่องกรรมโดยตรง จะต้องรับผิดชอบตามกฎหมายคือ ผลของกรรม ดังนั้น การไม่ฆ่าสัตว์การไม่ลักทรัพย์ การไม่ประพฤติผิดในกามทั้งหลายการไม่พูดเท็จ และการไม่ดื่มสุราเมรัยย่อมไม่ก่อภัยเวรเบียดเบียนตนเองบั่นทอนความก้าวหน้าในชีวิตประจำวันในปัจจุบัน และอนาคตย่อมได้รับผลเป็นสุขทั้งโลกนี้ และโลกหน้ามีพระนิพพานในเบื้องหน้าเป็นที่สุด

สมาธิ

สมาธิ : สัมมาวายามะ (ความเพียรชอบ) สัมมาสติ (ความระลึกชอบ) สัมมาสมาธิ (ตั้งใจมั่นชอบ) สมาธิ โดยทั่วไปเข้าใจกันว่า เป็นการนั่งสมาธิให้สงบ แต่พระพุทธศาสนาใช้ว่าอธิจิตสิกขา หรือบางครั้งใช้คำว่า สัมมาสมาธิ ที่มุ่งหมายถึง การเจริญสมถภาวนา ที่ปฏิบัติก็มีพื้นฐานทำให้ใจสงบ จิตสงบ คือใจที่อบรมในทางสมถะแล้วเกิดนิ่งและเกาะกับอารมณ์หนึ่งเพียงอย่างเดียว ฉะนั้นสมาธิเป็นเครื่องข่มกิเลสไม่ให้มาเบียดเบียนจิตฯ ซึ่งการสมาธิ เริ่มจากการกำหนด “สมถกรรมฐาน” มีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

ความสำคัญ “สมถกรรมฐาน” ซึ่งเป็นการเจริญปัญญาเพื่อระงับกิเลส ไม่ให้เกิดชั่วคราวสำหรับการทำหรือนั่ง “สมาธิ” เป็นการเจริญก็มีพื้นฐานทำให้จิตใจให้ปลอดจากนิเวศทั้งหลาย ทำให้มีอารมณ์เป็นหนึ่งเดียว มี 2 อย่าง คือ

- 1) **อุปจารสมาธิ** เป็นสมาธิแบบเฉียดๆ จิตนั้นจะสงบแบบต่ำ ๆ ไม่ถึง
- 2) **อัปปนาสมาธิ** เป็นสมาธิอันแน่วแน่ จิตสงบถึงแน่วแน่ สามารถละนิเวศ 5 ประกอบด้วย วิตก วิจารณ์ ปีติ สุข เอกัคคตา ตามลำดับ ส่วนการเจริญปัญญาเพื่อถึงการดับกิเลสได้ในที่สุด

โดยสมถกรรมฐาน (Meditation/Concentration) เป็นอุปายหรือวิธีการที่ทำให้จิตสงบระงับจากกิเลส เครื่องเศร้าหมองเร่าร้อนทั้งหลายจนจิตไม่มีอาการดิ้นรน ไม่กระสับกระส่ายตลอดเวลาที่กิเลสเหล่านั้นสงบระงับอยู่ ดังนั้น “สมถกรรมฐาน” คือ วิธีการฝึกจิตเพื่อทำให้จิตสงบ ตั้งมั่นเป็น “สมาธิ”

วิธีการนั่งสมาธิ การฝึกสมาธิเป็นฝึกให้สมาธิ เป็นการใช้ชีวิตในภาวะที่มีเรื่องให้คิดมาก ๆ เช่น การพัฒนาผลงานทางวิชาการ ซึ่งมีทั้งการจัดทำเอกสาร ตำรา หนังสือ หรือการทำวิจัย ในการปฏิบัติหน้าที่ตำแหน่งอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งมักจะทำให้เกิดความเครียด การหดหู่ มีอาการภาวะซึมเศร้า ฯลฯ ถ้าจะไปพบแพทย์ก็อาจจะบอกอาการไม่ได้หรือไม่แน่ใจ และโรคภัยไข้เจ็บในลักษณะนี้อาจตรวจค้นหาได้ยากและใช้เวลานานในการค้นหาวิธีการรักษา จึงทำให้อาจารย์ส่วนหนึ่งหันมาฝึกสมาธิที่เป็นวิถีทางธรรม ทั้งนี้วิธีการฝึกสมาธิก็มีหลายแบบ ตามการปฏิบัติของแต่ละศาสนา เพื่อต้องการฝึกจิตให้มีสมาธิ ช่วยให้การงานได้ดีขึ้นหรือพัฒนาผลงานวิชาการที่ต้องใช้สมาธิในขั้นสูง ใน

พุทธศาสนการฝึกสมาธิถือเป็นมรรค 8 หรือทางสายกลาง เป็นหนทางไปสู่การตรัสรู้ การฝึกสมาธิเป็นการฝึกจิต มีประโยชน์อย่างยิ่งเมื่อนำมาใช้ในชีวิตประจำวัน ทำให้เกิดสมาธิตั้งมั่น ถ้าหากได้ปฏิบัติตามหลัก “ไตรสิกขา” ได้อย่างถูกต้องก็จะทำให้เกิดสันติภาพและอยู่ร่วมกันในสังคมหรือวงวิชาการอย่างสงบสุข

การฝึกอานาปานสติ หรือ สติที่กำหนดลมหายใจเข้า-ออก ซึ่งได้รับการสืบทอด โดยพุทธทาสภิกขุ (พ.ศ. 2446 - พ.ศ. 2536) ผู้ก่อตั้งวัดป่าสวนโมกขพลาราม สวนโมกข์ อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยปฏิบัติตามขั้นตอนของ อานาปานสติ 16 ประการ

ผลของสมถกรรมฐาน โดยการฝึกปฏิบัติและให้มีอารมณ์เป็นหนึ่งเดียว เมื่อได้หมั่นฝึกจิตบ่อย ๆ จิตก็จะตั้งมั่นมากขึ้น จนกระทั่งเป็นอุปจารสมาธิแล้ว ถ้าหากไม่เลิกกลั่มกลางคัน หมั่นประคองรักษาสมาธิที่ได้นั้นไว้ ในที่สุดจิตก็ย่อมถึง ความสงบตั้งมั่น ปักดิ่งในอารมณ์ใดอารมณ์หนึ่งแนบแน่นเต็มที่ จนเป็นอัปปนาสมาธิ ซึ่งสมาธิในระดับนี้ถือเป็นผลที่พึงหวังของการเจริญสมถกรรมฐาน และเมื่ออัปปนาสมาธิเกิดขึ้นย่อมทำให้จิตสงบจากกิเลส เป็นกิเลสที่เรียกว่า นิ वर्ณ 5 (5th Anniversary) ดังนี้

- 1) กามฉันทะ/พอใจในกามคุณ - Sensual Desire
- 2) พยาบาท/ความพยาบาท - Ill-will
- 3) ถีนะมิทธะ/ความท้อแท้และง่วงซึม - Apathy and Inertia
- 4) อุทธัจจกุกกุกจะ/ความฟุ้งซ่านและรำคาญ - Restlessness and Agitation
- 5) วิจิกิจฉา/ความลังเลสงสัย - Doubt and Uncertainty

ประโยชน์ของการนั่งสมาธิ เทคนิคเบื้องต้นในการนั่งสมาธิ การนั่งสมาธิมีผลที่เกิดต่อตนเอง ดังนี้

- 1) ด้านสุขภาพจิต ส่งเสริมให้คุณภาพของใจดีขึ้น คือ ทำจิตใจ ผ่องใส สะอาด บริสุทธิ์ สงบ เยือกเย็น ปลอดโปร่ง โล่ง เบา สบาย มีความจำ และทำให้สติ ปัญญาดีขึ้น
- 2) ด้านส่งเสริมสมรรถภาพทางใจ ทำอะไร คิดอะไรได้รวดเร็ว ถูกต้อง เลือกรู้คิดแต่ในสิ่งที่ดีเท่านั้น

3) ด้านพัฒนาบุคลิกภาพ เป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพดี กระฉับกระเฉง กระปรี้กระเปร่า มีความองอาจ สง่าผ่าเผย มีผิวพรรณผ่องใส มีความมั่นคงทางอารมณ์ หนักแน่น เยือกเย็น และเชื่อมั่นในตนเอง

4) ด้านชีวิตประจำวัน ช่วยให้คลายเครียด เป็นเครื่องเสริมประสิทธิภาพในการทำงาน และพัฒนาผลงานวิชาการได้เร็ว

5) ด้านศีลธรรมจรรยา

- เป็นผู้ที่มีสัมมาทิฐิ เชื่อกฎแห่งกรรม สามารถคุ้มครองตนให้พ้นจากความชั่วทั้งปวงได้ เป็นผู้มีความประพฤติดี เนื่องจากจิตใจดี ทำให้ความประพฤติทางกาย และวาจาดีตามไปด้วย

- เป็นผู้มีความมักน้อย สันโดษ รักสงบ มีขันติเป็นเลิศ และมีคุณภาพ จริยธรรมสูงไม่มีโลภะ (เป็นคนอยากได้ตามอารมณ์) โทสะ (คิดร้ายต่อเพื่อนร่วมงาน) โมหะ (หลงตนเอง)

- ย่อมเป็นผู้มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว ย่อมเป็นผู้มีสัมมาคารวะและมีความอ่อนน้อมถ่อมตน ตั้งตนในวิริยะ (ความเพียร) ปิติ (ปลาบปลื้ม) ฉันทะ (ความพอใจ)

6) ด้านการพัฒนาผลงานทางวิชาการ

- ลักษณะการมี “สมาธิ” ย่อมทำให้จิตใจมีอารมณ์รวมเป็นหนึ่งเดียว ในขณะที่ใช้คิดเชิงวิเคราะห์ หรือการสังเคราะห์ คิดได้อย่างลุ่มลึก/ลึกซึ้งเพื่อเขียนเอกสาร ตำรา หนังสือและการทำวิจัยได้อย่างชัดเจน

- การใช้หลักโยนิโสมนสิการ โดยใช้สติปัญญาเป็นตัวกำกับ ทำให้บุคคลสามารถคิดและวิเคราะห์ได้อย่างถูกต้อง มีระบบ มีระเบียบ ต่อเนื่องจากเหตุ-ไปสู่ผล เชื่อมโยงกันภายใต้หลักคุณธรรมที่จะนำไปสู่การปฏิบัติ และการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม จึงเรียกว่า การคิดแบบมีเหตุผล หรือคิดอย่าง “สมเหตุ-สมผล”

ปัญญา

โดยปัญญาในทางพระพุทธศาสนา มีหลายระดับ คือ ความเห็นถูก เช่น เชื่อกรรมและผลของกรรม ปัญญาขั้นการได้ฟังการศึกษา ปัญญาขั้นสมถภาวนา ซึ่งเป็นเครื่องขุดรากถอนโคนกิเลส และปัญญาขั้นวิปัสสนาภาวนา เป็นปัญญาที่ศึกษาความรู้ (สุดตามยปัญญา) การคิดด้วยโยนิโสมนสิการ (จินตามยปัญญา) เจริญภาวนาวิปัสสนากรรมฐาน (ภาวนามยปัญญา) ถือได้ว่าเป็นปัญญาขั้นสูง (Advanced intelligence)

สำหรับผู้ที่ยังไม่มีปัญญา มีแต่ความเลื่อมใสที่เกิดจากศรัทธา จึงควรกระทำคือพยายามสร้างปัญญาให้เกิดขึ้น ซึ่งปัญญาในทางพระพุทธศาสนานั้น เกิดขึ้นได้ 3 ลักษณะ คือ

1. สุตตมยปัญญา ปัญญาที่เกิดจากการได้ยินได้ฟัง ได้อ่านธรรมะและฟังคำสอนของพระพุทธเจ้า

2. จินตมยปัญญา ปัญญาที่เกิดจากการคิดไตร่ตรอง เช่น อาจจะไม่เคยได้ยินได้ฟังธรรมะหรือได้ศึกษาธรรมะมาก่อน แต่เป็นคนที่ชอบใคร่ครวญ ชอบคิดไตร่ตรองอยู่เรื่อย ๆ ด้วยเหตุและผล ก็จะทำให้เกิดปัญญาขึ้นมาได้

3. ภาวนามยปัญญา ปัญญาที่เกิดจากการปฏิบัติธรรม เจริญสุตตมยปัญญา เจริญจิตตภาวนา ในปัญญา 2 ชนิดแรกยังไม่เป็นมรรคเป็นผล ไม่เหมือนกับปัญญาชนิดที่ 3 เป็นปัญญาที่ทำให้เกิดมรรคผลได้เต็มร้อย ดังนั้น การเจริญสุตตมยปัญญา คือ การฟังธรรมะ คำสอนของพระพุทธเจ้า ที่สอนให้ละเว้นจากอบายมุขต่าง ๆ เช่น การเสพสุรายาเมา เล่นการพนัน เที่ยวเตร่เตร่ คบคนชั่วเป็นมิตร ความเกียจคร้าน หลังจากได้ยินได้ฟังแล้วจึงนำไปปฏิบัติต่อ แต่ยังไม่สามารถปฏิบัติได้ เช่น เคยเสพสุรายาเมา เป็นนิสัย ถึงแม้จะรู้ว่าการเสพสุราเป็นพิษเป็นโทษเป็นภัยกับตนแต่ก็ยังเลิกไม่ได้ นี่คือปัญญาที่เกิดจากการได้ยินได้ฟัง แต่ถ้านำไปปฏิบัติไม่ได้ หากทุกครั้งที่อยากจะทำก็พยายามฝืน พยายามสอนตนเองว่าการเสพสุรามีแต่ความเสียหายตามมา เสียเวลา เสียทรัพย์สินเงินทอง เสียสุขภาพ ก็จะทำให้ชีวิตสั้น

กว่าคนที่ไม่ได้เสพ ถ้าคอยพรวดเด้งสอนตนเองอยู่เรื่อย ๆ และสม่ำเสมอ ไม่ช้าก็เร็วจะเป็นการสร้างพลังให้กับจิต ทำให้เลิกเสพสุรายาเมาได้ ถ้าเลิกได้ก็แสดงว่ามีปัญญาชนิดที่ 3 คือ ภาวนามยปัญญา เป็นปัญญาที่เกิดจากการปฏิบัติ เพราะเห็นโทษของการเสพและเห็นคุณค่าของการเลิกเสพ เมื่อเห็นคุณค่าเห็นโทษของการละและการเสพแล้ว ก็จะไม่เสพอีกต่อไป ถึงแม้ใครจะเอาสุราราคาแพง ๆ มาให้ดื่มฟรี ๆ ก็จะไม่อยากดื่ม เพราะเห็นโทษ เหมือนกับคนที่เห็นพิษภัยของงูสรพิษ เวลาใครจะให้งูพิษมาฟรี ๆ ให้เปล่า ๆ ก็ไม่อยากจะได้ เพราะไม่รู้ว่าเอามาทำอะไร มีแต่จะเกิดโทษ ถ้าผลอกก็จะถูกกัดตายได้ นี่ก็คือลักษณะของปัญญาที่เรียกว่า “ภาวนามยปัญญา” เป็นปัญญาที่เกิดจากการปฏิบัติ ถ้ามีปัญญาแบบนี้แล้ว จะสามารถละสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นโทษได้ทั้งหมด จะทำแต่สิ่งที่มีคุณค่ามีประโยชน์กับตน เพราะเห็นโทษของสิ่งที่เป็นโทษภัย จึงมีเหตุมีผลจากการใช้ปัญญาในปัจจุบันและอนาคตกับตนและสังคม

อย่างไรก็ตาม การใช้ปัญญาตามที่กล่าวมา จะต้องเกิดจากการปฏิบัติ การพรวดเด้งสอนตนเองอยู่อย่างสม่ำเสมอ ถ้าไม่คอยสอนเตือนอยู่เสมอแล้ว จิตใจก็จะปล่อยไปแล้วก็จะหวนไปคิดแบบเดิม ๆ ที่เคยคิดมาก่อน เวลาใครมาชวนไปเสพสุราก็บอกว่าไม่เป็นไร เสพเพียงครั้งเดียวแค่นั้นเอง มันก็เป็นการแก้ตัวไปแบบน้ำขุ่น ๆ ทำให้ไม่สามารถเลิกเสพสุราได้ ทุกครั้งเวลาอยากจะดื่มก็บอกว่าไม่เป็นไรนะนิด ๆ หน่อย ๆ มักจะพูดแบบนี้ไปเรื่อย ๆ ซึ่งเป็นลักษณะของคนที่ไม่รู้ว่าสุราเป็นโทษ จึงยังไม่สามารถเลิกได้ เพราะไม่มี “วิริยะ” ความอุตสาหะพยายาม ไม่มี “ขันติ” ความอดทน และไม่มี “สมาธิ” ที่จะตรึงจิตใจไว้ไม่ให้เกิดความโลภ “โลภะ” ที่มักหลงไหลไปตามกระแสความอยากของมนุษย์ ฉะนั้น การที่จะให้เกิดปัญญาแบบ “ภาวนามยปัญญา” ได้จึงจำเป็นที่มนุษย์จะต้องมีการ “ฝึกปฏิบัติธรรม” คือต้องฝึกทำจิตให้สงบให้ได้ในขั้นต้นก่อน เพราะการทำจิตให้สงบเป็นการตั้งจิตไว้ จิตก็เปรียบเหมือนกับม้าตัวหนึ่ง ถ้าไม่มีวิธีบังคับควบคุมให้ม้าหยุด ม้าก็จะเดินไปเรื่อย ๆ ไม่สามารถควบคุมม้าได้ เวลาม้าพยศขึ้นก็ไม่สามารถหยุดความพยศของม้าได้ แต่ถ้ารู้จักวิธีฝึกม้าทำให้ม้าหยุดตามคำสั่งได้ ต่อไปม้าจะทำอะไรก็ไม่สามารถทำไปตามอำเภอใจได้ ซึ่งสภาวะของจิตก็เป็นเช่นเดียวกันนั่นเอง

สำหรับจิตหรือจิตใจ ถ้ายังไม่ได้ฝึกทำสมาธิหรือการฝึกจิต จิตก็จะไม่อยู่ภายใต้อำนาจ ทำให้ไม่สามารถควบคุมบังคับจิตให้หยุดนิ่งได้ จึงคิดไปในสิ่งที่จิตต้องการจะให้คิด เช่น โทษของการดื่มสุรา จิตก็จะไม่อยู่กับความคิดนั้น อาจจะคิดไปว่าดื่มเพียงครั้งสองครั้ง แล้วก็ไปคิดเรื่องอื่นต่อ เมื่อไปคิดเรื่องอื่นจะลืมนึกถึงโทษของการดื่มสุรา แต่ถ้าเมื่อจิตมี “สมาธิ” จะสามารถควบคุมจิตใจให้หยุดได้ ฝึกให้ทำตามคำสั่งได้ เวลาจะสอนจิตให้รู้เรื่องโทษของการดื่มสุรา จิตก็จะคอยรับฟัง ไม่เผลอคิดก็จะรู้เรื่องโทษของการดื่มสุรา โทษของการดื่มสุราก็จะซึมซาบเข้าไปในจิต เมื่อถึงเวลาที่ยอยากจะเสพสุรา ก็จะมี “ปัญญา” ความรู้เท่าทันโทษของสุราเข้ามาหักห้ามจิตใจไม่ให้ไปเสพสุรา เพราะไม่อยากจะรับโทษ ไม่อยากจะเสียชีวิตก่อนวัยอันควร แต่คนที่ยอมเสียชีวิตก่อนวัยอันควร ก็เพราะไม่มีกำลังหักห้ามจิตใจของตน ไม่มีกำลังหักห้ามความอยาก เมื่อเกิดความอยากแล้วก็มีถูกความอยากบังคับให้ทำตามความอยากไป เช่นเดียวกับการกระทำในสิ่งอื่น ๆ ที่เป็นโทษ ก็เกิดจากจิตที่ไม่มี “การเจริญภาวนามยปัญญา” เพราะไม่ได้ฝึกฝนจิต ปล่อยให้จิตเป็นไปตามอหังการ นึกคิดอยากจะทำอะไรก็ปล่อยให้ทำไป พอเวลาไปทำในสิ่งที่มันเป็นโทษก็หักห้ามไม่ได้ จนในที่สุดก็ต้องรับโทษนั้นไปด้วยวิธีต่าง ๆ บางครั้งถึงกับต้องเข้าคุก

เข้าตารางไป หรือถูกลงโทษประหารชีวิต หรือเสียชีวิตไปก่อนเวลาอันควร ดังเช่นการขับรถในขณะที่มีน้ำมัน อาจประสบอุบัติเหตุถึงแก่ความตายได้ ด้วยเหตุดังกล่าวสิ่งที่เกิดขึ้นเพราะไม่มีปัญญาชนิดที่ 3 คือ “ภวานามยปัญญา” นั่นเอง ปัญญาชนิดแรกคือ “สุดตมยปัญญา” ส่วนใหญ่ มักจะได้ยินได้ฟังกันเสมอ มีคนคอยบอก คอยสอนและมีประกาศจากทางราชการอยู่อย่างต่อเนื่อง เช่น เวลามีเทศกาลในแต่ละปี ก็มีการรณรงค์บอกกันว่าจะอย่าขับรถในขณะที่เสพสุรายาเมา แต่เนื่องจากว่าฟังแล้วไม่เอามาใส่ใจ ไม่เอามาทบทวน ไม่เอามาคอยเตือนใจ ฟังเข้าหูซ้ายออกหูขวา ปัญญาแบบนี้เลยไม่เกิดประโยชน์ แต่ถ้านำสิ่งที่ได้ยินได้ฟังมาพรั้มมาสอนมาเตือนสติตนอยู่เรื่อย ๆ อย่างต่อเนื่องแล้ว ในไม่ช้าก็เกิด “ปัญญา” คอยหักห้ามต่อสู้กับความอยากต่าง ๆ ได้ในที่สุด

โดยผู้ปฏิบัติธรรมก็มีพื้นฐานที่เป็น “ครู-อาจารย์” สามารถใช้หลักการเพื่อพัฒนา “ปัญญา” ให้เป็นคนที่เฉลียวฉลาดรู้เท่าทันกับ **ทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยียุคดิจิทัล (Digital literacy)**

9 ด้าน จำเป็นจะต้องศึกษาหาความรู้ด้วยวิธี (สุดตมยปัญญา) ด้วยวิธีต่าง ๆ ที่หลากหลายไปทั่วโลก เมื่อได้เอกสารหรือข้อมูลมาแล้ว จึงใช้หลักโยนิโสมนสิการ (จินตามยปัญญา) และเจริญภวานา (ภวานามยปัญญา) ทั้งนี้เพราะด้วยตำแหน่งอาจารย์ ถือได้ว่าเป็นอาชีพชั้นสูง ซึ่งจะต้องพัฒนาความรู้และประสบการณ์ให้สูงยิ่งกว่าผู้เรียนหรือนิสิตนักศึกษาด้วย ทั้งนี้นอกจากที่สำเร็จการศึกษาปริญญาโท-เอก (ดร.) ที่มีความรู้สูง ๆ ในทางโลกแล้ว จะต้องมีความฉลาดและเก่งจริง มีองค์ความรู้เพื่อถ่ายทอดให้กับนิสิต นักศึกษา ซึ่งเรียกว่ามีผลงานทางวิชาการ เช่น เอกสาร ตำรา หนังสือ และผลงานวิจัย ออกเผยแพร่ออย่างต่อเนื่องทุกปีการศึกษา พร้อมทั้งดำรงตำแหน่งทางวิชาการ เช่น ผู้ช่วยศาสตราจารย์ (ผศ.) รองศาสตราจารย์ (รศ.) หรือศาสตราจารย์ เพราะเป็นการแสดงถึงศักยภาพหรือความสามารถของ “ครู-อาจารย์” ในสถาบันอุดมศึกษา แต่ด้วยข้อจำกัดบางประการ (สุดแต่จะกล่าวอ้างในแต่ละบุคคล) ในการพัฒนาผลงานทางวิชาการ (เอกสาร ตำรา หนังสือและผลงานวิจัย) ในบทความนี้ จึงขอเสนอวิธีการพัฒนาผลงานทางวิชาการ สำหรับผู้เป็น “อาจารย์” ที่มีกุศลจิตในการพัฒนาความรู้และประสบการณ์ ให้แก่นิสิต/นักศึกษาในหลักสูตรและสาขาวิชาที่รับผิดชอบ โดยเริ่มต้นจากสติปัญฐาน การรักษาศีล 5 การทำสมาธิ เพื่อพัฒนาปัญญาตามขั้นตอนข้างต้น

สรุป (Conclusion)

การพัฒนาผลงานทางวิชาการให้มีคุณภาพและได้มาตรฐาน จึงจำเป็นต้องอาศัยการมีสมาธิ (ความตั้งมั่น) เพื่อพัฒนาปัญญา (ความรู้) โดยใช้หลักไตรสิกขามาเป็นฐานในการสร้างผลงานวิชาการ ซึ่งจำเป็นต้องเริ่มจากการศึกษาหาความรู้ด้วยวิธีสุดตมยปัญญา (ปัญญาที่เกิดจากการฟัง) และใช้หลักโยนิโสมนสิการ (คิดโดยไตรตรอง ใคร่ครวญอย่างรอบคอบ) ซึ่งเกิดจากจินตามยปัญญา รวมทั้งการเจริญภวานาด้วยภวานามยปัญญา ทั้งนี้ เพื่อพัฒนาความรู้และประสบการณ์ของอาจารย์ให้สูงยิ่งกว่าผู้เรียนหรือนิสิต/นักศึกษาด้วย ซึ่งสามารถปรากฏได้โดยการมีผลงานทางวิชาการ เช่น เอกสาร ตำรา หนังสือ และผลงานวิจัย พร้อมทั้งการดำรงตำแหน่งทางวิชาการ เช่น ผู้ช่วยศาสตราจารย์ (ผศ.) รองศาสตราจารย์ (รศ.) หรือศาสตราจารย์ (ศ.) ซึ่งเป็นการแสดงถึงศักยภาพหรือความสามารถของอาจารย์

ในสถาบันอุดมศึกษา สำหรับผู้เป็น “อาจารย์” ที่มีจิตใจในการพัฒนาความรู้และประสบการณ์ให้แก่ นิสิต/นักศึกษาในหลักสูตรและสาขาวิชาที่รับผิดชอบ ควรที่หลีกเลี่ยงจากการพูดมุสวาท คือการพูดเท็จ พูดคำหยาบ พูดส่อเสียด พูดเพ้อเจ้อ เป็นการพูดทำลายผู้อื่น รวมทั้งต้องพยายามไม่ให้เกิดโลภะ ความ โโลภ หรืออกุศลเจตสิกทั้ง 10 ข้อซึ่งจะให้อาจารย์ผู้ที่กำลังพัฒนาผลงานวิชาการได้สำเร็จตามจุดหมาย ที่ตั้งไว้

เอกสารอ้างอิง (References)

- กระทรวงศึกษาธิการ. เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2558.
- กระทรวงศึกษาธิการ. เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2558.
- ประกาศ ก.พ.อ.. เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการพิจารณาแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งระดับ ผู้ช่วย ศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ พ.ศ. 2560.
- ประกาศ ก.พ.อ.. เรื่อง การกำหนดชื่อสาขาวิชาสำหรับการเสนอขอกำหนดตำแหน่งทางวิชาการและ การเทียบเคียงสาขาวิชาที่เคยกำหนดไปแล้ว พ.ศ. 2561.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). (2546). *พจนานุกรมพุทธศาสน์ฉบับประมวลศัพท์*. พิมพ์ครั้งที่ 11 กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับมหาจุฬาลงกรณ ราชวิทยาลัย*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. *คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2557*.
- อภินันท์ จันตะนี. (2564). *คู่มือการพัฒนาผลงานทางวิชาการ 2564*. พระนครศรีอยุธยา: สำนัก งานวิจัยและนวัตกรรม

ประโยชน์ของเทคโนโลยีความจริงเสริมต่อธุรกิจหลังโควิด 19

Benefits of Augmented Reality Technology to Business after COVID-19

จิรภา ประยูรศักดิ์¹

Jeerapa Prayoonsak

บทคัดย่อ (Abstract)

การระบาดของโรคโควิด 19 COVID-19 ส่งผลให้พฤติกรรมผู้บริโภคเกิดการเปลี่ยนแปลงไปสู่วิถีปกติใหม่ New Normal (รวมทั้งการดำเนินธุรกิจก็เช่นกัน ผู้คนลดการสัมผัสเว้นระยะห่างเพื่อลดความเสี่ยงจากโควิดและ 19 เน้นการสื่อสารทางไกล เทคโนโลยีความจริงเสริมถือเป็นเทคโนโลยีล้ำสมัยที่ผู้ประกอบการเริ่มนำมาปรับใช้ในองค์กร เพื่อตอบโจทย์พฤติกรรมของผู้บริโภคในยุคนี้ โดยใช้ภาพเสมือนจริง และความเป็นจริงในการเชื่อมโยงกับผู้บริโภค ธุรกิจสามารถนำเทคโนโลยีความจริงเสริมมาปรับใช้กับกิจกรรมสื่อสารการตลาดได้หลากหลายรูปแบบเพื่อดึงดูดลูกค้า พร้อมทั้งเพิ่มยอดขาย และพัฒนาความสามารถของกระบวนการทำงานภายในองค์กรให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลมากขึ้น บทความนี้จะเน้นให้ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับเทคโนโลยีความจริงเสริม และการนำไปใช้ประโยชน์อย่างมีศักยภาพในการดำเนินธุรกิจต่าง ๆ

คำสำคัญ (Keywords): การจัดการธุรกิจ; โควิด 19; เทคโนโลยีความจริงเสริม

Abstract

The outbreak of COVID-19 has resulted in a change in consumer behavior to a new normal life, as well as business operations. People reduce exposure, keep distance with others to reduce the risk of COVID-19, and focus on remote communication. Augmented reality is a cutting-edge technology that entrepreneurs are starting to adopt in their organizations to meet the behavior of consumers in this era, by using virtual images and the reality in order to connect with consumers. Businesses can apply augmented reality technology to a variety of marketing communications activities to attract customers, increase sales, and develop effective ways of working within the organization. Thus, this article aims to introduce augmented reality technology and potential utilization in various business operations.

Keywords: Business Management; COVID 19; Augmented Reality

Received: 2021-08-13 Revised: 2021-08-19 Accepted: 2021-08-20

¹ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี Faculty of Management Science, Dhonburi Rajabhat University, Corresponding Author e-mail: jeerapa.p@dru.ac.th

บทนำ (Introduction)

เทคโนโลยีได้พัฒนาชีวิตมนุษย์อย่างต่อเนื่อง อีกทั้งยังช่วยให้กระบวนการทำงานของมนุษย์เร็วขึ้น มีประสิทธิภาพมากขึ้น และสะดวกขึ้น งานวิจัยในระยะแรกที่ทำการศึกษาเกี่ยวกับเทคโนโลยี จะเน้นไปที่ความสามารถของเทคโนโลยีเพื่อให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ว่าเทคโนโลยีนั้นทำงานอย่างไร แต่การศึกษาในภายหลังมักจะเปลี่ยนมุมมองให้กว้างขึ้นโดยศึกษาเกี่ยวกับคุณค่าของเทคโนโลยีใหม่ ๆ) Han, Weber, Bastiaansen, Mitas & Lub, 2019) การใช้เทคโนโลยีอินเทอร์เฟซ (Interface Technology) (กำลังเป็นที่นิยมโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเชิงการตลาด Interface คือ ตัวประสาน ซึ่งหมายถึง การเชื่อมต่อกันระหว่างเครื่องคอมพิวเตอร์กับเครื่องคอมพิวเตอร์ ให้สามารถถ่ายโอนข้อมูลซึ่งกันและกันได้ ส่วนใหญ่มักนำมาใช้กับ User Interface ที่หมายถึง สิ่งที่มีไว้ให้ผู้ใช้งานกระทำกับระบบ หรือสิ่งของ เช่น การติดต่อประสานระหว่างผู้ใช้งานกับคอมพิวเตอร์ เครื่องจักร อุปกรณ์ไฟฟ้า เป็นต้น ในปัจจุบันมีการผสมผสานระหว่างปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) และเทคโนโลยีอินเทอร์เฟซเพื่อสร้างโลกเสมือนที่มีความสมจริงมากยิ่งขึ้น โดยแนวโน้มของเทคโนโลยีโลกเสมือนก้าวสู่โลกความเป็นจริง ประกอบด้วย (1) ความเป็นจริงเสมือน (Virtual Reality : VR) (2) ความเป็นจริงเสริม (Augmented Reality : AR) และ (3) ความจริงผสม (Mixed Reality : MR) ที่จะสร้างการเชื่อมต่อระหว่างมนุษย์กับอุปกรณ์ต่าง ๆ ได้ (ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, 2564; สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2561)

เทคโนโลยีความจริงเสริม (Augmented Reality : AR) คือ เทคโนโลยีที่ผสมผสานระหว่างความเป็นจริงและโลกเสมือน มีคำกล่าวจาก Milgram and Kishino(1994) ที่ว่า “เทคโนโลยีความจริงเสริมแสดงให้เห็นศักยภาพอันยอดเยี่ยมของนวัตกรรมเครื่องมือออกแบบเพื่อสร้างประสบการณ์แก่ลูกค้าในอุตสาหกรรมต่าง ๆ โดยใช้การแสดงผลของวัตถุ (Objects) และพื้นที่ (Spaces) ในโลกแห่งความเป็นจริง เพื่อผสมรวมระหว่างความเสมือนจริง และความเป็นจริงเข้าด้วยกัน” ดังจะเห็นได้ว่า มีการใช้เทคโนโลยี AR ในโลกธุรกิจมาระยะหนึ่งแล้ว แต่ยังไม่ได้รับความนิยมมากนัก แต่หลังจากโควิด-19 มีแนวโน้มว่าธุรกิจหลาย ๆ แห่งจะใช้เทคโนโลยีนี้มากขึ้นตามพฤติกรรมของผู้บริโภคในยุควิถีปกติใหม่ (New Normal) (ซึ่งผู้บริโภคส่วนใหญ่หลีกเลี่ยงการออกจากบ้าน ลดการสัมผัสกันระหว่างกันด้วยการเว้นระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) ทำงานที่บ้าน เรียนออนไลน์ ซื้อสินค้าออนไลน์ ส่งผลให้ผู้ประกอบการต้องปรับตัวตามเพื่อให้ยังสามารถทำกำไรได้ในช่วงวิกฤตนี้ บทความนี้จะจึงให้ข้อมูลเบื้องต้นทั่วไปเกี่ยวกับเทคโนโลยีความจริงเสริม และประโยชน์ที่ได้จากการนำไปใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพในการดำเนินธุรกิจต่าง ๆ

เทคโนโลยีความจริงเสริม

เทคโนโลยีความจริงเสริม หรือ AR คือ เทคโนโลยีที่ผสมผสานระหว่างความเป็นจริงและโลกเสมือน หรือเทคโนโลยีที่รวมสภาพแวดล้อมจริงกับวัตถุเสมือนเข้าด้วยกันในเวลาเดียวกัน โดยวัตถุเสมือนอาจจะเป็นภาพ วิดีโอ เสียง หรือข้อมูลต่าง ๆ ที่ประมวลผลมาจากคอมพิวเตอร์ มือถือ

แท็บเล็ต หรืออุปกรณ์สวมใส่ขนาดเล็กต่าง ๆ และทำให้มนุษย์สามารถตอบสนองกับสิ่งที่จำลองนั้นได้) พชร อารยะการกุล, 2563; ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, 2564) อีกความหมายหนึ่ง คือ เป็นเทคโนโลยีที่รวมโลกแห่งความจริง (Reality) เข้ากับโลกเสมือน (Virtual) ผ่านทางอุปกรณ์คอมพิวเตอร์เคลื่อนที่แบบสมาร์ต (Mobile Smart Device) ร่วมกับแอปพลิเคชันต่าง ๆ ทำให้เห็นภาพแบบ 3 มิติ หรือมองรอบด้านแบบ 360 องศาได้ (จินตนา ดาวใส และสุขสวัสดิ์ ญัฐวุฒิสัท, 2561) เทคโนโลยี AR แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ (1) Marker-Based ซึ่งอยู่ในรูปแบบเครื่องหมาย หรือสัญลักษณ์ ผู้ใช้งานต้องสแกนเครื่องหมายนั้น ๆ ด้วยกล้องจากสมาร์ตโฟนเพื่อแสดงภาพ มิติ 3 และ (2) Location-Based ผู้ใช้งานเพียงแค่ว่าใช้ GPS) Global Positioning System (ของสมาร์ตโฟนก็สามารถแสดงภาพ มิติได้ 3 (Sagayam, Ho, Henesey & Bestak, 2018)

เทคโนโลยี AR เป็นเทคโนโลยีหนึ่งที่มีการเติบโต และพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้สามารถตอบสนองการใช้งานได้หลากหลายจุดประสงค์ ไม่ว่าจะเป็นเพื่อความบันเทิง การแพทย์ รวมถึงอุตสาหกรรมการผลิต ซึ่งการใช้งานเทคโนโลยีนี้ สามารถเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน ลดความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในการปฏิบัติงานได้อย่างเห็นผลชัดเจน) ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, 2564)

กล่าวโดยสรุป คือ เทคโนโลยี AR เป็นเทคโนโลยีทางคอมพิวเตอร์ที่ทำให้เกิดการผสมแบบเวลาจริง (Real-time) ระหว่างเนื้อหาที่สร้างขึ้นด้วยคอมพิวเตอร์ เช่น ภาพ กราฟิก หรือเสียง เข้ากับเนื้อหาในโลกจริง เช่น ภาพจากวิดีโอ เป็นต้น และถูกใช้อย่างแพร่หลายในหลาย ๆ ด้าน

โควิด 19 และผลกระทบต่อธุรกิจ

การดำเนินชีวิตของมนุษย์ได้เปลี่ยนแปลงไปหลังจากที่มีการแพร่ระบาดของโควิด 19 (COVID-19) (ผู้คนที่ต้องปรับตัวโดยการใช้วิถีปกติใหม่ซึ่งเป็นพฤติกรรมในการป้องกันตัวเองจากโรคระบาด ไม่ให้รับเชื้อจากผู้อื่น และไม่ให้แพร่เชื้อให้ผู้อื่นไม่ว่าทางตรง หรือทางอ้อม เช่น การใส่หน้ากากอนามัย) Mask) เมื่อออกนอกบ้าน การเว้นระยะห่างทางสังคม 1-2 เมตร การรักษาความสะอาดโดยใช้แอลกอฮอล์สเปรย์ หรือแอลกอฮอล์เจล เช่น ก่อนเข้าห้างสรรพสินค้า ร้านค้า ร้านสะดวกซื้อ เป็นต้น การทำงานที่บ้าน (Work from Home) การประชุมออนไลน์ การเรียนออนไลน์ เพื่อลดการรวมตัวจำนวนมากของคน การลดการใช้ขนส่งสาธารณะเมื่อจำเป็น เปลี่ยนมาใช้บริการเดลิเวอรี่ (Delivery) เพื่อลดโอกาสการออกไปสัมผัสผู้คน การซื้อของออนไลน์ เป็นต้น) ปาริชาติ คุณปลื้ม, 2563)

การแพร่ระบาดของโควิด 19 ส่งผลกระทบต่อธุรกิจ และเศรษฐกิจตั้งแต่ระดับประเทศ ไปจนถึงระดับโลกเป็นอย่างมาก ห้างสรรพสินค้า ตลาด สถานบันเทิง โรงแรม ร้านค้า ร้านอาหารต่าง ๆ ต้องปิดกิจการเพื่อลดการใกล้ชิดของคน อันจะนำไปสู่การลดการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 ส่งผลให้ธุรกิจต่าง ๆ มีรายได้ลดน้อยลง หรือไม่มีรายได้เลย กระทั่งกระทบระบบเศรษฐกิจ) ทนง

ศักดิ์ แสงสว่างวัฒนะ, ณิชนันท์ ศิริไสยาสน์ และโชติ บดีรัฐ, 2563) ในขณะเดียวกัน ผู้บริโภคที่ต้องอยู่บ้านเพื่อลดความเสี่ยงการรับเชื้อก็มีรายได้ลดลง หรืออาจตกงาน จึงทำให้ผู้บริโภคส่วนใหญ่ต้องระมัดระวังในการใช้จ่ายเงิน สินค้าที่จำเป็นยังคงขายได้อย่างต่อเนื่อง แต่สินค้าไม่จำเป็น หรือสินค้าฟุ่มเฟือย ต้องทำการตลาด หรือใช้กลยุทธ์ต่าง ๆ เพื่อรักษาลูกค้าไว้ในช่วงวิกฤตินี้) ไทยรัฐออนไลน์, 2563(

จะเห็นได้ว่า โควิด 19 ทำให้พฤติกรรมทางสังคมของผู้บริโภคเปลี่ยนไป ส่งผลให้การดำเนินธุรกิจหลังจากนี้จำเป็นต้องปรับตัวด้วยเช่นกัน

การใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีความจริงเสริมในการดำเนินธุรกิจหลังโควิด 19

การประยุกต์ใช้เทคโนโลยี AR จะนำมาซึ่งประโยชน์อย่างมากต่อภาคธุรกิจทั้งในมุมมองของเจ้าของธุรกิจและลูกค้า ดังต่อไปนี้

การใช้เทคโนโลยี AR จะเป็นประโยชน์ในการสื่อสารทางไกลของธุรกิจหลังโควิด 19 เพื่อเข้าถึงผู้บริโภค และเชื่อมโยงระหว่างข้อมูลดิจิทัล และข้อมูลในโลกความจริงเพื่อส่งเสริมการให้ข้อมูลในรูปแบบภาพเพื่อให้เกิดความชัดเจนมากยิ่งขึ้น อีกทั้ง เทคโนโลยีนี้ยังสามารถแสดงผลเป็นภาพ มิติแบบ 3Real-time ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานที่ต้องใช้ความละเอียด และแม่นยำ ยกตัวอย่างเช่น ธุรกิจอุตสาหกรรมการผลิตสามารถนำเทคโนโลยี AR ไปใช้ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสายการผลิตได้ เมื่อสามารถเข้าใจข้อผิดพลาด และเห็นเป็นภาพที่ชัดเจน ก็จะช่วยให้เกิดความรวดเร็ว ลดต้นทุนทางด้านเวลาในการแก้ไขจุดบกพร่อง และลดจำนวนบุคลากรที่ต้องใช้ในการจัดการปัญหาพร อารยะการกุล) , (2563

นอกจากนี้ เมื่อเกิดสถานการณ์โควิด 19-ร้านค้าปลีกต้องปิดตัวลงทำให้ลูกค้าไม่สามารถออกมาเลือกซื้อของที่ร้านได้ เทคโนโลยี AR จึงได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นอย่างมากสำหรับผู้ค้าปลีก ตั้งแต่ธุรกิจเฟอร์นิเจอร์ และผลิตภัณฑ์ในบ้าน เช่น IKEA และ Home Depot ไปจนถึงธุรกิจแฟชั่น เช่น Louis Vuitton และ Gucci โดยเทคโนโลยี AR นี้ช่วยให้ลูกค้าสามารถลองสวมใส่สินค้า และตัดสินใจซื้อได้ ผู้ค้าปลีกด้านความงาม เช่น Sephora ห้ามไม่ให้ลูกค้าทดสอบผลิตภัณฑ์แต่งหน้ากับผิวของตนเองเนื่องจากประเด็นด้านสุขอนามัย และความปลอดภัย ดังนั้น จึงหันมาใช้เทคโนโลยี AR แทนเพื่อช่วยให้ลูกค้าทดสอบผลิตภัณฑ์ความงามเพื่อช่วยในการตัดสินใจซื้อ) Papagiannis, 2020) ในขณะเดียวกัน ธุรกิจออนไลน์ก็สามารถใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยี AR ในการเพิ่มยอดขาย เช่น ร้านค้าออนไลน์สามารถดึงดูดลูกค้าจากแอปพลิเคชัน Instagram ด้วยการใส่เอฟเฟกต์ และฟิลเตอร์ในวิดีโอโฆษณาสินค้า หรือการสร้างโมเดล มิติ 3เพื่ออธิบายการใช้งานสินค้าให้เข้าใจง่ายขึ้น พร)อารยะการกุล, (2563

ในสถานการณ์การระบาดของโควิด 19การขาย การตลาด และการโฆษณาของธุรกิจดำเนินไปแบบมีระยะห่างระหว่างผู้ซื้อ และผู้ขาย ดังนั้น เทคโนโลยี AR จึงช่วยสร้างประสบการณ์ใหม่ให้ลูกค้า เช่น แอปพลิเคชันสแกนฉลากสินค้าเพื่อให้ภาพ) มิติปรากฏขึ้นมา 3โทรทัศน์ เดิม

วิทย์ขจร และอมรเทพ มณีเนียม, 2561) อีกตัวอย่างหนึ่ง คือ IKEA ให้ลูกค้าเลือกสินค้าตกแต่งบ้าน และทดลองวางผ่านแอปพลิเคชันที่แสดงผลเป็นโมเดล มิติ เพื่อให้ได้บรรยากาศเสมือนตึกแต่งจริง 3 จะเห็นได้ว่า ธุรกิจสามารถทำการขาย และการตลาดได้ง่ายขึ้น เข้าถึงผู้บริโภคได้โดยไร้ข้อจำกัดทางด้านเวลา รวมทั้งลดต้นทุนด้านการจัดสถานที่ เนื่องจากสามารถจำลองโชว์รูมแสดงสินค้าบนอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ได้ ซึ่งในอนาคตอาจไม่จำเป็นต้องพึ่งพาร้านอีกต่อไป มีการศึกษาการใช้เทคโนโลยี AR ผ่านแคมเปญสื่อสารการตลาดพบว่า เทคโนโลยี AR มีส่วนสร้างการรับรู้การตลาดเชิงประสบการณ์จากประสาทสัมผัส (Sense) และความรู้สึก (Feel) ส่งผลให้ขีดความสามารถทางการแข่งขันของตราสินค้านั้น ๆ เพิ่มขึ้น และตอบสนองต่อแนวคิดการจัดการลูกค้าสัมพันธ์ (Customer Relationship Management: CRM) ได้โดยการสร้างความน่าสนใจ การนำเสนอสินค้าที่โดดเด่น และแตกต่าง ชลิดา อุฬารเจริญ), 2558)

ธุรกิจการท่องเที่ยวเป็นอีกหนึ่งธุรกิจที่ได้รับผลกระทบอย่างมากในสถานการณ์การระบาดของโควิด 19 อย่างไรก็ตาม เทคโนโลยี AR ช่วยสร้างประสบการณ์วิถีการท่องเที่ยวแนวใหม่ให้กับนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับสถานที่ทางประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เช่น พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ เป็นต้น โดยการสร้างแบบจำลองภาพเสมือนจริงขึ้นเพื่อให้ผู้ชมรู้สึกราวกับว่าได้อยู่ในสถานที่จริง) Han et al., 2019; Serravalle, Ferraris, Vrontis, Thrassou & Christofi, 2019)

ด้านการเกษตร ตัวอย่างการนำเทคโนโลยี AR ไปใช้ในธุรกิจอุตสาหกรรมการเกษตร เช่น การออกแบบจำลองสารสนเทศรูปแบบมุมมอง มิติ โดยพัฒนา 3D โปรแกรมประยุกต์บนสมาร์ทโฟน (Vuforia SDK Toolkits และ Unity Editor) ผู้ใช้งานจะรู้สึกเพลิดเพลิน สนุกสนานในการเยี่ยมชม ค้นหาข้อมูลผลิตภัณฑ์ และเลือกซื้อสินค้า และบริการของฟาร์มเกษตรที่ต้องการได้ง่าย และรวดเร็ว ในมุมมองของเจ้าของธุรกิจฟาร์มเกษตรก็พบว่า เทคโนโลยี AR ช่วยประชาสัมพันธ์ธุรกิจ ช่วยทำให้เข้าถึงความต้องการของกลุ่มลูกค้าเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ มากขึ้น) จินตนา ดาวใส และสุขสวัสดิ์ ญัณฐาณสิทธิ์, 2561)

ถึงแม้ว่าเทคโนโลยี AR จะมีประโยชน์มากมายต่อภาคธุรกิจ แต่ก็มีข้อจำกัดเช่นกัน คือ กลุ่มลูกค้าของธุรกิจนั้น ๆ ต้องมีความรู้เรื่องเทคโนโลยีอยู่บ้าง หรือสามารถใช้งานเทคโนโลยีเหล่านี้ได้ ดังนั้น เทคโนโลยี AR จึงไม่เหมาะกับกลุ่มผู้บริโภค Low Technology นอกจากนี้ การใช้งานอาจจะไม่ครอบคลุมในพื้นที่ที่อินเทอร์เน็ตยังด้อยประสิทธิภาพ อีกทั้งอาจไม่คุ้มกับการลงทุนวางระบบเครือข่ายต่าง ๆ รวมทั้งการจัดทำระบบ) มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, 2564)

กล่าวโดยสรุป คือ ภายหลังโควิด ธุรกิจต้องมีการปรับตัว ปรับเปลี่ยนการดำเนินงาน 19 เทคโนโลยี AR จึงมีความสำคัญ และมีประโยชน์อย่างมากในการอำนวยความสะดวกให้ธุรกิจทำงานได้ง่าย แม่นยำ และรวดเร็วมากขึ้น จากตัวอย่างการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยี AR ในการดำเนินธุรกิจหลังโควิด 19 ที่กล่าวถึงข้างต้น แสดงให้เห็นความสำคัญของเทคโนโลยี AR ในหลากหลายด้านคุณค่าทางเศรษฐกิจ ได้แก่ ช่วยยกระดับการเข้าถึงลูกค้า การบริการลูกค้า ช่วยดึงดูดตลาดเป้าหมายใหม่ และเพิ่มยอดขาย ช่วยสร้างประสบการณ์ที่ดีแก่ลูกค้าในรูปแบบใหม่ด้วยการ

เสริมสร้างความผูกพันทางอารมณ์ สร้างประสบการณ์เสมือนจริงในการโต้ตอบทำให้เกิดความตื่นตัวมากขึ้น ข้อดีเหล่านี้นำไปสู่การตอบสนองต่อวิถีปกติใหม่ และก่อให้เกิดความภักดีต่อตราสินค้า) Loyalty) ดังนั้น ธุรกิจที่ปรับตัวได้เร็ว ก็จะสามารถเรียนรู้ และพัฒนาการใช้งานเทคโนโลยี AR ให้เข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของธุรกิจได้เร็วมากขึ้น

เทคโนโลยีความจริงเสริม (Augmented Reality Technology)

บทสรุป (Conclusion)

เทคโนโลยีความจริงเสริม หรือ AR คือ เทคโนโลยีที่ผสมผสานระหว่างความเป็นจริงและโลกเสมือน เป็นสิ่งที่ภาคธุรกิจในปัจจุบันจำเป็นต้องให้ความสนใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงภายหลังสถานการณ์โควิด 19 ที่วิถีการดำเนินชีวิตของผู้คนเปลี่ยนแปลงไป ประโยชน์ของเทคโนโลยี AR ที่สามารถเห็นได้อย่างชัดเจน คือ การสร้าง “ประสบการณ์ลูกค้า” ที่น่าจดจำ และอำนวยความสะดวกในการทำงานให้ง่าย และว่องไวขึ้น จะเห็นได้ว่า การใช้เครื่องมือ หรือเทคโนโลยีต่าง ๆ เช่น AR ช่วยให้ธุรกิจสามารถทำอะไร แข่งขันกับคู่แข่ง พร้อมทั้งสร้างความสัมพันธ์กับลูกค้าได้ในเวลาเดียวกัน ทำให้ธุรกิจสามารถอยู่รอดได้ภายใต้การเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วนี้

องค์ความรู้จากการวิจัย (Body of Knowledge)

จากการทบทวนวรรณกรรม และเอกสารที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปประโยชน์ของเทคโนโลยีความจริงเสริมต่อธุรกิจหลังโควิด 19 ได้ดังรูปภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 1 : ประโยชน์ของเทคโนโลยีความจริงเสมือนต่อธุรกิจหลังโควิด 19

จากภาพที่ 1 อธิบายได้ว่า ประโยชน์หลัก ๆ ของเทคโนโลยีความจริงเสมือนต่อธุรกิจหลังโควิด 19 คือช่วยให้ร้านค้า และลูกค้าสามารถค้นหาสินค้าที่ต้องการได้อย่างรวดเร็ว นักท่องเที่ยวก็สามารถใช้เทคโนโลยี AR ในการค้นหาสถานที่ได้อย่างถูกต้องแม่นยำมากยิ่งขึ้น เป็นการสร้างประสบการณ์ที่แปลกใหม่ให้แก่งาน ช่วยให้ร้านค้า หรือธุรกิจออนไลน์มีโอกาสด้านการค้ามากขึ้น ช่วยดึงดูดลูกค้า และเพิ่มยอดขาย อีกทั้ง ยังลดค่าใช้จ่ายในการลงทุนหน้าร้านในสถานการณ์โควิดนี้ อย่างไรก็ตาม การใช้เทคโนโลยี AR ยังมีข้อจำกัดที่ต้องคำนึงถึง ซึ่งก็คือ เทคโนโลยีนี้ไม่เหมาะกับกลุ่มคนที่ไม่ได้มีความรู้ด้านเทคโนโลยีมากนัก ส่งผลให้กลุ่มผู้บริโภคมีจำนวนจำกัด นอกจากนี้ ธุรกิจต้องใช้เงินลงทุนในการวางระบบเครือข่าย รวมทั้งการทำฐานข้อมูลก่อนเริ่มใช้งานอีกด้วย

เอกสารอ้างอิง (References)

- ไกรทพนธ์ เต็มวิทย์ขจร และอมรเทพ มณีเนียม. (2561). การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวใน จังหวัดยะลาโดยใช้เทคโนโลยีความจริงเสริมร่วมกับบริการพิกัดตำแหน่งบนโมบาย แอปพลิเคชัน. สืบค้น 11 สิงหาคม 2564, จาก <https://wb.yru.ac.th/bitstream/yrui/25/1/996pdf>.
- จินตนา ดาวใส และสุขสวัสดิ์ ญัณฐวุฒิสัทธา. (2561). การพัฒนาแบบจำลองสารสนเทศสามมิติเชิง แนะนำสำหรับผลิตภัณฑ์ฟาร์มเกษตรด้วยเทคโนโลยีความเป็นจริงเสมือน. *วารสาร วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต*. 2(1), 7-12.
- ชลิตา อุผลเจริญ. (2558). การวิเคราะห์องค์ประกอบการตลาดเชิงประสบการณ์ที่ใช้เทคโนโลยี ความจริงเสริมผ่านแคมเปญสื่อสารการตลาด. *วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต , สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหาร , นิเทศศาสตร์และนวัตกรรมการจัดการ ศาสตร์*.
- ทองศักดิ์ แสงสว่างวัฒนะ, ณิชนันท์ ศิริไสยาสน์ และโชติ บดีรัฐ. (2563). "New Normal" วิถีชีวิต ใหม่ และการปรับตัวของคนไทยหลังโควิด-19: การงาน การเรียน และธุรกิจ. *วารสาร การบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น*, 4(3), 371-386.
- ไทยรัฐออนไลน์. (2563). คนไทยเรียนรู้อะไร โควิด-19 ทำชีวิตเปลี่ยนไปขนาดไหน. สืบค้น 3 สิงหาคม 2564, จาก <https://www.thairath.co.th/news/society/1826678>.
- ปาริชาติ คุณปลื้ม. (2563). การปรับตัวของธุรกิจหลังยุค COVID - 19. *วารสารการเมือง การ บริหาร และกฎหมาย*. 12(2), 99-110.
- พชร อารยะการกุล. (2563). เทคโนโลยี AR ประสบการณ์ลูกค้าเสมือนจริงช่วยธุรกิจหลังโควิด-19. สืบค้น 30 กรกฎาคม 2564, จาก <https://workpointtoday.com/augmented-reality-digital-disruption-01/>.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม. (2564). เทคโนโลยี AR. สืบค้น 3 สิงหาคม 2564, จาก <http://elearning.psu.ac.th/courses/296/บทที่%203%20เทคโนโลยี%20AR.pdf>.
- สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. (2561). เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อธุรกิจบริการ ท่องเที่ยวและธุรกิจที่เกี่ยวข้อง . สืบค้น 1 สิงหาคม 2564, จาก https://www.sme.go.th/upload/mod_download/download20181005082111.pdf.
- Han, D. I., Weber, J., Bastiaansen, M., Mitas, O., & Lub, X. (2019). Virtual and augmented reality technologies to enhance the visitor experience in cultural tourism. [Online] https://www.researchgate.net/publication/331202493_Virtual_and_Augmented_Reality_Technologies_to_Enhance_the_Visitor_Experience_in_Cultural_Tourism_6th_European_Conference_ECIL_2018_Oulu_Finland_September_27-24_2018_Revised_Selected_Papers, on 11 August 2021.

- Milgram, P., & Kishino, F. (1994). .taxonomy of mixed reality visual displays. *IEICE Transactions on Information and Systems*. 12(12), 1321–.1329
- Papagiannis, H. (2020). *How AR is redefining retail in the pandemic*. [Online] <https://hbr.org/2020/10/how-ar-is-redefining-retail-in-the-pandemic>, on 3 August 2021.
- Serravalle, F., Ferrarisa, A., Vrontis, D., Thrassou, A., & Christofi, M. (2019). *Augmented reality in the tourism industry: A multi-stakeholder analysis of museums*. [Online] <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S221197361930073X?via%3Dihub>, on 1 August 2021.

หลักเกณฑ์การเสนอบทความและคำแนะนำสำหรับผู้นิพนธ์ เพื่อตีพิมพ์ในวารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น

นโยบายและขอบเขตการตีพิมพ์เผยแพร่

"วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น" เป็นวารสารสำหรับการเผยแพร่ผลงานวิชาการและผลงานวิจัยทางสังคมศาสตร์ของคณาจารย์ นักวิชาการ นิสิต นักศึกษาผู้สนใจทั่วไปและแขนงวิชาที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นผลงานในเชิงบูรณาการหลักการบริหารจัดการนิติบุคคล รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ นิติศาสตร์ การจัดการ สังคมวิทยา พัฒนาสังคม และการศึกษา เชื่อมโยงหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ตลอดจนบทวิเคราะห์ที่เสนอทางออกให้กับปัญหาที่อยู่ในความสนใจของสังคม

การพิจารณาและคัดเลือกบทความ

บทความแต่ละบทความจะได้รับพิจารณาจากคณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสาร (Peer Review) จากผู้ทรงคุณวุฒิ 2 ท่าน โดยบทความผู้นิพนธ์ภายนอกได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิภายในและผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกคนละ 1 ท่าน ส่วนบทความผู้นิพนธ์ภายในได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกหน่วยงานที่จัดทำวารสาร มีความเชี่ยวชาญตรงตามสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการก่อนตีพิมพ์ ทั้งนี้จะมีรูปแบบที่ผู้พิจารณาบทความไม่ทราบชื่อผู้นิพนธ์บทความและผู้นิพนธ์บทความไม่ทราบชื่อผู้พิจารณาบทความ เช่นเดียวกัน (Double-Blind Peer Review)

ส่วนประเภทของบทความที่ลงตีพิมพ์ในวารสาร

วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น ตีพิมพ์บทความประเภทต่าง ๆ ดังนี้

1. บทความวิจัย

รายงานผลงานวิจัยใหม่ที่มีองค์ความรู้อันเป็นประโยชน์ เป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจทันต่อเหตุการณ์และยุคสมัย ซึ่งไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารใด ๆ มาก่อน ควรมีองค์ประกอบดังนี้

1.1 ชื่อเรื่อง (Title) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยพิมพ์ชื่อเรื่องเป็นภาษาไทย และตามด้วยภาษาอังกฤษ

1.2 ผู้นิพนธ์ (Author) ชื่อและนามสกุลทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

1.3 บทคัดย่อ (Abstract) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

1.4 คำสำคัญ (Keywords) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ระบุคำเป็นคำสำคัญของเนื้อหา ครอบคลุมชื่อเรื่องที่ศึกษา เหมาะสมสำหรับนำไปใช้เป็นคำค้นหาข้อมูล

1.5 บทนำ (Introduction) เป็นส่วนของเนื้อหาที่อธิบายถึงความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา และเหตุผลนำไปสู่การศึกษาวิจัย ทั้งนี้ ควรอ้างอิงเอกสารและงานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้องด้วยเพื่อให้มีน้ำหนักและเกิดความน่าเชื่อถือ

1.6 วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives) ระบุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการวิจัย

1.7 วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods) อธิบายถึงกระบวนการดำเนินการวิจัยอย่างละเอียด และชัดเจน กล่าวถึงรายละเอียดของวิธีการศึกษาประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา และวิธีการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย รวมทั้งสถิติที่นำมาใช้วิเคราะห์ข้อมูล

1.8 ผลการวิจัย (Research Results) เสนอผลการวิจัยที่ตรงประเด็นตามลำดับขั้นตอนของการวิจัย ควรจำแนกผลออกเป็นหมวดหมู่และสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยการบรรยายในเนื้อเรื่อง และแสดงรายละเอียดเพิ่มเติมด้วยภาพประกอบ ตาราง กราฟ หรือแผนภูมิตามความเหมาะสม

1.9 อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion) ผสมผสานเปรียบเทียบและผลการวิจัยให้เข้ากับหลักทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเชื่อมโยงผลการวิจัยให้สอดคล้องกับประเด็นปัญหาการวิจัย เพื่อให้มีความเข้าใจหรือเกิดความรู้ใหม่ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนั้น รวมทั้งข้อดี ข้อเสียของวิธีการศึกษา เสนอแนะความคิดเห็นใหม่ ๆ ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางที่จะนำไปประยุกต์ให้เกิดประโยชน์

1.10 ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions) ระบุข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1.11 เอกสารอ้างอิง (References) เป็นการอ้างอิงเอกสารในเนื้อหาให้ใช้ระบบ APA (American Psychological Association citation style) ทั้งนี้ การอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศ

2. บทความวิชาการ

หัวข้อและเนื้อหาควรชี้ประเด็นที่ต้องการนำเสนอให้ชัดเจนและมีลำดับเนื้อหาที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้ชัดเจน รวมถึงใช้ทฤษฎีวิเคราะห์และเสนอแนะประเด็นอย่างสมบูรณ์ ควรมีองค์ประกอบดังนี้

2.1 ชื่อเรื่อง (Title) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยพิมพ์ชื่อเรื่องเป็นภาษาไทย และตามด้วยภาษาอังกฤษบรรทัดถัดมา

2.2 ผู้นิพนธ์ (Author) ชื่อและนามสกุลทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

2.3 บทคัดย่อ (Abstract) ให้มีภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

2.4 คำสำคัญ (Keywords) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ระบุคำเป็นคำสำคัญของเนื้อหา ครอบคลุมชื่อเรื่องที่ศึกษา เหมาะสำหรับนำไปใช้เป็นคำค้นหาข้อมูล

2.5 บทนำ (Introduction) เป็นส่วนแนะนำและปูพื้นเรื่อง เพื่อให้ผู้อ่านทราบข้อมูลเบื้องต้นของเนื้อหา

2.6 เนื้อหา (Content) เนื้อหาบทความ มีการแบ่งประเด็นเรื่องย่อย ๆ และการจัดเรียงลำดับเป็นไปตามรายละเอียดของเนื้อหา

2.7 บทสรุป (Conclusion) การสรุปเนื้อหาในบทความทั้งหมดออกมาอย่างชัดเจน กระชับ โดยมีการสรุปปิดท้ายเนื้อหาที่น่าสนใจ

2.8 เอกสารอ้างอิง (References) เป็นการอ้างอิงเอกสารในเนื้อหาให้ใช้ระบบ APA (American Psychological Association citation style) ทั้งนี้ การอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศ

การส่งบทความ

บทความที่จะตีพิมพ์ในวารสารการบริหารนิเทศบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่นต้องส่งบทความผ่านระบบออนไลน์ได้ที่ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/jsa-journal/index>. เท่านั้น

รูปแบบบทความและการพิมพ์เนื้อหาบทความ

1. การเตรียมต้นฉบับบทความ มีรายละเอียดดังนี้

1.1 ขนาดต้นฉบับ ขนาดหน้ากระดาษ B5 โดยมีการตั้งค่าน้ำกระดาษความกว้าง 7.5 นิ้ว และความสูง 10.5 นิ้ว โดยเว้นระยะห่างระหว่างขอบกระดาษด้านบนและด้านซ้าย 1 นิ้ว ด้านขวาและด้านล่าง 0.5 นิ้ว

1.2 รูปแบบการพิมพ์ เนื้อหาในบทความส่วนแรก จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์ คือ ชื่อเรื่อง ชื่อผู้วิจัย บทคัดย่อ คำสำคัญ และเชิงอรรถ อยู่ส่วนหน้าแรก ส่วนที่สอง จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์ คือ เนื้อหาบทความที่อยู่ส่วนหน้าที่สองเป็นต้นไป

1.3 ใช้รูปแบบตัวอักษร TH Sarabun PSK พิมพ์ด้วยโปรแกรมไมโครซอฟต์เวิร์ด

1.4 หัวกระดาษ ประกอบด้วยเลขหน้า ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวธรรมดา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านขวาบน

1.5 ชื่อเรื่อง/ชื่อบทความภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 18 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ

1.6 ชื่อผู้นิพนธ์ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ ระบุเฉพาะชื่อและนามสกุล ไม่ต้องมีคำนำหน้า เว้น 2 เคาะระหว่างชื่อและนามสกุล ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ ได้ชื่อเรื่อง

1.7 เครื่องหมายเลข ⁽¹⁾ เขียนไว้บนนามสกุลผู้นิพนธ์ เพื่อระบุสังกัดคณะ หน่วยงาน และอีเมลของผู้นิพนธ์เพื่อระบุเชิงอรรถ (Footnote) ไว้ด้านล่างกระดาษ

1.8 เชิงอรรถ (Footnote) ให้เขียนไว้ด้านล่างของส่วนหน้าแรก ที่มีเครื่องหมายเลข⁽¹⁾ กำกับไว้บนนามสกุลผู้พิมพ์ ให้ระบุสังกัดคณะ หน่วยงาน และอีเมลของผู้พิมพ์ ขนาดตัวอักษร 14 ชนิดตัวธรรมดา กรณีที่ผู้พิมพ์มีสถานภาพเป็นนักศึกษาให้ระบุหลักสูตรที่นักศึกษา กำลังศึกษาอยู่ เช่น หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นต้น ทั้งนี้ การระบุสังกัดคณะ หน่วยงานของผู้พิมพ์นั้น ผู้พิมพ์ต้องระบุทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษด้วย

1.9 หัวข้อของบทคัดย่อภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้าย

1.10 เนื้อหาบทคัดย่อภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวธรรมดา ให้จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์ บรรทัดแรกเว้น 7 ตัวอักษรจากขอบกระดาษด้านซ้ายและพิมพ์ให้ชิดขอบทั้งสองด้าน ส่วนเนื้อหาบทความที่อยู่หน้าที่สองเป็นต้นไปให้จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์เช่นกัน ทั้งนี้ ควรมีความยาวไม่เกิน 300 คำ และลักษณะของบทคัดย่อควรประกอบไปด้วย วัตถุประสงค์ (Objective) วิธีการศึกษา (Methods) ผลการศึกษา (Results) และคุณค่าหรือการนำไปใช้ประโยชน์

1.11 หัวข้อคำสำคัญ/อังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้าย ระบุคำสำคัญที่นำไปใช้เป็นคำค้น คำสำคัญแต่ละคำค้นด้วยเครื่องหมายจุลภาค (;) ทั้งนี้ ควรมีคำสำคัญ 3-5 คำ โดยต้องจัดเรียงคำสำคัญตามตัวอักษร

1.12 หัวข้อเรื่อง ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้าย

1.13 หัวข้อย่อ ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวธรรมดา ระบุหมายเลขหน้าหัวข้อย่อโดยเรียงตามลำดับหมายเลข

1.14 จำนวนต้นฉบับ ควรมีความยาวอยู่ระหว่าง 10-15 หน้า โดยนับรวมตาราง รูปภาพ แผนภูมิ และเอกสารอ้างอิง

1.15 ตาราง รูปภาพ และแผนภูมิ กรณีเป็นตารางให้ชื่อตารางอยู่ด้านบน กรณีที่เป็นรูปภาพหรือแผนภูมิ ให้ระบุชื่อรูปภาพหรือแผนภูมิอยู่ด้านล่าง

ตารางที่ 1 รายละเอียดรูปแบบการเตรียมต้นฉบับบทความ

รายละเอียด	ขนาดอักษร	รูปแบบ	ชนิด
ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	18	กึ่งกลาง	ตัวหนา
ชื่อผู้พิมพ์ (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	16	กึ่งกลาง	ตัวหนา
หน่วยงานที่สังกัด (เชิงอรรถ : Footnote) (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	14	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
บทคัดย่อ (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
คำสำคัญ (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
หัวข้อหลักตามรูปแบบบทความกำหนดไว้	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา

รายละเอียด	ขนาดอักษร	รูปแบบ	ชนิด
หัวข้อย่อ	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
เนื้อหาตามรูปแบบบทความที่กำหนดไว้	16	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
เอกสารอ้างอิง (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
ตาราง			
ชื่อตาราง (ตารางที่ : จัดไว้บนตาราง)	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
รายละเอียดชื่อตาราง (พิมพ์ต่อจากชื่อตาราง)	16	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
รูปภาพ/แผนภูมิ			
ชื่อรูปภาพ/แผนภูมิ	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
(ภาพ/แผนภูมิที่ : จัดไว้ใต้รูปภาพ/แผนภูมิ)			
รายละเอียดชื่อรูปภาพ/แผนภูมิ	16	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
(พิมพ์ต่อจากชื่อรูปภาพ/แผนภูมิ)			
เอกสารอ้างอิง : ใช้รูปแบบการอ้างอิงแบบ APA (American Psychological Association citation style)			
โดยการอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศ			
จำนวนต้นฉบับ : มีความยาวอยู่ระหว่าง 10-15 หน้า			

เอกสารอ้างอิงในบทความ

รูปแบบการอ้างอิงในเนื้อเรื่องใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม-ปี ตามรูปแบบของ American Psychological Association (APA) โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

1. การอ้างอิงต้นเนื้อความ ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยระบุชื่อ-นามสกุล ตามด้วย วงเล็บเปิด-ปิด แล้วระบุปีที่ตีพิมพ์ เช่น อนุวัต กระสังข์ (2560) เป็นต้น
2. การอ้างอิงท้ายเนื้อความ ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้ วงเล็บ เปิด-ปิด แล้วระบุชื่อ-นามสกุลของผู้เขียนและปีที่ตีพิมพ์ กำกับท้ายเนื้อความที่ได้อ้างอิง ดังนี้

อ้างอิงจากเอกสารภาษาไทย

1. ผู้แต่งหนึ่งคน ให้อ้างชื่อผู้แต่งแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่ตีพิมพ์ เช่น (อนุวัต กระสังข์, 2561)
2. ผู้แต่งสองคน ให้อ้างชื่อของผู้แต่งทั้งสองคนโดยใช้คำว่า “และ” ในการเชื่อมผู้เขียนทั้งสองแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่ตีพิมพ์ เช่น (อนุวัต กระสังข์และสมาน งามสนิท, 2560)

3. ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 คนให้อ้างชื่อของผู้แต่งคนแรกแล้วเพิ่มคำว่า “และคณะ” แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (สมาน งามสนิทและคณะ, 2562)

อ้างอิงจากเอกสารภาษาอังกฤษ

1. ถ้ามีผู้แต่งหนึ่งคนให้อ้างนามสกุลของผู้แต่ง ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Therry, 2018)

2. ถ้ามีผู้แต่งสองคนให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งทั้งสองคน โดยใช้เครื่องหมายแอนด์ (&) คั่นกลางระหว่างนามสกุลของผู้แต่งทั้งสอง แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Horry & Peter, 2018)

3. ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 คนให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งคนแรกตามด้วย et al. ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ (Peter et al., 2010)

เอกสารอ้างอิงที่ใช้อ้างอิงในเนื้อหาบทความ จะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ

เอกสารอ้างอิงท้ายบทความ

1. หนังสือ

ชื่อ/นามสกุลผู้พิมพ์.//(ปีที่พิมพ์).//ชื่อหนังสือ.//ครั้งที่พิมพ์(ถ้ามี).//เมืองที่พิมพ์.:/ สำนักพิมพ์. Author.//(Year of Publication).//Title of Book.//Edition of Book.//Place of Publication.:/Publisher Name.

ตัวอย่าง

อนุกวัตร กระสังข์. (2560). พื้นฐานรัฐประศาสนศาสตร์. พระนครศรีอยุธยา: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

Cook, Robert D. (1995). *Finite Element Modeling for Stress Analysis*. New york: John wiley & sons.

2. วารสาร

ชื่อ/นามสกุลผู้พิมพ์.//(ปี,เดือน/วันที่พิมพ์).//ชื่อบทความ.//ชื่อวารสาร.//ปีที่พิมพ์ (ฉบับที่พิมพ์).:/เลขหน้าแรก-หน้าสุดท้าย.

Author.//(Date of Publication).//Title of Article.//Name of Journal.//Year(Volume).:/page.

ตัวอย่าง

ยรรยงวรกร ทองแย้ม. (2563). กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดออนไลน์โดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นในการสร้างแบรนด์ชุมชนกาแฟดอยเผ่าไทยของบ้านรักไทย อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก. *วารสารการบริหารนิเทศศาสตร์และนวัตกรรมท้องถิ่น*. 6(4), 55-68.

3. หนังสือพิมพ์

ชื่อ/นามสกุลผู้พิมพ์. //(ปี, /เดือน/วันที่พิมพ์). //ชื่อบทความ. //ชื่อหนังสือพิมพ์. //
เลขหน้าแรก-หน้าสุดท้าย.

Author. //(Date of Publication). //Title of Article. //Name of Newspaper. //
page.

ตัวอย่าง

ปรียา เหล่าวิวัฒน์. (2549, พฤศจิกายน 6). เกียรติอันภาคภูมิ. กรุงเทพฯธุรกิจ, น. 13.

Jewell, Mark. (2006, November 7). Silent Aircraft' Spreads its Wings.

Bangkok Post, p. 13

4. วิทยานิพนธ์

ชื่อ/นามสกุลผู้พิมพ์. //(ปีที่พิมพ์). //ชื่อวิทยานิพนธ์. //วิทยานิพนธ์ระดับ/(บัณฑิต,
มหาบัณฑิต, ดุษฎีบัณฑิตให้ระบุลงให้ชัดเจน) //ชื่อสถานศึกษา.

Author. //(Year of Publication). //Title of Thesis. //Degree of Thesis. //
Publisher Name.

ตัวอย่าง

อนุวัต กระสังข์. (2557). การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรตามแนวพุทธภายใต้กระแสบริโภคนิยม.

วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต (สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). มหาวิทยาลัยมหา
จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

5. รายงานการวิจัย

ผู้แต่ง. //(ปีที่พิมพ์). //ชื่อเรื่อง. //(รายงานผลการวิจัย). //สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

อนุวัต กระสังข์. (2557). การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรตามแนวพุทธภายใต้กระแสบริโภคนิยม.

รายงานผลการวิจัย). โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย.

6. สัมภาษณ์

ชื่อผู้ที่ได้รับการสัมภาษณ์. //(ปีที่สัมภาษณ์, วัน เดือน). //ตำแหน่ง. //[บทสัมภาษณ์].

สุรพล สุยะพรหม. (2560, 5 มีนาคม). รองอธิการบดีฝ่ายกิจการทั่วไป มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง
กรณราชวิทยาลัย [บทสัมภาษณ์].

7. สื่ออิเล็กทรอนิกส์

ผู้แต่ง. //(ปีที่เผยแพร่). //ชื่อเรื่อง. //สืบค้น วัน เดือน ปี, //จาก/แหล่งที่มาของข้อมูล.

กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์. (2548). พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์. สืบค้น 3 กรกฎาคม 2548, จาก
<http://www.moc.go.th/thai/dbe/ecoco/e-com3.htm>

Buddhism Meditation Triratna Find us Community. (2020). *Who Was The Buddha?*. Retrieved March 20, 2020, from <https://thebuddhistcentre.com/text/who-was-buddha>.

